

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KAHRAMANMARAŞ MERKEZ İLÇE AĞZI
(Ses Bilgisi, Metinler)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra KİRİK

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Kenan ACAR
Ortak Danışman : Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM**

TEMMUZ-2011

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAHRAMANMARAŞ MERKEZ İLÇE AĞZI
(Ses Bilgisi, Metinler)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra KİRİK

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Bu tez 25/07/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oyçokluğu/oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Muhdi ERGÜZEL

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

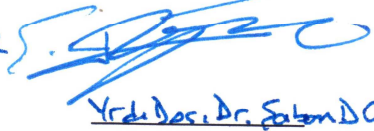
Yrd. Doç. Dr. Kemal ACAR

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Saban DOĞAN

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Esra KİRİK

05.07.2011

ÖN SÖZ

Türkiye Türkçesi ağızlarıyla alakalı araştırmaların tarihi 1860'lı yıllara kadar dayanır. Öncelikle yabancı araştırmacılar tarafından başlatılan ağız çalışmaları, 1940'lı yıllardan itibaren Türkiye'de de yerli araştırmacılar tarafından da benimsenmeye başlanmıştır. Son yıllarda önemli bir artış gösteren ağız çalışmaları, Türk Dili alanında önemli bir konuma gelmiştir. Ağız araştırmalarında ortaya çıkan malzemeler işlendiğinde millî, tarihî, siyasî, coğrafi, etnik, ekonomik, sosyolojik ve stratejik yönlerden önemi haiz, birçok sonuç ortaya çıkmaktadır.

Çalışma ilk olarak, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında, 2009 yılı Eylül ayında başlamıştır. "Kahramanmaraş Merkez İlçe Ağız" adlı bu çalışmanın konusu, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından tez danışmanı olarak tayin edilen Doç. Dr. Mehmet Dursun Erdem tarafından belirlenmiştir. 2010 yılında, derleme faaliyetleri devam ederken, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalına yatay geçiş yapılmıştır. Aynı tez konusu, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından da onaylanmış ve çalışmanın danışmanı olarak Yrd. Doç. Dr. Kenan Acar atanmıştır. Doç. Dr. Mehmet Dursun Erdem ise ortak danışman olarak çalışmaya rehberlik etmeye devam etmiştir.

Çalışmaya konu olan saha, yani Kahramanmaraş Merkez ilçe hakkında iki ağız çalışması bulunmasına karşın çalışmanın yeniden yapılması gündeme gelmiştir. Bu çalışmalardan biri ilk ağız çalışması olması bakımından bir değer ifade eden ancak derleme metinlerinin son derece sınırlı olması bakımından elverişsiz bir çalışmadır. Bir diğeri ise sadece kelime derlemesine dayalı, akademik değeri bulunmayan bir çalışmadır. Bu nedenlerden dolayı Kahramanmaraş Merkez ilçesinin tekrar ayrıntılı olarak derlenmesi ve araştırılması zorunlu hale gelmiştir. şurası gerçektir ki, incelenecek dil malzemesinin zenginliği, daha doğru ve daha kesin tespitlerde bulunmak açısından elzemdir. Dolayısıyla Kahramanmaraş Merkez ağızının incelenmesi için daha çok yerleşim yerinden ve kaynak kişiden kayıtlar almak gerekmiştir.

Çalışmada ilk aşamayı derleme faaliyetleri oluşturmaktadır. Tez konusu belirlenmeden önce, ön çalışması 2008 yılı Eylül ayında başlayıp 2010 Haziran ayında sona eren

derleme faaliyetlerinde, Kahramanmaraş Merkez ilçesine ait köylerden ağız malzemesi derlenmiş ve ağız incelemesi açısından değerlendirmeye alınmıştır. Çalışma ortalama 18 ay boyunca, gerek mevsim şartları gerek kişisel sebeplerle belli aralıklarla sürmüştür. Dil malzemesi açısından çok zengin derleme kayıtları alınmasında, kullanılan bu sürenin olumlu yönde tesiri olmuştur. Derleme faaliyetleri sırasında şehir merkezi de dahil olmak üzere 70 yerleşim yerinden toplamda 116 kayıt elde edilmiştir. Derleme kayıtlarının çoğunluğu yaşlı ve özellikle kadın konuşurlardan oluşmaktadır. Ayrıca kadınların çoğunun okuma-yazma bilmemesi ve yaşadıkları yerleşim yerinden uzun süreli ayrılmamış olması, bu konuşurların ağız özelliklerini iyi bir biçimde yansıtacağını düşündürmüştür. Derlemeler sırasında, doğal kayıtların alınmasına özen gösterilmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında, bölgeye ait ağız özelliklerinin tespit edilebilmesi için, toplanan dil malzemesinin ayrıntılı olarak incelenmesi ve kesin tespitlerin yapılması amaçlanmıştır. Çalışma; “Kahramanmaraş Merkez İlçesinin Genel Özellikleri” ve “Ses Bilgisi” olmak üzere iki ana bölümden meydana gelmiştir. Bunlara ek olarak “Giriş”, “Sonuç ve Öneriler”, “Metinler” ve “Kaynaklar” olarak belirlenen dört bölüm de yan bölümleri teşkil etmektedir. “Giriş” bölümünde çalışmanın konusu, önemi, amacı ve yöntemi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın gövde metinlerinden birini oluşturan “Kahramanmaraş Merkez İlçesinin Genel Özellikleri” adlı bölümde ise, Kahramanmaraş Merkez ilçesinin yeri, iklimi, bitki örtüsü, nüfusu, eğitimi, iktisadî yapısı, tarihi, gelenek ve göreneklere hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Yine bu bölümde Kahramanmaraş Merkez ilçesinin etnik yapısıyla ağız özellikleri ilişkisi hakkında bilgi verilmiş, daha önce yapılmış ağız araştırmalarında bölgenin durumundan bahsedilmiştir. Gövde metninin ikinci kısmını oluşturan “Ses Bilgisi” bölümünde ise, daha önce yapılmış ağız araştırmalarına bakılarak genel ses bilgisi inceleme başlıkları esas alınmıştır. Böylece, bölge ağzının ayrıntılı dil incelemesi yapılabilmektedir. Çalışmanın “Sonuç ve Öneriler” kısmında elde edilen ses bilgisi bulgularından yola çıkılarak, Kahramanmaraş Merkez ağzı hakkında ilk tespitler yapılmış ve bölge ağzının fonetik özellikleri maddeler halinde sıralanmıştır. “Metinler” bölümünde derlenen ses kayıtları, kaynakçamızda yer alan Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun’un “Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri” adlı makalesinde teklif ettiği çeviri yazı işaretleri ile deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Bu bölümde 70 kayıt

bulunmaktadır. “Kaynaklar” bölümünde ise faydalanılan kaynakların genel bir listesi verilmiştir.

Bu konuda danışmanlarım Sn. Yrd. Doç. Dr. Kenan Acar ve Sn. Doç. Dr. Mehmet Dursun Erdem’den büyük destek aldım.

Çalışmada Türk diline yönelik yapılacak çalışmalara katkı sağlamak hedeflenmiştir. Çalışmanın bundan önce yapılmış ve sonrasında yapılacak çalışmalardaki bazı boşlukları doldurması amaçlanmıştır.

Derlemelerim esnasında şefkatli kollarımı her zaman üzerimde hissettiğim anneme ve kardeşlerime, her çalışmamda olduğu gibi bu çalışmada da bana destek olan başta amcam Hamza Kirik ve Celal Bozdağ olmak üzere akrabalarım; İl Müftülüğüne, Kahramanmaraş Belediyesine, Kahramanmaraş Valiliğine bağlı İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Tarım İl Müdürlüğü, İl Kültür Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, İl Özel İdare Müdürlüğü gibi çeşitli devlet daireleri çalışanlarına ve derleme esnasında bana önemli yardımları dokunan şoför arkadaşlara; çalışmaya fikrî ve manevî destekte bulunarak çalışmanın ufkunu genişleten, başta Hakan Türker Dulkadiroğlu Bey olmak üzere Türkiye’de ve dünyada yaşayan bütün Dulkadiroğlu ailesine; Kahramanmaraş adına kültürel faaliyetlerde her zaman başı çeken değerli hocam Yaşar Alparslan’a, Serdar Yakar ve Mehmet Kambur Beylere; derlemelerimi o olmadan yapamazdım dediğim, benden ilgisini eksik etmeden, üşenmeden, benimle kilometrelerce yol kat eden amcam Enver Kirik Bey’e sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca Erzincan Üniversitesinde desteklerini gördüğüm hocam Sibel Üst, arkadaşlarım Ramazan Bölük, Ebru Silahşor ve Güner Dağdelen’e; Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki hocalarım ve mesai arkadaşlarıma; özellikle çalışmalarımın her anında ilmini ve tecrübesini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Mehmet Dursun Erdem’e; bana çalışma esnasında çok titiz bir şekilde rehberlik eden saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Kenan Acar’a şükranlarımı sunuyorum.

Esra KİRİK

02.07.2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	vii
ÖZET.....	ix
SUMMARY.....	x

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAHRAMANMARAŞ MERKEZ İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	7
1.1. İlçenin Konumu.....	7
1.2. İklimi.....	8
1.3. Bitki Örtüsü.....	9
1.4. İdarî Yapı, Nüfus ve Yerleşme	9
1.5. Eğitim.....	14
1.6. Sağlık.....	16
1.7. İktisadî Yapı.....	16
1.8. Ulaşım.....	19
1.9. İlçenin Tarihi.....	20
1.9.1. “Maraş” Adının Kaynağı	20
1.9.2. Eski Çağdan Bugüne Kahramanmaraş	21
1.9.2.1. İslamiyetten Önceki Devir	22
1.9.2.2. İslamiyetten Sonraki Devir	23
1.10. Gelenek ve Görenekler.....	26
1.11. Etnik Yapıyla Ağız Özellikleri İlişkisi.....	32
1.12. Daha Önce Yapılmış Ağız Araştırmalarında Bölgenin Yeri	35
BÖLÜM 2: SES BİLGİSİ.....	44
2.1. ÜNLÜLER	44
2.1.1. Ünlü Çeşitleri.....	44
2.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık.....	52

2.1.2.1. Türkçe Kelimelerdeki Asli Uzun Ünlülerden Kaynaklanan Uzun Ünlüler.....	52
2.1.2.2. Alıntı Kelimelerdeki Asli Uzunluklar	53
2.1.2.3. Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması.....	54
2.1.2.4. Ses Olayları İle Oluşan Uzun Ünlüler.....	55
2.1.3. İkiz Ünlüler	58
2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler	59
2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler	59
2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler	60
2.1.4. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri	60
2.1.4.1. Önlük- Artlık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması	61
2.1.4.2. Düzlük -Yuvarlaklık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması	66
2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu.....	68
2.1.5. Ünlü Değişmeleri	69
2.1.5.1. Ön Ünlülerin Artlaşması	69
2.1.5.2. Art Ünlülerin Önlüleşmesi	71
2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	74
2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	76
2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması.....	79
2.1.5.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi.....	83
2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme	86
2.1.6.1. Ünlü Düşmesi.....	86
2.1.6.2. Ünlü Türemesi.....	87
2.2. ÜNSÜZLER.....	88
2.2.1. Ünsüz Çeşitleri	88
2.2.2. Ünsüz Değişmeleri	94
2.2.2.1. Ötümlüleşme	94
2.2.2.2. Ötümsüzleşme	99
2.2.2.3. Sızıcılaşma	102
2.2.2.4. Akıcılaşma.....	105
2.2.2.5. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	106
2.2.2.6. Süreksizleşme.....	113

2.2.2.7. Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	115
2.2.2.8. Kelime Ortasında Ünsüz Benzeşmesi	116
2.2.2.9. Aykırılışma	121
2.2.2.10. Ünsüz İkizleşmesi	122
2.2.2.11. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi.....	122
2.2.2.12. Ünsüz Düşmesi.....	123
2.2.2.13. Ünsüz Türemesi	131
2.2.2.14. Göçüşme.....	134
2.2.2.15. Hece Kaynaşması	135
2.2.2.16. Hece Düşmesi.....	136
2.2.2.17. Hece Türemesi	137
2.2.2.18. Kelime ve Cümle Vurgusu.....	137
2.2.3. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması.....	138
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
METİNLER.....	143
KAYNAKÇA	417
ÖZGEÇMİŞ.....	432

KISALTMALAR

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DiE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DTCF	: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
GNS	: Genel Nüfus Sayımı
KMB	: Kahramanmaraş Belediyesi
KMİSM	: Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü
KMTSO	: Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası
KMV	: Kahramanmaraş Valiliği
TDAY-B	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türk Dünyası Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Sayım Yıllarına Göre Bölge ve İl Nüfusu İle Yıllık Nüfus Artış Hızları (DİE)	12
Tablo 2: 2007-2010 Yılları Kahramanmaraş Merkez Erkek-Kadın Genel Nüfus Artışı	13
Tablo 3: Kahramanmaraş Merkez Ağzındaki Ünlülerin Deny Kúpünde Gösterilmesi	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kahramanmaraş Merkez İlçesi İdari Haritası	40
Şekil 2: Kahramanmaraş Merkez İlçesi Derleme Haritası	41
Şekil 3: Kahramanmaraş Merkez İlçesi Derleme Yapılmayan Yerleşmeler Haritası.....	42
Şekil 4: Kahramanmaraş Merkez İlçe Derleme Haritası (Ağız Haritası	43

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

- [á]: a ile e arası düz, geniş, yarı art orta damak ünlüsü
- [â]: a ile ı arası düz, art, yarı geniş ünlü
- [ã]: a ile o arası art, geniş, yarı düz ünlü
- /è/: e ile i arası düz, ön, yarı geniş ünlü
- [é] : e ile i arası düz, ön, yarı açık ünlü
- [ê]: e ile ö arası geniş, ön, yarı yuvarlak ünlü
- [ä]: /a/ ile /e/ arasında /e/'ye daha yakın bir ünlü
- [í]: ı ile i arası düz, dar, yarı art ünlü
- [î]: ı ile u arası dar, art, yarı yuvarlak ünlü
- [ï]: i ile ü arası dar, ön, yarı yuvarlak ünlü
- [ó]: o ile ö arası yuvarlak, geniş, yarı art ünlü
- [ò]: o ile u arası yuvarlak, art, yarı geniş ünlü
- [ô]: ö ile ü arası ön, yuvarlak, yarı geniş ünlü
- [ú]: u ile ü arası yuvarlak, dar, yarı art ünlü
- [B]: b ile p arası katı, patlayıcı, yarı ötümlü, çift dudak ünsüzü
- [C]: ç ünsüzü ile başlayıp c ünsüzü ile tamamlanan, katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir diş eti ünsüzü
- [Ç]: c ünsüzü ile başlayıp ç ünsüzü ile tamamlanan, katı, patlayıcı, yarı ötümlü bir diş eti ünsüzü
- [F]: f ile v arası katı, sızıcı, yarı ötümlü bir diş-dudak ünsüzü
- [J]: c ile j arası yarı ötümlü, sızıcı bir diş ünsüzü
- /ğ/: art veya yarı art ünlülerle hece kuran katı, patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü
- /h/: Gırtlak h'si olarak bilinen, boğazdan herhangi bir engele uğramdan çıkan, ötümsüz bir ünsüz
- /ḥ/: katı, sızıcı, ötümlü, hırıltılı, art damak ünsüzü
- /k/: art veya yarı art ünlülerle hece kuran, katı, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü
- [K]: ön ve art ünlülerle hece kuran, k ile g arasında katı, patlayıcı, yarı ötümlü ünsüz
- [Ḳ]: k ile ḥ arasında katı, yarı sızıcı, yarı ötümlü bir art damak ünsüzü
- [l]: art veya yarı art ünlülerle hece kuran akıcı, sızıcı, ötümlü art damak ünsüzü
- [ñ]: art ve ön ünlülerle hece kuran akıcı, patlayıcı, ötümlü, genizsi n ünsüzü
- [S]: s ile z arası katı, sızıcı, yarı ötümlü bir diş ünsüzü

- [s]: s ile n arası, ötümsüz, yarı sızıcı, yarı akıcı bir dış ünsüzü
- [Ş]: ç işe ş arası katı, yarı sızıcı yarı ötümlü bir dış eti ünsüzü
- [T]: t ile d arası katı, patlayıcı, yarı ötümlü dış ünsüzü
- [V]: ğ ile v arası, yarı ötümlü, sızıcı bir dış ünsüzü
- [v̥]: katı, yarı sızıcı, ötümlü çift dudak v ünsüzü
- [z]: z ile n arası, yarı ötümlü, yarı akıcı, yarı sızıcı bir dış ünsüzü
- ˉ : ünlüler üzerinde uzunluk işareti
- ˘ : ünlüler üzerinde kısalık işareti
- : düşmekte olan ünsüzleri gösterir işaret
- ˜ : ünsüzler ya da ünlüler üzerinde damaksıllık işareti
- ˘˘ : iki ünlü altında ikili ünlü işareti
- ˘˘ : iki biçim birimin altında ulama işareti
- // : fonem işareti
- [ ] : alt fonem işareti

Tezin Başlığı: Kahramanmaraş Merkez İlçe Ağız (Ses Bilgisi, Metinler)

Tezin Yazarı: Esra KİRİK

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Kenan ACAR

Ortak Danışman : Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM

Kabul Tarihi : 25.07.2011

Sayfa Sayısı : x (ön kısım) + 142(tez) + 290(ekler)

Anabilim dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim dalı : Yeni Türk Dili

Türk dilinin yapısını, işleyişini ve özelliklerini anlamak, sadece standartlaşan ve yazı dili özelliğini kazanan resmi dili incelemekle mümkün değildir. Dolayısıyla Türk dilinin yerel ağızlarının araştırılması ve incelenmesi birçok anlaşılamayan noktaya ışık tutmaktadır. Ayrıca ağız çalışmaları doğrudan Türk dili için kaynak niteliği taşıyan veriler olmakla birlikte, bunun yanında etnoloji, etimoloji, sosyoloji, tarih, folklor gibi birçok bilime de dolaylı katkı sağlamaktadır.

Türkiye Türkçesi ağızları üzerine yapılan çalışmalar, son yıllarda artmakla birlikte istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Türkiye’de halen il bazında dahi derlenmeyen, büyük yerleşim yerleri mevcuttur. Üzerinde ayrıntılı ağız araştırması yapılmayan illerden biri de Kahramanmaraş’tır. Kahramanmaraş ağızı üzerine yapılmış bir yüksek lisans tezi dışında, akademik anlamda kayda değer herhangi bir çalışma yoktur. Bölgenin tarihi kayıtlarda özellikle “Türkmen yurdu” olarak anılması, bizi yöre ağızı üzerinde çalışma yapma husunda teşvik edici olmuştur.

Biz bu çalışmamızda Kahramanmaraş Merkez ağızı üzerine yaptığımız çalışmanın sonuçlarını ortaya koyacağız. Çalışma kapsamında Kahramanmaraş Merkez ilçesi ve köylerine ulaşıp derlemeler yapılmıştır. Metod olarak dar saha yöntemi benimsenmiş olup, kayıtların elden geldiğince ayrıntılı bir şekilde yapılmasına özen gösterilmiştir. Çalışmamızda kaynak metin olarak kullanılmak üzere 70 metin seçilmiştir. Bu metinler çeviri yazı tekniğiyle deşifre edilmiş ve elde edilen metinlerin, ayrıntılı ses bilgisi incelemesi yapılmıştır.

Çalışmamızda Kahramanmaraş Merkez ağızının özellikle fonolojik verileri üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu fonolojik verilerin çevre ağızlar ve Anadolu ağızları ile karşılaştırılması yapıp; fonolojik anlamda diğer ağızlarla Kahramanmaraş ağızının birleşen yönleri ve farklılaşan varyasyonları ortaya konulmuştur. Çalışma “Giriş”, “Kahramanmaraş Merkez İlçesinin Genel Özellikleri”, “Ses Bilgisi”, “Sonuç ve Öneriler”, “Metinler” ve “Kaynakça” olarak altı bölümden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Türkiye Türkçesi Ağızları, Türk Dili, Ses Bilgisi, Kahramanmaraş.

Title of the Thesis: The Dialect of Centroom of Kahramanmaraş (Phonetic, Texts)	
Author : Esra KİRİK	Supervisor : Assist. Prof. Dr. Kenan ACAR
	Common Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Date : 25.07.2010	Nu. of pages : x (pre text) + 142 (main) + 290 (app.)
Department: Turkish Grammar and Literature Subfield : New Turkish Language	

It is not possible to understand the Turkish language structure, it's progression and characteristics just by investigating the standartised written language which is accepted as an official language. Consequently researching and insvestigating the local dialect brought light to many points of confusion. In addition dialect studies directly not only being a source of Turkish language but also contributes to many sciences indirectly like ethnology, ethimology, sociology, history and folklore.

Although the studies in Turkiye Turkish dialect had recently increased however it has not reached to the desired level. In Turkiye there are residential places which are quite big though they are not regarded as cities. One of the cities that no dialect studies were undertaken is Kahramanmaras. Apart from a post- graduate thesis there has been no valuable academic study on Kahramanmaras dialect. Through the historical records the region's known as particularly "Turkmen home" encouraged us to study the region's dialect.

In this study we will bring out the results of our study undertaken in the Central dialect of Kahramanmaras. Information was collected from Kahramanmaras Central district and villages in this study. Used the narrow field management method and the data was recorded in detail with great care. In our study 70 texts were selected to be used as the main text. These texts were decoded by text translation technique and the results from these texts detailed vocal information investigated.

In our study attention was given particularly on the phonological results of Kahramanmaras Central dialect. Also these phonological results were compared with the surrounding and the Anatolian dialects compared with the Kahramanmaras dialect, shown the smilarities and the different versions. Study consist of six chapters "Introduction", "Kahramanmaras Central District's General Characteristics", "Phonetic", "Conclusion and Recommendations", "Texts" and "References".

Key words: Dialect, Turkiye Turkish Dialects, Turkish Language, Phonetic, Kahramanmaraş.

GİRİŞ

Türk dilinin gelişme seyri, son yıllarda ağız çalışmalarına gösterilen ilgiyle beraber büyük mesafeler kaydetmiş; cumhuriyetin kuruluş yıllarına nazaran teknolojik gelişmelerin arttığı ve bilimsel faaliyetlerin hız kazandığı ülkemizde dil çalışmaları hatırı sayılır bir konuma gelmiştir. Buna rağmen ağız araştırmaları, geçmişteki ilgisizlikler sebebiyle Türkiye'nin birçok yöresinde yapılamamış, bu durum dil değerlerinin birbirleriyle karşılaştırmalı incelenmelerini bir anlamda kısıtlamıştır. Dilin iyi anlaşılmasının önemini bilen ve bu minvalde hareket eden ağız araştırmacıları, yapacakları çalışmaların hangi amaçlara hizmet edeceğinin sınırlarını belirlemede güçlük çekmişlerdir. Çünkü ağız araştırmaları yapılmış olduğu bölge, şehir veya ülke açısından stratejik önemi göz ardı edilemeyecek derecede mühimdir.

Türkiye Türkçesi ağızları üzerine yapılan araştırmaların tarihi 1860'lı yıllara kadar uzanır. Yaklaşık olarak seksen yıl kadar yabancı araştırmacılar tarafından incelenen ağızlar, 1940'lı yıllarda Ahmet Caferoğlu'nun yaptığı ilk ağız çalışmaları ile birlikte yerli araştırmacıların da çalışma sahası hâline gelmiştir. Son yıllarda büyük ilerleme kaydeden ağız çalışmalarına rağbet her geçen gün artmaktadır.

Çalışmanın Konusu

“Kahramanmaraş Merkez İlçe Ağzı (Ses Bilgisi, Metinler)” başlıklı tez çalışmamızın konusu, Kahramanmaraş Merkez ilçesinin ağız özelliklerinin ses bilgisi bakımından ayrıntılı olarak incelenmesidir.

Çalışmanın Önemi

Türk dili sahasında ağız araştırmaları Ahmed Caferoğlu ile başlamış; Zeynep Korkmaz, Tuncer Gülensoy, Efrasiyab Gemalmaz, Selahattin Olcay, Ahmet Bican Ercilasun, Leyla Karahan ve Ahmet Buran gibi önemli bilim adamları tarafından devam ettirilmiştir. Bahsi geçen bilim adamlarının ağız araştırmaları hususundaki ortak kanaati, ağız araştırmaları üzerine ortaya konan çalışmaların halen yetersiz olduğudur.

Kahramanmaraş Merkez Ağzı adlı tez çalışmamızın en önemli vasfı, Kahramanmaraş Merkez ilçesi hakkında, akademik düzeyde en geniş kapsamlı ses bilgisi incelemesini

içine almasıdır. Bu açıdan Diyalektoloji yani Ağız Bilimi sahasında önemli bir açığı kapatmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Tarihi çok eskilere dayanan Kahramanmaraş Merkez ilçesi, zengin dil hususiyetlerini içinde barındıran Türk yurtlarından. Kahramanmaraş Merkez ilçeye alakalı çalışmaların kısıtlı oluşu, bu alanın tekrar ayrıntılı olarak derlenmesini ve araştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bu önemli açığı kapatmak amacıyla Kahramanmaraş Merkez Ağız adlı tez çalışması hazırlanmıştır.

Kahramanmaraş Merkez ilçesinin ağız sınıflaması Karahan tarafından daha önce yapılmıştır. Ancak bölge, ağız bilimi açısından ayrıntılı olarak incelenmediği için, kesin bir yargıya varmak mümkün olmamaktadır. Bu çalışmada yapılacak ilmi sınıflamanın daha ayrıntılı ve doğru düzeyde ele alınması amaçlanmıştır.

Yine Türkiye Türkçesi Ağızlarının en önemli eksiklerinden biri de da ağız atlaslarıdır. Dünyada birçok ülkede yapılan, Türkiye’de ise uzun yıllar yapılamamış ağız atlaslarının hazırlanması için bu tip ağız çalışmalarına ihtiyaç vardır. Bir ülkenin ağız atlasına bakılarak diğer atlaslarla karşılaştırma yoluna gidilip, ülkeler ve milletler arası benzerlikler daha kolay saptanabilir. Karşılaştırmalı incelemelerin önemine değinen Ahmet Buran, derleme işinin yeterli seviyeye ulaşmadıkça bu alanda da eksik kalacağını ve kesin hükümler verilemeyeceğini belirtmiştir (Buran, 1999: 89-91). Yine ağızların sınıflandırılması konusu, dille ilgili yapılacak çalışmalarda araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Yapılacak olan bu sınıflandırmalar, araştırmacıların çalışma sahalarını kolay belirleyebilmelerine, diller arasındaki benzerlik veya farklılıkları ortaya koyabilmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle ağız derleme faaliyetlerinin mümkün olduğunca çabuk ve kaliteli bir biçimde yapılması zorunludur.

Türkiye Türkçesi ağızları üzerine, çeşitli kıstasların ele alınarak çizildiği ağız atlaslarının oluşturulması sürekli olarak gündeme gelmektedir. Fakat Türkiye’de derlenmemiş bölgeler azımsanamayacak kadar çoktur. Bu nedenle ağız atlaslarının hazırlanması için derlenmeyen bölgelerin en kısa zamanda derlenmesi ve sonuçlarının azami düzeyde ortaya konması esastır. Kahramanmaraş Merkez Ağız çalışması, ağız atlaslarının oluşturulmasında önemli bir kaynak teşkil edecektir.

Kahramanmaraş Merkez Ağzı çalışmasının amaçlarından biri de yöreye ait bir derleme sözlüğünün vücuda getirilmesine kaynaklık etmektir. Çalışmayla birlikte, derleme faaliyetlerinde kayda alınan örneklerden yola çıkılarak derlemenin yapıldığı bölgede bulunan ve Derleme Sözlüğünde mevcut olmayan, yöre ağzına ait kelimelerin sözlüğü oluşturulabilecektir. Böylece Türkiye’de büyük oranda tamamlanmış olan sözlük derleme faaliyetleri ile oluşturulan Türk Dil Kurumunun çıkardığı Derleme Sözlüğüne yeni sözcükler katılabilecek; böylece dil zenginliği ortaya konulabilecektir. Bu konuda yeni derlenmiş sözcüklerin derleme sözlüğüne kazandırılmasının gereğine vurgu yapan Ahmet Buran da ağızlardan alınan kelimelerin yazı dilinin kavram dünyasını geliştirip zenginleştireceğini belirtmiştir (Buran, 2002: 97-104). Bu amaçla Kahramanmaraş Merkez ilçeye has sözcükler, atasözü ve deyimler vakit kaybedilmeden toplanmıştır. Türkiye’de ağızla alakalı kaynakların kaybolmaya yüz tuttuğu gerçeğinden hareketle, kaybolan bu söz değerlerinin kayda geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle kitle iletişim araçları ve göçlerin etkisiyle yok olmaya başlayan ağız malzemelerinin bir an önce derlenmesi, hazırlanacak derleme sözlüğünün daha geniş çapta yapılmasına olanak sağlayacaktır. Bu amaçla elde edilen derleme metinleri sözlük çalışmalarında değerlendirilmek üzere araştırmacılarına özel bir kaynak oluşturacaktır.

Bu çalışmalardan elde edilen veriler değerlendirildiğinde, araştırmanın yapıldığı bölgede yaşayan halkın etnik kökeni dolaylı bir şekilde de olsa anlaşılabilir, dil benzerlikleri ve farklılıkları yönüyle halkın birbiriyle iletişimde bulunduğu ırklar kısmen tespit edilebilecek; hatta etnik yapıya bağlı olarak halkın asıl kökeninin nereye ait olduğu veya hangi ırklardan etkilendiği tespit edilebilecektir. Bu bağlamda yurtdışında kimi ülkelerde yayınlanan Türkiye’ye ait etnik haritalarda, Türkiye’de yaşayan ırklar kesin olarak belirlenebilecek, böylece Ermeni sorunu gibi meselelere açıklık getirilecektir. Ayriyeten araştırmalar, etimoloji, tarih, coğrafya gibi bilimlere kaynaklık edebilecektir.

Çalışmayla birlikte, Kahramanmaraş Merkez’e ait adet, gelenek, görenek, töre, şiir, mani, türkü, masal, destan, halk hikayesi gibi folklorik malzemelerin de derlenerek yazıya geçirilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bu malzemelerin Halk Edebiyatı, Halk Bilimi gibi araştırma sahalarına da katkıda bulunması hedeflenmiştir.

Zeynep Korkmaz, bugün Türkiye coğrafyasında bölgeden bölgeye değişen veya birbirine karışan farklı ağız özelliklerinin nerelerden kaynaklandığını ve bu farklılıkların tarihi devirlerde hangi temellere dayandırılabilceğini ağız araştırmalarında ilerleme kaydederek anlayabileceğimize vurgu yapmıştır (Korkmaz, 1999: 61-69). Ağız araştırmaları ile alakalı olarak Erdem, “Dilin yapısı, işlevsel durumu ve gelişimi açısından da ağızlar bize farklı ufuklar açmaktadır. Sözlü kaynaktan derlenen metinlerde bazen eski Türkçe kalıntı kelimeleri ve gramer yapılarını bulabilmemiz mümkündür. Etimolojik tahliller yapılırken de aynı zengin kaynağa başvurmanın ne kadar hayati olduğu son yıllarda yapılan birçok çalışmadan anlaşılmıştır. Ağızlar gerek yabancı kelimelere karşılık bulma gerekse dil üzerine yapılan uygulamalarda bize fikir verme bakımından çok büyük öneme sahiptir. Bu yüzden ağızlar dilin sınırlarının ortaya konulabilmesi için araştırılması gereken bir sahadır” (Erdem, 2002: 178-181) diyerek ağız araştırmaların önemine ve amaçlarına çeşitli açılardan değinmiştir. Kahramanmaraş Merkez İlçe Ağızı adlı tez çalışması, bu amaçlara ulaşmaya çalışmaktadır.

Bu çalışmanın temeli olan Kahramanmaraş Merkez, bahsettiğimiz önemli coğrafyalardan birini teşkil etmektedir. Ağız araştırmaları açısından çalışılmamış bir bölge olan Kahramanmaraş, dilbilimsel çalışmalarda büyük bir açığı kapatacaktır. Belge ve bilgi eksikliğinden dolayı tamamlanamayan çeşitli tez, makale ve bilimsel eserlere kaynaklık edecektir. Kahramanmaraş’ın etnik kökeninin nerelere dayandığına dair yeni ufuklar açacak ve etnik yapıya dair yapılan çalışmalara kaynak olacaktır. Bu açılardan ağız çalışmaları dünyada fazlasıyla önem kazanırken Türkiye’de bu çalışmaların daha da önemsenmesi gerekecektir.

Çalışmanın Yöntemi ve Kapsamı

Kahramanmaraş Merkez Ağızı adlı tez çalışmamız öncelikle iki aşamalı olarak yapılmıştır. Araştırmanın birinci aşamasını derleme faaliyetleri, ikinci aşamasını ise derlenen metinlerin incelenmesi oluşturmaktadır.

Kahramanmaraş ile alakalı derleme faaliyetleri 2009 yılı Eylül ayında başlamış, 2010 yılı Haziran ayında sona ermiştir. Belli aralıklarla, hemen her mevsimde yapılan derlemeler, daha çok çeşitte sözcük tespit edilebilmesi için süre bakımından uzun tutulmuştur. Ayrıca derlemenin başlangıcı ve bitişi arasındaki zamanın bir buçuk yıla yakın bir zaman almasında, derleme çalışmaları için gereken fiziksel şartların

sağlanamaması etkili olmuştur. Fakat bu durum çalışmanın lehine gelişmiş ve dil malzemesi açısından çok zengin derleme kayıtları alınmasını sağlamıştır. Derleme faaliyetleri esnasında Kahramanmaraş Merkez ilçesine ait 70 köye gidilerek toplamda 116 ses kaydı alınmıştır. Derlemelerin alındığı köylerin birbirine uzak olması ve Kahramanmaraş Merkez ilçenin her tarafına yayılıyor olmasına dikkat edilmiştir. Bu durum, ağız çeşitliliğinin daha iyi tespit edilebilmesi açısından önemli olmuştur. Derlemeler bir araçla, köy köy gezilerek yapılmıştır. Kaynak kişiler köy muhtarlarına yahut köyün ileri gelenlerine sorularak belirlenmiştir. Derlemelerin tamamı doğal ortamında alınmış, daha doğal konuşmaların kayda alınması açısından kalabalık ortamlardan kayıt alınmaya dikkat edilmiştir. Kayıtlar, ses değerlerini iyi alabilen otomatik bir ses cihazı ile alınmıştır. Konuşurlara genellikle folklor içerikli sorular sorulmuş, günlük yaşamları ve yaptıkları işler hakkında da sorular yöneltilmiştir. Derleme kayıtları özellikle yaşlı ve kadın konuşurlardan alınmış olup; konuşurların okuma-yazma bilmemesi ve buldukları köyden hiç ayrılmamış ya da uzun süre ayrılmamış olmaları dikkate alınmıştır. Bunlarla birlikte derlemelerde erkek kaynaklara ait kayıtlar da bulunmaktadır. Derlemelerde, konuşurların konuşma organlarının, fiziksel özellikler açısından sesleri iyi yansıtmasına azami düzeyde dikkat edilmiştir. Konuşma süreleri ise incelenecek dil malzemesinin zenginliğini artık adına, elden geldiğince uzun tutulmuştur.

Çalışmanın ikinci aşaması alınan derleme kayıtlarının dil bakımından değerlendirilmesidir. Bu amaçla çalışma dört ayrı bölüme ayrılmıştır. Bunlar; “Kahramanmaraş Merkez İlçesinin Genel Özellikleri”, “Ses Bilgisi”, “Sonuç ve Öneriler”, “Metinler”dir.

Kahramanmaraş Merkez ağzının sağlıklı incelenebilmesi için öncelikle şehrin genel özelliklerinin belirlenmesi gerekir. Bu bakımdan birinci bölümde, çalışmanın gövde metinlerinden birini oluşturan “Kahramanmaraş Merkez İlçesinin Genel Özellikleri” hakkında temel bilgiler verilmiştir. Kahramanmaraş Merkez ilçenin yeri, iklimi, bitki örtüsü, nüfusu, eğitimi, iktisadî yapısı, tarihi, gelenek ve görenekleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmeye özen gösterilmiştir. Yine bu bölümde Kahramanmaraş Merkez ilçesinin etnik yapısıyla ağız özellikleri ilişkisi hakkında bilgi verilmiş, daha önce yapılmış ağız araştırmalarında bölgenin durumundan bahsedilmiştir. Gövde metninin ikinci kısmını

oluşturan “Ses Bilgisi” bölümünde ise, daha önce yapılmış ağız araştırmalarında genel ses bilgisi inceleme başlıkları esas alınmıştır. Böylece, bölge ağzının ayrıntılı dil incelenmesi yapılabilmektedir. Çalışmanın “Sonuç ve Öneriler” kısmında elde edilen ses bilgisi bulgularından yola çıkılarak, Kahramanmaraş Merkez ağzı hakkında tespitler yapılmış ve bölge ağzının fonetik özellikleri maddeler hâlinde sıralanmıştır. “Metinler” bölümünde derlenen ses kayıtları, Ahmet Bican Ercilasun’un teklif ettiği çeviri yazı işaretleri (Ercilasun, 1999: 43) ile deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Bu amaçla derlenen 70 köye ait kayıt, Ercilasun’un önerdiği çeviri yazı yöntemiyle yazıya aktarılmıştır. Sonra bu metinlerin her biri sırayla ve kendi içinde satır satır numaralandırılmış, inceleme esnasında verilen bilgiler metin ve satır numaralarına dayanılarak verilmiştir. O nedenle “Metinler” bölümü incelemeye ispat niteliğindedir. Metinlerin numaralandırılması işlemi, daha önce yapılan çoğu ağız çalışmasından farklı olarak beş satırda bir değil, her satırda bir numara verilerek yapılmıştır. Burada amaç, metinlerde oluşabilecek olası kaymaları önlemek olmuştur.

BÖLÜM 1: KAHRAMANMARAŞ MERKEZ İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1 İlçenin Konumu

Meşhur tarihçi ve coğrafyacı Ali Cevad'ın, 'Memâlik-i Osmâniye'nin Tarih ve Coğrafya Lügati'nda Maraş ili hakkında verdiği bilgiye göre, "Halebin 44 saat cihet-i şimâliyyesinde ve Ahûr dağının eteğinde otuz bin nüfusu havî olup ebniyeleri kerpiçtendir." (Ali Cevad, 2009: 184). Yine 'Lügât-ı Târihiye ve Coğrâfiye'ye göre "Maraş, Haleb şehrinin yüz kırk kilometre kuzey batısında" (Ahmet Rifat, 2009: 188) olduğu belirtilmektedir. Buradan tam bir konum verilememekle beraber, Osmanlı devrinde kimi seyahatnamelerde bu şekilde tarif edildiğini görmekteyiz.

"Kahramanmaraş ili 37° 11' ve 38° 36' kuzey enlemleri ile 36° 15' ve 37° 42' doğu boylamları arasında yer almaktadır" (KMİSM, 2000: 16). Ülkemizin 13. büyük vilayeti durumundadır" (Furkan ve diğ., 2010: 34). Kahramanmaraş ili 14.346 km² lik yüzölçümüne sahiptir (Atlas Harita, 2008: 92). Topraklarının büyük bir kısmı Akdeniz Bölgesi'nde yer almasına rağmen kuzey ve kuzeydoğuda bazı kesimler Doğu Anadolu Bölgesi, çok az bir kesimi de Güney Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içine girer (Furkan ve diğ., 2010: 34). Kahramanmaraş ilinin yarısından fazlası Akdeniz Bölgesi'nde yer aldığından, ili iktisadî incelemelerde Akdeniz Bölgesi içinde saymak doğru olur (Arınç, 2006:11).

"Kahramanmaraş Merkez ilçe Akdeniz Bölgesi, Adana Bölümü'nün kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Çalışma alanı yani Kahramanmaraş Merkez ilçesi, Akdeniz Bölgesi ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin birbirlerine en çok yaklaştığı kavşak noktada yer alır. 2.913 km² yüz ölçümüne sahip çalışma alanı; kuzeyden Göksun, Ekinözü, kuzeydoğudan Çağlayancerit, Nurhak, doğudan Pazarcık, güneyden Türkoğlu ve Batıdan Andırın ilçeleri ile çevrilidir" (Gürbüz, 2001: 1).

"Çalışma alanı içerisinde Maraş Ovasının tamamı ile Türkoğlu Ovasının çok az bir kısmı bulunmaktadır. Ahır Dağı'nın güneyinde bulunan Maraş Ovası'nın üç tarafı dağlarla çevrilidir. Ovanın denizden yüksekliği 450-690 m arasındadır" (Gürbüz, 2001a: 1). Yeryüzü şekilleri genellikle Güneydoğu Torosların uzantıları olan dağlarla bunlar

arasında kalan çöküntü alanlarından oluşmaktadır (KMV Brf., 2010: 1). “Çalışma alanının yükselti bakımından en büyük en düşük yeri Maraş Ovasıdır. Maraş Ovasında yükselti ova tabanında 450 m’den başlar, çevreye doğru artarak en kuzeydeki Berit Dağı’nda 2967 m’ye kadar çıkar. Çalışma alanının kuzeyinde Orta ve Güneydoğu Torosların kolları” (Gürbüz, 2001a: 1) bulunmaktadır.

“İlde, geniş ovalar vardır. Bunlar Gavur, Maraş, Göksun, Aşağı Göksun, Afşin, Elbistan, Andırın, Mizmilli, Narlı ve İneklı ovalarıdır. İlin belli başlı dağları ise Nurhak, Binboğa, Engizek, Uludaz ve Ahırdağı’dır. Ceyhan ve Aksu nehirleri ile Göksun, Söğütlü, Hurman, Körsulu ve Erkenez çayları ilin akarsularıdır. Toprakların % 59’unu dağlar, % 24’ünü platolar ve % 16’sını da ovalar teşkil eder” (Ozan, 2003: 4). Kahramanmaraş Merkez ilçesi “ özellikle kuzeyinde Orta ve Güneydoğu Toroslar, güneyi ve güneybatısında da çok çeşitli dağ ve tepelerle kuşatıldığı için” (bk. Gürbüz, 2011a: 1-3), çok dağlıktır. Çalışma alanının kuzeyinde Körsulu Dere, Güredir Çayı, Fırnis Çayı, Tekir Deresi, Zeytin Dere ve Ağabeyli Çayı bulunmaktadır. Maraş Ovası içerisinden Aksu Çayı, Erkenez Çayı ve Deli Çay geçmektedir. Ceyhan Nehri çalışma alanına kuzeydoğudan girer ve güneybatıdan terkeder (Gürbüz, 2011a: 3). Kahramanmaraş ilinde iki kaplıca, bir ılıca ve dokuz içme olmak üzere toplam on iki şifalı su kaynağı bulunmaktadır” (Gürbüz ve Korkmaz, 2004: 1556).

“Kahramanmaraş ili coğrafi konumu, verimli tarım arazileri, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve İç Anadolu arasında geçit bölgesi olması ve doğal güzelliği sayesinde tarihin ilk çağlarından itibaren önemli bir yerleşim yeri olmuştur” (Bayraktar, 2004: 6).

1.1. İklimi

Kahramanmaraş iklim bakımından elverişli bölgelerden bir tanesidir. “Kahramanmaraş Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve İç Anadolu bölgeleri arasında bulunduğu için çok farklı iklim çeşitliliğine sahiptir” (Arınç, 2006:12). Kahramanmaraş Merkez ve yakın çevreleri hem Akdeniz hem de Güneydoğu Anadolu bölgesinin iklim özelliklerine sahiptir. Bu sebeple yazları sıcak ve kurak, kışları ise ılıman ve yağışlı özellik gösterir (Furkan ve diğ., 2010: 38). Kahramanmaraş ilinde, genel olarak denize uzaklık ve yükselti nedeniyle, karasallaşmış Akdeniz iklim tipi egemendir. İlde yazlar sıcak ve kışlar soğuk geçer (Atlas Harita, 2008: 92). Çalışma alanının kuzeyine doğru gidildikçe ve yükseklik arttıkça Akdeniz iklimi karasallaşmaya başlar (Gürbüz, 2001a: 3).

1.2. Bitki Örtüsü

Kahramanmaraş ili coğrafi olarak çok dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir. Bu dağların bitki örtüsünü çoğunlukla orman teşkil etmektedir. Aynı zamanda bitki örtüsü bölgeden bölgeye farklılık gösteren bir yapıya sahiptir. Yöre ormanlarında kızılçam, karaçam, sedir, ardıç, köknar, gürgen, kayın vb. ağaç türleri bulunmaktadır. İlin Güney ve Güneybatı kısımları Doğu Akdeniz Bölgesi'nde olduğu için bitki örtüsü maki topluluğu biçimindedir (bk. Furkan ve diğ., 2010: 42).

“Kahramanmaraş ili ve çevresini, toprak karakterlerinin ve ikliminin elverişli oluşu nedeniyle çok yakın bir geçmişte bugünkünden daha çeşitli ve zengin bir bitki örtüsü örtmekte idi, fakat bir taraftan tarla açılması, bir taraftan da hayvan otlatılması yüzünden bu zengin bitki örtüsü önemli derecede tahribe uğramıştır. Orman diyebileceğimiz tabii bitki örtüsüne parçalanmış şekilde ancak yükseklerde rastlamak mümkündür. Alçak kısımlarda ise, kültür bitkileri hakimiyet kazanır” (Yedidağ ve diğ., 1973: 56).

Kahramanmaraş Valiliği 2010 İl Brifingi'ne göre, “Kahramanmaraş orman varlığı açısından Türkiye'de 11. sırada olup, toplam arazisinde %35 orman varlığı oranı ile % 26,7 olan Türkiye ve % 29 olan dünya ortalamasının üzerindedir. Orman bakımından en zengin ilçelerden biri de Merkez ilçesidir” (bk. KMV Brf., 2010: 10).

Bu yönüyle Kahramanmaraş, Türkiye'nin en yeşil kentleri arasında sayılabilir.

1.3. İdarî Yapı, Nüfus ve Yerleşme

“1563 tarihli Maraş Tahrir Defteri'ndeki bilgilere göre Maraş sancağı; Maraş, Güvercinlik, Hısn-ı Mansur (bugünkü Adıyaman), Elbistan ve Zamantu (Kayseri'ye bağlı Pınarbaşı çevresi) kazalarını içine almaktadır” (Yinanç ve Elibüyük, 1988:XXX). Bu kazalardan Maraş'ın 12 nahiyesi mevcut olup, bunlar Merkez, Camustil, Kurupınar, Kemel, Keferdiz, Kara Hayıt, Pazarcık, Aladinek, Göynik, Bertiz, Zeytun ve Yenice kale nahiyeleridir. Bu idârî bölünüşte dikkat çeken en önemli özellik, idârî birimleri belirleyen sınırların büyük çoğunluğunun ya dağ doruklarından ya da akarsu yataklarından geçirilmiş olmasıdır” (Yinanç ve Elibüyük, 1988:XXX-XXXI).

Buna göre Kahramanmaraş'ın günümüz sınırlarının Maraş, Güvercinlik ve Elbistan kazasıyla sınırlı olduğu söylenebilir. Kahramanmaraş Merkez ilçesi ise yalnızca Maraş kazasının kapladığı alanı kapsamaktadır.

“Günümüzde, Kahramanmaraş il merkezlerinin nüfus büyüklüğüne göre sıralanmasında Türkiye'nin 17. büyük şehridir. Kahramanmaraş il genelinde merkez ilçe dahil 10 ilçe, 62 Belediye, 476 Köy mevcuttur” (KMV Brf., 2010: 1). Kahramanmaraş Merkez ilçe genelinde ise toplamda 85 köy ve belde, Ağabeyli, Süleymanlı ve Yenicekale olmak üzere 3 bucak, bu üç bucağa bağlı 45 köy bulunmaktadır. Böylece ilçe genelinde toplam 130 köy ve belde bulunmaktadır (bk. KMV, 15.05.2011).

“Maraş “1908 yılında -İkinci Meşrutiyetin ilanı- Halep vilayetinden ayrılarak müstakil mutasarrıflık olmuş, Cumhuriyetle beraber vilayet olmuştur. 7 Şubat 1973 tarihinde adı Kahramanmaraş olmuştur” (bk. Yedidağ ve diğ., 1973: 84). Kahramanmaraş Merkez ilçeye bağlı diğer ilçeler ise kronolojik sıraya bağlı olarak şu şekilde idari yapıdaki yerlerini almıştır:

“*Elbistan* 1847 yılına kadar bir müsellimlik olarak idare edilmiş bu tarihten sonra müdürlük hâline getirilmiş daha sonra bu unvan 1926 yılında değiştirilerek kaymakamlığa dönüştürülmüştür. Elbistan Belediyesi tam manasıyla 1881 yılında kurulmuştur” (Kurt ve diğ., 1994: 73).

“1877'de kaza merkezi durumuna gelen *Pazarcık*'ta, 1917'den itibaren belediye teşkilatı kuruldu” (Balbaba ve diğ., 2003: 41).

“*Andırın*, önceleri Göksun'a bağlı bir nahiye iken Cumhuriyet'in ilanından sonra, 1925 yılında ilçe teşkilatına kavuşmuştur” (Andırın Brf., 2009: 1).

“*Afşin*, Elbistan ilçesine bağlı bir bucak merkezi iken 1944 yılında ilçe merkezi olmuştur” (Afşin Brf., 2009).

“İlk adı Eloğlu olan *Türkoğlu*, 1960 tarihinde ilçe olup, Kahramanmaraş'ın altıncı ilçesi konumuna gelmiştir” (Türkoğlu Brf., 2008).

“Göksun, 1907 yılında, bazı gelişmelere bağlı olarak II. Abdulhamid tarafından kaza yapılmıştır” (Öztürk, 2010: 28-29). O günden beri bu durumunu korumaktadır.

“Çağlayancerit ilçesi ise 1986 yılında Merkez ilçeye bağlı bir kasaba belediyesi iken, 1987 yılında ilçe durumuna getirilmiştir” (Çağlayancerit Brf., 2010).

“Ekinözü 1983 yılına kadar ‘Celâ’ adı ile anılmış, bu tarihten sonra adı Ekinözü olarak değiştirilmiştir. Ekinözü’nün ilçe statüsünü kazanması ise 1991’de fiilen gerçekleşmiştir” (Ekinözü Brf., 2009:1).

“Cumhuriyet döneminde, önceleri Elbistan ilçesine bağlı bir köy olan *Nurhak* ise, 1971 tarihinde kurulan belediye teşkilatı ile belde statüsünü, 1990 yılında ilçe statüsünü kazanmıştır” (Nurhak Brf., 2009).

Merkez ilçe haricindeki diğer dokuz ilçenin bütün idari kolları, Merkez ilçede bulunan idari teşkilatlara her bakımdan bağlıdır. Merkez ilçeye ulaşım ve iletişim sorunları yok denecek kadar az olan ilçe kaymakamlıkları, Kahramanmaraş valiliği ile sıkı bir irtibat hâlinindedir.

1870 (R. 1286) senesi Halep Vilayet Salnâmesinde Maraş Kazası’nın genel nüfusu 79.554 olarak görülmektedir. Bunların 356’sı Musevî ve Kıbtîler, 16.952’si İsevîler, 62.233’ü ise İslâm olarak kayda geçirilmiştir. Bütün semâvî dinlerin bir arada yaşadığı bir yer hüviyetindeki Maraş’ta, o dönemde toplam 7.729 hane mevcuttur (Öztürk, 2006a: 158).

“Maraş şehrinin nüfusu 1891 yılından sonra azalmaya başlamış ve 1912 yılında 25.000 kişiye düşmüştür. Bunun en büyük nedeni, yörede meydana gelen Ermeni saldırılarıdır. 1916 yılında ise, şehrin nüfusu tekrar artarak 32.704 kişi olmuştur. İlk nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılında ise şehrin nüfusu 25.982 kişi olarak tespit edilmiştir” (Gürbüz, 2001b: 191-192).

Dağlık bir coğrafyaya sahip olmasına karşın Kahramanmaraş kalabalık bir nüfusa sahiptir. Adana ve Mersin’den sonra nüfus açısından Akdeniz Bölgesi’nin 3. Büyük kentidir. Ancak yıllık nüfus artışı (% 11.41) Türkiye ortalamasının yarısından biraz fazladır. İlin genel nüfus dağılımına bakıldığında % 53’ü kent, % 47’si köy nüfusedir (Gürbüz, 2001a: 35-36).

“1940 yılına ait nüfus dağılımı haritası incelendiğinde, akarsu vadileri, etek ve yamaç düzlüklerinde nüfusun yoğunlaştığı görülür. Nüfus özellikle Kahramanmaraş’ın

güneybatısındaki Ceyhan Vadisi, Çimen Dağı'nın kuzey etekleri, Ahır Dağı'nın güney ve kuzey yamaçları, Tekir Deresi ve Deli Çay vadilerinde toplanmıştır” (Gürbüz, 2001a: 35-36). “Şehir batıda Ceyhan nehrine, doğuda yamaç düzlüklere, güneyde ise sanayi tesislerinin yoğunlaştığı Adana ve Gaziantep yolu çevresine yayılmıştır. Günümüzde bu genişleme eğilimi batı yönünde ağırlıklı olarak devam etmektedir” (Sandal, 2009: 141).

Kahramanmaraş Merkez ilçenin 1927 yılı kır nüfusu 45.200 kişidir. Bu nüfus 1955-1960 dönemi hariç sürekli artarak 1997 yılında 136.602 kişi olmuştur (Gürbüz, 2001a: 29). 1935-2000 yılları arasında Türkiye nüfusu yaklaşık 5 kat artış gösterirken, Kahramanmaraş nüfusu 5,4 kat artış göstermiştir (Gürbüz, 2001a: 15). 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre toplam nüfus 1.002.384 olarak belirlenmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 17.07.2010). Kentsel nüfus bakımından da Merkez ilçe başı çekmekte, onu yine Elbistan ve Afşin ilçeleri takip etmektedir (Ozan, 2003: 8).

Kahramanmaraş ilinin 1965 - 2000 yılları arasında bazı yıllara ait genel nüfus bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1: Sayım Yıllarına Göre Bölge ve İl Nüfusu İle Yıllık Nüfus Artış Hızları (DİE)

YILLAR	GENEL NÜFUS
1965	438.423
1970	528.982
1975	641.480
1980	738.032
1985	840.472
1990	894.264
2000	1.002.384

Kaynak: bk. Bayraktar (2004: 16)

Kahramanmaraş kent merkezinin ise nüfusu 384.953'tür. Nüfusun % 58'i il ve ilçe merkezlerinde, % 42'si ise belde ve köylerde yaşamaktadır. İl genelinde km²'ye düşen kişi sayısı 72'dir (KMV Brf., 2010: 1). Bu yükselişte şehrin sanayileşmesinin, yatırım alanlarının geliştirilmesinin katkısı büyüktür. 2007 yılından itibaren yapılmaya başlanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 2007-2010 yıllarında, Kahramanmaraş Merkez'deki toplam erkek, kadın ve genel nüfus artışları tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2: 2007-2010 Yılları Kahramanmaraş Merkez Erkek-Kadın Genel Nüfus Artışı

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
2007	252.498	248.452	500.950
2008	258.871	253.016	511.887
2009	264.830	257.945	522.775
2010	268.444	263.772	532.216

Kaynak: TÜİK (17.05.2011).

“1563 tarihli Maraş Tahrir Defteri'nde nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yerlerin tarım alanlarının genişlediği Elbistan ovası ve çevresi ile Maraş merkez nahiyesi, Maraş ovasının batısında Aksu'nun güneyindeki Camustil, Pazarcık, Ahır ve Engizek dağları ile Gölbaşı çukur alanı arasındaki Göynik ve Pazarcık'ın doğusundaki Aladinek nahiyelerinde toplandığı görülmektedir. Köyler daha ziyade bazı kesimlerde bataklıkların yer aldığı taban araziden uzak, ovaların kenarlarında, platolar üzerinde ve su boylarında yoğun olarak görülmektedir” (bk. Yinanç ve Elibüyük, 1988: XXX-XXXII). Günümüzde de bu durum geçerliliğini korumakta, kırsal yerleşmelerde bu durum göz önüne alınmaktadır.

Kahramanmaraş Merkez ilçenin kırsal alanlarından şehir merkezine, diğer illere ve dış ülkelere göç olmaktadır. Kırsal alanlardan şehirlere olan göçlerin temelinde fiziki koşullar, arazi yetersizliği, toprak verimliliğinin düşük olması, kırlarda nüfusun hızlı artması ve sosyal faktörler vardır. 1970 yıllarında köy yollarının yapılmasıyla köylerden göç hızlanmıştır (bk. Gürbüz 2001a: 32-34).

Sonuç olarak “ Maraş şehrinin nüfusu, 1525 yılından 1900 yıllarına kadar -1671 yılı dikkate alınmaz ise- devamlı artmıştır. 20. yüzyılın başlarında ülke ve yöredeki karışıklıklar nedeniyle nüfus azalmış, asayişin sağlanmasıyla nüfus tekrar artmaya devam etmiştir” (Gürbüz, 2001b, 192).

Kahramanmaraş ilinde iş gücüne katılma oranı 1980-2000 döneminde azalma eğilimi göstermiştir. Erkek nüfusun iş gücüne katılma oranı, kadın nüfusun işgücüne katılma oranından yüksektir (Bayraktar, 2004: 21). 2009 yılında genel nüfusun işgücüne katılma oranı % 46,6 iken işsizlik oranı 18, 0 olarak belirlenmiştir.

1.4. Eğitim

1302 (M. 1884) senesi Halep Salnâmesinde, Maraş Kazası'nda 33 gayr-ı müslim mektebi, 57 İslâm sıbyan mektebi, 1 rüşdiye mektebi ve 25 İslâm medresesi ve 3 kütüphane kayıtlıdır. kayıtlıdır (bk. Öztürk, 2006a: 486- 490).

1326 (M. 1909) Senesi Halep Salnâmesi'nde ise Müslümanlara ait 1 idâdî mektebi, 9 ibtidâî mektebi ve 1 inas mektebi bulunmaktadır. Müslüman olmayanlara ait mekteplerin sayısı azımsanamayacak kadar çoktur. 8 Protestan, 8 Ermeni, 2 Katolik, 2 Latin ve 1 de Yahudi mektebinin kayıtlı olduğu görülmektedir (bk. Öztürk, 2006b: 786-787). Bu açıdan Maraş idaresi, daha Cumhuriyet kurulmadan önce de, gayri Müslim tebaaya eğitim haklarını ziyadesiyle vermiştir.

“19. yüzyıl Maraş'ın bugünkü konumunu etkileyen ve kentin tarihinde büyük izler bırakan yüzyıldır. Bu yüzyılda şehre gelen Protestanlar ve Katolikler kendi okullarını açarlar. Ayrıca Amerikan Koleji ve Alman Okulu açılır. Farklı din ve uluslara mensup insanlar Maraş'ta bir arada yaşamaktadır” (Akbiyık, 1999: XVI).

1927 yılında şehir nüfusunda okuma oranı % 16.3 iken, bu oran 1935 yılında % 14.9'a düşmüştür. 1940 yılında büyük bir artışla %30.5'e çıkmıştır. 1940 yılından sonra da okur yazar oranı gün geçtikçe artmıştır. (bk. Gürbüz, 2001a: 66-67).

“1990 yılında şehir merkezinde okuma yazma bilenlerin oranı %19.8'dir. Erkekler içerisinde okuma yazma bilenler %89.2 iken, kadınlarda bu oran % 69.7'dir. 1927 yılı 7 ve daha yukarı yaşlardaki şehir nüfusu içerisinde okuma yazma bilenlerin oranı % 16.3 iken, 1990 yılında bu oran %69.7'ye çıkmıştır. Kadınların okuma oranında büyük gelişme sağlanmıştır. Fakat yine de erkeklere göre azdır. Zamanla erkeklerle kadınlar arasındaki fark azalacaktır.” (Gürbüz, 2001a: 67).

2008 yılı ADNKS'ye göre, Kahramanmaraş Merkez'de 6 yaş üstü okuma yazma bilen erkek nüfusu 155.479 iken, okuma yazma bilmeyen erkekler 4.911 kişidir. Yine 136.345 kadın okuma yazma bilirken 22.884 kadın okuma yazma bilmemektedir. Türkiye'nin bir çok ilinde olduğu gibi Kahramanmaraş'ta da kadınların okuma oranı erkeklere göre daha düşüktür (ADNKS, 17.05.2010). Türkiye'nin birçok şehrinde olduğu gibi Kahramanmaraş'ta da eğitimde çeşitli problemler yaşanmaktadır. 2005 yılında anket yöntemiyle oluşturulmuş bir çalışmada bu problemleri görmek mümkündür (Ayrıca bk. Taştan, 2005).

2010 yılında il valiliğince güncellenen eğitim istatistiklerine göre ise 2009–2010 eğitim öğretim yılında toplam 244.015 öğrenciye 10.755 kadrolu, 1.313 sözleşmeli, 217 ücretli öğretmen olmak üzere toplam 12.285 öğretmen tarafından eğitim verilmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı okul öncesinde 25, ilköğretimde 38, lisede 35'tir (bk. KMV Brf., 2010: 13).

Yüksek öğrenimde ise 03.07.1992 tarihinde kurulmuş olan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (bk. Ozan, 2003: 255), “9 fakülte, 10 meslek yüksekokulu, 2 yüksekokul, 3 enstitü ve 6 araştırma ve uygulama merkezi ile hizmet vermektedir” (KMV Brf., 2010: 16). Üniversitenin kurulmasıyla Kahramanmaraş'ta hem ekonomik hem de sosyal çapta büyük gelişmeler yaşanmıştır.

“Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında 17.667 öğrenci, 779 akademik personel (47 profesör, 99 doçent, 183 yardımcı doçent,

187 öğretim görevlisi, 72 okutman, 176 araştırma görevlisi ve 15 uzman) ile eğitim faaliyetleri sürmektedir” (KMV Brf., 2010:16).

1.5. Sağlık

“2002 yılı verilerine göre, Kahramanmaraş ilinde 10.000 nüfusa düşen yatak sayısı 11,5, yatak işgal oranı ise % 59’dur. 1999-2000 yılları arasındaki dönem dikkate alındığında, ildeki yataklı tedavi kurumlarındaki yatak sayısında pek fazla değişiklik görülmezken, uzman ve pratisyen hekim sayısı ile, poliklinik muayene sayısında önemli bir artış gerçekleştiği dikkati çekmektedir” (Bayraktar, 2004: 31). 2002 yılı ile 2010 yılları arasındaki sağlık verilerine bakarak, önemli ölçüde bir gelişmişliğin yaşandığını görmek mümkündür.

Kahramanmaraş’ta sağlık alanında son yıllarda büyük gelişmeler olmuştur. Kahramanmaraş’ta 2010 yılı itibariyle, 1 tıp fakültesi, 11 devlet hastanesi, 6 özel hastane, 127 sağlık ocağı, 134 köy sağlık evi, 2 verem savaş dispanseri, 3 Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması merkezi, 15 ‘112 Acil’ istasyonu, 2 özel poliklinik, 26 özel muayenehane, 1 özel dal merkezi ve 4 özel tıp merkezi sağlık alanında hizmetlerini sürdürmektedir. Kahramanmaraş ili genelinde çalışan toplam doktor sayısı (Sağlık Bakanlığı+üniversite+özel) 1.039 olup, uzman doktor sayısı 514, pratisyen doktor sayısı 409’dur. Doktor başına düşen kişi sayısı 999’dur. Uzman doktor başına düşen kişi sayısı 2.018, pratisyen doktor başına düşen kişi sayısı ise 2.537’dir. İl genelindeki toplam 18 hastanenin yatak kapasitesi 1.869 olup, yatak başına düşen kişi sayısı 555’tir (bk. Bayraktar, 2004: 15-16).

1.6. İktisadî Yapı

“2001 yılına kadar, Kahramanmaraş Merkez ilçede tarım ve hayvancılığın iktisadî faaliyetler içerisinde önemli bir yeri vardır. Kırsal nüfusun büyük bir kısmı tarım ve hayvancılıkla geçimini temin ettiği gibi şehir nüfusunun bir bölümü de tarımla uğraşmaktadır” (Gürbüz, 2001a: 134). Yöre hayvancılığına bakıldığında, hayvan potansiyelinin çok düşük olduğu gözlemlenmektedir (Bakır ve Kaygısız, 2004: 1315).

“Kahramanmaraş Merkez ilçede ekilen tarım ürünleri içerisinde alan olarak birinci sırada tahıllar, ikinci sırada endüstri bitkileri, ve üçüncü sırada baklagiller gelir. Tahıllardan en fazla buğday, arpa, mısır, çeltik ve mahlut ekilir. Bunu şekerpancarı ve

kırmızı biber izler. Baklagiller ise nohut, fasulye ve mercimek olarak sıralanır” (Gürbüz, 2001a:160).

Kahramanmaraş ilinin, iç ve dış ticaretinin başlıca konusunu tarım ve sanayi ürünleri oluşturmaktadır. Başlıca tarım ürünleri; buğday, arpa, mısır ve çavdar, elma, kiraz, ceviz, sanayi bitkilerinden; pamuk, şekerpancarı, ayçiçeği, kırmızıbiber ile nohut, fasulye ve mercimek gibi baklagillerdir. Hayvancılık düşük kapasitelidir. Su ürünleri açısından zengin bir potansiyele sahiptir. İldeki sanayi tesisleri tekstil, konfeksiyon, gıda (dondurma, toz ve pul biberçilik) ve metal sanayi ağırlıklıdır.

Kahramanmaraş'ta sanayileşmenin ilk tohumları, bugüne paralel olarak dokumacılık sanayi ile atılmıştır. Dokumacılık, bütün Anadolu'da olduğu gibi, Maraş'ta da o dönemde, el tezgâhları yerini geniş atölyelere terk etmeye başlamıştır. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde o zamanki adıyla Maraş'ta dokumacılığın yanı sıra mobilyacılık, tornacılık, saraççılık, demircilik, dericilik, çeltik, kuyumculuk gibi sektörler de sanayi alanında ilk adımların atıldığı alanlar olmuştur (bk. Öztürk ve Ozan, 2004: 1389).

“Kahramanmaraş'ın ekonomisi 1950'li yıllarda tarıma dayalı iken, özellikle 1968 yılında ilin ‘Kalkınmada Öncelikli İller’ kapsamına alınması ile sanayileşmenin yapısında bir değişim görülmüş, mevcut küçük çaplı sanayi kuruluşlarından farklı olarak büyük çaplı iplik ve dokuma, süt ürünleri, dondurma, zeytin ve ay çiçek yağı fabrikaları kurulmuştur” (KMV Brf., 2010: 2).

“Osmanlılar devrinde büyük bir sanat ve kültür şehri olan Kahramanmaraş'ta kuyumculuk, sim sırma işleri, saraçlık, oymacılık gibi sanatların yanı sıra dokumacılık, tabaklık, mazmanlık, demircilik, bıçakçılık, gibi meslekler 1950 yılına kadar özelliklerini nispeten korumuş, 1950-1960 yıllarında bir duraklama geçirmiş ve 1960 yılından sonra da seri imalatın sanayiye girmesi ile bugün için hemen hemen tamamen ortadan kalkmıştır” (Yedidağ ve diğ., 1973: 291).

“Kahramanmaraş'ın ekonomik yapısı, Cumhuriyet'ten 1980'li yıllara kadar genellikle tarım, hayvancılık ve küçük el sanatlarına dayalı olarak gelişmiştir. Bu süreçte şehrin ekonomisi gerek içe dönük üretim stratejisi gerekse şehrin devletin ekonomi ve altyapı konularındaki hizmetlerinden yeteri kadar pay alamamasından dolayı önemli ölçüde büyüme gösterememiştir” (Ozan, 2003: 11).

Türkiye’de piyasa ekonomisi kural ve ilkelerinin benimsenmeye başlanmasıyla, 1980’li yılların başından itibaren Kahramanmaraş, bu çerçevede izlenen ekonomik politikalara hızlı uyum göstermiştir. Ekonomik olarak yeni bir döneme, sanayileşme ve çağdaş ticaret sürecine girilmiştir. Böylece yıllarca gerçekleştirilemeyen ekonomik büyüme için gerek sermaye gerekse girişimcilik konusunda altyapı oluşturulmaya başlanmıştır. Devletin üretime ve ihracata yönelik geliştirdiği teşviksel politikalara hızlı cevap veren ve bu çerçevede teşviklerini doğru kullanarak bu fırsatı iyi değerlendiren Kahramanmaraşlı girişimciler şehrin bugün sahip olduğu dinamik ekonomik yapıyı kurmuşlardır. Kahramanmaraş’ın genel ekonomik performansına bakıldığında yükselen bir trendi yakalamak mümkün olmaktadır (bk. Ozan, 2003: 11-12).

“Kahramanmaraş ekonomisinin en gelişmiş sektörü olan tekstilde ise özellikle teknoloji ve kalitede ulaşılan nokta Türkiye standartlarının dışına çıkmış, dünya tekstil pazarlarında rahatça rekabet edebilecek nitelik kazanmıştır. Böylece bir uluslar arası hammadde merkezi hâline gelmiştir. Kentin olduğu gibi ülkenin de iktisadi büyümesinde tartışılmaz bir statüye sahip olan tekstil sektörü yüksek değerlerde döviz girdisi sağlarken, istihdamı da önemli ölçüde artırmaktadır” (Görücü, 2004: 1150).

“Kahramanmaraş sanayisinin gelişiminde/dönüşümünde teşvikler Önemli bir etken olmuştur. Kahramanmaraş’a verilen teşvikler incelendiğinde, teşviklerden fazla imalat sanayi, daha özelden ise tekstil sektörü yararlanmış. Kahramanmaraşlı girişimciler verilen teşvikleri yüksek oranda (yüzde 96) yatırıma dönüştürerek tekstilde bugünkü konumuna gelmiştir” (Özağır, 2004: 1386).

“Kısacası sanayileşme hareketleriyle birlikte şehrin tarım ağırlıklı ekonomik yapısı hizmet ve sanayi ağırlıklı bir yapıya dönüşmüş, kırdan şehre göç hızlanmış ve şehrin nüfusu hızlı bir şekilde artış göstermiş ve Kahramanmaraş’ın modern bir kente dönüşüm süreci özellikle 1980’lerden itibaren yoğunluk kazanmış ve şehir mekansal olarak hızla ilerlemiştir” (Sandal 2009, 2009: 141).

“Günümüzde, Kahramanmaraş ili tekstil, konfeksiyon, çelik mutfak eşyası, dondurma ve biber üretiminde önemli bir noktadadır. Ayrıca ahşap oyma sanatı, bakırcılık, sim-sırma işlemeciliği, kuyumculuk ve dericilik (köşkerlik) eskiden günümüze gelen belli başlı el sanatlarıdır” (KMV Brf., 2010: 2). Bunlarla beraber 1950’li yıllardan sonra gerileyen, ancak günümüzde turizmin tesiriyle yeniden ilerleme gösteren bakırcılık

sanatı Kahramanmaraş'ta halen devam etmektedir. Şehrin kalkınmasında önemli bir rol üstlenen bakırcılık, yaygın meslek kollarından biridir. Kahramanmaraş'ta birçok bakırcı atölyesi olduğu gibi İstanbul'a ihracat yapan kuruluşların atölyelerinde de birçok Maraşlı bakırcı ustası çalışmaktadır. (bk. Kayaoğlu, 1991: 31) Kahramanmaraş el sanatlarından ağaç oyma sanatı yörede uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Oymacılık sanatının yörede orman alanlarından sağlanan hammaddeye dayalı olarak başladığı bilinmektedir (Akpınarlı, 1991: 26).

“Kahramanmaraş ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 48. sırada bulunmaktadır” (Devlet Planlama Teşkilatı, 2003). Kahramanmaraş son yıllarda sanayi alanında büyük ilerlemeler kaydetmiştir (Ayrıca bk. KMTSO, 1999).

“Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre 2010 Mart ayı itibariyle ilde (Emekli Sandığı+SSK+Bağ-Kur) toplam çalışan sayısı 155.568, emekli sayısı 66.862 'dir. TÜİK 2008 verilerine göre ise Kahramanmaraş'ta işsizlik oranı % 12,8 olup, işsizlik oranına göre ülke genelinde 61. sırada yer almaktadır. 2010 yılı Nisan ayı itibariyle İŞKUR verilerine göre iş arayanların sayısı 21.490'dır” (KMV Brf., 2010: 2).

1.7. Ulaşım

“Kahramanmaraş Çukurova'yı Anadolu'ya bağlayan demiryolu hattının kuzeyinde ve Güneydoğu'yu Anadolu'ya bağlayan karayolu üzerinde yer alır” (Sandal, 2009: 139). İlde ulaşım karayolu, demiryolu ve havayolu ile sağlanmaktadır.

“Kahramanmaraş ili kuzeyden ve güneyden doğu batı yönünde iki uluslar arası karayoluna bağlıdır. İl sınırları içinde 397 km devlet yolu, 503 km il yolu, 1.240 km orman yolu bulunmaktadır. İl merkezi Gaziantep'e 81 km, Kayseri'ye 301 km, Malatya'ya 223 km, Adıyaman'a 164 km, Sivas'a 418 km, Osmaniye'ye 101 km ve Adana'ya 200 km karayolu ile bağlıdır. İl sınırları içinde 262 km uzunluğunda demiryolu ağı vardır. İlden geçen Adana-Gaziantep-Malatya demiryolu bağlantısı Köprüağzı mevkiinde (25 km) sağlanmaktadır” (KMB., 2005: 154).

“İl Özel İdaresince yaptırılarak, Devlet Hava Meydanları İşletmesi'ne 49 yıllık devredilen havaalanı, 1996 yılında faaliyete geçmiştir. Havaalanı şehir merkezine 8 km. uzaklıkta, Gaziantep-Pazarcık çevre yolu üzerinde olup, havaalanından İstanbul ve Ankara (gidiş-dönüş) seferleri yapılmaktadır” (KMV Brf., 2010: 18).

Kahramanmaraş'ta şehir içi ulaşım bakıldığında, ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak Kahramanmaraş'ta motorlu taşıt sayısının artmasının aksine, ulaşım altyapısı ve planlama çalışmalarında geri kalmıştır. Bunun sonucunda şehir içi ulaşımında problemler yoğun olarak yaşanmaya başlanmıştır. Çevreyolu bağlantılarının tamamlanamaması, toplu ulaşım araçlarının yetersiz sayıda ve kalitesiz olup düzensiz bir şekilde işletilmesi, otopark alanı yetersizliği, mevcut ulaşımın dar ve standart dışı olması, belli noktalarda trafik tıkanıklığı, gürültü ve hava kirliliği başlıca ulaşım sorunlarından sayılabilir (bk. Sandal, 154-155).

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1998 yılında yayımlanmış olduğu 'Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Kahramanmaraş' adlı istatistiksel çalışmada, Kahramanmaraş'ta arazi ve iklim, nüfus, sağlık, eğitim ve kültür, tarım, madencilik, ulaştırma, turizm ve ticaret gibi daha birçok konuda ayrıntılı bilgiye ulaşmak mümkündür (Ayr. bk. DİE, 1998).

Kahramanmaraş ile alakalı güncel bilgilerin önemli bir kısmına valilik il brifingleri, kaymakamlık ilçe brifingleri ve belediye faaliyet raporları sayesinde ulaşılmaktadır (Ayr. bk. KMB, 2004; KMB., 2005; KMB, 2006; KMB, 2007; KMB., 2008; KMB., 2010, KMV Brf., 2010).

1.8. İlçenin Tarihi

1.8.1. “Maraş” Adının Kaynağı

“Maraş adının nereden geldiğine dair birçok rivayet vardır. Maraş'ın adı hakkında en eski yazılı kaynaklar M.Ö. 9. yüzyıldan başlayıp, 8. Yüzyılın sonuna kadar takip edebildiğimiz Asur metinleridir” (Zoroğlu, 2004: 303). “Önemi bir yol güzergahı üzerinde bulunan şehrin adının Asur kaynaklarında geçen Markasi'ye dayandığı belirtilir” (Gündüz, 2003: 192). “Tarihçi Herodot, Maraş şehrini Hitit komutanlarından Maraj adlı bir kumandanın kurmasından dolayı şehre Maraj adı verildiğini belirtmektedir” (Eyicil, 2009: 19).

“Hititler devrinde buraya 'Margasi' adı verildiği çevrede bulunan bu döneme ait birçok tarihi eser ve yazılardan anlaşılmaktadır. Margasi, Gurgum devletinin merkezi olarak zikredilmektedir. Maraş'ın bir Hitit merkezi olduğu ve gerek burada, gerek civarda ehemmiyetli beşerî tesisler bulunduğu bilinmekte, müteaddit âbide, heykel ve taş yazıları ele geçirilmiş bulunmaktadır” (Darkot, 1993: 311).

Besim Atalay Maraş Tarihi ve Coğrafyası adlı eserinde ‘mer’aş’ kelimesi için “‘Kitab’ül Ensâb ve Kâmus tercemesi, ‘Mer’aş, mektep’ vezninde bir cins güvercine derler” diyor (Atalay, 2008: 17). Atalay’a göre, Mer’aş kelimesi şekl-i hazırıyla (re’âşe yer’âşü) un ism-i mekân sığasıdır ki ‘mahall-i ra’şe’ demektir. Gûyâ Mer’aş’ın pirinç hâsılatı yüzünden sıtmal olmasa bu ismin verilmesine sebep olmuş imiş. Doğrusu bu kelime Arabça değildir. Asûrîlerden (Sargon) zamanında dahi bu kasabaya (Maraji) tesmiye edildiği rivâyât-ı târihiye ile sâbittir. Bazı müellifler de (Maraj, Marah, Maraksiyum) şeklinde yazıyorlar (Atalay, 2008: 17).

“Roma hakimiyeti kurulunca şehre Germanicia (Germanikeia veya Kaisareia Germanike) denildi. Bizans mücadelesi sırasında Maraş önceleri, Bizans kaynaklarında, yine Germanikeia olarak zikredilmiş, İslam hakimiyeti devrinde Mar’aş şeklini alan eski isim, Bizanslılar’a da Marasion şeklinde geçmiştir” (Darkot, 1993: 311).

“Maraş 637’de Müslümanlar tarafından fethedilince tekrar Hititler zamanındaki adıyla anılmaya başlanır. Ancak Maraj kelimesi Arap alfabesinde “j” harfi olmadığından Mer’aş şekline dönüşür (Gökhan, 2008b: 13). Bundan sonra Osmanlı devri de dahil Maraş adıyla anıldı” (Gündüz 2003: 192).

Bunlara ek olarak, Evliya Çelebi meşhur ‘Seyahatnamesi’nde, ‘Maraş’ kelimesinin nereden geldiğine dair mealen şunları söyler: “Kahramanmaraş bir söylentiye göre Sultan Dahhak’ın şehri idi. Dahhak bu şehir halkından günahlı günahsız insanları öldürüp, omuzlarındaki iki büyük yılanı bunların beyinleri ile beslerdi. Sonunda halk çaresiz kalıp, demirci Gave ile birlikte Dahhak’ı öldürmüştü. Halkı yılanlara yem olduğu için, Mâr-ı îş’den (yılan yemeği) bozarak, kentin adına Maraş derler” (Çevik, 1986: 140).

1.8.2. Eski Çağdan Bugüne Kahramanmaraş

“Maraş, hem doğudan Orta Anadolu’ya giden en eski yolların üzerinde olması, hem de güneyindeki mümbit ovada yüzlerle ifade edilen pek çok eski yerleşmenin varlığı, bu coğrafyanın tarım toplumu düzenine geçiş döneminde hemen iskan edildiğinin kanıtlarıdır ve yakın çevresiyle birlikte Maraş’ın tarihi günümüzden 7 bin yıl öncesine kadar uzatılabilir” (Zoroğlu, 2004: 303).

Kahramanmaraş'ın genel tarihini Türklerden önceki devir ve Türklerden sonraki devir olmak üzere iki ana başlık altında incelemek mümkündür:

1.9.2.1. İslamiyetten Önceki Devir

İslamiyetten önceki devre bakıldığında, Kahramanmaraş çevresinde, Anadolu'nun en eski ve önemli yerleşim merkezi bulunmaktadır.

Maraş ve çevresinin tarih öncesi devirlerinin, tam manasıyla aydınlatılmamış olduğunu görmekteyiz. Maraş şehrinin 35 km. güneydoğusunda bulunan Domuztepe Höyüğünde devam eden kazı çalışmalarında bölgenin tarihinin M.Ö. 5000 yılına kadar gittiğini ortaya koyan bulgular vardır. Başka bir çalışma ise; 1958'de Kılıç Kökten'in yaptığı tarih öncesi araştırmalarla ilgili olarak bugünkü Kahramanmaraş –Göksun üzerindeki Döngel köyü ve çevresinde saptanan mağaralardır. Kökten ayrıca, Pazarcık çevresindeki Gani ve Boz dağları civarındaki, Sarıl ve Ardıl köyleri arasında yamaçlarda yerleşmeler olduğunu tespit etmiştir (bk. Ayna, 2003: 3).

“Maraş ve yöresi Anadolu'nun en eski çağlarından beri önemli bir tarih ve yerleşim merkezi olmuş, İç Anadolu'yu Suriye ve Mezopotamya'ya bağlayan kavşak yolları üzerinde olması, bu şehre askerî ve ticari yönlerden büyük önem kazandırmıştır. Ayrıca Maraş ve ilçelerinde yapılan kazılarda Hitit, Asur, Roma ve Bizans dönemine ait kalıntıların bulunması, burasının büyük bir medeniyet merkezi olduğunu göstermektedir. Maraş Anadolu'nun en eski şehirlerinden birisi olup, kuruluşu Hitit İmparatorluğu zamanına (M.Ö. 2000-1200) rastlar. Tarihte meşhur 'Hitit Aslanı' Maraş kalesinde bulunan bir Hitit eseridir” (Altınöz, 2009: 22-23).

“Mîlattan önce VIII. Yüzyıl sonunda Asurlulara en parlak fütühat devrini yaşatan Sargon (M.Ö. 721-705) Hitit birliğine bağlı bütün krallıklar ile birlikte Kahramanmaraş ve havalisini de Asurların hakimiyeti altına almıştır” (Altınöz, 2009: 23). “Maraş bölgesindeki Asur egemenliği fazla sürmemiştir. M.Ö. 612'de Medler, daha sonra da bir İran hanedanı olan Persler M.Ö. 333 tarihine kadar Maraş'ta hakimiyet kurmuştur” (Gökhan, 2008b: 57-58).

Makedonya kralı Büyük İskender'in doğu seferi esnasında M.Ö. 333 tarihinde, Kahramanmaraş ve havalisi de Makedonyalıların hakimiyetine girmiştir. İskender'in ölümünün ardından Suriye, Anadolu, İran, Irak ve Orta Asya'ya hakim olan Selösitlerin

eline geçen Kahramanmaraş, önce Suriye krallığına bağlanmış, ardından Suriye krallığının Romalılar tarafından ortadan kaldırılmasıyla Roma hakimiyetine geçmiştir (Yedidağ ve diğ., 1973: 291).

“Hititlerden bir höyük olarak kalan bugünkü şehir kalesi Romalılar tarafından inşa ettirilmiştir. Ayrıca merkeze bağlı Göllü köyünün iki kilometre batısındaki Romanekropoli, Pazarcık ilçesi Evli köyünde Kayalık dağın yamacında kayalara oyulmuş su sarnıçları ve hemen yanında mezarsteli atölyesi olarak kullanılan iki mağara, dağın eteğindeki şehir kalıntısı, aynı ilçeye bağlı Tilkiler köyünün, Salman obaları havalisinde kayalara oyulmuş su sarnıçları bu devirden kaldığı gibi, il müzesinde de bu devre ait eserler görülmektedir” (Horasan, 199?: 10).

“M.S. 395 yılında Roma'nın doğusu ve batısı olmak üzere ikiye ayrılmasıyla birlikte Kahramanmaraş Bölgesi de Doğu Roma, yani Bizans'ın payına düştü” (Horasan, 199?: 10). “Bizanslılar zamanında ‘Germanika’ ismiyle anılan Maraş şehri 637 tarihinde Hz. Ömer'in halifeliği sırasında fethedilmiştir” (Altınöz, 2009: 23).

“Bu dönemde ayrıca, bugün kent merkezinde bulunan ve 16. yüzyıldan kalma Taş Medrese içinde sergilenen tarih öncesi ve Tunç çağı ile Hitit, Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait tarihi kalıntılar K.Maraş'ın tarihine ilişkin bilgiler sağlamaktadır” (Adıgüzel, 2007: 11).

Maraş İslam halifesi Hz. Ömer döneminde İslamiyet'le tanışmış ancak ilk İslam fethi olan bu fetihden sonra Bizanslılar Maraş'ı geri almışlardır Bundan sonra, önce Emevîler'in, daha sonra Abbasiler' in eline geçen Maraş önceki askeri yapısından kurtarılıp insanların rahatça yaşayabileceği bir şehir konumuna getirilmiştir (bk. Gökhan, 2008a: 76-83). Bu devirden sonra Bizanslıların ve Ermenilerin istilasına uğrayan Maraş, Hamdanî Araplarının şehri yeniden almalarına karşın tekrar kaybedilmiş ve 962'de Bizans topraklarına katılmıştır (bk. Gündüz, 2003: 192-193).

1.9.2.2. İslamiyetten Sonraki Devir

“1071 Malazgirt zaferinden sonra Selçuklu Türklerinin Anadolu'yu fethetmesiyle Maraş da fethedilen yerler arasına girmiştir. Maraş'ı 1085'te Buldacı Bey fethetmesi neticesinde Ermeniler ve Bizanslılar şehri terk etmişlerdir” (Kaya, 2008: 110). Bundan sonra Haçlı seferlerine maruz kalan şehir Haçlılar, Ermeniler ve Türkler arasında sürekli

el değiştirmiştir. 1296 yılına kadar Kilikya Ermeni Prensligi'nin elinde kalan Maraş, Mısır Türk Memlukları tarafından fethedildi. 1337 yılında Maraş ve Elbistan'da kurulan Dulkadiroğulları Beyliği kuruluncaya kadar Memlukluların Halep Valiliği'ne bağlı kaldı.

Dulkadiroğlu Beyliği öncesi Memluk idaresi boyunca bölgede Türkmen nüfusu oldukça arttı (bk. Eyicil, 2009: 28).

Bayat boyuna mensup bir Türkmen olduğu düşünölen Zeyneddin Karacabey, 1337 yılında Memlukluların himayesi altında Maraş ve Elbistan bölgelerinde yaklaşık iki asır devam edecek olan bir beyliğin temelini attı (bk. Yinaņç, 1989: 8-10). Dulkadir Beyliği, 1337-1522 yılları arasında iki asra yakın hüküm süren ve Osmanlı Devleti tarafından ortadan kaldırılan, Anadolu Beylikleri'nin sonuncusudur (Yinaņç, 1989: Önsöz).

Beyliğin kuruluşundan sonra beyliğin başına sırasıyla Halil Bey ve Seveli Bey geçmiştir. Bu beylerden sonra Osmanlı-Memluk-Akkoyunlu Rekabeti altında beyliğini sürdürme mücadelesi veren Dulkadir Beyliği'ne sırasıyla Sadaka Bey, Nasreddin Mehmed Bey, Süleyman Bey ve Melik Arslan Bey hakim olmuştur. Beylik üzerinde Osmanlı ve Memluk Devletlerinin nüfuz mücadelesi sürerken, başa bu kez şahbudak Bey, şehsuvar Bey ve yeniden şahbudak Bey geçmiştir. Dulkadir Beyliği Safeviler ve Osmanlılar ile mücadelesini sürdürürken de, Alaüddeve Bey ve şehsuvaroğlu Ali Bey beyliğin başında durdular. Dulkadir Beyliği'nin son beyi Ali Bey olmuş, bundan sonra beylik tamamen Osmanlı topraklarına katılmıştır (bk. Yinaņç, 1989: 8-99; Arifi Paşa, 2011: 19-61; Güllü, 2003: 65-154).

“Maraş ve Elbistan yöresinde kurulan beylik, Osmanlı-Akkoyunlu ve daha sonra Safevî devletleri arasındaki rekabeti dengeleyerek XVI. yüzyıl başlarına gelindiğinde sınırlarını Harput'tan Bozok (Yozgat)'a, Sivas'ın güneyinde Gemerek ve Gürün'den Antakya'da Hassa'ya kadar genişletmiş bulunuyor ve Maraş başta olmak üzere Antep, Adıyaman, Malatya, Kayseri, Kırşehir ve Kadirli(Kars) şehirlerini içine alıyordu” (Yinaņç, 1989: Önsöz).

13. yüzyılda Memlukların ve ardından 180 yıl boyunca Dulkadiroğlu Beyliği idaresinde olan Maraş'ın nüfusu bu dönemde Doğu'dan göç eden Türkmen aşiretleriyle birlikte

Türkleşmeye başladı. Bu dönemlerde ise kentin adı Vilâyet-i Türkman olarak anılmıştır (Adıgüzel, 2007: 11).

“Osmanlı’nın kuruluşundan yükselme devri ortalarına kadar Maraş’a hakim olan siyasi güç ise Dulkadiroğlu Beyliği idi. Dulkadiroğulları beyliği ise Osmanlı’nın güttüğü merkezî otoriteyi hakimiyet sahasına yayma siyasetine, gücü nispetince karşı koydu. Ancak cihan hakimiyeti ideali taşıyan ve kendisi için tehdit olan bu gücü Osmanlı ortadan kaldırmaktan geri durmadı. Bölgede yaşayan Türkmen aşiretler de Osmanlı egemenliğinde yaşamaya başladı” (Ateş, 2010: 91).

Yavuz Sultan Selim, Çaldıran Seferi’ne davet ettiği Alaüddeve Bey’in kendisiyle savaşa gitmemesi ve Osmanlı ordusuna erzak vermeyip olanı da yağmalatması sebebiyle, Dulkadir Beyliği’ni İran seferi dönüşünde Osmanlı topraklarına katmıştır. Yavuz, Dulkadiroğlu memleketlerinin kontrolünü ise, Osmanlı hakimiyetinde olmak üzere Şehsuvaroğlu Ali Bey’e vermiştir. Çeşitli nedenlerden dolayı Ali Bey ve çocuklarının öldürülmesiyle de Dulkadirli ülkesi tamamen Osmanlı topraklarına katılmıştır (bk. Aköz ve Solak, 2008: 112-114). Aslında bu döneme kadar Osmanlı ile Dulkadirliiler arasında hem sosyal hem siyasi bir çok önemli gelişme olmuştur. Osmanlı Devleti özellikle Dulkadir Beyliği ile alakalı siyasi ilişkilerini düzenlemek adına akrabalık bağı kurmayı öngörmüştür. Bu yüzden Osmanlı ile Dulkadirliiler arasında kız alıp vermeler büyük önem arz eder. Çelebi Mehmet, Nasreddin Mehmet Bey’in kızı Emine Hatunla, Fatih Sultan Mehmed Han Süleyman Bey’in kızı Sitti Mükerrime Hatun’la, II. Bayezid Alaüddeve Bey’in kızı Ayşe Hatun’la evlenmiştir (bk. Söylemez, 2008: 90-94). Ayrıca Dulkadir Beyliği ve Osmanlı Devleti’nin hakimiyet kurduğu dönemlerde, her iki devlet tarafından (1337-1923) Maraş ve ilçelerinde sayısız vakıf, cami, medrese ve zaviyeler yapılmıştır (bk. Baş ve Tekin, 2007: 81-283).

“Meşrutiyet’in ilanından sonra, Maraş bağımsız sancak oldu. 1916 ve 1918 deki kayıtlar, Bağımsız Maraş Sancağı’nın Maraş Merkez, Elbistan, Zeytun, Pazarcık ve Göksun olmak üzere, toplam beş kazası olduğunu gösteriyor” (Karlıklı, 200?: 54).

“19. yüzyıl Maraş’ın bugünkü konumunu etkileyen ve kentin tarihinde büyük izler bırakan yüzyıldır. Bu yüzyılda şehre gelen Protestanlar ve Katolikler kendi okullarını açarlar. Ayrıca Amerikan Koleji ve Alman Okulu açılır. Farklı din ve uluslara mensup insanlar Maraş’ta bir arada yaşamaktadır” (Akbiyık, 99: XVI).

1895'te Zeytinlu Ermeniler Avrupalı devletlerin kışkırtmasıyla daha önce de olduğu gibi isyan çıkarmışlar ve Maraş'taki masum Türk halkını katletmişlerdir. Maraş bu savaşta hem sivil hem askeri gücünü kullanarak isyanı bastırmıştır (bk. Dinçaslan, 2008: 93-139). "1908 Meşrutiyetin ilanından sonrasında da Kilikya Ermeni Devleti'ni kurmak isteyen Ermeniler önce Adana'da ayaklanmışlar, bu ayaklanmadan sonra Ermeniler şehir merkezine kadar girmiştir. Maraşlılar bu isyanları da bastırmayı bilmiştir" (Günay, 2009: 41-58). "Maraş Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda büyük yaralar alır. Şehirde yaşayan Ermenilerin bunda payı büyüktür" (Akbiyık, 1999: XVI). Fransızlar ve Ermenilerle girilen savaşta Maraş, Anadolu'da üstün başarı gösteren ve kendi şehrini kurtaran ilk şehirdir. Bunda Fransız işgaline karşı sosyolojik ve psikolojik bir hazırlık olduğu görülmektedir. Maraş, Şubat 1920'de Fransızlara karşı kazandığı zaferle, başka Anadolu illerine de örnek teşkil etmiştir. Bunun sonucu olarak Maraş şehri T.B.M.M. tarafından istiklâl madalyası ile ödüllendirildi. 7 Şubat 1973 tarihinde şehre kahramanlık unvanı verildi ve şehir bugünkü ismi olan Kahramanmaraş adını aldı (bk. Akbiyık, 1999: 360-361).

1.9. Gelenek ve Görenekler

Gelenek ve görenekler, tıpkı tarih, coğrafya, nüfus gibi bölge ağzının biçimlenmesinde önemli bir yer tutar. Ayrıca, deyim, atasözü gibi kalıplaşmış ifadeleri ve bunların kullanım yaygınlığını belirlemede gelenek ve göreneklerin büyük ölçüde payı vardır.

Eski Maraş Maarif Müdürü Besim Atalay H: 1332 yılında (M: 1912\1913) yazmış olduğu Maraş Tarihi ve Coğrafyası¹ adlı eserinin altıncı babında Maraş halkının başlıca örf ve geleneklerini, 'Âdât' ve 'Düğünler' başlıkları altında incelemiştir.

Atalay 'Âdat' bölümünde, Maraş halkının eski aşîret hayatını bırakmadığını söyler (bk. Atalay, 2008: 122). Ancak bu durum günümüzde değişmiş, neredeyse köylerde dahi geniş aile tipi ortadan kalkmıştır. Anne babalar genellikle en küçük erkek çocuğu yanına alır ve onunla beraber otururlar. Çoğu zaman da oğullarının evini ayırır.

---

¹ Besim Atalay bu kitabı Maraş Harbi öncesi Maraş'ta Maârif müdürü iken 1332'de yazmış ve ilk mecliste meb'usken bastırmıştır. Kitabın ilk baskısı T.C. Maârif Vekâleti neşriyatı arasında 1339; ikinci baskısı 1340'ta İstanbul'da, Matbaa-i Âmire'de yapılmıştır. Merhum M. Yusuf Özbaş, bu kitabı ilk defa Osmanlıcadan Latince menşe'li yeni harflere aktarmıştır.

Maraş'ta yemeğin bulgur ve bir nevi sert tarhana, dövme, nohut, mercimek, gibi hububat ve patlıcan, bamya, fasulye gibi sebzelerden ibaret olduğunu, lahana ve pırasanın yenmediğini, en çok marul yiyen halkın da Maraş halkı olduğunu (bk. Atalay, 2008: 122) kaydeden Atalay'ın bu tespiti halen geçerliliğini korumaktadır. Nitekim Maraş halkı hâlâ yaz aylarında yöreye has yapılan, dövme ve yoğurdun karıştırılıp kurutulmasıyla elde edilen 'Maraş tarhanası' nı sıkça yer. Yaz döneminde, kışın yenmek üzere yapılan tarhana hem pişirilmeden çerez olarak yenir, hem de çorbası ve çeşitli yemekleri yapılarak tüketilir. Özellikle kışın, akşam oturmalarında misafirlerini ağırlayan ev sahibi, tarhanayı yanında fındık, fıstık, ceviz gibi kuruyemişlerle misafirlerine ikram eder.

Eserde bahsi geçen, yoğurttan yapılan 'toyga'² (bk. Atalay, 2008: 122) çorbası, köylerde hâlâ yapılmakla beraber ilçe ve şehir merkezlerinde neredeyse unutulmuştur.

'Düğünler' bahsinde ise Atalay Maraş düğünlerinde, erkeklere mahsus olmak üzere sadece bir kere yemek verildiğini söyler. Erkekler ve kadınlar zifaktan bir gece evvel (kına gecesi) tertîb ederler. Çalgı çalmak âdettir; bu çalgılar iki gözden mahrum Ermeniler tarafından çalınır. İslâmların çalgı çalması çok ayıptır (bk. Atalay, 2008: 123).

Kahramanmaraş'ta akraba evlilikleri yaygındır. Bununla beraber dışarıdan bir aileye, geniş soruşturmalar neticesinde kız verildiği de görülür. Kız istemelerde ailenin en yaşlı ve sözü geçen üyesi bulunmak mecburiyetindedir. Düğün öncesi akrabaları düğüne davet etmek için, yakın akrabalara 'yol' gönderilir. "Yol" gömlek, çorap, havlu, mendil, elbiselik kumaş vs. gibi giyecekleri kapsar. Diğer akrabalara ise basılmış düğün davetiyesi gider. Düğünden bir hafta önce oğlan evinden kız evine "tohumgavıt" gider. Tohumgavıt, bir koç veya keçi olabilir. Kız evinde kesilen tohumgavıt, gelin hamamından önce kız evine yedirilir. Düğün süresince de bu tohumgavıttan yemek yapılır. Düğünden bir hafta önce ise, oğlan evi kız evinden çeyiz almaya gider. Çeyizi almaya damat ve arkadaşları, davullu zurnalı gider. Davulla eğlenen gençler çeyizi, pırtıyı toplar götürür. Günümüz düğünleri ev düğünü veya salon düğünü şeklinde yapılmaktadır. Özellikle son yıllarda salon düğünleri yaygınlaşmaya başlamış, ancak ev düğünleri ağırlıkta yapılmaya devam etmektedir. Köylerde olduğu gibi il ve ilçe

---

² Kahramanmaraş yöresinde 'tovga, tuvga' şeklinde söylenişleri yaygındır.

merkezlerinde de ev düğünleri yaygındır. Cuma günü başlayıp Pazar günü sona eren bu düğünlerde hem erkeklere hem kadınlara, öğle ve akşamları olmak üzere yemek verilir. Yemek yapmada ehil olan kadınlar, 'teşt' denilen geniş, bakır leğenlerde, 'avrana' denilen büyük bakır kazanlarda en az beş yüz kişilik yemek yaparlar. Düğünlerde yapılan yemekler yörelere ve mevsimlere göre farklılık gösterir. Kahramanmaraş Merkez ilçe ve güney ilçelerinde kuru baklagil yemekleri yapılırken, kuzey bölgelerde daha çok et yemekleri pişer. Düğünlerde yapılan yemekleri etli kuru fasulye, etli nohut sulusu, etli patates sulusu, ekşilaye sulusu, kuru dolması, yeşil fasulye tavaşı, patlıcan tavaşı, bulgur pilavı, piriç pilavı, lahmacun, mantı, toyga, tirşik, ekşili çorba, yahni, cacık, salata, pervaz olarak sayabiliriz. Bunlar mevsimine göre değişiklik gösterebilir.

Zifaf gecesi güveyi mahallenin delikanlıları tarafından eve getirilir. Gelin zifaftan bir gün evvel güveyin evine gelir. Gelinin başına merdiven başında para saçmak âdettir. Gelin düğün günü eve birikmiş olan bütün kadınların ve hatta çocukların ellerini öpmeye mecburdur. Gelin kırk güne kadar evden dışarı çıkmaz ve kimseye bir şey söylemez. Gelin bir iki çocuklu ana olasıya kadar kayın validesi ve kayın pederi ile oturup yemek yiyemez. Herhalde ayrı yemeğe mecburdur; hatta yemek yerken kimseye göstermeyecektir (Atalay, 2008: 123-124).

Atalay'ın bahsettiği bu düğün adetlerinden gelinin başına eve girerken para saçılması hariç hiç birisi günümüzde yapılmamaktadır. Buradan anlaşılmaktadır ki geçen yüzyıl içerisinde birçok alanda olduğu gibi adetlerde de çok fazla değişiklik olmuştur.

Kahramanmaraş'ta evlenmeler genellikle görücü usulü ile yapılır. Hatta bundan ortalama otuz yıl öncesine kadar gelinin damadı, evlendiği güne kadar görmediği, evlenme kararını babanın veya aile büyüklerinin verdiği görülebilmektedir. Başlık parası veya beşik kertmesi eskiden olmakla beraber günümüzde görülmemektedir. Kahramanmaraş'ta uğurlu sayılan pazartesi ve perşembe günleri mahalle ve tanıdıkların kızlarına bakmaya gidilir (Horasan, 1992: 200). Kız istemenin ardından şerbet içilir. Dürü ve ağırlık yollanır (Horasan, 1992: 201). Nişan kız evinde yapılır, nişana davet edilen akrabalar takılarını takarlar. Eskiden eğlencesiz olan nişan adeti, teknolojinin gelişmesiyle son yıllarda orkestra, müzik çalar veya teyp gibi müzik aletleriyle oyunlu hale getirilmiştir. Kız tarafının davul, zurna çalması etraf tarafından hoş karşılanmaz. Kız tarafı kızın çeyizini tamamlamaya yönelik ev eşyası almaya gayret eder. Bu düğün

için de geçerlidir. Hatta düğün öncesi kız anası kendi akrabalarına, kızının çeyizinin eksiklerini aldırır. Kızın çeyizini oğlan evi alır ve oturacağı yere düğünden bir hafta önce götürür. Davullu zurnalı bir eğlence eşliğinde yapılan çeyiz götürme adeti tıpkı günümüz nişan eğlencelerine benzemiştir.

Kız için eskiden Pazar günleri yapılan gelin hamamı (Horasan, 1992: 202), günümüzde neredeyse hiç yapılmamaktadır. Düğün yapılacak eve Türk bayrağı asılarak düğün evinin hangi ev olduğu ahaliye bildirilir. Cuma günü başlayan düğün evinde, Cuma akşamı çiğ köfte yoğrulur ve misafirlere ikram edilir. Cuma akşamı genellikle eğlence olmaz. Cumartesi günü akşamı kına yakılır. Kına yakmak için oğlan evi toplanarak kız evine gelir. Kına kızın avuç içlerine, oğlanın ise serçe parmağına yakılır. Gece ise kızın elinin ve ayaklarının tamamı kınalanır. Pazar günü öğleye doğru oğlan evi, kız evine kendi tuttuğu davulu ve zurnayı alarak gelir. Kısa bir eğlencenin ardından takı töreni yapılır. Takılan takıları kimlerin, ne kadar getirdiği yazılır. Zira bu değerli hediyeler kız ve erkek taraflarınca borç addedilir. Ayrıca kız tarafının takıları kız tarafında kalır, oğlan evine verilmez. Eğlencenin ardından kız anne, baba ve akrabalarının ellerini öperek vedalaşır. Oğlan evine gelen kıza tatlı dilli olsun diye şeker yedirilir. Ev bereketli olsun, doğurgan olsun diye zifaf odasının kapısına nar atılarak kırılır. Daha öncesi medeni nikahı kıyılan gelin ve damadın dini nikahları, eve çağırılan bir imam tarafından kıyılır. Nikahın ardından gelinin kucağına erkek bir bebek verilir. Böylelikle gelinin ilk çocuğunun erkek olması umulur. Düğünden üç gün veya bir hafta sonra ise gelinin duvak mevlidi erkek tarafının akrabaları çağırılarak yapılır. Bu mevlitte de kıza altın, ev eşyası, elbise gibi çeşitli hediyeler gelir. Duvak mevlidi yapılmayan gelin annesini ve babasını göremez. Mevlidin ardından gelin, anne ve babasının elini öpmeye gider.

Kahramanmaraş geleneksel kadın giysileri, şehir ve köylerde ayrı özellik göstermiştir. Şehirde halkın maddî durumu genelde iyi olduğu için, daha zengin giysi ve takılar kullanılmıştır (Kırzioğlu, 1991: 5). Önceleri nişanlarında bindallı giyen gelinler, günümüzde çoğunlukla abiye kıyafet tercih etmektedirler. Özellikle bindallılarda kullanılan ve kadınların giysilerini süsleyen “sırma işi” Kahramanmaraş’ın en yaygın çeyizliklerindedir. Sırma işi Maraş ili ve çevresinde yaygın biçimde uygulandığından, “Maraş işi” adıyla da bilinmektedir (Markaloğlu, 1991: 37).

Kahramanmaraş'ta bayramlara çok ehemmiyet verilir. Bayramlardan en az iki hafta önce ev, bahçe temizliği başlar. Ayrıca bayram ikramları için de özel hazırlıklar yapılmaktadır. Ramazan bayramıyla kurban bayramında bu hazırlıklar farklılık gösterir. Ramazan bayramında yöresel bayram çöreği yapılır. Bu çörek şekerli veya tuzlu olabilir. Un, yağ, tuz veya şeker karışımından yapılan bu çörekler ya ev tandırında ya da köyün taş fırınında pişirilir. Şehir merkezinde ise mahalle fırınlarında günler öncesinden sıraya girilir. Bayramdan sonra en az bir ay yetecek kadar çok yapılan bu çörekler, günümüzde, semt fırınlarından hazır olarak da alınabilmektedir. Çöreğin yanında verilmek üzere, arife günü geniş tencerelerde üzüm, kayısı, elma veya vişneden müşekkel, hoşaf hazırlanır. Bayramlaşmaya gelen bütün misafirlere bu ikram yapılır. Hoşaf olduğu için ayrıca tatlı hazırlanmaz. Bayram çöreği kurban bayramında yapılmaz. Kurban bayramında ikram zaten kurbandır. Eve gelen bütün misafirlere kurban etinden tattırmak adettir. O nedenle ocak üzerinde sürekli hazır, pişmiş et bulundurulur. Ayrıca kurban bayramının birinci günü ilk lokmanın kurban eti olmasına dikkat edilir, öncesinde kahvaltı edilmez veya başka bir yemek yenmez. Kurban kesimini herkes, kendi evinde yapar. Etten yedi tane pay ayrılır ve yedi kurban kesemeyen aileye gönderilir. Bayram günleri, erkekler bayram namazından sonra camide veya köy meydanında bayramlaşır. Kadınlarsa ancak ev ziyaretlerinde bayramlaşmaya başlar. Mezar ziyaretleri bayram boyunca devam eder. Ancak daha evla olanı ilk gün, sabah ziyaret etmektir. Maraşlı için üçüncü bir bayram Çete Bayramı veya Kurtuluş Bayramı'dır. "Şubat ayı geldiğinde her mahalleden çete kıyafeti giyen yaşlı genç erkekler gurup gurup caddeye dağılır, kendi mahallelerinin pankartıyla davul zurna eşliğinde halaylar çekerek Kurtuluş bayramı olan 12 Şubatı karşılarlar" (Alparslan ve Özturan, 2010: 176). Bu bayrama köylerden, ilçelerden hatta komşu illerden de katılım olur.

Özel geceler, Maraş'ta bir Ramazan günü gibi geçer. Gündüzünde oruçlu olarak geçirilen kandillerde yöresel bir simit olan "Halep simidi" veya "Halep kâhkesi" denilen simit dağıtılır. Bu simit az yağlı, sütlü ve susamsız yapılır. Kandil gecesi erkekler camide, kadınlarsa bir evde namaz kılmak üzere toplanır. Ayrıca Muharrem ayının ilk on gününde "aşûre" yapılarak dağıtılır. Hıdrellezde ise, bazı köylerde gül ağacının dibine o sene istenilen şeylerin resminin çizilmesi de adettendir. Bu bir ev, araba, çocuk olabilir.

Kahramanmaraş'ta yazdan kışa, birçok hazırlık yapılmaktadır. Bunlar tarhana yapma, sumak ekşisi çıkarma, domates ve biber salçası yapma, buğday kaynatıp öğütme, unluk yıkama, dolmalık biber, kabak, patlıcan, hoşafılık meyve, nane, reyhan, incir kurutma; üzüm, incir veya dut pekmezi çıkarma; cevizli sucuk, pestil, bohça yapma vs. olarak söylenebilir.

“Kahramanmaraş'ın, tarihte ilk yerleşiminden günümüze kadar kararlı kültür birikimi, halkın yaşam tarzını, etkilemiştir. Bunu gelenek, görenek ve inançlarında görebiliriz. Yaşadığı acıları, göçleri halk edebiyatına-halk şiirine- yansıtmış bu da yörede pek çok halk ozanı yetişmesine sebep olmuştur” (Göl, 2006: 75). Kahramanmaraş'tan alınan derleme kayıtlarına bakıldığında, mani veya türkü okuyan kaynak sayısının ortalama seviyede olduğu söylenebilir. Ancak okuma yazma bilmeyen kadınlarda dahi mani, türkü okuma geleneği vardır. Hemen her köyden bir kadın mani veya türkü bilir. Bu kadınlar özellikle düğünlerde mani dizmeleri ve kına türküsü söylemeleriyle meşhurdur. Şiir okuma da yine sıklıkla görülmektedir. Ninni söyleme, masal, efsane anlatma, destan okuma gibi sözlü anlatım türleri Kahramanmaraş'ta pek yaygın değildir. Ancak Ökkeş fıkraları genel olarak görülmekle beraber, Nasrettin Hoca fıkraları, İngiliz-Fransız-Alman-Türk fıkraları, Keloğlan fıkraları yer yer görülmektedir.

Kahramanmaraş'ta erkeklerin kişisel zevkleri veya hobilerine bakıldığında 'gallepçilik' yani kuşçuluk ve horozculuk, yöresel bir özellik olarak görülebilir. Diğer adı da “mırtıkçılık” olarak bilinen kuşçuluk, sadece köylerde değil, şehir merkezinde dahi sürdürülmektedir (bk. Akben, 2010: 110-124). Köyler arası horoz dövüştürme ve güvercin besleyip uçurma, eskiden günümüze kalan nadir eğlence adetlerindedir. Ayrıca sadece Maraş erkeklerinde görülen “Maraş otu” kullanma da erkek zevklerinden sayılabilir. Maraş otu bir nevi uyuşturucudur. Dudakla diş arasına, ot kağıdı denilen ağızda eriyen bir tür kağıda sarılarak kullanılır.

Kahramanmaraş'ta doğum yapan kadına pekmez, nişasta ve tereyağından yapılan 'hapsa' tatlısı götürmek adettir. Doğan çocuğa adı, kulağına ezan okunarak konulur. Ayrıca diş çıkaran çocuğa 'diş hediği' pişirme, sünnet olan çocuğa sünnet mevlidi okutma gibi adetler de halen devam eden nadir adetlerdendir.

Cenaze camilerde, salâ sonrası duyurulur. Günümüzde belediyeye bağlı hoparlörlerden, merkezi bir sistemle duyurulmaya da başlanmıştır. Cenazenin olduğunca erken

gömülmesine dikkat edilir. Yoksa cenazenin gömülmediği müddetçe acı çektiğine, meleklerin sorguya başlayamadığı için ölüye rahatsızlık verdiği inandırılır. Kişinin doğduğu yere gömülmesine çok dikkat edilir. Bu toprağa bağlılığın ne derece önemli olduğunu gösterir mahiyettedir.

Kahramanmaraş'ta köyler arası kız alıp vermeler yaygın olduğundan gelenek ve görenekler köyler arasında iyi taşınabilmiş, bu sayede yaygınlaşabilmiştir. Uzun mesafelerde dahi, aynı geleneğin yaşadığını sıklıkla görmek mümkündür.

“Kahramanmaraş'ta ekonomik durumu iyi olan ailelerin bir kısmı ise Ahır Dağı eteklerinde inşa etmiş oldukları ve ‘bağ evi’ olarak adlandırılan yazlık evlere taşınmakta ve 3-4 ay (Haziran-Eylül arası) bu evlerde kalmaktadırlar” (Tıraş, 2008: 39). Bağcılık aynı zamanda yaz aylarında bağlarda yetiştirilen üzüm ve üzümde elde edilen çeşitli ürünlerle gelir getiren bir iş kolu hâlini de almıştır (Ayr. bk. Temiz, 2001: 73-76).

Kahramanmaraş folklorik malzeme açısından oldukça zengindir. Bunun yansımalarını günlük yaşantı içinde sıklıkla görmek mümkündür. Denilebilir ki Kahramanmaraş halkı, adet, gelenek ve göreneklerine sıkı sıkıya bağlı yaşamaktadır (Kahramanmaraş, 2010: 22-31).

“Diğer folklor ve sanat malzemesinin çokluğu, güzelliği ve zenginliği bir yana, sadece el yazması eski ‘cönk’lerin incelenmesi ve taranması, kadını, erkeği, genci, ihtiyarı ile Kahramanmaraş ve çevresi halkının saz şairliği ve halk şairliğinde folklorumuza çok zengin ve değerli örnekler verdiğini ortaya koymaktadır (Meriç, 1991: 22).

1.10. Etnik Yapıyla Ağız Özellikleri İlişkisi

Bir bölgenin ağzının oluşması, o bölgeye yerleşen etnik unsurlara bağlıdır. Bir bölgeyi ağız açısından incelemek için, öncelikle bölgeye geçmişten günümüze yerleşen ırk, boy, soy gibi sosyal tabakalar hakkında ayrıntılı bilgi edinmek gerekir. Ortak bir kültürü paylaşan, aynı dini paylaşan ve aynı dili konuşan insanlar arasındaki bağ, sadece kan bağıyla sınırlı olamaz. Özellikle dil, bu bağın en sağlam şekilde kurulduğu bir köprü hüviyetinde, geçmişi bugüne bağlar. Bu dilin de geçmişi birçok yönüyle içinde saklayan en kutsal hazinesi ağızdır. Bu hazinenin bulunması için en keskin kaynak yerel halktır, yani insandır.

“Dil özelliklerinin etnik ayrılıklara göre tayini ve hangi özelliklerin hangi etnik unsurların ağızlarından geldiği hususunun tespiti, ağız araştırmalarında şimdiye kadar üzerinde durulmamış fakat birinci derecede önemli olan bir noktadır” (Korkmaz, 1994a: XVI). “Bilindiği gibi Anadolu Bölgesi M. XI. yüzyıldan başlayarak XIV. yüzyıla kadar devam eden sürekli göçler ile bir Oğuz ülkesi hâline gelmiştir. Anadolu’ya Oğuzlar dışında bazı Türk kavimlerinin de geldiği bilinmektedir” (Korkmaz, 1971: 21). “XI. yüzyılı takip eden yıllar Anadolu’nun Türkleşmesi açısından büyük bir önem taşır. 1071’den sonra Anadolu ile birlikte Batı İran ve Hazar’ın güneyi, Azerbaycan, Kafkasların büyük bir bölümü, Kuzey Irak (Musul, Kerkük, Tellâfer, Tuzhurmatu vb.), Kuzey Suriye, Şam, Halep, Lazkiye/Bayır-Bucak vb.) hızla Türkleşmiş; bu yörelere yerleşen Türkmenler (Oğuzlar) uzun ömürlü devletler kurmuşlardır” (Gülensoy ve Buran, 1994: Önsöz). “Anadolu’ya yerleşen çeşitli Oğuz boyları, muhtelif sebeplerden dolayı sürekli yer değiştirmiş, başkaca boy ve halklarla karışarak yeni yeni siyasi birlikler, yeni yeni aşiretler; yeni yeni ‘etnos’lar da meydana getirmişlerdir” (Gülsevin, 2009: 1068). Kahramanmaraş ve yöresi de bu oluşumdan kendi nasibini almış ve Anadolu Türk tarihi açısından önemli bir durumda olmuştur.

XVI. yüzyılda Anadolu’da Oğuz boylarına ait yer adlarına bakıldığında Maraş Sancağı’nda Avşar Ömer, Bayındır, Çepni, Kınık-Kuzu, Büyük-Kınık boylarının bir arada yaşadığı görülmektedir (bk. Sümer, 1999: 411-415-417-426). Bunlardan Avşarlara ait bir köy, Bayındırlara ait bir nahiye, Çepnilere ait bir köy ve Kınıklara ait bir köy ve bir ekinlik tespit edilmektedir. Yine Anadolu ve Suriye’deki Türkmen oymakları ile ilgili listelere bakıldığında, Maraş bölgesinde beylik olarak kurulmuş ve iki yüz yıla yakın hakimiyet kurmuş olan Dulkadiroğullarının (1337-1522) Oğuzların Boz-Ok kolunun Bayat boyuna dahil olduğu görülmektedir (bk. Sümer, 1999: 429-432, 242). Bunlarla beraber Sümer, Dulkadiroğullarının çoğunlukla Bayat, Avşar, Beydili boylarından olduğunu tespit etmiştir. Buradan anlaşılmaktadır ki Kahramanmaraş’ın Türkleşmesinde Dulkadirli Türkmenlerinin temel etkisi söz konusudur.

Şeker’in, ‘Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması Sürecinde Maraş Bölgesi ve Bölgeye Yerleşen Türk Boyları’ adlı çalışması, Maraş’ta yaşayan boy, aşiret, cemaat ve oymaklar hakkında geniş ve ayrıntılı bilgiler içermesi bakımından dikkate değerdir. Buna göre Maraş ve bölgesine yerleşmiş olan Ağaç-eriler, Avşarlar, Bayatlar,

Bayındırlar, Çepniler, Karkınlar, Kınıklar, Kızıklar, Peçenekler, Yazırlar ve Yıvalar gibi diğer Türk boylarının izlerine dair çeşitli isimlere muhtelif tarihlerde ve muhtelif bölgelerde rastlanmaktadır (Şeker, 2004: 437-450). Adı geçen bu boyların, bugün Kahramanmaraş'ın Merkez ve çevre ilçelerinde yaşadıklarını söylemek mümkündür. Kahramanmaraş Merkez'de buradaki boy adlarından 'Afşar' isminde bir köy mevcuttur. Bu köyde yaşayanların Avşar boyundan geldiklerine inandıkları görülmektedir. Yine Şeker, Merkez'e bağlı Bulanık köyünün Türkmenlerde bir oymak adı olduğunu belirtmektedir (Şeker, 2004: 449).

Bir yörenin tarihini aydınlatmada yer adlarının önemli olduğu bilinmektedir. "Türkiye'de günümüzde kullandığımız yer adlarının bazıları Türklerden önce Anadolu'ya hâkim olan devletlere dayanır. Maraş ilindeki yer adlarının çoğu günümüzdeki şekillerine, Türklerin Anadolu'yu fethetmesinden sonra kavuşmuşlardır. Türkler kendilerden önce kullanılan yer adlarını kendi dillerindeki telaffuzlarıyla kullanarak bu adları Türkçeleştirmişlerdir. Türkçeleşen bu kelimelere Türkçe anlamlar kazandırmışlardır" (Bal, 2004: 541-546).

1828-29 Osmanlı-Rus Harbi'nde Osmanlı Devleti'nin Kafkasya'daki halklar üzerindeki siyasi hâkimiyetini kaybetmesi üzerine, Ruslar özellikle Kuzey Kafkasya'da tehcir ve tenkil politikası gütmüşlerdir. Yine 18. yüzyıldan sonra Avrupa devletlerinin takip ettikleri 'şark siyaseti' ile, Balkanlar ve Kafkasya'da yaşayan Müslümanları yerlerinden ederek, Anadolu'ya sürgün etmişlerdir. Her iki politikanın bir sonucu olarak, Anadolu'ya Kafkaslardan yoğun bir göç dalgası yaşanmıştır (Taş, 2004: 465-472). Kahramanmaraş da bu göçlerden nasibini almıştır. Ancak Kahramanmaraş Merkez'e herhangi bir iskânda bulunulmamıştır. Yalnızca Göksun, Andırın, Elbistan, Afşin ve Pazarcık ilçelerinde yerleşen Kafkas halkları, şehir merkezinde de iş ya da farklı nedenlerden dolayı yerleşmiştir. Şehir merkezinde özel bir bölgede değil, dağınık halde yaşamaktadırlar. Kahramanmaraş Merkez ilçesinin tamamına yakını Türklerden oluşmaktadır. Bunun yanında sayıca çok az Kürtlerin yaşadığı köyler de bulunmaktadır.

Tarihi sürece, coğrafyaya ve göç dalgalanmalarına bakıldığında Kahramanmaraş Merkez ilçenin etnik yapı bakımından çok karışık bir yapı arz etmediği ve tam bir Türkmen yurdu olduğu söylenebilir.

Bu bakımlardan, Kahramanmaraş Merkez ağzında, ağız haritası oluşturulurken yalnızca ikiz ağız bölgesi tespit edilebilmiştir. Şimdiki zaman ekinin kullanım şekline göre ayrılan bu bölgeler, 1. Ağız Bölgesi ve 2. Ağız Bölgesi olarak adlandırılmıştır. Bu bölgelerin genişçe bir kısmını 1. Ağız Bölgesi oluşturmaktadır. Kahramanmaraş Merkez'in kuzeybatısı olarak belirteceğimiz 2. Ağız Bölgesi ise, 1. Ağız Bölgesinin üçte biri kadar genişliğe sahiptir.

Ağız bölgelerinin oluşumuna etki eden en önemli sebep, Kahramanmaraş Merkez ağzı için ulaşımdır. 2. Ağız Bölgesi'nde Kahramanmaraş-Göksun karayolu bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ın güneyinde kalan illerin birçoğu Kayseri-Ankara-İstanbul gibi büyük şehirlere geçmek için bu yolu kullanmak durumundadır. Bu sayede ulaşım açısından çok canlı bir bölge olan 2. Ağız Bölgesi, ağız unsurlarını sürekli olarak güncelleyebilmektedir. Yine bu bölge yüzey şekilleri açısından çok dağlıktır. 1. Ağız Bölgesi ise yüzey şekilleri açısından çok dağınık bir yapı arz etmesine rağmen, köyler arası irtibatın kuvvetli olmasından dolayı ağız farklılıkları çok belirgin değildir. Bu durum derlenen metinlerde açıkça görülmektedir. Burada belirtmek gerekir ki tespit edilen ağız bölgelerine göre şimdilik kesin tespitlerden kaçınılmıştır. Sadece Ses Bilgisi yönüyle el alınan çalışmanın Şekil Bilgisi de incelendiğinde, bahsi geçen bu ağız bölgeleri üzerine daha ciddî ve yetkin tespitler yapmak mümkün olabilecektir.

1.11. Daha Önce Yapılmış Ağız Araştırmalarında Bölgenin Yeri

Anadolu ağızları üzerindeki çalışmaların başlangıcının 1867 yıllarına kadar uzandığını belirten Korkmaz, araştırmalarda 1940 yılına kadar geçen süreyi “yabancı araştırmacılar” dönemi olarak adlandırmıştır. Anadolu ağızları üzerindeki araştırmaların daha verimli olan dönemi 1940 yılından sonra başlar. Bu dönem başlangıç döneminin aksine ‘yerli araştırmacılar dönemi’ diye adlandırılabilir (bk. Korkmaz, 1976:143-144). Günümüze kadar geçen ağız araştırmaları devresi de göz önüne alınacak olursa, ağız araştırmalarının yaklaşık 150 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. “XIX. Yüzyıl ortalarından bugüne kadar derleme, inceleme, karşılaştırma ve sınıflandırma niteliği taşıyan birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar, makale, kitap ve basılmamış tezler olarak konuyla ilgili bibliyografyalarda yerlerini almışlardır” (KARAHAN, 1999: 24).

Ağız araştırmalarının Kahramanmaraş ayağına bakıldığında Kahramanmaraş ile alakalı akademik düzeydeki çalışmaların kısır kaldığı görülmektedir. Kahramanmaraş'ta kültür

ve edebiyat sahasında yapılan çalışmalar sayıca çok olmasına rağmen, dil alanında yapılan incelemeler sınırlı sayıdadır. Kahramanmaraş ağızları ile alakalı görülen ilk çalışma, Türkiye’de derleme faaliyetlerinin önde gelen ismi Ahmet Caferoğlu’nun “Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar” adlı çalışmasıdır. Caferoğlu çalışmasının ‘Maraş Vilayeti Ağızı’ başlıklı bölümünde, Kahramanmaraş’a ait halk destanı, türkü ve tekerlemelere örnek teşkil eden derleme kayıtlarını vermiştir.

Eldeki çalışmaların birçoğunun lisans düzeyinde olduğu görülmekle birlikte, Kahramanmaraş Merkez hakkında, yüksek lisans seviyesinde bir tane çalışma olduğu görülmektedir. Yine çeşitli yayın organlarında yayınlanan ağız makalelerini de bu tezlerle birlikte vermek gerekir. Bunların yanı sıra, bireysel araştırmacıların yaptığı, bölge ağzından derlenen sözcüklerden oluşturulmuş birkaç sözlük çalışması bulunmaktadır. Kahramanmaraş’ta folklorik malzemeye dayalı bazı tezleri de, ağızlarla dolaylı ilgisinden ötürü bunlara eklemek gerekmektedir (bk. Alkaya, 2003; Polat, 2009). Bu çalışmaları şu şekilde listelemek mümkündür:

Kitaplar

CAFEROĞLU, Ahmet (1995), Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar (Malatya, Elazığ, Tunceli, Gaziantep ve Maraş Vilayetleri Ağızları), TDK Yay., Ankara.

Yüksek Lisans Tezleri

KILIÇ, Mine (2008), Kahramanmaraş Merkez Ağızı, Ukde Yay., Kahramanmaraş.

YAPALAK, Ali (1985), Yapalak-Ekinözü Ağızı (Ses ve Şekil Bilgisi), Hacettepe Üniversitesi Türk Dili Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Mezuniyet Tezleri

ÖZDEMİR, Yaşar (1960), Afşin Ağızı, Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili Mez. Tezi, Ankara.

BAHÇE, Mesut (1972), Elbistan Ağızı, Atatürk Üniversitesi Türk Dili Mez. Tezi, Erzurum.

ÇULHA, Fevzi (1984), Elbistan Ağızı, Fırat Üniversitesi Türk Dili Mez. Tezi, Elazığ.

MIHÇI, A. İhsan (1967), Elbistan Ağzı, Ankara Üniversitesi DTCTF Türk Dili Mez. Tezi, Ankara.

GÜNAL, İskender (1972), Göksun Ağzı, Ankara Üniversitesi DTCTF Türk Dili Mez. Tezi, Ankara.

SÜMEN, H. İpek (1989), Pazarcık (Kahramanmaraş) ve Yöresi Ağızları, Fırat Üniversitesi Türk Dili Mez. Tezi, Elazığ.

ÖZGÜL, Ali (1981), Kahramanmaraş Merkez Ağzı, Selçuk Üniversitesi Fen-Edb. Fak., Türk Dili Mez. Tezi, Konya.

AKBEN, Mesut (1987), Kahramanmaraş El Sanatları Dili, Atatürk Üniversitesi Mez. Tezi, Erzurum.

KOÇAK Saadet (1987), Kahramanmaraş Yöresinin Yemeklerinin Dili ve Terimleri, Atatürk Üniversitesi, Mez. Tezi, Erzurum.

Makale ve Bildiriler

BOZ, Erdoğan ve Kahraman Mutlu (2005), “Kahramanmaraş Ağızları Üzerine Tespitler, I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 913-918.

ERDEM, Mehmet Dursun, Esra Kirik, Sibel Üst ve Güner Dağdelen (2009), “Türkoğlu Ağzı (Kahramanmaraş Ağızları-I)”, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/8 Fall 2009, s. 2522-2565.

ERDEM, Mehmet Dursun ve Esra Kirik (2011), “Elbistan Ağzı”, I. Uluslararası Dulkadir Beyliği Sempozyumu Bildirileri, 29 Nisan- 1 Mayıs 2011, Kahramanmaraş.

GÜLTEKİN, Mevlüt (2005), “ Kahramanmaraş Ağzına İlişkin Bazı Gözlemler”, I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 905-912.

Sözlükler

İNAN, Müşfike (1933), Maraş'ta Derlenmiş Sözlükler, halk Bilgisi Haberleri II/20, S. 162-164.

ZİYA (1934), Andırın Kelimeleri, Halk Bilgisi Haberleri IV/44, s. 174-175.

BİLGİN, Arif (2006), Elbistanca, Pınar Giyim Yay., Elbistan.

ÖZALP, Abdulvahap (2008), Elbistan Ağzı Çiçek Köyü Örneği, (Haz. Ömer Hakan Özalp), Özgü Yay., İstanbul.

ÖZTURAN, Hacı Ali (2009), Maraş Merkez Ağzı, Ukde Yay., Kahramanmaraş.

Folklorik Tezler

AKBABA, Mehmet Fatih (2002), Kahramanmaraş Türküleri Üzerine Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi, Ankara.

GÜVENÇ, Saadet (1996), Kahramanmaraş İl Sınırları İçinde Tespit Edilen Türk Halk Müziği Eserlerinin İncelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

TEMİZ, Mehmet (2005), Kahramanmaraş'tan Derlenen Ağıtlar (İnceleme-Metin), Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Folklorik Tezler ve Makaleler

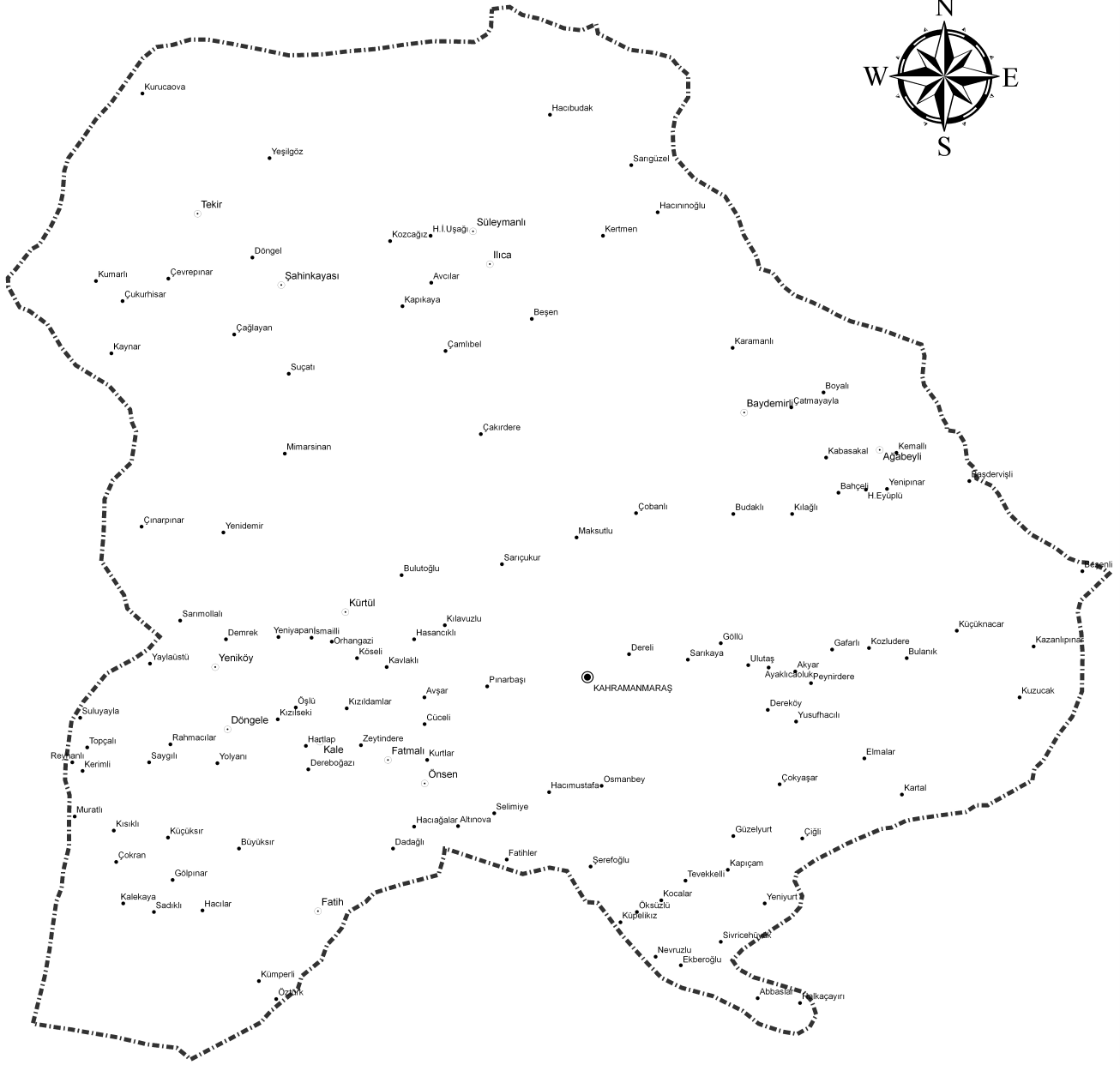
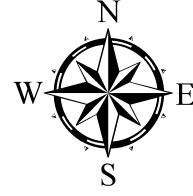
GÜLTEKİN, Zülfiye (1993), Kahramanmaraş Folkloru, Atatürk Üniversitesi Türk Dili Mez. Tezi, Erzurum.

ERTENLİCE, Nurcan (2000), Kahramanmaraş Yöresel Kadın Kıyafetleri, Atatürk Üniversitesi, Türk Dili Mez. Tezi, Erzurum.

KARAOĞLAN, Hamza (2008), "Göksun ve Çevresinde Yaşayan Halk İnanışları", Kahramanmaraş Sütçü-İmam Üniversitesi, Göksun Meslek Yüksekokulu, 100. Yılında Göksun Sempozyumu, Kahramanmaraş 23-24 Ağustos.

KARAOĞLAN, Hamza (2005), “Kahramanmaraş ve Çevresinde Yaşayan Halk İnanışları”, I. Kahramanmaraş Sempozyumu, C. II, s. 1015-1018.

Harita: Kahramanmaraş Merkez İlçesi İdari Haritası.

0 5 10 Km.

İŞARETLER

- İl Merkezi
- Belde
- Köy

Suat TUYSUZ-2010

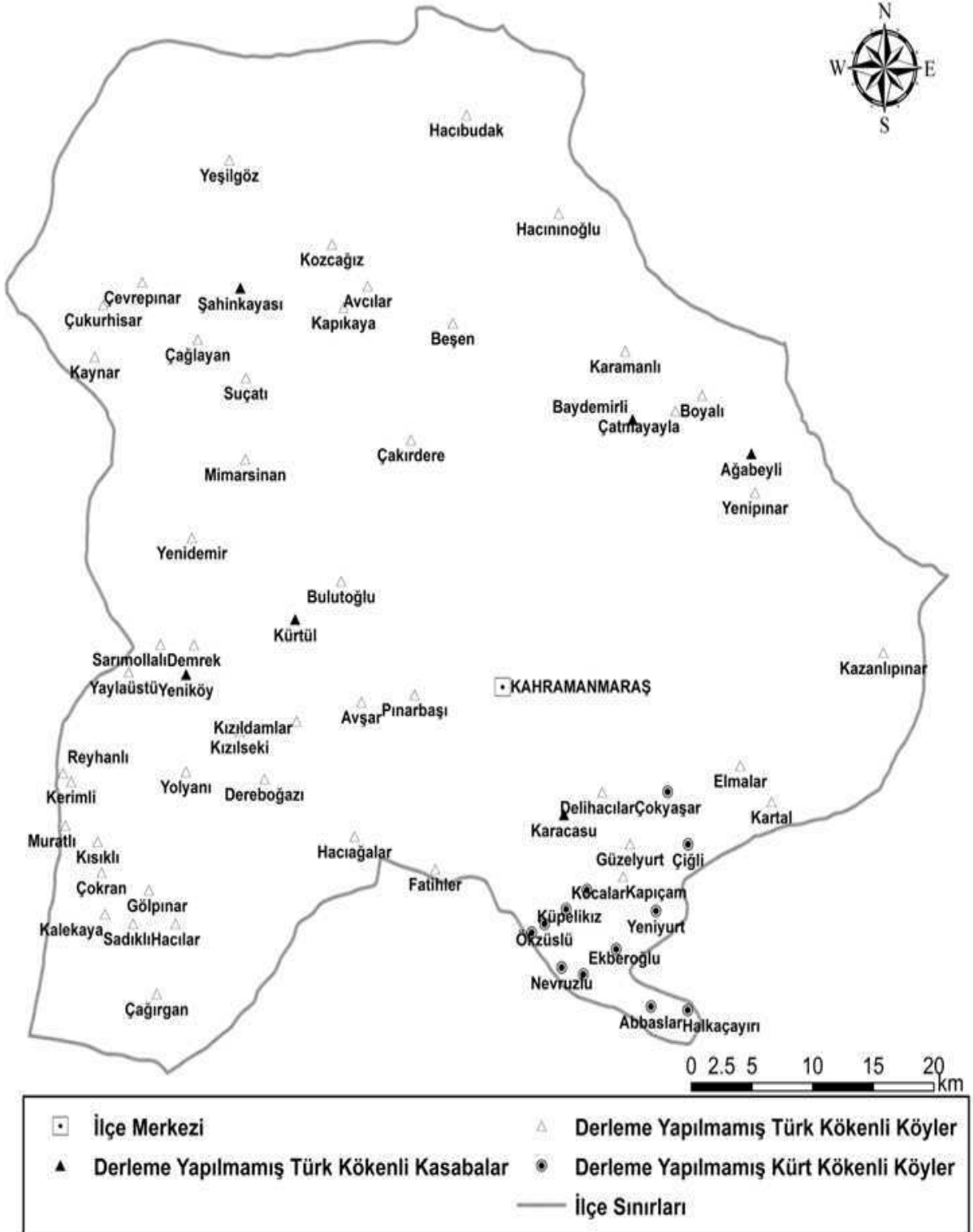
MERKEZ İLÇE DERLEME HARİTASI

0 2.5 5 10 15 20 km

□	KAHRAMANMARAŞ	△	Derleme Yapılmış Türk Kökenli Köyler	—	İlçe Sınırları
▲	Derleme Yapılmış Türk Kökenli Kasabalar	△	Derleme Yapılmamış Türk Kökenli Köyler		
▲	Derleme Yapılmamış Türk Kökenli Kasabalar	●	Derleme Yapılmamış Kürt Kökenli Köyler		

MERKEZ İLÇENİN DERLEME YAPILMAYAN YERLEŞMELER HARİTASI

MERKEZ İLÇE DERLEME HARİTASI

0 2.5 5 10 15 20
km

□	KAHRAMANMARAŞ	△	Derleme Yapılmış Türk Kökenli Köyler	—	İlçe Sınırları
▲	Derleme Yapılmamış Türk Kökenli Kasabalar	△	Derleme Yapılmamış Türk Kökenli Köyler		
●	Derleme Yapılmamış Türk Kökenli Kasabalar	●	Derleme Yapılmamış Kürt Kökenli Köyler		

BÖLÜM 2: SES BİLGİSİ

2.1.ÜNLÜLER

2.1.1.Ünlü Çeşitleri

Kahramanmaraş Merkez ağzında sesleri incelerken, sesleri öncelikle ünlüler bakımından ele almak gerekir. “Ünlüler, ses organlarında herhangi bir engelle karşılaşmadan çıkarılan sesler olarak tanımlanır” (Karaağaç, 2010: 41). “Türkçede ünlüler sekizdir. a, e, ı, i, o, ö, u, ü . Bunlar tek başlarına okunur ve hece olurlar” (Gencan, 1971: 35). Kahramanmaraş Merkez ağzında, yazı dilinde kullanılan bu temel ünlülerin dışında, konuşma dilinde dil, dudak ve çenenin aldığı şekle göre oluşan başka ünlüler de kullanılmaktadır. Kahramanmaraş Merkez ağzında boğumlanma noktasının değişmesi sonucu görülen görülen diğer on altı ünlü şöyle gösterilebilir: [á], [â], [ã], [ä], [è], [é], [ê], [í], [î], [ï], [ó], [ò], [ô], [ú], [a], [õ]. Buna bakılarak, sekiz ana ünlü ile birlikte bölge ağzında toplam yirmi dört ünlü bulunmaktadır.

[a] ünlüsü ve çeşitleri ([á], [â], [ã], [ä]):

[á]: /a/ ile /e/ arasında, orta damakta boğumalanan yarı önlüleşmiş bir sestir. Bu ses, dilin hafifçe geriye çekilmesi ve dilin ön kısmının kabarması sonucu oluşmaktadır. Bu ses bölge ağzının tamamında sistemli olarak tespit edilmiştir. /a/>[á] ve /e/>[á] değişimi, bir örnekte de /i/>[á] değişimi şeklinde kendini gösterir. /y/, /ç/, /c/, /ş/, /d/, /r/, /z/, /s/, /k/, /k/, /n/, /h/, /h/ gibi birçok ünsüzün artılılaştırıcı ve önlüleştirci tesiriyle ortaya çıkmaktadır. /y/ ünsüzü ve diş sesleri yanında görülen örneklerine sıkça rastlanmaktadır.

/a/>[á]: yáħaħlar 6/25, yáyma 7/7, yárdımcısı 8/12, yáğlaşmış 66/9, yábanda 21/35, çápıyé 10/3, perişánidik 6/14, çáħıħardan 21/15, çáħgam 21/19, çámaşırını 14/22, sáfahat 66/15, hátma 18/4, mēydándá 6/24, ráşid 50/32, oynállerdı 6/25, seħán 7/30, cánım 4/141, sāyácáķsıñ 4/123.

/e/>[á]: eşşág 29/55, dēyzáñ 10/13, yerķán 5/108, bánziniñ 6/31, érķák 43/77, dáñize 7/49, geráá 45/19, heykáa 46/7, ğarnáñ 7/42 < karnen, mēyvá 46/48, záħmátım 47/20, sēkisán 6/3, ziyábzecilig 8/30, sávinirdi 7/21.

/i/>[á]: diǰál 78/43.

[â]: /a/ ile /ı/ arasında boğumlanan, yarı dar bir ünlüdür. Boğumlanma noktası /a/ sesinin boğumlandığı noktaya çok yakındır. Genellikle ikinci hecelerde ortaya çıkar. Bölge ağzında, çoğunlukla /ğ/ düşmesi sonucu yan yana gelen ünlülerde görülmektedir. İlerleyici ve gerileyici ünlü benzeşmeleri sesin oluşumunda etkilidir. Sesin değişimi /a/>[â], /ı/>[â], /i/>[â], /o/>[â] yönlerinde olmuştur. En çok rastlanan değişim ise /a/>[â] değişimidir.

/a/>[â]: suânını 1/38, bâı 1/59, ğahrâmanmaraşlîm 39/42, anġaraya 47/7, arġâsından 62/9, zâman 67/58.

/ı/>[â]: dâânı 7/65, ġarâ 32/33, aġġâm 38/74, hayârlisini 63/37, aġrġardan 49/56.

/i/>[â]: ġabıġġâ 21/29, ġuġardâ 21/70.

/o/>[â] : saâġ 63/15.

[â]: /a/ ile /o/ arası, yuvarlaklaşmış, yarı geniş bir art damak ünlüsüdür. /a/ sesinin oluşumuna göre dudaklar biraz daha yuvarlaklaşmıştır. Bu ünlünün oluşumunda dudak ünsüzlerinin ve yuvarlak ünlülerin etkisi vardır. Bölge ağzında dudak ünsüzlerinin yanında sistemli olarak bulunmaktadır. Ayrıca ünlü karşılaşmalarında /o/>[â] değişiminde bu ara ünlünün oluştuğu örnekler de hayli fazladır.

/o/>[â]: bâv 68/17, bâzında 65/33, âbâv 65/44, ġayımbâamıñ 19/145, bâzlanır 37/56, âġur 6/260, âñu 22/1, saâġ 67/65, yâġâzım 66/11, biliyâñ 5/156.

/u/>[â]: mââcirleri 28/21, pambâ 66/19.

/a/>[â]: âvcarlañ 1/55, yuvârġîñ 1/90, duvâġ 2/87, bâbası 68/73.

[â]: Damak n'si ñ'nin yanında görülen genizsileşmiş a ünlüsüdür. “Türkçede dilin arka tarafının yumuşak damağa teması ile genizden söylenen bir ñġ sesi vardır ki, biz buna nazal n adını vermekteyiz. Yazı dilimizde kaybolduğu halde, hemen hemen bütün Türkiye Türkçesi ağızlarında yaşayan nazal n'ler hece kaynaşması ve ünsüz düşmesi gibi durumlarda kaybolurlarken, fonksiyonlarını yanlarındaki ünlülere yükleterek, bunlara genizellik özelliği kazandırırılar. İşte bu nitelikteki ünlülere geniz ünlüleri adı verilir” (Gülensoy, 1988: 28-29). Nazal n'yi damak n'si olarak nitelendirmek de mümkündür. Yalnızca birinci ve ikinci teklik şahısları ‘ben, sen’in, yönelme hâli ekini

alması sırasında, kelime ortasında kalan n'nin damaksıllığını kendinden önce gelen a ünlüsüne bırakması sonucu ortaya çıkar. Yöre ağızında sadece “bâa 1/23” örneğinde tespit edilmiştir.

[e] ünlüsü ve çeşitleri ([ä], [è], [é], [ê]):

[ä]: Açık /ä/ ünlüsü sözcüklerin ilk hecesinde görülür. Bu ünlü normal /e/'den biraz daha açık söylenir (Olçay, 1995: 20). Boğumlanma noktası /e/ sesine göre geridedir. Kahramanmaraş Merkez ağızında bu ses yaygın olmasa da kullanılmaktadır. Değişim yönü çoğunlukla /e/>[ä] olmakla beraber /a/>[ä] değişiminin görüldüğü örnekler de mevcuttur.

/e/>[ä]: ireçbällik 36/7, ävi 47/9, gätirdim 47/27 gänşler 4/188, säkizi 6/239, äñ 24/57, ämmim 24/60, ävet 30/57.

/a/>[ä]: bāzi 22/8, äsgērī 30/18.

[è]: “/e/ ile /i/ arasında, /i/'ye daha yakın, kapalı veya yarı kapalı, dar veya yarı dar, dil sırtı /i/'ye nazaran biraz daha geride kabarak oluşan bir ünlüdür. Kapalı /è/ ünlüsü olarak adlandırılır” (bk. Erdem ve Gül 2006, 111-148). Yöre ağızında, genellikle sözcüklerin ilk hecelerinde tespit edilmiştir. Değişim yönü yalnızca /e/>[è] olarak tespit edilmiştir. Fakat bu örneklerin çok büyük bir kısmı, asli şekillerin devamıdır. Kahramanmaraş Merkez ağızında sistemli olarak tespit edilen bir ünlüdür. Bu ses bazen ara ses niteliğinde, /e/'den /i/'ye geçişte veya /i/'den /e/'ye geçişte oluşmakla birlikte, örneklerin birçoğu asli şekillerin devamı olarak karşımıza çıkar. Birkaç örnekte anlam ayırıcı özelliği devam ettiği için bu sesi, Merkez ağızda sekiz temel ünlünün yanında dokuzuncu ünlü olma sıfatıyla nitelendirebiliriz.

/è/'nin soruşturma sonucu elde edildiği ve anlam ayırıcı nitelik taşıdığı örnekler:

bel (organ adı) / bèl (kazma işinde kullanılan tarım aleti)

el (organ adı) / èl (yabancı)

/e/>[è]: çeker 47/28, cennet 47/1, dellër 54/69, geçiniyök 55/2, nêyse 59/37, yêrden 1/4, êvlendik 1/5, bêgnmedim 62/193, zèytin 70/63, vèriB 18/139, pèrişân 22/6, mèrdiven 32/5.

[é]: /e/ ile /i/ arasında boğumlanan, /è/'ye nazaran i sesine daha çok yaklaşmış, yarı dar bir ön ünlüdür. Kahramanmaraş Merkez ağzında çoğunlukla y sesinin daraltıcı etkisinden dolayı [é] ünlüsü oluşmaktadır. /e/>[é] değişimi sistemli olarak görülmekle birlikte, /a/>[é] ve /i/>[é] değişimleri de bölge ağzında tespit edilebilen değişimlerdir.

/e/>[é]: méydana 3/34, gédiyöler 5/95, bēşēnli 6/6, şekér 7/28, çérez 9/29, asgéljimi 10/58, geérđi 11/16, poşét 15/43, çekidek 16/47, patatés 15/47, marké 17/3, elé 17/39, seçerik 19/18, irélide 29/6, séferibérliđ 29/27, hērkēş 29/44, eşşég 29/55, sirké 55/26, erméydan 66/10, kömbiç 66/46, éllé 61/1.

/a/>[é]: mékine 6/55, mérésciler 21/13, máhgémé 21/14, osséđi 29/25, āléyep 47/52, yāşındiđi 66/13.

/i/>[é]: beném 10/10, eşde 14/1, mérésciler 21/13, éyétmedijimiz 21/41, mērvijéđi 22/70.

[ê]: /e/ ile /ö/ arasında boğumlanan, yuvarlaklaşmış bir ünlüdür. Çoğunlukla /b/, /m/ ve /v/ gibi dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle meydana gelmektedir. Bu ses, bölge ağzında bazı kelimelerde sistemli olarak kullanılmaktadır. Genellikle /e/>[ê] değişimindeki örnekler tespit edilmiştir.

/e/>[ê]: bibēr 58/7, mēvliT 58/43, dēvletiñ 65/51, mēfāt 66/11.

Yöre ağzında, /y/, /l/, /ş/ ve /r/ ünsüzlerinin yanında görülen ve /e/>[ê], /ö/>[ê], /o/>[ê] ve /i/>[ê] değişimleri sonucu meydana gelen örnekleri de mevcuttur.

/e/>[ê]: böylē 40/12, götürēbilüyölerđiñ 41/54, gúvērmedi 37/9.

/ö/>[ê]: şēle 35/58, bēyle 39/34, ēle 45/12.

/o/>[ê]: sayīliyē 35/8.

/i/>[ê]: ölüyēse 41/33.

[ı] ünlüsü ve çeşitleri ([i], [i̇])

[i]: /ı/ ile /i/ arasında boğumlanan, önlüleşmiş bir ünlüdür. y sesinin önlüleştirci tesiri bu sesin oluşumunda çok etkin bir rol oynar. Orta damağın /i/'ye daha yakın bir bölgesinde boğumlanan ve /ı/ ile /i/ arasındaki ses basamağında bulunan önlüleşmiş bir /ı/ ya da artlaşmış bir /i/ ünlüsüdür (Korkmaz, 1994: 32). Ayrıca dış ünsüzlerinin de art

ünlüleri önlüleştirci tesiri sonucu /ı/ > [i] değişimi meydana gelmektedir. Kahramanmaraş Merkez ağzında bu ses yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak bir ara ses formunda olan [i] sesi, sistemli bir oluşumdan öte, daha çok kişisel kullanımlara bağlı olarak oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. /i/ > [i], /o/ > [i] ve /u/ > [i] değişimleri ise ir iki örnekte tespit edilmiştir. Çoğunlukla y'nin önlüleştirci tesiriyle ortaya çıkan bu ses, /c/, /ç/, /r/, /s/, /ş/ gibi diğer önlüleştirci ünsüzlerin yanında da tespit edilmektedir.

/ı/ > [i]: ğayım̄babam 18/11, yı̄landan 5/131, ayyı̄ldız 8/1, sarı 1/2, sızı 3/1, çı̄ğmadı 3/2, yáşında 32/27, ahacı̄ha 32/28, çı̄hatdı̄lar 32/8, ğızārır 52/14.

/i/ > [i]: ğelmiş̄ñ 6/9, ğeldīK̄ 26/35.

/o/ > [i]: diyirler 13/61, yátir̄ñ 17/34.

/u/ > [i]: ğelid̄ı̄ğ 8/28.

[i]: /ı/ ile /u/ arası, yarı, dar yuvarlak bir sestir. Bu sesin oluşumunda dudak ünsüzlerinin payı oldukça büyüktür. Ayrıca yuvarlak ünlülerin düzleştiği durumlarda bu ses bir ara ünlü formunda karşımıza çıkar. Yöre ağzında ilgi çekici bir diğer durum ise yāmır 64/33, ğavıricī 52/7, hamir 61/35, yımırta 61/43 gibi örneklerde kelime bünyesinde dudak ünsüzü olmasına karşın asli yuvarlak ünlülerin düzleşme eğilimine girmeleridir. Bu durum Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlaklaşan kelime köklerinin bir kısmının düzleşme eğilimine girdiğini göstermektedir. Yuvarlaklaşmanın başlıca nedenlerinden olan dudak ünsüzlerinin yanında sistemli olarak görülmektedir. Yine şahsi kullanımlara bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. /u/ > [i] değişimi sistemli olarak tespit edilmekle birlikte, /ı/ > [i] ve /o/ > [i] değişimleri daha nadir görülmektedir.

/u/ > [i]: malımın 10/77, çabı̄dıñ 11/81, sorsıñ 13/6, vapırnan 13/45, sarımısa 14/1, mısa 18/74, mīK̄dar 67/35, birálárda 50/45, zorsin̄i 55/66, tavīK̄ 66/47, esdāfirı̄la 45/25, avidī 50/25, dōldı̄ramadı̄ 50/39.

/ı/ > [i]: sıvacı̄lāa 29/45, bıçağ 50/35, çırhız 40/21.

/o/ > [i]: maydanızınan 16/53.

[i] ünlüsü ve çeşitleri ([i̇])

[i̇]: i ile ü arası, dar yuvarlak bir sestir. Merkez ağızında dudak ünsüzlerine ve kişisel kullanımlara bağlı olarak ortaya çıkan bu sesin kullanımı yaygın değildir. Bu ünlü ses değişimleri sırasında, bir geçiş ünlüsü niteliği taşımaktadır. Sesin oluşumunda dudak ünsüzlerinin, ilerleyici ve gerileyici ses benzeşmelerinin büyük tesiri bulunmaktadır. Bölge ağızında /i/>[i̇], /u/>[i̇], /a/>[i̇], /ü/>[i̇], /e/>[i̇] ve /ı/>[i̇] gibi çok çeşitli yönlerdeki değişimler sonucu tespit edilmiştir.

/i/>[i̇]: bir 65/80, ilaç mîlaç 66/6, diyör 12/108, bilmîyüm 21/27, gèdiyök 38/28, veriyü 40/6.

/u/>[i̇]: mekdîbını 7/18, gabağlı 1/45, ıhlamır 7/27, dođduriyîñ 14/114, gavişdırmışlar 15/30.

/ü/>[i̇]: binyāminîñ 7/4, mîsāit 33/91.

/ı/>[i̇]: oturamîyümkine 21/66.

/e/>[i̇]: bilim 16/110, vîr 13/75.

/a/>[i̇]: sürîye 66/47.

[o] ünlüsü ve çeşitleri ([ó], [ô], [õ]):

[ó]: o ile ö arasında /o/’ya yakın, önlüleşmiş veya artlılaşmış bir sestir. Ön ve iç seslerde rastladığımız, ön damak /ö/ ünlüsünün boğumlanma noktasının orta damağa kayması sonucu oluşan bir ünlüdür. Bölge ağızında, /ğ/, /k/, /ñ/ ünsüzlerinin artlılaştırıcı etkisinden dolayı ön ünlüler bu ünsüzlerin yanında kısmen artlılaşır. Ayrıca /y/ ünsüzünün önlüleştirici etkisiyle oluşmuştur (bk. Erdem ve Bölük, 2011: 406-447). Şimdiki zaman çekimi yanında sıklıkla görülmektedir. Diş ünsüzleri yanında da tespit edilebilen bu ses, bölge ağızında sistemli olarak görülmektedir. /ö/>[ó], /o/>[ó], /ü/>[ó] ve /u/>[ó] değişimleriyle birlikte görülmektedir.

/ö/>[ó]: kótüydü 1/10, gósderîm 1/4, dókmesîñ 7/31, óñsenli 10/17, kóyden 16/151, góçerdik 25/4, ótéberler 30/13, dómiyenen 46/88.

/o/>[ó]: biliyón 6/184, gèrekiyórmüş 10/44, savaşıyóg 15/16, gırhıyó 24/18, sürülüyódu 53/48, çócúğ 15/73.

/ü/>[ó]: büyók 7/1, döş 15/9.

/u/>[ó]: yókarda 31/20, şóda 41/12.

[ö]: /o/ ile /u/ arasında boğumlanan, yarı kapalı, yuvarlak, daralmış, art bir ünlüdür. Damak ünsüzlerinin yanında sıkça görülmektedir. Bununla beraber şahsi kullanımlara bağlı olarak da tespit edilmiştir. /o/>[ö] yönündeki en sık görülen değişim olmakla beraber, /ö/>[ö] değişimine de nadiren rastlanmaktadır. /u/>[ö] ve /ü/>[ö] değişimlerinde, ağızlarda yeni yeni görülmeye başlayan genişlik-darlık uyumunun tesiri büyüktür.

/o/>[ö]: saşlasıñ 54/80, biliyón 60/17, érdöan 65/1, motör 67/63, durúyollar 18/140, önnarı 2/126.

/u/>[ö]: yóön 53/84, güneydoğda 59/43, doğmları 62/63, yóharda 63/61.

/ü/>[ö]: kóóñ 53/50.

/ö/>[ö]: gönderüyómuş 60/18.

[ö]: Damak n'sinin yanında görülen, genizsileşmiş /o/ ünlüsüdür. Sadece “sonra” kelimesinde sistemli olarak görülen bu ünlü, damak n'sinin o sesiyle kaynaşması sonucu meydana gelir.

sönamacıma 30/12, söra 64/42.

[ö] ünlüsü ve çeşitleri ([ö]):

[ö]: “/ö/ ile /ü/ arası oynaklanan Türkiye Türkçesi ağızlarında pek rastlanmayan, zayıflamış /ö/ ünlüsüdür” (Sağır, 1997a: 386). Normal süreli /ö/'nün daralma temayülünden doğan ve /ü/'ye yaklaşan bir ünlüdür (Acar, 1984:17). Kahramanmaraş Merkez ağızında da en nadir rastlanan ‘yarı geniş, yuvarlak’ ünlüdür. /ü/>[ö], /o/>[ö] ve /ö/>[ö] değişimleri yönünde görülmektedir.

/ü/>[ö]: böyük 4/42, döşme 8/7, öön 37/56, söörmelik 45/42, hökümet 70/46, göznel 50/45.

/o/>[ô]: aliyörüm 10/40, atîölller 13/73, yapıyöz 24/19, gèliyör 47/13.

/ö/>[ô]: gôrmezdi 14/53, ôyle 18/36, köyde 29/55, şõe 48/8, söz 54/39.

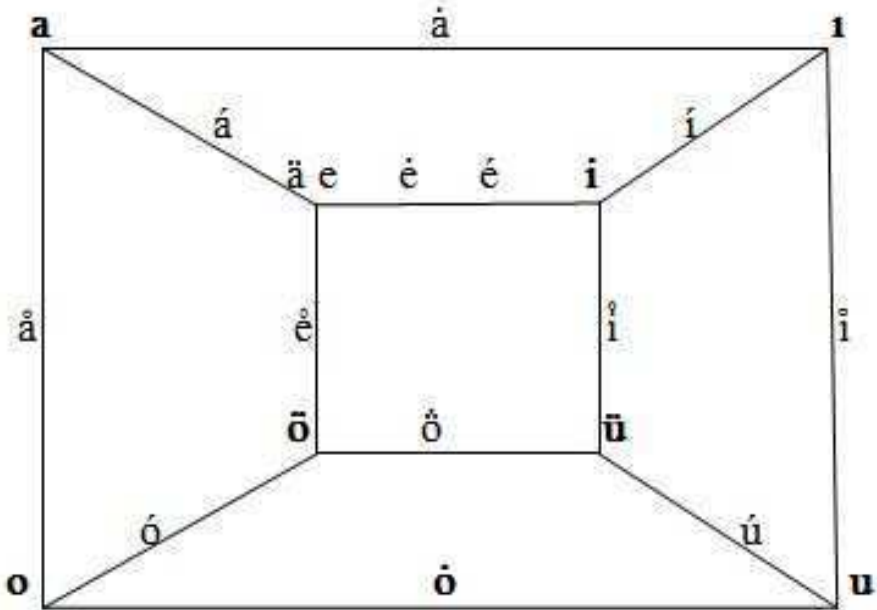
[u] ünlüsü ve çeşitleri ([ú]):

[ú]: /u/ ile /ü/ arasında boğumlanan, yarı art, dar bir ünlüdür. Yöre ağzında genellikle /ğ/, /k/, /ñ/, /h/ ünsüzlerinin boğumlanma noktasını geriye kaydırması sonucu tespit edilmiştir. Ayrıca /y/ ünsüzünün önlüleştirici tesirinde görülen örnekleri bulunmaktadır. Diş ünsüzleri yanında ise kısmen görülmektedir. /ü/>[ú] değişiminde art damak ünsüzlerinin etkisi görülürken, /u/>[ú] değişiminde diş ünsüzlerinden /c/, /s/ ve /ş/; akıcı ünsüzlerden /y/ ve /r/'nin önlüleştirici etkisi görülmektedir.

/ü/>[ú]: ğún 37/68, ğüdüyödük 37/4, ğüzel 49/44, dúún 70/9, fasúlye 4/66, şúķúr 6/7, büyödúķ 6/13, bõĝú 20/4, götürrúĝ 29/64, böyúĝ 30/62.

/u/>[ú]: suyú 58/39, buyúr 20/4, oyún 63/30, çocú 2/298, sorúyó 70/17, çócúķlar 6/131, ĝorhũm 6/242, dúāsı 19/129, ĝonuşúñ 53/77, dutúyö 64/50.

Tablo 3: Kahramanmaraş Merkez Ağzındaki Ünlülerin Deny Kúpünde Gösterilmesi

2.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık

Türkçede ünlülerin uzunluk ve kısalıkları hakkında araştırmacılar ünlülerin söyleniş süreleri üzerinde ortak bir kanağe varmışlardır. “Türkçede ünlüler uzunluk ve kısalıklarına göre sınıflandırılmamıştır. Bir ünlünün oluşmaya başladığı an ile bittiği an arasındaki süre onun kısalık ve uzunluğunu gösterir” (Gülensoy, 1988:23). “Ünlülerin söyleniş süresi ile ilgili olan ünlü uzunluğu ve kısalığı, ancak birbirine komşu olan ünlülerin karşılaştırılması suretiyle tespit edilebilir” (Aydın, 2002: 14).

“Türkmen Türkçesinde, Özbek Türkçesinde ve diğer modern Türk ağızlarında uzun ünlülerin ve diftongların, Macarcadaki Türkçeden alınan kelimelerde uzun ünlülerin, yahut altta kalmış ses dönüşümlerinin mevcudiyeti ve diğer bazı belirtiler, ilk Türkçenin uzun ünlülere sahip olduğunu gösterir” (Gabain, 1988: 33) Türkiye Türkçesi ağızlarında ise konuyla ilgili ilk çalışmayı Korkmaz yaparak Batı Anadolu ağızlarında asli uzun ünlülerin varlığını ortaya koymuştur (Korkmaz, 1995: 123-127).

Günümüz Türkçesinde bazı ağızlarda kısmen ve sistemsiz bir şekilde tespit edilebilen ve ilk hecede görülen bu ünlü uzunluklarını en iyi şekilde koruyan Türk lehçesi Türkmen Türkçesidir. Bunun yanında uzun ünlüler Irak’taki bütün Türk ağızlarında, Kabil Avşar ağızında, Afganistan Türkmen ağızında, Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağızlarında da tespit edilmiştir (Ayr. bk. Alkaya, 2008b; Tabaklar, 1996: 145; Buluç 1972: 181; Bozkurt, 1978: 206-207; Bozkurt, 1981: 39-79; Dallı, 1991:72, Turan, 1993). Türkiye Türkçesinde uzun ünlüler konusunda en geniş araştırmayı Erdem (2008a: 502-562) yapmıştır. Erdem’in çalışmasına bakıldığında ağızlardaki uzun ünlülerin azımsanamayacak kadar çok olduğu ve bazı ağızlarda çok sistemli bir şekilde varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Ayrıca Erdem’in çalışmasında uzun ünlülerin Türkiye Türkçesi ağızlarını tasnif edecek ölçütlerden biri olacağı vurgulanmaktadır. Nitekim çalışmada uzun ünlülerin Türkiye’nin Doğu’sundan Batı bölgelerine doğru arttığı tespit edilmiştir (Erdem, 2008a: 502-562; Erdem, 2008b: 251-276). Timurtaş (1977: 46), Türkçe’de bazı lehçelerin dışında uzun ünlü olmadığı görüşünü savunur. Bunun aksine Korkmaz (bk. 1995: 123-127), Batı Anadolu ağızlarında asli uzun ünlü tespit etmiştir.

Kahramanmaraş Merkez ağızında her ünlünün uzunluğu ve kısalığı vardır. Görülen uzunluk-kısalıkların nedenlerini şu başlıklar altında incelemek mümkündür:

2.1.2.1. Türkçe Kelimelerdeki Asli Uzun Ünlülerden Kaynaklanan Uzun Ünlüler

Asli uzun ünlülerden kaynaklanan uzun ünlüler meselesi Türkçenin henüz çözüme kavuşturulmamış meselelerindendir. “Birincil uzun ünlüler olarak da tanımlanan bu ünlüler Yakut, Türkmen ve Halaç lehçelerinde sistemli olarak korunmuştur” (bk. Alkaya, 2008a: 21). “Türkçedeki uzun ünlüler geçen yüzyılın ortalarından bu yana bir hayli tartışılmış ve bu konuda çok ciddi çalışmalar yapılmıştır” (Erdem, 2008: 503). Özellikle Talat Tekin, Türkçede asli uzun ünlüler meselesi üzerinde durmuştur. Tekin (bk. 1975) konunun halen bir açıklığa kavuşmadığı görüşündedir. Asli uzun ünlüler hakkında çok sayıda araştırma yapılmış ve yapılmaktadır (Ayr. bk. Alimova, 2007: 28-40; Başdaş, 2007: 89-101; Brendemoen, 1993; Brendemoen, 1996; Erdem, 2008b: 251-276; İnce, 2006: 608-619; Korkmaz, 1995: 123-127; Ligeti, 1995: 82-94; Tekin, 1995; Tuna, 1960: 213-282; Zülfikar, 2008: 393-402)

Kahramanmaraş Merkez ağzında çeşitli ses olayları haricinde karşılaştığımız, asli ünlü uzunluklarının korunmasına on sekiz kelimedede rastlanmıştır:

yīḥar 2/204, vērdim 7/17, yōḵ 4/249, sōrna 2/209, sōr 8/4, ōn 31/40, dērdi 67/20, ḡāldı 32/59, ōldu 32/9, dōndū 2/302, bū 4/62, sātđıḶ 14/105, ārada 40/8, āltını 62/140, āltı 63/23, sēn 66/37, nēy 48/64, ḡēldi 48/16.

2.1.2.2. Alıntı Kelimelerdeki Asli Uzunluklar

Kahramanmaraş Merkez ağzında alıntı kelimelerdeki asli uzunluklar kısaltmış örneklerinin yanısıra çoğunlukla korunmaktadır.

leylānīñ 1/69, rüyāmda 5/29, cāhi13/66, sūkūnet 15/9, cumhūriyeti 15/33, nūr 5/28, mārū 7/35, yāsiniminen 5/86, bīnyāminīñ 7/4, hākimise 14/44, ūlāsā 15/19, ḥaḡḡāriye 11/50, sāfiye 43/11, ḡıvāmında 1/89, şāiri 15/65, hamzā 18 /55, hikāye 15/77, kāmīl 32/28, cāmisi 32/6.

Alıntı Kelimelerdeki Asli Uzun Ünlülerin Normalleşmesi

Türkiye Türkçesinde, özellikle aydınların konuşmasında yabancı dillerden, özellikle Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerde ünlü uzunlukları korunur (Erdem, 2001: 28). Kahramanmaraş Merkez ağzında bunların çoğu korunurken nadiren de olsa kısalan kelimeler görülmektedir.

zamanın 1/10, barabar 36/43, terevi 4/231, mahrumiyet 4/270, aşık 6/132, zatan 6/140, hükümet 7/15, izinnemesini 7/53, küffarâ 7/79.

2.1.2.3. Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısılması

Kahramanmaraş Merkez ağzında, aslında normal uzunlukta olan ünlüler, bir takım fonetik nedenlerden dolayı, vurgusuz durumda ve hızlı konuşma sırasında kısalmaktadır.

“Bir kısım fonetik faktörler veya kişisel kullanımlara bağlı olarak bazı ünlülerin, bir sesin açık ve duyulur bir biçimde boğumlanabilmesi için gerekli olan ortalama süreyi tamamlamadan teşekkül ettikleri görülür” (bk. Eren, 1997: 23). “Ünlüler vurgusuz durumda ve çabuk konuşma sırasında kısılma eğilimi göstermektedir” (Doerfer, 1989: 5). Türkiye Türkçesi ağızlarında, vurgusuz orta hece ünlüsünün olması gerekenden daha kısa süreli boğumlanmasıyla ortaya çıkar. Kahramanmaraş Merkez ağzında bu duruma sıkça rastlanmaktadır. Bunun yanında ulamalarda, hızlı konuşma endişesi sonucu kişisel kullanımlarda, son hece ünlüsünün belli belirsiz söylenişinde kısa ünlülerle karşılaşılmaktadır.

Ünlüyle biten bir kelimedenden sonra ünlüyle başlayan bir kelime gelirse birinci kelimenin sonundaki ya da ikinci kelimenin başındaki ünlü bazen kısılma eğilimi gösterir.

arabâ_olup 53/47, sarıgayâ_oldu 56/10, innē_oyası 56/31, sēnē_oldu 63/5, iyî_olu 65/79, s̄ān_ölürük 14/48, ğurban_ölüm 40/33, benim de_örda 7/27, onun_arĥa 11/6.

Yazı dilinde kullanılmayan cevher fiili, /y/ ve /r/ seslerinden sonra geldiğinde kısılma eğilimi gösterir.

yâşındayđım 1/21, onnarĥınan 63/19.

Vurgusuz orta hece ünlüsü düşme eğilimi göstererek kısalmaktadır.

hēriFe 63/5, ğızım 66/13.

Belirtme hâli eki ve iyelik ekini alan bazı kelimelerde /ı/ ve /i/ ünlüleri kısalmaktadır.

yanına 5/66, dibinî 5/63, onü da 9/23.

Bazen kelime sonundaki ünlüler, çabuk konuşmaya bağlı olarak kısılır.

işde 50/8, şurúyē 51/16, olüyō 14/14, kötū 43/34, buráyā 51/4, ossū 30/42, aralarındā dā 55/33.

Kahramanmaraş Merkez ağzında iç seste, bazı örneklerde, vurgu ve tonlamaya bağılı olarak, şahsi kullanımlar sonucu kısaltmalar görülmektedir.

ğurūcova 42/12, aķpūñār 6/1, nazārēte 62/117, ōlūm 11/73, būRdá 19/19, nohūd 19/20, ēlīf 45/25.

Türkçe kelimelerde ilk hecede vurgunun daha zayıf görülmesinden ötürü, bazı kelimelerin ilk hecelerinde ünlüler kısaltmıştır.

ünnar 19/61, āna 52/49.

2.1.2.4. Ses Olayları İle Oluşan Uzun Ünlüler

Kahramanmaraş Merkez ağzında ses olayları ile oluşan uzun ünlüler hece kaynaşması, ünsüz düşmesi ve ünlü kaynaşması ile olmak üzere üç şekilde meydana gelmektedir.

Hece Kaynaşmasıyla Oluşan Uzun Ünlüler

Bir kelime içinde, bir yada birkaç hecenin birbiriyle kaynaşması neticesinde uzun ünlüler ortaya çıkmaktadır. Kahramanmaraş Merkez ağzında hece kaynaşmasıyla oluşan uzun ünlüler oldukça çoktur. “Bazı ünsüzler iki ünlü arasında yumuşayıp eriyerek bu iki ünlüyü bir uzun ünlü biçimine sokarlar” (Doerfer, 1989: 24). Bölge ağzında /y/, /ñ/, /ğ/, /g/, /ķ/ ünsüzleri hece kaynaşmasına sebep olduğu tespit edilmiştir. Bu kaynaşmalar neticesinde uzun ünlüler meydana gelmektedir.

Hece kaynaşmalarının birçoğu şimdiki zaman ekinin bölge ağzında çok farklı şekillerdeki kullanımına bağılı olarak ortaya çıkmaktadır. Yine farklı ekleşmeler esnasında da hece kaynaşması örneklerine

süründūnū 50/85 < süründüğünü, ēmin 6/75 < evimin, gēlenēmiz 13/43 < geleneğimiz, hūncēz 1/88 < şuncağız, dēldi 3/22 < değildi, yānı 16/68 < yağını, ēvlenmedēk 10/56 < evlenmedeyiz, dōşúyōr 47/38 < dövüşüyor, dīm 1/9 < diyorum, ekmē 19/12 < ekmeği, perişannīñ 10/64 < perişanlığın, ğaçī 13/139 < kaçıyor, ayām 32/3 < ayağım, aşşā 32/50 < aşağı, çīhardamīm 32/57 < çıkartamıyorum, sürīñ 1/92 < sürüyorsun, gēlī 21/21 < geliyor, oħūsüz 50/29 < okuyorsunuz, gēyīler 32/53 < giyiyorlar, inēmiz 14/2 <

ineğimiz, maraşlı mısız 16/17 < Maraşlı mısınız, nedī 16/84< ne ediyor, gētdiz 23/93 < gittiniz.

Kimi zaman da ayrı iki kelimenin hece kaynaşmasıyla birleştiği görülür.

eşşöleşek 7/34 < eşek oğlu eşek, bazlamāmı 16/60 < bazlama gibi, Şēdim 13/6 < şey edeyim, eşşēnen 3/43 < eşek ile, telemēmi 3/41< teleme gibi.

Ünsüz Kaybıyla (Erime, Yutulma, Büzülme) Oluşan Uzun Ünlüler

Kahramanmaraş Merkez ağzında /y/, /r/, /n/, /ñ/, /k/, /k̄/, /g/, /ğ/, /h/, /l/, /v/ ünsüzlerinin düşmesi ile oluşan uzun ünlüler sıkça görülmektedir. Düşme eğiliminde olan ünsüzlerin önce söyleyişteki belirginlikleri zayıflar ve boğumlanma süreleri kısaltmaya başlar. Yok olmaya ya da ünlüleşmeye doğru giden ünsüzün kaybettiklerini, genellikle yanındaki diğer bir ünlü üzerine alır. Böylece yok olmaya doğru giden sesin geride bıraktığı mirasla güçlenen ünlü daha belirgin ve boğumlanma süresi daha uzun güçlü bir ses hâline gelir (Buran, 2008: 530).

Merkez ağzında ünsüz kaybından dolayı uzayan ünlü örneklerine bakıldığında, en fazla uzamanın /ğ/ sesinden kaynaklandığı tespit edilmektedir.

/ğ/ kaybı ile: bāğurdan 13/42, ğapāāna 4/116, , ğıļāıısı 7/97, ğaracōlan 7/76, ērenti 6/60, ölu 16/23, yōruļur 1/51, ēlence 13/19, õlen 42/50, bāļalļardı 32/51, bāciļiğ 14/3, yāmīr 14/8,

/h/ kaybı ile: rāmet 2/77, kāyesiniñ 23/18, átīn 32/6,

/k̄/ kaybı ile: yōsa 30/49, yō 22/62,

/l/ kaybı ile: dīnemissik 10/70, ānamīk 14/74,

/n/ kaybı ile: tāsiyān 40/6.

/ñ/ kaybı ile: sūra 16/58,

/r/ kaybı ile: ēkekler 13/25.

/v/ kaybı ile: dōmiyenen 46/88, dōōşme 8/7, sēmīm 17/36,

Hemze /ʔ/ kaybı ile: tēmin 4/121,

/y/ kaybı ile: bādamırlısı 7/97, şēleri 10/69, Çōle 16/68, ōlesile 10/70, ōle 22/33,

“Bölge ağzında görülen kimi örneklerde düşen ünsüzle uzayan ünlünün komşu olmadıkları görülür. Bu durum ünsüz düşmesiyle ortaya çıkan ünlü uzamasının sınırları hakkında fikir vermesi bakımından ilgi çekicidir” (Günay, 2003: 45). Kahramanmaraş Merkez ağzında da bu tür ünsüz kaybı ile uzama örneklerine bir örnekte rastlanmaktadır.

/l/ kaybı ile: gönümü 12/107 < gönlümü

Ünlü Kaynaşması İle Oluşan Uzun Ünlüler

Kahramanmaraş Merkez ağzında uzun ünlünün ortaya çıkmasına neden olan bir diğer ses hadisesi ünlü kaynaşmasıdır. “Ayrı boğumlanmalı iki ünlünün yan yana bulunması Türkçenin ses yapısına aykırıdır. Türkçe böyle bir özelliği kabullenmediği için, yan yana gelen iki ünlü arasında daima bir ünlü girer” (Buran, 1997: 27). Kahramanmaraş Merkez ağzında ise, işte bu “Türkçenin ünlü karşılaşmasını önleyici kuralına uygun olarak” (Öztürk, 2009: 63) karşılaşan iki ünlü birleşir. “Ünlülerden biri kendi etkisini geride kalan ünlüye yükleyerek, onun uzamasına sebep olur” (Buran 1997:27). Buran’a göre “İki ünlünün birleşerek uzun bir ünlüyü meydana getirmesi, önce bir diftonglaşma safhası geçirmiştir” (Buran, 1997: 27).

ae> ā: cumārtesi 4/35 < cuma ertesi

ii> ī: ēvīdi 32/29 < evi idi, vērdīse 10/74 < verdi ise

eu> ō: nōtucuğ 14/19 < ne utacağız

ae> ē: cümērtesi 19/7 < cuma ertesi

ei> ē: hēyle 13/4 < ne ile

ee> ē: nēdiyoñus < ne ediyorsunuz 15/41

eo> ō: nōlur 15/51 > ne olur

Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

Vurgu ve tonlamaya bağlı olarak uzun ünlü oluşma hadisesi bütün Anadolu ağzılarında görülmektedir. “Söze kuvvet vermek ve sözlerin anlamını daha da pekiştirmek için bazı

hecelerin ünlülerinin uzun söylenmesiyle doğmuş olan ünlü uzunluklarıdır” (Öztürk, 2009: 63).

“Kelimelerdeki vurgu kuvveti, standart Türkiye Türkçesi konuşma dilinde olduğu gibi son hece üzerindedir. Hatta, her konuşmada sıkça rastlanabilecek ve herhangi bir ağız özelliğine bağlanamayacak hususî tonlamalara dayalı vurgulu kullanışlara bile, kelimelerde rağbet edilmez” (Turan, 2006: 71).

Kahramanmaraş Merkez ağzında vurgunun çoğunlukla son hecede olduğu görülmektedir. Bu durum bölge ağzında karakteristik olarak göze çarpmaktadır. Vurgunun nadiren ilk hecede görüldüğü bazı örnekleri şöyle vermek mümkündür:

bēsdil 3/48, cēviznen 1/90, ēsgi, ō 30/11, ğunnēr 3/13, sülāhlenmiş 15/22, ōl̄du 7/46, 46/12, ētdiḲ 13/134, ēndirdi 20/19, āñu 22/1, ēfendim 13/121.

Bunun yanında soru cümlelerinde, son seste vurgulu söylenen ünlü, soru sorma vazifesi görmektedir. Eksiz halde, sadece uzun ünlü vurgusu ile sorulan bu tür soru sorma şekline bölge ağzının genelinde, sistemli olarak rastlanmaktadır.

görü? 16/62 < gördün mü?, duydū? 21/47 < duydun mu?, gēşdi? 25/104 < geçtin mi?, gēdi? 26/42 < gidiyor mu?, ānadī? 37/26 < anladın mı?, hānadī? 37/40 < anladın mı?, bilī? 52/24 < biliyor musun, biliyō? 64/10 < biliyor musun?.

2.1.3. İkiz Ünlüler

İkiz ünlüler, iki ünlünün yan yana gelmesiyle oluşmaktadır. “Aynı nefes baskısı altında boğumlanan” (Gemalmaz, 1995:119) iki ünlünün birbirleriyle sıkı sıkıya birleşmesi sonucunda oluşan ikiz ünlüler, “yalın ya da ekler ile genişletilmiş kelimelerin iç seslerinde ve ünlüler arasında bulunan /ğ/, /h/, /v/, /y/ ünsüzlerinin eriyip kaybolmaları sonucunda oluşurlar” (Günşen, 2000: 29-30). “İkiz ünlü ses uzuvlarının bir tek hareketiyle ve tek bir nefes baskısı altında telaffuz edilir. Bu bakımdan tek ünlü hükmündedir” (Ercilasun, 2002: 61). “İkiz ünlüler Türk dilinin yapısına uygun düşmez” (Caferoğlu, 1989a: 18). Ancak Türkiye Türkçesi ağızlarında kelime ortasında bazı ünsüzlerin düşmesi sonucu ikiz ünlüler meydana gelir (Ayr. bk. Ercilasun, 1983:61; Gemalmaz, 1995: 119-125; Korkmaz, 1994a: 42-44; Gülensoy, 1988: 29-31; Gülseren, 2000: 49-50; Günşen, 2000: 29-31; Kalay, 1998: 20-21; Özkan, 1997: 12-13; Sağır,

1995: 72-74). Kahramanmaraş Merkez ağzında ikiz ünlülerin giderilmesi söz konusu değildir. Aksine ikiz ünlü kullanımı yaygındır. Bölgemiz ağzında yükselen, eşit ve alçalan ikiz ünlü örneklerine rastlanmaktadır.

2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler

İkinci unsuru birinciye göre geniş olan ikiz ünlülere yükselen ikiz ünlüler diyoruz (Buran, 1997: 30). Kahramanmaraş Merkez ağzında /y/, /ğ/, /k/ ve /h/ ünsüzlerinin düşmesiyle yükselen ünlü ikizleşmesi meydana gelmektedir. Bölge ağzında eşit ikiz ünlülerden sonra en çok görülen ikiz ünlü türüdür.

gelişvermiş 2/52, tarhanıese 4/96, salımcım 5/82, ālatü 5/55, güccü 11/54, görüñ 12/60, büñ 66/1, günündiđdi 7/11, dıđı 7/43, sandalıe 10/19, şorićē 21/52, mecmurićde 40/3, tañsiđn 40/6, veriđ 42/23, başımićm 43/78, faBrikić 45/27, faprikićle 43/28, dīneTdirmićciz 64/23, añşıđdi 66/11, kömbić 66/46, bicićzi 43/36, sıvacılıđa 29/45, suđnını 1/38, yuđdu 21/34, çuđır 29/18, ğurucuđva 42/13, kilōluđa 55/26, deđşirdiler 2/5, eđr 43/47, deđtdiler 64/48, búđdu 47/33, nüđt 9/21, ğılamıđm 22/15, yürüyemiđm 22/16, isdeřeg 30/4 yećkden 64/62, şećtdi 1/8, dođş 21/14.

Bir diğer ikizleşme ise ünlüyle biten ve ünlü ile başlayan iki kelimenin birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. şıćtmezler 6/25 < şey etmezler.

2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler

Boğumlanma süreleri eşit olan ikiz ünlü türüdür. “Bünyesinde aynı türden iki ünlü barındıran ikiz ünlülere ‘eşit ikiz ünlüler’ diyoruz” (Ercilasun, 2002: 61) Bölge ağzında /k/, /k/, /g/, /ğ/, /h/, /ñ/, /t/, /v/, /y/ ünsüzlerinin düşmesiyle meydana gelir. Kahramanmaraş Merkez ağzında eşit ikiz ünlülerden özellikle aa ikizleşmesi sıkça görülmektedir. Yine ee ve ij eşit ikiz ünlüleri de bölgede sıklıkla görülen eşit ikiz ünlülerdendir.

dađdıñ 9/29, dađn 46/53, ğayımbaam 47/6, şeláa 50/22, oncáazım 50/38, aarımış 18/32, ufağm 22/21, hocağı 46/49, tarleć 6/43, yeće 5/24, çekmećğ 66/25, vurmeećğ 66/26, buyurduğ 13/35, yázduđ 18/34, çođu çocuğ 47/61, sarığı 71/11, 1/92, sığrım 5/12, hepığz 5/53, dığp 47/55, dúđrçü 18/30, ğuzúđ 23/10, yayığrler 6/63, ğıtlığı 7/42, tabığ

10/40, rahmetli 11/80, gurbetçil 18/11, gèdikli 45/45, yapyalı 50/30, bo 12/52, o 42/16, ço 23/66, ötü 23/37, ikü 42/69,

Kahramanmaraş Merkez ağzında, eşit ikiz ünlülerin alıntı kelimelerin bazılarında korunduğunu görmekteyiz.

te 14/45, be 14/66, e 6/74, pe 6/73, sa 29/6, heyka 46/7.

Bölge ağzında, aitlik eki -ki ekinin ortadan kalkmasıyla, -ki'den önce gelen ünlü ile aynı boğumlanma noktasına sahip olan başka bir ünlünün bu ekin yerine geçmesi sonucu ünlü ikizleşmesi meydana gelmektedir. Bu durum bölge ağzı için karakteristik bir durumdur.

orda 24/46, ya 30/5, burda 69/16.

2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler

İkiz ünlü çeşitlerinin sonuncusudur. “İkinci öğeleri birincilerine göre daha dar olan ikiz ünlü türleridir” (Korkmaz, 1956: 26). Kahramanmaraş Merkez ağzında diğer ikiz ünlü çeşitlerine nazaran daha az görülen ikiz ünlü çeşididir.

Al 64/12, ya 64/33, mara 18/49, ala 40/28, topra 47/19, aya 47/39, squamadı 2/96, do 6/78, bo 6/86, o 47/10, o 47/10, bö 3/52, dö 21/13, sö 45/42, de 40/28, ay 55/32, ya 64/49, ba 1/58, da 2/13, ya 5/15, da 15/15, yo 1/32, so 4/119 yo 6/43, yo 7/85, dö 8/1, e 5/78, de 6/88, se 12/31, se 13/56, me 15/6, de 89/87, topra 10/62.

2.1.4. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri

“Türkçede diğer dünya dillerinin çoğunda olmayan ünlü uyumu kuralı vardır. Bu kural doğrultusunda ünlüler, kelime içinde, nitelikleri bakımından, kendilerine benzeyen ünlüleri takip ederler” (Coşkun, 2008: 45). “Anadolu'nun pek çok ağzında ünlü uyumu dikkati çekecek kadar belirgin ve kuvvetlidir” (Gülensoy, 1987: 99). Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Kahramanmaraş Merkez ağzında da ünlü uyumları üç başlık altında incelenecektir:

1. Önlük-Artlık Uyumu

2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

3. Genişlik-Darlık Uyumu

2.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu ve Bu Uyumun Bozulması

Önlük-artlık uyumu, kalınlık-incelik uyumu olarak da bilinmektedir. Bu uyumu, bir kelimenin ilk hecesinde görülen önlük-artlık özelliğinin sonraki hecelerde de aynı olması olarak tanımlamak mümkündür. Korkmaz “dil benzeşmesi” (bk. Korkmaz, 1994a: 45) olarak tanımlamaktadır. “Önlük-artlık uyumu, Türkçede her devirde sağlamdır” (Timurtaş, 1977: 27). Önlük-artlık uyumu kelime kök ve gövdelerinde görülebilmektedir. Bu uyum Kahramanmaraş Merkez ağzında zaman zaman bozulmasına rağmen yerleşmiş durumdadır. O kadar ki bölge ağzında uyuma uymayıp da standart dilde uyuma sokulan kelime sayısı oldukça fazladır.

Kahramanmaraş Merkez ağzında özellikle Arapça, Farsça hatta İngilizceden alıntılanan sözcükler Türk ağızlarına yerleşirken ünlü benzeşmesine uğramıştır. Bu benzeşme bölgemiz ağzında iki şekilde olmuştur:

İlerleyici Benzeşme

Kahramanmaraş Merkez ağzında en çok görülen benzeşme türüdür. İlerleyici benzeşme ile alakalı örnekler gerileyici benzeşmeye göre oldukça fazladır.

/a/-i/>/a/-ı/: yâhñí 2/107, aşğarlıqda 7/12, tãnásí 11/6, tırafiğ 12/14.

/a/-e/>/a/-a/: oynāhan 13/25, irahmát 21/43, amarikálar 13/49.

/u/-ú/>/u/-u/: usuł 11/36.

/a/-e/>/a/-ı/: zātı 1/61.

/u/-i/>/u/-ı/: motursıqlatı 29/58.

/i/-a/>/i/-e/: ihdiyéc 43/44,

Gerileyici Benzeşme

Gerileyici benzeşme, bölge ağzında ilerleyici benzeşmeyle hemen hemen aynı sıklıkta görülmektedir.

/e/-/a/ > /e/-/e/: cènēzeniñ 22/49, şefdelisîmiş 29/34.

/a/-/i/ > /a/-/ı/: patısğayı 14/21.

/ı/-/i/ > /i/-/i/: sihhiye 11/41.

/a/-/e/ > /e/-/e/: mēhgeme 21/37.

/o/-/ö/ > /ö/-/e/: şöFêrlîjne 29/52.

/u/-/e/ > /u/-/a/: fasúyámızı 4/103.

/a/-/i/ > /e/-/i/: mekinīnen 30/28.

/e/-/u/ > /e/-/ü/: mēkdübümüzüñ 15/58.

/i/-/a/ > /e/-/e/: mérésciler 21/13.

/i/-/o/ > /ı/-/o/: şıfon 43/21.

Önlük-artlık uyumunun bozulmasında en büyük etken /y/ ünsüzüdür. “/y/ fonemi, genel dilde belli kurallara göre kendisinden evvelki /e/, /a/ seslerini /i/, /ı/ seslilerine çevirir” (Aksoy, 1945: 87). Türk yazı dilinde uyuma aykırı olan eklerden -yor şimdiki zaman eki, Kahramanmaraş Merkez ağzında bu uyumu bozan başlıca unsurdur. Bu ekin uyuma aykırı oluşu, “Ekin, yeni bir gelişme sonucu meydana gelmesiyle” (bk. Mansuroğlu, 1988: 87) de açıklanabilir.

tohandırmîrlár 6/56, yayırlar 6/63, yázdırıyödüñ 13/38, haşlanî 1/54, alık 1/59, yápiyúk 1/59, ıslıñ 3/36, uyüdü 4/1, yahıyödük 4/6, bāliller 6/93, duyî 5/110, ğaliyoğ 10/63, kałı 11/15, vèrmîdüğ 23/49, yápik 14/3, dutüyödüm 55/2, diyä 55/6, tanımîm 66/8, alık 11/25.

-yor ekinin kimi zaman bölge ağzında uyuma sokulduğu örneklere de rastlanmaktadır.

içmüyöler 13/37, dijmğine 42/64 < diyorumkine, èletüyödüñ 13/38, görîmisîz 13/52 < görüyor musunuz?, deşdiriyür 13/55, titiriyü 47/15, imekliyör 47/30, bağıyödü 47/37, diyörmüş 47/41, diñeliyödü 2/63, geçiyörümüş 10/43, vèriyirler 6/47, gelijller 47/4 < geliyorlar, vèriyöller 22/68.

-yor eki gibi uyuma aykırı eklerden -ken, -ki ve -gil ekleri ise bölge ağzında kimi zaman uyuma dahil olmuştur.

-ken: oynāḥan 13/25 < oynar iken

-ki: maraṣdağ 18/49 < Maraṣtaki

-gil: hocaal 10/51 < hocagil

“ i- ” cevher fiilinin Kahramanmaraş Merkez ağzında çoğunlukla uyuma sokulduğu görülmektedir.

toḷgayısa 46/83, nādarıdı 64/67.

“ile” edatı, Kahramanmaraş Merkez ağzında -nen ya da -ne eki şeklinde görülmekte ve genellikle uyuma sokulmaktadır. Uyuma uymadığı örneklere sık olmasa da rastlanmaktadır.

mekinīnen 30/28, ırbunān 47/7.

Yine “için” edatının da bölge ağzında ekleştiği durumlarda, aynen bir ek gibi uyuma sokulduğu tespit edilmektedir. Bu durum sadece “onūçun 45/6 < onun için” kelimesinde karakteristik olarak göze çarpar.

Yan yana gelen iki kelimenin birbiriyle kaynaşması sırasında da önlük-artlık uyumunun korunduğu görülmektedir.

nādarıdı 64/67 < ne kadardı, nōtucuğ 21/16 < ne utacağız: yapacağız, ñadağ 21/12 < ne kadar, cümērtesi 19/7 < cuma ertesi, nōtarsaḶ 47/8 < ne utarsak: yaparsak.

Kahramanmaraş Merkez ağzında önlük-artlık uyumunun bozulduğu sözcükler azımsanamayacak kadar çoktur. Bu uyumun daha çok fiil çekim eklerine, hal eklerine ve yapım eklerine bağlı olarak bozulduğunu söylemek mümkündür:

Gelecek zaman eki “-ecek, -acak” ın kimi kullanımlarında önlük-artlık uyumu bozulmaktadır.

bāliyecām 8/14, yāpicīsiz 43/44 < yapacaksınız, yāzıcīmīş 42/29, gēdecāğ 40/40, ānīci 30/5 < anlayacak, gēdicīñ 29/53 < gideceksin, nedecām 14/84 < ne edeceğim, yāpicīdi 14/85, içecādīñ 10/34.

Duyulan geçmiş zaman ekinin kullanımında da uyumun bozulduğu örnekler görülmektedir.

vurméëğ 66/26 < vurmamış, yīyiKsīñ 19/49 < yemişsin.

Görülen geçmiş zaman kullanımında önlük artlık uyumu bozulabilmektedir.

yėtişdíg 5/38, öútdúğ 5/38, aşdıdi 47/64.

Olumsuzluk eki -mA'nın daraldığı örneklerde önlük-artlık uyumunun bozulduğu görülmektedir.

oımyéne 6/40, yápamīyeler 19/57.

Kimi zaman da /y/ sesinin önlüleştirici ve daraltıcı tesiriyle uyuma aykırı durumlar görülmektedir. “/y/ fonemi, genel dilde, belli kurallara göre kendisinden evvelki /e/, /a/ seslerini /i/, /ı/ seslerine çevirir” (Aksoy, 1945:87). “Bölge ağızında -y- ve -c- ünsüzlerinin darlaştırıcı ve önlüleştirici tesirleri sonucu çeşitli uyum dışı eklemeler ortaya çıkmaktadır” (Erdem ve diğ., 2009: 2531).

çápiye 22/32, haymiye 22/40, osmanlıcıyédi 15/3, acımiş 55/77, yáriye 55/75.

Hece kaynaşmasından dolayı önlük-artlık uyumu bozulabilmektedir.

bazırtesi 2/82 < pazar ertesi, nedecām 14/84 < ne edeceğim, hálbısem 40/14 < hal bu isem.

Vasıta hâli eki “-le, -la” nın -inen/-man şeklindeki kullanımının sıkça görüldüğü Kahramanmaraş Merkez ağızında, ekin uyuma aykırı olduğu örneklere sık olmasa da rastlanmaktadır.

nışannısinen 10/57, ğabağlınán 1/44, pevrazīnen 1/51, saıatīnen 1/51, ğıymīnen 16/9.

Önlük-artlık uyumuna aykırı eklerden -ki, -ken ve -leyin'in, uyuma uyabileceği bazı örneklerde artılaştığı için uyuma sokulamadığı görülmektedir.

ğedehán 43/76, geceláyşın 13/33, şeydāhı 66/5, öncehı 23/57.

İsim-fiil ve zarf-fiil eklerinin bir kısmının, ekleşme durumunda az da olsa önlük-artlık uyumuna tabi tutulmadığı görülmektedir.

ohumiyé 1/68, gal̄miye 10/25, tıpı̄şliyáp 5/85 < tıpı̄şlayıp, ālıyep 7/22, ālēep 47/29 < ağlayıp, sızılēep 47/29 < sızlayıp, acıgd̄j̄ñ 15/52, susad̄j̄ñ 15/52.

Küçültme eklerinden –cik ve –ceğiz eklerinin ekleşme olayında uyuma aykırılaştığı görülmektedir.

şuncēz 22/8 < şuncağız, güccūmūşşüm 22/19 < küçükmūşşüm, güzelcığ 5/12 < güzelcik, bizcāz 19/64 < bizceğiz.

Bazı şahıs ekleri fiil kök ya da gövdelerine eklenirken uyuma aykırı bir görüntü arz etmektedir.

üşümüssūñ 4/7, yápı̄c̄ısız 43/44, sevsīñ 47/13, şeyimīñ 13/71, alıyeñız 50/11, sesīñı 47/13.

Yine kimi yapım eklerinin art damak ünsüzleri sebebiyle ek bünyesindeki ünlüyü de artlılaştırdıkları görülmektedir. Bu durum bazen uyuma aykırı durumların oluşmasına sebep olmaktadır.

dönüklüden 9/6, yetīşl̄iḡ 47/8, cennetlik̄ 7/83, ceħānneml̄iḡ 7/83.

Hāl ekleri ve çoğul eklerinin, ekleşirken zaman zaman uyuma aykırılaştığı görülür.

nēnāñde 66/31, ğısmāti 18/96, ayağdıyem 22/73, ğınıyē 9/29, cüzdánimdá 22/2, çápıye 22/32, haymıye 22/40, düzennar 30/61, aılıkler 43/29, yarıye 55/75, ötüüzündá 23/37, bábıye 13/6.

Kahramanmaraş Merkez ağzında herhangi bir kurala bağlı olmaksızın cevher fiili “ i- ”, üzerine eklendiği ismin son hecesindeki ünlüyü uzatır ve kendisi ortadan kalkar. Bu durumda çoğunlukla önlük-artlık uyumu bozular.

meydandiyémissim 9/49 < meydandaymışım, małatyalīdi 7/20 < malatyalıydı, hałbīse 21/55 < halbuki ise, ğeldīsāz 1/112 < geldiyseniz, osmanlıcıyēdi 15/3 < Osmanlıca idi, hayvasīmış 29/34 < ayvasıymış, çekemiyecīsāz 46/94 < çekemeyecekseniz, dilersāñ 5/107 < dilersen, osséemiş 29/26 < olsaymış, aħıllīdi 66/29, savırlīdi 66/32 < sabırlıydı, kömbá 66/43.

Bunların yanısıra, yazı dilinde önlük-artlık uyumuna uyarken, Kahramanmaraş Merkez ağzında şahsi kullanımlar sonucu bazı kelimelerin uyuma uymadığı görülmektedir.

zeytunu 15/25, d yzağ 47/13,  ns nden 4/88, ğuren 5/84, ğarer 12/56, yav z 8/10, y m r 14/8, ceh nnem 7/79, d meymiŐ 1/31, Őipid nen 2/14 < Őipidikle, aziyet 42/42, m yv  46/48, g v  50/7 < g vey.

2.1.4.2. D zl k -Yuvarlaklık Uyumunu ve Bu Uyumun Bozulması

Dudakların durumuna, yani aldığı Şekle g re ortaya  ıkan uyumdur. “Dudak benzeşmesi de denilen d zl k-yuvarlaklık uyumu, yalın ya da ekler ile genişletilmiş kelimelerde  nl lerin d zl k-yuvarlaklık bakımından ilk hece  nl s ne g re ayarlanması olayıdır” (Korkmaz, 1994a: 53). “Bu uyum, kelimenin ilk hecesinde d z bir  nl  varsa, sonraki hecelerde de d z, yuvarlak  nl  varsa sonraki hecelerde dar-yuvarlak veya d z-geniş  nl lerin kullanılması Şeklinde ortaya  ıkar” (Demir ve Yılmaz, 2006: 161). “D zl k-yuvarlaklık bakımından vokal uyumu daha  nceki y zyıllarda olduğu gibi XV. y zyılın ilk yarısında da hen z tamamıyla umum leŐmemiŐtir” (Timurtaş, 1977: 26). “D zl k-yuvarlaklık uyumunun, Orta Osmanlıca devresinde hızlı bir bi imde geliŐmeye başladığı tahminleri doğrudur” (Develi, 1995: 49). “Bununla beraber XIX. yy. başında yazı leh esi konuşmasında dudak uyumu tam olarak tespit edilmektedir” (Banguoğlu, 2007: 89). “S z konusu uyum artık T rkiye T rk esinde belirli bir Şekilde yerleşmiştir” (Ergin, 2004: 72).

Kahramanmaraş Merkez ağzında bu kuralı bozan kelime sayısı olduk a fazladır; ancak y re ağzında d zl k-yuvarlaklık uyumunun yerleŐmeye başladığı s ylenebilir. Hatta T rkiye T rk esinde uyuma aykırı bazı kelimelerin b lge ağzında uyuma sokulduğu g r lmektedir.

hağb rınan 30/33, yav z 8/10, hamır 30/31, g v r 29/28, pambuğ 29/39, tađŐıan 40/6, m miri 47/64, maydanızınan 16/53,  amır 17/32, hağın 9/11,  abid ğ 10/81, avid  50/25, mekd bını 7/17, toğturlar 18/55, m sa 18/74, malımın 9/77, camızlar 10/8, vapırnan 13/45, ğamızlı 13/47, y m r 14/8, avı  6/80, m simler 6/93, ığlam r 7/27, ğaviŐdirmiŐlar 15/30, hamırı 19/12.

B lge ağzında -yor Şimdiki zaman ekinin d zleŐme ve daralma yoluyla ya da kendisinden  nceki “i” zarf-fiil ekini uzatarak, uyum dışı kelimeleri uyuma soktuğu g r l r.

ğalı 10/8, kağı 10/15, evlenidi 10/69, sürmü 13/16, gedi 13/16, di 13/17, sorü 64/58, tanımım 66/8, yápık 66/44, oturük 50/11, görümisiz 13/52, gālī 14/84, ānatamım 6/52, doymüm 19/50, tohandırmırlár 6/56.

–yor’un Kahramanmaraş Merkez ağzında, çoğunlukla düzleşme ve daralmaya meyilli bir ek olduğu görülse de ekin yuvarlak şekilleri de kullanılmakta ve düzlük-yuvarlaklık uyumunun çoğunlukla bozulduğu görülmektedir.

gaçiyör 10/57, galiyoğ 10/63, diyör 10/66, zorsunúyóm 55/72, çıgmüyödüm 64/71, atiyör 29/71, bilmüyöñ 17/12, göndermüyöler 23/23, geçiyösüz 21/42, duymüyöm 21/44, ğaynadıyödü 47/22, şeçtmüyödüm 64/69, çıgmıyoğ 29/15, biliyödü 29/29, utanıyödü 64/28, diyemiým 45/8, oħuyördü 47/26.

Bununla beraber –yor ekinin kendinden önce gelen –i zarf-fiil ekinin ikizleşmesiyle ortadan kalktığı ve uyuma dahil olduğu örneklere de rastlanmaktadır.

yyiemüm 40/4, yáramıjr 40/5, ğılamıjm 22/15, yülüüm 50/36, geçiü 21/25, yayıjrler 6/63, ğerekü 23/19.

Yine –yor’un düz şeklinin kullanımıyla uyum dışındaki bazı kelimelerin uyuma dahil olduğu tespit edilmiştir.

biniyá 43/32, ğeliyá 43/54, ğediyá 43/54, çalışıyálar 43/68, yavlarıyır 14/49.

-yor ekinin daralması ve önlüleşmesi neticesinde bazen düzlük-yuvaraklık uyumuna dahil olduğu görülmüştür.

durüyü 6/96, vurúyürmüş 47/23, döşüyür 47/38.

Bölgede dikkat çeken unsurlardan biri ise yanındaki sesi yuvarlaklaştırma temayülünde bulunan dudak ünsüzlerinin (b, v, m), beklenenin aksine çoğunlukla düzleşmeye sebep olmasıdır. Bu durum Eski Anadolu Türkçesinde karşımıza çıkan yuvarlaklaşma temayülüne ters düşen bir gelişmedir. Bu düzleşme temayülü düzlük-yuvarlaklık uyumunun lehine bir gelişmedir.

çabidiñ 10/81, avıdi 5025, camızlar 10/8, vapırnan 13/45, ğamızlı 13/47, yāmır 14/8, avıç 6/80, ıhlamır 7/27, ğavışdırmışlar 15/30, hamırı 19/12, haıbirnan 30/33, yavız 8/10, gávır 29/28, pambüñ 29/39.

Çok az örnekte, özellikle (m) sesinin yanında yuvarlaklaşma ya da daralma görülmektedir.

bilmüyöñ 17/12, göndermüyöler 23/23, şêtmüyödüm 64/69, çıgmüyödüm 64/71, duymüyöm 21/44.

Dudak ünsüzünün tesiriyle görülen yuvarlaklaşmaların devam ettiği sınırlı örneklerde uyuma aykırılık görülmektedir.

pamuğa 10/2, mapusdā 18/84, çáput 14/22.

Kahramanmaraş Merkez ağzında tespit edilen bu örneklerden yola çıkılarak dudak ünsüzlerinin yanında düz ünlülerin varlığı baskın olarak görülmekteyken, sınırlı sayıda birkaç örnekte yuvarlaklaşmanın görüldüğü söylenebilir. Dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlülerin genelde düz-dar olarak tespit edilmesi yöre ağzının karakteristik bir özelliğidir.

-ki eki kimi zaman düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı bir özellik arz eder.

oturamıyümkine 21/66.

Yine -y sesinin daraltıcı ya da önlüleştirci tesirinden dolayı dudak benzeşmesinin bozulduğu örneklere rastlanmıştır.

oĸmıyënnere 22/67, oĸmiyenin 64/41, dõmiyenen 46/88, oriyedi 5/92, babıye 2/34, ohumiyé 1/68, uyúşmiyé 47/32, ğurumüyê 14/25.

Vasıta hâli eki –nen’in ekleşme esnasında uyuma dahil olmadığı görülmektedir.

zopīnen 47/44, ğociyenen 18/16, üzümīnen 14/7.

Bazı örneklerde ise şahıs ekinin uyuma aykırı olarak ekleştiği görülmektedir.

sorsıñ 13/6, doĸanıñsüz 16/38, bilīsūs 4/95.

2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu

Genişlik-darlık uyumu bazı Türkiye Türkçesi ağızlarında karşımıza çıkan bir uyumdur (Ayr. bk. Aydın, 2002: 21; Ercilasun, 1983: 82; Gülseren, 2000: 57; Sağır, 1995: 46). Hem “Türkçe hem de alıntı kelimelerde rastlanabilen bu uyum; kalınlık-incelik, düzlük-

yuvarlaklık uyumları kadar yaygın değildir. Daha çok genişleme yönünde kendini hissettirir” (Gülseren, 2000: 57). Kahramanmaraş Merkez ağzında ise bu uyum yeni oluşmaya başlamış, ancak bölge ağzında epeyce ilerlemiş bir uyum olarak tespit edilmiştir.

mérésciler 21/13, bacañndan 66/17, taal 23/14, asgerlâa 11/40, bacañndan 66/17, bañ 29/42, yaşındağ 30/5, aılaama 40/28, ayaam 47/39, çooglara 23/66.

2.1.5. Ünlü Değişmeleri

Kahramanmaraş Merkez ağzında ünlüler, yanlarında bulunan ünlü ve ünsüzlerin etkisiyle değişirler. İlerleyici ve gerileyici benzeşmeler haricinde göreceğimiz bu değişimler bölge ağzının geneline yayılmış değişimlerdir. Bu değişimleri şu alt başlıklar hâlinde incelemek mümkündür:

2.1.5.1. Ön Ünlülerin Artılılaşması

/e/>/a/ değişimi:

Bölge ağzında çok sık görülen ünlü değişimlerindendir. “Bu tür değişim en çok alıntı kelimelerde ünlü benzeşmeleri yoluyla oluşur” (Aydın, 2002: 18). İlerleyici ve gerileyici ünsüz benzeşmeleri neticesinde meydana gelmiştir.

h̄abarım 66/23, h̄ızmat 50/28, ır̄ahmat 46/63, ğabıll̄âa 21/29, baħcałarı 18/62, ceħannemden 7/86, amal̄it 6/81.

/ü/>[ú] değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında en sık görülen değişimlerden biri olan bu değişim, bölge ağzında sistemli olarak tespit edilmiştir. Genellikle /k/ ve /ğ/ ünsüzlerinin yanındaki dar ünlüyü artılıştırması neticesinde ortaya çıkmaktadır.

sür̄ünd̄ünü 55/85, ğumr̄úk 50/63, ğötür̄r̄úğ 29/64, k̄útúkde 29/10.

Bir iki örnekte /ğ/ ve /ñ/ ünsüzlerinin erimesi sonucu meydana gelen ünlü ikizleşmesiyle birlikte bu değişim tespit edilmektedir.

ünd̄úüne 33/57, dúúrc̄ülük 4/26, böȳúú12/93.

/e/>[á] değişimi:

Bölge ağzında hem alıntı kelimelerde hem Türkçe kelimelerde sıkça görülen bir değişimdir.

záhmátım 47/20, ğısmáti 18/96, aláttirik 23/55, mühándizlij 23/56, bahcā 12/35.

Türkçe kelimelerde özellikle /g/ ünsüzünün erimesi sonucu ortaya çıktığı görülmekle beraber /v/, /r/, /n/, /d/ gibi ünsüzlerin yanında da görülmektedir.

yyeácām 55/23, kürā 61/33, ná 1/4, ávli 61/29, dáşiliyór 61/35, meyvámız 59/13.

/ñ/ ünsüzünün tesiriyle artlılaşmanın görüldüğü örneklere rastlanmıştır.

dāñize 7/49, dedāña 46/63.

/i/>/ı/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında yaygın olan bu artlılaşma, çoğunlukla alıntı kelimelerde görülmektedir. Zaman zaman Türkçe kelimelerde de örnekleri tespit edilmiştir.

hızmat 50/28, vaħıdımız 30/18, fāħırsıñ 43/67, hañğısı 42/1, yöħardāħın 18/36, öteķı 47/25.

/i/>[i] değişimi:

/ñ/ ünsüzünün tesirinden doğan artlılaşma ve /ğ/, /g/, /k/ ünsüzlerinin kelime içinde erimesi sonucu hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ortaya çıkmıştır.

ismíñ 40/22, kimíñ 8/44, bildíım 10/42, gēldíınde 15/32, böylelđıñañ 18/91, temizlđıne 22/32, evlendđım 5/31, tāķıb 12/116.

Bir örnekte ise ulama olayı esnasında, ikinci kelimedenin başındaki /ķ/ ünsüzünün düşmesiyle tespit edilmiştir.

emmđızı 42/8 < emmi kızı.

/i/>/a/ değişimi:

Özellikle alıntı kelimelerde ilerleyici benzeşme yoluyla meydana gelmiştir.

caħal 47/53, zahar 47/46, vaļļaaha 12/52, káhadĩñ 12/126.

Ayrıca -gil ekinin eklendiği kelimedede önlük-artlık uyumuna tabi tutulması sonucu meydana gelir.

hocaaļ 46/49 < hocagil, usdaaļ 23/105 < usta gil.

/ö/>[ó] değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında sıkça görölen bir değişimdir. /k/, /ğ/ ve /ñ/ seslerinin yanında sistemli olarak görölr.

óñüne 8/35, dók 7/34, kóķünü 29/39, gótürmezler 29/66.

Ayrıca bu değişim, düşerek hece kaynaşmasına sebep olan /v/ ünsüzünün yanında görölmüştür.

dõmiyenen 46/88.

/ü/>/u/ değişimi:

Nadir görölen değişimlerdenidir. Gerileyici benzeşmeler yoluyla ortaya çıkmıştır.

duşman 40/19, usuļlar 30/6.

2.1.5.2. Art Ünlülerin Önlüleşmesi

/a/>/e/, [é] değişimi:

Çoğunlukla alıntı kelimelerde ortaya çıkar. Ünlü benzeşmelerinin tesiri sonucu görölmektedir. Bir kısım örnekte ise /y/ ve /l/ ünsüzünün önlüleştirici tesiri sonucu tespit edilmiştir.

ihdiyéc 43/44, kèneri 43/40, esgere 18/58, ğurben 18/6, lehmācun 16/55, acebā 1/23, Jendermeler 22/48, osmanlıcıyēdi 15/3, cēnēze 10/21, faprikiye 15/85, izinnemesini 7/53, hasdenēdēn 13/72, hacıyepeniñ 4/302.

Kimi zaman da Türkçe kelimelerde, ekleşme esnasında bu durum ortaya çıkmaktadır.

arabje 29/66, āléyep 47/52, ossēdi 29/25, hopleyé 50/37, aļamadīseg 21/15.

/a/>[á] değişimi:

“Bu değişimi a>e değişiminin tamamlanmamış şekli olarak kabul edebiliriz” (Aydın, 2002: 21). /c/, /ç/, /ş/ gibi dış ünsüzlerinin ve /m/, /n/, /l/, /r/, /y/ akıcı ünsüzlerinin önlüleştirilmesi sonucu tespit edilmiştir. Yöre ağzında sistemli olarak tespit edilmiştir.

yáşár 50/46, yáyáydıę 6/68, yáşlı1/4, yávrım 1/9, illá 1/13, çálıñ 1/80, cánlılıK 15/94, tábı 15/94, buráda 15/97, selám 21/1, şurálaęı 21/5, mákinesınen 30/29, vazáyetin 30/32, maraşá 37/28, aşşáda 37/31, şávlar 27/90, dèynág 27/90, cümáyá 44/25, nişanı 44/26.

/e/>[é] değişimi:

Çoğu ünlü önlüleşmelerinde görüldüğü gibi /y/, /ş/, /c/, /g/, /k/, /r/ ünsüzlerinin önlüleştirici etkisi sonucu ortaya çıkmaktadır. Örnekleri çok sık görülmektedir.

sandaııyé 1/131, ğınıyé 9/29, diyé 5/51, méydana 3/34, bèşıé 3/54, gédecáę 3/24, gédiyöler 5/95, bahcé 4/177, èyicé 20/5, yémşen 5/1, bişéysi 43/47, êkéRdıę 5/70, neréye 5/70.

/ı/>[i] değişimi:

/ı/>ı/ değişiminin tamamlanmamış şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. /r/, /c/, /ç/, /ş/, /y/, /l/, /z/ gibi ünsüzleri önlüleştirici tesiriyle görülmektedir. Bölge ağzında karakteristik bir değişimdir.

ęıraç 45/38, çığmıyö 29/15, ırağ 45/70, ğızım 70/53, yápıcıñ 70/58, yápıcılar 70/60, atmışı 69/2, yávrım 69/5, çıkdı 39/24, çadırláyıę 39/26, yáylıda 39/33, díşarda 17/3, şuriye 17/13, bacısı 18/67, nasıl 20/14.

/u/>[ú] değişimi:

/c/, /ş/ gibi dış ünzüleri ve /r/, /y/, /l/ gibi akıcı ünsüzler yanında tespit edilebilen bir değişimdir. Bölge ağzında sistemlilik arz eden bu değişim, bahsedilen ünlülerin önlüleştirici tesiriyle ortaya çıkmaktadır. /u/>ü/ değişiminin ilk aşaması olarak tanımlanabilir.

çócúĶlarıñ 20/8, şúnnarıñ 20/18, gávúr 20/23, oturúyóm 35/1, şú 35/14, goñşú 35/22, yúmağ 51/14, yúrdüĶ 51/16, olúr 59/36, usúlú 59/39, ğonuşúyóduğ 59/49, oturúñ 31/1, ğöyún 31/13.

/o/>[ó] değişimi:

Çoğunlukla /y/ ünsüzünün önlüleştirici etkisiyle görülmekle birlikte /ç/ ünsüzü ve ön damak ünsüzlerinden /k/ ve l/ ünsüzleri yanında görülmektedir. Bölge ağzında karakteristik olarak tespit edilen bu değişim, /o/>/ö/ değişiminin ön safhasını teşkil etmektedir.

çócúĶ 32/7, mürkõlu 32/2, çıhardıyólĶlar 44/26, bóyúğ 44/38, yólĶladım 44/43, oluyór 47/37, sürüküyóg 47/46, lóĶman 23/11, çóg 23/35, yók 23/57, banyó 28/1, millón 28/55, oluyór 30/8.

/o/>/ö/ değişimi:

Bölge ağzında sadece şimdiki zaman eki –yor eki üzerinde tespit edilen bir değişimdir. Bölge ağzında sistemlilik arz eden bir değişimdir.

yariyödü 29/49, geçiyörümüş 10/43, çıgmıyö 29/15, öreniyö 4/308, ariyö 5/44, ğalmıyör 5/188, yüyör 6/57.

/ı/>/i/ değişimi:

Bir alıntı kelimedede tespit edilmiştir. Bölge ağzında sistemli olmayan bir değişimdir.

vêlhāsiri 42/71.

/ı/>/e/ değişimi:

İlerleyici benzeşme esnasında ortaya çıkmıştır. Bir örnekte şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

âláyep 47/52.

/u/>/i/ değişimi:

Ekleşme sırasında, /y/ ünsüzünün daraltıcı ve inceltici etkisiyle ortaya çıkmıştır. Yalnızca iki örnekte tespit edilebilmiştir. Sistemli değildir.

döuml̄imissim 16/1, kil̄öl̄ik 56/27.

/u/>/ü/ değişimi:

Alıntı kelimelerde ilerleyici benzeşme yoluyla görölen bir örneği tespit edilmiştir. şahsi kullanıma bağlı olarak görölmektedir.

mekdübümüzün 15/58.

2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

/ı/, /i/>[ı] değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında, en yaygın görölen yuvarlaklaşmadır. “Anadolu ağızları düzleşme bakımından yazı dilinden oldukça geri durumdadır.” (Aydın, 2002: 20) Bunda “Dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı veya düzleşmeye engel olucu etkileri vardır”. Kahramanmaraş Merkez ağzında /b/, /m/, /v/, /m/ gibi dudak ünsüzleri bu tür yuvarlaklaşmalara sıkça sebep olur. Yine örnekleri, /ř/, /r/ ve /y/ ünsüzleri yanında tespit edilebilmektedir.

bilm̄iyüm 30/4, üzüm̄inen 14/7, baydam̄ırlı 7/94, h̄immet 7/76, b̄ir 25/64, düş̄iyediñ 26/15, tev̄ir tev̄ir 28/28, iki_yüz 32/30, bilm̄iyöm 35/3, dev̄iri 35/15, mis̄av̄ir̄i 35/41, dīyör 35/46, yīyör 35/52, ed̄iyöler 37/36, deř̄ir̄üyöle 37/47, gönder̄iyödüm 54/13, yīyúk 57/41.

Bazı örneklerdeki yuvarlaklaşmalar kuralsız, şahsi kullanımlara bağlı olabilmektedir.

dişari 64/70, yapı̄ır 30/40.

Ünlü benzeşmesine bağlı olarak bazı kelimelerde yuvarlaklaşmalar meydana gelmiştir. Bu değişim bölge ağzında sistemli değildir.

ęandirīyü 42/49, zanned̄iyöm 42/22.

/e/>[e] değişimi:

/e/>/ö/ değişiminin ilk evresidir. Genellikle dudak ünsüzlerinin etkisiyle meydana gelen bir değişimdir. Bölge azęında sistemli olarak görölen bir değişimdir.

êvel 66/12, dêlete 12/62, mêvlid 9/63, ğarabibêrîmiş 1/51, ğuvêtlü 16/7, cêvîz 14/149, vê 15/13, êvel 66/12.

Birkaç kelimedede ise, benzeşme yoluyla yuvarlak ünlülerin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle oluşmaktadır. Sistemli değildir.

êlinde mülüñdê 14/117, köfTê_olur 1/33.

Bazı kelimelerde şahsi kullanıma bağlı olarak /e/>/ê/ değişimi görülmüştür.

şêy 15/64, dêrT 20/15, ğêçêrdik 14/109.

/a/>[â] değişimi:

/a/>/o/ değişiminin ilk evresi olarak tarif edilebilen bu değişim, bölge ağzı için karakteristik bir değişimdir. Dudak ünsüzlerinden /b/ ve /v/ ünsüzleri yanında sıklıkla görülmektedir.

bâbiye 13/6, duvâğ 2/87, cüvâp 18/21, yâvrîm 18/33, añşâ_âba 25/99, ğâbaġa 29/42, dâvar 32/30, tavâda 33/53, tâvşân 34/36, ğavâġî 37/6, savâş 37/14, duvâ 38/34, hayvânnan 39/22, yâvâş 48/2, ğayîmbâbama 54/45.

Bir örnekte ise hece kaynaşması neticesinde, şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmektedir.

nâtiyâñ 54/18 < ne utuyorsun.

/ı/>[î] değişimi:

Bölge ağzında, dudak ünsüzlerinden /p/ ünsüzünün yuvarlaklaştırıcı tesiri sonucu meydana gelen bir örneği görülmektedir. Sistemli değildir.

ğayâpînar 36/16.

/i/>/ü/ değişimi:

Günümüzde, yazı dilinde isimden isim yapma eki olan ‘-lı’nın, Kahramanmaraş Merkez ağzında eski şekliyle korunduğu, sadece aşağıdaki örneklerde görülmektedir:

ğuvêtlü 16/7, êvlü 48/57, êmeġlü 13/42.

/ı/>/u/ değişimi:

“Düzlük-yuvarlaklık uyumundan kaçan eklerde rastladığımız durum, aslında bir değişimden çok, Kıpçak şivesindeki yuvarlak şekillerin devamından ibarettir” (Ercilasun, 2002: 88). Bu durum Kahramanmaraş Merkez ağzında, bir iki örnekte görölmektedir.

yūhıyálı 22/34, aķpuñar 6/1.

/e/>/o/ değişimi:

Bölge ağzında ‘ne’ sorusunun, kendinden sonra gelen ‘olmak’ ve ‘utmak: yapmak’ fiilleriyle kaynaşması sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu değişimle meydana gelen soru sorma şekli bölge ağzının karakteristik özelliği olarak tespit edilmektedir.

noętdum 50/34 < ne uttum, nōlacáę 39/59 < ne olacak, nōldu 39/63< ne oldu, nōtūm 62/198 < ne utayım, nōtduñ 63/61> ne uttun, nōlacáę 64/68 < ne olacak.

/ı/>[õ] değişimi:

Bir örnekte şahsi kullanım sonucu tespit edilebilen bir değişimdir.

yatōyödüm 22/38.

/e/>/ü/ değişimi:

/c/ ünsüzünün daraltıcı ve /v/ ünsüzünün yuvarlaklaştırıcı tesiriyle ortaya çıkmıştır. Bir kelimedede tespit edilmiştir.

cüvâp 18/21.

/a/>[i] değişimi:

Sadece “şurııye 54/55” örneğinde tespit edilmektedir.

2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında yuvarlak ünlülerin düzleşmesi, bölge ağzında en sık görölen değişimlerdendir.

/u/>/ı, [i] değişimi:

Bölgede en yaygın görölen ünlü düzleşmesidir. “Dudak ünsüzleri etkisiyle veya asli şekillerini muhafaza ederek yazı dilinde uyum dışında kalmış bulunan birçok kelime, bölgemizde benzeştirme yoluyla uyuma girmiş ve u>ı değişmesi meydana gelmiştir” (Ercilasun, 2002: 91). Kahramanmaraş Merkez ağzında bu duruma karakteristik olarak rastlanmaktadır.

bı 47/8, başçaviş 7/35, savırrığ 6/46, biranıñ 55/41, esdāfirıla 45/25, mapısdıyadı 18/68, ĥamırnan 1/96, ģavın 11/69, sabınlarığ 6/61, babıccılar 21/20, Fasılye 55/84.

Eski Anadolu Türkçesindeki isimden isim yapan –lu eki, kalın düz ünlülere gelirken daima düzleşme temayülündedir.

daTlısını 19/3, babalı 18/91, evli 48/58, aĥıllı 66/36.

/u/>[i] değişimi:

Bu değişim, bir iki kelimedede ilerleyici benzeşmeye bağlı olarak tespit edilmiştir.

haĥbirnan 30/33, taviğ 16/68, ģabil etmem 62/125.

/o/>[ā] değişimi:

Gerileyici ya da ilerleyici benzeşmeler neticesinde görölmektedir. Sistemli olarak görölmektedir.

sāęan 17/1, biliyāñ 5/156, saāl 5/252, āĥur 6/260, çācuęlar 11/75, āndan 12/74.

/ö/>[ê] değişimi:

/ö/>/e/ değişiminin ilk evresi olarak tanımlanabilir. Kelimenin oluşumu sırasında meydana gelen hece kaynaşması sonucunda ortaya çıkan bir değişimdir. Erzurum ve diğer bazı Doğu Anadolu ağızlarında da görölr.

řēle 35/58, ēle 45/12, bēle 52/71, bēle 15/29.

/ü/>[i] değişimi:

Dudak ünsüzlerinden /b/'nin yanında görölen bu değişim gerileyici benzeşmeyle birlikte bir iki örnekte görölmektedir.

binyāminîñ 7/4, misâit 33/91.

Bu değişim, bir örnekte ise kişisel kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

içünü 36/39.

/u/>[â] değişimi:

Bölge ağzında ilerleyici benzeşme sırasında görülen bir değişim olup, bir örnekte tespit edilmiştir.

pambâa 29/38.

/o/>/ı/, /i/, /î/ değişimi:

Şimdiki zaman ekinde görülen bu değişimde /y/ ünsüzünün önlüleştirci tesiri ve ilerleyici benzeşme sonucu tespit edilmektedir. Bu durumda, Türkçede ilk heceden sonra /o/ ünlüsünün bulunmayışının da rolü vardır. Kahramanmaraş Merkez ağzında bu durum zaman zaman tespit edilmiştir.

variýır 47/42, duTmıyır 45/36, dijmkinе 42/64, yáramıjr 40/5, maydanızınan 16/53,.

/o/> /a/, [â] değişimi:

Şimdiki zaman ekinin düzleşmesi sonucunda görülmektedir. Batı Karadeniz ağzlarında karakteristik olarak görülen bu hususiyet, Kahramanmaraş Merkez ağzında bir iki örnekte tespit edilmektedir.

sariyá 43/63, gèdiyá 43/54.

İlerleyici ve gerileyici benzeşme yoluyla da meydana gelmektedir. Bir iki örnekte tespit edilmiştir.

tañsián 40/6, baázımda 21/69.

/o/>/e/ değişimi:

Bir örnekte şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

yápamıyeler 19/57.

/ö/>[á] değişimi:

Hece kaynaşması esnasında görülen gerileyici benzeşme neticesinde ortaya çıkmıştır. Bir örnekte tespit edilmiştir.

átáenden 64/34 < öte yandan.

/u/>/i/ değişimi:

Alıntı olan bir kelimedede ilerleyici benzeşme neticesinde meydana gelmiştir.

māmiri 47/64.

2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması

/a/>/i/, /i/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında en sık görülen değişimlerdenidir. Oluşumunda çoğunlukla /y/ ünsüzünün inceltici ve daraltıcı tesiri vardır. Bu sesin etkili olmadığı daralma örneğine rastlanmamıştır. Ayrıca başka önlüleştirci ünsüzler de sesin oluşumunda etkilidir. Bölge ağzında karakteristik olarak görülmektedir.

faBrikie 45/28, buydiye 30/26, ğınıyé 9/29, taviye 5/14, yáyliye 11/21, yápmíyák 43/87, ğorantíyé 18/87, çápíyé 10/3, antalyíyá 5/91, yátmiyéne 64/40, tıpışliyáp 5/85, hazırılıyem 2/8, yíhamíyá 23/64.

Bazı örneklerde de /y/ yardımcı ünsüzünden dolayı daralan ve önlüleşen i- cevher fiiliyle birlikte görülmektedir. Hece kaynaşması sonucu i- cevher fiili aynı zamanda uzamaktadır. Yine gelecek zaman çekimlerinde az da olsa tespit edilmiştir.

yumurtímiş 30/12 > yumurta imiş, hasdím 22/75 < hastayım, anlıcág 30/5 < anlayacak, yápicíseñ 16/9 < yapacaksan.

-inca/-ince zarf-fiil ekinde bu değişime az da olsa rastlanmaktadır. Ünlü benzeşmesine bağlı olarak değişim tespit edilmektedir.

alıncığ 64/10, açınıc 3/56, yíhınıcđ 22/41.

/e/>/i/, /i/ değişimi:

Yine /y/ sesinin daraltıcı ve önlüleştirici etkisi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda orta hecenin vurgusuz oluşunun da rolü vardır. Çok sık görülen ünlü daralmalarındandır. Bu değişimde genellikle /y/ ünsüzü olmak üzere /c/, /ř/ ünsüzleri de etkilidir.

inniyénen 47/14, dōmiyenen 46/88, fasúlyiye 45/59, niřié 30/35, řié 21/49, köfdiye 19/57, déviye 18/96, añřiye 50/18, bahciye 29/53, tenekiye 3/45, ołmiyeniñ 54/69, adileřmiyém 42/43.

Türkçe bir kelimedede, kelimenin asli şeklinin kullanılmasında dolayı dar ünlü korunmaktadır.

yimiyósa 55/51.

Ayrıca bu değişim, gelecek zaman eki “-ecek”in hece kaynaşması esnasında daralması sonucu ortaya çıkmaktadır. Sistemli görülen bir değişimdir.

déycıseñ 42/69, édicıseñ 2/165, vérmiyecıse 4/31, yéycıse 4/260.

-ince/-ınca zarf-fiil ekinin bu değişimle beraber görüldüğü bir örnek tespit edilmiştir. Ünlü benzeşmesi sonucunda görülür.

gélincik 19/84.

Alıntı kelime olan bir örnekte herhangi bir kurala bağlı olmayan bir değişim görülmektedir.

domatis 55/20.

-ken eki bir kelimedede şahsi kullanıma bağlı olarak daralmıştır.

gélidikim 66/15.

/e/>[é] değişimi:

Yazı dilinde, ilk hecesinde /e/ ünlüsü bulduran çoğu kelime, Kahramanmaraş Merkez ağzında genellikle kapalı /e/ olarak bilinen /é/'ye dönüşür. Kahramanmaraş Merkez ağzında karakteristik olarak görülen bir değişimdir.

gældiniz 1/57, şeýe 69/1, ezberlîmi 69/59, sèniyé 69/13, èlli 1/2, èvelce 6/151, èsgiden 6/152, bès 29/59, hêrkêşiñ 29/63.

/e/>[é] değişimi:

Bazı kelimelerde ilk ve son hecelerde görölse de genelde vurgusuz orta hecelerdeki ünlünün zayıflamasından kaynaklanan bir değişimdir.

diyé 38/53, irezillînen 39/23, télêfon 53/81, sandaliyé 55/10, domatés 55/20, yiyécâm 55/23, sirké 55/26, èminiyé 63/47, dîneTdirmicîz 64/23, niyé 64/57, èrméydan 66/10.

/y/ ünsüzünün etkisiyle daraldığı örneklere sıklıkla rastlanmaktadır.

dié 15/39, çimmié 21/28, şié 21/49, makinié 25/80, tülbié 29/29, èndirmié 30/63.

/o/>[ô] değişimi:

/y/ ünsüzünün daraltıcı ve ses benzeşmeleri etkisiyle oluşan bu değişim bölge ağzında şimdiki zaman eki üzerinde görölmektedir. Bölge ağzında yaygın olarak görölen değişimlerdendir.

biliyôm 70/13, geliyödün 2/30, galyör 29/73, durüyö 33/46, bilmüôm 34/59, biniyö 38/58, düö 39/11, düôm 51/47, ayıtlıyödük 63/61.

/ö/>[ô] değişimi:

/y/, /l/, /r/ ve dudak ünsüzlerinin daraltıcı etkisiyle meydana gelmektedir. Sık görölen değişimlerdendir.

bölä 70/16, dövüli, 1/54, öle 6/113, görmezdi 14/53, öldürmüş 18/89, ön 61/13.

/e/>/ı/ değişimi:

Alıntı bir kelimedede gerileyici ünlü benzeşmesi yoluyla ortaya çıktığı görölmektedir. Bölge ağzının tamamında “ışğıyaları 15/22” kullanımıyla yaygındır.

Vurgusuz orta hece ünlüsünden doğan örnekleri de görölmektedir. Yaygın olmayan bir değişimdir.

sādice 14/6.

/o/>/u/, /ú/ değişimi:

Türkçe kelimelerde ilk heceden sonra geniş yuvarlak ünlü gelmez. Bundan dolayı değişim görölmektedir. Alıntı kelimelerin ikinci hecelerinde görölen geniş yuvarlak ünüler, Kahramanmaraş Merkez ağzında çoğunlukla darlaşmaktadırlar. Bölge ağzında zaman zaman görölmektedir.

“motur 29/50, patus 11/34” örneklerinde bu değişim genellikle bu şekilde sistemleşmiştir.

“telefon 43/56” örneğinde şahsi kullanıma bağlı olarak değişim tespit edilmektedir.

Bir örnekte, şimdiki zaman eki –yor’un /y/ ünsüzünden dolayı daraldığı tespit edilmiştir.

yápiyúk 1/59.

/o/>/ü/ değişimi:

/y/ ünsüzünün önlüleştirici ve daraltıcı tesirinden dolayı görölmektedir. Bölge ağzında zaman zaman görölen değişimlerdenidir.

ęandırıyü 42/49, yapıđdıríyüz 23/16.

/a/>/á/ değişimi:

Alıntı bir kelimedede tespit edilmiştir. /y/ ünsüzünden dolayı daralma söz konusu olmuştur.

piyásáyá 23/21.

/o/>/ö/ değişimi:

/y/ ünsüzünün daraltıcı etkisi sonucu görölmektedir. Birçok kelimedede karşımıza çıkmar.

geçmiyö 23/25.

/ö/>/ú/ değişimi:

Nadir görölen değişimlerden olup, bölge ağzı için karakteristiktir.

dúyöldü 22/25.

/a/>/ı/ değişimi:

Bu değişim bir kelimedede, ilerleyici benzeşme yoluyla grlmektedir. şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

ęiřindi 30/4.

2.1.5.6. Dar nllerin Genişlemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında diğer ünlü değişmelerine nazaran daha az grlmektedir.

/ı/>/a/ değişimi:

Bu değişim kelime ortasında, /ę/, /ķ/ gibi art damak ünsüzlerinin iki ünlü arasında erimesi sonucu tespit edilmiştir. İlerleyici nl benzeşmesi neticesinde grlmektedir. Sistemli bir değişimdir.

aarımış 18/32 < ağırmış, baam 62/100 < bakayım, aad 62/114 < ağıt, daatmışlar 69/23 < dağıtmışlar, daaımasın 2/57 < dağılmasın, aardılar 5/58 < ağırdılar, daaddılar 5/91 < dağıttılar, daan 7/29 < dağın.

/ı/>[a] değişimi:

Yöre ağzında kelime ortasındaki /ę/, /h/ ve /ķ/ ünsüzlerinin eriyerek ikizleşmeye sebep olduğurneklerde tespit edilmiştir. İlerleyici benzeşmelerle birlikte grlmektedir. Sistemli olarak tespit edilmektedir.

topraanda 10/62, ęıraanda 14/88, daa 15/106, aallarıķ 16/87, duvaanda 19/8, baam 20/26, allaan 27/16, baan 29/42, oca 29/65.

Bu değişim, ulama olayı esnasında birinci kelimenin sonundaki /ı/ ünlüsünün ikinci kelimenin başındaki geniş /a/ ünlüsü ile karşılaşması sonucu grlmektedir. Bölge ağzında yaygın olarak grlen değişimlerdenidir.

ęadaņa_alim 18/83 < kadanı alayım, hac _edem 15/16 < hacı edem, alt_ay 23/72 < altı ay, ma_aldı 26/14 < mı aldı?, topaca_ataıardı 27/70 < topacı atarlarıdı, alt_aylıhan 56/1 < altı aylıkken.

Alıntı bir kelimedede, ünlü benzeştirmesi yoluyla meydana gelmiştir.

saġãŋgaç 3/54.

/i/>[â] değişimi:

-ki ekinin ünlü benzeşmesine uygun olarak ekleşmesi esnasında tespit edilen bir değişimdir. Kahramanmaraş Merkez ağzında kimi bölgelerde, ekin bu şekilde sistemli olarak benzeştiği görülür. Bu değişim pek yaygın değildir.

maraşdağ 18/49 < Maraştaki, ordağ 24/46 < ordaki, yaşındağ 30/5 < yanındaki, çordâğ 18/48 < şurdaki.

Bir kelimedede, şahsi kullanıma bağlı olarak kelime ortasındaki akıcı /r/ ünsüzünün düşmesiyle değişim tespit edilmektedir.

onnağñ 47/47 < onların.

/i/>/â/ değişimi:

Kelime ortasındaki /ğ/ sesinin erimesi sonucu görülen bir değişimdir. Kahramanmaraş Merkez ağzı için karakteristik bir değişimdir.

tüfeğñ 66/20 < tüfeğın, değtdiler 64/48 < değdirdiler, değl 57/17 < değil, değşdirüyüller 68/63 < değiştiriyorlar, değrmene 2/206 < değirmene, eđrtmesiñ 5/252 < eğiltmesin.

Bu değişim genellikle ilerleyici ya da gerileyici ses benzeşmesi yoluyla alıntı kelimelerde görülmektedir. Bir iki örneği tespit edilmiştir.

vazâyetine 30/32, ismâhâlli 29/12.

-cik küçültme ekiyle birlikte görülen bir değişimdir. Bir örnekte tespit edilmiştir.

biticâğ 51/23.

/i/>[ê] değişimi:

Çoğunlukla alıntı kelimelerde ilerleyici ya da gerileyici ses benzeşmesi neticesinde görülmektedir. Türkçe kelimelerde bir iki örnekte tespit edilmiştir. Özellikle ilk hecelerde görülmektedir. Bölge ağzı için sistemlilik arz etmektedir.

mehir 66/59, mèrescilere 50/11, nennemiz 11/75, felân 4/176, deyciseñ 42/69, hêC 2/266.

/i/>/e/, /é/ değişimi:

Ünlülerin birbirleriyle yer değiştirmesi sonucunda bu değişim tespit edilmekte ve bu durum ilgi çekici bir özellik arz etmektedir.

nişie 30/35 < nişastayı, kömbie 66/46 < kömbeyi, bişie 69/23 < bir şey, endirmie 30/63 < indirmeye.

Alıntı bir kelimedede, ünlü benzeşmesine bağlı olarak tespit edilmiştir.

müşdere 22/70.

Bir Türkçe kelimedede, kelimenin asli şeklinin korunduğu görülmüştür.

gâyellerdi 4/300.

/ü/>[ö] değişimi:

Kelime içi /ğ/, /g/, /y/ ünsüzlerinin erimesi sırasında görülen bir değişimdir.

söplük 45/44 < söğürlük, öön 37/56 < öğün, gara_önü 50/22 < kara günü, bööTdüm 51/21 < büyütdüm.

“yörü 40/35” örneğinde kelimenin eski şeklinin kullanıldığı görülmüştür.

gözel 50/45 kelimesinde şahsi kullanıma bağlı olarak bu değişim tespit edilmiştir.

/u/>/o/, /ö/ değişimi:

Bir iki örnekte ünlü benzeşmesi neticesinde görülmektedir.

boön 17/28 < bugün, şörüye 55/17 < şuraya.

Kelimenin eski şeklini koruduğu bir örnek tespit edilmiştir.

yöharda 47/2 < yukarda.

/ü/>/ó/ değişimi:

Bölge ağzında bir iki örnekte, ünlülerin yer değiştirmesi neticesinde görülmüştür.

búyótdüm 47/51 < böyüttüm, dúyóldü 22/25 < dövüldü < döğüldü.

Yalnızca “döőş 15/9” örneğinde ünlü benzeşmesine bağlı olarak tespit edilmiştir.

2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme

2.1.6.1. Ünlü Düşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında ünlü düşmeleri çok çeşitli durumlarda tespit edilebilmektedir. “Hece kuruluşları, ünlü karşılaşmaları, kelimeler arasındaki ulamalar, çabuk konuşma gibi etkenler ünlüleri düşüren nedenlerdir” (Sağır, 1995: 66).

Eklerle genişletilen ve en az üç heceli kelimelerdeki orta hecenin ünlüsü düşer. “Çünkü Türkçede orta hecenin vurgusu diğer hecelere nazaran az olduğundan kelime ortasındaki vokalin düşmesi oldukça yaygındır” (Timurtaş, 1977: 40). Kahramanmaraş Merkez ağzında iç seste, vurgusuz orta hecede ünlü düşmeleri tespit edilmektedir.

durum 47/55 < dururum, ğazdırırız 10/72 < kazdırırız, yumşar 30/27 < yumuşar, vuruğ 6/61 < vururuz, öldürüm 18/85 < öldürürüm, televzona 19/31 < televizyona, iycé 30/27 < iyice.

“Hece kaynaşması yoluyla da ünlülerin düştüğü görülmektedir. /k/, /g/, /ğ/, /k/, /y/ ve /r/ ünsüzlerinin erimesiyle yanyana gelen iki ünlüden dar olanı düşmüştür” (Erdem ve Bölük, 2011: 417). Bölge ağzında ayrıca /v/ ve /ñ/ ünsüzleri yanında da ünlü düşmesine rastlanmaktadır. Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemlilik arz etmektedir.

ayāñıza 7/106, māsītīīm 7/99 < maksutluyum, yānda 7/91 < yağında, anacāzım 18/83 < anacağızım, fındıcā 15/28 < Fındıcağa, yáyláz 19/66 < yaylanız, dādīñ 66/27 < dağıtın, süründünü 55/85 < süründüğünü, yörüñ 50/29 < yürüyün, vèrdíz 50/11 < verdiniz, dōşüyür 47/38 < dövüşüyor, aşdı 46/69 < açtığı, aşşāda 45/33 < aşağıda, bāmız 45/33 < bağımız, önūnu 43/7 < onunkini, mēcmuretde 40/3 < mecburiyetten, azzīñı 40/53 < azığını, hasdīm 22/75 < hastayım, perişannīñ 10/64 < perişanlığın, gèssēz 10/11 < gezseniz, amalīt 6/81 < ameliyat, kōñ 6/75 < köyün, çilē 4/106 < çileği, dōruncu 3/54 < doğurunca, hazırııyem 2/8 < hazırlayayım.

“Birincisi ünlü ile biten, ikincisi ünlü ile başlayan iki kelime arasında çabuk konuşma yüzünden bazen bağlantı kurulmakta, bu sırada birinci kelimenin son ünlüsü düşmektedir” (Ercilasun, 2002: 96). Bölge ağzında kimi zaman bunun tersi de tespit edilmektedir.

şîetmezler 6/25, idār_édince 7/49, ayş_aplıdan 1/86, yed_âylik 20/60, şey_deller 27/20.

Yan yana gelen iki kelimenin hece kaynaşmasına maruz kalması neticesinde ünlü düşmesi görülmektedir.

durdağñ 46/53 < durdu ağanın, nōtūñ 21/4 < ne utuyorsun, nolıceğ 7/37 < ne olacak.

Ayrıca vasıta hâli eki ekleşirken ünlü düşmesi görülür (Erdem ve diğ., 2009: 2522-2565).

emrinen 25/57, oļannan 42/69.

Yine cevher fiilinin ekleşme sırasında düştüğü ya da yerini /y/ ünsüzüne bıraktığı görülmektedir.

şeydi 26/8, nēydi 26/51.

2.1.6.2. Ünlü Türemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında ünlü türemeleri kelime başında, ortasında ve sonunda görülebilmektedir. Diğer Türk lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi ağızlarında kelime başında akıcı, özellikle sızıcı ünlüler kurallı bir şekilde bulunmaz (bk. Gemalmaz, 1995: 143; Şanlı, 1996: 119). Örneklere bakıldığında, ya alıntı kelimelerde ya da kelime başındaki /r/ ve /l/ ünsüzünün bulunduğu bazı kelimelerde ünlü türemesi görülmektedir.

ırahmat 46/63, irezillikden 43/36, ilâen 2/25, ıras geldi 60/28, ırahatsızlaşdı 2/175, ırahatıdı 34/43.

Kelime başında, ortasında veya sonunda çift ünsüz bulunan alıntı kelimelerde, bu iki ünsüz arasına genellikle dar bir ünlü girer.

nēvizin 40/18 < nefsin, ırızgımızı 14/50, tırakdór 11/32, tirennen 13/47, tırafig 12/14, bēdiriye 29/5, elektironik 23/55, sēferibérlik 29/27, gırip 42/15, hídirellez 5/98, elekdirik 1/10.

Kahramanmaraş Merkez ağzında –ken zarf-fiil ekinde ve son seste türemeye nadir de olsa birkaç kelimedede rastlanmaktadır. Ancak bu durum bir türemeden ziyade, gramatik bir unsur olarak kabul edilebilir.

oĸurĸana 25/80, s¸rerkene 25/8, hemi 7/34.

¸ns¸zle biten bir kelimeye vasıta h¸li eki eklendiğinde ekin aslında bulunan /i/ ¸nl¸s¸ korunur.

eşşeklerinden 29/52, b¸ylel¸nañ 18/91, çiftinen 10/72, ĸazmayınan 10/72, ĸabınan 55/59, inniy¸nen 47/14, eĸgimiĸeneñ 43/59, herifinen 42/35, y¸siniminen 5/86, aniy¸nen 4/25.

Kimi ¸rneklerde, i- cevher fiilinin d¸şmeyip korunduğu tespit edilmiştir.

y¸hınıdı 18/60, bindirmezimiş 16/27, buyısa 16/26, h¸kimise 14/44, ĸetirdim¸di 47/54, ardındanımış 64/55, aĸdımıdı 11/85, mapısdıyadı 18/68, oss¸edi 29/25, dincidim 23/5, n¸ydiyesem 21/27, diKdigidi 45/36, e¸verdimidi 47/25, f¸satıdı 42/48, ĸeĸiy¸r¸m¸ř 10/43.

B¸lge ağzında bazı alıntı kelimelerin ekleşme sırasında kelimenin aslında bulunan ¸nl¸y¸ koruduğu ya da ortaya ĸıkardıĐı g¸r¸l¸r.

vaĸıdımız 30/18, s¸kis¸n 6/3, seyir_edeceks¸ñ 7/87, sızılıye 47/32, tit¸riy¸ 47/17, ĸayınanam 22/69, yaĸıñızım 55/33.

2.2.¸NS¸ZLER

T¸rk yazı dilinde 21 ¸ns¸z bulunmaktadır. Bunlara ilaveten Kahramanmaraş Merkez ağzında 35 ¸ns¸z¸n daha var olduğundan s¸z etmek m¸mk¸nd¸r. Araştırılan sahada g¸r¸len ¸ns¸zler şunlardır:

2.2.1. ¸ns¸z ĸeřitleri

Kahramanmaraş Merkez ağzında kullanılan ¸ns¸zler [B] , [C] , [ĸ] , [F] , [J] , [K] , [ĸ] , [S] , [ř] , [T] , [V] , [ĸ] , [h] , [k] , [l] , [l] , [ñ] , [v] , [ĸ] , [d] , [f] , [g] , [h] , [k] , [n] , [t] , [ř] , [ř] , [t] , [v] , [y] , [z] , [s] , [z] ¸ns¸zleridir.

[B]: /b/ ile /p/ arasında, daha ĸok /b/ ¸ns¸z¸n¸n boğumlanma noktasına yakın, yarı ¸t¸ml¸ çift dudak ¸ns¸z¸d¸r. B¸lge ağzında kullanımı yaygındır.

heB 1/34, iĸiB 1/131, Birket 68/9, ĸ¸liB 15/29.

[C]: /ĸ/ ¸ns¸z¸ ile başlayıp /c/ ¸ns¸z¸ ile tamamlanan, ortak boğumlanmalı, yarı ¸t¸ml¸ bir ¸ns¸z¸d¸r.

güCçük 1/164, baraC 37/30, ahCí 67/43, güCçük 70/46.

[Ç]: Sert, patlamalı, tonlu diş eti ünsüzü /c/ ile yine sert, patlamalı, tonsuz diş eti ünsüzü /ç/ arasında boğumlanan, bir bakıma /c/ ile başlayıp /ç/ ile tamamlanan müşterek boğumlanmalı bir ünsüzdür (Sağır, 1997b: 394-395).

gènÇ 1/4, uÇák 31/47, gúÇcũ 31/62, Çõle 16/68, vurunÇej 18/24, hèÇ 19/35.

[F]: /v/-/f/ arası boğumlanan ve daha çok /f/'ye yönelik bir sestir (Sağır, 1999: 995). Yarı ötümlü, sert, patlayıcı bir diş dudak ünsüzüdür.

cāFerim 31/14, tákliF_étdim 37/55, teleFon 43/58, uFāmiş 68/70, yúsuFacılı 69/4, Fasılye 55/84.

[J]: /ç/ ile /ş/ arasında bir ses olan /J/ sesi, yarı ötümlü bir diş eti sesidir. Bölge ağızında örneklerine çok az rastlanılan bu ses sistemli değildir.

çóJúKlım 38/10, Jízgılı 49/55.

[K]: /k/ ile /g/ ünsüzü arasında boğumlanan, sert, patlayıcı bir ön damak ünsüzüdür.

yèmeK 1/35, éderiK 1/160, gètdiK 31/11, gılavızlıdiyediK 37/24, bèKledim 54/12, ırahmetliK 54/35.

[K̄]: /k̄/ ile /ḡ/ arasında boğumlanan, sert, patlayıcı, yarı ötümlü bir art damak ünsüzüdür.

çıKdı 1/130, balıK 2/159, ğaynadıyóK 2/209, tonnuK 31/17, oğurK̄an 31/53, çócúKlım 37/17, aK̄ına 42/65, ğırK̄ladım 42/72, bulaşıK̄lar 54/14, ānaticáK̄mışıñ 70/8, pámbiK̄ 69/40.

[S]: /s/ ile /z/ arasında boğumlanan, sert, sızıcı, yarı ötümlü bir diş sesidir.

Samān 1/157, namaS 2/243, öSköyde 31/28, cēngiS 31/69, vèrmeS 37/71, söS 38/25, çekmeS 68/21, kötüsŪS 68/40, ğıSīm 68/46, Savaş 15/39, evimiS 17/1.

[Ş]: /ş/ ile /j/ arasında, yarı ötümlü, sızıcı diş eti sesidir. Şahsi kullanımlara bağlı olarak, nadiren görülmektedir.

Şunu 31/7, fiŞi 17/27.

[T]: /t/ ile /d/ arasında boğumlanan, sert, patlayıcı, yarı ötümlü bir diş ünsüzüdür.

daTlı 1/181, āfiyetTe 1/222, döT 31/27, nohuTlı 37/38, ırahmaTlığ 42/64, ohuTdu 54/17, duTdum 54/46, unuTduğ 67/5, pirkeT 68/9, işTe 15/2.

[V]: /ğ/ ile /v/ sesi arasında, /v/ sesinin daha baskın söylendiği ötümlü, yarı sızıcı bir ünsüzdür. Bölge ağızında şahsi kullanım sonucu görülen tek bir örneği vardır.

Vurduñ 15/17.

[ğ]: Kahramanmaraş Merkez ağızında sistemli olarak görülen, sert, patlayıcı, ötümlü bir art damak ünsüzüdür. Art veya yarı art ünlülerle hece kurmaktadır. Bölge ağızında sistemli olarak kullanılan bir sestir. /ö/ ve /ü/ ünlüleriyle hece kurduğunda boğumlanma noktasını geriye çekerek yarı art ünlüleri oluşturur.

sarımsağ 1/46, ğapıları 1/74, oğuduğ 15/2, ğayımbâbam 54/35, ğârdeşim 63/3, başğa 63/36, ğavurucüm 16/136, sarığözele 35/8, ğöre 39/31, ğönderecēm 60/29, ğüzel 6/72, ğüle 7/104, buğún 10/89, ğún 21/79.

[k]: Bölge ağızında sistemlilik arz eden sert, patlayıcı, ötümsüz bir art damak ünsüzüdür. Art veya yarı art ünlülerle hece kurmaktadır. Kahramanmaraş Merkez ağızında sistemli olarak görülen bir sestir. /ö/ ve /ü/ ünlüleri ile hece kurduğunda bu ünlüleri orta damağa çeker.

açarık 19/17, kúrT 39/17, avlardık 39/31, mēzarlık 2/331, ğēldik 4/19, yēmák 4/39, kóye 25/72, kókünü 29/39, kótü 38/15, kór 16/23, şúkúr 22/31, kútúKdán 29/7, lókúsünen 33/76, ókúzünen 34/33.

[h]: Gırtlak h'si olarak da bilinen bu ünsüz, hançereden çıkarken herhangi bir engele uğramadan çıkar. Ötümsüz bir ünsüzdür. Bu ünsüze sadece alıntı kelimelerde rastlanmaktadır.

cehânnem 7/80.

[h]: Sert, sızıcı, ötümlü bir art damak ünsüzüdür. Bölge ağızında şahsi kullanımlara bağlı olarak görülmektedir. İç Anadolu ağızlarında çok görülen ünsüzlerdendir (bk. Acar, 2005: 104).

çuğurhasar 40/1, çíha 40/23, oğuduğ 15/2, arhasına 36/3, bağca 43/37, yóğardan 63/62.

[l]: “Bölge ağzında art sıradan ünlülerle birlikte sistemli bir şekilde kullanılan ünsüzdür. Gevşek boğumlanmalı ve akıcı bir sestir” (Aydın, 2002: 26).

allah 40/11, dolmiye 61/19, bālaḷardī 33/60, altı 34/7, aḷıḷlar 70/55, osmanlıcıyēdi 15/3.

[ñ]: “*Türk* dilinin bilinen en eski dönemlerinden beri dikkati çeken seslerinden biridir. Hemen hemen bütün Eski, Orta ve Yeni Türkçe dönemlerinin yazı dili durumundaki lehçe ve şivelerinden kalma metinlerdeki imlâları dolayısıyla, Türkoloji dünyasındaki çevriyazılarında [ng], [ŋ] veya [ñ] gibi şekillerde tespit edilen bir sestir” (Ersoylu, 2000:97).

“Eskiden adı ‘sağır nun’ olan dil ardı [ñ] sesi, Türkiye Türkçesi ağızlarında oldukça yaygındır” (Boeschoten, 2000: 96). [ñ] ünsüzünün boğumlanması, dil sırtının yumuşak damakta kapanması ile oluşur (Sağır, 1997b: 402). Kahramanmaraş Merkez ağzı için karakteristik bir sestir.

yālīñ 1/91, añşe 54/5, damlarıñ 37/58, siñsiñi 37/59, goñşú 49/45, galdırıyóñ 61/19.

[ç]: Patlayıcı, ötümlü diş sesi olan /c/ nin kaybolmaya yüz tutmasıyla ortaya çıkar. Bölge ağzında çok nadir görülmektedir.

çóçuklarıñ 16/161, nēdiçi 23/14, añçá 44/9, saḷmiyeçim 60/14.

[d]: Diş sesi olan, ötümlü ve patlayıcı /d/ sesinin belli belirsiz söylenmesiyle ortaya çıkar. Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemsiz görülen bir ünsüzdür.

oğurduKdan 44/60, işdē 49/54, mēmmēdiñ 57/28, giğişi 58/34.

[f]: Diş dudak sesi olan /f/ nin şahsi kullanımlar sonucu kaybolmaya yakın bir görünüm arz etmesi sonucu ortaya çıkar. Bölge ağzında yalnızca bir örneği görülmüştür.

nüfüç çıldanı 69/17.

[g]: Patlayıcı, ön damak sesi olan /g/ sesinin kaybolmaya yakın söylenişi sonucu ortaya çıkan bir ünsüzdür. Merkez ağzında en nadir görülen ünsüzlerden olup bir iki örneği tespit edilmiştir.

dēzgáhım 5/166, çēgūr 38/10.

[h]: Ötümsüz, sert, sızıcı /h/ ünsüzünün belli belirsiz söylenmesiyle ortaya çıkan bir ünsüzdür. Kahramanmaraş Merkez ağzında şahsi kullanımlara bağlı olarak görülmektedir. Tek örneği bulunmaktadır.

cèp̄he 15/37.

[k̄]: Ön damak ünsüzü olan /k/ nin bölge ağzında belli belirsiz söylenişi sonucu görülmektedir. Patlayıcı ve ötümsüz bir ses olan /k̄/, bölge ağzında sistemli olarak kullanılmamaktadır. Kişisel kullanımla birlikte görülen tek bir örneği vardır.

kèk̄lik 34/35.

[l̄] Belli belirsiz söylenen akıcı l ünsüzüdür. Bölge ağzında sistemli değildir. Şahsi kullanımlara bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Tek örneğine rastlanmıştır.

bil̄kine 13/180.

[m̄]: Akıcı, patlayıcı, çift dudak ünsüzü /m/ 'nin belirsizleşmesiyle ortaya çıkan ötümlü bir ünsüzdür.

benim̄ 16/4, memm̄unum 16/33, al̄m̄ış 16/155, ol̄maz 24/34.

[n̄]: Aynı zamanda bir diş sesi de olan akıcı /n/ sesinin konuşma esnasında belli belirsiz söylenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bölge ağzında nadir görülen ünsüzler arasına girer.

büt̄n̄ 5/58, beñi 18/64, dèdimkin̄e 34/29, gèñe 34/53.

[r̄]: Akıcı, sızıcı ve titreşimli olan /r/ ünsüzünün belirsizleşmesiyle ortaya çıkan bir ünsüzdür. Bölge ağzında sistemli değildir. En çok görülen kaybolmakta olan ünsüzlerdendir.

yápdıl̄ardı 1/35, yĩ̄r̄mi 24/45, ol̄ağ̄ 24/56, hayvannağ̄n̄an 25/5, èdil̄eğ̄ 25/15, gèt̄iğ̄ 47/9.

[s̄]: Ötümsüz ve sızıcı bir ses olan /s/ sesinin kaybolmaya yüz tutmasıyla ortaya çıkan bir diş sesidir. Kahramanmaraş merkez ağzında şahsi kullanımlara bağlı olarak görülmektedir.

sèvmess̄ağ̄ 49/59, çin̄liyeşicè 5/176, dāyır̄asında 14/179.

[ʃ]: Diş eti sesi olan ötümsüz /ʃ/ sesinin konuşma esnasında kaybolmaya başlamasıyla ortaya çıkan, belli belirsiz duyulan bir sestir. Bölge ağızında en nadir görülen ünsüzlerdendir.

bişemiş 19/65, gâlmış 15/92, yâşında 34/16, maraşa 34/55.

[t̪]: Diş sesi olan sert /t/ ünsüzünün yokmuş gibi duyulmasıyla kendini fark ettiren ötümsüz bir ünsüzdür. Bölge ağızında kişisel kullanıma bağlı olarak, yalnızca iki örnekte görülmektedir.

öteден 31/21, gêtirmeden 32/39.

[y̞]: Diş sesi olan ötümlü /v/ sesinin şahsi kullanımlara bağlı olarak belli belirsiz söylenmesi sonucunda ortaya çıkan yarı sızıcı bir ünsüzdür. Örneklerine sıkça rastlanmaktadır.

dēylet 12/5, gâyaıldamış 14/138, vilim 23/71, seḡēb 23/106.

[z̪]: Ötümlü ve sızıcı bir diş sesi olan /z/ nin konuşma anında yokmuş gibi söylenmesi sonucu ortaya çıkan sert bir ünsüzdür. Kahramanmaraş Merkez ağızında nadiren görülmektedir.

ğiz̪im 25/108, biz̪im 27/25, süzüB 58/29, biz̪ 4/153, ikiz̪ 5/118.

[y̞]: Yarı ünlü, akıcı, düşmek üzere olan /y/ ünsüzdür.

büyödük 6/13, yine 6/55, şeyé7/32, emmōluyük 8/13, bilmiyüm 9/25.

[v̞]: Sert, sızıcı, ötümlü bir çift dudak ünsüzü olan /v/'nin yuvarlak ünlülerle kullanılması sonucu ortaya çıkmaktadır. Bulunduğu sözcükte, şayet varsa yanındaki düz ünlüleri de yuvarlaklaştırma gibi bir özelliğe sahiptir.

taviğdan 1/49, v̞en 31/31, suv̞anı 9/23, táv̞i 13/73, vilim 33/24.

[s̪]: Aynı zamanda bir diş sesi olan ötümsüz /s/ ünsüzünün, /n/ sesinin boğumlandığı noktaya yaklaştırılarak söylenmesiyle ortaya çıkar. Yarı sızıcı, yarı akıcı özellikte, yarı ötümlü bir ünsüzdür. “Peltek s” olarak bilinen sese karşılık gelmektedir. Bölge ağızında şahsi kullanımlara bağlı olarak, az sayıda görülmektedir.

seni 37/9, naşıl 37/18, yōsa 38/15, biş 40/27.

[z]: Sert, sızıcı bir diş sesi olan /z/'nin, patlayıcı /n/ sesinin boğumlanma noktasına çekilerek söylenmesiyle ortaya çıkan bir ünsüzdür. Yarı sızıcı, yarı akıcı, yarı ötümlü bir diş sesidir. “Peltek z” olarak bilinen sese karşılık gelmektedir. Bölge ağzında kişisel kullanımlarda tespit edilmiştir.

bizim 49/7, yázd̄imis 49/18, s̄ölemezdik 54/42.

2.2.2. Ünsüz Değişmeleri

2.2.2.1. Ötümlüleşme

Ünsüzlerin oluşumunda meydana gelen soluk hamlesi ses yolundan geçer, bu geçiş sırasında boğumlanma noktasında bir kapanmaya veya daralmaya rastlar. Boğumlanma noktasından çıkan patlama gırtlaktan gelen tonla birlikte yayılır (Banguoğlu, 2007: 49). Bunun sonucunda ötümlü (tonlu) sesler oluşur. Bir takım seslerin oluşumunda ise dudak sesleri kıpırdamaz, gırtlaktan hiç bir ses gelmez. Sadece boğumlanma noktasından patlama veya sızma gürültüleri gelir. Bu olay esnasında da ötümsüz (tonsuz) sesler meydana gelir (Banguoğlu, 2007: 49). Kahramanmaraş Merkez ağzında kelimelerin başında, ortasında ve sonunda olmak üzere üç şekilde ötümlüleşme meydana gelir.

Kelime Başında Ötümlüleşme

Kahramanmaraş Merkez ağzında, kelime başında görülen ötümlüleşmeler fazla yaygın değildir.

/ç-/>/c-/ değişimi:

Ön sesteki /ç-/ ünsüzünün tonlularak /c/ ünsüzüne dönüşmesi, Kahramanmaraş Merkez ağzında bir kaç kelimedede görülen bir değişimdir.

cızgılı 49/55, capgın 5/166, cêhizinde 27/42.

/k-/>/g-/ değişimi:

“Eski Türkçe’deki /k-/'nin Güney-Batı lehçelerindeki tarihî seyri içerisinde Batı Türkçesinde de tonlularak /g-/'ye dönüşmesi bir kural niteliği kazanmıştır” (Korkmaz, 1994a: 79 ve Timurtaş, 1977: 49). Bölge ağzında sistemli olarak ötümlüleştirmiştir.

gēndımn̄ 62/183, güCcük 62/2, gēm̄i 52/73, gēçi 12/143, gişilik 4/58.

/k-/>/g-/ değişimi:

Türkiye Türkçesi ağızlarının çoğunda kelime başı /k-/ sesi ötümlüleşerek /g-/'ya dönüşmüştür. Yazı dilindeki /k-/'lı biçimlerin kullanıldığı birçok kelime Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemli olarak ötümlüleşmiştir. En sık karşılaşılan kelime başı ötümlüleşmesidir.

ęalmaz 13/25, ęucaęlarını 17/36, ęazası 17/4, ęayimbabañ 48/12, ęızım 48/48, ęoęlarına 33/1, ęismetine 4/31, ęatır 35/60, ęımı 42/64, ęona ęona 25/6.

/p-/>/b-/ değişimi:

Eski Türkçe'de kelime başında /p-/ ünsüzü yer almaz (Aydın, 2002: 28). Bazı alıntı kelimelerde /p-/'ler /b-/' ye dönüşmüştür.

barnāyĩñ 68/27, babıccılar 21/20, bazıertesı 2/82.

Öte yandan bölge ağzında, Türkiye Türkçesinin aksine Eski Türkçede ön seste bulunan /b-/'nin bir iki örnekte koruduğu tespit edilmiştir.

bişirsen 50/25, bēsdil 43/10, bekmezineñ 30/22.

/t-/>/d-/ değişimi:

Eski Türkçe'de /d-/ sesi bulunmaz. Bu değişim Batı Türkçesi devresinin başında görülen, bir ötümlüleşme eğiliminin sonucudur (Caferoğlu, 1964: 21). Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemli olarak tespit edilmektedir.

dutar 20/42, depelērken 6/196, dağılıyür 64/30, duTmadim 25/88, depesi 62/33, dilki 35/18, dağımımız 44/27, daşlarda 25/18, dāvřanıñ 34/39.

/s-/>/z-/ değişimi:

Kelime başında görülen değişimlerdendir. Bir iki örnekte tespit edilmiştir.

zoba 4/6, zēpze 25/106.

Kelime Ortasında Ötümlüleşme

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime ortasında ötümlüleşme olayı sistemli ve Türkiye Türkçesinden ileri durumdadır.

/-ç-/>/-c-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında sık ve sistemli olarak grlen kelime ortası tmlleşmelerindendir.

baħca 43/37, acısz 70/74, ğabaçılıınan 21/8, babiccılar 21/20, hořcaęalıñ 2/154, ilacı 10/122, ağacı 21/39.

/-k-/>/-g-/ değişimi:

Alıntı kelimelerde ve Türkçe kelimelerde kelime ortasındaki /-k-/’nin /-g-/’ye dönüştüğü grlmektedir. Sistemli bir değişimdir.

mhgmé 21/15, sgiki 33/102, tger 33/43, asgrdiyeKen 53/57.

/-ķ-/>/-ĝ-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime iinde /-ķ-/ ünsüzünün /ĝ/ ünsüzüne dönüşmesi, en sık grlen değişmelerdendir. Bölge ağzında yaygın olarak tespit edilen bir değişimdir.

fağat 65/13, ıĝmydm 64/71, patisęalarıñ 14/17, bařęa 4/31, ıĝmadı 3/2, tĝib 3/5, ıřladıĝdan 3/36, haĝĝını 3/59.

/-t-/>/-d-/ değişimi:

Bu değişim Batı Trkesinde olduka yaygındır (bk. Aydın, 2002: 29). Kahramanmaraş Merkez ağzında grlen en yaygın tmlleşmelerdendir. Hem Trke hem alıntı kelimelerde tespit edilmektedir. Trke kelimelerde genellikle ekleşme sırasında değişim meydana gelmektedir. rnekleri oktur.

unud 20/45, üsdüne 33/80, dsdiye 33/107, südü 2/136, redene 54/22.

Alıntı kelimelerde de bu değişim birok kelimedede tespit edilmiştir.

tırkdr 11/32, mkdebiñ 31/19, vhdında 2/148, doķdura 34/1, ıħdiyrim 68/11, orkesdir 33/26, isdirahat 35/26, hasdaĝa 20/22.

Trke kökenli “isdemiye 53/14” kelimesinde kelimenin aslını koruduğu tespit edilmiştir.

/-s-/>/-z-/ değişimi:

Kelime ortasındaki bu değişim pek yaygın değildir. Birka kelimedede, kişisel kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

patitézli 2/198, mezele 4/107.

/-h-/>/-y-/ değişimi:

Bölge ağzında, yalnız bir örnekte tespit edilmiştir.

ęayfáci 7/32.

Kelime Sonunda Ötümlüleşme

Kelime sonunda ötümlüleşme, ok eşitli olmamasına rağmen, takip edilebildiği kadarıyla sistemlilik arz etmektedir.

/--/>/-c/ değişimi:

Bölge ağzında asli /->-c/ değişimi yoktur. Metinlerde görölen örneklerin tamamı ulama sonucu ortaya ıkmıştır. // ünsüzü ile biten bir kelimededen sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiği zaman, ulama olayı sırasında ilk kelimenin sonunda bulunan // ünsüzü ötümlüleşir. Sistemli olarak takip edilebilen bir değişimdir.

aac_ođdu 3/46, yámác_ėvleriň 32/16, utangac_ođurdu 44/11, piric_áří 44/39, ęirac_ođduundan 45/38.

/-k-/>/-g/ değişimi:

/-k/ ile biten bir kelimededen sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde ötümlüleşme olur. Örneklere sıka rastlanmaktadır.

iřseg_ī 33/113, ěKmeg_ėtdim 33/3, geirdig_iřde 21/12, ěkmeg_ėdellerđ 25/12, dėrig_iřde 25/67.

Yine şahsi kullanımlara bağlı olarak bir iki kelimedede bu değişim kelimenin sonunda tespit edilmiştir.

maĥálleceg 12/26, aĥamadıřeg 21/15.

/-k/ > /-ğ/ değişimi:

Bazı kelimelerde herhangi bir neden bağlı olmaksızın kelime sonunda ötümlüleşme görülür. Kahramanmaraş Merkez ağzında bu durumla zaman zaman karşılaşılmaktadır.

ālarię 68/59, saļçalıę 4/71, sālıę 21/2, anlıcāę 30/5.

Kelime sonunda görülen bu değişim, özellikle /-k/ ile biten bir kelimedenden sonra, art ünlü ile başlayan bir kelimenin gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bölge ağzında sistemli olarak görülen bu değişime sıkça rastlanmaktadır.

búyög_olarag 64/69, büyüğ_avratlar 33/92, güCcüğ_avratlar 33/93, şindiğ_aļlaha 33/101, çihartmalığ_aylığ_aļidim 69/24.

/-p/ > /-b/ değişimi:

Bölge ağzında bir iki kelimedede görülen bir değişimdir. Sistemli değildir.

yüyöb 53/37, aļıb 62/28.

Yöre ağzında, kimi alıntı kelimelerde, kelimenin asli şeklinin korunmasıyla tespit edilmektedir.

sağb 14/89, tēęıb 43/87, turB 21/18, ğalb 54/10.

Ötümsüz /p/ ünlüsüyle biten bir kelimedenden sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde gerçekteşen ulama olayı sırasında birinci kelimenin sonundaki /p/ ünsüzü ötümlüleşerek /b/ ötümlü ünsüzüne dönüşür. Merkez ağzında örneklerine sıkça rastlanılan bu durum bölge ağzı için karakteristik bir değişimdir.

yēęb_içiB 2/131, harb_oļuyó 4/192, kēleb_aļtın 62/71, ayıb_oļuyódü 64/37, doļab_oļurdu 1/81, yēęb_içiB 2/131, tāęıb_ēderim 3/5, ğayıb_oļmuř 5/37, anteb_oļlari 5/140, ārab_ehmed 11/77, hesab_ēt 12/24.

/-t/ > /-d/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzı için karakteristiktir. Araştırılan sahada en çok görülen kelime sonu ötümlüleşmelerindedir. Ötümsüz /t/ ünsüzü ile biten bir kelimedenden sonra ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde çoğu zaman bu ünsüz ötümlüleşme eğilimi gösterir.

Kimi zaman birinci kelimenin alıntı olduğu ulamalarda, kelimenin asli şekli ortaya çıkar. Bu değişim bölge ağı için sistemlilik arz etmektedir.

géd_e 1/106, murad_aa 2/145, avrad_açár 4/149, ziyáred_işlerimizi 6/204, fağad_o 13/24, şejd_oğan 13/57, dörd_ölüm 14/33, avrad_ararımış 18/31, géd_ona 19/101.

Bir örnkete şahsi kullanımla birlikte hece sonunda görülmektedir.

yédmiş 54/7.

/-f/>/-v/ değişimi:

Bölge ağızında, şahsi kullanımla birlikte bir kelimedede tespit edilebilmiştir.

misāviri 35/41,

Türkçe bir kelimedede ise kelimenin asli şeklinin koruduğu görülmüştür.

uvaK tévêdi 69/27.

2.2.2.2. Ötümsüzleşme

Kahramanmaraş Merkez ağızında ötümsüzleşme, ötümlüleşmeye göre daha nadir görülmektedir. Bu durum Batı Türkçesinin ötümlüleşme yönündeki eğiliminden kaynaklanmaktadır.

Kelime Başında Ötümsüzleşme

/b-/>/p-/ değişimi:

Yalnızca iki kelimedede rastlanılan bir kelime başı değişimidir.

paqlava 1/97, pirkeT 68/9.

/d-/>/t-/ değişimi:

Kelime başında birkaç kelimedede tespit edilebilmiştir. Yaygın bir değişim değildir.

toğdur 6/114, tāne 36/5, taha 25/91.

/g-/>/k-/ değişimi:

Yazı diline göre bir değişim sayılabilecek bu ses olayı, aslında asli şekillerin devamı niteliğini taşır. Bir iki kelimedede görülmüştür.

kömdüler 62/10, künde 37/55.

/z-/>/s-/ değişimi:

Bölge ağzında zaman zaman grlen bir değişimdir. Birkaç alıntı kelime ile Türkçe kelimedede ve şahsi kullanıma bağlı olarak bir iki kelimedede tespit edilmiştir.

sahar 2/305 < zahir, sten 4/69 < zaten, samannıñ 49/19 < zamanın.

/v-/>/f-/ değişimi:

Sadece bir iki konuşmacıda, kişisel kullanımlar sonucu oluşan bir değişimdir. Ancak “vişne” kelimesinde sistemli bir değişim vardır.

fişne 5/105, furun 26/13.

Kelime Ortasında tmszleşme

Kelime ortasındaki ötümsüzleşme kelime başındaki ve sonundaki tmszleşmelere göre daha yaygındır.

/-b-/>/-p-/ değişimi:

Kelime ortasında grlen bu değişim birkaç alıntı kelime ile Türkçe kelimelerde çok kısıtlı sayıda örneklerde tespit edilebilmiştir.

pmpeli 36/61, apıa 6/223, köprü 6/252, faprikiye 14/85.

/-c-/>/-ç-/ değişimi:

Yalnızca “şarınça 14/49” örneğinde, kelimenin asli şeklinin korunmasına bağlı olarak sistemli bir şekilde takip edilebilmektedir.

/-z-/>/-ř-/ değişimi:

Ses benzeşmesi sonucu grlen bir değişimdir. zş>şş benzeşmesiyle birlikte grlmektedir. Yaygın bir değişim değildir.

siş Şiye 4/189 < siz Şeye.

/-z-/>/-s-/ değişimi:

Bölge ağzında zs>ss benzeşmesine bağlı olarak tespit edilebilmektedir. Sistemli olarak takip edilen bir değişimdir.

yápmassań 65/18, oļmassa 68/80, yapıļmassa 1/60, vèrmesse 2/30, ğazmassań 57/42, budamassań 57/42.

Kimi zaman da şahsi kullanımlara bağlı olarak görölmektedir.

temisce 4/69, ğosderedè 1/101.

/-l-/>/-s-/ değişimi:

Kelime ortasında sık görölen ötümsüzleşmelerdendir. ls>ss benzeşmesiyle birlikte tespit edilmiştir. Bölge ağzında sistemli olarak görölen bir değişimdir.

ossa 63/34, saęsuń 65/22, bissem 67/49, āssĩń 68/36, ğüssüm 2/167.

/-v-/>/-f-/ değişimi:

Yalnızca iki alıntı kelimedede tespit edilmiştir.

māfoļdu 34/46, teğefi 25/61.

Kelime Sonunda Ötümsüzleşme

Kelime sonunda tonsuzlaşma, Türkçenin genel eğilimine uygun düşmemektedir (Gemalmaz, 1995: 177). Bu nedenle bölge ağzında pek sık görölmez. Ancak kimi değişimlerde yaygın olduğu da tespit edilebilmektedir.

/-z-/>/-s/ değişimi:

Bölge ağzında en çok görölen kelime sonu ötümsüzleşmesidir. Yöre ağzında kelime sonundaki vurgunun zayıflığı sebebiyle ortaya çıkar. Sistemlilik arz eder.

sorūs 64/57, ğediyósūs 33/114, ediyórsūs 60/11, köyümüs 68/6, açılımas 21/27, bahçamıs 3/45, ğeçmécīs 4/305, ırıs 5/40, bis 2/73, ğaynadıyos 4/69, sèkis 47/46, ğomřumūs 25/99, ğünümüs 34/24.

Bir örnekte ulama olayı esnasında görülmüştür.

temis_ava 4/19.

Sistemli olarak tespit edilebilen bir değişimdir. Ses benzeşmesi neticesinde ortaya çıkan bu ötümsüzleşme bölge ağzında yaygın olarak kullanılmaktadır.

ğaynadıyos sāten 4/69, bis senelik 4/100, soyulmas sarım 5/108, otus sene 6/142, sis soruñ 10/1, otus seniye 13/224, bis savaşmadıg 15/32, bires sıhıntı 15/97, sèkis sene 19/121, as sōna 20/20, göşdūmüS sēnē 23/74.

/-r/>/-s/ değişimi:

Vurgu neticesinde, birkaç örnekte tespit edilmiştir. Sistemli bir değişim değildir.

bis satır 1/32, bis sandıg 41/60, bis sōñrādan 49/8, biS sufriyá 54/54, bis sułanır 4/263.

/-j/>/-ş/ değişimi:

Yöre ağzında bir iki kelimedede tespit edilen bu değişim yaygın değildir.

röportaş 25/77, baraş 29/14.

2.2.2.3. Sızıcılaşma

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime ortasında sızıcılaşma çok sık görülürken, kelime ortasında ve sonundaki sızıcılaşma örnekleri nadiren görülmektedir.

Kelime Başında Sızıcılaşma

Bölge ağzında en az görülen sızıcılaşmalar kelime başındaki sızıcılaşmalardır.

/b->/v-/ değişimi:

Birkaç örnekte, şahsi kullanıma bağlı olarak görülen bir değişimdir.

vilim 36/64, vèn 28/10.

/b->/h-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında yaygın olmayan bir sestir. Bir örnekte görülür.

hurdan 29/47.

/ç-/>/ş-/ değişimi:

Yine bir kelimedede, şahsi kullanımla birlikte görülen kelime başı sızıcılışmasıdır.

şünki 8/24.

/ç-/>/h-/ değişimi:

Yöre ağzında yalnızca ‘hocúKıları 31/22’ kelimesinde tespit edilen bir değişimdir.

Kelime Ortasında Sızıcılışma

Kahramanmaraş Merkez ağzında sızıcılışmaların çoğunluğu kelime ortasında görölmektedir. Bu durum bölge ağzında karakteristiktir.

/-k-/>/-h-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında aitlik eki –ki’nin /h/’li kullanımı neredeyse kaideleşmiştir. Ancak bölge ağzında, kelime ortasındaki kullanımı yaygın değildir.

lisedēhideler 19/62, işdehi 6/124, nērdāhī 34/5.

/-k-/>/-h-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında, art damak ünsüzü /k/ yerine gırtlak ünsüzü /h/’nin daha sık kullanıldığı görölmektedir. Batı Grubu ağızlarının büyük bir kısmında /k/ ünsüzü iki ünlü arasında sızıcılışarak art damak ünsüzü /h/’ya dönüşür (Karahana, 1996: 128). Bölge ağzında en sık görülen, ayırt edici özellikte bir sızıcılışmadır.

kaḥāñ 70/73, çihār 4/30, yohārī 20/46, çihışdım 35/1, ordaḥı 2/72, daḥılıyür 64/30, ihidiyārḥene 37/21, vaḥıdımız 30/18, fāḥırsıñ 43/67, yohardāḥın 18/36.

/-k-/>/-h-/ değişimi:

Yine Kahramanmaraş Merkez ağzı için ayırt edici özellikteki sızıcılışmalardandır. Bölgede yoğun olarak görölmektedir.

vahdında 2/148, nahış 1/106, saḥaı 4/300, mihiyet 7/57, yūhiyālı 22/34, dohuS 26/2.

/-ç-/>/-ş-/ değişimi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime ortasında en çok görülen bir değişimdir. “Kelime içinde, hece sonunda sızıcı ya patlayıcı bir ünsüzden önce meydana gelir” (Aydın, 2002: 31). “ç>ş değişmesinin meydana gelebilmesi için hecenin ç ile bitmek suretiyle kapalı olması gerekir. Ulamalar ve eklemeler sırasında hece açıldığı zaman aynı değişme meydana gelmez. Nitekim aşağıdaki örneklerde bu durumun var olduğunu görülmektedir” (Ercilasun, 2002: 113). “Kapalı hecenin so sesi durumundayken ç>ş değişmesi, bütün Oğuz ağızlarında yaygındır. Türkiye Türkçesinin ağızlarında da vardır, Türkiye sınırlarının dışındaki Oğuzlarda da vardır” (Gülsevin, 2010:75). Bölge ağzında kelime içinde akıcı ve patlayıcı ünsüzden önce gelen /-ç-/ ünsüzünün /-ş-/ ünsüzüne değiştığı görülmektedir. Bölge ağzında yaygın olarak kullanılmaktadır.

vazgeşdik 13/115, ğaşdı 21/7, gençler 35/55, uşdan 2/128, ardışık 36/16, bişdim 37/13, aşdan 6/170, geşsin 66/41, utanğalışık 54/51, kireşleme 34/3, geşdi 34/24, göşduk 25/10, turuşlardan 25/96.

/-ğ-/>/-v-/ değişimi:

Bölge ağzında dikkat çekici değişimlerden biri olarak kabul edilebilir. /ğ/ ünsüzü önce sızıcı /g/ye, ardından /v/ ünsüzüne dönüşmüştür. Bölgenin geneline yayılmış bir değişmedir. Dudaklılaşma olarak da nitelendirilebilir.

suvanınan 19/76, savuļ 2/155.

Yalnızca şahsi kullanıma bağlı olarak bir örnekte “sağan 17/1” sözcüğü eski şekliyle yaşamaya devam etmektedir.

/-p-/>/-f-/ değişimi:

Merkez ağzında ‘hafınıñ 32/1 < hapının’ örneğinde görülen bu değişim, kişisel kullanımla birlikte görülen kelime ortası sızıcılaşmasıdır.

/-b-/>/-v-/ değişimi:

Bir kelimedede şahsi kullanıma bağlı olarak dudak ünsüzleri üzerinde tespit edilmektedir.

savırı 66/31.

Kelime Sonunda Sızıcılaşma

/-ç/>/-ş/ değişimi:

Genellikle tek heceli kelimelerde görülmektedir. Kelime sonu sızıcılaşmalarının en yaygınlarından. Son seste süresiz /ç/ sesinin çoğunlukla süreklileştiği görülür.

gêş 13/120, ğaş 19/120, üş 19/134, turúş 62/18.

/-k/>/-h/ değişimi:

Bir iki örnekte tespit edilmiştir. Yaygın olmayan bir kelime sonu sızıcılaşmasıdır.

aylıh 6/99, bah 4/31.

2.2.2.4. Akıcılaşma

Kelime Başında Akıcılaşma

/b->/m-/ değişimi:

“Bir ağız sesi olan /b/ ünsüzünün, burun sesi olan m ünsüzüne dönüşmesini nazallaşma olarak adlandırmak da mümkündür” (Ercilasun, 2002: 117). Kahramanmaraş Merkez ağzında nazallaşma görülmekle birlikte kelime başındaki örneklerine sık rastlanmaz. Şahsi kullanıma bağlı olarak görülmüştür.

masdevrisi 7/97 < başdervişi.

Kelime Ortasında Akıcılaşma

/-ğ/>/-y-/ değişimi:

Bölge ağzında /g/ sesinin yerini /y/ sesine bıraktığı örnekler sistemli bir görünüm arz etmektedir. Bölge ağzının geneline tespit edilebilen bir değişimdir.

diyál 12/87 < değil, éyer 59/51 < eğer, séyirdilevèrileğ 48/18 < seğırtiverirler, déynág 27/90 < değnek, buyda 4/93 < buğday.

/-g/>/-n-/ değişimi:

Bölge ağzında ses benzeşmesi yoluyla görülebilen bir değişimdir. Bir örnekte görülür.

inne 52/42 < iğne.

/-d-/>/-n-/ değişimi:

Bu değişim şahsi kullanıma bağlı olarak bir örnekte tespit edilmiştir.

şinni 52/40 < şimdi.

/-t-/>/-y-/ değişimi:

Yalnızca bir örnekte rastlanan bu değişim, şahsi kullanıma bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

yeyiştik 25/65.

/-c-/>/-m-/ değişimi:

Alıntı olan “mécumretde 40/3” kelimesinde karşılaşılan bir akıcılaşmadır.

/-b-/>/-m-/ değişimi:

Bölge ağızında pek görülmeyen bu değişim, sadece “gibi” edatı olarak kullanılan “gımı 68/24, gimî 2/164” örneklerinde sistemli olarak karşımıza çıkmaktadır.

/-k-/>/-n-/ değişimi:

Bir örnekte görülen bir değişimdir.

alentirik 7/10 < elektrik.

2.2.2.5. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Kahramanmaraş Merkez ağızında sürekli ünsüzlerin birbirinin yerine geçtiği görülmektedir. Çoğunlukla kelime ortasında görülmektedir. Kelime başında ve sonunda çok az görülür. Süreklileşme çok yaygın değildir.

Kelime Başında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Bölge ağızında, kelime başında sürekli ünsüzler arasındaki değişimler yaygın değildir.

/v-/>/m-/ değişimi:

Yöre ağızında, yalnızca bir kelimedede tespit edilmiştir.

mefât 20/21.

/ş-/>/h-/ değişimi:

Yaygın bir değişim değildir. Sadece bir örnekte görölmektedir.

hüncēz 1/88.

/ş-/>/s-/ değişimi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak bir kelimedede tespit edilen bir değişimdir.

suriye 25/14.

Kelime Ortasında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/-n-/>/-ñ-/ değişimi:

Bu değişim en yaygın kelime ortasındaki sürekli ünsüz değişimidir. “Doğu ve Kuzey Türk şivelerinin hemen hepsinde; Anadolu ağızlarının tamamına yakın bir kısmında ñ kendisini muhafaza etmiştir” (Ercilasun, 2002: 119). Diş ünsüzü /n/’nin ön damak ünsüzü /ñ/’ye dönüştüğü örnekler Kahramanmaraş Merkez ağızında korunmuştur.

dedaña 46/63, añlüüm 15/2, sõñra 15/4, saña 27/18, ğayápıñar 36/16, êtdijñden 46/6.

‘dãñize 7/49’ kelimesinde kelimenin asli şekli kullanılmaktadır.

/-m-/>/-ñ-/ değişimi:

Örneğine pek sık rastlanılmayan; ancak bölge ağızı için karakteristik bir değişimdir.

“ğoñşularıñ 4/38, bemiñkilerı 66/51” kelimelerinde, kelimenin Eski Türkçedeki kullanımının halen yaşıyor olduğu görölmektedir.

/-n-/>/-m-/ değişimi:

Ses benzeşmesine bağlı olarak ortaya çıkan bir değişimdir. Bölge ağızında birkaç örnekte tespit edilmiştir.

ğayımbâbam 12/137, isdambuğda 18/142, êmber 26/26.

/-h-/>/-f-/ değişimi:

Bölge ağzında az görülen sürekli ünsüz değişimlerindedir. Ancak karakteristik olarak “söfüre 4/230” kelimesinde görölmektedir.

/-ř-/>/-s-/ değişimi:

Diş eti sesi olan /s/’nin kendisine yakın olan diş sesi /s/’ye dönüşmesidir. Özellikle ses benzeşmesi sonucu görölmektedir.

geťmissiK 56/15, törümüssük 56/15, yedirmissiň 62/85, üřümüssúň 4/7.

/-l-/>/-n-/ değişimi:

Bölge ağzında, çoğu kelime ortasında görülen ses değişiminde olduğu gibi, ses benzeşmesi neticesinde tespit edilmektedir. Türkiye Türkçesi ağızlarının hemen hepsinde görülen bu değişim, genellikle -ler/ -lar çokluk ekinin kelimelere eklenmesi sırasında meydana gelmektedir.

bunnar 35/10, onnariň 43/87, ğünner 51/47, ğelinneręe 52/5, çihannar 19/75.

Ayrıca “-ll ve -llk” eklerindeki /l/ ünsüzünün kelimelere ekleşirken gerileyici benzeşme sonucu /n/ ünsüzüne değiştiği tespit edilmiştir. Yöre ağzı için sistemli bir değişimdir.

kertmenni 35/7, niřánniđi 54/58, şirinnik 59/51, pəriřánnıđ 29/67 éęnñinen 51/23,.

/-r-/>/-l-/ değişimi:

İlerleyici ses benzeşmesi dışında görülen örneklerinde sistemli olarak tespit edilmektedir. Türkiye Türkçesi ağızlarında sık rastlanılmaktadır (Korkmaz, 1994a: 91). Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemlilik arz eden bir kelime ii değişimidir.

zaraği 33/46, devliki 4/39, ğüleşe 28/56, ceylánđi 1/82, belli 26/5> berili.

Genellikle rl>ll asimilasyonuyla ortaya çıkmaktadır.

dıyoğlar 35/56, tağlağarda 35/57, niniyoğlar 35/58 < ne yapıyorlar, deller 35/57, dövellerdi 1/46.

/-l-/>/-r-/ değişimi:

rl>ll asimilasyonu sonucu tespit edilen değişimlerdenidir. Bölge ağzında sık kullanılmaktadır.

ęetirillerdi 1/19, idellerdi 1/20, edellerdi 2/46, ıkarıllarmış 2/12, soğalllar 4/134, alıllar 16/51, yelleri 62/136.

Alıntı kelimelerin bazılarında kullanıldığı görölmektedir.

birhassa 10/83 < bilhassa, velhāsiri 42/71 < velhasıl.

Birka kelimedede de şahsi kullanıma bağlı olarak görölmektedir.

götürüyörer 37/37, buręur 2/209, ērenti 6/61.

/-l-/>/-y-/ değişmesi:

Kelime ortasındaki bu değişme de ly>ll asimilasyonuna bağlı olarak tespit edilmektedir. Kahramanmaraş Merkez ağzında ‘millónu 60/15’ ve ‘madállá 28/63’ kelimelerinde rastlanmıştır.

/-ñ-/>/-y-/ değişimi:

şahsi kullanıma bağlı olarak görölmekle birlikte bölge ağzında dikkat çekici bir değişimdir. /n/ ve /y/ ünsüzlerinin boğumlanma noktasının birbirine yakın olmasından dolayı görölmektedir. Bu değişim, Batı Karadeniz ağızlarında ve İzmit Taşköprü ağzında da mevcuttur (Ayr. bk. Acar, 1988: 42; Eren, 1997: 39-40). Bir örnekte tespit edilmiştir.

öysenli 8/25 > Önsen (:Yer Adı).

/-g-/>/-ñ-/ değişmesi:

Aslında değişim olarak görölen bu durum bir korunmadır. Farsa bir edat olan “eger” kelimesindeki /g/ ünsüzü önce sızıcı /g/’ye ardından damak n’sine dönüşmüştür.

ēner 25/47 < eğer.

/-l-/>/-s-/ değişmesi:

ls>ss asimilasyonu neticesinde görülen bir benzeşmedir. Yöre ağzında örneklerinin sıkça görüldüğü bu değişim, Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemli olarak tespit edilmiştir.

ossa 63/34, sađssuñ 65/22, bissem 67/49, āssĩñ 68/36, güssüm 2/167.

/-r-/>/-n-/ değişmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında çok az görülen bir değişimdir. rn>nn asimilasyonu ile birlikte tespit edilmiştir.

bunnum 51/31, ğannını 52/64.

/-h-/>/-y-/ değişimi:

Sadece bir örnekte görülmektedir.

ğayfá 13/83 < kahve.

/-y-/>/-h-/ değişimi:

Yalnızca “cêhizinde 27/43 < çeyizinde” örneğinde tespit edilebilen bir değişimdir.

/-y-/>/-n-/ değişimi:

Ünsüz ikizleşmesi esnasında ortadan kalkan /y/ ünsüzünün /n/ ünsüzüne dönüşmesi neticesinde görülmektedir. Yöre ağzında yalnızca “yánnıĝ 6/69 < yayık” örneğinde rastlanmaktadır.

/-v-/>/-f-/ değişimi:

Bölge ağzında bir kelimedede tespit edilmiştir.

ğayfá 13/83.

/-n-/>/-r-/ değişimi:

Yalnızca bir kelimedede, şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilen bir değişimdir. düzgürüdü 34/26.

/-m-/>/-n-/ değişimi:

Benzeşmezlik ilkesine bağlı olarak ortaya ıkmıştır. Bazı konuşmacılarda sistemli olarak tespit edilebilen bir değişimdir.

şindi 2/114.

/-s-/>/-ř-/ değişimi:

ok sık karşılaşılmayan bir ses hadisesidir. Blge ağzında sınırlı sayıda szckte grlmektedir.

eşgiki 2/81, nfş 69/24.

Kelime Sonunda Srekli nszler Arasındaki Değişmeler

Yre ağzında kelime sonundaki srekli nszler arasındaki değişim kelime ortasındaki değişime gre daha az tespit edilmiştir.

/-n-/>/-ņ-/ değişimi:

Yazı diline gre bir değişme sayılabilecek bu değişme asli /ņ/ sesinin korunmasının sonucudur. Kelime sonunda en sık grlen değişimdir. Blge ağzının karakteristiğini oluşturur. Ulama olayı esnasında yazı dilindeki /n/ nsznn arthılaşarak damak n' sine dnştğ grlmektedir.

aııņ 2/8, nnatsıņ 2/22, kyıņ _adını 2/5, dđırdırdıņ 2/13, variyn _aııııı _emrinen 2/29, gyğıııı 14/114, doığuriyııı 14/114, ıanııı 66/4, vleriıı 32/16.

/-h-/>/-f/ değişimi:

Bir kelimedede, ilerleyici benzeşme neticesinde karşımıza ıkmaktadır.

iflaf _olmadı 5/23.

/-n-/>/-m/ değişimi:

Yre ağzında bazı kelimelerde rastlanan, ok yaygın olmayan bir değişimdir.

torum 36/2 < torun, om dT 32/27 < on drt, kim 29/35.

Birka rnekte ise nm>mm asimilasyonu ile beraber grlmektedir.

güm millet 2/95, bëm maráşda 52/20, mandálim mi 31/46.

Diş sesi olan /n/ ile biten bir kelimededen sonra dudak seslerinden birinin gelmesi sonucu, /n/ sesi yerini dudak sesi olan /m/'ye bırakmıştır.

om bêş 4/101.

/-ş/>/-s/ değişimi:

Her iki sesin boğumlanma noktalarının birbirine yakın olmasından ötürü bu değişime bölge ağzında bir örnekte rastlanmaktadır.

yázdīmis 49/18.

/-s/>/-ş/ değişimi:

Bölge ağzında çok az görülen bir değişimdir.

hërkeřiñ 4/256.

/-z/>/-ş/ değişimi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak bir kelimedede görülmektedir.

ğareş 6/126.

/-r/>/-l/ değişimi:

Bölge ağzında birkaç örnekte tespit edilebilen bir değişimdir.

ğarel 12/49 < karar, zaraļ 25/74 < zarar.

Alıntı olan bir kelimedede de bu değişim görülmektedir.

elḥamdúrilláh 5/144.

/-z/>/-ş/ değişimi:

Kişisel kullanım sonucu görülen bir değişimdir.

siş 4/189.

/-n/>/-s/ değişimi:

Bu değişim yalnızca bir kelimede, şahsi kullanıma bağlı olarak grlmektedir.

bnymis 1/79.

2.2.2.6. Sreksizleşme

Sreksizleşme, Türkiye Trkesi ağızlarındaki genel temayüle göre pek yaygın olmayan bir değişimdir (Aydın, 2002: 32) Kahramanmaraş Merkez ağzında da bu değişime ok rastlanmaz. Tespit edilen örnekler genellikle kişisel kullanımlar neticesinde ortaya ıkmıştır.

Kelime Başında Sreksizleşme

/h->/t-/ değişimi:

Bir örnekte şahsi kullanım neticesinde grlen bir değişimdir.

tl 42/39.

/ř->/-/ değişimi:

Kelime başında grlen bu sreksizleşme olayı, Kahramanmaraş Merkez ağzında yaygın değildir.

lęam 21/19, ord 18/48.

/y->/g-/ değişimi:

“güne 2/147” edatında grlen bir değişimdir.

Kelime Ortasında Sreksizleşme

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime ortasında grlen sreksizleşme, kelime başında grlen sreksizleşmelere göre daha yagındır.

/-m->/-b-/ değişimi:

Dudak ünsüzlerinin birbiri yerine kullanımı, kişisel kullanımlara bağlı olarak sık görülebilmektedir. Bölgede, bunun örneklerinden biri de sreksizleşme olayında grlmektedir.

dutdurabíyóñ 21/6.

/-h-/>/-k-/ değişimi:

Bölge ağzında, bazı konuşmacılarda sistemli olarak tespit edilebilen bir değişmedir.

mıkdarrımız 13/14, tağda 1/81.

/-h-/>/-c-/ değişimi:

Bir örnekte tespit edilebilen bir değişimdir. hę>cc asimilasyonu ile beraber tespit edilmiştir.

baCcaları 51/60.

/-j-/>/-c-/ değişimi:

Bölge ağzında bir kelimedede görülen bir değişimdir.

baracı 37/31.

/-j-/>/-ç-/ değişimi:

Bu değişim ‘barajı’ sözcüğünün önce ötümsüzleşip ‘baraşı’, ardından ‘baraç 37/30’ olarak değişerek ortaya çıkmıştır.

/-ñ-/>/-k-/ değişimi:

/ñ/ damak ünsüzünün yine bir damak ünsüzü olan /k/ ünsüzüne yaklaştırılması sonucu ortaya çıkar. Bölge ağzında bir kelimedede görülmesine rağmen dikkat çekici bir değişim olarak göze çarpar.

ñ>k: öksenden 8/41 < Önsen’den (:Yer Adı).

/-r-/>/-d-/ değişimi:

Bu değişim kişisel kullanıma bağlı olarak bir kelimedede görülmektedir.

bahadıtlar 2/214.

/-l-/>/-k-/ değişimi:

Şahsi kullanım sonucu yalnızca bir kelimedede karşılaşılmıştır.

değişimi békker 9/48.

/-v-/>/-b-/ değişimi:

Bir iki örnekte görülen bir değişimdir.

asbaþlarınıñ 19/99, ember 26/26.

/-z-/>/-c-/ değişimi:

Bir örnekte görülen bir değişimdir. Sistemli değildir.

acıcáK 2/163.

2.2.2.7. Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Süreksiz ünsüzler arasındaki değişmelere, Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime başında, ortasında ve sonunda rastlanır.

Kelime Başında Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/k-/>/k-/ değişimi:

Yöre ağzında /ö/ ve /ü/ ünlüleri ile hece kuran /k/ ve /g/ ünsüzleri artlılaşır. Genellikle kelime başında görülen bu artlılaşma, sistemli olarak tespit edilebilen bir değişim olarak göze çarpar.

kór 16/23, kıyden 16/151, kókünü 29/39, kótü 38/15, kútúkde 29/10, kúrT 39/37.

/g-/>/g-/ değişimi:

Kelime başında en sık görülen artlılaşma, /g/ ünsüzünün /ğ/ ünsüzüne değişmesidir. Bölge ağzında sistemlidir.

gúzel 18/117, gún 21/79, gúle gúle 21/88, gúyá 23/90, gún 24/22, güccüüdü 24/57, güvenme 34/54, gúdüyödük 37/4, gündüzlü 37/54, gönderdi 5/18, górdüm 5/63, görē 5/238, góçerdik 25/4, gótürmezler 29/66, gók 34/1, gónderecēm 60/29,

Kelime Ortasında Süreksiz Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/-k-/>/-k-/ değişimi:

Kelime ortasında süreksiz ünsüzler arasındaki en çok görülen değişimdir. Sistemlilik arz eder.

şúķúr 5/2, höķúmetimizden 5/75, óķúz 6/43, çúķúnü 6/118, lóķúsünen 33/76, kóķú 57/42, dóķmesin 7/31.

/-g-/>/-g-/ değişimi:

Birkaç kelimedede karşılaşılan, kelime ortasında görülen süreksiz ünsüz artlılaşmasıdır. Az görülmekle birlikte, bazı konuşmacılarda sistemli olarak tespit edilmiştir.

bõģú 20/4, ünģútde 39/60.

/-t-/>/-k-/ değişimi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak yalnızca ‘yapdıķdırıyüz 24/16’ sözcüğünde görülmektedir.

2.2.2.8. Kelime Ortasında Ünsüz Benzeşmesi

Kelime ortasında ünsüz benzeşmesi, Kahramanmaraş Merkez ağzında yaygın olarak görülen bir ses olayıdır. “Bir kelimedede yan yana gelen veya söyleyişte birbirini takip eden iki kelimededen birinin sonunda bulunan ünsüzle, diğerinin başında bulunan ünsüz birbirlerine tesir ederler” (Banguoğlu, 1959:6). “Dolayısıyla boğumlanma noktaları birbirine yakın olan iki ünsüz birbirine benzeşir” (Erdem ve Bölük, 2011: 424).

“Diğer Anadolu ağızlarında çok rastlanan ünsüz benzeşmelerine” (Caferoğlu, 1958: 1-11) Kahramanmaraş Merkez ağzında da rastlanır. “İçses ünsüz benzeşmelerine sıkça rastlanan Türkiye Türkçesi ağızları benzeşme yönünden zengin bir malzemeye sahiptir” (Caferoğlu, 1988a: 2). Ünsüz benzeşmeleri de ilerleyici ve gerileyici benzeşmeler yoluyla meydana gelir.

-rl->-ll- benzeşmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemli olarak görülen, sıklıkla karşılaşılan ve ilerleyici yönde gerçekleşen bir benzeşmedir. “/r/ ünsüzü ile biten bir kelimenin

ardından /l/ ile başlayan bir ek gelirse, /r/ ünsüzü benzeşme yoluyla /l/’ye dönüşür. Avurt-diş sesi olan /l/ ünsüzü önündeki ünsüzle çok defa benzeşir” (Boev, 1972: 216). Bölge ağzının karakteristik değişimlerindedir. Çoğunlukla geniş zaman çekimlerinin üçüncü çokluk şahıslarında görülür.

gétirillerdi 1/19, idellerdi 1/20, edellerdi 2/46, çıkarılılarmış 2/12, sohallar 4/134, alıllar 16/51, yelleri 62/136.

-nl->-nn- benzeşmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında yaygın olarak görülen benzeşmelerdendir. Genellikle ekleşme sırasında görülen bu benzeşmede, ilerleyici benzeşme yoluyla, kelime ortasındaki /l/ ünsüzü /n/ ünsüzüne dönüşür. Karakteristik bir benzeşmedir.

kértmenni 35/7, bunnar 35/10, onnarıñ 43/87, annat 44/10, éénninen 51/23, günner 51/47, gèlinnege 52/5, nişánnılı 54/58, şirinnik 59/51, çihannar 19/75, pèrişannıg 29/67, garannıKda 25/13.

-şs->-ss- benzeşmesi:

Yalnızca öğrenilen geçmiş zaman eki –miş’e şahıs ekleri getirildiğinde görülebilen bir değişmedir. Ekleşme sırasında /ş/ sesi ilerleyici benzeşme yoluyla /s/ sesine dönüşür. Bölgede yaygın olarak görülen, sistemli ses değişimlerindedir.

gétmissiK 56/15, törümüssük 56/15, yédirmissiñ 62/85, gétmissik 70/14, üşümüssúñ 4/7.

-rn->-nn- benzeşmesi:

Örneklerine az rastlanan ilerleyici yönde bir ünsüz benzeşmesidir.

bunnum 51/31, gannını 52/64.

-nr->-rr- benzeşmesi:

İlerleyici benzeşme yoluyla oluşan ve araştırma sahasında en az görülen benzeşmedir. Yalnızca “sorraki 59/54” kelimesinde tespit edilmiştir.

-ly->-ll- benzeşmesi:

Sadece “millónu 60/15” örneğinde sistemli olarak tespit edilebilen ilerleyici bir benzeşmedir.

-ls->-ss- benzeşmesi:

Çok sık görülen, ilerleyici yönde meydana gelen bir benzeşmedir. Bölge ağzı açısından karakteristik bir değişimdir.

ossa 63/34, saşsuñ 65/22, bissem 67/49, āssñ 68/36, güssüm 2/167.

-rs->-ss- benzeşmesi:

/r/ ile biten bir kelimededen sonra /s/ ile başlayan bir kelime geldiğinde, /r/ sesi ilerleyici benzeşme yoluyla /s/ sesine dönüşür. Bölge ağzında yalnızca iki örneği tespit edilmiştir.

bis_satr 1/32, bis_sene 10/61.

-zs->-ss- benzeşmesi:

İlerleyici benzeşme yönünde görülür. Bölge ağzında, geniş zamanın olumsuzunun ikinci ve üçüncü tekil şahsa göre çekimlendiği fiil yapılarında görülebilmektedir.

yápmassañ 65/18, olmassa 68/80, yapılmassa 1/60, vèrmesse 2/30,

Yine art arda gelen iki kelimededen birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünsüze ilerleyici yönde benzeşmesi neticesinde ortaya çıkmıştır.

cáníñs sa_ossuñ 54/37.

-zş->-şş- benzeşmesi:

Merkez ağzında birkaç örnekte karşılaşılan bu durum, bazı konuşmacılarda sistemli olarak tespit edilebilen bir durumdur. Birbirini takip eden iki kelimenin birincisinin sonundaki ses, ilerleyici benzeşme yoluyla ikincisinin başındaki sese benzeşir.

siş şıye 4/189 < siz şeye, biş şeyi 2/231 < biz şeyi, biş şöle 5/131 < biz şöyle.

-jş->-şş- benzeşmesi:

Sadece bir örnekte gerileyici benzeşme yönünde ortaya çıkmıştır. Şahsi kullanıma bağlı olarak görülür.

baraş şo 13/10 < baraj şu.

-rş->-şş- benzeşmesi:

Bir örnekte karşılaşılan ilerleyici bir benzeşmedir. Kişisel kullanımla birlikte, art arda gelen iki kelimedeki birinci kelimenin sonundaki ses ikinci kelimenin başındaki sesle benzeşir.

biş şen 37/67.

-çş->-şş- benzeşmesi:

Boğumlanma noktaları birbirine yakın olan iki diş ünsüzün birbiriyle benzeşmesi neticesinde ortaya çıkar. Araştırma sahasında bir örneğine rastlanmıştır.

gaş şeger 70/10.

-kl->-kk- benzeşmesi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak, bir örnekte görülmektedir. İlerleyici benzeşme yönünde, sistemli olmayan bir değişimdir.

bekker 9/48.

-ln- > -nn- benzeşmesi:

Sadece ‘yannis 70/76’ örneğinde tespit edilmiştir. Kullanımı yaygın değildir.

-kt->-tt- benzeşmesi:

Sadece bir örnekte karşımıza çıkan bu benzeşme gerileyici benzeşme yönünde meydana gelir. Şahsi kullanımla birlikte tespit edilmiştir.

alattirik 24/55.

-td->-dd- benzeşmesi:

Şahsi kullanım sonucu görülen bu benzeşme de ilerleyici yönde görülmektedir. Kelime ortasında görülen ötünlüleşme esnasında tespit edilebilen bir benzeşmedir.

gèddik 2/78, unuddum 3/51.

-gn->-nn- benzeşmesi:

Sistemli olarak 'inne 52/42' sözcüğünde görülen bu benzeşme ilerleyici benzeşme yönünde görülmüştür.

-nm->-mm- benzeşmesi:

Kişisel kullanıma bağlı olarak görülen bir değişimdir. Hem aynı kelimedede hem de yanyana gelen iki komşu kelimenin aynı boğumlanma noktasına çekilmesiyle meydana gelen bir değişimdir.

güm millet 2/95, mandálim mi 31/46, giyimme 49/41.

-yz->-zz- benzeşmesi:

İlerleyici benzeşme yönünde görülen bu değişimin örneği tektir.

dèzziyeñ 2/148.

-hm->-mm- benzeşmesi:

Alıntı olan bir kelimedede tespit edilen bir benzeşmedir. İlerleyici benzeşme yoluyla ortaya çıkmıştır.

mèmmmed 26/4.

-rl->-rr- benzeşmesi:

Bölge ağzında en sık görülen gerileyici yöndeki benzeşmelerdendir. Sistemli olarak görülmektedir.

zèhirri 68/41, firrárdım 5/165, mıḳdarrımız 13/14, darrıḲdiyemiş 20/32, mādurrara 20/54, ğumarrısız 40/2.

-rt->-tt- benzeşmesi:

İki komşu kelimenin son ve ön sesleri arasında iki ünsüzden biri yakın boğumlanma niteliği taşıyan diğer ünsüz tarafından benzeşir (Korkmaz, 1994: 93). Bölge ağzında kullanımı yaygın değildir. Gerileyici benzeşme yönünde ortaya çıkmıştır.

bittepsi 19/3, bittenesine 4/32.

md>nn benzeşmesi:

Şahsi kullanım sonucu görülen bir benzeşmedir. Önce /m/ ve /n/ ünsüzleri yani sürekli ünsüzler arasında bir değişim gerçekleşmiş, bu değişimin ardından /n/ ünsüzü gerileyici benzeşme ile /d/ ünsüzünü kendi boğumlanma noktasına kaydırmıştır.

şinni 52/40.

2.2.2.9. Aykırılışma

'Benzeşmezlik' de denilen aykırılışma, "Bir kelime içinde, birbirine bitişik ya da uzak olan ve boğumlanma yerinde birbirinin eşiti iki ayrı boğumlanma hareketinin, iki ayrı boğumlanma yerinde iki ayrı boğumlanma hareketi hâline girmesi demektir" (Gülensoy, 1987: 130).

Yazı dilinde ünsüzler ötümlülük ötümsüzlük bakımından uyuma girerler. Ancak bu durum Kahramanmaraş Merkez ağzında tamamen yerleşmiş değildir.

ıhdiyèrim 68/11, úsdüne 1/55, kıtúkde 29/10, babıccılár 21/20, mèrescilere 50/11, yètmışdeyem 37/2, buluşduK 37/16, pasda 46/48.

Bölge ağzında /ç/ sesinin yerini /ş/ sesine bırakması benzeşmezliğe neden olur. Bu nedenle süreklilik süreksizlik yönünde bir benzeşmezlik meydana gelmektedir (bk. Erdem ve Bölük, 2011: 425).

vazgèşdik 13/115, gáşdı 21/7, gèşler 35/55, uşdan 2/128, ardışlıK 36/16, bişdim 37/13, gáşdı 19/78, aaşdan 6/170, gèşTi 63/25, gèşşñ 66/41, vazgèşdik 13/115.

Boğumlanma noktaları aynı olan /l/ ve /r/ akıcı ünsüzleri, boğumlanma noktasını birbirinden ayırarak benzerlikten uzaklaşır. Bölge ağzında bir kelimedede görülen bu durumda, /r/ ünsüzünün tekrarından kaçılmıştır.

bilāderleriñ 60/16.

2.2.2.10. Ünsüz İkizleşmesi

Bir ünsüzün çeşitli nedenlerden dolayı iki defa söylenmesidir. Kelime şekillerinin bir özelliği, her unsurun tek bir fonksiyona sahip olmasıdır. Gramer fonksiyonu unutulmuş veya değişmiş olurken onu ifade eden başka bir unsur kelimeye katılır (Şerbak, 1996:123). Kahramanmaraş Merkez ağzında /b/, /c/, /d/, /m/, /n/, /s/, /ş/, /t/, /r/, /z/ ünsüzlerinin ikizleştiği görülmektedir. Ünsüz ikizleşmesi bölge ağzında çok yaygındır denilebilir.

b>bb: obbanıñ 5/117, debbōya 29/17.

c>cc: güccükken 6/16, gocássī 2/286.

d>dd: addam 4/272.

m>mm: hëmmen 33/52.

n>nn: yánnıg 6/69, évinne 51/27, yáñınna 52/15, yánná 31/11 < yana.

s>ss: missāfirine 4/42, yitirmissiK 35/31, gocássī 2/286.

ş>şş: aşşālarda 4/221, eşşöleşşek 7/34, döşşeg 24/17, maşşallah25/54.

t>tt: bitter 27/19, attıñ 33/40, bittirillērdi 33/51, hattib 49/12, attak 5/50 < etek, yetdekden 5/46 < yettekten.

r>rr: sıvarrıg 70/16.

z>zz: cızzık 5/177 < çizik, yázzık 34/12 < yazık, gazzıklar 39/26 < kazıkları.

“amma 35/3” örneğinde ise, kelimenin yazı diline göre asli şeklini koruduğu tespit edilmiştir.

2.2.2.11. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında ünsüz tekleşmesi, ünsüz ikizleşmesine göre daha az görülmektedir. Türkçemizde ikiz ünsüz bulunan kelimeler umumiyetle Arapça kökenli olup, asılları itibariyle ‘şeddeli’ olan kelimelerdir (Şanlı, 1990: 48). Birkaç alıntı

kelimede ve ekleşme sırasında aynı ünsüzlerden birinin kaybolduğu görülmektedir. Yöre ağzında /v/, /m/, /l/, /r/, /f/ ünsüzlerinde tekleşmeler görülmektedir.

ama 29/26 < amma, évelkiniñ 2/98 < evvelkinin, militiñ 4/218 < milletin, sırımiş 10/46 < sırrıymış, guvêtlü 16/7 < kuvvetli, küfar 45/15 < küffar.

2.2.2.12. Ünsüz Düşmesi

Kelime başında, ortasında ve sonunda olmak üzere, üç şekilde ünlü düşmesi görülmektedir.

Kelime Başında Ünsüz Düşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime başı ünsüz düşmesi kelime ortasında ve sonundaki ünsüz düşmelerine göre daha az görülür. “Ünsüzlerin kelime başında tamamen düşmesi Türk dillerine geniş ölçüde yayılmamıştır” (Sevortyan, 1972: 543).

/g-/ düşmesi:

Birincisi ünlü ile biten bir kelimedden sonra /g/ ünsüzü ile başlayan bir kelime gelirse, ikinci gelimenin başındaki /g/ sesi çabuk konuşma sırasında çoğunlukla erir. Bu durum bölge ağzında sistemli olarak tespit edilmektedir.

meydanā_étirdi 7/81 < meydana getirdi, neri_étidi 6/248 < nereye gitti, iki_une 5/30 < iki güne, bu_ündür 5/32 < bu gündür.

/y-/ düşmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında, ünlü ile biten bir kelimedden sonra /y/ sesi ile başlayan bir kelime geldiğinde, ikinci kelimedeki /y/ sesi düşme eğilimi gösterir. Ulama ya da hece kaynaşmasıyla ortaya çıkar.

ötá_ánında < öte yanında, bo_óz < bu yüz.

Bir kelimede de şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

ücesine 14/104 < yücesine.

/h-/ düşmesi:

Genellikle ulama olayı esnasında, ikinci kelimenin başındaki /h/ ünsüzü çoğu zaman düşer. Merkez ağızında bu durumla sıkça karşılaşmaktadır.

temis_ava 4/19, hasan_üseyin 35/18, güzel_alay 4/184, gambar_alañ 2/238.

Bazı örneklerde düşme olayı görülmektedir.

iKeyá 56/8 < hikaye.

/k-/ düşmesi:

Bu düşme de bölgede görülen diğer kelime başı ünsüz düşmeleri gibi ulama olayı esnasında görülmektedir. Bölgede örneğine pek sık rastlanmamaktadır.

bu_adarlıg 4/32.

Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağızında, en çok görülen düşme çeşidi kelime ortasında ünsüz düşmesidir. İncelemeye tabi tutulan sahada /-f-/ , /-g-/ , /-h-/ , /-k-/ , /-k-/ , /-l-/ , /-l-/ , /-n-/ , /-ñ-/ , /-r-/ , /-t-/ , /-v-/ , /-y-/ , /-z-/ ünsüzlerinin kelime ortasında düştüğü görülmektedir.

/-f-/ düşmesi:

Hece sonunda yanyana gelen iki ünsüzden biri, Türkçede hızlı söyleme endişesiyle düşer. Örneğine sık rastlanmaz.

çitlikdē 25/53 < çiftlikte, çitcilile 34/32 < çiftçilikle.

/-g-/ düşmesi:

Kelime ortasındaki /-g-/ ve /-ğ-/ ünsüzleri iki ünlü arasında kaldıkları zaman sızıcılaşarak düşerler. Kahramanmaraş Merkez ağızında en sık görülen yutulmadır. Genellikle ünlü ikizleşmesi sırasında meydana gelir.

dúún 4/52, boon 2/141, aa 2/145, bastı 1/40, squamadı 2/96, baazıídük 2/103, çáarrıg 2/180, sòuğ 4/119, yit 4/168, deşdirek 4/176, suanını 1/38, mühándizli 23/56, genelāa 13/18, soannı 5/19, dúúr 2/46, deşdirdiler 2/5.

Hece kaynaşması ve ekleşme sırasında da görülebilmektedir. Yutulan veya eriyen /g/ ünsüzünden önce gelen ünlü çoğu zaman uzar. Örnekleri çoktur.

sāmen 37/35, dālıdı 36/59, bizcāz 19/64, bāmız 1/22, ğabānı 1/40, dirāmız 2/72, sarımsānan 2/105, yēmēmiz 2/106, yēmāmız 2/115, bulaşī 2/280, ilāen 2/25, yōrułur 1/51, bizcāz 19/64, yiyēcām 55/23, süründünü 55/85, zonūldağdan 28/21.

Kahramanmaraş Merkez ağzında -gil eki sözcüğe bazen kaynaşarak ekleşir ve ekin başındaki /g/ sesi düşer. Bu durum bölge ağzında birkaç örnekle sınırlıdır ancak dikkat çekici bir hususiyettir.

hocağ 46/49 < hoca gil.

/-h-/ düşmesi:

Bazı alıntı kelimelerde kelime ortasındaki /-h-/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir. Kahramanmaraş Merkez ağzında iki ünlü arasında kalan /h/ ünsüzü düşer. Karakteristik olarak görülen bu düşme sık görülen düşmelerdendir.

yāu 4/292, nüöd 9/21, saar 11/57, saab 14/89, maacirler 28/18, ırāat 39/52.

Bir örnekte kelime sonunda çift ünsüzlerin bulunması durumunda düşmektedir. Bu değişim bölge ağzı için karakteristik bir değişimdir.

māfołdu 34/46.

Kimi alıntı kelimelerde hece kaynaşması sırasında orta hecedeki /h/ ünsüzü düşer. Merkez ağzında karakteristik bir ses olayı olarak görülmektedir.

rāmet 2/76, māberede 7/24, mapısdıyadı 18/68, silāler 4/192.

Kimi zaman da bileşik kelimelerde görülen ulama olayı esnasında /-h-/ ünsüzü erir ya da yutulur.

herağda 4/11.

Bir Türkçe kelimedede de /-h-/ düşmesi tespit edilmiştir.

dağ 4/10.

/-k-/ düşmesi:

Bölge ağızında genellikle hece kaynaşması sırasında, kelime ortasında /-k-/ ve /-k-/’ nın sıklıkla düştüğü görülür.

bāam 3/47, baḥalá 2/337 < bak hele, sorucuḷar 2/3, yāmirīdı 4/19, kışıdı 4/19, māsıtlīm 7/99 < Maksutluyum, sizinden 46/92 < sizinkinden,

/-l-/ düşmesi:

Kelime ortasında /-l-/ ya da /-l-/ düşmesi Kahramanmaraş Merkez ağızında az görülen düşmelerdendir.

ḳahāñ 70/73 < kalkarsın.

Bazı örneklerde ise /-l-/ düşerken, kendinden önce gelen ünlüyü uzatmıştır. Bu düşme bölge ağızında karakteristik olarak görülür.

gõnu 6/127, dīne 39/44, ānadim 54/3.

/-n-/ düşmesi:

Türkçede, konuşma dilinde, kelime sonunda iki ünsüzün söyleniş zorluğundan dolayı bu seslerden biri düşer. Kahramanmaraş Merkez ağızında böyle durumlarda genellikle kelime ortasındaki /-n-/’nin düştüğü görülür.

turúş 62/18 < turunç, geşlīmizde 34/32.

Birkaç örnekte hece kaynaşması sırasında /-n-/ ünsüzünün eriyerek düştüğü ve kendinden önceki ünlüyü uzattığı görülür. Kahramanmaraş Merkez ağızında görülen bu düşme dikkat çekicidir.

īsannarı 8/48, işaatlarda 29/45.

Kahramanmaraş Merkez ağızında, yönelme hali eki alan “ben” zamirinin, “bana” şekliyle kullanımına nadiren rastlanmaktadır. “baa 34/30” kelimesindeki /n/ ünsüzünün düşmesi durumu, bölge ağızında birçok konuşurda tespit edilmiştir.

‘evlédik 36/33’ örneğinde ise şahsi kullanıma bağlı olarak /-n-/ düşmesi görülmektedir.

/-ñ-/ düşmesi:

Hece kaynaşması esnasında sıklıkla düşen ünsüzlerden biri olan /ñ/ ünsüzü, Kahramanmaraş Merkez ağzında sistemli olarak düşme eğilimi gösterir. Çoğunlukla ikinci çoğul şahıs ekindeki damak n'sinin kendinden önce gelen ünlüyü uzatarak düşmesi sonucu görülür.

yáyláz 19/66, gidersēz 1/113, gēdersīz 2/151, gēlsiyedīz 2/194.

Ekleşme sırasında görülen bu değişme, ünlü ikizleşmesi sırasında da meydana gelmektedir. Özellikle birinci ikinci tekil kişi zamirlerine yönelme hâli ekinin eklenmesiyle asli şeklini muhafaza ederek ortaya çıkan damak n'si, iki ünlü arasında kalarak erir.

baa 7/24, saa 27/18.

yáliz 36/23 örneğinde de kelimenin asli şeklinde görülen damak n'si düşmektedir.

/-r-/ düşmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime ortasındaki /-r-/ ünsüzünün sıkça eridiği görülmektedir. Bunda /r/ sesinin eriyiciliğinin payı büyüktür. Özellikle geniş zaman eki -r' ve şimidki zaman -yor ekindeki /r/ ünsüzünün kelime ortasında eriyerek düştüğü gözlemlenir.

danışyölērdi 2/34, açıyöler 2/9, düşüyodú 2/58, gēlikim 66/15, bişiridik 34/41.

Bazı kelimelerde şahsi kullanıma bağlı olarak /r/ ünsüzünün eridiği görülmektedir.

söölük 45/44 < söğürlük, bunu 7/65< burnu, yánaŕan 32/12.

Hızlı konuşma esnasında ya da kolay söyleme çabası gereği, kelime sonundaki çift ünsüzlerden biri düşer. Bölge ağzında bu durum karakteristik olarak göze çarpar.

ğıŕlaŕlar 4/223, kütler 25/51, .

Kimi örneklerde iki ünlü arasında kalan /r/ ünsüzü eriyerek düşer. Örneklerine nadiren rastlanır.

çocuŕlañ 6/88.

“sonra” kelimesinde /-r-/’nin düştüğü örnekler de yöre ağzı için karakteristiktir.

sōna 3/26.

Bir örnekte r ünsüzü düşerken kendinden önce gelen ünlüyü uzatmıştır.

vēdi 47/44.

/-t-/ düşmesi:

Hece sonundaki çift ünsüzden biri olma durumunda /t/ ünsüzü çoğunlukla düşer. Bir örnekte de yan yana gelen /t/ ünsüzlerinden biri erir.

çifciliğ 8/1, üslenmedi 24/67, üsteymenim 34/26.

/-ğ-/ düşmesi:

Kelime içinde /v/ ünsüzü, kendinden önce gelen ünlüyü uzatarak erir. Örneklerine pek sık rastlanmaz.

dōme 1/42, dōdürüllēr 2/204.

/-v-/ düşmesi:

Kimi zaman da bu değişim, iki ünlü arasında kalan zayıf ünsüzün düşmesi sonucu görölmektedir.

ēet 35/32.

Yalnızca “tōbe 66/31” alıntı kelimesinde karakteristik olarak görölen bir düşmedir.

/-y-/ düşmesi:

Kahramanmaraş Merkez ağzında en sık görölen kelime içi düşmesidir. Bölge ağzı için sistemlilik arz eder. Çoğunlukla ikiz ünlülerin bulunduğu kelimelerde, ekleşme sırasında /-y-/ ünsüzünün erimesi neticesinde göröür.

dje 4/19, büyüklerimden 2/76, ēltijk 2/323, ğodu 3/47, anasım 6/186, ēēce 2/104, oturūüller 2/131, hasdānāa 23/102, böük 2/115, yēek 70/61. bēle 15/29, faBrikiē 45/28, yaramijr 40/5, cēhan 37/24, řilerimiz 7/5.

Hece kaynaşması esnasında /y/ ünsüzü düşerken kendinden önce gelen dar ünlüyü önlüleştirerek uzatır. Kahramanmaraş Merkez ağzında bu durumun örneklerine sıkça rastlanmaktadır.

yumurt̄miş 30/12, hasd̄im 22/75, ğarabib̄er̄miş, kemun̄miş 1/51, yáp̄iler 1/52, ğeld̄is̄az 1/112.

Bazı örneklerde de ulama olayı sırasında, iki ünlü arasında eriyerek kaybolur.

naap̄diñ 45/58 < ne yaptın, át̄enden 64/34 < öte yandan.

Alıntı kelimeler olan “t̄elevzona 2/162, tañsiġan 40/6 örneklerinde’ /-y-/ ünsüzü sistemli olarak düşer.

/-z-/ düşmesi:

Bu düşme sadece bir kelimedede görülmektedir.

acıġ 5/225 < azıcık.

Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime sonunda ünsüz düşmesi, kelime ortasındaki ünsüz düşmesine göre daha az görülmektedir.

/-ġ-/ düşmesi:

Sadece “d̄a 24/37” örneğinde sistemlilik arz eder.

/-k-/ düşmesi:

Bölge ağzında kelime sonunda /k/ düşmesi, “anca 33/16” örneğinde karakteristik olarak düşmektedir.

Hece sonunda görülen iki ünsüzden birinin hızlı konuşma sırasında görüldüğü düşme örneklerine burada da rastlanmaktadır.

ırıs 5/40 < rızık.

Bir kelimedede ise, şahsi kullanımla birlikte ulama esnasında /k/ ünsüzünün düştüğü tespit edilmiştir.

ba_hocā 54/17.

/-h/ düşmesi:

Alıntı kelimelerde görülen kelime sonu ünsüz düşmesidir. Bölge ağzında bir iki kelimedede tespit edilmiştir.

tèrevi 4/231 < teravih, saba 16/141 < sabah.

/-l/ düşmesi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak birkaç kelimedede düştüğü gözlenmektedir.

dêe < değil, sivi 7/43 < sivil.

/-n/ düşmesi:

Bölge ağzında karakteristik özellik arz eden ancak nadiren görülen bir düşmedir. Alıntı kelimelerde görülen bir kelime sonu düşmesidir.

satı 6/38, zātı 1/65.

/-r/ düşmesi:

Kelime sonunda /-r/ düşmesi yöre ağzında sıkça görülen düşmelerdendir. Şimdiki zaman eki ve çoğul eklerinde görülen bu erime olayı bölge ağzı açısından karakteristik önemi haizdir.

ğonuşánla 35/35, deşirüyöle 37/47, içindendile 9/26, olmúyö 2/101, zenginne 37/39, çígmíyö 29/15, sariyá 43/63, dedíle 34/4.

Kolay konuşma ya da hızlı söyleme çabasının bir sonucu olarak ‘bir’ sözcüğü sonunda genellikle /r/ ünsüzü düşmekte ve kendinden sonra gelen ünsüzle başlayan kelimeye ulanmaktadır.

bi_gün 4/39, bi_şè 4/102, bi_şilerimiz 7/5.

/-y/ düşmesi:

Hece kaynaşması neticesinde, /-y/ ünsüzü düşerken kendinden önce gelen kelimeyi uzatır. Örneklerine sık rastlanmayan bir erime olayıdır.

güvā 36/49.

/-t/ düşmesi:

Alıntı kelimelerde görülen bu düşme, Türkçe kelimelerde hece sonunda çift ünsüz barındırmama endişesinden doğmaktadır.

ēnerşis 6/166 < anarşist.

2.2.2.13. Ünsüz Türemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında sık görülen bir ses olayıdır. “Ünsüz düşmesi, ünsüz benzeşmesi, hece kaynaşması gibi bazı ses olaylarından anlaşılacağı üzere, boğumlanma bakımından basitleşme niteliği gösteren Güney-Batı Anadolu ağzları, herhangi bir yapı özelliği bulunmayan ve boğumlanmada normalden fazla emek isteyen parazit ünsüzlere dayanıklı değildir” (Korkmaz, 1994b: 82-83). Bu tür düşmeler, Güney-Doğu Anadolu ağzlarında daha az görülmektedir. Ünsüz türemesi Kahramanmaraş Merkez ağzında, kelime başında, ortasında ve sonunda olmak üzere üç şekilde görülebilmektedir.

Kelime Başında Ünsüz Türemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında kelime başında boğumlanması zayıf ünsüzlerden /h-/, /y-/ ünsüzlerinin türediği görülmektedir.

/h-/ türemesi:

Bölge ağzında sıkça ve sistemli olarak görülen türemelerdendir. /h/ türemesi Kahramanmaraş Merkez ağzında genellikle ön seste görülmektedir.

hélbeTde 49/58, hiçsene 4/282, hēved 6/205, hēbe 53/102, hēvel 54/1.

/n-/ türemesi:

Kelime başında /n/ türemesi kişisel kullanıma bağlı olarak görülmektedir.

nēsginiñ 32/40.

/y-/ türemesi:

Eski Türkçede it- fiilinde görülen bu türeme bölge ağzı açısından karakteristik bir olaydır. Hanak Türkmenlerinde de görülen bu türeme (bk. Ercilasun, 2002: 140) ilgi çekicidir.

yitirmissiK 35/31.

Kelime başında /y-/, “yıráK 68/34” kelimesinde asli şekliyle korunmaktadır.

Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında en çok rastlanan türeme, kelime ortasında görülen ünsüz türemeleridir.

/-b-/ türemesi:

“pambığ 25/73” kelimesine has, sistemli olarak görülen bir türemedir. Bu kelime, bölge ağzının genelinde bu şekilde kullanılmaktadır.

/-h-/ türemesi:

Alıntı kelimelerde görülen iç seste /-h-/ türemesi yanyana bulunan çift ünlülerin konuşma sırasındaki söylenme zorluğu sebebiyle ortaya çıkmaktadır. İki ünlü arasında /h/ ünsüzü türemektedir.

ismáhállı 29/12, sahat 29/18.

/-n-/ türemesi:

Yalnızca “eyinlīneñ 8/37” kelimesinde görülür. /-n-/ türemesi Kahramanmaraş Merkez ağzında dikkate değer türemelerdendir.

/-ş-/ türemesi:

Şahsi kullanıma bağlı olarak bir örnekte, ekleşme sırasında ortaya çıkmıştır.

güleşşe 28/55.

/-z-/ türemesi:

Bir alıntı kelimeye şahsi kullanıma bağlı olarak tespit edilmiştir.

kèzzá 32/2.

/-y-/ türemesi:

Bir örnekte tespit edilebilmiştir.

lèymun 9/39.

Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi

Kelime sonunda ünsüz türemesi Kahramanmaraş Merkez ağzında yok denecek kadar azdır.

/-g/ türemesi:

Kelime sonunda görülen bu türeme, bölge ağzında çok az görülmektedir.

ortağ 25/53.

/-k/ türemesi:

Yazı diline götüreme olarak kabul edilebilecek bu olay, bir iki örnekte “ok/ök” kuvvetlendirme edatının kalıplaşmasıyla görülmektedir. Adapazarı Aşağı Dereköy yerli ağzında da sık görülen bir durumdur (Acar, 1999: 241).

şimdik 2/95 < şimdi ök, gèlincik 19/84 < gelince ök.

Bir örnekte ise şahsi kullanım sonucu karşılaşılmıştır.

bèşènnik 28/6.

/-l/ türemesi:

Merkez ağzında son seste az görülen bir değişimdir.

hüsüsül 6/114.

/-m/ türemesi:

Bölge ağzında az görülen bir türemedir. Örnekleri kısıtlıdır.

kèrem 30/57.

/-n/ türemesi:

Kelime sonunda /n/ türemesi “ Artık enstümental eki durumuna gelmiş bulunan ile edati” (Ercilasun, 2002: 140)’nın sonunda görülmektedir.

dömiyenen 46/78, aþlasĭnen 55/29, gábinan 55/59.

/-þ/ türemesi:

Kelime sonunda kiþisel kullanıma bağlı olarak bir örnekte görülmektedir.

añþıþ 2/47.

2.2.2.14. Göçüþme

Kahramanmaraþ Merkez ağzında örnekleri sıkça tespit edilebilen bir ses olayıdır. “Genellikle iki komþu ünsüzün birbiriyle yer deęiþtirmesidir” (Aydın, 2002: 36). “Telaffuz cihazlarının fizyolojik örgüsünden doğma bir geliþmesi olan göçüþme fonetik bir olaydır. Ayrıca söz ve deyim zenginliği açısından dilimiz için büyük öneme sahiptir” (Caferoğlu, 1988b: 1). Görülen göçüþmeleri þöyle göstermek mümkündür:

vr>rv: baþdévriþli 5/113 < baþderviþli.

pl>lp: cıþbádıę 6/14 < çıplaktık.

kþ>þk: eþgili 1/56 < ekþili.

rv>vr: sévrileri 6/200 < servileri.

lv>vl: hévlíyánan 25/12 < helvayla, sévler 34/12 < selver.

ry>yr: déyrá 29/13 < derya.

Bunun yanında bölge ağzında uzak yer deęiþtirme örnekleri de çoğunluktadır.

lr>rl: irelide 36/10 < ileride, yúraļ 14/152 < yular.

ln>nl: gènelāā 13/18 < geleneği.

st>rs: görsetmesiñ 32/12 < göstermesin.

gç>çg: saļāñgaç 3/54 < salıncak.

ry>yr: ceylânî 1/82 < cereyanlı.

ml>lm: mēlmeketi 37/1 < memleketi.

nl>ln: lormen 28/51 < normal.

kr>rk: arḥabālar 28/53 < akrabalar.

nm>mn: bemiñkilerī 66/51 < benimkileri.

Bir örnekte biri ünlü diğeri ünsüz iki sesin yer değıştirdiğı de tespit edilmiştir.

rü>ür: üryámda 2/269 < rüyamda.

2.2.2.15. Hece Kaynaşması

Hece kaynaşması, iki ünlü arasında bulunan /g/, /ğ/, /h/, /k/, /k/, /n/, /ñ/, /r/, /y/ ünsüzlerinin erimesiyle ortaya çıkmaktadır. Hece kaynaşması çoğı zaman ekleşme sırasında meydana gelir. “Hece kaynaşmasında kaybolan sesler fonksiyonlarını yine uzunluk şeklinde, kalan hecenin üstüne yüklerler” (Gülensoy, 1987: 127). Kaynaşma olayında kelimedeki hece sayısı azalmaktadır. Kahramanmaraş Merkez ağzında hece kaynaşmasına sıkça ve sistemli olarak rastlanmaktadır.

sāmen 37/35 < seğmen, yālīz 36/23 < yalnız, dālıdı 36/59 < değıldi, bizcāz 19/64 < bizceğiz, yāylāz 19/66 < yaylanız, bāmız 1/22 bağıımız, ğabānı 1/40 < kabağıını, dōme 1/42, ğarabibērimiş < karabiberiyemiş, kemunīmiş 1/51 < kimyonuymuş, yōruður 1/51 < yoprulur, yápannar 1/52, yápīler 1/52, yápíyúk 1/59, ğeldīsāz 1/112, gidersēz 1/113, dēāşdırdiler 2/5, ilāen 2/25, dúúr 2/46, benīniñ 2/55, dirāmiz 2/72, rāmet 2/76, yēmēmiz 2/106, çī 2/109, yēmāmiz 2/115 < yemeğimiz, çalūler 2/122 < çalıyorlar, ğedersīz 2/151, ğelsiyedīz 2/194 < gelseydiniz, aşşā 2/227, bulaşī 2/280, bebēken 2/295 < bebekken, yāmīrlīdı 4/19 < yağmurluktu, çilē 4/106, yapūlerdi 4/229, ānadırdı 4/302, mēkdebdīkene 5/27, ğōnu 6/127, māberede 7/24, şikāt7/34, mārū 7/35 < mağrur, bādamırlīsı 7/97 < baydemirlisi, māsıtlīm 7/99 < maksutluyum, İsanrı 8/48 < insanları.

Kahramanmaraş Merkez ağzında hece kaynaşmasının, iki komşu kelimenin yan yana gelmesiyle görülen örnekleri de mevcuttur.

şindikim 2/32 < şimdiki gibi, ótāçeden 2/149 < öte geçeden, eşşöleşsek 7/34 < eşek oğlu eşek, benimkimi 19/72 < benimki gibi, nōtaḷlardı 6/106 < ne utarlardı: ne yaparlardı, nādarımışsın 16/148 < ne kadarmışsın.

Yine yöre ağzında rastlanan bir diğer kaynaşma türü ise soru ekinin fiille kaynaşmasıdır. Kaynaşma esnasında soru ekleri, fiilin son ünlüsünü uzatarak kaybolur ve cümlede soru vurgusuyla kendini gösterir. Bu durum karakteristik olarak göze çarpar.

ānadı 37/38 < anladın mı, bilī 39/41 < biliyor musun.

2.2.2.16. Hece Düşmesi

“Bir kelimedede yanyana bulunan ve sesleri boğumlanma nitelikleri bakımından birbirine eşit ya da çok yakın olan iki hecenin söylenişte tek heceye indirilmesi demektir (bk. Korkmaz, 1994: 100). Kahramanmaraş Merkez ağzında hece düşmesinin örnekleri çok fazladır. Yöre ağzında sistemli olarak görülen ses olaylarındandır.

gēdicim 2/22 < gideceğim, ḳaynadıñ 2/123 < kaynatırsın, ğıḷım 2/243 < kılayım, yiyecim 2/282 < yiyeceğim, yāndan 4/202 < yanından, heral 6/262 < herhalde, nassıñ 12/70 < nasılsın, götürürüg 29/64 < götürürüz, ğavırın 9/23 < kavurursun, bilmiyüm 30/4 < bilmiyorum, zannediyôm 42/22 < zannediyorum. hazırḷiyem 2/8 < hazırlayayım, biliyôm 70/13 < biliyorum, peygambıñ 27/17 < peygamberin, kitler 18/83 < kilitler, dıḷārī 6/236 < dışarıyı, , bōdüg 6/15 < büyüdük, burhānede 34/22 < burhaniyede, vasımıs 34/28 > vazifemiz.

Hece düşmelerinin bir kısmı ise ulama olayı esnasında ortaya çıkar. Genellikle çabuk konuşma esnasında görülen bu tür düşmeler bölge ağzında çok sistemli görülmektedir.

geri_ḥāmdan 5/50 < geri arkamadan, nēri_ētdi 6/248 < nereye gitti, ēdiler_ızım 25/74 < ediyorlar kızım.

“-e kadar” zarf-fiil yapısında ve “kadar” kelimesinde de hece düşmesi tespit edilmiştir.

zamanādar 53/81 < zamana kadar, bugünādar 54/24 < bugüne kadar, sabādar 62/134 < sabaha kadar, nādarıdı 64/67 < ne kadardı.

“gibi” edatının ekleşmesi sırasında, edatın ilk hecesinin düştüğü görülmektedir. annesîmi 6/236 < annesi gibi, şindikîm 2/32 < şimdiki gibi, bënimkîmi 19/72 < benimki gibi, hasdānaḷarîmı 13/79 < hastanaları gibi.

“yirmi” kelimesinde, zaman zaman çabuk konuşma sırasında hece düşmesi görülür.

yîm dörd_ay, yimbêş 24/45,

2.2.2.17. Hece Türemesi

Kahramanmaraş Merkez ağzında belirli bir nedene bağlanamayan bazı hece türemeleri görülmektedir. Yöre ağzında görülen türemeler bölge ağzında karakteristik olarak göze çarpmaktadır. Bir kısmı alıntı kelimelerde görülmekle beraber Türkçe kelimelerde hece Türemesi daha çok görülmektedir. Alıntı kelimelerde görülen “-iyA” hecesinin türediği örnekler dikkat çekicidir.

ziya**ab**zecilig 8/30 < sebze**ci**lik, sünnet mün**niye** 9/57 < sünnet mün**net**, sōna**miye** 12/83 < sonra, ğamer**iyeye** 28/13 < kameraya.

2.2.2.18. Kelime ve Cümle Vurgusu

Kahramanmaraş Merkez ağzında vurguyu kelime ve cümle vurgusu bakımlarından incelemek gerekir. Vurgu, konuşma sırasında kelimedeki bir heceyi diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde, öteki hecelerden daha belirgin söylemedir (Banguoğlu, 1959: 109). Diğer bir ifadeyle vurgu, bir hecenin ötekilere karşı aldığı durum; bir hecenin öteki veya ötekilerden daha fazla belirtilmesi demektir (Korkmaz, 2007: 168). Konuşma sırasında, cümlenin anlamına bağlı olarak, kelimeler arasında yer değiştirebilen ve kelimelerin kendi vurgularından daha baskın olan vurguya da cümle vurgusu denilmektedir (Korkmaz, 2007: 56). Bölge ağzında vurgu şu durumlarda olabilmektedir:

İki ya da daha fazla heceli kelimelerde vurgu son hecededir.

ye' di 53/9, at' mış 53/8, çó' cúğ 62/8, ha' bar 62/40, zèy' tin 70/63.

Kelimeler eklerle genişletildiğinde vurgunun son hece üzerine kaydığı tespit edilmiştir.

otobüs'nen 1/9, pazartesi'den 1/17, camız'lar 11/8, ğı'zím 20/4, bu'nuñ 20/4.

Pekiştirme bildiren kelimelerde vurgu ilk hecededir.

' bembéyaz 1/82.

Yer ve şahıs isimleri eksiz hâldeyken vurgu daima ilk hecededir.

' ğurTlār 20/1, ' bértiz 36/1, ' mēyrem 42/1, ' zēynep 52/24, ' šerīfē 20/1, ' gōñül 34/1,
' pendiş dēre 52/30.

Hece kaynaşmasının olduğu kelimelerde vurgu kaynaşan hece üzerinde tespit edilmiştir.

gēldī'sāz 1/112, gider'sēz 1/113, ' dēāşdırdiler 2/5, i'lāen 2/25, be'nīniñ 2/55, di'rāmiz
2/72, 'rāmet 2/76, yē'mēmiz 2/106.

Kahramanmaraş Merkez ağızında cümle vurgusu çoğunlukla yükleme en yakın yerdedir.

' şekere ğarışdır 1/90,

' bilmīm_o ğadarlıynı 9/8,

' ğendi de faprikiye ğedī 14/85,

' ğurban_oļım yā buna 14/51,

ēn ğuÇcū ' bābama ğetirū şeyi dapuyú 31/62.

2.2.3. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması

Kahramanmaraş Merkez ağızında ünlü-ünsüz uyumluğunun görüldüğü örnek sayısı fazladır. “Vokal-konsonant uyumu olarak da adlandırılabilen bu uyumu, esas itibariyle, ön ve arka damak konsonantları ile ön ve arka damak vokallerinin birbirine uyması hadisesidir” (bk. Ergin, 2004:65). Kahramanmaraş Merkez ağızında art damak ünsüzleri olan /k/, /ğ/, /h/, /ñ/ ünsüzleri, yanlarında bulunan ön ünlülerle hece kurarken bu ünlüleri arttılaştırır. Karakteristik olarak görülen ünlü-ünsüz uyumsuzluğu yöre ağızında çok yaygın olarak tespit edilmektedir.

yémáķ 4/39, kēmaļī 20/1, kütúk 37/43, yémáķ 4/39, bāñzer 5/42, asğarlıkda 7/12,
ğarnāñ 7/42, dáñize 7/49, dedāña 46/63, öteķı 47/25, ğumrúķ 50/63, kútúkde 29/10,
akpuñar 6/1, ğúzēlce 4/69, kóyden 16/151.

/h/ ünsüzünün arhlılaştırdığı örneklere alıntı kelimelerde rastlanmaktadır.

saħıb 36/24, ihdiyèrim 68/11.

Kimi zaman da ulama olayı esnasında ön ünlülerin arhlılaştığı görölmektedir.
atañ_úsdüne 1/55 < atarsın üstüne, âvcarlañ_úsdüne 1/55 < avcarlarsın üstüne.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Tarihi kayıtlara bakıldığında, Maraş ve Kahramanmaraş Merkez civarında 1337-1522 yılları arasında hüküm süren Dulkadiroğlu Devletini oluşturan Oğuz boylarının başta Bayat olmak üzere Avşar ve Beydili boyları olduğunu biliyoruz. Buna bakarak Kahramanmaraş Merkez'in çok eski tarihlerden beri bir Türkmen yurdu olduğu görülmektedir. Yöre ağzının oluşumu ve gelişimi noktasında bu boyların tesiri büyüktür.
2. XVI. yüzyılda Anadolu'da Oğuz boylarına ait yer adlarına bakıldığında Maraş Sancağı'nda Avşar Ömer, Bayındır, Çepni, Kınık-Kuzu, Büyük-Kınık boylarının bir arada yaşadığı görülmektedir. Bunlara ek olarak, Maraş ve bölgesine yerleşmiş olan Ağaç-eriler, Bayındırlar, Karkınlar, Kızıklar, Peçenekler, Yazırlar ve Yıvalar gibi diğer Türk boylarının izlerine dair çeşitli isimlere de muhtelif tarihlerde ve muhtelif bölgelerde rastlanmaktadır. Kahramanmaraş'ta çok çeşitli boy, aşiret ve cemaatların yaşaması, yöre ağzının oluşumuna büyük oranda etki etmiştir.
3. Karahan'ın Anadolu ağızlarını sınıflandırdığı çalışmasına bakıldığında (Karahan, 1996: 2,171) Kahramanmaraş'ın Batı Grubu ağızları içerisinde VII. alt gruba dahil olduğu görülmüş; bölgenin ağız özelliklerine göre yapılan bu sınıflandırmaya ait özelliklerin çalışmamızla çoğunlukla örtüştüğü tespit edilmiştir.
4. Kahramanmaraş Merkez ağzında sekiz ana ünlü yanında 16 ünlü; 21 ünsüz yanında 35 tane daha ünsüz bulunmaktadır.
5. Bölge ağzında damak n (ñ)'si sıkça kullanılmaktadır. Kelime ortasında ve sonunda kullanılan /ñ/ ünsüzü Kahramanmaraş Merkez ağzında iyi korunmuştur. goñşú 49/45, gałdıryóñ 61/19.
6. Ön, iç ve son seste "k>g, k>ğ, t>d" değişimleri, bölge ağzında karakteristik olarak tespit edilmiştir. depelérken 6/196, asgérdiyeKen 53/57, çıgmadı 3/2.
7. Bölge ağzında ön damak ve orta damak ünsüzlerinin yanındaki yuvarlak ön ünlüler, orta damakta boğumlanma neticesinde yarı yuvarlak art ünlülere dönüşürler. Bu durum Batı Grubu ağızlarından Kahramanmaraş Merkez'in bulunduğu yedinci grupta görülmemekteydi. Metinlere bakıldığında, Kahramanmaraş Merkez ağzında bu

durumun karakteristik olarak var olduğu tespit edilmektedir. kıoyden 16/151, ğumrúķ 50/63.

8. Kelime başı /h-/ , /y-/ türemeleri sistemlilik arz eder. Kelime sonunda ise /-l/ türemesi Kahramanmaraş Merkez ağızında dikkat çekici bir özellik olarak görölmektedir. yıráķ 68/34, hêlbeTde 49/58, hiçsene 4/282, hüsüsül 6/114.

9. Yine kelime ortasında “-iyA” hecesinin türemesi dikkate değer bir türemedir. ğamer*iyeye* 28/13 < kameraya, *ziya*bzecilig 8/30 < sebzecilik.

10. /h/ ünsüzünün yöre ağızında, şahsi kullanımlara bağılı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. çuhurhasar 40/1, çıħa 40/23, oħuduđ 15/2.

11. Sürekli ünsüzler arasında görölen /ñ/>/y/ değışimi, bölge ağızında dikkat çeken değışimlerdenidir. öysenli 8/25 > Önsen (:Yer Adı).

12. è>i değışmesi Batı Grubu ağızlarında göröldüğünün aksine nadiren görölmektedir. Kapalı è bölge ağızının karakteristik özelliğidir.

13. Kahramanmaraş Merkez ağızında Batı Grubu ağız özelliklerine uygun olarak ilerleyici benzeşme, gerileyici benzeşmeden daha kuvvetlidir. mérésciler 21/13, ihdiyéc 43/44, ıráhmát 21/43.

14. /r/, /l/ akıcı ünsüzlerinin önünde, kurallı ve düzenli olarak ı,ı ünlülerinin türediği görölmektedir. ıráhmát 46/63, irezillikden 43/36, iláen 2/25.

15. /r/ ünsüzü diğer bölge ağızlarının aksine Kahramanmaraş Merkez ağızı ve civar ağızlarda çoğunlukla düşmemiştir. diyörmüş 47/41, vériyirler 6/47.

16. /g/, /ğ/ ünsüzleri iki ünlü arasında erimiştir. Ayrıca hece kaynaşmalarında da bu ünsüzlerin ortadan kalktığını görmekteyiz. aa 2/145, bastı 1/40, sqamadı 2/96, bizcáz 19/64, yemámiz 2/115.

17. Kahramanmaraş Merkez ağızında birincil uzun ünlülere az da olsa rastlanmıştır.

18. Batı Grubu ağızlarında görölen son seste /r/ ünsüzün eridiği örneklere sıkça rastlanmaktadır. ğonuşánla 35/35, deşirüyöle 37/47.

19. Yöre ağızında /b/, /m/, /p/, /v/ gibi dudak ünsüzlerinin yanındaki yuvarlak ünlüler düzleşerek, önlük-artlık uyumuna tabi olurlar. yavîz 8/10, yāmîr 14/8, çabîdîñ 10/81, vapîrnan 13/45.
20. Kahramanmaraş Merkez ağızında “-ecek/ -acak” gelecek zaman ekindeki geniş orta hece ünlüsü /a/ ve /e/ nin düşmediği gözlenmektedir. êdeceksîñ 16/36, ğaġacaĝ 18/49.
21. /c/, /ç/, /ş/, /y/ ünsüzleri yanındaki ünlülerin genellikle önlüleştigi görülmektedir. yáyládan 41/49, hocám 54/18, çîĝmíyoĝ 29/15, nişánnı 54/53.
22. Kahramanmaraş Merkez ağızında önlük-artlık uyumu düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre daha baskındır. içmüyöler 13/37, oynāĥan 13/25.
23. Ön damak ünsüzü /k/’ nin orta damakta boğumlanmasına ilişkin örnekler, bölgemiz ağızında sıkça rastlamaktadır. ğıġlavîzıġıdiyedîK 37/24, bêKledim 54/12.
24. İncelemeye tabi tutulan araştırma sahamızda, patlayıcı bir ses olan art damak ünsüzü /k/’ nın, sızıcı bir ses olan art damak ünsüzü /h/’ ye, sıklıkla dönüştüğü görülmektedir. oĥuduĝ 15/2, arĥasına 36/3.
25. Hece kaynaşmasını doğuran seslerin çoğunlukla /y/, /ğ/ seslerinin olduğu görülmektedir. Bunların yanında /g/, /ğ/, /k/, /k/, /n/, /ñ/, /r/, /y/ seslerinin de kaynaşmalara sebep olduğu görülmektedir. kemunîmiş 1/51, yörüġur 1/51, döme 1/42, mārū 7/35, rāmet 2/76, şikāt7/34.
26. Sürekli ünsüzler arasındaki değişimlerin çokluğu dikkat çekicidir.
27. Kahramanmaraş Merkez ağızında görülen bu hususiyetler, Karahan’ın Türkiye Türkçesi ağızlarını sınıflandırırken ölçü aldığı niteliklerle karşılaştırıldığında, araştırma sahasındaki bölgeye ait farklı bulgular ortaya çıkmıştır. İnceleme sonuçlarının, hâlihazırdaki sınıflandırmayla örtüşen tarafları da azımsanamayacak kadar çoktur.
28. Kahramanmaraş Merkez’de, ağız özelliklerinin farklı olduğu düşünülerek seçilen 70 yerleşim yerinden alınan kayıtların bir bölgenin incelenebilmesi için yeterli olduğu kanaatini taşımaktayız. Bununla beraber incelemeye tabi tutulan araştırma sahamızda, başka farklı bölgelerden yeni derleme kayıtları alınmaya ve incelenmeye devam edilecektir.

METİNLER

-1-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Akyar Köyü

ANLATAN : Hatice Sarı

YAŞI : 57

KONU : Karışık

- (1) hoş geldiniz.
- (2) adım hatice soy_adım sarı. elli yedi mi, elli sekiz mi?
- (3) elli yedi.
- (4) elli yedi mi? genç mi gönderim? ná_bilim yaşlı gösderiñ diler_ama ben_ep genç
- (5) gösdèriyorum. hı.
- (6) āydatlıyi aldı yá eyi.
- (7) yá gaşdı gaşdı.
- (8) o giden_otobüsdēki gādın onu şētdi mi?
- (9) gèdennen otobüsnen gèderdi. o gèlenekleri mülenekleri iyi bilirdi ben yávrım ne dīm? (10) há. öncekileri mi? o zamanıñ durumu çok kótüydü şimdiki mi dēl. ni_yápardıg elekdirik (11) yōdu su yōdu. yog. şo tarafda gayınnam gilde burı sōradan yápTırdıg. mısdafa gāpı (12) gāpad_isderseñ. hı bu gèliñim.
- (13) siz az_onnarı alıñ ben gidim illá_ancama.
- (14) yá köyüñ yimekleriniñ bilemem ki bēn, yerlisi olmi, olmince çocuğluğum burda gèçmi (15) temsil çocuğluğumuzda ne yèdişek biz de onu yápik.
- (16) hē. düün yemekleri güzel_olur. önceden ī dört gün düün yapağlardı perşembe günü
- (17) başlardı. cumā günü, cumārtesi, pazara gadar. o zaman pazartesinden başlardı. (18) pèrşembéye gèlirdi önü, şimdi cuma başlı pazara gelı. ters günner_oldu. esgile (19) esgiler_öyle yápardı. cumāya gètirillerıdı gèlin gúvey_olması için. şindi her zaman (20) düün_olı. her zaman_olı. evet öyle idellerdi esgiden. benimki üylē_oldu öyle oldu. tábi.

(21) bizim burda_ı yá, yáylamız varıdı. yáyla. maraş dī gitdik, burda yáylamız vardı. bizi
(22) istediler yāni ben on dörd yaşındayıdım. annemde beni isdediler diye burda da bāmız
(23) var diye acebā biz yāni tācizlig_ederler mi, bāa bu benzerince gidişinden heralde
öyle (24) düşündüg_ist_o on dörT yaşında olunca eşgiden çocuğlara
bi_şey_anlatılmazdı. annem (25) duTdu beni v̄ermeg_isedi. babam v̄emedi annem
v̄ermeg_isedi. öyleligce v̄erdiler (26) yāni. öyle olunca hē nişan yapıdılar. ondan sōra da
yázın düün yapıdılar. yázın ki düünü de (27) ben görmedim_ için ne diyebilirim. nişan
öyle evde. kendi aralarında oñan_evi gız_evi (28) toplandı öle bi_nişan yapıldı. hı. düün
düün de burda yapıldı biz maraşdaydığ_ö zaman. (29)

- iSdē pazartesī tohumğavit ney geldi salı günü başladı yāni. tohumğavit da önce (30)
tohumğavit gönderillerdi. yāni bir góç_ossun teke gibi keçi gibi öyle süsleller onu (31)
gönderiller güyā gız_evine yemelik et gibisinden. buralardā bulğurmuş dōmeymiş
yāmiş (32) öyle de gönderillermiş de biz istemediğ_ö zaman. biğ tohumğavitnān
bis_satr yòurt (33) öyle geldīdi. tohumğavit o. hā. ilg_gün né yapıılır çeyiz_olur, çī
köfTē_olur ondan sōra (34) çehiz_olur. e gelin gelecā gün de öyle yāni. buralarda heB
yemeg_olur. cuma günü (35) duvağ günümüdü. duvağ günü bile yemek yapıldı, geldi,
gelen kadınara yemeK verildīdi. (36) ğabağla ossun, eşgili paça dērler, patlıcan tava
yapıñ onuñ_eşgilisini yapırlar. fasúlye (37) sulusu olur. ğabağlı mı?

(38) ğabağlıyı etinen nohudunu suñını ocağ goyañ. onu ğaynadıñ güzelce. kēmikse (39)
kēmīni tēmizleñ. kēmik dējlse dikise, öyle göyañ, ama kēmikli etinen daha güzel_olur
(40) ğabağlı. he. ondan sōna da yemeg bastı günü domatesini biberini işde ğabāni dōrañ.
(41) etiniñ_üsdüne basdırıñ. eşgisini goyañ, sarımsağ soyañ, döveñ. nāneyinen yáyá yā
yáhañ (42) yüzüne de, çoğ güzel_olur. evet. onuñ yanında da dōme pilávi bişilecek_ha.
o dōme (43) pilávinān daha güzel gider. şindi piriç pilávi bişiriler_emme güzel_olmī
ben sēvmīm. (44) eşgiden dōme pilávi bişirillerdi ğabağlīnān nen öyle verillerdi. eşgili
paça dedimde (45) patlıcān gene, ğabağlı gibi nohudunu etini gene ocağ goyañlardı.
patlıcāni dōrar, gene (46) sarımsağ dövellerdi nāninen yā yāhılırdı o da ğabağlıniñ
bi_çeşidi olı. onu da dōme pilávi (47) bişirillerdi. bulğur pilávi bişirillerdi şehriyeli. çoğ
güzel_olurdu. evet. çoğ şahāne olurdu (48) yāni. şindiki yemekler yāni habığ gelī insana
göre yāni, o yemekleri yūnce (49) şindikiler_olur başga evinden. evet. yāni tavığdan
mavıgnān tavada tepside yapılı yāni (50) ben o yemekleri pek sēvmīm. çī köfdemiz de
geneliñ_ışde maraşıñ çī köfdesi bulğurnān (51) yōruşur. pevrāzinen ğarabibērimiş,

kemunīmiş,. öyle şeylerden bol pevraznan şalatīnen ⁽⁵²⁾ ayrannan öle vēriller. burda yapīler eşgili turşu yapīler_öyle çī köfde yapannar ⁽⁵³⁾ düünnerde, şalatasīnen öyle güzel_olī. eşgili turşu dā ě_işde, patlıcanī bibēri fasulyesi ⁽⁵⁴⁾ dōranī, haşlanī, sarımsağ dōvülī, somağ_eşgisīnen bol eşgili tuzunu muzunu atañ_öyle ⁽⁵⁵⁾ âvcarlañ_úsdüne su goyañ nāne atañ_úsdüne. o da eşgili turşusu olur. yā tabi èvet sirke ⁽⁵⁶⁾ turşusu olmadı için yazın eşgili turşu vururlar. he tabi güzel_olur. tabi.

⁽⁵⁷⁾ tarhana yaparıq, buğur ğaynadırıq, şī şire zamānī şire yapılacağ diye nişe vurrug ⁽⁵⁸⁾ buğdaynān, un çıhardırıq. ondan sōra da işde buralarıñ bāı vardı önceden şindi ğurudu ⁽⁵⁹⁾ maraşdan üzüm_alık, basdıq yapıyık, sucuğ yapıyık, bēsdil yapıyık, pēkmez yapıyık, ⁽⁶⁰⁾ yānī işde buranıñ ğelenekleri o. yānī yapılmassa hiçi yapmassañ evde yiyecek yapīñ yānī ⁽⁶¹⁾ satlığ yapılmassa şindik satlığ yapılı, çoğ yēllerde. evet. yōğ yōğ zātī orda şire yoğ bu ⁽⁶²⁾ taraflarda var şire. mēselā bu geldīñiz yol_üzeri āha ğozderēye gitdi ğadın. bułanık tarafı, ⁽⁶³⁾ peynirdere tarafı, bu tarlanıñ taraflar şey daha çok yapī. hē. aaç, ceviz aaçı meviz_aaçı ⁽⁶⁴⁾ buralarda aaçlarda var. o olunca yapī işde bertiz tarafı yapī. o yapılan yapılanken ⁽⁶⁵⁾ ğelseydiñ hemi yapılışını ğörürdüñ hem de nasıl_olduğunu bilirdiñ_ò zaman. burda el_işi ⁽⁶⁶⁾ pēk yapılmī dēsem. esgi ğadınnar ğeçilerin ğılımī yününü ēirirdi. çul çuval yapardı, şindi ⁽⁶⁷⁾ çul çuval yapan da ğalmadı. ğençler_işde dantel_işli, nahış ğursu gelī, nahış_işliler, ⁽⁶⁸⁾ dikiş ğursu gelī, dikiş yapīler. ne_yapacāğlar başga? şindi ğuran ğursu açıldı, ohumiyé ⁽⁶⁹⁾ ğedilī. var. èvet. eşgileri işdē şeyiñ leylānıñ ğayınması ossa daha şeyli söyledi. onuñ_için ⁽⁷⁰⁾ dēdim saña yōharı ğet diñ.

- ⁽⁷¹⁾ bağğalıñ_úsdünde
- ⁽⁷²⁾ o da bağğalıñ_üs başında köşede
- ⁽⁷³⁾ urda bağğal var.
- ⁽⁷⁴⁾ ğırmızı boya mī, māvi boya mı ğapılar, ğırmızı boya büyük bi ğapıları var.
- ⁽⁷⁵⁾ èvet.
- ⁽⁷⁶⁾ orda belki de ğapıda oturabilir_o.
- ⁽⁷⁷⁾ ğapıı açıp.
- ⁽⁷⁸⁾ o daha eşgilerden.
- ⁽⁷⁹⁾ dēğel mi hē o maraşdāymış. dün de ēkmek yapīlermiş, kime yapīlerse? hālide ğelmedi ⁽⁷⁹⁾ bünyāmis niye ğeldi, onu da hiç sormadım. sen de saol. hindik bizi çektiñ mī_buriyé? ⁽⁸⁰⁾ èvet. bēsdil sucuğ, bēyaz sucuğ, bēyaz sucū unnan çalıñ_ònuñ

hapsasını. əsgiden ⁽⁸¹⁾ çálınen dōülürdü.tağda dolab_olurdu onnan dōülürdü. bəyaz sucuğ da var. onu da ⁽⁸²⁾ ununan çálıñ şerbetini. onü da cəylánlı makineyən dōvıñ. unu bəmbəyaz aarı, sucuğu öyle ⁽⁸³⁾ batırıñ_ónu. siyah sucuğu besdil hapsasına batırıñ, nişeyinən bişirıñ_ónu. sucuğu batırıñ ⁽⁸⁴⁾ hē, arta galsa da Pesdil yápıñ, budur_iste pesdil hapsası çalmağ, göyannar var yāni. ⁽⁸⁵⁾ basdığ yápıyuñ beziñ_üsdüne sérıñ, soyuñ, samsa sarıñ. çeşitleri var, üçgen gibi. gıvırığ ⁽⁸⁶⁾ yapañ başğa tatlı ne_yápıcıñ? gıvrım. hamırını, yımırta mı gırıñ_ona?

- ⁽⁸⁷⁾ hı hım bi tāne.

- ⁽⁸⁸⁾ bi tāne yımırta, şē, hūncēz gadar bir tereyā, atıñ_ıçine hamırını yuurrken, yūrıñ, ⁽⁸⁹⁾ hazırlıñ, Kendi gıvāmında yāni olacağ o. geri de mısır nişasdasinen egmeg_acıyuñ ince. ⁽⁹⁰⁾ arasına cēviznen şeker dōvülmüş cēviz, şekere garışdır, onu sērpıñ, yuvārlıñ. onü da ⁽⁹¹⁾ gıvrım gıvrım tepsilere tepsij yālıñ. düzün, ondan sōra da dilim dilim kesıñ_üsdünü yālıñ, ⁽⁹²⁾ fırına sürıñ, şeker_ahıdı dōkıñ_üsdüne. çoğ güzel_olur. hım.

- ⁽⁹³⁾ evet, güzel_olur, yeñ.

- ⁽⁹⁴⁾ çoğ güzel_olur_o. gıvrım. gıvrım.

- ⁽⁹⁵⁾ gıvrım. maraşlınıñ gıvrımı. i şindi çarşıda tułumba tatlısı diye gıvrım gibi satılı ya. ⁽⁹⁶⁾ onuñ_ıçi cevizli olı yāni. biziñki ekmeğ_acılı, o hamırnan ĩ döküp gızardıp şekere ⁽⁹⁷⁾ goyılər, bu ekmeğ_acılı incecik ĩ paqlava gibi, baqlavanıñ bi çeşidi olı bu da. evet, onda ⁽⁹⁸⁾ dilim dilim kēsiyuñ. öyle tabağ göyup verıñ. āmin. yārdımcı olduysak, bildijimiz gadarını.

- ⁽⁹⁹⁾ ondan da alırdıñ.

- ⁽¹⁰⁰⁾ o daha əsgilerden, hem de gözderelidi onuñ_aslı.

- ⁽¹⁰¹⁾ onuñ da herifi gosderedē.

- ⁽¹⁰²⁾ o əsgileri daha çoğ bilir. o yētmıñ_üsdünde var. öpmı gerek yoğ, canım benim, gēt ⁽¹⁰³⁾ güle güle gēt, saql.

- ⁽¹⁰⁴⁾ saqlıñ.

- ⁽¹⁰⁵⁾ sen de saql helal_olısuñ.

- ⁽¹⁰⁶⁾ güle güle gēd_e mi?

- ben de hususan bi de siyah_ereng bir_arabaynan gelince, acabā dedin nahış gursu mu ⁽¹⁰⁷⁾ gēldi diye. hı.

- ⁽¹⁰⁸⁾ gafarlı.

- ⁽¹⁰⁹⁾ gafarlı.

- ⁽¹¹⁰⁾ bilmim. oldu bitdi buriye ğafarlı dēnmiř. yāni, buriye ğafarlı dēnilir. ū ğadınıñ gitdiğ ⁽¹¹¹⁾ yēre ğōzdere dēnir. peynirdere var buñalıķ var. e burdan_ōte ayaklıcaoluk var. sarızi ⁽¹¹²⁾ var, çerhan var. hep adları var. göllü var, levhalarını. buriye obiye ğēldīsāz, ēvet. ēvet, ⁽¹¹³⁾ ēvet. bā evleri çoğ evet. burda da çoğ bā evleri. o tarafa gidersēz çoğ var yāni oraalarda. ⁽¹¹⁴⁾ sen de saol canım. güle güle ğēt.

-2-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Altınova Köyü

ANLATAN : Safiye İnce

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) safiye ince. ätmış yètmiş. varım.
- (2) var.
- (3) há. ben bu köydenim.
- (4) dōma, büyüme.
- (5) bı köyüñ_ adını dēāşdirdiler. eveli dedeler dèllerdi, tıngırı dèlleridi. şindi altınova ètdiler. (6) gızım_ aslımız nērden gelīse göde mısır göde bekir derkene işde gödeler galmış. tıngırır (7) diye de işde köy.
- (8) açlıñ varsa yemek hazırlıyem.
- (9) açıyöler şo aşşā mahalle.
- (10) niyē?
- (11) mahalléye tıngırır dēmişleř ne bilim neyise.
- (12) esgiden bayramlarda yemek çıkarıllarmış.
- (13) sufra çıkarıllardı bayramlarda. işde dúunnerimiz de nasıl_ olurdu, oñuntüü dāıdırdıñ, (14) millet birikirdi. davıllı eden davıllı èderdi, davılsız_ eden_ öyle avratları şipüdūnen (15) mīpūdūnen gün geçirirdi, oynallardı.
- (16) öle mi_ ana?
- (17) hı?
- (18) èsgiden gız_ oñan_ evi bir_ evinde mi yapardı yēmā? şindikimi diyál yāni.
- (19) yōğ_ oñan_ evi.
- (20) oñan_ evi yaparmış, bir satır yahni götürüllermiş.
- (21) oñan_ evi yapardı, bir satır yāhnı vèrillerdi gız_ evine.
- (22) nenem _ ānnatsıñ ben_ eve gèdicim.
- (23) muhdarıñ hanımı o da.
- (24) otur yánıma sen.

- (25) iki_ilâen bi lian de piláv vèrillerdi işde buyudu ğız_evine vèrdikleri. bir de uyluĝ (26) vèrillerdī maılı kesişin.
- (27) ğızı.
- (28) ğızī isderken, ğız_isderken vārīyöm_işde. dúún_olursa ğèdiyüm. (29) variyõñ_allahıñ_emrinen peygamberiñ ğavlīnen ben seniñ ğızı filán_õluma isdiyüm. öyle (30) vèirse hayırlı olısuñ diyép ğeliyõdüñ. yoĝ vèrmesse dönüp ğeliyõdüñ. ih. neydi (31) canım_işde, yõĝ, ne sorusu sorucuılar.
- (32) èvelden gülüm şindikīm, şindi böyledir.
- (33) şindi şindi işde.
- (34) èvelden_ana babıye danışiyölēđi şindik. hē. ğıza danışiyöler_işde şindik.
- (35) şindi ğızınan_õlan birbirini sevdi mi iş bitdi.
- (36) hē.
- (37) esgiden_õle mīdi, ana baba dèrdi.
- (38) hē.
- (39) èvelden ğızlar dèrimiş ki babam nere bõazlar ğanım_ora ahar dèrimiş. babasınıñ vèrdij (40) yeri reddetmezimiş_işde. benīni nasıl_annadīm ki
- (41) bence ğız bitincē ğız bitdim. söz kèsildi, bir ğazan ö hoşmerim yapaııardı.
- (42) hapısa çalıardıĝ.
- (43) biz hapısa derig_ej. hoşmerimi annadım baĝ.
- (44) āzııları şirinnellerdi işde.
- (45) annat bibi dē.
- (46) bi şirinniĝ_ossuñ dēllerdi, ğız bitişin hapısiye èdellerdi. orıye gelen yērdi, dúır ğelenner.
- (47) şindik de datlı aılıB ğèdiyöler_añşış.
- (48) e şindi datlı.
- (49) hē.
- (50) haıa sen_èyi biliñ.
- (51) anam_ırahma. babam_ırahmatlıĝ mı dī anam mı dī daha biz ğonuşmadıĝ dèmiş (52) osman_emmim_ırahmatlıĝ. şu ğeliõlermiş, yörün şo içeri varıñ da ğonuşuñ dèmiş.
- (53) ne ğonuşúcūse.
- (54) õle işde, aldııar vèrdiler. tabi. benim dúúnümde davıı yõdu düdük yõdu. ben bir babasıız (55) dõle vardım. benīniñ babası yõdı. bir ğaynanam varıdı ovā amanıñ èsgere

gètmeden èverek, ⁽⁵⁶⁾ èsgere gètmeden_èverek. vardı gèldi anam gile irahmetlĩn yanına, èsgere ⁽⁵⁷⁾ gètmeden_èverek diyeni. çünnü daalmasıñ, çünnük de niyedi bir pambıg yörganı ⁽⁵⁸⁾ düşüyodu. dedañ_irahmatlıgdan. ěyle èvlendig_işde. sen sa_oļ. āmin. yōg, yōg, yoğ, vāde.

- ⁽⁵⁹⁾ yoğ, vādesīnen vefāt_etdi.
- ⁽⁶⁰⁾ āmin.
- ⁽⁶¹⁾ āmin.
- ⁽⁶²⁾ var benim_o gèlin.
- ⁽⁶³⁾ sen şindik şurda siziñ yanızda amca diñeliyödü ya, ha, u oļu.
- ⁽⁶⁴⁾ onuñ yanında galıyôm. hu. benim büyüğ_olum_o işde ilk çocuım. sen nerdensiñ?
- ⁽⁶⁵⁾ ĩh.
- ⁽⁶⁶⁾ siz nerdensiñiz gızım? aşşādan?
- ⁽⁶⁷⁾ hĩ.
- ⁽⁶⁸⁾ hā.
- ⁽⁶⁹⁾ hā. o da õñseñli.
- ⁽⁷⁰⁾ ben bõyüg_önsendenim. dabi. bi de işde çocuğluuñ geç şeyde olmassa köyde.
- ⁽⁷¹⁾ anañ babañ_oraļı mı? hĩm.
- ⁽⁷²⁾ hĩ, bilirim_õnnarı. gabiliye bilirik de õnnarım yānı. yandım_ordaļı dirāimiz de yandı.
- ⁽⁷³⁾ bis çoğ bilmeg_orıye. erkekler bilir de bis çoğ bilmek.
- ⁽⁷⁴⁾ kirik turuşu kirik kirij.
- ⁽⁷⁵⁾ şuñā dıñışılır, babası gèder gèlir.
- ⁽⁷⁶⁾ hā tamam. babaļarımı bilik yānı büyüklerimden. peh. babañ gazadan_öldü? ⁽⁷⁷⁾ aļļa_rāmet_eylesiñ.
- ⁽⁷⁸⁾ ne bilim_işde, unudduğ gèddik biz_èsgi şeyleri. şindi ècerleri anasıñ ècer şeyleri.
- ⁽⁷⁹⁾ gène aynı, çöu èsgi usul.
- ⁽⁸⁰⁾ hē ben de èvelden bēri işde yāhni yāparımıdı. yāhni yāpıļū.
- ⁽⁸¹⁾ aynı eşgiki gibi yāni.
- ⁽⁸²⁾ èvel duvağ günü dē kelle paça yaparığ gene, gelin_èndi yā. bugün bazırtesi.
- ⁽⁸³⁾ bugün saļı.

- (84) duyamíyō?
- (85) há aynı ben, aynı.
- (86) ayş_apladan birī de gendī.
- (87) aynı işdē bazar günü bazertesı gibi o gün geliniñ duvāã ya biz o gün bazertesı duvãğ günü (88) kelle paça yáparıķ. o gün millet.
- (89) cumã günü.
- (90) bazıertesı bi de geliniñ_indij gün.
- (91) há èveli èvelkini dijōm ben.
- (92) cuma dıãldı ana hı.
- (93) èvelkine göre o.
- (93) èvelkine göre işde şindik, paça yaparıķ.
- (94) hazır.
- (95) o güm millet herkeşli gelir yánı. şimdik dē paça kaçdı,
- (96) soquamadı, millet daãldı.
- (97) bir şeker.
- (98) a_ílácá duvaã gelinū şindik. o zaman_ışde èvelkiniñ şeyi.
- (99) èvel bir gün birikdirillerdi.
- (100) birikillerdī, o bir topluķ sarólūdi.
- (101) e şindig_aylārca geliyō, alduñ da bir şeyi olmúyō yánı.
- (102) paraniñda desdesi olúyó.
- (103) kelle paçıye işdē maļ baazlıdük ya dúún deyi. onuñ kellesini.
- (104) onuñ kellesini eēce.
- (105) dışınıñ zarını yıķarıķ kelle paça yáparıķ, suda haşlarıķ, eşginen sarımsānan kelle paça (106) yaparıķ. bir de pilāv bişirirdik yánına, olur gèderdi işde. o öyle. dúún yēmēmiz de işde (107) yáhnı yaparıķ.
- (108) çī köfde yapaļlardī.
- (109) yá çī köfde yaparídıķ.
- (110) pilāv yapar, piriç pilāvı, dōme pilāvı.
- (111) sarma dolma yaparıķ bũ şeylerde yanı.
- (112) èrtesi tava yaparıķ.
- (113) tavel yaparıķ.yeşil fasúlye yaparığ_ışde. hē.
- (114) şindi öyle.

- (115) sarma, dolmā, cümertesi böük yemāmiz, bazerte, cümá şey cümertesi olur. yáhní
- (116) yaparıķ aķşamı. piriç pilávı, dōme pilávı, nohudunan.
- (117) nohuT.
- (118) èt, hē.
- (119) hē. yaparıķ. hē.
- (120) suan dōraļlar.
- (121) èsgiden de işdē.
- (122) yahnij işdē gēmı ocā goñ. haşlāñ. onuñ sáyünē èt suan dōrañ. suanı öldürüñ, èti
- (123) hitifleñ, o ètiñ suyunuñ_ıçine goñ. nohodu da goñ. kaynadıñ. gayniyeşin de yüzüne
- biber (124) yákañ, yáñan. salça çalıñler şindı de.
- (125) hē.
- (126) biber salçası. onnarı çalañ, dādıñ milleti, sāmēni. sāmen oturur. şindi some
- çıkdı, (127) èvel dama oturuļlardı.
- (128) hē, şōle çapıt sèrellerdī. uşdan_ala.
- (129) çapıt sèrerdiñ. mīr mindēr. uşdan_ala oturuļlardı.
- (130) şimdi de masa çıkdı, şey çıkdı işde. masiyé oturúñlēr.
- (131) masa çıkdı, sandalıyé çıkdı. oturúñller, yemeklerin yēeb_ıçıB, hayarlı ossuñ
- dıēp (132) gēdññler.
- (133) var, èsgiden var.
- (134) var var, oynalñlar. hı ı. davıñ_olur_oynalñlar davıñnan, èrkekler_oynar, (135)
- avratñlar_oynar. yoğ_alñaha gıSım. nè bilim bēn.
- (136) dēzzeñ_èvelden tarliye gēdermiş ğarnı burnundā. talıdan gēliken sūdū āķmış.
- (137) yazıyá mı?
- (138) orıyá varıcáķmış.
- (139) nēç?
- (140) omar_aplam rahatsızlandı orıç varacağmış.
- (141) boñon mu?
- (142) bilmem.
- (143) kim dēdī?
- (144) kim dēdī?
- (145) murad_aa gēndi dēdi.

- (146) murad_aaň ná dèdi?
- (147) gène nólmuş?
- (148) amān dèzziyeň de bir ğız vahdında.
- (149) o olay da çalıdan gèlirken_işde şu çuvalda ātdıK gètdik. ordan da ótāçeden bir çoban (150) gèldi. çöpě_ātdı bizi şu da.
- (151) şóriye mi gèdersiz bibi şò ğarşıe. hē.
- (152) gèderim bèn.
- (153) hē. şú yāmaçdan.
- (154) haydiň_ana hoşcağalıň.
- (154) otur, tüleme.
- (155) ğızııļ hasadaıanmış. savuļ. güle güle ğalıň.
- (156) güle güle bibi. çantaña aļ bahım hepleriňi. heyle? nèy_isdiň?
- (157) bayramlar ná_Samān?
- (158) işde yèaeg_èderig yāñi misāfir çārrığ_işde yèmekler_èderik. çārrığ. vār_işli köfde (159) yāparığ, baļığ_allık baļıK yāparığ_işde tava yāparığ. bōrek yāparığ_işTē. tabi. è çōkelikli (160) èderiK. ğıymalı èderig_işdē.
- (161) patates, soan.
- (162) yāparığ. tēlevzona baKmam kine bèn_öyle. bèn_ejce bāğmam bāKmam , başım_ārır_èyi (163) aļmaz gène ğafam_öyle. hē. unuň_içine acīcāK duz_èkelerik, pilāvī duz_atıyō gimī. onu (164) ğarrığ. yuırruK. güCcük güCcük dē yèmek dōkerik cēviz gimī. açarıK bazısınī. çōkelik de (165) èdicīseň çōkelikli, ğıymalıse ğıymalı, sōanıñı ğavırıñ_işde ğıymasınī.
- (166) aha saña muhdar da gèldi.
- (167) gèl bahım güssüm_apļa otur bahım ğayniyeň yèrine.
- (168) hoş gèldiň.
- (169) öyle yāparıK hē.
- (170) hē, āma. zūbeyde. ince. hē aKrabā işde āgrabā. bu gèlinimiziň_annesī. bu gèlinimiz burā (171) ğardaşımıñ hani èvi. hē.
- (172) o gèden de zaten bibisi.
- (173) hē, o gèden_aynānamıdı o gèden. bu da mıKdarıñ hanımı hemi. hē o babamıñ dayısınıñ (174) hanımī işde, bu dā nène gèder.
- (175) ğamber_ırahatsızlaşdı.

- (176) nōtucuġarımıŝ?
- (177) nēđedicġkēne bē.
- (178) işde yáŝımız da var ēpiē.
- (179) ġaynanañ var, ġayınıñ var, ġēlin var.
- (180) bōle işde. bġ de ramazanlıġda işde yēmekler aġarrġġ, yēmek yáparıġ, misáfir çáarrġġ_ıŝdē. (181) yōġ_ōyle daTlı mutlu yapmaġ.
- (182) çōrek yápaġġar bizim buraġarda.
- (183) yapaġġar dē. ēkmeK yápaġġar.
- (184) hē. çōrek.
- (185) yápmēznā çōrek, bize ġöre kōmbe. yūzlū kōmbe.
- (186) ġatmezġ ēkmeġ_açarıġ. ēkmeġ_açarıġ. yufġa olūr yá. onu yáġarıġ, ŝēkerlerġk, ġıvrırġġ_onū (187) da ġerġ bazġnen fırında yáparıġ. ēvet. hē.
- (188) ŝērbet de dōkūler. yōortunan.
- (189) ŝērbet de dōkūōler hē.
- (190) hē vērdim ġētdi.
- (191) ġüssüm_apġa.
- (192) ġüssüm_apġa yūzlū kōmbeniñ tarġfini verġ.
- (193) ŝurġye ġēt ŝōylē.
- (194) yūzlū kōmbeniñ_ēkmeK yápdġġ. az_ōnce ġēlsiyēdġz, bazġlama yērdġz.
- (195) ēkmānı yáparıġ. hē.
- (196) bir tāne ġaġdır_abġama.
- (197) hē. ġētir de yēsiñ bārim. hē. yūzlū kōmbeniñ_ēkmānı açarıġ. hamġrını yūurrġġ_ondan (198) sōñrā, ŝēkerli ēderseñ ŝēkerli, patitēzli hamır. ēkemk hamırġ gibġ. onu ēyice ēkmeġ_açarıġ (199) kitacıġ_onū da ġēne ġeri ortasından_açarıġ ŝōlē, on dā, ġıvrırġġ ayrı ayrı ayrı ayrı ŝōyle ġeri (200) yūmaġ yáparıġ. on da ġēne ġeri bazı gibi açarıġ. kēnarlarımıñ da ŝōle ġıvrırġġar. iēinē, (201) ŝēkerden_aġıt yáparıġ. onū da iēine çalarıġ, fırına sūrerik. hē. nē kibār. bāzileri yōortlu da (202) yapū yōorduñ_iēine ŝēkeri ġoyúyōler. ondan da çalıōler. öylelikle olūr. bu kēn bōyle. biSde (203) bōyle de dēnmez herħalda biŝŝeyler nē bilġm yānı. ġıŝa bulġur yáparġġ_ondan sōna tarhana (204) yáparġġ. unnūmuzı yġħar ġoyarıġ. dōme dōdürüllē. bulġuru çēkdirrik.
- (205) hē bulġur çēkdirriK.

- (206) iki çáı! déármene sallık. şöyle şöyle o bitince bir dáha sallık. onu savırrık, güneşe (207) günnedirik, çuála goyarık yérine. o bitdi mī gēne sallık déármene.
- (208) ay bu yá nasılmış yá?
- (209) hē, hé burğur_olur, ince burğur ğaynadıyóK da sōrna évimizde ğaynarsa. sułu yālı köfde (210) var. işli köfde éderik. sułu yālī, ğısır köfde éderīg_ondan sōna.
- (211) yóorTlı köfdē.
- (212) pilávını bişirrig_ışdē. lepesini yapāñ, dāTlısınī. ğabānan domatesnen. başğa olā mi olā? (213) şehirlerde öyle olabilir. ğısırı da işde bizde bulğuru goyarık, içinē domates salçası goyarık (214) biráz, ondan sōna biber salçasını goyarık. ondan sōna işde bahadıtlar felán_atarıK. réyhan (215) gimī ondan sonā, nāne gibi onnardan da atallar.
- (216) sarımsaK.
- (217) sarımsāyīmiş, limonīmiş, atallar yúurullār, güzelcene çī köfde gibi olur. sen de pévrázıñi (218) yāpañ, salatasınıñ_arħasına.
- (219) bi de yā.
- (220) öylelikle olur. yānı ğoyıñ, tamam yā da ğoyiyıñ.
- (221) eñ sona ğoyúyóK.
- (222) hē, yānı yúurdukdan sōna yāan da ğoyúyórsūñ. buyuruñ, āfiyetTe yeñ. bāzileri ıslıyó, (223) bāzileri öyle ğuru yúurmağ_ıderseñ yānı ğuru da yúurabilüyóler. biráz ğayret_édiyóñ_onu (224) yúurmiye. tēr dökeceksiñ çī köfde gibi. hı hı. niyē?
- (225) zahmeti mi var?
- (226) demē, nérden ğeldi düyödü bunu, bi_yérden mi díyödüñ?
- (227) aşşā kırıklarđenimiş.
- (228) kırık turuşuñ torunīmiş. ğız bizim fārīñ niyē aKrabāsı mı yá bunnar_o zāman? ayşe (229) va_orde kırıklarđen. hałañ mı? dézzemiñ ğelini o benim. fatik téyzem_olúyó bēnim.
- (230) faTik, fadik.
- (231) hē, onuñ. pan_ali mēmmediñ hanımīdi o bēnim_ışde. hēy yeriñ biş şeyi var demiş. hēr (232) köyüñ bir suvan dōraması olur dēller taman.
- (233) hałañ bahalē şū şeyde apartmanda oturúyoñus seniñ babañ o mīdi yoKsā. sēn_onuñ kıızı mısıñ? bacım giliñ_apartmanında ğıS. bacım giliñ_apartmanında. hī.
- (234) şeyde, eJder_émim giliñ_apartmanında mı oturū?
- (235) hī? hē.

- (236) ejder_èmmim giliñ_apartmanında mı oturū.
- (237) hīm, bilīm bèn_o aparTmaniñ fèlán.
- (238) ğamber_alañ.
- (239) dabanda oturū onnar. ejder_ābi var_orða. indeler. fadıma vār. burasī.
- (240) burā, biz burá.
- (241) hā o ejder_ābijñ hanımī bunuñ bacısı, bènim de amcámıñ hanımı orða görümcem var_ō, (242) ejler_ābiniñ gèlini de bènim görümcem.
- (243) namaS ğılım bāri bir.
- (244) hē.
- (245) hē bir_ōlan var daha hē, hāķan var bir tène. yáraıı.
- (246) öyle. insannar sorá sorá işdē.
- (247) bunnarı nōıacaK?
- (248) hā.
- (249) ona göre anketiñe göre. hī önce anket yāpacāñ dē. bunıu èrişde oıacādı.
- (250) onu ancaķ tabur dātım vèrir. yá da bizim bulıu ènişde oıacādı ona.
- (251) bizim_ènişde oıacādı o görevden_a, saña lafi baĥıyediñ ğızım.
- (252) hē. dōKdürürdü o amma vaĥıtııarı yoĝ.
- (253) hē, saña dēzze bür sürü laf_oıurdu.
- (254) ĝorķdu, hasdaıandı. bi bayrām mēzallıa gitdiK. há şindiki nēne ķaķdı ĝètdi ğız_anañ.
- (255) durmadan hasdaıanır_onnan. onuñ ĝaynanası mezarııa ĝötürmüş. orıe de varınca.
- (256) ĝapatmış ki bu süyü.
- (257) hē ĝapat. bunuñ_ōıu şehid_oıdu asgerde. ondan sona öteki èltimiñ de ĝazā yápdı (258) çócúKııarnan, iki de onuñ_oıdu. onnarıñ da hēBsini bir_aráda yáıı yánna ĝörünce.
- (259) bir de ĝardeşiniñ hanımı vardı.
- (260) bir de ĝardeşiniñ hanımīdi, iki çócúK annesīdi o da daha tāzıedi. onnarıñ da hēpisini (261) bir_arada ĝörüvèrince ĝörKmuş mu ĝayrı nasıı_oıısa işde, o ĝün bu ĝündür daha çekī, hālen (262) çekī, hālán çekī, hasda. şindi rahatsızlaşmış_ite nēñ onuñ_için çāardııar_annesini.
- (263) hē bunun_ōıu. sene doKsan yèdide mīdi. ĝaç sēne oımuş, doĥuz sēne mi oıuK.

- (264) bīzim mēmmet bir yāşındiyedi işde, doḡsan yēdidiyēdi. e bizim fēyzā niye ufaḲdı.
- (265) şēhid_ōlḡdu ōlu.
- (266) içiñe yānī, dōdum mu dī? doḡus de hēC gētmedim_ōle, hēç bilmedim. āniden_ōldü. (267) yaḷız_o gün üryāmdā bizim rahmetlik gēçindīdi yā.
- (268) hē.
- (269) onda üryāmda gördüm, yānı biy yēre gēdicik, bu hasda mīmīş, bibim rahmatlıuñ yānına mī (270) bir hasdāñe gēdicik. bir yol buḷamüōk gēdecek yāni. boyūna bir_ahırırılardan gēdiyök. (271) bir_ahırdan gētdik gētdik gēne de buḷamadıḲ. o sabānan da o zaman da.
- (272) o gün de mēvlidimiz vardī, dezzemiziñ mēvlidi gēçindīdi.
- (273) hē.
- (274) haberi gēldi. ḡabar gēlmiş de yānī bir köye duyurmamışlar.
- (275) dēmemişler.
- (276) mēvliT bitsiñ_ondan kēri duyurāḲ dēmişler. şindi mēvliTde yēmekde kimse ḡalmaz (277) dēmişler. daḡalıllar.
- (278) biSim mēvliTleḡimiz de yēmekli niye oḷur.
- (279) yēmekli oluyó o da. dāh ōyle. e gēne de bilmedim ki hiç_ēve gēlene ḡadar, baña düyöler (280) bacım düyö Ki daha dē düyü yēmāñı bende de bir ḡayrāt var bir ḡayret. şu buḷaşı yıḲıyevērek (281) de dīyüm yānı aḷıyemiz bir yīḲıyek gēdek. ne bilim_onnar da düyö Ki daha sen yēmek de (282) mi yēmediñ, yörü dī baña şē ētdiler. ben de yiycim dēdim. yēmā oturdum yēdim. millet tek (283) tek gētmie başladı yāni. bizim_eşüd_ēviñ ḡırāanda,
- (284) oḡul ḡaç?
- (285) biz de şo köyüñ_içindiyek. ordan dēdiler kine baña yörü ḡayrī ēve gēdek yörü. bizim gēlin (286) de vār. ḡocāssī ölen gēlin. ona dēdim_anne nēre gēdüyōñ dēdi o, bēn de dēdim kine (287) çāarüyöler dēdim nē bilim dēzzeñ gil niye dēdim, ōyle dēmiye ḡalmadı, yolda bir (288) vīyḲırıḡ_ōldü. aha dēdim ben bacım gil de arabiyenen gēdīdi hēraḷda ḡazā yāpdıllar dēdim. (289) oran gēldikkine yoḡ, bizim güccüg_ōlan var bir tene. annē, ābim_ölmüş diyene ḡadār şurdan (290) bir savırdı. onuñ_arḡadaşı yānı bis hēç hissetmedim dē bilmedim dē. hani ḡazā oḷmuş diye (291) annadım. āmin. ḡızı da şurda büyük babasıñ yanındüdü.

- (292) o da ğızıydı. hē.
- (293) o da iki yaşındayıldı işde o zāman. hā. onū dā. hē hē işde õle. annesijl de bırağdı ğendi hadi (294) ğodu ğetdi.
- (295) annesi bēbēken bırağdı ğetdi. üç yaşındē iki buçuk yaşındıedi.
- (296) ikī buçuk yaşında de yōdu bēlki de.
- (297) yāni. asgere ğetmeden_õnce ēvlendīdi işde. hī hı. ēvlendi.
- (298) ēvlendi anası başğasīnān_ēvlendi, ğeri bizi mahğemiye vērđi. çocū ğõnūnen vērđi. (299) mahğeme ğaralīnen bize vērđi şē, sōradan ğeri bizi mahğemiye vērđi çocū almağ_ıçin. (300) başımıza nēler ğetirdi.
- (301) çocuK kimi isTerse ondan ğaldı.
- (302) hākimi savcı fağan ğēne bize dōndū.
- (303) bu yıl çocuk da bunnarıñ, boynuna babanne tarafını isdedi çocug. o tarafı hēC_isdemedi.
- (304) Sāten boyuna dōõşdüKcā dērdī, şū şırnā ğetsem dērdi şēhid_olurdum yā bāri, senin (305) dırdırīñı dāniyāña ğadar dērdi ğeline. õyle dērdi. sahar_alļahıñ dileK ğapısı açıKmış. e (306) bēklesiñ yā.
- (307) o da ğelsiñ, çayımızı içsā olma mı?
- (308) çay_ıçsāydı baam. çayı şõle_m_īci? çay_ıç hē bir bardağ_ıç. kēle hā şunnardan yēy bitī.
- (309) ha şu bazļamiyenen bir tene dadını al.
- (310) kēle hısım çıkdığ dē ye ye. õyle. al kēle al_āl. yō, yoğ, yoğ. su var mı? yōri_ıçerden.
- (311) fadīmā, şey süyü yoğ mu çēşme süyü.
- (312) far sahar.
- (314) far.
- (315) ondan ğetir_ele.
- (316) hı hı.
- (317) ne dīñ ğurban_oluyūm?
- (318) āmān_aman.
- (319) dūnyā da işde böyle dūnyāñıñ tēlāşı. hē hē.
- (320) õyle. başa ğelmedig_ış yoğ_ayāa dāmediK daş yoğ dūnyāda.
- (321) ince. hē biz_aKrabāyık. çounnuğ_aKrabā.

- (322) şunnaş biz_iltik zāten_işde.
- (323) èltijk bërāber biz.
- (324) miḥdariñ hanımı gēne babasīnen_èmm_ōlig_èmmi ğızıyik dīk. yābancımız yoK, çoK bir. (325) çoĝ_az yāni öle. hīm. hē. gēliyōñuz mu burıye, halıyeñ yanına da hēc. bizdel_o ayrıK köpeĝ (326) benzedirler bizde.
- (327) heyye anam o rafları nerde buluyōñ, buluşduruyōñ?
- (328) sora sora kökü şeye vurı yāni gēne de bir_aKrabālağa dayanū.
- (329) kirik halıdıñ_ōlu na Saman oĝdidi ğıs şehit? babam giliñ.
- (330) o épī oĝdu. hı hı. biz_o zaman daha çocūduK. onuñ gēldijnde. öñsende de oĝduydu onūnen (331) bërāber, aynı. bu aşşāyā mı, gērçi ikisi de yukarıye de gēldi o zaman mēzarlık tūmdü yā. (332) yukarıye gēlilerdi hepsi. şindi mēzarlık_ayrıldı da.hī. mēzarlık ğeç_ayrıldı. āfiyet_ossūñ. (333) aynı bacım giliñ_üstde mi? bacı dēdīm şen bir ğadın da yā annayānı_annar.
- (334) hē.
- (335) saĝluñ allah razı ossūñ.
- (336) bazlamiye de aĝ da ābīnen bölüş. fatma şey, betül. yā zahmet, yā zahmet_ètdiĝ_amma (337) yēdiñ mi kī? baĝalā siziñ_èvliñiz bekarıñız var mı? hep bēkar misīs? üş tene misīz? bēş tene (338) mi amā.
- (339) sen kirli, tenesiz bitī kāat gētir de onuñ_içine ataK.
- (340) huñ_oĝuñ_oĝuñ da bir_i.

-3-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Ayaklıcaoluk Köyü

ANLATAN : Leyli Kozan

YAŞI : 79

KONU : Karışık

- (1) ayağlarım_ārī. sızı var_ayağlarım da gülüm sızı var. vaļļa sızı var bilmim, (2) doļanamim, baņa da şer kömür gelidi, kömür çıgmadı ben de kăyeniñ yanına gėtdimidi (3) o da ordan gėt bir ļos ğaļ dī onda oļdu mu benden bi ta.
- (4) aha gėl baķ, şuna. adama buyuruñ şurdan.
- (5) tăġīb_ėderim dī işde. ėyi şirik bunda köve. adım leyli ğozan. ğozan, ğozan. ben (6) yăşımı ne bilim, mesere sėnedine bağ bahım. para ğoyım. hī. hī. hīh.ne bilim ben, (7) bilmim ki ğızım. ğaĉ yăşadımı bilmim_ışde yăşadım. sarıızlı bura. hura da (8) ayaķçaolukļu. hıh. hē oriye bālı. hī? dūñneri işde dūñneri ğėndilere ğore (9) dūñn_ėdeller. gel gel seni de mi alıyu?
- (10) gėl_ėmine gėl leyli_apļa.
- (11) buraniñ dūñneri hėyle oļur ğıs sen daha ėyisini biliñ taman.
- (12) ne_bilim ben_anam, ben buriye ğeleli dağ üç sene oļdu leyli_apļa.
- (13) ğeden_ėşgiden ne vėridi, ata bindirdi, aldı ğoydu ğėtdi. bilī mīdi? istė. o ğunnėr, ğırĝ (14) yăşındıdi hėrif, ben de ōm bėş yăşındıdim. beni ğırĝ yăşında ğarī. ihdiyere ihdiye (15) vėrdiler. zornan.
- (16) gėl, ğeliñ ğaynanam rahatsız ğeliñ.
- (17) ğarısı_öldü, ben de bibisiniñ ğızıdım, benirem dayınıñ_ölüdü. asgerden ğelince (18) onuñ_avradı öluncü beni oriye yamadılar. oriye yamadılar. bi_iki çocu varıdı. biri (19) öldü biri durū. bıyıļ. bende şindi on bir sene ğāldı. ğėndı gėtdi. ğėndı gėtdi ben ğāldım. (20) ben de hasdıdi. ğanseridi. hī. ğanseridi. vāde yėtmiş, ğėtdi gülüm_ışde. (21) ğėtdi. babamız_öldü, işdė_anamız da duludu. şey_ışe sohaĝlarda doļanı fırlanı (22) ğelir meydana ğeldig yavrım. vāriyetli bişėye dēldi zengin bişėy dēldik. anamız torladı (23) topladı bizi besledi. hē ondan sonā da evlendiler_ışde aha hėrif de öldü, biz de (24) ğedecăĝ ğayrı. çoļuĝ çocuĝlarıñ her biri bir yere. yėdi tene ğızım var, maraşda evli. (25)

dört de oĻan var. ikisi maraşde ikisi köyde oĻannarıñ. om bir tene ocuę vėrdi. ğız da bu
(26) yaşdan sōna isdeseñ dālarıñ büyünde āda dōurduę canım ben i hasdāniye hėç (27)
gėtmedim dōuma. dōuma hėç gėtmedim. āh, ārımız dutdu, bir_avrat gėldi. dāda (28)
adırdı dōurduę. yaylada. oĻmadı, oĻmadı, hē, ğoydu gėtdi. şindikiler daha iki hemen (29)
hasdāniye ğopüyöle. hani hep dālarda dōurduę. dōrd gelinim var. ikisi maraşda ikisi (30)
burda. biriniñ yanında oturım_işde barķ. herkiş_evinde barķında. ben_ayrı bir_ódada
(31) oturüyüm. ayrı bir_odada oturüyüm ben. davranıřlarımiñ evlerine varmam içlerine
(32) ğarıřmam_iřde. biri de ěkmėē arırsa varrım yōsa evimde biřirir yerim. řorba (33)
biřirirdię_esgiden bōle řindi ay muy yōūdu o zaman ocuęum. řovra biřirirdię, (34)
ğaşınan alırdığ. ğaşı ěkmēē dōrardıę, öle méydana gėldię. tarhana şovrası, mercimek
(35) řovrası, buĻęur řovrası. iine oa řeye süyü ğoyúyōñ süyün de oĻa ğoyūñ, bitė (36)
buĻęür atıyūñ duzunu atın_iřde bir řovra řovra olūr. onū da ıřlın, onū da ıřladıędan (37)
soñra bişirin tarhanıye mercimekli hep_öyle yapıyök. bilığ_işde. unuddum gėtdi (38)
ėsgiden bire ğızım. esgiden üç dāfe yine mercimek şovrası ya. önceden hėç (39)
kaĥamazdım. ğoyunumuz, ğuzumuz, pendirimiz, yāmız, ökelimiz oğ_olurdu.e (40)
şimdi bişiye ğālmadı ğülüm. bişiye ğālmadı. bėn yāpardım, don ğazanına doĻdurruz (41)
südü, iine bitı damızlığ_atardığ. telemēmi dutardı, onu torbalara ğōrduę, torbalarda (42)
süzerdi. onū da süyünü oa ğor ğaynadırdığ, iine ğor bişirirdiğ pendiri. bař bař (43)
ıĥardırdıę, hım. yoört_alır yoört alırdığ. sarardığ eşşenen maraşa gėderdi. küleklere
(44) ğoca ğoca küleklere sarardığ. yanına da biş yannımız_olurdu yannığda yayardığ.
onū (45) dabir ıĥarır tenekiye basardığ. satılırdı o. ğazanır iřde canıdığ. bāmızı bahamıs
(46) şura bahca ğurudu yavrum. suĻanmadı hep ğurudu, a_oldu odununu yahık kesık
kesik. bā vardı, bāda da ğocadı. barada üzüm_olmadı. ğeç ğeşdi méyveler. üzüme yer
(47) ğodu. benim burda bi bāam varıdı. bir bōyü ğamyon doĻduruduę, ğerisini de şire (48)
yapardığ. bėsdil, basdığ, sucuğ yāpardıę. oĻ yaşarı dutardımadım. burıye otururdu. iki
(49) yıl heriF gėtdi, bāları ğurudu. bişiye ğālmadı. zaman geiyú.
(50) yoķ. bişiye oĻmaz. ocuğlarınan_iřde ūrařıp yátıyük. türkü nerde bilım türkü, nasıl
(51) bilek bu türkü. unuddum gėtdi unnarı heP. unuddum, neñ alardım, uyudurdum. (52)
sebzelerde bōüdürdüm. arĥam sıra yōrüdürdüm. nen alār ununurdum, (53)
ayicim_unuddum. hıh, nenninen ğāldı. nenni ğālmadı. nen ahardığ şöle ocuğlara. (54)
bėřiē ğoruk, saĻānģa ğurarık saĻlardıę. dālarda mı dōruncu, dōruncu. dōruncu iřdē (55)
süyüñ_āzını aığ ğoyañ aĻ basar seni. aĻ basar. há ğırĥlı oĻuñ. ğırĥlı oĻuncu üsdüñü (56)

açınıcı goyarsañ aı basar dèller. bir ğuş gelirmiş, çocu bōdurup, çocu bōmuş, bir ğuş
(57) gelirmiş, seni de aı basarmış. oħuduñ doğdora götürúñ, hocıye götürúñ, işde ūraşñ,
(58) hēe.

- (59) hađđıñı helāl_et.

- (60) yètmıyen yoğ, sen de yazañ_amma nōtum bir kibar ğonuşamadığ, bir (61)
bitiremedıg, ğeldiñ verım. aman_öpenner sađısuñ cıerim naııah_ırāzı ossuñ (62) senden.
bin ğoıılu halel hoş_oıısuñ.

- (63) canım bi çay ğahve. nèrelere gidiciñ nèycisiñ?

- (64) há.

- (65) hı.

- (66) güle güle ğèt ğızım.

-4-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Bahçeli Köyü

ANLATAN : Halil Dünder - Emine Dünder

YAŞI : 61 - 56

KONU : Karışık

- (1) geçiñ, uyüdü.
- (2) èvel yèmek yèdiñiz mi, çáy işdiñiz mi?
- (3) ben çáy dèmledim.
- (4) ben çáy yaptım ha.
- (5) gene de ye gene de getir çayı bir araya, buyuruñ.
- (6) benim çayımı içcek. zoba çokdan belli yahıyödük. gülüm_çerde galsana dolanıñ.
- (7) of üşümüssüñ sen_üşümüssüñ.
- (8) seniñ_anañ kim seniñ babañ?
- (9) adım halil dünder. dünder. atmış bir yaşındajm.
- (10) hêç daa bilmim, hiç gayğı yoğ.
- (11) emine dünder. èlli ałtı yaşındayım heralıda.
- (12) üç yaş benden güccük. èlli yèdi mi?
- (13) èlli yèdi mi, èlli doymıuüm_işde.
- (14) èlli doymulu hı.
- (15) evet. bertiz. bertizde yaşyöz_işde.
- (16) bertiz buranıñ_adı. bura nâdar_ossa yayladır.
- (17) yaylâ, havası güzel, temis_ava.
- (18) temiz hava. bizim hâlen daha şu pencereniñ dibinde yatıyöz_aha şurda. dün dün
- (19) kışlıdı yâmirliği gèldik burda yâtdik temis_ava diğ dışarda yatıyoduğ böylê. hã. biz.
- (20) tabi tabi tabi.
- (21) hã. tabi.
- (22) tabi. bildijimiz gâdarıyla. şimdî aynı köyde olduumuzdan,
- (23) görücü usülü.

- (24) görücü geldī. isdediler. ona da allah yázmış, oldu. hım. ğız, ğızı, ołannan ğız birbirine (25) baħar. bêenirse aniyenen babiye gönderiller.
- (26) dúúrcülük yapalılar.
- (27) dúúrcülük yapalılar.
- (28) dúúrcüyüm, bu kıoydenim.
- (29) işdē onnar da dúúrcü
- (30) evet veya hayır çııhar.
- (31) hã, hayırlı ossuñ der vericīse, vermiyecīse ğismetīñe başğa yerden baı der. işde (32) bu_adarlığ. evelki ğün bittenesine götürdük.
- (33) ğelsiyediñ yá o ğün.
- (34) ğezmiyedīñ_o ğün.
- (35) cumãrtesi ğünü.
- (36) dúún varıdı dúún.
- (37) dúún varıdı.
- (38) ğırđ ğüne bir ğoñşularıñ.
- (39) e yemeklere yapıdığ, bi_ğün_önce yemáı yēnir. devliki ğün de gelini götürürük. burda (40) üç ğün sürü.
- (41) üç ğün dúún sürer.
- (42) davar kēseller, büyük yanı ğalabaıı çoğ_oıan missãfirine göre bōyık dana kēseller. (43) daha ufãı oıan_iki tãne davar kēser yãní çevresi az_oıannar. iki tãne aııçı gönderiller (44) bizim_anım bu sefer aııçıyıdı. yá. orda büyük yüzlük tencereler var çoğ büyük.
- (45) yüzlük tencereynen yápdīdik.
- (46) hã, onnarınan yemek yapalılar. etli yemek yapalılar, missãfirler buyur_ēdilir (47) dãvet_ēdilir. efendim, işde o ğün yemek yēnir, cumãrtesi ğünü yemek yēnir. pazar (48) ğünü de sabahlīn on, on, on bir sıraları da gelini alır çııkalılar.
- (49) hã hã, o Şekil.
- (50) Şimdi orasını ben_annatim.
- (51) ilk öyün yēnirdi.
- (52) Şimdi missãfir, dúún başladı mīdi dúún çarşamba ğünü başlar. meselã bugün (53) çarşamba. ha. bugün başlar, gelen missãfirlere yēmeg_oıur.
- (54) ikram_ēdilir.

- (55) bõle, há mis ikram_ edilir. perşembe günü de olur yemek cuma günü de olur. şindī (56) ekseriyetde cumārtesi günü de başğa köylerden meselā burdan bēş_ altı köye haber (57) okuyucu dāātılır. işde düüne buyuruñ diye. bunnarā gèlennere cumārtesi günü çoğ (58) yemek yapañlar. yānī üç yüz bēş yüz gişilik hā bēş yüz gişilik yemek olur.
- (59) yüzlük ğazannan yapıyök, ğazannarınan.
- (60) hā büyük ğazannarınan_ iki ğazan olur efendim pilávlar büyük olursā
- (61) böyük ğazannarınan piláv bişer.
- (62) bũ yemekler bõl_ olur. etli yimek olur ondan sõra piláv_ olur.
- (63) cumārtesi günü gelī ede?
- (64) cumārtesi günü hē evet.
- (65) cumārtesi günü gèliyediñ, orda görünürdü.
- (66) fasúlye yemā yapıılır, etli fasúlye yemā etli nohut yemā yapıılır efendim. naha.
- (67) bīz gèlenekde yāhni derik. yāhni yaparık. önceden suvannarı ğavırñ, güzēlcik (68) yákmadan tertemiz onu atañ saļçasınıñ neyini hepisini tamamladıķdan sõna undan sõna (69) nohudunu ğaynadıyos sāten temisce yīķañ atañ, etini atañ, ğúzēlce tertemiz_ olur (70) yāhni. onnarıñ
- (71) saļçalığ biberiniñ, ğırmızı biberiniñ, onları tabi her şeyi içinde.
- (72) her şeyini baharatı içinde olur zāten_ onuñ, güzēlcik yapıılır. yānına da piláv (73) bişirrik dõme pilávı dèrik biz. piriç pilávı bişirrik dõme pilávı bişirrik. bulğūr (74) pilávını çoğ az bişirrik. genelde dõme pilávı bişer.
- (75) bizim altı tāne çocuumuz var.
- (76) bizim altı tāne çocuumuz var.
- (77) üçü oñan üçü kıız. evlendiler bir tāne bekár.
- (78) bir tāne ğāldı bekár.
- (79) şimdī dúúnüñ birisini saļonda mı yapıdığ ikisini mi? ikisi saļonda oldu.
- (80) ğızlarıñ _ ikisi maraşa gētdi. saļonda yapıdığ.
- (81) he şehirdeler. ğızlarıñ üçü de şehirde. saļonda yapıldı. ötekī oñannarı da ikisini (82) burda köy düünü yapıdığ davıñlı işde gün geçirme aldığ.
- (83) hā.
- (84) televizonnarda görüyosuñ ya aynán öyle hā.
- (85) õle dúún yapıdığ.
- (86) siz nerden olursüz_ ābi?

- (87) öñsen ğasabası.
- (88) öñsãñden há. siz?aynı, há há. amcañ há. evet evet evet. tabi.
- (89) neler yapmıyók ki? hı neler, neler yapmıyók ki hër şeyi yapıyók.
- (90) şimdi bizim. onuñ birazını ben annatım. hep ben aldım_ için. şimdĩ bizim (91) buralardã geçimimiz yãnı benim diğel yañınız geçimlerimiz kiraz_üzerine burda (92) kiraz, vişne, elma üzerine. cêviz üzerine bu bizim ğazançlarıñ. şindi yazın ben (93) benden konuşũm. ben yazın gèderim iki ton buyda alır gèlirim. bũ, bunuñ bir (94) yanını bulğũr yapañlar, bir yanını tarhana yapañlar.
- (95) tarhaniye bilĩsũs, sis tabi maraşlısıñız.
- (96) tarhaniye maraştã bunnar tarı bilir hele maraş tarhanası yapañlar. esra git (97) ğızım. şe_yap lũtfen.
- (98) ötdürme, şoriye var da otur bağ, hah orda otur.
- (99) efendim kışın meselã aha şindi iki üç gün üsdü üsdüne èkmek yãpdılar, (100) èkmek yapañlar. un úttũller bis senelik gelezek sene şeye ğadar buyda (101) almam_artığ. nedir. kiraz baharına ğadar, yãnı, yèdinci ayıñ_om beşine (102) yèdinci ayıñ sekizinci aya ğadar gèl sèniğ biz bi_şe almayız. ancağ zaten biz (103) domatesimizi èkmişiz salatalımızı èkmişiz, fasulyãmızı èkmişiz efendim ne (104) bilim ki.
- (105) dadãlara başın her şeyi ekeñ.
- (106) o ötekej öteki o şeyler èrinden dut da elmasından dut çilè āhu tudu bire (107) bilmem nē her şeyimiz var burda mevcut. mezele siziñ_o öñsãñ (108) köylerinde suļu köylerden ne olmuştã burda da aynısı var. hē, burda (109) vişne bahcemiz var, bire bilmem kiraz bahcemiz var her şey var. artığ (110) üsdelík, şindi daha ziyãde şeyleri, ver. bu kışın yiyecekleri arħadaşlarımız (111) yãpıyöler bunnar da yãpıyöler_amma domatesleri ortadan böyle (112) kuruduñlar, bağ çilèrde damıñ başında.
- (113) hē ğuruduruğ. biz bunnarı kışın o şindi hormonlu domatesleri (114) yiyecãñize kışın bunnarı yèrik bis. efendim öy fasulyeleri salamura (115) èdeller bölè. önnarı doľabã ğoyañlar. efendim ne bilim ki bizim (116) doľapda herãldē şindi zobañıñ ğapãña atiyö her şeyi var. şindiden (117) hazırlanmıştır yãni. tabi. kışın o şeyleri yememizimiz _ için. (118) hormonlu şeyleri yememizimiz_ için. he. bizim_ alacãmız_ işdē (119) portakaľ, sōy maruľ, ğışın_ olmuýo bura sōuğ. efendim vesãjre bölè (120) salatalığ gibi faľan_az bişeler_ alışık. yoksa hep her şeyimiz köyden (121) tēmin_ olur.
- (122) daha.

- (123) evet.
- (124) hã, tabi. tamam. êvet bulğur ğaynatdım. bulğuru ğaynatdık. pilávını bişirrig. (125) yanına bir su lu bişirrik, çorba yáparık, dolma yáparık, fasúlye yáparık. her şey_olur. e (126) bulğurunan.
- (127) tabi tabi.
- (128) ondan kömbe yáparık. işdē.
- (129) baba çáy doıdurüm mü?
- (130) yoğ.
- (131) çökeliklisini yáparık, pèynirlisini yáparık, etlisini yáparık, etlisini yáparık. öyle pide (132) yáparık. her şeyini yáparık. kömbiye biz, şey ğoyarık. süt ğoyarık.
- (133) bağ şu zobağarımız hep fırın. fırını bunnar. bunnarın tepsileri var güzel. birini çıkarır (134) birini soğarlar, birini soğallar. pide çok yápdıkları zaman bu yanı üç dört dağgada her (135) tepsisini bişirir. çoğ güzel bir zoba bunnar. ā bū bu soba gördün soba yirmi bir sēnelik. ha bu.
- (136) iyi bir soba maşallah.
- (137) iyi bir soba ki bu ğonyadan gēldi ğonyá maıydı. bunu aldım da elli lil, elli liraya, (138) ğendini aldım. yirmi bir yıl önce elli lira, beş lira da şu altının şeyini aldıydım.
- (139) aha kömbemiz. bū kömbemiz. bū cēvizli kömbemiz, şirinni. evet. bunu bayramlarda (140) yáparık.
- (141) her zaman yapağlar canım ne zaman canı is yāni tēş var ya büyük tēşler söyle, (142) onnarın bir tēş yáparık. hep yápmalıık. çoğ yáparık biz_ekmā.
- (143) nādar yápdınızı dēsenā.
- (144) çoğ yápdık maşallah. işde bizim biz ğıratınan yáparık. maşallah, bis dört ğırat (145) ekme yápdık. daha fazla daha da bir gün yapıcım. e misāfirimiz gēlüyö.
- (146) fiçilarınan.
- (147) éve. yúhā. beş tēnā avrāt, bulurum. o beş_avradınan.
- (148) āşamacā ev dolu.
- (149) o beş_avrad_açár. bēn de bişirrim. yoğ.
- (150) onnar da olmaz yoğ. biz_onnarı öle kuTlamaya zamānımız ğurbanım.

- (151) hıdırelyázda bir gül_aacınıñ dibinde namaz derdi naǵlar_amma biS unuduyóQ işiñ (152) dèrdinden. o zaman bizim iş çoǵ_oluyór. hıdırelyáz dèllèr. nevrüz hèle semtimize gètiremeS (153) hā ğuTǵamiye. savıl, ğuTǵamaQ biz.
- (154) bizim yoq, amma ki oǵannar var.
- (155) ğomşularıñ var.
- (156) bizim bir ĩ ğatıǵ_ıçin inek bèslerik. sütlü inek bèslerik. biz ondan yèrik ğatını. 0 ğoñşularıñ var tabi. dāyá gidenner çoǵ.
- (157) çoǵ.
- (158) dāda yáylacıl ar var.
- (159) ot yólmiye niye gètmem. èvet bahceli.
- (160) daha önceden cāmızlıdú. camızlı köydú. şindī şöyle bişeyler_olmuş. buranıñ iki (161) tāne çoq.
- (163) hèle içiŞ sen çayıñı iç.
- (164) ismíñiz nèy_ābi?
- (165) ènvèr.
- (166) èfendim?
- (167) ènvèr_ènvèr.
- (168) ènvèr bèy, daha önceden iki tāne çoq yijit bir_adamı varımış buranıñ.
- (169) bir kızım Fırın bir şeýe ğoysiyádıñ.
- (170) fırına mı ana?
- (171) çoq fazla yijit yāñi bès_alı ğişiniñ gücü yètmieçā bir_adam. cāmız gimi dèmişler. (172) yāv_işde filán köydè iki tāne adam var ki cāmız gimi yāni güç yètmiecek bişè. cāmız gibi (173) dèrken cāmızlı ğalmış. da zamancá önce tabi, zamancá önce.
- (174) hiç yèmiyorsāñ.
- (175) èfendim, cāmızlı ğeldi, cāmızlı ğetdī, faǵan köyüñ_ismi cāmızlı ğalmış. şindi ğeçen (176) sènè ĩ bès sène mĩ oldu, vè yáhuT alıtı yèdi sène fèlán_oldu. yā bunu dèşdirek burdan yā (177) cāmızlıq cāmızlı faǵan. bunu dèşdirek dèdiler dutdurduǵar da èn çoq bahcé de bũ köyde. (178) köyde kirāz, Fişnè, èlmā, èrik, nè aǵlıña ğelirse. è hā, bahceli olısuñ dèdiler tamam bahceli (179) olısuñ bahceli oldu şindi. hā kimliklerimiz de dèşdi yāni bahceli oldu. èvet. èfendim. hayır. (180) hēc cāmız bi tèK yoq.
- (181) cāmız hiç yoq cānım.

- (182) bu adamlardan_ireli gèliyór. adama ha cãmızlılı yijit olduundan adamlara yōsa búrdá (183) bataKlık göleklikde olur_o şeyler cãmızlar, burda hiç bi tene yoğ_o cãmızdan. hī (184) hı. güzel_alay çekeller. hē, davuñunan güzel_alay çekeller.
- (185) ğadınnar da çeker.
- (186) ğadınlar da çeker, şindi evelden ğadınlar ğendi ğendi ğendileri oyunlarını oynallardı (187) amma şindi ğadınlar da érkeğ_oyunlarına başladılar. alay çekeller. onnar da alay çeküyöler.
- (188) ğanşler düzülüller şōle. há davıñ zurnaı.
- (189) siş siye ğetdiñiz mı hēç, dönüklü köyüne? sen dönüklü köyüne ğetdiñ hēç birine rast (190) ğeldi?
- (191) hā çok.
- (192) harb_olı ğimi olur_orde silāler, aynen bildiñ harb_oluyó ğimi olur.
- 1930 bizim_orde da öyle.
- (194) o da mı öle hē.
- (195) bèn de önsenni ğ biz_önsenni.
- (196) öle mi hā.
- (197) öñsenli şey, öKğeş_édem ğil_önseñde diyá mi? hā öñsende.
- (198) şindi bunnariñ, bunnariñ yeri biráz daha aşıada, şehire yahın.
- (199) hā.
- (200) dönüklü biráz irelide.
- (201) biráz irelde.
- (202) o gölüñ yándan_ayrıñır bunnar.
- (203) şeyi de ö öKğeş_édemi diyöm bèn.
- (204) gölüñ yándan_ayrıñır bunnar. āsüyü köprüyü ğeşdiñ mīdi
- (205) hā.
- (206) o bir, o göl bu sene ğurumuş_ābi yā. öle dediler. ö oríye bèn adam (207) götürürdüm_ével. ĩ yúñ yīñhatdırırdım fañan. orda içine ğirmiyeye adam ğorñardı. amaniñ su (208) ğuBğuru ğurumuş. bu sene dediler hē. ĩ bunnariñ yolu ordan sāyá ayrıñır. öñseñiñ. şey direk (209) ğeder. gölüñ_üsdünü doñanır, dadālıdan.
- (210) hā ğederik bis.
- (211) araplıdan, dadālıdan_öte şeye ğeder.
- (212) bunuñ_arñadaşı var da oríye ğederik bāzen.

- (213) bizim_ordan da gèder.
- (214) ò şeyiñ bëlediye başğanı arhadaşımıdı bënim. ĩ dönüklünüñ, ömer_ömer. daha önce.
- (215) dönüklünüñ.
- (216) ömer kırt varıdı. bundan bir देंvre èvelki. sũ, su büyü yoğ böyük suy var dā, yānı (217) bõle oraĸar gimi büyük suy yoĸ.
- (218) aS çok gène militiñ_ıçdı.
- (219) tabi tabi. şimdĩ ĩ öle buñaĸacak diyā! bizim köyümüz beyā aşıālar suĸu. yānı bũ (220) aşıālarda arāzıĸarımız var. her diyebilirim ki bir çālımıñ dibinden bir çeşme çıĸar yāni. öle (221) şe_yapacağ deĸil.
- (222) bi dehá içıadıñ.
- (223) ölüye ĸırĸlama yapmazĸar da çócúĸlarĩ ĸırĸ günü dolđur müdü, çócuyu ĸıĸlaĸlar. (224) yĩhandırılĸlar. soñunda da yā èlek ĸetiriller yā bir tèmiz dülbent ĸetiriller, ondan süzeller (225) suyunu, işde onuñ başıñdan dökeller.
- (226) ĸırĸlama o mu?
- (227) çócuyuñ başını. ĸırtlama o.
- (228) hā.
- (229) öyle èvelden yapūlerdi. çok yāpaĸlardı ĸıSım.
- (230) e şimdĩ yoĸ hõle bi_şey_olmaz, herkes ĸendĩ söfüre ĸahaĸlar, oruşlarını dutaĸlar, (231) bayramda çok toplañılĸlar. şimdĩ terevi namazından sōrā, ĸedeller sohbet_ètmèe, üç beş ĸişi (232) seniñ yaniña varır, beş_alı ĸişi hani ĸünner_uzun_oluyó yā bu ĸünnerde ĸeceler. ā (233) onuñ_uçun tereviden sōna ĸedeller_oturmaya faĸan. öle herhangi bir düñ saĸonu gibi faĸan (234) şeyi yoĸ yāni.
- (235) bir yer yoĸ.
- (236) buraĸarda öyle birşey yoĸ. buraĸardā, burā bërtiz demek otuz_iki parçā köy. yānĩ, (237) ceritden_aşıā, baydemirliden bu yana otuz_iki parçā köy var. buradā bĩ tøk nē kırt buĸabiliñ, (238) nē öle, dedĩñiz gimi yābancı buĸabiliñ.
- (239) maşallah_öyledir.
- (240) buraĸar tertemizdir, hiç bişey_olmaz burda. yāni her şeyiñ maĸĩ mülkü dışarda yātar.
- (241) e niye bërtiz_olmuş? bu otuz_alı parçā köy, hèpisiniñ_ismi var. teg teK isimleri (242) var.

- (243) var dā işde bértiz artık orasını bilmüyöm. bértizdi yāni. bértiz. hē.
- (244) nēden bértiz_öldūnu bilmüyöm.
- (245) bir nāhiye var ī burda. nahiyeye bālı ğarağol var_orda. ğarağola bālı yālī, bū, otuS (246) parçá köy, hē ğarağola bālı.
- (247) bu tarafdān nērdēn ğēliyölermiş_annē?
- (248) siz bu tarafdān nērdēn ğēldiz?
- (249) yōk, biz şeyden ğēldik, sarıçúkur tarafdān ğēldik.
- (250) sarıçuhurdan mı ğēldiz?
- (251) amma şeyiz, siziñ_arabañız bu tarafdān döndü de, oğluñ_üsdüne bēri ğēldiz.
- (252) yāv şindi, adamı nēden bulamadiz biliyó musuñ? ēvelkisi ğün, dün dēel ēvelkisi ğün, (253) iyi bir yāmır yādı burīye. köyüñ_adamı bugün hēp göbelek toplamayá gitmiş, mantar. yā. (254) de onu ğētiriller onu biz çoğ yēriK biz burdā onnarī. şindi bēlirli göbelekler var. bēlirli yāni. (255) hērkesiñ bildij.
- (256) hērkeşiñ bildij bir mantar var.
- (257) ta dēdedēn ğaļma bir mantar var. iki tēne üş tāne çeşit var. ğētiriller_onun güzel (258) yēmē olur. hē.
- (259) suļusu da güzel _olur, ğavırması da güzel_olur. suļusuna suvanı ğavırñ, nohudunu atañ. mantarını atañ, bir mikdar ğaynadıñ.
- (260) eşgisini ğoyár, eşgili yēyicīse.
- (261) eşgili ona ğoymağ. eşgili başğasına bū şindī bi dene ğoymağ. cāmılarıñ bi dinne bi (262) Tēne ğoyarığ, eşgi. o paçá gimi çoğ güzel_olur. ğavırmasıñ da suvanı ğavırın güzēlcik, (263) mantarıñ da içine atañ, o bis suļanır. o süyü çekdirīñ, bir deñ_üsdüne beş_altı tēne bir (264) yımırta ğırañ güzēlcik. o da olur. çoğ güzel_olur. tabi güzel, nē hoş.
- (265) ğēçimi cēviz_üzerinē. ağseriyet kiráz. áğseriyeti.
- (266) vişne kiráz.
- (267) yarī ğazancı kiráz, vişne, cēviz bir de. sālīg_ocā var. hēāen bitişikde.
- (268) sālīg_ocā var. şurda mināreniñ bi cāmī var mināreli. onuñ dibindē sālīg_ocā. (269) ihdiyeciñ_olma mı? ihdiyeÇ çoğ. hāngısı şey dī çáaralar.
- (270) çoğ_ammā. şindī ā buralar_artığ nasılsa birez mahrumiyet bölgesi. bir, bir_ēbemiz (271) var saļasıcá hēç izini bitmez. bir hafda burīye ğēlir. om beş ğün maraşá ğēder. nērdē ēbe (272) biri ğēreğ_oldu mīdi. yā izinnilimiş hec izini bitmez. uļan

bè addam, saña hókümet şeyiñ, ⁽²⁷³⁾ şeyiñ yılıñ üç ayını burda dur dā, saña doldu mu gine şeyde dur demī. şehirde dur demī.

- ⁽²⁷⁴⁾ az_ével gèlsiyediz.

- ⁽²⁷⁵⁾ vaļļā.

- ⁽²⁷⁶⁾ şimdī èbe olşa bilene èbēé, èbiye götürmezler şindi èbiye hēc gètmezler.

- ⁽²⁷⁷⁾ èbiye hēc gètmiyediz hē.

- ⁽²⁷⁸⁾ daha burdā yètenekli hanımlar var. èbe yā bir çócúķ daha bir ön sèkiz yirmi ⁽²⁷⁹⁾ yaşlarında görsāñ buna èbe demeñ zāten şöle bir çocúķ. ē ona kim tèslim_olucu ki yānı, şeyi ⁽²⁸⁰⁾ de yok sōrá, hasdānede bişiyede yoklūna, sālīg_ocāna. há. bèndē şey varıdı. benim şeker ⁽²⁸¹⁾ vardı bende. saļļ. è hokümet bi tāne şey vèrdi şöylē güzel şeker vèrdice.

- ⁽²⁸²⁾ nè hiçsene doldurūm bèn. öyle mī.

- ⁽²⁸³⁾ bir şeker_ölçecē vèrdi baña. şunu dèdim, gèdīm de gösderīm bir tene şekerimi ⁽²⁸⁴⁾ öldürūm, hèm de bèllyem bir dehe gèndini rahatsıS ètmiyem dèdim. vardım, ğapıyī çaldım, ⁽²⁸⁵⁾ hanım çıktı, buyūr dèdi. dèdim ki hanımèfendi bèn bir şekerimi öşdürecēm. hèm de bunu bir ⁽²⁸⁶⁾ sèfer görūm de sizde bèndem bir dehe seni rahatsıS_ètmiyem dèdim_èer biliyosañız ⁽²⁸⁷⁾ dèdim. yā hu bende de bir ğabadayılığ_ètdi, yā bèn dèdi boşá mı dörT yılığ_üniversiteyi ⁽²⁸⁸⁾ bitirmissim bunu bilmedikden sōna dèdi. al_öliyese dèdim. ūraşdı, ūraşdı hı'. yapamadı.

- ⁽²⁸⁹⁾ ölçemedī ha?

- ⁽²⁹⁰⁾ orda amcāmıñ_öļļarı varıdı, onnarda da şeker varıdı. o da hèmèn gèndileriñ ⁽²⁹¹⁾ yānında, ē o da almanyadan izine gèlīdi. hèmèn_onuñ yāna vardım, vardım ki cèviz ğavladū ⁽²⁹²⁾ ellerinde èldiven_o da. yāu durum bōle bōle dèdim, hèmèn_èlime soydu. bir ⁽²⁹³⁾ dağanıñ_çinde ĩnje yapıdı, baña gürben ğan_aldı, düdül şeyiniñ yapıdı şekerimi ölçdü, çıktı ⁽²⁹⁴⁾ bir solūüñ_çinde. hē. yāni, diyecām ki çok cāhil daha. öle bilmiyó, ufaķ_ā.

- ⁽²⁹⁵⁾ gücūm.

- ⁽²⁹⁶⁾ yapaļlar_onu dúünnerde ğalan yapaļlar_onu. daha daha èvel benim gèliB ⁽²⁹⁷⁾ ulaşdımda sāda solda, sèy zāten tēlevizyón yōdu, gözümüz düşerdi bir saz tıngırtısı mı ⁽²⁹⁸⁾ oļdumū. èfendim? yā èsgiden şindi bizim buralarda bir düünnerde ayıp varıdı, şindī ⁽²⁹⁹⁾ ğadınnar_èrkā görmez èrkekler ğadınnarı görmezdi dúünnerde. şindī iki tāne iyi oyniyenner ⁽³⁰⁰⁾ ğadın_èlbisesi gèyellerdi. èfendim, ocağ_olūļardı, sahaļ yapaļardı

faġan. bir oyun ⁽³⁰¹⁾ ħihariġlardı beyā fantaziyel_olurdu yāni, neġeli olurdu_ā. hē. tabi tabi.

- ⁽³⁰²⁾ mēmmēd_ossiyādı ānadırdı nejlāniñ dūñnūnū mēmmet yoġ. hā yānna gēdīs? ⁽³⁰³⁾ yēnipınar var_orða, hacıyepeniñ_ōbür tarafında yēnipınar var.

- ⁽³⁰⁴⁾ hā hacıyepli yēnipınar.

- ⁽³⁰⁵⁾ gēlişde gēçmēecīs.

- ⁽³⁰⁶⁾ nēden sorū bu gēne?

- ⁽³⁰⁷⁾ işdā yēdi kilōmetre burā. gēri burıye hā.

- ⁽³⁰⁸⁾ ōreniyō zahar nē bilīm bēn. kitap yazıcı.

- ⁽³⁰⁹⁾ bēşenniden uzak diyel_amma gēne burda dā yolundan mı gēdicīs sis.

- ⁽³¹⁰⁾ dā yolundan_uzak.

- ⁽³¹¹⁾ dā yolundan gēdicīsās uzak tabi farklı.

- ⁽³¹²⁾ dā yolu yāhın.

- ⁽³¹³⁾ şindī bizim bu köy burā yirmi bēş kilōmetre dādan, maraş hā. ī iki kilōmetre de siziñ ⁽³¹⁴⁾ beyā üç kilōmetrede varacāñız yer var. otuz kilōmetre diyek hedi. ama aşşādan siziñ gēldiñiz ⁽³¹⁵⁾ yer ēlli bēş kilōmetre.

- ⁽³¹⁶⁾ ora uzak.

- ⁽³¹⁷⁾ bū kēndiñiz yer. şurdan da gēdersās ēlli bēş atmış kilāmetre. ġıġalıdan_işde dādan ⁽³¹⁸⁾ gēdeceksiz. ordan gēne gēri dönüñ. ġıġalıdan dāyā bi yol dönüyō ordan burası bizim_ēv yirmi ⁽³¹⁹⁾ bēş kilōmetre hē. hē dā yolundan ħıġdıñ mı burā çok yāhın.

- ⁽³²⁰⁾ dā yolu yāhın. daġñ yolu yāhın.

-5-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Başdervişli Köyü

ANLATAN : Şerif Yemşen – İsmail Yemşen

YAŞI : 70 - 81

KONU : Karışık

- (1) evet. sor sorularını ğıSİM. adım şerif yemşen. şerife yemşen evet. yetmiş bir (2) yaşındıym, elhamdurilah, aļlahnan kimse ěline baĝmİM çoĝ şúkúr. ne bilİM (3) elĝamdurilah. ĝendinden zahar.
- (4) yas şerife.
- (5) bahale, sen şimdi ğretmen misiñ sen?
- (6) sen minderiñ_üsdüne niye oturmadiñ ĝurban_olam.
- (7) minder ĝulçaĝ_olur.
- (8) minder ĝulçaĝ_olur ĝızım.
- (9) ğle mi, şey de müsāit mi? yoksa ğretmen misiñ sen şimdi? ğle mi? (10) nereniñ_ğretmenisiñ? nerdensiñ, evet. hō.
- (11) hoş ĝeldiñ sefā ĝeldiñ. dur saña bişirsem ya ĝa_iki tene? buyur canım. bunu aha (12) sürgüle ayıtlārim. durĝunü sijrİM. onü dā şüle şurasını dilerim şüle şüle ĝuzelciĝ. (13) dişden bir dudaĝ yārarım. kōz kōzliñü yaħar ĝellim. kōzlük yanar şu da üsdündüne (14) ĝuyarım ĝüzēlcig sulanır. ĝuzel_olur et gimi. daha caniñ_isperse bunu dōrarım. taviye (15) biti yāına suvān yaħarım. ěvel haşlārim. bunları da içine atārim, ĝüzēlcig ĝavırrİM, o (16) da yēnir, o da ĝuzel_olur, ĝuzel. evet. evet.
- (17) dāļardan topladıĝ.
- (18) dāda bi arĝadaş toplamış ĝonderdi seniñ gibi, aļlah rāzı olısuñ. ěvet, evet, bu da (19) soanni.
- (20) onsuza at da yēsiñ_işde ĝız. ĝorĝma há, tabannı o ěllenmez_o. e bir daĝĝa bir daĝĝa (21) yā.
- (22) ěttİM_olur_ama şo gelini ĝetüre şimdi yahaĝ baham.
- (23) topalıım ĝayrı yemek yapİM dēsem, iflaf_olmadı.
- (24) sen sen dur bir daĝĝa onu bişir de dur sen yēmeĝ.

- (25) sen nedīñ gēndi ğonuşsuñ sen.
- (26) hıh. hı canım. ben on dörd yaşında evlendim ğızım. beni beni hałamıñ ölünen (27) nişannadılar. om bir yá om bi_yaşında mı om bir yaşında mı mēkdebđikene, oqulda. (28) rabbım da yázmamış. eşde bir kayımbábam vardı ırahmet_ossuñ nūr_ıçinde yatsıñ ben (29) rüyāmda gördüm dēdi bu ğızı alırım dıdi, bu köyden yēdi sekiz dúúrcu iki_une bi (30) dáha dolduılar iki_une bi dáha dolduılar. esas ğaynānam görücü gēldi, görme, görücü (31) usülüyle evlendiğ ben bunu hayatda görmedim. yoğ yoğ yoğ. evlendiüm gece (32) gördüm_işde. o ğúndur bu_ündür başıma belā işde.
- (33) gēndīnen başı belāda.
- (34) de bire derim başıma belā diye. hamd_olısuñ şúkr_olısuñ oldu bitdi başlı yasdığdan (35) ufağ tefeg yanı ğaKmaz. şúkr_olısuñ ğene de. há, şúkúr, çoğ çoğ. yōğ ğızım yōğ yōğ (36) yōğ yoğ. ben şo yeapan dēller şo köydiyedim. beni yēdi yaşındıyeken annecīm_ōldü. (37) bin_neneciüm varıdı. neneciümıñ da işdē iki tāñē ğızı gēlin ğayıb_olmuş. bī tāne (38) anamdan sōna bir_ōlan on yaşında ōlmuş. dayımınan berāber yētişdiğ böútdúğ_işde.(39) nenem bōyütdü. iki_anheāme benim güccüm varıdı üçer yaş aralığla. onnarı da gendi (40) cēmil_ētdi neneciüm, Satı bi duğ ğarıydı. işde ırıs ğısmet de beni burıye ayırtmış (41) dōdum ğurbet öldüm ğurbet. yoğ kimsem. elhamdürilah şúkúr. ğondu yāni. altı tēnesi (42) ğıs. uy seniñ gimi saña bāñzer bi_ğızım vardı deste destelig_ōle bir torne saña bāzıyō. (43) antalyada. yōğ gēlin. eñ soñ_oyudu işde. etsiñ. icığ_uzadım.
- (44) onu arıyō zatan.
- (45) e ğurban_olam
- (46) yetdekden.
- (47) dúúr gelmelerīnen bu ğapıye düşmem ğırğ gün sürdü, ne yápdııarsa há ğırğ gün sürdü (48) işde ne bilim nenem bir_uçum nenem de dığıldı yabancı bi ğarı bu köydenmiş çoğ (49) iyile işde maıları var işde davarları var. ōdüler ğardııar, meselā, baña bir üç ēetek (50) dēllerdi ēyi annatım mādem, ıh ā ū üç_attağ varıdı geri_hāmdan ğeydirdiler ayāma (51) tuman hēç vērmediler. ben de āladım tuman vērmedıñ diyé. onuñ_altına tuman (52) ğeydirillerdi yāni alaca vardı kemānen, ben ğutlu tuman_isdiüm, cāhillig_işde. ben bu (53) ğapıye düşdüm de bir sene sōna ahıı bālığ_öldüm ğurban_olam ğızım. yā anna hepıız (54) da avratsız. uy başını yēse anasızlığ babasızlığ, ğurbet_ēlde parasızlığ.

- (55) düjünü de ālatüö gülüm düjünü.
- (56) ördan da işde benī paldır küldür bi_gêlin_ēylediler. ehmedi ğına yaqđılar bir (57) görümüm gēldi bi de ehmed_ēdemiñ_avradı gētdi doruğlardanıdı. o gēldi gētdi. (58) annatīm mi? bütüñ oynadılar muynadıla bitı türkü çaardılar vardı gēldi elime bi ğına (59) yağdı, elimī bāladılar sabahdan_ata bindirdiler pağdır küldür gétirdiler. évet. bi de ğar (60) yādı bi de ğar yādı ki bunuñ gimı de aıla buıla bir yüzüme de duvağ_örttüler. işde öle (61) yüzüm de ğapğara olmuş geri gelince ğaynana_anam, görümümüñ_ıkisi bir_oldu (62) yudu. ğāyā çocuğ gibīdim ğızım. ne bilim ğızım ğazanıñ dibini çoğ yemiş ne, ğazan (63) dibinī nēde ğórdüm ki.
- (64) ğazanıñ dibi ğazanıñ dibini yerseñ.
- (65) öle dēller_amma görmedim ki. ini_edem buılaşığ yúdurdu yihama ğıymazdı ki baña. (66) nenem çoğ sēverdi beni. aman keşke sēvse de yanına gētsem yēter_artığ. aman. torun (67) elhamdürillah doļu doļu maşşallah sēvdim sēvdim seni ğayrı ösandım. daha benim bir (68) torunum daha. daha daha bēnden. benim_ışde.
- (69) senīñ de bōle ğızıñ mīdi?
- (70) nerēye ekerik ğızım elhamdürillah her şeyi yaparığ_ışde, evde de fasulye ekēRdığ (71) buyda ekēRdığ. nohut_ekēRdığ. işde böürkü yapardığ. maļımız vārdı, ğoyunumuz (72) davarımız_ışde horanta dağdı ğoca ğarı dēmişden al ğızım yēcisāñ. işde hepıcā dağdı, (73) ğoca da köşēye ihdı, felç hasdaļına ğāldı. om beş seniye āşdı. felç ufağ tefāğ. o (74) ğünden berri de çoğ bi iş yaħī işde ufağ tefāğ yatıyóg oturuyóg geçimimizi sālıyóg (75) şúķúr. aļlah_ırāzı ossuñ hōķúmetimizden milletimizden döñ, dēvletimizden_ah aļlah (76) huzur barış_ıçinde yaşatsıñ. bi de atmış beş_aylına bāladılar. işde yüyoķ duā ēdereķ (77) ohuyóg oturuyóg. elhamdürillah ufağ tefāğ ohur yazarıļum da var, her ikisinden de. işde (78) ohurum. benim ırahmet_ossuñ bir ējtmenim varıdı. işde babam şōliyéken yēdi (79) yaşındiken_ohuıla véricīdi, anam_öldü o kár ceza vērđi o sene ohutmadı, devlikī_unü (80) beni ohumaıla vērđi on yaşında iken sekiz yaşında mı doħuz yaşında mı birine. iki sene (81) ohuyunca baña bir sene öretmen dedi_ikinci seniye, bu yaşamiyesice tez böyü dēdi (82) bize intizar_ēder ğızlar ğusura bağmañ dijerlerizi salmiēcim dedi. bu ikisinī de ohusuñ (83) dedi. bu soñunda bize intizar_ēder dēdi. aļlah nurlar_ıçinde yātsıñ beni ohutdu o (84) adam ohutdu. ikisinī de ohudum. ohu şey ğuren_ohudan da benim babamıñ dayısīdi. o (85) da sırtımı tıpışliyáp sēvdi ohutdu. elhamdürillah. çoķ şúķúr çoķ şúķúr_elhamdürillah (86) çoğ. daha da şúķúr

sáhatım yérinde. daha da herifim_elhamdürillah bir yāsiniminen ⁽⁸⁷⁾ bir elif lám oħurum. şey elif lám mim. ha ha yá mim elif lám mim. yēdi tāne yá ó. onu ⁽⁸⁸⁾ oħurum. évet yēdi tāne yoğ künde bir tānesinī oħurum yēdi ğún hafdanıñ birini ⁽⁹⁰⁾ oħurum birini oħumam. saña dijek. éce dīne ēce añla. hayır hayır. giden sēne işde ⁽⁹¹⁾ antalyíyá ğētdim bi hıdırēllez dēdiler. aşırı şōrası bişirdiler, daaddılar yanı işdík de. ⁽⁹²⁾ oriyedi. bura beşçe atanmaze yānı. aşır şōrası dēller onu bile yápmazlar bizim ⁽⁹³⁾ buralarda ğulaá asmazla.

- ⁽⁹⁴⁾ öte berilerde gidiyöler_amā.
- ⁽⁹⁵⁾ antalyada gédiyöler.
- ⁽⁹⁶⁾ antalyada çoğ gēderle.
- ⁽⁹⁷⁾ ben beş buçuğ üç_ay durdum ya antalyada.
- ⁽⁹⁸⁾ gitdijim ğün benim vardım ğün hıdırēllez varımış.
- ⁽⁹⁹⁾ her yēde yápañlar da işde bizim buralar_ēice şey bilmezler.
- ⁽¹⁰⁰⁾ yòğ yòğ ğızım bir ğoca bir ben.
- ⁽¹⁰¹⁾ ğomşularıñ şeyi mi vardı?
- ⁽¹⁰²⁾ var oħur_oħur davar.
- ⁽¹⁰³⁾ oħur, var. davar_oħur. davar.
- ⁽¹⁰⁴⁾ kiraz var.
- ⁽¹⁰⁵⁾ kiraz_oħur, fişne oħur ğızım, bā oħur.
- ⁽¹⁰⁶⁾ cevīz_oħur.
- ⁽¹⁰⁷⁾ elhamdürila bizim bitī bāmız var şorda, dilersāñ bēgmez ğoyūm yē. bu_uñ hapısa ⁽¹⁰⁸⁾ bişirdiğ şu gelinneré basdığ serdirdim soyulmas sarım saā vėrim_onu yerķán. saúļ ⁽¹⁰⁹⁾ dilleriñe sālīg.
- ⁽¹¹⁰⁾ duyī.
- ⁽¹¹¹⁾ ölenne çocu yoğ mu getirsene seyidín.
- ⁽¹¹²⁾ évet.
- ⁽¹¹³⁾ başdėvrişli, başdėvrişli.
- ⁽¹¹⁴⁾ köyde zamānında, bēş dāne dėvriş varmış. bu dėvrişler_ölmüş bu köy burda yōmuş. ⁽¹¹⁵⁾ şindī dēpeniñ başına bu bēş tāne dėvrişi kömmüşler. zahar, ğaSā ile bir mēselā vurulmuş ⁽¹¹⁶⁾ vurulmuş ölmüş. bu vāde yētmeāne bēşi bir ölmez ğızım. işde bu aħar köydē şu aşşā çamlıaba ⁽¹¹⁷⁾ dēller, ordiyemiş. ordan buríye yēlleşmişler. bu bizim aĶrabālarıñ şo aşşā obbanıñ yerinden ⁽¹¹⁸⁾ çámı yíķmışlar. ikiz_en_ėtmişler atmışlar

yelleşmişler_İşde. köyüñ_adı başdévrişli ⁽¹¹⁹⁾ ğalmış. bēşdévrişlîmiş, başdévrişli ğalmış.

- ⁽¹²⁰⁾ bēşdévriş, başdévriş.

- ⁽¹²¹⁾ hā biz bōle duyduĶ. ēvet. ğayimbābam vardı o şor vērirdi baña ğurban_olam. āh ⁽¹²²⁾ ğızım, zamanıdım, cahaıdım, çócūdum, hor hor hoplardım. işiñ dērdinden hēç ğayimbābamı ⁽¹²³⁾ dīnemezdım. iş dutardım. ğurban_olum. davar_olur_iş_olmaz mı? davariñ sāyácáksıñ, ⁽¹²⁴⁾ südüñü bişirecáksıñ, pēndiñiñi yāpacáksıñ, yānniñiñi yācāsiñ. ōlān ğüdecāsiñ, davarı ⁽¹²⁵⁾ küsdürecáksıñ, çobanı yolııyácáksıñ, hī hī. hāyır. hēç ğētmedim_ōle de. yālna biy yēde biri ⁽¹²⁶⁾ çákındım. şey aşşādan çamaşır yıadım, bizler burda şindi şurda odıye odurdum, çamaşırı içine ⁽¹²⁷⁾ dolıdurduĶ. şurıyenen şurıye bālar, suyümüz yōdu damımızıñ yānda. burıye, şō yāBaraĶ, ⁽¹²⁸⁾ şuraniñ şurası omuzumū_atdım, şu élime de bir satır su aldım. ēue ğēliyōm. ēve ğēliyōdüm, ⁽¹²⁹⁾ vızzt dēdi bişır. şārp_ētdi şurıje ōñüme ki şōle şu biçimde bir yılan ğıpgırmızı. amān bu nēy ⁽¹³⁰⁾ dēdım. şōyle bir baııp yātıyōdüm bīr dāha toplandı, bir daha yēkindi mi üsdüme ⁽¹³¹⁾ dōru.bir_aşşā ğaşdım, biş şōle ğaşdım yāni üsdüme onnan bitī ğoĶdum. başğa yılandan fazla ⁽¹³²⁾ ğorĶmadım. kimisini öldürdüm kimisi işde, ğaşdı ğētdi, baña dāmēçen yılan biñ yāşasıñ. hē. ⁽¹³³⁾ şerif yēmşen. bilmīm aha bunnardan_aldım.

- ⁽¹³⁴⁾ yēmşen bildiñ ē şē yā, aaC şeyi mēyvāsı var yā, onuñ şōyle şōle. ona yēmşen_adı ⁽¹³⁵⁾ dēller. onu toplalılar.

- ⁽¹³⁶⁾ nē diyēm bunnar ōne ğurmuşlar ğurban_olum yēmişen diyeni.

- ⁽¹³⁷⁾ bu bālarda şindi o bālarda olur_işde çór çoban toplar yēr_onu. yēmşen diē ismi ⁽¹³⁸⁾ vurmuşlar_ona. bū köyde soy_isim hēç yōdu zamānında, bizim yētyēgimizde. şindi bu ⁽¹³⁹⁾ sōrādan vuruldu bu şey_için. ōnce, mēselā bize dēdeler dēllerdi biliyōñ mu? başğa bir yē ⁽¹⁴⁰⁾ ğızıl_ōōlları dēllerdi. anteb_ōōlları dēllerdi. laabınan ğalıyā ğonuşullardı ēvel bōle.

- ⁽¹⁴¹⁾ ōbür tarafıñ.

- ⁽¹⁴²⁾ ismāıl bēnim_adım. sēksen bir.

- ⁽¹⁴³⁾ bēn tam sēksen birim. yōğ ğızım nē ōlāylar ōlucú köyde.

- ⁽¹⁴⁴⁾ bizim başlı ēlhamdūrillāh. hiş de köyümüzden ōle bir_olay çıkmadı yāni.

- ⁽¹⁴⁵⁾ köy olmuş taman şerif bibi. şū antepli diyē.

- ⁽¹⁴⁶⁾ ha hā,

- ⁽¹⁴⁷⁾ ōa hēp biz boş bir lafıdır nè bilim bēn. bir ğız yüzünden_ışdē işdirā binderi sēn_aļ ¹⁴⁸ bēn_aļ dērkenē antepli zızıllı dērik bu köyüñ laabı bēnim yāni ğızım oļur yāni antepli oļur. ⁽¹⁴⁹⁾ daha da hālā ōle. bi diyengi iki türlü atılır. işdē babacā baba cáhal dēmiş ğızım ğaç. başımıza ⁽¹⁵⁰⁾ çoğ_ış açılıcı ğaş dēmiş. ğız ğaşdığdan sōrá köy birbirine düşdü. siláhlēr, ğayałār daşlār, è ⁽¹⁵¹⁾ kimisi sırlāa ğaşdı, è kimisi samanlāa ğaşdı. vērhasıl birbirini vuran da oļmadı ğıran da ⁽¹⁵²⁾ oļmadı. oncācīñ nè var kine. bīr_ölü oļmalı bir yāraļı oļmalı.
- ⁽¹⁵³⁾ portahaļcı ğelmişimiş_adamıñ pōrtahaļını bitirmişler, bir de ğene ğeri.
- ⁽¹⁵⁴⁾ uzunnan ğayáļlar, portahaļı da onnan ğayáļlar ğızım bunda bir şōyle ōlmū ⁽¹⁵⁵⁾ şuralarda bir de vurur öldürüller yōrū_ilā.
- ⁽¹⁵⁶⁾ eñ son portahaļ satīdi biliyāñ mū? dāşlılama onnarı ğış ğünūdū. aļđını atdılar ⁽¹⁵⁷⁾ birbirine, aļđını atdılar yāni bēn ōtān ğaç yijt şe yaptılar, tūketdiler. adım_ismāļ yēmsēn.
- ⁽¹⁵⁸⁾ bēn on sēne ip doħudum ğızım. aha bōle, ğıļ çuļ doħudum. hani burda ossa bi tāne ⁽¹⁵⁹⁾ çonu vēr aha ha ha. yāda bir ğıl şaķ şindi, bir şaħı vurdıysá ada şo dā, ançeniñ_alında atılı. ⁽¹⁶⁰⁾ onu birbirine dikedik, bir çuļ_oļdu_ışde şurdan bēri şōle. yātaK sērerdiğ_üsdüne. daha ⁽¹⁶¹⁾ sōna bēn iki tāne ğızım, yēdi sākis sēne çalışdı diyāl mı? yēdi sēkis sēne haļı doħudular. haļı ⁽¹⁶²⁾ ğursiğ_açıldı. seniñ_iki tāne bayan ğeldi seniñle aļlah rāzı ossuñ yāni aázları ğurenñi de. ⁽¹⁶³⁾ ğızlarımı ğuren de ohutdułār, selā de vērdilēr. ğēzdilēr dē, yāni mēvilit müvlüt hēr şey ⁽¹⁶⁴⁾ unutuldu. ğēSdiler. ēyīdi, adam, avraT ğadıncāz yāni ēyīdi ikisi de. ikisi de ğızıdı yāni. ēvet.
- ⁽¹⁶⁵⁾ kirmenimi şindi ğetirsem de bi ğorseñ aha şōle firradırdım. hē. bir de ipinen de bükerdik ⁽¹⁶⁶⁾ iyinen de . işde, sarardık, doħurduķ. var, onū dēzġahım vardı.
- ⁽¹⁶⁷⁾ yā onuñ_ıçinde şey var_ışde.
- ⁽¹⁶⁸⁾ şōle şōle şōle şōle ēvrācını atardığ, ordan bunu ğetişirdiK, buna iki tāne vururduğ, iki de ⁽¹⁶⁹⁾ daraK bērkidirdik. bir mashıļ_atardıK, ordan sōliyem yerden kōteg_oļur, adam hē şey ⁽¹⁷⁰⁾ ēndirirdi ħasırını şōle dēzġahımı ēndirirdik, bir vızıķ çalırdık, seçilirdi, atardığ ēvrācı, ⁽¹⁷¹⁾ atardığ şeyini masrafını. vururduğ_ikinē. dáha darām şo içerde durúyō. vururdum bir ğaş ⁽¹⁷²⁾ dēne. of dēmir gimi otururdu işde. ğōzelcik bir çuļ doħurdum. aha iki tāne namazlām var ⁽¹⁷³⁾ dāhacıķ ēsgi doħumałardan, ta namazlālarım bēn doħudum. tā bēnim ğıļ ħarrım, dáha ğapıda ⁽¹⁷⁴⁾ asılı. elimiñ işleri. ē aman hēri ğızım sēn dē. ēvelkūn nēy hī? ēvelkūn nēydi bişiri, şu bir ⁽¹⁷⁵⁾ búyda, ha ha

şonu dikdiñ mi şoriye, şöle nahıñlıñdān ěklemedi? ědem gēldīdi ğulaćı ⁽¹⁷⁶⁾ ıñlıyeşicē. yā bacı dī, o nēy_öyle düyö, ne ğuzel, müzā ğonacāĝ bir işimiş düyö. bölē capĝın ⁽¹⁷⁷⁾ bildiñkine, cızzık çek tüm ĝaşıĝları toplı ğızım. işde bitī nē dīm, gēlmiş bölē bölē bitī ⁽¹⁷⁸⁾ bāñzerik, bitī işlere yāhıñır. yānımcık ěyi diyālım_amma işdecik kötü de dēālım. şerifē. yörü ⁽¹⁷⁹⁾ ğet de anneñ bit tabaĝ ğüzēl üzüm yīħasıñ ğetirsıñ yörü ğızım. yōĝ, olmāz. olmaz_olmāz. ⁽¹⁸⁰⁾ yörü ğızım yörü. ě bāklesıñ o da ğedī.

- ⁽¹⁸¹⁾ ě o da ğēssıñ, āarmadı? āar āar ğēssıñ.
- ⁽¹⁸²⁾ deha yanıñda da var iki tāne üzüm de al. hī?
- ⁽¹⁸³⁾ ğēlsi āar.
- ⁽¹⁸⁴⁾ ona mı bahıćıĝ? amā o ğameriye alıyo eral. ğurban_olam.
- ⁽¹⁸⁵⁾ āar ğēlsıñ.
- ⁽¹⁸⁶⁾ hāh, yāniñdā dāha ğırmızıyı da al, on da al yörü. on da ělimde dikdim_öle paldır küldür hā ⁽¹⁸⁷⁾ onnarı da doħudum yāpdım_işde. ğıymiyem de ğabıra mı ğötürücüm ğızım? bir söS var ki ⁽¹⁸⁸⁾ yātsañ sabaha ğalımıyör, sēn muşmuna ğalıñ.
- ⁽¹⁸⁹⁾ ta ěsgileri ānat saña sorū.
- ⁽¹⁹⁰⁾ daha ěsgi laflar nē ānadīm ki işde başımdan ğēcen bölē. dur dur, bir daĝa üzüm yē.
- ⁽¹⁹¹⁾ müsāde yoĝ.
- ⁽¹⁹²⁾ ğēşıñ ğelin yēni ğetirüyö, zahar_o_yüSden.
- ⁽¹⁹³⁾ üzüm ğetirüyö müsmüs süze heral.
- ⁽¹⁹⁴⁾ tēz ğetir hacā. bi tāne ğöbeleĝ ğoyüm mü hēm? hē_işde āşamlarsañ, bēnim buyırduğım ⁽¹⁹⁵⁾ gimi yāp. pıyızlık yōsa dā, zoba tinĝ zoba var yā, tinĝ sobanıñ tinkiniñ_üsdünē üş dāne ⁽¹⁹⁶⁾ duS_ėkile, ız_ėkile hā. üsdüne ğoy şöyle ğuzel ğuzel. bişıñ. sułanır. şöle ğüzelleşir. o ⁽¹⁹⁷⁾ Sāman yē. yōĝ ğızım. dōradıñ mī aaşlı koħar ğōmaĝaĝ. zehirsis. açıñ, şonu şēn ğıllā. o da mı ⁽¹⁹⁸⁾ bēnim gimi?
- ⁽¹⁹⁹⁾ ıramazınıımız mī? ramazan_aylarımızı ramazan bayramlarımızı ğızım_işde, ělħamdülilā, ⁽²⁰⁰⁾ tēvlerimizi ğırarıĝ. işdē, şēker ğondan ğonşularımıS ğēlirse şēkellerimizi vėrrik, kömbe ⁽²⁰¹⁾ yāparıĝ. şöle şöle ğuzel ğuzel bēlki de hēy yērde ğörmüşsün. hā. şirē atarıĝ, şāker_atarıĝ, ⁽²⁰²⁾ ğayāt bēkmez ğoyarıĝ. işde. şēē ğara mayān_atarıĝ. içine ğüzēlcik, yāyınan, yōordunan, ⁽²⁰³⁾ ělvan şēkerīnen yūurrıĝ. sacıñ_altına yēmiş dē işde ğoyarıĝ, bir de üsdünden_ataş yaharıĝ, ⁽²⁰⁴⁾ orda bişirdik. işde ğuzel ğuzel ğonşularımızınan, işde ěvimize ğēlennē ikrām_ēdeĝēĝden. ⁽²⁰⁵⁾

yem̄inen_olursa evet, çáynan. işde şonnan bunnan. géliller evet, géliller. bayrama terevi (206) cámlarımızda da gılıdır. evlerimizde de gılarık cánm. vaļļā gızım, yemek bilip de bèn fazla (207) yemáK̄ etmiye gétmem. yemāñ hepicanı bilirim şúkúr dē, bir laf var kī bilirim dēp de (208) üsdünnāda bilmem dērseñ gurtulması iyi diyé. gaçárım. evimi de horantamı da (209) acından_öldürmeyecáK̄ gadar_ışdē bilirim. günnük nè dáK̄ gélirse. e çóluK̄ çócúK̄ oturur (210) gızım, eşgiden çáy olmazdı meselā. sabāliēn gahıB bi gazan şorba yápardıḡ. tarhana şórbası (211) mercimek şórbası. ordan sōliyem. āşám_oluncá bir dibinnen yáhardıK̄ tomatisinin, bir piláv (212) bişirirdik, işde yáhuT yòordunan yáhuT işde (213) āyrannan. işde patatiyenen yáhnı yáparıḡ işdē.

- (214) köylünün nēsi olucú?

- (215) işde nè olur gızım köyde, et elimize giderse etinen yáparıḡ işde suļu yālı yáparıḡ. işli (216) köfde yáparıK̄. daha işdē patatiyēnen suļu yáparıK̄. patatiyenen, etinen onū da suļu (217) yáparıḡ. işde, evet, ondan da olur. nasıl_olu, bayā dēdīm gimi suvānnan gāvırırık. onū (218) da gēne gēri dē işde bir tas su goyarıK̄, çoğ goymaK̄ bunnarı çer de atarıK̄, nohudū da (219) atarıK̄ bis. nohut da atarıK̄ onuñ_ıçine olursā. içinē bir damla da eşgi ahıdırık, e (220) köbeleg_ēşgilisi dērik, güzēlcıK̄ yērik. zāten göbelā gāvırır yērik. çokca da (221) bil_akseri. bi dē lēpesini bişirrik biz bunuñ. lēpesin, yēter hēri gızım, bun da bèn (222) yūim. olmaz gayrı. aļ_aha bir tāne dē soy da yē aļ. hıh, aļ. gēt de soy da yē, yōrūñ. biti (223) gēdiñ başımdan, gēdiñ hēle gēdiñ. lēpesin, duruñ bi gızım var_açár. aynı bayā (224) dēdīm gimi gāvırırık, aynısını hā. ēyicē suļanır, bir çeker duz_at, güzēlce. suļanır, (225) ēēce suyu çáK̄ıldikden sōrá bir tas goyarıK̄, öbürün de şōrdā_acıK̄ da bulğur_atarıK̄. (226) iki bişirir, iki tabaa goyár yērik. dōrT gişi de tepsiye goyarıK̄ meselā. tēpsilerimiz var, (227) baK̄ çok. böyük tēpsilere hā. iki üş tēpsiyē goyarıK̄. babāziñ çārını yırtarım, göbelāmı (228) tūketmeñ yōrūñ. işde horantamızdan Kērā oturur yērik gızım. şorbanıñ_ıçine (229) nohudu atarıK̄, çalğamı dōrarıK̄, tarhananıñ şorbasınıñ_ıçine gözēlcik yáparıK̄. (230) bákmezi goyarıK̄ yánna. işdē gēl seniñ gaşına bir tēne yápişdırım, nohudu bèn (231) dutucūm dērim, sēn bēnim gaşıma yápişdırıñ, bi tāne çalğamını bèn yēcīm dēñ. (232) gaBpışı gaBpışı yērik gızım. bin zahmetinen_ā. iki yērine üç yērine, horantalik, (233) bákmez goyarıK̄, kēpciye şōriye çoğ goyarıK̄ aha şu kēpciye goyarıK̄ şōriye. işdē, şōle (234) hopurruk dōrT tenē. işde bèn şundan gapar, gēndi şuna gapar, şo şuna gapar. (235) gap_āpa yērik. mercimēñ şorbasını bişirrik. güzēlcıK̄. yāna suvan yáarıK̄, (236) biber_atarıK̄, üş tāne üsdünē. bēñ suvanı yēmēssáK̄ ēēce sāde

yā yáharık. yitēn, sałçá ⁽²³⁷⁾ atar biber sałçásı. éé. işde daha hēle olur ğızım. işdē yáhnımızı yaparıĶ, işde ⁽²³⁸⁾ horantamıza görē missāfirimize görē, tavıĶ kēserik. étimiz_olursa étli yáparık, işde, ⁽²³⁹⁾ missāfiren de azcık köfde yaparıĶ. sułu yālı köfde yáparıĶ. hı ğızım? sułu yālı ⁽²⁴⁰⁾ topałaĶlarıĶ şōle şōle, köfdeleri nohut gimı nohut gimı, ondan yáġanan suvan yáharıġ, ⁽²⁴¹⁾ sałçıyá ġatarıĶ, ordan sōliyem, on da onuñ_üsdüne ġoy, bi ték tas su ġayarıĶ, on da ⁽²⁴²⁾ biş, ġaynar. ġaynıyencé içine_akdarrıĶ. gözēlcık, ıráyhannan biberini de atarıĶ. işde ⁽²⁴³⁾ sułu yālı da onu dērik. ġurban_olam on da al da ġét. oıdu çok saol, ayāña sālıĶ. dur ⁽²⁴⁴⁾ hēri ğızım, yēter ġayrı yēter. nēdi. şo_üzümü_al_ōlıese.

- ⁽²⁴⁵⁾ üzümü_al da ġét. éve varıncá yē.
- ⁽²⁴⁶⁾ ġel bunu burıye ġoyum üzüm ġoyúm. baña baĶ. hałañ var. ānadiñ mı hałañ mı ⁽²⁴⁷⁾ varımış? émmiñ mı varımış. iki tāne bu da bēnden bir hēdiye ossuñ, burda ⁽²⁴⁸⁾ ġorhumuzda bi_şey ġoyúp yēdiremedim, bir_ikrām_édemedim. bēnden laf_aradiñ ⁽²⁴⁹⁾ sēn. sēnden de alıah_ırāzi_ossuñ. elimi şoriye bir miha daĶdım. ah bingildiē şapdiye ⁽²⁵⁰⁾ atım dērken yōharıñda mıĶ varmış. ġörülüyömüşler. köycek. ıııġ_al ġét. al al al. ⁽²⁵¹⁾ ábiñ mi o kimisē, bu da bir sēlām_ossuñ, bir hatir_ossuñ. ġusúra da baĶmā. ġusüre ⁽²⁵²⁾ de baĶmā. çok saal, alıah_ırāzi_ossuñ. alıah sizleri de bizim_üsdümüzden éártmesiñ, ⁽²⁵³⁾ çorumuzu çocúmuzu yētişdiriyósüz şükür. sizi dē yētişdirenner çok sav_ossuñ. sizi ⁽²⁵⁴⁾ de yētişdiren var dēá mi? çok saalüñ. sēnden de alıah.
- ⁽²⁵⁵⁾ mēmleket nērē? maraşlı hē. bizim köylimişsiñ ġız. óñsēn.
- ⁽²⁵⁶⁾ çok saol ġızım, ayáĶlarıña sālıĶ, sēn de haĶġını hael_ēle.
- ⁽²⁵⁷⁾ ayáĶlarıza sālıĶ.
- ⁽²⁵⁸⁾ ġüle ġülē. ġēne de unutma, ġel yánımam _işıallah. ġörmessem. yazdā sēlām saı, ⁽²⁵⁹⁾ teleFon_ēle ġel diēni. bēn sēni bulurum.

-6-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Beşenli Köyü

ANLATAN : Döndü Akpınar

YAŞI : 80

KONU : Karışık, Doğum Yaptırma.

- (1) sòuğ yèr şunu ałtıñıza gòñ. soy_adım döndü aqpuñar. döndü aqpuñar. há aqpuñar.
- (2) aqpuñar.
- (3) sèkisán.
- (4) sèksán.
- (5) sèksen vár.
- (6) sèksán. beşenli köyü. alma yètèşir üzüm yètèşir.
- (7) her_işi yètèşir şúkúr. há. hã, sepSeyi ołur her tarafında sebze yètèşir. zamānında (8) zamānında.
- (9) hoş gèlmişñ.
- (10) Samānında, zamānında ołur hı zamānında ołur. zaman zaman. evet.
- (11) şimdi oturun ya ałlah_aşğına.
- (12) oturmañ. oturmañ. otuma. geçirdim_anam. âmā, ahlım yètdijinde işde ismim (13) büyódük. perişannınan büódük. há işte çoğ perişannınan büyóduğ_ével. şindiükümü (14) deál. eh_işde yoğsuzluğ varıdı, perişánidik, cılbadığ. babamız bèsliyemedi. hã böyle (15) dèrken sōña ep bi_şey dıñında gociye vèrdiler_işde bōdüg bōdügden sōñra da.
- (16) oğuma yázması yoğ. áa güccükken geç büyütölmüş.
- (17) yoğ, esgi yazı de bilmem billim_ammá ezbere yānı öle bilemim. hã ałlaha şükür (18) namazdārımı gılarım. eşde ağıma geleni belledimí oğurum.
- (19) dúñner_ével davıñnan ołurdı şimdi öle deál. davıñ çalañlardı. davıñnan gelin (20) götürüllerdi.
- (21) çünkü öyle. nasıl_isdiyeci geldiler_isdediler ben bilmedim. hi. buyur_efendim. ben (22) beni beni ufağdan vèrdiler bilmim. ah beni o beş yaşında vèrdiler. hã. ben bilmedim (23) nasıl gelin_olduumu.
- (24) çocuğumuñ biri eşde biri toprağda, altısı mēydándá. āmin. evet.

(25) ğınası da e ğınası da āşam ğınasını yáhallařlar. öle Őiřetmezler, amma işde oynállerdı (26)
ével. avratlar muvratlar ğarışığ_oynállerdı Şindi yoğ. Şindi yoğ. davarlar baazlanır, (27)
suřular yapılıř güzelce nohutlu ne. ondan soňra pilávler biřer. yaptım. yapdım bir (28)
yemek Şindi davarı baazlaşlar. ondan sorna erkekler durur, dōrařlar. ondan sōña bunu (29)
ėti ğavırrım güzelce. ondan soňra suvān da ğavırrım. güzel yaınan. ondan sōña bunnarı
(30) hepisini nohudu bişirrim. aha Őōndan nohud bişecek. nohut_ėyice biçince işine (31)
hepisini ilāve ęderim. ondan sorna aheler yerini ālaçağ. bāñzini ne aldığdan sorna (32)
ğoyecēm güzelce ğavıracām. ondān surama pilāvı bişirrim. geliller. oturuşlar millet (33)
birikir. hē yeller. heye. řōr çocuğ birikir bizim burda biriuf al dēmezler. birikiller (34)
yeller. Şindi de elim titiri, ğocamışığ. ğitmik_i bir yere işde bire burda yātım. ne dım
(35) aşlaha şükür, ęyiyim, ğōcam_öleli şoş_oşdu. yirmi ęvde aha yirmi dōrt sene oşdu.
ğalp (36) hasdaşıydu. buyur ęfendim, doğdur da öldü. doğdura ğötürdüğ doğdurda öldü.
(37) doğdurdan_öldü u gelin. cēnezem. işde o zaman diler. doğdura saşdıyduğ cēnezesi
(38) ğēldi. ęvel_evim şu yōhardiyēdi Şindi burıē ęndim. işde çocuğ bi te oşum var satı
beş (39) ğıs var. beş ğızı gelin_ėtdim. aşlaha şükür oşanı da ęverdim, ořanıñ
ğanadınıñ_āltaında (40) durım. hā oşandan bunnar dōlü unnardar aşlaha biñ kelle şükür
ořmıyēne de vērsiñ. hā (41) hā isdersāñ böyle işde ğızım. ānatmam bōle.
(42) ğeçimi řōle işde bınnar şoğca tārla sürerler çit sürerler. hā geçimi bōle, başğa şeyi (43)
yoğ. Şindi de Şindi de motur çıķdı. ęvel yōudu motur. oķız varıdu. tarleē sürerik, (44)
ondan sōña ękinimizi ękerik ękin yētiřdi mi bişerik harman_ęderik, gem sürerik ęvel.
(45) gem sürerdığ oķızlerinen. gem řōle taķdadand_ořur. oķızleriñ_ardına ğořarıķ (46)
gemiñ_āltaında diř řařarıķ. sürerik, birikdirrik, savurrūğ, anām_ęāca savırrığ buydesini
(47) aşışığ samanın da maşımıza getirirdik. Şindi motur çıķdı. motura vēriyirler Şindi bir
(48) sořuķda her_iř moturnan dōnūr. hā hā yēñisi çıķdı. hā yanı. hı. hı. yōğ satılır,
maraşa (49) ğötürüller ğasaşaşlar maraşa ğötürüller. hā. bizde olur dut, tut_oşur bōle.
(50) hı, hā, vallā ben Şindi mēselleri ęvel bilēdim_amma Şindi bilmım ğızım. bir (51)
hasdaşığ ğēçirdim ondan sōña, öle bir feç hālinde şu tarafımdā ğafamda da, a dōru (52)
dürüst hikeyē ānatamım. yōudu. heh, heh, yōğluu beh burāğ. Şindi hepisi var. hāh, Şindi
(53) hepisi bar. Şindi biz esği adamış, biniyiş annadımı? ğıliyip. baķ o kışlara diyim ki
(54) baķmañ_ona şoğ dım. Şindi aha şu süyü şu süyü baş, dādan_indirmişsim. aha şu su
(55) dādan ğēlmiř. hā. siñiē getirmiřsim, řey āldıřlar yine asbab yūyecek mēkine āldıřlar,
(56) içeri ęletdiler, Şindi asbabı eli toşandırmışlar. hemen dořdurüyōler makeneniñ_içine,

(57) mekine yüyör seriyeller, avratlıg gölay_oldu, gızım samanlıg serey_oldu. há, hı, há, hā (58) gölaylıg_oldu bēnim de bēnim de işde beş gız varıdı, ben de gēderdim ta şorda bir (59) donnuğ_olurdu köyün_ortasında, orda ğarda ğışda gēder_orde çamaşır yīħaRdıħ. şindi (60) bi tıg dē. baħ, sabın ondan sōña durulu sabın dördülü sabın. ondan sōña şeyī, ērenti (61) dērig_ērenti, mazi, kül. külü vurrug şöle onuñ süyünen sabınlarıg öfelerig. şindi daha (62) daha benī benim düne ğadar yünördüm. ha ben_onu bek sevīm. alışmıssım onu bēg (63) sevīm.hā, bunnar da dī ki daha gücüg işi gölayladıg dī, yannıg yayırlar é şiēnen (64) mekiniyenen. he ben deri olurdu çıħarırdıg, deri olur çıħarırdıg.

- (65) geç geçilerin derisi diyö.

- (66) geçilerin derisi geçilerin. derisini çıħarırdıg onu düzelecē şēderdig o_ande yoğurdu (67) ğörduğ_ömüze alırdıg gülüm bizim gün. gülümücüm gülümücüm gülümücüm, (68) yáyaydıg, há, şindi maşşalláh ihı da burda.

- (69) sâat ğaşda ğahardıñ_amma bi_yännıg_ıçin? sâhat ğaşda ğahardıñ yännıg_ıçin?

- (70) onu mu? ér ğaharım, érden ğaharım, yáparım, işimiz_olursa. işim_olursa gēcireg (71) ğaharım. işim_oldu mu bır ğadın mı olurdu, her_ışıñ biçellerdi bi_ğadın mı olurdu ah (72) ğúzel_ablam bir. hē, yardım_ēden_olamazdı. kimse yōudu, gızlarım vārdı. gızlar da (73) böyüşün, dutan dudduk ğociye vėrdik bi_şini de görmedik. há, há, şu peákizde ğalıır. (74) hā, beş dēne gızım var. āmin, eāmin cümle muħammed_ümmetine. (75) ğurban_olduym_allah. ēmin. hā, hā, ben ben ebiēm. ben kōñ_ebesīdim.

- (76) hā.

- (77) bu laf sendiyese.

- (78) ha köyün_ebesīdim, beni al gēdellerdi doğddururdum. ondan sōra ben de saā solā (79) çıārmazdım. hemen_alıtıma bi_şey_alırdım. çocuğ doğurduğ var doğururdum, şey (80) gētiriñ ğoñşulardan bir_aviç bi_ğarış_ėkmek. hāh, olēdi. şindi öle deāl, şindi doğdōra (81) da gēdiler hemen_amalīt_ediler. aman. alılla götürülle eñ_ōñ sıra, alılla götürüller. (82) yoğ, yoğ, kōde, başga köye bin daā gētmedim kōñ_ıçinde, hā elli tēne bir göbeg (83) kēsdim elli tēne, aħah hıh. hā allaha şükür birine de bi_şē_olmadı. yānı bir artıg (84) savan_olmadı. yoğ, hēş de zor doğm_olmadı, allaha şükür. ben çoħ el_atmıye sēverim. (85) el_atmam baħarım, çocuğ geliyirse eāne yátırrım, ol bin tene. bu_oldu iş. iş hālinde (86) boğğ_eşe dōo beşek şöle mannāımı dolarım bañama. iş gēlmiş şöle sıyerim_ona ha (87) bōle çekārim. çabuçağ, olēdi. çuñku anasına da toprağ ğoyuyordug

güccüg sōmadan. ⁽⁸⁸⁾ topraā elerdiğ şu toprağları. güzēl yumūşacığ helāl dējp hı. çocuğlaāñ_āltına ğorduğ. ⁽⁸⁹⁾ şindi o yoğ, ēyi oğur çocuğ toprağda.

- ⁽⁹⁰⁾ toprağda āltını ıslatmazmış.

- ⁽⁹¹⁾ hemi ıslatmazdı hemi de çucūğ toprağda ēyi oğurdu.

- ⁽⁹²⁾ ğızğın_oğur sıcağ_oğur.

- ⁽⁹³⁾ ğızğın_oğurdu. aha şimdi bālīller şeē māsimler hēç_ēyi oğmū. há ğundağ_ētmeyi diye ⁽⁹⁴⁾ yāramaz dursuñ dī şindi ğundağ_ētmīle. biz ēvel ğundağ_ēderdig. sarasāa bālar ⁽⁹⁵⁾ ğucāma ağırdım. iş işde efdē yāpardığ kine çocuğ sarhıncā ēli ğoğı ij oğsuñ dīn. ⁽⁹⁶⁾ ğulağān da sarardığ. şimdi çocuğlar ğulağları bōle durüyü. hā ē. hē ōlīēdiğ ⁽⁹⁷⁾ ğızım_ēsgiden. dālarda dōruğlardı ğelirlerdi ğızım. hā yā bōlīēdi şindi yoğ. hı? ⁽⁹⁸⁾ çok_utanığarmış. yāñı şindi utanığlardı. utanma varıdı. şindi hemen ğoynuna dūşdü mü ⁽⁹⁹⁾ aylığ hābar vērīler her yēre. boğn canlandı boğn şeēle_oğdu.

- ⁽¹⁰⁰⁾ biliyoğ dabīn.

- ⁽¹⁰¹⁾ ne?

- ⁽¹⁰²⁾ ğırhı basar dēj.

- ⁽¹⁰³⁾ hā ōle dēllerdi, şindi o da yoğ. benim bu çocuğlara ğırğ basmış dēllerdi küçūü oğurdu ⁽¹⁰⁴⁾ o çocuğ iflāf_oğmazdı. há. ğünü ğünū e şeē_oğurdu, kötülenirdi. onuñ ğırhını ⁽¹⁰⁵⁾ şeēdellerdi, oğuduğlardı, bilmem nōtağlardı. hā, işde dartağlardı, künde nādar bōyüyü ⁽¹⁰⁶⁾ baam ⁽¹⁰⁷⁾ nasığ_oğū diye dartağlardı. há, há bağağlardı. bōlīēdi ğızım.

⁽¹⁰⁸⁾ā. bēn ōle şeē vērmedim, anası ēmzirirdi. ēmzirir, mēydana ğetirir, yemek ⁽¹⁰⁹⁾ yiyēna ğadar. yemek yiyeşin dē yemek yēr. hā şindi, hērāl āzını açıyōr soğuvērīrler.

⁽¹¹⁰⁾ ōv bitı ğēldi mi hēmen onu soğúyūr. yōğ, şeēle ēdeller. hēdik vuruğlar. dādığlar ⁽¹¹¹⁾

ğoñşulara çocūñ dīşi ğoğay çıksıñ dē. bizde ōle yāparığ. hēdik, nohuT, ondan sōna ⁽¹¹²⁾

buydeēnen ğarışdırā ğayretli ēderdik. unu şeēle şeēlere dādığlardı ğoñşular. çocūñ dīşi

⁽¹¹³⁾ ğoğay çıksıñ. ha. ōle. bugūn hēr_ışimis. ēsgiden de şindī de şindi ēj. ēvel kim_ossa

⁽¹¹⁴⁾ yāñı ğēlen yāñı aBdağlar kēserdi. şindi kēsdirmūler. şindi hūsūsūl toğdur ğēlīr. ğēlī,

⁽¹¹⁵⁾ ğōzelciğ kēsī. aBdāl, baş_ēēn. cingān dērik, baTdağ dērik. bunnar şu tarağlardan

⁽¹¹⁶⁾ ğēlillērdi. aha burdan, ōte tarağından fağan ğēlillerdi ēvelden. hā şindi ğōzel bir

toğdur ⁽¹¹⁷⁾ ğēlī, çāarırān. çāardım mı çocúğları oğan ğetirir kēsdirir. mēkīnē şeē_ēdī

soğūler. ⁽¹¹⁸⁾ şeēyi şoriye şeē sıhīler. ondan sōna, çoğuklarıñ çúğūnū, bōle kēsīler. soña

soğūler. işde ⁽¹¹⁹⁾ o da birāz bēim daha zoruma ğētdi. hērkinsin çocúğ şindi ūş dēne. unū

kēsdiler burda ⁽¹²⁰⁾ da, nāpīm. bir zamanıñ_uçun çalışık. ō niye ğadar. ēvel hēmen bōle

biri dutardı şöle, ⁽¹²¹⁾ yāni aBda! dolıB deşik kèsersin. yuvüye çocuk yátırılēr, inne vürüllēr. aā bōle ğızım. ⁽¹²²⁾ évet. hā, hā ha. ēh o!du évelden, ğaçán_olurdu. hā şindi yok, şindi hērkeş_ahıllı.

- ⁽¹²³⁾ önceden zorla kaçırır!armış.

- ⁽¹²⁴⁾ öle zornan ğaçırıl!lardı. şo zāman ğōnúñ bēnim tēmsil ğōnüm şu ğıza düşdü. işdehi ⁽¹²⁵⁾ vērmesse daĝa o vahit adam toplar sürürdü, ğaçırırđı. ā, yōĝ, ğızın_anasiz ğaçırđmı ⁽¹²⁶⁾ bilmim de bōle ğareş çıırıl!lardı. şindi yoĝ ō. şindi yoĝ ō, hērkiş vērēr şirin a! vērir ⁽¹²⁷⁾ évđāni icābinde vērirdin. her_iki taraF ğēlmüyö ğētmüyö. há ğōnu oluşsa vērüyöler, ⁽¹²⁸⁾ ğōnu olmaşsa ğēne éveremiler. ével yōdu o. hz!ı. ével boyune muüne danışmazlardı. ⁽¹²⁹⁾ hēmen isdedi mi vērillerdi. yōĝ, i şindi. ōlanın ğızı ğōnu olmeēşin évermiler. ğōnü ⁽¹³⁰⁾ olmassa da işde muĥaT çıhı. évet, hā.

⁽¹³¹⁾ bilmim bēn nēmi çiçek çócúĝlar diküır. hā çocúĝlar diküır. güzellik. güzellik.

- ⁽¹³²⁾ öteki çútlık çiçā, şu pēmpē aşık ğarip.

- ⁽¹³³⁾ hā, bunnarī var.

- ⁽¹³⁴⁾ şo şey çiçā mi nēydi?

- ⁽¹³⁵⁾ hangisi?

- ⁽¹³⁶⁾ şu sarı açılan, domuz mu?

- ⁽¹³⁷⁾ toĥum saçı diyóllar.

- ⁽¹³⁸⁾ hā kötü kötü.

- ⁽¹³⁹⁾ ğulacīmā amme bēn_éyice bilemim. hā. yōĝ yāpamam şindi, şindi elim tutmū de ⁽¹⁴⁰⁾ zatan, olurkinde elim dēār ğēlen_oluşsa çocúñ ğōbānı möbānı kēserhen maĥası ⁽¹⁴¹⁾ soĥarım diye. aĥarsa nōtarım, şēyderim maĥası.

- ⁽¹⁴²⁾ mēselā yirmi otus sēne olmuş yāni ébelik yāpmālı.

- ⁽¹⁴³⁾ haye. mēsahcí, ğo!oñyānan baĝdık. ğo!anyāı var yā, oña baĝdık. üflüül de ⁽¹⁴⁴⁾ ğo!onyāná bandık. bōle bālarım. ōle éđidik. şindī, daha iş var.

- ⁽¹⁴⁵⁾ hā ğına var, çok ğeçmiş şindī.

- ⁽¹⁴⁶⁾ eçmişin ma!ı bu. ardından_arıp ğelir dēı. o arıp ğelişin, ğēne tēkrer bi dēha vurur. ⁽¹⁴⁷⁾ şindi alışmış, yüzüm_ārır. ārī. vürmassān. yok, taş ğınası diāl_á. yōĝ, bēn cēvizi ⁽¹⁴⁸⁾ müvüzü bōle bişē étmim, bēn sāde özere, ğiniye ğafama vurrum. hā, dah şu ğēlin ⁽¹⁴⁹⁾ vurur. ellerime vurrum, ellerime vurrum, ayáĝlarım vurrum. hā şindi ölürse ölürseñ ⁽¹⁵⁰⁾ évelden_öléedi. öldü mü, tēknin_ičine ğodu!ar mı ellerine ğına atallardı.

şindi o ⁽¹⁵¹⁾ yoḲ. éyîmiş çoĝ. yāni sünnetimiş. bũ şindi évelce yün vuydum mu o işi yápîmiş.

⁽¹⁵²⁾ ésgiden taḳdanıñ_üsdüne ĝoḷlardı, şindi şey var. évelé, háh, tabıdı var, ⁽¹⁵³⁾ tabıdınnan ĝoyıyöller. évelden şöle şeyi bālaḷlardı, şöle şöle bālaḷlardı. üsdüne ⁽¹⁵⁴⁾ dahōrḷar taḳdanıñ_üsdünē. onũ da şũ saralḷardı, yapalḷar ĝedellerdi. şindik tabıdı da ⁽¹⁵⁵⁾ alıp ĝediyör, tabıda ĝoyúyöñ. oḷuḷḷār. şeyden başladımmı oḷur. şindi cénāze bũ, ⁽¹⁵⁶⁾ yündükden sōna oḷumiye başlaḷlar. hā, yündükden sōna oḷuḷḷar_oḷuḷḷar_oḷuḷḷār. ⁽¹⁵⁷⁾ ĝırḷını oḷuḷḷār, élli_kinci ĝecesini oḷuḷḷār. oḷuḷḷar. étden kēmi ayrılıcāḳ. ét ⁽¹⁵⁸⁾ kēmikden_ayrı. ĝırḷında ĝırĝ çıḷār.

- ⁽¹⁵⁹⁾ ĝırĝ gün cénāze ĝırḲ gün_olmuş, o gün hēm yāsin_oḷuduḷḷar, hēm bir yemek ⁽¹⁶⁰⁾ yápîler.

- ⁽¹⁶¹⁾ yemek yapaḷlar_ardına. yemek yapalḷar. yōĝ, birikiller.

- ⁽¹⁶²⁾ çáarılmaz.

- ⁽¹⁶³⁾ ĝelîller ĝelîlēr, o gün yemek yapaḷlar, yēdiriller. ondan sōna bir dehá yapaḷlar.

⁽¹⁶⁴⁾ ondan sōna bir dehá yapaḷḷār. onu ĝēne cūmā ĝünneri cāmiden_adamları çáarılḷār.

⁽¹⁶⁵⁾ millet yēmānı yēr. yoḳ, hēs de öyle bir yābancı ĝelmedi. hayır. ĝelmes. ĝörmeḲ. ⁽¹⁶⁶⁾

ĝörmeĝ_alḷaha şükür. öle évlā ĝörmedik. şindi şey çıḳdı énerşis çıḳdı yá. diyēller yá.

⁽¹⁶⁷⁾ é biz_alḷaha şükür ĝörmedik. bıl büyük ĝörmüyöse, bōle duyúşümde içerimiz bir

⁽¹⁶⁸⁾ acínik milletī ĝırîler. hā, acínik. acínik. sēn de buyúr sēn de. sen de hē. yē yē. a ha,

⁽¹⁶⁹⁾ damıñ_ardından.

- ⁽¹⁷⁰⁾ bizim_aaşdan.

- ⁽¹⁷¹⁾ aha şindi éndirdiĝ_almaḷarī. aha şindik şũ dama ĝoduḲ. şũ dama ĝodūk. ölē bu

⁽¹⁷²⁾ damda yānı maḷ yoḳ bilī? há bērkiñ içine ĝoruk, yāza ĝadarḷā yēller. çürümez. ĝüzēl

⁽¹⁷³⁾ durur.

- ⁽¹⁷⁴⁾ yēmiye çoĝ toplarsañ aacín başından ézilmeden, bahara ĝarşı durur yāni.

- ⁽¹⁷⁵⁾ ézilmeden_indir.

- ⁽¹⁷⁶⁾ vsaña da ĝat_alım.

- ⁽¹⁷⁷⁾ yō ĝızım.

- ⁽¹⁷⁸⁾ mēselā dibine aacín düşdü mü onnar ĝurt_olī o bozulī. é biz de aacín

başından_alik.

- ⁽¹⁷⁹⁾ hā yoĝ aha yoḳ. ahacık yoḳ. var bir sālīg_ocā amma é ésgi. yápsalḷar_éyi oḷur

⁽¹⁸⁰⁾ hoḳümet. yápsa éyé oḷur. hā. işde şimdi, bitmişñ ō ĝocası sālīg_ocānda şindi. hī

(181) çalışı̄ onnarı̄ ebeleri gélmeden çayını yápiyır_oraları tèmizliyır. ebeleri gèlī. (182)
işlerimiz_èyi oldu şindi. èvel bõle dèálidi. aman_èbe de ossa yáni o zaman onu (183)
günüñ behrinde. èbe de ossa bēni çáarılardı. ebeler gèlirdi, èyi kib sēn bē bēnnen è (184)
bizden_èyi biliyõn diyıller bilmiyõlar. bõle niçe günner geçirdik gızım. şindī de zatı
(185) ğafam gimi iÇerde yátım ğahım ğafıye işde. bõle, biy yere gètmem. bahar. abāv (186)
bacımıñ gızınıñ gızı. hā, anasım, anasıñ dèzzesim. anası öldü. anası öldü onuñ.
- (187) rahmet_ēlesiñ_ışaıllah.
- (188) kaḥar yā.
- (189) siz nērelisiñiz?
- (190) nērálisiñ? önsenni. hē maraş önsen. önsen köyünden. kiriKler_obası. ná bilıum
sēn (191) yáni bõle gèziñ. bõle yázıñ şēdīñ dèál mı? inşaıllah. bunu varıp sēn de oriye (192)
annatacāsıñ. ih? háh. saol gızım ümsesile bāzere ğaynadıyõler_üsde bõle. māsere şeç
(193) ğurullar, ocā dēşeller şõle deriñidi. tēşleri ğuralar. ocaK sápaıllar. altına kütükleri
(194) ataılar. bēkmezi orda ğaynadıler, dēpelēller. saıllarda dēpelēllē, sālda duruıduıllar.
(195) toprağ_ataıllar güzel topraK gètiriller biy yerden.
- (196) sobeye at. üzümü dēpelērken.
- (197) üzümü de içisine ataıllar. duruıduıllar. ğaynar suyü.
- (198) ğaynadırılłar gēri üzüm suyunu, onu duruılacak tastamam.
- (199) hā ondan sōna şire çáıallār, sucúğ çáıallār. ondan sōna basdığ çáıallār, bēsdil (200)
yápaıllār, yáparlar. hā bura bõle. sucúñ orda bir zelleF_öldü, ğozu düzeller sēvrileri,
(201) ondan sōra ğıraıllar içini. düzeller bõle.
- (202) hülyā gètirsıñ hoca hanım bahardı zāten.
- (203) ayvā_yvā_yvā_yvā yiyiñ.
- (204) dadı güzel_olur. biz ziyáred_ışlerimizi sēveriz yáni hēr gelişde yāñi
ikrām_èderiz. (205) hēved éveT.
- (206) olur. annayışdığ, şindi èsgiden damıñ bõle oda mı sāmı ol mazdı şindī. hı cánım.
- (207) bir_odaıı olurdu.
- (208) bir_oda oluy. biz bir köşede yátarığ. misāFir de bir köşedē. èvel bölēdi.
- (209) èvel_aTılarınan gélillerimiş. yáni dardır yeri.
- (210) şindi hērkiŞiñ_odası var. çēKiliyór_odasına. misāFir yátıyür. gēndi de şorda
zatı (211) görünmüyö èvel_õle. mūfağlı évler görünmezidi. ēvlátlarınan yolumuz (212)
çoğ_olurumuş ğalırmış yolıda.

- ⁽²¹³⁾ évine al. ama sorax, yüküñ nêrelî, büyüñ nêreli, nerelisîñ, nêcîsîñ diye sora sora.
- ⁽²¹⁴⁾ ama şimdi hêrkişi şey_olar. gözel. şindiki zaman, hê, şindiki zaman gêşler de èyi. èvel ⁽²¹⁵⁾ büre baş bālañlardı gèlinnere, zülüfú örüllerdi şuralarda sañannırdı, çekilik çekellerdi. ⁽²¹⁶⁾ şindi o iş yok. ahā süslenirdi, cingıñladırılardı, pungulñladırılardı, şindi o yok. şindi o ⁽²¹⁷⁾ yok. hê yá bèn çoK süslendim. bèn nè bilim_alñaha bilmüyöm bèn güzellimî. hā, işde ⁽²¹⁸⁾ èmmimîñ_oluna vèrdiler taK şū şurdan gèliyösüz bî böğök damlar var yá, şihli il ⁽²¹⁹⁾ háh, orıye gèlin_oldum bèn. bèn durmadım_orde. düşdüm babam giliñ babam ⁽²²⁰⁾ gilden. sáñar. işde şindi de şöle bi şe gızları dışarı vèresim gèlmü.
- ⁽²²¹⁾ onuñ zahmeti mi olur.
- ⁽²²²⁾ dadına bahıñ ayın yúyün çapıdına goyañ.
- ⁽²²³⁾ apñ isderseñ çántasına goyañ hocanıñ.
- ⁽²²⁴⁾ nè yábana vè èresim var. yávanniye. nè de dışarı vèresim var. öle zorsunüm. bèn ⁽²²⁵⁾ dışarı gètdim dî, bē dışarı gètdim dî sanım kine gızım gèderse olmassa niyem. alñaha ⁽²²⁶⁾ şükür bunuñ bir gızı varıdı, hañasımñ_öluna vèrdik. şindi de maraşda göşdü gètdi, hā, ⁽²²⁷⁾ gocası maraşda çalıñı, gitdi, göşdü, maraşá gitdi. yá alñahım, abāv. è è bunnar da işde ⁽²²⁸⁾ isdim, bunnar da öle bir yere düşsüñ dieni. alñah gurban_öldüm_alñah. āmin. hē ⁽²²⁹⁾ gızım.
- ⁽²³⁰⁾ bitî çantañıza goyuñ hēle.
- ⁽²³¹⁾ şükür, çocúKlarım nè bilim. üç üç_ölu var. dörT gızı var. ölanıñ_iki tènesi ufaK. ⁽²³²⁾ birî ana_ohuñuna gèdür. birî birinCiye gèdiyir, biri altıda. ölanıñ güCcü. gızıñ ⁽²³³⁾ böyüğü vde onnar sèkizi bitirdiler. onnar sèkizi bitirdiler. barā bir yıl gèzandîdi amma babası ⁽²³⁴⁾ èvel sañacáğ_oldu, sona sañmadî ötekînen. ā. bun da sañıcı bahañım dur. o da bı yıl ⁽²³⁵⁾ sekiS.
- ⁽²³⁶⁾ babsı aynı annesimi dışarı isdemî kömürlüde imam hatibi gèzandı.
- ⁽²³⁷⁾ işde. şindi bahım bunu bñ bu bitirî bunnar.
- ⁽²³⁸⁾ aynı gəynānamıñ gızları sañmadî gimi ölan da gızı sañmadı.
- ⁽²³⁹⁾ sākizi bitirdiler mīdi sañacáK. sākizi bitiriyir sañacaK. sañacağ_oluyör dur bahım. ⁽²⁴⁰⁾ işallah. gèzanırsa. gèzansa. sèvim, bèn bişè bilmem, maraşá gèderdig_èvel, ⁽²⁴¹⁾ bilmezdiim yerde hêr yeri bilirdim. şindi gəpiye bile èdemgim. şindi yá düşerim, yá ⁽²⁴²⁾ yihıñım, yá şölá. ha ha ondan gorhüm. yōsa böléedim gızım. nēy amān_ışde. işlerimiz ⁽²⁴³⁾ bölē. savıl. savıl.
- ⁽²⁴⁴⁾ şu gasTedekini çantaña biraK.

- (245) şunu hē.
- (246) ğızlar birinci çıhardı. sağl. zēynep.
- (247) dur hu aman.
- (248) şındı içerdē ğızın_adı o nēri_ētdi, içerde mi?
- (249) ha hā yemek hazırlı.
- (250) hāh, şindi bū.
- (251) apġā. araba gidiyómuş da şú aşşāda araba.
- (252) bu irābiye bu zēynep. ondan sōna şo ötekinin_adı da sēyrán. á. küprā. birinin_adı da (253) ē şeydi, uyr ğedennerin_adı.
- (254) subuġlamaha bibimden.
- (255) güzel, maşallah. ávet. savıġ. aġlah sēn dē yolcāzını da aġlah ğurban_olduum_aġlah (256) gazādan belādan ğurtalasınıs.
- (257) sađlūñ. güle güle ğediñ, haydi iyi yolcúluġlař. āmin.
- (258) çoġ_ēyi oldu, çoġ da sēvdim sēni. çoġ da sēvdim sēni.
- (259) ğüsüre bakmañ evli misiñ, bēkár mısıñ?
- (260) aġlah haġġında vērir de oġusuñ. ohu, ohu. aġur ki dile, ē ēkmeK yolū buġuñ da. onu (261) da icābinde yiyemeñ.
- (262) yok o aşşáyá gitmiş heral.
- (263) güle gülē, güle gülē.

-7-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Budaklı Köyü/ Kahveciler Obası

ANLATAN : Mehmet Kahveci

YAŞI : 80

KONU : Karışık

- (1) biri ordası biri. mevlid de çalışdı da orda, o bizden dörd yaş büyüğ hã (2) seksen_oldu işde. hım. ha gahvecilerden_ayrı deçl. he evet. memmet gahveci. adil (3) mi? bizim şey. şerifiyeceğ_ölünñ dölü mü gız_o?
- (4) binyāminin dölü.
- (5) büya bünyāminin çocu bünyāminin.
- (6) hı.
- (7) kim dı. há há, há ahá. bu_yānıñ çocuğları bizim_önnar hep.
- (8) goñşuñuzmuş bu.
- (9) e nerdesin, nérde o orda mı şeyde mi.
- (10) maraşda mı, áha. hı ı. há eñ ne? yödu canım_alentirik nérdiyedi ével. ben dörd (11) sene asgerlig yápdım_alentiriğ yödu o zamankinē. ismet paşanın günündiyedi onda. (12) hã. há? şe gáz yā varıdı bir de mum varıdı. asgarlıqda bile gene ölıdı. há? (13) bursanın gázası gabzebeydiydim. hı? nerdişese_lli_atmış yıl_ölıdu işde. há gırğ (14) gırğ sene yápdıg_emarda da orda durduła. gırğ sene doıdurduğ heye. hã yá. (15) onmazdı oıusa da goıaysa da işde hökümet ne dese o oıacağ. onuñ zorluğ mu (16) oıur_ışde esgerliğ? hım. yáhım yáhım ne varkine böyle bir, hātıra_oıacağ. ben_orda (17) aıayda postacılığ yápdım. posda yüzbaşının mekdıbını vėrdim_ordan. yüzbaşı (18) dedikine ölüm yahı memmet dedi iki_ay_izin çığdı dedi. parañ var mı dedi. ben de (19) yimi lira param var dediy. beni iki_ay izine saıdıdılar. öldüse ırahmet_ossuñ, (20) yüzbaşımız eyıdı maıatyalıdı o da. hı. hım evet. hı yoğ. yoğ_ordan_alırdım ben (21) dādırdım hani şey deli. e esgerdi gızım_anı ya. se yá yüzbaşı bile sávinirdi yá. yáv (22) alıyep de nesine aıamaııgine. boş. asgerlig bu ne. orda alıceğ ne var, meselā şey (23) dedi. bir tene general vardı benim kürek vardı ayānı doıağdırdı bilij? kürē (24) zapdırcınla dı. sōña ben māberede mābereye çalışdı bilı? māberede bağ sorduğlar (25) meselā, māıdı İşā barabar_İşā dərler bilı?

hapiñ serilmesine izlenmesine ⁽²⁶⁾ barabar_ēšā ēdīn. ayrıyeten serdiñ serine ayrı īšā dēnir bilī. ōrda teftiş vėrdimidi ⁽²⁷⁾ ben_o zāman. benim de_ōRda sesim buñaıldı bilī, yüzbaşı bah şey başçaviş ihlamir ⁽²⁸⁾ verdīdi baña ihlamir çáyı bi_šekér_atahan. ihlamir çáyı iyı. sōna o_on onbaşı ⁽²⁹⁾ dēdi diye bir dağan, o zaman bir uyüz bişeyi varıdı. hemem yāpmiye gėdek gėl hele. ⁽³⁰⁾ o da sey ne dēdi be sehán, sehandiyedi çáy. sehandiyedi çáy. çáy dōkúlmesin ⁽³¹⁾ dōkmesin mi? orda benim bir_ārhadāř vārdı o da dutdu iki tēne ombaşıye ⁽³²⁾ atdım_iki tēne bilī? sōna aļay şeyyē vardı, öteki onbaşınıñ birisi memmet ğayfāci ⁽³³⁾ bilmem ombaşı hes ğarşı gēldi. nedī gēldin_ōlum? eh ihlamir çáyımı dōkđü dēdim. ⁽³⁴⁾ eřşōleřsek hemi çáyı dōk hemi de řikāt_ēt dēdi bilī? çáyı gendi vėrdi dićēg. ⁽³⁵⁾ başçaviş. mārū dēdiğ_aye, hem vėrdi a çaviş da ombaşı da dōkđü. sehāndiyedi o da ⁽³⁶⁾ hōle bardağ mardağ nerdīedi ğine kine. bādağ néye arama. hē. heř. yāv_iřde ⁽³⁷⁾ gēřdi de gētdik de nolıćeğ_o iřde bitdi iř. him. yoğ řúkür_ōle bir şey_ōlmadı biz ⁽³⁸⁾ aļaman harbine gētdik de olmadı bilī? hap da olmadı ō zaman. iřde gētdiğ_iřde ⁽³⁹⁾ olmadı o dava da nasılısa?

- ⁽⁴⁰⁾ aļmannan ruslar_arasında oldu o ya biz ğarişmadığ_ona.
- ⁽⁴¹⁾ nerde dīr? hā,e bizī de řē_ētmedi ha o zāman. harbe de girmedik, ismet paşa ⁽⁴²⁾ bizihı her mesele o da ğitliğ sēnesīdi ğitliğı o_ahıt üzeri. hā şeyi ğarnañ_olmassa ⁽⁴³⁾ vėrmezlerdi yani asgerlikde diğal da bu sivi şeylerde, şeylerde. sivilde ⁽⁴⁴⁾ ğarnañ_olursa alırdın bilī, ğarnañ_olmassa vėrmezlerdi. ğarniyēnendi u zāman. hē ⁽⁴⁵⁾ yoħsa da esgellikde de zatı az yēmiyék mısraf_olmiyē naaşamdan yir gideriğ ahil ⁽⁴⁶⁾ sabağa ğalmas kine. ğitliğ çoğ_ōldu canım burda da orda da sivil de ğitliğ çekdi ⁽⁴⁷⁾ asger de. asger de çōdu ēvelcelli. ğaç ğubur_asger vardı. ē bunu, sebebi ğurağlığ ⁽⁴⁸⁾ gētdi řenābāllah_işde huy diyecāğ_ōlmadı. ğetiriğ_oldu işde orda da. o zaman da ⁽⁴⁹⁾ ismet paşa idār_ēdince renüşdü soñra dāñize dōkđü, çürüdü, nolucu olan_işde. há ⁽⁵⁰⁾ hāğ.
⁽⁵¹⁾ mefāt_ētdi. yēpī de oldu on sene oldu. hī. benim babamın maļı burda, gēndim ⁽⁵²⁾ maļımın bubamın maļımın māsülüne. maraşa gētdiler. bitdene ğız ğēlin_ēdiciler ⁽⁵³⁾ de onnarın şejne getdiler meselā izinnemesini çihardıcılar bilmem nōtucuļar da, há ⁽⁵⁴⁾ bu da bizim bu da ōlumun ğızı da o. o ğēlin. bağaļlar canım. ēyiler, benim maļım ⁽⁵⁵⁾ çoğ, maļımı alır yiyēler benim de yiyēle. baña da ōle iştirağ_ēdiyōler. bağcam var ⁽⁵⁶⁾ bağam var. e suļağ yēllerim buriyē ařřā. bağce ēdiļer her şey vār. yoğ diyēceğ ⁽⁵⁷⁾ bi_şey yoğ kine. ormanı mı çoğ. burda da ētmeseler herkeş ormanına mıhiyet_ōldu ⁽⁵⁸⁾ mu kimse kimseniñ_ormanı kėsmez. hē he.

- (59) bura da ğahveciler_obası dèller buriyé, èvet ordan bèlli heB bèrtiz de ğılālısı da (60) bèrtiz ğabannī da bertiz. bèrtiz_işde bir ot. hā. bunnar bir yèrden ğelikle ğayfecile (61) bir. buriyé ğöşmüşle. bi _yanı aşşā bi_yère ğētmış buríye buríye ğöşmüşler her biri (62) cenābī_āllah. insanlarıñ her birin bir dāya atığ, ğörüyoñ mu dē mi. dālar, hoş (63) dēl.

(64) dīneyú āālar bir mahani sōleyim diye

(65) bunu ğaf dāānı ne ğözel_uymuş dīni

(66) incil_iSāya tevrat musaya

(67) ğuran muħammede ne ğözel_uymuş

(68) camíye sèreller_ipekden halı

(69) ben deli dējlem sen étdiñ deli

(70) hāruna hasdana hazret-i ali

(71) zülfükār bülbüle ne ğözel_uymuş

(72) mis gimi ğohuyor, ğelárır_ammer

(73) ölürsem muhammed_üsdüme sen ğel dīr

(74) kābeyi yápdıran halil peyğamber

(75) tülbaz_üsdüme ne ğözel_uymuş dīni

(76) ğaracōlan de de édejm himmet

(77) düşüyom cegede hazret-i muhammet dīni

(78) mü`min_için ğurułmuş cennet

(79) küffarā ceħānnem ne ğözel_uymuş

- (80) dī bağ. dē mi? hā? küffara ceħānnem ne ğözel_uymuş dī. hükmü dışında (81) ğūrułmuş cennet dī. hī 1. aā şindi. bu_adar insannarı meydana_ētirdi cenāb-ı āllah (82) bir de ölüm vērdi. her biri ğene toprağdan hasıl_öldü ğızım. toprağ girdirdi sōna (83) ğene ğeri cān vēreceğ_insannara. cennetlik ceħānnemlik. niyē ğazanırsañ o. yanı (84) bir mezār, mezārlikdan bir toprağ şeyi sanma cenāb_āllahıñ yānda bir cenneden (85) bir bahca dīr. ya bir ceħānnemden bir çuħur ğazandīsá o. yōuSa o toprağ girdiñ diğ (86) ne

ğazanırña burda o. ğazanamassañ da ceħánnemden bir çuħur_ordan (87)
seyir_èdeceksin şıye. ney? hı. daha böyle işde bizim lahımıs. çayı daha ğelse. hı? (88)
ğızım çayı dóksenē.

- (89) hani ğetmesē bir mānisi var mı yanı bir.
- (90) var yā, işimiz var.
- (91) nē? ğam yānda ne işi var?
- (92) böyle senin ğimi bir_iki yaşlı daha bułacāz.
- (93) ğahveciler.
- (94) bura ğahveciler yanı hepisi bērtiz de ğılālıdan bellisine baydamırlı da bērtiz hepisi (95) hani bir oba oba.
- (96) buriye niye bertiz dēmişler onu āniyēmedim ben. her köyün_adı var yōsa.
- (97) hē. bādamırlısı da ğılālısı da camıŞlısı da masdevrisi orałar hep bērtiz yanı onun (98) ayrı ayrı köyleri var.
- (99) maraşda sorūn_adama nerelisin dīn, bertizlijim dī ben māsıtlīm demī boyalīm demī.
- (100) hī?
- (101) bertizlīm dī.
- (102) e boyaılı meselā hepisi bērtiz. ğedīn mi?
- (103) hā. hadi āllā ısmarladığ.
- (104) ayāñıza sālığ ayāñıza sālığ. ğüle ğüle ğedīn. helāl_ossun sāuıun. ayāña, hı?
- (105) helāl_olsūn.
- (106) saó! ğüle ğüle, ayāñıza sālığ.

-8-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Bulanık Köyü

ANLATAN : Mahmut Ayyıldız ve Akrabaları

YAŞI : 46

KONU : Karışık

- (1) ben mi. ğırh_ı altı dõumlüüm. atmış yaşındayım. mahmut ayyıldız. bu lanıĝ. ben mi? (2) ben çifcilıĝ davarcılıĝ, her yerinden var_ışde. oraĝ bişdik.
- (3) şelek çekdik.
- (4) davar, davar meydaná ğetirdik. ne sorarsañ sõr. ěkin_ekdik. ğazma ğazdıĝ. ě sene (5) işde ělli beş atmış o_aralarda. há õle bi_şilerimiz sâten başı bi olaynan niyenen (6) heç_ilgimi ilişgimiz_olmadı ki yá yâni. bi yanı bu ğadar yâş yâşadıĝ allaha şükür yani (7) ğaraĝoĝmuş õle başĝa biriniñ bi_şiyini yáyma ondan sonã birinen dõõşme õle (8) bi_şimiz_olmadı. há, gendi yani, köyüñ de ileyi ĝelen adamım. babam_iki evli. (9) babamıñ_on yedı tene çocu var. om bir tene õlu var. altı tene ĝızı var. õlanıñ_en (10) güccüü õretmen şeyde yavız selim ilk_oķuĝunda. ĝadir ayyıldız.
- (11) nenē.
- (12) yavız, yavız selimde müdür yârdımcısı. há. benim_ev şeyde. aĝşemseddin (13) cãmisiniñ_õñünde. ben maraşda oturım de burda bunnar da emmõluyük bunnarnan.
- (14) bu inşaatı da ben yâpdım zaten. bunnarı ĝizli ĝatıl bāliyecām bināya. şindi diyelim (15) kēy şõ duvarıñ_üsdüne şõle ĝanat çekiñ meselã aha şõ şeyiñ_altında. o õle diĝel de yâni (16) bu ĝizli õlũ tablanıñ üsdünde.
- (17) hoş ĝelmişsiñ, daha ĝelsiñ_aa.
- (18) çoĝ çoĝ saul.
- (19) bu da benim haĝam yanı. hemi emmimiñ_avradı
- (20) ĝızı õlũm.
- (21) hemi hanımıñ haĝası hemi benim haĝam.
- (22) ben_oriyé mi gelim?
- (23) şõ şõ ya şeye var õĝgeşin_yõeriye çıĝ.
- (24) sen sen neriye ĝediyõñ şindi? uy ĝurban_olum vèrene seni ĝel ĝel.

- (25) sen seniñ nerelījs? öysenli. durumum_işde esgi durumlar şimden şimdiniñ_arasında (26) çoğ değşikler var. harf_ilen meselā burdan maraşa gèderken afedersīñ hayvannarına (27) odun götürüşdüğ getirik gèce burdan қаһar sabahacı maraşa varıdığ. sabānan yáyán (28) yapıldağ gène gèri orda satardığ ordan gèri gine burıye gèlidığ.
- (29) amān ēsgi bizim.
- (30) gèçimler ēsgi güne yi aynı sayılır yanı hèç farğ birez ziyābzeçilig_işde meyvacılığ (31) yanı onnar irelledi. ēsgiden bu bahcalarda aha şunnariñ hèç bi_tènesi yōdu.
- (32) ğızım, meķdepeden mi çığdıñ gèldiñ yānı?
- (33) yaļız şurda yīrmi seneden beri.
- (34) anam soñadan vērdi işde buraları baа.
- (35) meyva yanı her kimiñ_eviniñ_ónüne varsañ elması, ayvası, narı, hurması yānı her (36) çeşit meyvası var.
- (37) aman eyinlīneñ varmañ hayrīnen.
- (38) şindi onuñ mu bebāā yatı?
- (39) hē yanı. bu õretmen.
- (40) o hanım ğız benim ğızımız.
- (41) bū öksenden bi. bu da benim bacım. hā. hemi anamiñ ğızı, hemi babamiñ ğızı bu.
- (42) gèlinci bahim ğızım dè.
- (43) çoğ saõlasıñ ğızım, teşeggür_èderim. saõluñ.
- (44) kimiñ şèj ğoy.
- (45) yèm.

-9-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Bunsuz Köyü

ANLATAN : Zeynep Yıldız

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) otur buyur. ne dedirciñ yav ne dīm?
- (2) yā gēndi sabaşan ğonuşur.
- (3) hah. sōle baħim hıh? ismim zēynep. zēynep yıldıız. ne bilīm vaļļā bilméyürüm yáşımı.
- (4) ben bilīm.
- (5) oħur yazarlıım yoğ kı bilém. bēn mi bēnim_aslım buñsuz köyündenim. há. dereaļtı (6) köyündenim. né bilīm dönúklúden dadālıdan_öetde kümperlerden bilmīm.
- (7) maraşa bālı işde maraşa bālı.
- (8) maraşa bālı. bilmīm_o ğadarlıını. burıye bālı heraļ maraşa bālı.
- (9) burıye bālı.
- (10) maraşa bālī, maraşa bālı heraļda.
- (11) çoğ_ uzağ ğalıdıñ yoļlardan.
- (12) uzağ_ora, oraniñ dadı yoğ.
- (13) güzel de diēl yāni yēri.
- (14) pēg_ıyi diēl_ora.
- (15) hā ötede.
- (16) kümperliden_ötede. ben bilmem ki vaļļā, ben şu ğadardan belli babam sen saoļ
- (17) babam_ölmüş. beñi de burıye evlátlıā vērmışler. burda böyüdüm, burda ğelin_öldüm, (18) tanımam. anam da yoğ babam da yoğ_ölük sen sáoļ. orī bilmem. bildim. bildiım (19) yēmek_ıçlı köfde yāparıg dolma yāparıg maraşıñ_usülü bitdi.
- (20) bizim köyümüzde şe_yáparlar yáhnı suļusu yáparlar.
- (21) yáında nohud suļusu, nüöd suļusu oļur düünnerde. piriç pilávīnen yāħud. ben (22) yápārim, ben bu nohudu güzel yápārim. nohud éti ğoyañ bişer. nohudunan_ét bişer. (23) ondan sōra suvāni dorañ ğaviriñ. onū da ađdariñ_o étiñ_ıçine. saļçasını biberini (24)

ğoyañ, ğaynadiñ işde sulu. öyle maraşñ_ usulu öyle. bilmem vaļļā Ki. şunki ⁽²⁵⁾ kimsem yoğ ki bilem ğedem_ orıye. hã. sürekli burda oturdum, bilmiyüm yāni. ⁽²⁶⁾ maraşlı, maraşda, yoğ, maraşñ_ içindendile. maraşñ_ içindendi. ⁽²⁷⁾ maraşñ_ içindendi.

⁽²⁸⁾ buyır. e göyā ğına ğeçesi oļur_ işde. oļan_ evi ğına ğetirir. sen nērelisiñ ki? e ⁽²⁹⁾ bōra işde oļan_ evinden ğına ğelir, çerez ğelir ğına ğelir çerezi dađadıñ. millet ğınıyé ⁽³⁰⁾ yuuruñ_ öccüg milletñ_ eline vēriñ bir topağ_ aļır ğeder. ğeliniñ_ eline ğinī yāħañ. ⁽³¹⁾ eliñe_ ayāña.

- ⁽³²⁾ aynı oynarlar aynı hēr yērde gibi.

- ⁽³³⁾ oynañ.

- ⁽³⁴⁾ oynāyan ğeder.

- ⁽³⁵⁾ sabānan da berbere ğeder başı bālanır ğoyar ğeder. hı? duymadım_ önnarı ⁽³⁶⁾ duymadım_ önnarı. burda öle bi_ şē hēç eşitmedim. bizde yōdu. bilmem. bilen ⁽³⁷⁾ bilir_ önu. bilmem ben. yāpan yāpar.

- ⁽³⁸⁾ hīm, herañda öle.

- ⁽³⁹⁾ turşu bir sirkiye ğonnu hazır sirke, su ğoyañ, lēymun duzu atañ, ondan sura da ⁽⁴⁰⁾ ocağ ğoyücüsāñ_ içine ğoyañ_ o işde turşu. duzunu atañ, samırsānı ğoyañ. tüm de ⁽⁴¹⁾ atañ döveñ de. hemi döveñ hemi tüm_ atañ. hı'. hacca parası oļan, para oļası oļan ⁽⁴²⁾ ğeder_ asgere. asger_ onda yoğ ğetdi ğeldi asgerlerim şükür. o sırf sāvdiğ. dörd. ⁽⁴³⁾ ğızım bu.

- ⁽⁴⁴⁾ bu ğelin, ben ğızığım.

- ⁽⁴⁵⁾ bu ğızım bekār benim nişanladım.

- ⁽⁴⁶⁾ yoğ ben daha nişannııyım.

- ⁽⁴⁷⁾ daha yeñi nişannandım.

- ⁽⁴⁸⁾ īsannarı bēkker_ o. āmin. ney dīm? kēle nēyi var kine annadım? heç_ öle ⁽⁴⁹⁾ şē_ etdiim yoğ. bilmīm vaļļā ben küçükmüşüm, meydandiyēmissim, pēg ağlım yētī ⁽⁵⁰⁾ yētmi yāni. buriye vēmişler beni maraşa. evlātlıg, evlātlıg diye vēmişlermiş ne ⁽⁵¹⁾ bilim ben. a_ at ğadınıñ çocu oļuncu, oļu vardı ğızı yōdı, hasdıyedıdı oļmadı. hı. ⁽⁵²⁾ köyü ben bilmem. büyükleriñ_ ayāna küçükler ğelir. büyü tabi büyüğ ⁽⁵³⁾ güccūñ_ ayāna ğeder mi? ben gitmem benim_ aļma kelim bennen benim yāşıtıların ⁽⁵⁴⁾ şōle şey_ oļanlar ğelir bennen.

- ⁽⁵⁵⁾ bunnan bi yapsaydıñ.

- (56) aha şundan_alsana, a bu bilir, bi_kitap. bu bilik kit dađ goñşu bilī. ona sor, o (57) aFşınnı. biz yápmag̃ bizim_evde sünnet münniyet yápmag̃. onū da yápmag̃.
- (58) mēvlid yáplır yáplır da.
- (59) mēvlid yáparıg̃ da.
- (60) sünnet düünŃ_nedi olmaz.
- (61) sünnet düünü nem hā yápmag̃.
- (62) orda da yáparlar.
- (63) ōle mēvlid_ohuduruğ canım. hı?
- (64) allah rızası_ıçin.
- (65) allah_rızası için_ohuduruğ. çōreknen piskevidinen yémánen. bilmem_ónu ben.
- (66) ben hazır_aldım. emmisiniñ_eltisi bilīse, yāni var_o yaflı. çoğ_ōle çoğ ya.

-10-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Büyüksır Köyü

ANLATAN : Hacı Ahmed ŞAHİN

YAŞI : 75

KONU : Karışık

- (1) böyüksır köyü. sis soruñ ben ceváp vèrİM. aħmed şāhin. hacı_ahmed şāhin. (2) yètmiş beşin_ıçındiyém ğızım. bu köy genelde dışarıda çalışır. meselā pamuğ (3) gèder. çápıyé gèder. ē bōle ufağ tefeğ satacağları bi_şe oluşsa onnarı parağandırır, (4) gèçinir. yāni hālile fākir köy yāni. fākir köy. gèndi çapından meselā işde ğırda (5) bayırda afedersiníz atınan öküzünen ekeller biçeller. ē böyle genelde dışarı (6) gideller. e satarığ bunnarı. nāparıđ. narı vār, efendim_ışde elması olannarı vār yine (7) zeytini olannar vār. e başđa işde çeşitli şeyler vār. fazlasını satar vatandaş. (8) gèndine çocuğlarına yètiřliđ ğadarını bıraħır. ē bōledir. meselā bunuñ dışında ne (9) dım ki işde gèçim ğaynā bōledir buranıñ. ö öyle. baraş yapılağı om beş onuñ yirmi (10) sene filān_oldu heralde. bōle olmadı işde olmadı. meselā beném şey zamānımda (11) ğessèz de otursağ yemeg yèsek çay_ıçsek imdi olmaz mīdi hatın ğızım. yoğ yōđ (12) oturamazdığ.
- (13) güzellinñen sesinñ sevsinñ dèyzāñ.
- (14) aleyküm selām ğızım hoş ğeldinñ. nerelisinñda buranıñ gèçimini ğāynānı soruyoñ (15) ğurudu ğayrı ekeller biçeller_ışde. emine. yaşı hacı ben bilmem.
- (16) yètmiş.
- (17) oñsenli yá, yaħınımış yāni mahalliyemiş.
- (18) yoħarı çığ da otur bi sandalıde dōru ğızım.
- (19) sandalıe mi yapañ gasa mı gètirim.
- (20) başđa bi_şe yoğ mu?
- (21) biz de cènèze evine gèdiyödük cènèze var şorda.
- (22) ğadir de vardı vurūdü.
- (23) ğalbininñ biz de vardığ su için. ağşam da yemeg vèrilir mi orda?
- (24) ğel başdan bunnarı kèdi.
- (25) sen onü da ağ da git. olmassa millet ğalmiye.

- (26) sen altın gızıma annat.
- (27) ben de bu gızımıñ sorularına bildiim gadar cevap verim.
- (28) tamam. sēn de yapariğ zahar.
- (29) õñseni õñseni eyi bilirdim_évelden. çoğ gitdim õñsene. aslen_õñsenlisiñ yāni.
- (30) tābi.
- (31) yog sađlasıñ nēne.
- (32) otur gēl bu yānne gēl. sen de şū dur_ana vērīm. señ eret eret belki yemek (33) zamānına yētişirim dēdiler. ben de ah kör_olayım. buriye oturacağtıñ_işde. (34) güzēlce aļlah ne vērđise yēmāñı yiyecādıñ çayıñı içecādıñ. buriye gēlenner (35) beni bayā bi beāniverir bōle. efendim bizim baba yurdumuz burasīdi. ben (36) bura meselā şurdaydı izinnāmemide eve göre efendim_işde ben dē emekliim (37) millī ejtimden. albayrağ_okuļunda çalışdıım. hizmetli olağ. ordan da (38) emekli olunca ne var_emmi buriye gēl hem_altāy burda ҡalırım. meselā bir (39) hafda on gün veya om beş gün sōna giderim burdan maraşda ғalırım. bi_sene (40) gadar. ē buriyé gēlmemiz tabij yaş_itibārīlē bires hava aliyōrüm burda. (41) burda bir mēşgūliyetīñ_oluyor ordao da yog, cāmiye gēt eve gēl tabī. sen (42) soracāñı sor gızım. bildiim. şimdī duyuşumuz bizim büyüklerimizden burdan (43) bi asgeriye geçiyōrümüş de şu aşşāda çūñ_altında ғaldı. geçerken de burda (44) bir yāni istiraat_ētmeleri yātmaļarı gerekiyōrmüş. efendim tabī (45) asgerler_orda yātmiş. ғumandanļarı da bir_evde yātmiş misāl sabālīn (46) gēlmiş_asgerleriñ tamāmı ғırımış ölmüş. sōna bura bir haķıñ sırmış dēmiş. (47) öle duyardığ böyöğlerimizden. hē. ondan sır_olārağ ғalmış. hē öle ғalmış dēj (48) duyardığ.evet. yapmazlar yapmazlar, meselā evet inanmamış (49) diļler_inanır da yapmazlar yāni ben yapıđıļarımı görmedim.
- (50) tārihi yerleri ғarşıda ғale var, dağ. onuñ ne zaman yapıldıını bilmezler, (51) bilmek yāni, böyöğlerimiz de bildiklerini sōlemezlerdi. bilemezler, bilemez o (52) tā işde eşgiden yapılmışdı. hē çoğ zaman_évvel. bizim köyümüzde yog_öle (53) bi_şey. hayır. herkeş gēndi gēndine işde mırıldanır durur misāl yāni öle bir (54) topluma ғarışmış ün_almış kişiler yog.
- (55) tarihe geçmiş büzük yazıļarı yog.
- (56) yog. olüyördü bunnar_olüyör zāten, meselā aRa sıRa evlenmedēk demiyō (57) nişannısinen ғaçiyör. veyāhut da bir başğasīnen ғaçiyör. işde bu. cahillij (58) nēdeceğler, évelde asgerlijimizi yapıdıım ben ғorede yapıdıım_asgelijimi. altıncı (59) ғāfile olağ. e bin

dohuz yüz_üşlüüm tabī. aļlah kimseniñ topraında da ⁽⁶⁰⁾ goymasıñ. iki_yı bir yıl yapıdıg. onū da sōle eļļa elli_dördde asgere gétim. ⁽⁶¹⁾ elli_alıta asgerden gédim. bis_sene orda galdım. óndan sōna aļlah ⁽⁶²⁾ kimseniñ topraında ħarb_étdirmesĩñ. ħarbiñ gahrini çekmeg çođ zor gızım ⁽⁶³⁾ çođ. yāni aļlah görsetmesĩñ ne bilim_işde bir de_ayađ ayáđ_alıta gāliyog ⁽⁶⁴⁾ ayrılığ zor olū perişanniñ. o da çođ acı gördüm. orda galdığ. gérçi biz ħarbe ⁽⁶⁵⁾ girmedig ama ħarbden çışhan yēlleri gördük. köylerini gördük, meselā sevir ⁽⁶⁶⁾ diyör. büyük bir şehir başgenti oraniñ oradāhı yıhığ dökük yēlleri gördük. ⁽⁶⁷⁾ aļlah başlara vėrmesĩñ gōlay_iş diēl. ü yoh. ħarbe girmedik ki, meselā bu ⁽⁶⁸⁾ ādet indirilmiş vatandaşa, galdırıyör.

⁽⁶⁹⁾ dēnirdi dēnir de öle şēleri de hēç bilmiyörüm ki, gérçi olmuşdu olmuş ⁽⁷⁰⁾ dinlemişsek de böyöglerimizden ölesile gēşlijimizi dīnemissik, hurdum kēlemişle.

⁽⁷¹⁾ ēvet bācılıđ da var burda. e bāyı bizler budarız. meselā, çıbyını çıkarırız. ⁽⁷²⁾ burdā çiftinen sürme olmaz, gāzmayınan gāzırrız. bāhçeyi bōle yāni ⁽⁷³⁾ ħariban yēr. işdeēkinnen durumlarında sōledig zāten ħır bayır. süreller. aļlah ⁽⁷⁴⁾ ne vėrdise işde yērler. işde genelde gēçim gāynađları dışarda olur. çapıye ⁽⁷⁵⁾ gēdeller pambā gēdeller fēlān. yoh. şimdi vatandaş bāzı yēlleri eyi ⁽⁷⁶⁾ gābūl_ētmiş ē işde bura bir ziyaret yēri filān dēmiş, ē öle yērler vār meselā. ⁽⁷⁷⁾ e_onnar da zāten malımın bātıl_inaç yēlleri. bōlelerine dēller bātıl_inaca. ⁽⁷⁸⁾ inanmağ dēj meselā böyüg_ēvliyalarıñ yolları var. oraları ziyāret_ēdilir tabī ⁽⁷⁹⁾ hālile ⁽⁸⁰⁾ sevaPdır. 9.50 bilirim. hā şu jindi soļan. hē oldu oldu. bēn dē o günde çalışıyödüm zāten. ⁽⁸¹⁾ fağat, oldu işde maraşda bir sā soļ bakımından bir olay çıkarTtılar. iki tāne soļcú vatandaş ⁽⁸²⁾ öldüğümüşler, ħuru cāmiye gétirmişler ora da gābūl_ētmemiş. o gün dē belediye başđanı da ⁽⁸³⁾ ahmet ħurucüydü. yāni ēyi bir gērginnik oldu. birhassa soļcú tarafları gēe mahkūm_oldu ⁽⁸⁴⁾ ēvlerine çışamadılar da. çıkmadılar da hatTā bēn gēndi müdürüme vėre vėre işde sığara ⁽⁸⁵⁾ mığara filān bi şēler götürdüm hē. há acığıdı o yönner. onnar acıdı o. hā, görücü usūlūle. ⁽⁸⁶⁾ görücü usūlūle. bir ēmmā varıdı, şeyde çalışıyódu çaltıkde. adam sehiz dışımızdı bēnim gibi. ⁽⁸⁷⁾ ļan dēdim, burıyā müdürlük yāpī nē disiz ļan dēdim. vēr bi sığara. buyúr. anamız babamız ⁽⁸⁸⁾ yōdu, dörT ħardaş öksüz galdık. ēn böyükleri bēnidim. bēn bē. om bēş on_alı yāşlarındıyem. ⁽⁸⁹⁾ ha, buğun de sığara içiyöm, bēnim_adam içiyür. ēFendim, ļan dēdi burdan varıncā, ābiñi ⁽⁹⁰⁾ yanıma gönder dēdi. şu gızı saña aļacām dēdi. bu da onda şēlek çekimiş. öyle bir durum. yōk ⁽⁹¹⁾ ēmmi dēdim yā biz bir_öksüzük ħardaş, nidek. vėrmediler dēdim o gızı. ļan bēn_alıırım ⁽⁹²⁾ dēdi. gēndik

gürültüsüne yjit bir_adamdı ırahmetliK. vélhāsıl, gèn_ırahmat_ossuñ. gèldik , ⁽⁹³⁾
bè_unutdum_orða şahā_bul_ètdim. gèşdik tabī. ó gün de gèirken mezarlıñ yanında
⁽⁹⁴⁾ ğarşılaşdıq gèndi dèármen bèkliyödü. İan niye bènım yánıma da gèlmediñ dèdi. niye
dèdim. ⁽⁹⁵⁾ İan taman düürcüye gèdicīdim bèn dèdi, yoğ orda dur bahım seniñ ğızı isdīm.
inanamıyöm ⁽⁹⁶⁾ bèn bit_öksüzüm_ābi. gèldim bacıma dèdim, èdemiñ ħanıma.
ħanıma da bacımdı. ana bir ⁽⁹⁷⁾ bacım. ābım de baba bir ğardaşım. ē nasıl_olū dèrsèz
olüyö yāni.

-⁽⁹⁸⁾ olur, bir ğıs çok bu adamdan, biri diğer adamdan.

- ⁽⁹⁹⁾ èvet, èfendim. göz_atdıĝ, gèndimi sōyledim. bacıma. bacım da èdeme sōlemiş.
èdem ⁽¹⁰⁰⁾ mađdú emminiñ yanına varmış. duran_èmmi dèdi güllā ğadar. nēse
gètmışlèr. dèmiş ki, ⁽¹⁰¹⁾ bunuñ babası, yāni ana taraFımın da aĶrabā gèlir bizè. bè
bir_iş güCle burıye gèlicim dèdim. ⁽¹⁰²⁾ sèniñ_İşiñ nèdir demiş. bèn ahmete söz vèrdim.
dèrimisiñ èmmi amma dèmiş yāni bèn de ⁽¹⁰³⁾ gèşlikde èvet, bōle oldu amma gine dē,
oĥurdum mısra. nèvrüzü güzel_oĥurdum, ilmatça ⁽¹⁰⁴⁾ ğuranı, ğuranı güzel_oĥurdum,
sèsim dè iyīdi. iyè çocúĶ dèmiş amma, sıĝara içiyö dèmiş ⁽¹⁰⁵⁾ ğızıñ babasī. o da bōle
yaşlanmış İhdıyar yā. hēmen dōruĥuvèrmış millet. ābım annatırdı. ūlān ⁽¹⁰⁶⁾ dèmiş gèle
de sènden sıĝara parası isdediler mi dèmiş. niye o ğadar çocúuñ_ayıbını āniñ, ⁽¹⁰⁷⁾
sèn_İçmiñ mi sıĝara dèmiş. pèki dèmiş. yāni ölecè İşde biz_èvlenmiş_olduĝ. başıñızı
⁽¹⁰⁸⁾ ārtmış_olmīm. güzel_oĥurdum mèvlidi. iyi è mesèlá ĝoñşuda birisiniñ
mèvlid_oĥur. ⁽¹⁰⁹⁾ oĥudur yāni. oĥutdurur hē. cānım allah rızāsī_Şin oĥunur mèvliT.
èfendim mesèlá ⁽¹¹⁰⁾ mèvlid_oĥumaĶ şimdi yasaĶııyoĝar_èdiĝoĝar_amma è güzel bişè,
mesèlá èfendimiz ⁽¹¹¹⁾ İyör, gènelde amā, bāzileri oĥūmasını hoş görmüyör hocālar.
şundan görmüyöler, mesèlá mèvliT ⁽¹¹²⁾ ĝandili var, tamam bir ĝişi yāpiyösā yapsıñ,
yāpamıyösā üç bēş yıl yāpsıñ. toparıansıñ, ⁽¹¹³⁾ mèvlid_oĥutsuñ. ama düyör, èfendimiñ
düyör babası vèyā anası vèfād_ètmış. namaz ⁽¹¹⁴⁾ bilmiyör oruç bilmiyör fèlān, ē bèn bir
mèvlid_oĥudum dā işde bènım_ölüm cènnete gètsiñ. ⁽¹¹⁵⁾ cènnet babāzá zimmetlük.
ĝaçılıñ İan düyö.

⁽¹¹⁶⁾ - o ğadar ĝoĝay mı?

⁽¹¹⁷⁾ hāh o ğadar ĝoĝay mı arĥadaş dī. oĝdu tabi ki. isim bè gèndim Çápımda güzel_İsim
⁽¹¹⁸⁾ ĝoydum. mesèlá böyüĝ_olum ĝariB. onuñ oĝıllarımı diyörüm. birisi bünyāmın.
birisi yāĝup. ⁽¹¹⁹⁾ biri dē allah sizlere ĝörsètmesiñ, on_altı yaşında öldü, onuñ_adi dā
yūsufdu. size de. buyúr. ⁽¹²⁰⁾ ĝızım yūsuf doĶdōrlarıñ tēşhisi anĶarada iki sèFer

götürdüm ankaríyé. bũ hasdalıK dedĩ, senĩ ⁽¹²¹⁾ götürdüK, ikincide ümüdü kėsdi doKdórġar. hasdāneyé almiyé gèreK yoġ. ameléete hēs ⁽¹²²⁾ gèrek yoġ. rêsete yāzmiye de gèrek yoġ. türküyéde iláci da yoġ. avrupadan gètirdiler, bir sene ⁽¹²³⁾ rêçete yazıġ gètirdiremesseñ, rêçetiye de gèreK yoġ, dediler. nēymiş bu hasdalıġ dedim ⁽¹²⁴⁾ sorān_ota góre, bu hasdalıġ küçükken dedi, bi yerden düşer, başá darbe alır, o da yāşı bölē ⁽¹²⁵⁾ ilèrledikçe oġur dedi. tedāviSi yōġ. bir dē ġızamıK çıġartdıñ mı diDi. óbürleri yataráK çıġartdı ⁽¹²⁶⁾ amma bu dedim gèzerek çıġartdı fáġan dedim. bir de ġızamıKdan_olur bu hasdalıK dedi. ⁽¹²⁷⁾hiyét. hē. yāñi o da öle öldü. hā. āmin. ġızġar da ġene aynı mēselā, biri zēyneB, biri fadıma, ⁽¹²⁸⁾biri hürü, biri ġülzar. hē, tabi aşşá yōġarı anlamı öle. hē. évet. öle. tabi. şindĩ, ġúcāmızá aliyúk ⁽¹²⁹⁾ bölē. mēselā, ezen_ohürük ufaġtan. sā soġ ġulāna bir de sā ġulāna ġamet_édiyúk, işde ⁽¹³⁰⁾ bunuñ da adı şú ossuñ diyúk. hē bũ bu ġadar. yoġ, hēÇ de yorulmadım yoġ_ésdāvırıġa. bèn ⁽¹³¹⁾ burda dōru, ġendimizi. ġardaşım mı hasan yoġ da émmōġlarıdır. hā hā işdē orda bir, ⁽¹³²⁾ isġendĩ_uşāyidi şurda ġivrāndı babasınıñ_oríyé. saz káyyanıñ_ölüdü o. évet, o işde ⁽¹³³⁾ horuşçúlük yápar.

-11-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Cüceli Köyü

ANLATAN : Mehmet TUZCU

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) sen yerleşmişñ.
- (2) bacı hoş gèldñ.
- (3) adım mehmed soy_adım tuzcu. doğum tārihim bin doğuz yū ğırg doğuz. bu ğadarlığ. (4) bu köyüñ_adı cüceli ismi yāni cüce isminde bir_adam yerleşmiş buriyé. ben duyduğum(5) büyüklerden duymam. bu cüce burda duruğ dururken buriye bir tene çercili isminde (6) tekgeler diyek de şindi tekge olur. tergedise de bir tānāsı yelleşmiş buriye. onun_arĥa (7) sıra. onun_arĥa sıra urfadan yerleşme arap köken_arap camızlar_işde şindi lāġābımız (8) camızlar şindi. onnar yerleşī, biri burda bir ğişi ğalī. biri araplıda ğalī, heralde iki (9) ğardeşler şo_halīl didikleri vār. enver bilir de.
- (10) hā.
- (11) onlarınan iki ğardaş üç ğardaş bunnar bizim duyduğumuz yāni büyüklerden (12) duyduğumuz. buriyā üç ğardaş gèlī biri araplıyā gèdī orda ğalī biri burda ğalī birinñ (13) neriye gètdiğ bellisiz. ondan sōña bi_kısm şeyden gèlī, jilvegözden gèlī. hā. bir kısmı (14) da dört şey yerleşī buriye kürtülden gèlī. anca ben böyle bilim. yāni köken_olarāğ. (15) ondan o cüce isminden cüceli ğalī köyüñ.
- (16) olay diye heç bişey_olmadı bu köyde. yāni biz atmış yaşındayım şimdi elli doğuz (17) yaşındayım. elli doğuz yaşñ_ içinde, hani ufağ tefeg aaz ğayfa ğavġası oldu ama (18) yaġiz cināyet münāyet ölü yaraġı böyle bi_şey yoğ.
- (19) eşgi düñner eşgi düñ.
- (20) ozan mı, yoğ, ozan diyi yoğ óyle āşığ biri yoğ. yāylā, yoğ yāylā işi de olmaz. burda (21) yāyliye de göçü gèlik pıllanma olmaz. türbe de yoğ, onnar da yoğ, öle bişè_yoğ. vallā (22) türkü olarağ o ğız çoğ iice bilmeğ_aa enver emmñ de işde ben ğonuşık yani aynı (23) aynı sizñ_ādet vardı yā, oranñ_ādeti nasıl gibise ğafañdan öyle yaz yāni, bu bu (24) köylerñ hepsinñ_ādeti budur yāni.

- (25) yazık, senin konuşduğunu banta alık.
- (26) ha banta alıseñ_eer. yazma yoğ.
- (27) konuşmañ lāzım.
- (28) yā ādet ğız_işde yiyenim aynen böyle yāni böyle cināyet_olayı şıgu ğıvırı zıvırı. yoğ (29) şükür yāni bir_atmış aşına ğadar böyle bişey görmedik böyle bişey_olmadı. hep bize (30) ğelek çifcilig_ókúz çifcilij. hangi ğelmeden, hā eşgiden_öküzünen çit (31) sürerdig. ondan sōña ğeminen sürerdig saman yapılırdı buydey çıkardı. e eşgi (32) ğelenekler bunlarıdı. sōña tıraktór çıktı. tırakdór zamında para patus çıktı. para (33) patusdan sōña şıyler çıktı işde biçerler çıktı. köyüñ ğelenekleri bizim_usullar böyle (34) ğeldi ğeşdi. patus saman yāpan patus. mallara yemeğ_uçun samanı mallara yapan (35) makine.
- (36) yeni usul makinene.
- (37) saman yapan makineler. sen neden_oñu konuşdurısın?
- (38) ben konuşdum.
- (39) nāñ_uçun?
- (40) yā asgerlāa da ğetdig_işde asgerlijimizi de yapığ genciken. ısbartada acami birlij (41) olarağ sihhiye_olarağ yapıdım.
- (42) çorumdaydım.
- (43) ordan daha usda birlijne muşa ğetdim, muşda da everde asgellik yapıdım.
- (44) o mekinije ğaça verdidiz valāhi ben bilmim hā.
- (45) o makinije soñ_olarağ_üç yüz_elli biñ dedik. üç yüz_elliye alan_olursa verin (46) dedim yōsa vermeyin dedim.
- (47) çamaşır makinesi mi?
- (48) hē.
- (49) yā benim bir polis_olan var da bekār ısdanbuğa bir_ev düzük bu. şindi de ğendi (50) hağğāriye ğeddi. iki sene orda ğalaçağ. daa da yēni alığ orda e yalnız ğendi başına (51) ney yik yikiyeg_işde iki sene bi_şeler yidi yidi aldı bilmim_işde ondan sōnā da (52) derhal ver diye burda durüyö.
- (53) arçelik biñ devir yāni eyi bir makine de.
- (54) şeyin_ola dörd yüz verilmez ele saya diye vermedi, şu güccüe. o iki_üzünü verim (55) dedi, iki_üzünü de dedi i buyda zamāni verim dedi yoğ dursuñ dedi. o da üç (56) yüz_elliye alan_olursa peşin dedi ver yōsa evde dursuñ. baña demesi o.

- (57) saar ne dēdīse yanı.
- (58) yoğ polis.
- (59) polis, benim böyüg_ōlan.
- (60) bi de evledijñnden daha ānat da gēt.
- (61) hağgāriē mi gētdi?
- (62) heyle evlendiññ?
- (63) hağgāriye gitdi.
- (64) ğız biri i bayan_olacāmış biri taman.
- (65) evlendiğimizde avrat nerdiyedi? avrat böyledir.
- (66) içim bu seksen_o zaman.
- (67) hā iki tāne yatağ var diye ayāmızıñ yarı yeri dışarda yarı bi_de ğıļ çuļ varıdı.
- (68) hı_a.
- (69) bu şekilde evlenīdi, biñ nira ğavın paramız varıdı. benim_avrat dñkü avrat.
- (70) bu da benim güccüüm bu. biñer lire ikisini dé. Bin dırıye baña aldılar. bu benim
- (71) güccüüm.
- (72) ok yáydan ğıymatlı gēlik. sen doħuz yıļa.
- (73) çocuğlara dērim bāzen lān ben buna biñ nira para saydım_ōļım.
- (74) biñ dırıyēdi.
- (75) biñ nira para saydım dēr. çācuğlar dērkine biñ nira da verek ğoca baba nēnemiz
- (76) bizdek durüyō.
- (77) şo ārab_ehmed varıdı ya ēsgiden millet köprüden_ařřā mı dñřüdü noļıdu öldü
- ya (78) arab_ehmet. unda ben_asgerdim_ēmver. burdā underesine aқdılar faļan (79)
- dēdileridi.
- (80) ò sene işde o rahmetliğ bir çocuğ götürüg doğdura. babam rahmetlig de beni (81)
- götürdü, ufağ ufağ daha o zaman. şindi bu çocuğ da çabidiñ_arasına sarmışlar yāvü (82)
- barmağ gimi bōle şeyleri, bilekleri ğaļan o zaman da doğdur tegidi maraşda çoğ (83) bir
- doğdur yōdu. yā ahmed_aa ahmed_aa bu nasıl çocuğ yāv dī şindi, yāv dī o da (84)
- īrahmetlig otuz káátliğ_avradiñ di anca bōle çocuğ olur ğardaş dī otuz kırğa da (85)
- aļdıımıdı dī.
- (86) saul yiyenim.
- (87) hı he? seni mi?

-12-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Çamlıbel Köyü

ANLATAN : Zahide Avcı

YAŞI : 58

KONU : Karışık

- ⁽¹⁾ benim, adım zahíde soy_ismim avcı. zahíde avcı. ondan sōra yaşım elli sēkiz. ⁽²⁾ başga da ney bilmüyöm ki soracãñı. ġaraçallıdı ęsgiden Şimdi çamlıbel_öldü. ⁽³⁾ çamlıbel. adı nērdeñ, adını bilmem á ġaraçalı varmış. ġaraçalı dērik biz Şuralarda ⁽⁴⁾ bir ġaraçalı biter. ġaraçallıġ ġaraçallıġ dēllerdi. sōra köye Şindi ⁽⁵⁾ süleymannıdan_ayrılıp da buríye köy yerleşişin isim ġoydular. dēylet tarafından o ⁽⁶⁾ çamlıbel_öldü. tabī, tabī bēġ yoġ. biliyüm biliyüm canım. buyur.

⁽⁷⁾ ġurban ne bilim öle bir düşünüm. düşünmem lāzım. on yēdi yāşında ⁽⁸⁾ ęvlendim. hemen hemen o zāmandan beri Őindi bir ġaç sēnē ġayıñbabamın ⁽⁹⁾ yanındaydım. onnar daha irelide. ondan sōra ġoşduk buríyē ęmmim burdaydı. bi ⁽¹⁰⁾ ęmmim bizi ġötürdü buríye ġetirdi buríye yēlleşdik. ondan bēri işde çocuġlar bū ⁽¹¹⁾ yēñi ġelen_olan yaşlarını bilemim. ġıram ben yaşımı bilmem. aha baġ yátdı. onun ⁽¹²⁾ acısından yaşlarını heç bilemiyöm. hah. çoġ zor_anca. saöluñ allah_ırāzı ossuñ. ne ⁽¹³⁾ dēyim benkine. o olayı mı annadım? olay nōlacaġ ki canım bir moturumuz vardı. ⁽¹⁴⁾ moturnán_iliciye ġederken ilice yolunda bir_araba vurur, ġazā oldu. tırafiġ ⁽¹⁵⁾ ġazāsından ġētdi ölece. on sene oldu, on sene bitdi onuncu_aydan bu ayda hē. ⁽¹⁶⁾ horanta acısı ciġer_acısından da bilmiyom amma ciġer_acısı ne ġörmedim de horanta ⁽¹⁷⁾ acısı daha fazla sanırım. babam_öldü babamdan çoġ sonāerim ki babam yaşlıydı, ⁽¹⁸⁾ horantam gencidi işde. tabī. öyle mi? allah rahmet_etsin. hā. ālarım çocuġlarıma ⁽¹⁹⁾ da ġösdermem. ālarım hemen burdan baġ bir_anda ālıyesim ġēldi mi hemen dışarı ⁽²⁰⁾ ġederim, nuġun ġösdermem, neden onnar_erkek ālasa daha çoġ üzülyör. ⁽²¹⁾ üzülyöller diġ ġösdermem sāten. hē. ġatlanacañ. nebiş_şöle düzünü çoluġ çocuġ ⁽²²⁾ benim dörd dāne. iki_olan bir ġız.e torun dā bir bundan ġüccüġ_olandan bir, ē ⁽²³⁾ böyüġ_olandan yēdi, onun ġüccüünden dörd,bir de ġız iki de ġızımdan var. ⁽²⁴⁾ dörd_ö dörd çocuğum var ya sen hesab_ēt ben bilmem. yēdi birinden. yemek hazırlı o.

- (25) bi tāne benim. ğız_o da üç yaşında.
- (26) şey o dā güccüg_ölümüñ. hep bizim bunnar. maħalleceg. hah. benim maħallem bu (27) èmmimíñ_ölu bunnar çocuğlarım. biz de bizim. hē allaha şükür. bağ yoħarda (28) var_iki èmmimíñ_avradı. aşşāda var onnar da èmmimíñ ğızı. şu ğarşıda var o da (29) èmmimúñ_ölu. hepsi biz_ağrabāyıg. o etip dere gèliyørsuñuz. dereyi gēşdíñ mi bu (30) tarafı hep bisim. hic yabancı yoğ. há herkeş _avcı. hē. şimdi biz buriye (31) yérleşmemiz esgiden bağ heç burda ev yōdu. ben gèldím burıya hiç ev yōdu.
- (32) bacı hoş gèldíñ_eyi misiñ? nasısıñ_eyi misiñ?
- (33) hē. ordan sōra yérleşmem buriye göşdüg gèldig_işde èmmim getirdi. èmmim èvel (34) gèldi burıya, herkeş tarlasınıñ başında. şimdi bağ, herkeşin eviniñ_õñundā tarla (35) gèndiniñ. ondas onnar yérleşim_õduundan yānı. bahcā tütin_ékeller baħce (36) dikeller işde herkişin suyu var allaha şükür gèndine göre. hāh. ekin_ékeller. hē (37) ekin_ékeller bura_eyi_ya fazla fazla bişey_õlmez. herkişin suyu gèndine göre e (38) başga aaç maaç bağsana böyög_aaç heç yoğ. biz gèldikden sōna bunnarı (39) dikdig_işde. bicilemīn mēyve vèrmiye başladı. ondan_èvel bağ heç yoğ. (40) böyög_aaç yoğ. yani bücele dèdim bücele onū aaçlarımız yètişdi demeg_iseddim. (41) hah bücele dèdim saña. yōg yoğ çoğ_õlmadı canım hiş ben dīm ya biz göşdük (42) gèldig o zamannan bir_ev varıdı burda. bağ bñ èmmim bizi gètürdü gètirdi. ondan (43) e èvel_işde tek tük de õle ev varıdı. üç, üç_ev mi dörd_ev mīdi õle? ondan sōra (44) gèriye ğalan hep göşdü gèldi buriye yérleşen.
- (45) emmimíñ_õlūdū ne bilim. vèrdiler. sèvdim soñradan da bilmiyom. isdediler. (46) he? hē? bizdē isde temsilde buna ben şahsımı ğonuşım. ğızı beñib õlannan (47) ğonuşuñ. õlum filān ğızı saña isdeyim dēñ. káh_õlan dèr ki ana baña filānıñ ğızı (48) isde dèr. gèder isderik. hesabımıza gèlişde, õlannan temsilde baba ana ğonuşuñlar (49) danışılñlar, ğarel vèriler_oriye gèder_iseddiler. ondan sōra eñār bilmiyorsa õlan (50) dèr ki ben görmeyişin_almam dèr. göreçām dèr. gèder, görür, ondan sōra isdenir. (51) ondan sōna da alırıg vèrillerse alırım vèrmezlerse gèri çırağlañlar gèlín. sōra da (52) başğasına boón de başğasına. gèdāñ herkiş_asmısını alır, buluñ. vañlaha işde biraz (53) farg_edī. yoğ, şart ğoymazlar, o zaman vèrdiglerinde şart ğoymazlar. vèriller (54) temsilde vèrileçāse vèriller zatan. bēnim de ğızım varıdı. düşündüm daşındım ben (55) ben ğızımı ondan_èyisine göremem. çārıp da vèdemem, gèlmiş_işde düşündüm, (56) vèrek dèdim,

ğarer vèrdiğ vèrdik. hã vèrdim_ aļļaha ũu da ũu da sen de dipde ⁽⁵⁷⁾ memnunug. memnun_ olmassań da ne yápicĩń? ğaderińa ğayıł_ olacań. hē bizde õle, ⁽⁵⁸⁾ bilmiyõm. ⁽⁵⁹⁾ ěmmĩne on on yıl_ oldu dèdim ya, hē. nasıl ğeçindig_ işde ekdig bişdig ⁽⁶⁰⁾ tarļalarda azca azcığ dõnug dõlũğ_ aha buralarda işde ğörüõń bir bi tarļalarımız var. ⁽⁶¹⁾ onnarı ěkdik yètişdise yètişdi yètişmedij zaman satın_ aldığ. e ondan sõna şey ⁽⁶²⁾ dēlet şimdĩ kèsim vèriyõr, çam alıyoļlar. onu kesĩń dēlete teslim_ ediyir, ondan da ⁽⁶³⁾ şey para alıyõr_ işde onũnan bunũnan aļļaha şükür õle ğeçinik, ğeçindig ğètdig. ⁽⁶⁴⁾ çocuğlarımıń da aļļaha şükür ⁽⁶⁵⁾ şimdi iki tenesi ğoruyücü. õ memmèt. memmèt avı. o biri de ğardaşım. háh. hē, onnar_ işdē ⁽⁶⁶⁾ õle. işşallah, işşallah, işşallah. ğendimiz yápiyõğ. malımız vār, ğendimiz yáparığ_ onu hēc ⁽⁶⁷⁾ bir_ işey_ etmeK. fazlası ğelirse satarıK. fazlası ğelmeSsē, ē evińa ğöre yápań, yoğört çálań, ⁽⁶⁸⁾ ille de o ğoļay ğeliyõr şindilik. yoğordu çalıyõğ. maraşá saļıyõğ, evimize ğöre dē yápiyõğ, yā ⁽⁶⁹⁾ da fazla ğelirse on da saļıyõğ. baKğaļlara hē saļarıK.

- ⁽⁷⁰⁾ hoş ğeldiz, nassiń? sēnden dē. ēyik dağ buńa şükür.

- ⁽⁷¹⁾ aha bu da ğelinimiń biri. hē, aļļaha şükür. aļļaım isdiyēnnerē vèrsiń. sańa da vèrsiń ⁽⁷²⁾ ğurban_ olduğum_ aļļa şõle ēyisinden, hayırısandan. ğıssiń daha diye mi evli dēlesiń. õle ⁽⁷³⁾ mi? aļļaım. õle cánım. çoğ kötũ. sabah kaħań, a tēmsili biS köy yerindē sabah kaħań ⁽⁷⁴⁾ sabah namazıńı ğılań. āndan sõra malļarıńı yēmeļē. ondan sõna işde malıńı yēmeļē, ğēne ⁽⁷⁵⁾ zobańı yáħań, yēmā çáy mı suyunu ğoyáń. yēmek hazırlań, peşinde ğelin dē kaħar. ⁽⁷⁶⁾ ğelin yápar. háh. ille yēmeK işini ğelin yápar. illē ğarıļar bitĩ maļa mēlálá çoKcá doļanır, ⁽⁷⁷⁾ ondan sõna da ğēne yēmā yēdiń mĩdi, ğeri malıńa mēlálıńa bahuyõń. ğelen_ oluyõr, ⁽⁷⁸⁾ eviń tēmilĩ varısa ońa baħıyõń_ işde. bõle ğeçip ğediyo. amma şey zamanı oldu mĩdi ⁽⁷⁹⁾ şindi yá0z ğünü oldu múydũ, bāyá bahciye ğediyoK. işde hē onnarı suļamiyā, ⁽⁸⁰⁾ çapaļıyoKi, suļuyõK, işde bõlesi işlerinen_ ũrášıyõğ. başğa hē, başğa şeyimiz yoK. hēpsi ⁽⁸¹⁾ o. amanın olmaz olur mũ? i yárdım dā işde kim_ edecek ki işde, babaļarı varıdı ⁽⁸²⁾ ırahmatlıK. birisinde. ikisinde, i ikisinde. ikisini evlendirdiK babası varıdı, birisinde dē ⁽⁸³⁾ bunda da sōnamiye ğendi çalışdı, ğedi ğazandı. işde birez dē, hēpisine vèremediK, bir ⁽⁸⁴⁾ yánımda borcımız varıdı. borcımızũ da sōnadan çalışdı õdedi buncāzım_ işde ninesiń? ⁽⁸⁵⁾ ğıSı dā zatan bir dē ğoresini biz_ aldıK. ğeriyē ğalańını da bir_ elde ēşarbında onnarı ⁽⁸⁶⁾ aldığ, on da õle ğelin_ etdik ğètdi_ şde. bõle dē çoK da zorlanmadım, şindi soK Sorļa, ⁽⁸⁷⁾ ikisini bunnarı şimdi baK. birini düjür ğètdik, ikisi iki bacı bunnar. bunnar diyál. o birini ⁽⁸⁸⁾ şõ,

méd_āvcínîñ hanımînen şó sōrahı gēlen gēlin. onnar bacı, bu ěmmiziñ ğızı. hēpsi ⁽⁸⁹⁾ akrabā. hēmi de bacımîñ ğızı. şindi oña varışın, böyüü var dēdiler. bu bēşik kērtmē dērik ⁽⁹⁰⁾ biS. güCcükden gēlinlik dēdik ki ah. bēşik kērtmesini bunu küçükken, ě güCcükden ⁽⁹¹⁾ dēdik ki bu gēlinnik gēlinnik. bizim bizim şú oļan, bunnarîñ_ızı, dōyúşún bacımîñ yá. ⁽⁹²⁾ bu bizim gēlinnîm gēlinnîm dēdisem, ğız böyüdü oļan böyüdü dērkenē, ancák bu ğızı ⁽⁹³⁾ düür gēlmiyé başladılar. böyüg_ōlan durúyōr. onuñ da böyüü durúyōr. ě küççüē düür ⁽⁹⁴⁾ gēlmiye başladılar. ama bu ordan burdan duyúľmiye başladı ama bēnim yürāme sızı ⁽⁹⁵⁾ düşdü. bē ne yápîm, böyüg_ōlanı esgere yollâyák dēdik, üç gün durmadıĶ gorĥudan ⁽⁹⁶⁾ ikimizi ikiye dē sabaha ğadar bēkleşiyōĶ_adamınan. ordan şindi adam çócúyu esgere ⁽⁹⁷⁾ yolladıĶ gētdik. burdan gētdiĶ_oriye vārdiĶ, oriye varışın dēdiler ki vaļļaha böyüü var ⁽⁹⁸⁾ dēdiler. né yápaĶ. ě böyüünü bēklediñ mīdi küCcünü bēlki de véreçēĶ_adam. amma bu ⁽⁹⁹⁾ çócúĶ da biliyōr, bunu ğız da biliyōr. bu ğader diyemeñ buña. né yápaĶ nēdek, böyünü ⁽¹⁰⁰⁾ de böyüne isdiyek dēdik. vérillerse vériller, vérmezlerse vérmez. ğayrı dutduĶ, gērik ⁽¹⁰¹⁾ tēkrer gēldik, gēri vardıĶ. dēdik ki böyü böyüne güCcü de güCcüne dēdik, hē. ğayrı öle ⁽¹⁰²⁾ dēşşin adamlar da vérdiler. saossuñlar, gēçmişlerine ırāmet, böyüne nişān daĶdıĶ, ⁽¹⁰³⁾ güCcüne de daĶdıĶ. iki gēlinlik birden, ōnda zorlandım diyēcādim_işde. háh, aynı anda. ⁽¹⁰⁴⁾ bir sēne var düünden. şindi öteki oļana asgerden gēldi, bo yıl da öte güCcük gētdi. ⁽¹⁰⁵⁾ güCcük gēdişin dēdik buñu. düünüme hēmen gēlene ğadar onuñ düünün yápdıĶ. ötekine ⁽¹⁰⁶⁾ gēlişin öteĥi vaļļaha basdırdı. gērēsá almiyáydıñız éliñ ğapısında ğız ğoyman, bēnim ⁽¹⁰⁷⁾ gōnümü de ědēceksíñiz dēdi. amma çok zorlandıĶ_onda dā. borc_ētdik, harc_ētdik ⁽¹⁰⁸⁾ ğēne de aldıĶ. şey gösdermēē almassañız ğaçırrım diyōr_adam, dē bahım né yapıcıñ? ⁽¹⁰⁹⁾ āldı. hē, aļļaha şükür aļļahım ěmir vérmiş, āldıĶ şükür. onu da öle aldıĶ. hē. ⁽¹¹⁰⁾ gēçiniyōĶ_işaļļah. şindi şindi çoĶ_eyiler. dahā bēn o gēlinnerimi çōĶ aļļaha şükür ⁽¹¹¹⁾ ğurban_olijim_aļļaha. öle bārıp, çārıp, dōşüp çēkişip daha gözlerimde yaş görmemişim. ⁽¹¹²⁾ ırahatıĶ. baĶ, yēmin_ēderim saña bēnim_üç oļum vār. bir dē ğıSım vār. üş dē gēlinim ⁽¹¹³⁾ var. daha birinen bir sahat küslümüz yoĶ. çoĶ şükür aļļaha. āmīn. bir sáhat küslümüz ⁽¹¹⁴⁾ yoĶ. né çócúĶlarım bēnim ğarşıma çıĥar. né dē yēri gēlişin bēn_onnarîñ ğarşısına ⁽¹¹⁵⁾ çıĥarım bēn, anāyım, bēn anayım diyip dē ğarşı durmam. hiç sēslenmem hēmen, hērkşiñ ⁽¹¹⁶⁾ haĶĶını tāķıb_ēdeceksiñ.

⁽¹¹⁷⁾ ğurban_olurum sēni véren_aļļahā. şindi şöle düşün baĶ. bēn ana oļaraĶ, bēnde dē ⁽¹¹⁸⁾ var gēndilerde dē var. bēn ğaldırsam da şurdan bir oļmaS tarafını da ğonuşsañ,

olmaz ⁽¹¹⁹⁾ mı cāhidi hağdı bēlki dē, onlar da ōykelenir. amma gēndiler olmaz yēlde ōkelenseler ⁽¹²⁰⁾ bişey, şordan sōse saysa, şurdan_aha huzursuzluğ ıharsa bēn nē yapabilirim? hēç bişey ⁽¹²¹⁾ yapamam. hāh. bu iki taraflı da bu, bēncē. bu iki taraflı. ğarşılığlı tabi. o da bēni annī. ⁽¹²²⁾ burađđāđ bēn de onu anniyūm. amma hēç dahā hēç mi bir ğalbiñ ğırılmaS, hēç ğalbim ⁽¹²³⁾ ğırılmamış, ađđaha şükür, çok şükür.

⁽¹²⁴⁾ var ađđaha şükür. cānım ğurban aşı, şindi biz aşı vurdurmuyóđ, ā vurduruyóđ dā, ⁽¹²⁵⁾ mağımızda hasdağığ yođ. amma şindi bunu dēlet soruyór. dēlet soruyór tēmsildē, şeyle ⁽¹²⁶⁾ ğoruyúcúlar sorū zahar, dēlet soruyūr_onnarā. soruyór, sororuyóđlar, ē aşı káhadīñ var ⁽¹²⁷⁾ mı? ğurbana gōtürüyōñ yá sēn bunū. ğurbana ğurbanlığ mađ bēslediyīñde gōtürürseñ ⁽¹²⁸⁾ soruyóđlar. aşı káadīñ olur. olmasa salmıyíđđar. biz de bunuy_uçún aşı vurdurmağ ⁽¹²⁹⁾ zorundayığ yāñi. yōsa bizim mağımızda hasdağığ da yóđ. hēç bişey yođ. bēsili mađ.

⁽¹³⁰⁾ ađđa ađđa, çokdan bēri şindi bēn bizim mağımız var. bēn de saña dēdim yá. çođ_oldu ⁽¹³¹⁾ nē dēyim saña bē on yēdi yášında gēldīsem, bēlki de on senē bundā olmamışısa, ondan ⁽¹³²⁾ sōna dēvamlı mağımız var. bēn bilerek ğoyundāđı olan sarılığ_olur. sarılığ dēđ bir ⁽¹³³⁾ hasdağığ_olur. hēmen hasdağanır, ateşi olur. gütdük şe aha şeēle ēderiđ, şuriye atdīñda ⁽¹³⁴⁾ ğürp ğürp ğürp ğüp ğüp vurúr. onuñ hē, onuñ aşısı olur. aşısını ađđıñ. onuñ_aşısını hēmen ⁽¹³⁵⁾ yap. sēn yapabiliñ. hēaen dēri altına yapdıñ mīdi, o bir soluğda ēyileşir. ēner yapmasañ ⁽¹³⁶⁾ ōlebilir dē. çok da çekebilir. çođ da dūşebilir. yođ ğurban_olam, şindi bēñ gēldim. ama ⁽¹³⁷⁾ bēn tahmin_ēdiyóm āđlıđdandı, bē gēldim ğayımbābam giliñ birez mağları varıdı, ēpī ⁽¹³⁸⁾ varıdı yāñi, yüze yağın, atmış yētmış dēne mağları varıdı. amma o ğün de mađa yēm ⁽¹³⁹⁾ vērmezlerdi. hēç vērmezlerdi. ğış nērdēn ğoydurúđlardı dāyá dāda nē bulursa onūnan ⁽¹⁴⁰⁾ gēçinirdi. öldū öldū öldū öldū atdılar öldū aTdılar. bir bēn dē içindēđm. öldü, ōleni ⁽¹⁴¹⁾ bahiyök ki ā içerde ōlmüş. āmen dutuyóđ_atıyóđ dutuyóđ_at. yīřmi tēne mi otus tēne ⁽¹⁴²⁾ mi öldü. bē onu gōrdüm. bađ. içindē bađ bābam, bēn ēmmime, ēmmimīñ_ōđu dēdim yá. ⁽¹⁴³⁾ ēmmime gēlin vērdiler bēni, anam da dutmuş bir gēçi de baña vērmiş. bir tēnecik ōđā ⁽¹⁴⁴⁾ var güçücük. bēnim gēçi de öldü, ōlađ_ölmedi. ōđā künde ēletirim, bir_aviCcāz, şu yolu ⁽¹⁴⁵⁾ ğapī açarım. hasdağığ_olmadıñı ondan biliyūm bađ. o kēcīkden. şurdan yóđāñ_āzına ⁽¹⁴⁶⁾ ēletirim, bir_aviCcāz ēkmeđ_ufā. süfer_oldağ oldu mīdi onu vēriyóm. onūnan ⁽¹⁴⁷⁾ gēçindinden ōlađ_ölmedi anası öldü. hā. dērdi an ađđıđdan.

-13-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Çınarpınar Köyü

ANLATAN : Hasan Şan

YAŞI : 75

KONU : Karışık

- (1) şu ğardeşînine hadi bâba yardımcı oluñ lan arada. dur ha hacı babíyenen bilmedijimiz (2) birini sôrarıg.
- (3) bu amca daha eyi ğonuşurdu.
- (4) bu dağ eyi ğonuşur. bu hēyle ğonuşur_o daha eyi ğonuşur benden. o oña sor_oña (5) oña.
- (6) hacı bâbíye sorsîñ da hacı bâbâ şindí Şe_yapıñ da bāzımı Şēdim ben.
- (7) hasan. şan. yētmişîñ_üzerindē işde yētmiş bēş fañan var. burdayám burda ađ şu aşada (8) oturūm köyün_ıçındē. hā.
- (9) köyümüz bura, ovamızda.
- (10) suļu suļu. bura baraş baraş şo köprünüñ dibine ğadar çihar.
- (11) baraj şuriye ğadar çikíyö.
- (12) a aşā barac. aşādān geliyö, buríye ğadar sūlu bura.
- (13) ečet çinar.
- (14) há çinarpı. mıkdarrımız çınarpınar, bura qarbasan oBası.
- (15) şindi tâbi eşgiden_üç gün düün çalallardı. bir ğedellerdi oñan_eviníñ ğıza birí (16) ğız_evine ğederdi bi ğeri ğeérdi, üç gün sürerdi. Şindi de üç saát sürmü, ğelí ğene ğedí (17) dī. ğelī ğedī. şindi ğalabalıg_ondan fazla olúyor_amma birikmiyö yāni. ğelen ğediyē (18) ğene ğeri ğelen ğediyö yaní adam neyise eşim dostum bi ğenelāā var. onnarı görüyo (19) görüp ğediyöler. olurdu, ço_oļuRdü, bundan çoğ_oļuRdü, şindi ēlence çık çok ğısaldı. (20) esgiden çoğ dağ fazla oluRdu yāni düün_evi işde ilk gün çalallardı düüne. kim, (21) bayán_erkeğ_ayrı oynar bizde öle bi ğarışığ_oynamaz. hem teg babası fañan (22) ğarışığ_oynañlar. burda āyrí oynañlar ğörünmezler yaní birbiRlēRine ğünah deye yaní. (23) yoğ erkekleri ğörünür_öynarñan da avratñlar ğörünmez. erkekler ğörünür_avratñlar (24) dışarda şöle sēyreder. sēyreder. fağad_o ğüne ğalmaz

görünmezler. bahar, gadınlar ⁽²⁵⁾ bahar_öyle geri oynarhan fağad şey_oyñahan gızlar_örda_oyñahan_ēkekler ⁽²⁶⁾ bağmazlaR yasağ.

- ⁽²⁶⁾ hoş gèldiñ gızım.

- ⁽²⁷⁾ yiyenim hoş gèldiñiS. sağlasıñ.

- ⁽²⁸⁾ eve ateş yáharlar_onuñ başında oyun oynar gece sabā ğadar abdağ dutağlar davığ ⁽²⁹⁾ çalağlar sabağ ğadar onuñ başında ēlenilir.

- ⁽³⁰⁾ en güzeli haláy çekelleridi. geceleri aynı hacı babanıñ buyurduğu gibi ateş yáhađlar ⁽³¹⁾ siñsiñ dèrleridi. biri çıkar meydāni doğanır obürü ona sejrdir. orda bir usüren bir güreş ⁽³²⁾ şekli. o onu yıkar o onu yıkañ. ikinci sejr de böyle devam_ēder giderdi ha aynı hacı ⁽³³⁾ babanıñ buyurduğu gibi. geceláyşın gündüzleri haláy çekilir. dağ başğa başğa öyünner ⁽³⁴⁾ çıkarığlaridi. birī gèlin_olur, birī ihTiyár_olur. oyun çihardığlarıdı bilmem ney_yápađlar ⁽³⁵⁾ çoğ_oyunlar_olurdu. ağ şindi hacı bābanıñ buyurduğu gibi düünüñ birine varıyõñ üş ⁽³⁶⁾ dène dörd dène düün_olüyö bir hafdāda. ikinci düüne dönüyõñ varıyõñ ya bir bardağ ⁽³⁷⁾ çayını içiyõñ vatandaşñ ya içmüyöler. ā ēderse birisi tabī bizim burda bi şe vardır. ⁽³⁸⁾ yárdımlaşma vardır. o yárdış var üş beş lírasını ēletüyöduñ gótürürse yázdırıyödüñ. ⁽³⁹⁾ ağlah böyük gèdip gèlip düüne. ama o esgi düünneriñ manzarası,oyun yapılmaması,e ⁽⁴⁰⁾ gèlin_atınan giderdi hacı babanıñ buyurduğu gibi. başğa köyden bu köye ğadar gèlir ⁽⁴¹⁾ gèder. e şimdī de tağsıyá binēñ burdan geçer ğayrı hağ bōlmiş. há. háh.

- ⁽⁴²⁾ ben mi? ēvelce bu tarım_işlerinde çılışdığ tarlağarda, şindi dē bāğurdan ēmeğlü ⁽⁴³⁾ olduğ, hēC bir_iş yapmım.

- ⁽⁴⁴⁾ e gèndisi ğora ğāzisi. há há hacı baba ğora ğāzisi. hacı bāba ğora ğāzisi.

- ⁽⁴⁵⁾ İşallah. yā ānadıp da işde bōle biter burdan o zaman buRda vapırnan gitduğ biz. otuz ⁽⁴⁶⁾ günde oriye koreye yaz vardık. koredan dā tirene bindiK dōrt beş sáat dāya gètdiğ ⁽⁴⁷⁾ bōle ğamızlı tirennen. bołca işde mevzilerde ğāldıK. ördan da ğene ğeri başğa cēpe o ⁽⁴⁸⁾ cēpeden_aldığlar çorla cēpesindēn_aldığlar bizi ğumpıra dēj bi cēpe varıdı zoru zoru ⁽⁴⁹⁾ amarikálar baħīdü. amarikálar_oriye baş ğelemedi bizim türK_asgerlerini ⁽⁵⁰⁾ vèrdiler_oriye. biz_orde savaşdıK. işde olayda orda ğāldıđ, bir_ay gètdiK bir_ay da ⁽⁵¹⁾ gèldik. on_ikī_ayda ğünümüzü tamamladığ yāñi. on_ikī_ay sürdü gidip gèlmemiz.

- ⁽⁵²⁾ ğörimisiz hacı babanıñ gètdiđini.

- (53) tabi iki_ayı yolda geçiyür. bir_ayda gèdiyüñ bir_ayda gène gèri gèliyoñ. on_ay da (54) orda gālıyoñ yāni.o zaman burdan asger variyür, gārşıcı olarağdan, onnar bizi (55) dèşdiriyür. gèlmez_olur mu, çoğ şey kırdıg_orde meselā işde vādesi yètenner (56) ğısmet_olannar şèitliā her_ādam ğısmet_olmaS tabī. cenābı_ālļahıñ bir_emridir_o. (57) şèid_olan da çoğ_oldu. gène gèri dönən_oldu, yaralı olan da gēldi. ya çoğ yāralı da (58) vèrdiler yāni çoğ şehid_olannar. satı şehiTler_orde şindī arħadaşınıñ silahından faļan (59) şüpe olursa ğazāran_olmuş diye onnarı soyaļlar yīkaļlar, onnnara lasdik tuļumļar (60) var_amarikalıláriñ. tuļumuñ_içine ğoļlar, āzını cīciRini çekeller gönderiler_onnaRı. (61) diēer ğademelere ğadar_uzag diyirler_orde mezālļini görmedim yaļız. şıēñ de ötegiler de (62) şı_yápannarī duşman silahından gèdenneri de oldu gibi hiç çāmaşırını faļan (63) soymazlar. ayağgabisını dahi çıgarTmazlar. қasaturasını da ğoļlar yanınā circıra ğoļlar (64) onu da gönderiller, önnarı yīħamazlar da yāni. tuğay_İmamı var çünkü (65) tuğayın_İmanı var. o ğıldırıR namazını. o şehiTlere yāni gèndi duşman sıkışsı (66) tarafından_olur_ölenneri bōle elbisesinen gönderiller ki huzūru mahşerde onnar_öle (67) elbisiyēnen çihacağmış.

- (68) zatan dīnimiz gèrā soymazlar şeyi.

- (69) soymazlar şehitleri.

- (70) şehidi soymazlar.

- (71) amma erler duşman şeyiniñ biş_şüpe var diye onnarı soyaļlar yīkaļlar.

- (72) há, hasdānēDen gèleni soyarlar. hasdenēden canlı gèleni soyarlar.

- (73) ondan sōra ilāç. çoğ_oldu çoğ. bizim şehīrden dè varıdı aha şú yōharī andırın sisnè köyünden fèlān_arħadaşımıdı vènim. o şehid_oldu orda. hā başğaları dā çoğudu távī ki.

- yoğ_ēri aKrabāsı şey.

- şindıg_orde çoKcā havan topu atıōller. havan toBu bi düşdü mūdū, hēr taraFında (74) éfendime sōlim èllişer mètre otuzar mètre yijit_adam ğomaz yāni. faat pise biz (75) toprañ_içindiyék, yèriñ_altında. üsdüñden düşse dè kār_ètmüyör vīr yāni. işde bāzi (76) de ğazāran oluyór, sa ğazāran dèr de yāni, gèderken yāhuT dā bir_adamıñ iti (77) bédenden işde gède gèlinecīsen, çoğ önemsenmüōñ dışarı ğafañı Faļan çihartdīñ (78) zaman da, hēmen_oriye bir havan topu atı. orda adamları öldürüleş. hasdānası var (79) aynı türkiyeniñ hasdānaļarımı çadırdan ğuruļu. sōra bahımları çoğ_ēyi. çoğ aşırı (80) bahalļar bēle,sèn şo dağñ dèpesinde oluñ, biz biz Taa ğum ğāviyeliKleri dāyá ēyisi (81)

çihar gonmaZ, āynı şú arāzılar_olur bēle, hasansör ğuruļu. ordan mēkineñ çalışdırdı (82)
 mı şó dađañ başına çihardır sēni. ēzirāñ da ondan varır_orıyé. yāni kirpidiñden duT (83)
 sığarañdan miğarañdan hērpisi ğayfā çáyıñ_orıye varır sēni orda bulūlar.bu ğadar (84)
 bahımları ğuvaTlı. biz_amma ğenişde yārdıma ğetdiğ_amma ēmēmiz dé boşā ğetdi (85)
 işde, amāriķa ğününü ğorı. bizim türkiye de inilı işde nōldu. ānlarıñ ğözü açık dēvlet. (86)
 halığı orda ēn fazla cēpeleri yāran bizim türkleridi. sōrá Bēn ikinci ğabiliyé ğetdim (87)
 birinci ğabile çok şehit vērdi çōķ. ařřā nērdēse yarı oldu yāni. yōğ almadım bēn_aļļā
 (88) şükür yāramaz_almadım. bēn baĶdīmsa bōrā ēyimiş. nē diyeceksiñkinē. çog_oldu
 (89) cānım çog_olur. künde üş bēş dēne şehid_olurdu yāni bi tēne nūri pamil dé aļay (90)
 ğomutanı varıdı. zamanla türkiye de harbe girmiş. bunuñ hēm şú ğolunda yāra olmuş,
 (91) burda bir müşiyāretze var. bir dé bu döşünden yāralanmış. o orda şehid_oldu. ēyi (92)
 bir_adamıdı. iki mētire filān ēliñize sīmazdı vaļļā boyú böle uzun_olūdu ırahmetliñ.
 (93) nasısa düşeni sirkeleğ ğēne ğeri döner ğeliğdi yāni bir_āy faļan aman ğışın (94)
 ğalmadıdi yāni. ōrādan ğafasına bir sop_atmışlar bunuñ şindı. onnariñ aķseriyetde (96)
 havan toBları çoĶ vārdı. atıyōlerdi işdedij yērden vuruyōr yāni iç. türbe mī?
 - (97) yok.
 - (98) yōĶ, yok.
 - (99) türbe yok.
 - (100) türbē ğōķsúyüñ_o minhiş şeyi mi var bir ī mağara var, nē mağarası onuñalār?
 - (101) há şeyı dīñ. döngel mağarasını.
 - (102) döngel mağarası var. hā orda böle, burda böle başğa ziyāret yēr yok. zamānında
 (103) ēyilik ğavırılar da yāşamış bu dālarda amma ōle bir şūbesi faļan yōğ.
 - (104) hayır, şindi bunu ēsgi ismi köşürgē. há köşürge köyü. āa bu qarşı cōoludu burā
 (105) dēmreğ_oldu. bizim_orası çınarpınar_öldü. ēsgi isim dējšildi. ā bēlki 106
 ğelib_ulaşdıñız mı bilmiyōğüm. bēlkī ziyāret_ēdilmesi lāzım. şindiki şey türkōļu. (107)
 ēlōlúydü. ēlōlúydü. türkōļu oldu. şindiki nur dağ ōlan dā, ğavır dāyıdı, nur dağ oldu. (108)
 ha bunnan dēşsiñ. onu bi dējšildi. ondan çınarpınar. vaļļā işde ĩnsannağıñ bizden (109)
 dēléğannısı ğalmadı hacı bābā. hacı āa bu da hacı bāba bēn, işde bi bi arħadaşımız dağ
 (110) var böle sér ğeşler şēderarat. şāre ğöşdüler.
 - (111) şēre ğöşdüler_onnar.
 - (112) ğeçim sıkıntısından, eşde āa bu arāzıdan bahce yāparız, sōan dikerı, bir sēPze
 sōan (113) yāparıĶ. başğa ōle bişeyimis ğalmadı.

- (114) tarım_işinen_ūraşyöler.
- (115) bālarımız varídī. amaliye bulunmaz_öldü, bālardan vazgēşdik. há, sādeJe ufaK tēfek (116) bir bēş_áltı év galdıg. işde ufaK tēfek bir şē_yáparıS, bahcé yáparıS, gısga toqmu (117) ékerıS, toqum_ékeris, bu gısga oğur şōle şōle. dağ bağ, ordá yérde. bū suvānıñ şeyi (118) tohumu. bunda bu sōan_oğur. işde biz bunnarí yápar çátar_işde bēş_áltı (119) guruş_ondan biz gāyğılanır giderıS.
- (120) hayır bitdi, şey gēş gālmadı ki güdecek. varídı, burdā sıırımız da varídı, (121) öküzlerimiz varídı, ineklerimiz vardı, ineklerimiz varídı, aTlarımız varídı. ēfendim (122) davarlarımız varídı. hacı bāba daha éyisini bilir. bunnarín hēpsi gēşlik gitdī, bunnar da (123) onnar da bērāber bitdi. yōk, genç yoK ki gız gāçırağar, gız da yoK, hēC hēlçī. (124) hocānım. oğı oğuvēre gız gāçirá.
- (175) çevre köylerde oğuyör, o oğmúyó dēğl.
- (176) yōğ, yoK. yoğ_o şındı şú şú an öle bişēler gēşlik gālmadı.
- (177) éde ná ānatıyöler usúğ dāğrásinde?
- (178) hī?
- (179) usúğ dāyıráşında ānatiler.
- (180) yā şındı bilğikine gızğar, iş yerinde oğulda şurda burda buluşğurler, birleşğiyöler.
- (181) saba sēn saña varıcım.
- (182) sēn dıyö gēt dıyör_ēvendime sōléem bābama anama nēyse sūgene sōle dıyür. (183) vērmezlerşe biz_işimizi bilirik dıyür. hē biz_işimizi bilirik dēr. onuñ anası bābası da (184) biliyósa dā méydana vēreçēğ_oğar vērmese işini biliyór_ō. yōğ, hēç hēykā bi, (185) hēykā bilmem bēn. yoğ, bişēt bilmem bēn. ēfendim? bilmem bilmem. yoğ_onnarda (186) sēzgiden mēzgiden yōğdur. è hēr ikimiziñ de yoKdur burda ondan.
- (187) ēsgiden, şındı ēsgiden bēnim bir ēmicām varımış, aşığ_asan dēllerimiş. bē bilmem (188) dabī. çoğ bir hağ_aşğyımış. fağat çoğ da gıymatlı türküleri varımış, sisne nasılıza biz (189) nēy_almıssığ nē yánımıza almıssıK çórdamış gētmiş. hēle munuñ kütüphānēe fağar da (190) bizim bir böyüK birāder varídı, iráhmeTliğ_öldü. aşğā. bēş_áltı sēñ_öldü (191) rahmeTliğ_oğalı. ō oda āvıkdı yānı o da éyi sōylerdi. sülāleden gēlirdi aşığğığ_amma (192) bize de gēlmedi gısmet_oğmadı.
- (193) hēpsinde ayrıldı işde bū amcāsı bizim de dēdemis kēkliğ_avcılığ yáparmış, bahardā (194) kēklik çifleşirken, bir gūrāvā yapağğarımış. şındē dēdem gider burdan gūşcu pārtiyel, (195) orıye varır, kēklij gēndi gurar, şındı gēndiniñ kēklī öter, dā kēklī öter. dā

kéklī çoğ ⁽¹⁹⁶⁾ güçlü bir kéklig_öldü için gèlmes. gèndiniñ kéklī o kéklik gèlmedi diyé şè yápvèrişin ⁽¹⁹⁷⁾ gafesi gırar, uçár gider, hâydi, orda govała burda govała dutamas. gèlir gider. buríyé ⁽¹⁹⁸⁾ gèlir nètşinKına birileri kéklī gaçırđıK dèr. yáşlandıK, çábiğ unudüyök, āKlına ⁽¹⁹⁹⁾ gètiremedim_ahā, şindi õnce oriyé giderken, düşĩ gèyik kaçár. ona şõle dèr.

⁽²⁰⁰⁾ bèn gèdi hālimdè gèndi sèyáatimde gèzerken

⁽²⁰¹⁾ toł gèyikler şú dālarda bès_olmuş bugün.

⁽²⁰²⁾ lāle sümbül birbirine qarışmış,

⁽²⁰³⁾ mor mènèkşè hèpisine baş_olmuş bugün.

⁽²⁰⁴⁾ bunu o gèyiklere sõler. çoğ da işde hacı babamın da buyúrdúyú gimi yázmadıK ⁽²⁰⁵⁾ yázdırmadıg, bābam_üzülüdü bunnara.

- ⁽²⁰⁶⁾ hèç sorma hèç sorma işde.

- ⁽²⁰⁷⁾ şindi kéklā çoğ türKü sòylerdi ah hatırlıyemedim. şindi õ gün bağ, ná ğadar güzel bir ⁽²⁰⁸⁾ dèçer varımış. ná ğadar böyüklük küçüklüg varımış, bunuñ obır tarafından yinicéqale ⁽²⁰⁹⁾ var. èsgi laabíyla kayışlı, şindi yinicégale oldu. şu arhada sarımurıalaı köyü var. şurda ⁽²¹⁰⁾ kürtbèkilli obası var. bura dèmreK, bura bir qarar_alıır kī bunuñ bābası da dèdemīñ ⁽²¹¹⁾ kardeşi, süleman_aa dèllemiş ki mèmleketi büyük, sayılı bi aalarımış bõle dèmiñki ⁽²¹²⁾ dèdīñiz gibī kıS kaçırmaq yoK ufaK tefeK, kavğalarağ, hókümete düşümeden gèdi ⁽²¹³⁾ hallèderimiş. üş vèrī bès vèrī, yálvarır yáparımış. aşuñ kéklī kaçmış diyè efendim bu ⁽²¹⁴⁾ dāyá o sène av yápmazlar. aşuñ kéklī gèlir dè vuruur diyén. şindíg_õ sarımurıalaı ⁽²¹⁵⁾ köyü õrdan göçer yázmın, burıçè yáylıye ineller. bõrdan, haymadan, tavıKlar bõlè ⁽²¹⁶⁾ çalılarıñ_arasında yáyılıkan, horuza dèk kéklèçè dèk gèlir. kéklik goğalar. ⁽²¹⁷⁾ haymaniñ_alıına sohar, kéklıj yahałalar. aşuñ kéklī yahałanmış dijè bir haber gèldi ⁽²¹⁸⁾ düyör, süleman_ābi dè yög, o kéklik buríyé gèlir deđi düyör. şindi biz burdíyék ⁽²¹⁹⁾ düyör, şurıye gören dèriK bi_yèr aha şurá Sāten taş kaç_èdüyö. ordan düün sāmèni ⁽²²⁰⁾ dī bèK efendi gitdi sivás tarafdán, çekgéye ālmışlar gèldiler düyör buríyá. bürda ⁽²²¹⁾ sülemen_aa kałkmış bu adamlarā bir düün şeyi gibī bès çekli bi təkèsi vardı düyör, ⁽²²²⁾ təkèj kèsdī, yèmek yápdı yèdirdi düyör. şindi dèdem gider, o kéklā bis tèlden gafes ⁽²²³⁾ yápdırır. gètirir. dèdemīñ_öldüü zaman babam_alıır. bābamda galar gafes, babam ⁽²²⁴⁾ öldü, isde otus sèniye gèşdi. dimiyé ğadar bèndeydi gafes, bè dè dołayısini_ş şère ⁽²²⁵⁾ gèdip gèlmem_öldü. şindi bizim hacı_èfendide o gafes. èl ğadar. azından bułuñ yámi ⁽²²⁶⁾ sırā bābamıñ hātırāsı olarağdan bir èsgi zèyitin yápdı tūfā var.

aazdan dolma. bir dē⁽²²⁷⁾ dēzzesinin kızından gelini_olur bir kızından. ō otuz otuz bēş yaşlarında, gēndi om bēş⁽²²⁸⁾ yaşlarında fēlán, ricá ile yáıvarı_bi ğabaĝ_alıır. ğabaĶ, ŝó úfáĶlı ğabaĶ. barıT⁽²²⁹⁾ ğoymaĝ_ıçin, ŝindi o ğafes, ō ğabaĝ, bi dē bunuñ babasınıñ biŝŝej var filceni var,⁽²³⁰⁾ ğahve filcánım. ō bızden dördü, işdē bábam saĶlamıŝ sēksen sēne, bunnarıñ. otuS⁽²³¹⁾ sēnedir bēri bis saĶlarıĝ hocánım. hā dā, biz ölüncéyé Ķadar saĶlanması lāzım,⁽²³¹⁾ çocúĶlarımız Ķa baĶar baĶar, baĶmaz, baĶmaz. hērhangi bir nēden_olur diē bu dā⁽²³²⁾ gitdi üzerine tūfēñ basise çañdırdı. hā, harvi bi olayda toplanır diē. tēne başınıñ⁽²³³⁾ ŝeyinde toplanırdı. basīhen_olduı için almadılar tūfā, orda durur.

-14-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Çobanlı Köyü

ANLATAN : Hacer Çınarlidere

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) acer, çınarlidere haker çınarlidere, çobannı, sarımısa obası. eşde, atmış_elli var atmış (2) var. maşaallah. ā ò da gèlinim. yōğ yā o da o da söyler turu ben bir turu ben. hā òldu (3) soruñ. hā. biz çócuum ineKciliğ yapığ_aa inēmiz var. bāciğ yapik şire yapik. ordan (4) sōña işde bizim_işler böyle. satarig, yeriK eşde.

- (5) eşde.

- (6) esgi işde böyle. sādice çifcilik, hā, çifciligenen bu onnar sucuğ, sucuğ yaparig_onu (7) şeye üzümnen yaparig, üzümü geçirrig_aha_şü.

(8) aha da süle_onuñ_üzümü aha şey_üzüm. e aha bağ şu salda var. yāmır yadı (9) yapamadığ_çinde durüyö telisde. onu depelirik ha böyle gazanda toprağ_atarig_çine (10) biyaz toprağ oğur_onuñ. hā gèndiniñ_aha şurda torvada var_aha bağ. biyaS biyaz_oğur (11) bunuñ toprağ. halime şunuñ_āzını aç_ële. bunu gine tē gıļalı dèrik köyüñ (12) yōharısından getirrik, o da buralarda olmaS hā. onū üsdüne tabi ocağ_goyduñ mīdi o (13) kèfi çihar bulāniğ ā gène gèRi tēste çihniğ gaynadı mīdi durulur, onu şèrbet yapañ. içine (14) un, nişe goyañ_işde onu böyle batırniğ şèrbetinen, su sucuğ_olüyö. hāh cēViz cēVizi (15) düzeñ, cēVizli iplē ordan da batırniğ

- (16) hapısa bişiriñ.

- (17) hapısa bişiriñ, onu batırniğ_işde o şèrbet durulandığdan sōña işde basdığları da o (18) biyaS patisğalarıñ_üsdüne onū da gène hapısa bişiriñ şèrbetden. sereñ, soyañ_işde. hā (19) ya satik ya çocuum yo nōtucuğ_işde. özürüñ kèli dā daşda o. barajcılığ yāni.

- (20) buralarıñ fiyatları de. gurban sanki sevmeydi mi dedim.

- (21) neneñ seniñ é neneñ sèsiñ seni çocuum. ha hah. ha onnar_işdè basdığ patisğayı be bè (22) bezler_olü. naylon çıkdı evelden_asdara sèrilirdi yāni bēz i_çaput_olurdü. şindi (23) naylon çıkdı daha goļay çihni. hemen serin devret_tarafını işladıñ mīdi guruyünce (24) gèndileri sōdu daha şo damlarıñ başlaña götürdüğ de buralara güneş dēmi

eyiceğ_uzag. ⁽²⁵⁾ tābi, tābi ya yaşlıg havada ol̄müyö gurumüyê. ısıcağ hava tabi daha eyi.

⁽²⁶⁾ döduğ döyalı burdiyék çocum. hurden bura gèlin_eVi baba_evim bu şo öteç ⁽²⁷⁾ budağlıda. budağlı dèller burdañ_ötesine. öbür köyde.

- ⁽²⁸⁾ şu öbür köy.

- ⁽²⁹⁾ bu da gelin. gèldi buriye. gèlin gèldi buriye. há işşallah. ēvet he. topağlar dèller ⁽³⁰⁾ o tarafa geçersañ topağlar dèdilár mīdi hā işde beni añ. hā tā topağlar oraniñ şeyisi. há ⁽³¹⁾ buraniñ şeyisi de soyadı da çınarlidere. oraniñ topağ buranī da çınarlidere. çoluğ ⁽³²⁾ çocuğum var maşallah ağlah ol̄miyennere de vèrsiñ rabbīm. torün çocüg hayırlı hayırlı ⁽³³⁾ evlat, hayırlı nesiller yetiştirsiñ. dörd_ölum var, dörT de gızım var. biri burda yānımda ⁽³⁴⁾ üçü maraşda. gızıñ da üçü mara, ikisi maraşda, biri köyde. geçim sāladiK kèdiyī. eyi ⁽³⁵⁾ hamdossuñ çocuğum yoğ şükür bir sıkıntımız da yoğ ağlahım ol̄miyenne dē daha ⁽³⁶⁾ yārdım_ēylesiñ sıkıntısı olannara da. āmin. há çoğ şükür. bā bā bağce bā işde aha şū ⁽³⁷⁾ bağ şunuñ uzağda bā şurdan gèlihene yoluñ_üsdü var ya yoluñ_üsdünde vāmız var. ⁽³⁸⁾ yoharlar da her tarafda var_ışde sa parça parça. hē, be gönünen süreller. ēvet, ēvet, ha. ⁽³⁹⁾ ürī şorda ne dīse ürīse sabahdan beri bitem. bugün burda.

- ⁽⁴⁰⁾ bizim burda yoğ köpeK.

- ⁽⁴¹⁾ bu obada yoğ da şo obada var.

- ⁽⁴²⁾ şo bārda da çoğ.

- ⁽⁴³⁾ hıh. arabīye mi sēērdī. yōğ. yō erken yoğ öle heç bir gelenēmiz yoğ çocuğum, kèdi ⁽⁴⁴⁾ hākimise daha eyi sēvī ezen_okunurkana öyle bir ses çıkarıllar uluğlar muğulğlar. unğar ⁽⁴⁵⁾ da yāni bir_ağlahı zikrēdi zahar_annamīk dilinden teābi. o Taffileyen annar_o ⁽⁴⁶⁾ şunnariñ dilinden. há tābi. bir gün yāmīr düāsine gedellermiş. sulğan süleyman bağmış ⁽⁴⁷⁾ ki sırt_üstü yolun_içine bir ġarınça yátmış böyle ayaklarıñen çabalī. ağlahım sen bizi ⁽⁴⁸⁾ vèrdiñ sen bizim_ırızgımızı vèrmezsañ perişān_öluruğ sān_öluruğ dī ağlaha ⁽⁴⁹⁾ yavlarıyır. sulğan süleyman gèri dönü bizim yávlarmamıza gèreK kağmadı ġarınça ⁽⁵⁰⁾ yağvarıyır. yāni işde öle. mevlám ırızgımızı verī güzel_ağlahım. ha, tābi ya o da ağlah ⁽⁵¹⁾ diyéne vèrī ġurban_olīm yā buna. tāman benim yaşım çocuğum ço çoğ bir_izelli dēeldi. ⁽⁵²⁾ om beş om beş yaşındayhı on_ağtınıñ_içinde bōle gèlin_öldüm. hiç ġörmedīK. ⁽⁵³⁾ bizim_or da evelden köylerde çocuğum öle evrağ yoğdu. hē ġörmezdi hā, ġörmezdi ġı ⁽⁵⁴⁾ heç ġı şingī ġörmeysiñ tanışmışın abōv_o telefonnan

- (55) gördüjü ya hem görmî hem.
- (56) toľufonnan ğonuşüyöler şeynen ğonuşüyöler hã ğeldij ğün.
- (57) uzağdan birbirimizi gösderdseler bilmezdiK biz.
- (58) hã ne biliciñ görmeSsañ. öle völe eşgi kıza faľan. vardı killá de_velden zahar (59) ğeleneK yoğmuş ğetirmediler. ē yã. asdın dahaľlardı evelden. üş dãne áltımdı şü en (60) ğarı_alınnarı vardı ya işde oydu. o ğün ben bizler caľı çocuım ğej şeyi āz bir tãeynen (61) ğelmediğ. yu biñ nıra bilene yoğdu o zamannarda biñnıra mı varıdı ney varıdı. hã (62) başlığ parası bil lirayıdı. o da bızdenimiş çocuım demeK ki. niye hē. ğelinlikle o tãm (63) da hatırľama. heralda ğelínlik de yoğdu evelden ızar da ğeydirillerdi. izar dellerdi
- (64) çárşaf.
- (65) şindi de çárşaf örtüniler ya o vahıT ızar dellerdi şindi çárşaf diľler. o da şü (66) siyahľardan da olmazdı çápar çápar_örtünüle ya beázıları. köylüg_ızarı mı ney dellerdi (67) onnardan_ölurdu işde eşgilerden_öle öle. ne bilim.
- (68) yö çizgili olan şeyden eşgiden dellerdi çizgili böle beyázľa ğurşüni gimi cizgileri (69) vardı.
- (70) hē, ğadife aldıdi babam sōna ğadife dērlērdi.
- (71) ğadife ne yã. ketenden gibi bi_şeymiş.
- (72) sonadan_aldıdi dōumuñ dölüñ bir_evlenme heme he.
- (73) anam_anľatsa. anam burda oľsa çoğ ğüzel_annatırdı.
- (74) hēç, hēç bez_ānamik. anañ daha iyē bilir ben hēç ğallımim? o ğarıľar burda.
- (75) ben buralıyım_evim şo da burda. benim_annem maraşdã şindi ihdiyarľar da (76) ğardeşlerimiñ yanında ğalı. e maşallah_o çoğ bilir_o daha yaşlı.
- (77) hē hē o daha yaşlı dabi. ben_ēce unuduyum.
- (78) öle esgi laľları çoğ_eyi bilir yanı.
- (79) eşgikileri unuduyum.
- (80) maraşda mı?
- (81) vaľľā orta sēn şindi bir yerde ğalmaz.
- (82) bu biy_yerde bulamaz.
- (83) hepisiniñ yanında durur yāni.
- (84) ba babası ğeçindi, nedecām_işde şorda ğalı. ölunuñ ğızınıñ yanında, şükür. var şükür, (85) var şükür. maraşda o da bini oľanıñ biri ev yapıcıdi ğendi de faprikiye ğedi.

biti bir ⁽⁸⁶⁾ yardımım tohanır mı diğ gètdidi bahım ne yápise, òle. he ũraşı işde bu dünya bõle ⁽⁸⁷⁾ gèlmiş bõle de gèdī çocuım. hē, oħuļ var. sālīg_ocāā öbürde var, irelide var.

- ⁽⁸⁷⁾ ilerde var.

- ⁽⁸⁸⁾ o sālīg_ocāniñ bēri ğırañda bēnim baba ēvī ğardaşlarım yoluñ üsdündeler_ordā.

⁽⁸⁹⁾ ondan sōnā, saāb_olduĶcā çobannı köyünde_eb_ordalar. burdā hocā ēvi var, i şeyi vār, ⁽⁹⁰⁾ cāmi işde oĶul. hē, var var oĶul yok_olu mu? yok çócúum suyumuz biráz ğısa işde. gēlī de ⁽⁹¹⁾ az gēlī buna da çoĶ şükür_ossuñ.

- ⁽⁹²⁾ gēl gēl, ğēne ēyi, su çihī ğuyúļardan.

- ⁽⁹³⁾ dēvlet bitī yárdım_ēdī işde şúkúr, Aļlah i cāvál vērmesiñ dēvletimize hōkūmetimize. ⁽⁹⁴⁾ su mī? sū ēlettiriĶ yokdu çocúum, su nēre sū. çoĶ pērişandúğ bī yēl. çoĶ pērişán_olurduğ ⁽⁹⁵⁾ gēderdīg_uzakļardan ğētirirdīg satırınan, mıtırınan_ışde, sırtımızınan yāni ğabıĶ.

- ⁽⁹⁶⁾ sırtıļarında yānnıĶdan dērileriñ_ıçē nēy_onuñ_adı?

- ⁽⁹⁷⁾ tuļuĶ, ğēçi dērisiniñ_ıçine.

- ⁽⁹⁸⁾ hā tuļuğ dēllerdī şeyiñ ğēçileriñ dērisini şōle tūmtūs çıharıļļar, āzıļarını ayáĶlarını ⁽⁹⁹⁾ bāļáļļar.

- ⁽¹⁰⁰⁾ sırtına.

- ⁽¹⁰¹⁾ bağ bu boynunuñ ğēldij yēri de bāļáļļar. a bõle arħa ayáĶlarıñıñ yāniña dikellerdi, ⁽¹⁰²⁾ tuļuğ dēller, onu tābi, iş şeydellē, çıhardıļļar, maraşda çıhartdıriļļar, nasıl yápılerse. onuñ ⁽¹⁰³⁾ ipinden su ğoyár, dāļara yáyláļara ğōçerdiĶ, ğötürürdüĶ. hē yá. burası on on beş sēne ğōşduĶ ⁽¹⁰⁴⁾ ahır dāniñ_ücesine ğoynumuz_arıdı, davarımız varıdı, çócúum şindi, ğocadı, bi inēñ ⁽¹⁰⁵⁾ başında durūk. çór çócúĶ ğētdi, ğüden ğalmēysin sātđıĶ. hı? nasıl ğēdērdīg çócúum, şócúu ⁽¹⁰⁶⁾ sırtımıza şeleklenirdik. kēle ipinen, bõle şórdan şúrdan_ālırdīg şōle, şúrdan da arħasından ⁽¹⁰⁷⁾ ğēri çocúuñ ayāniñ_úsdünden bāļar ğötürürdüĶ. aha bu ļōļūñ_uşdu mūdū çámıĶdan mı ⁽¹⁰⁸⁾ ğēldiz_arabiyenen, ōrdan dē bu dāyiñ_ücesine sindī çocúĶ sırtımızda ğeliklere öteberi ⁽¹⁰⁹⁾ yüklēdiĶ, araba yolu yōĶdu, işde yátacāmizi yiyēcāmizi. ğēçērdik, yörükler gibi. ay şócúum ⁽¹¹⁰⁾ āy, şindi şúrdan yoluñ_alıñdan şuriye çıhamīĶ, yorulđik, dayanīĶ. şuralarıñ āri buralarıñ_ ⁽¹¹¹⁾ āri o hap_ışde òle ğōzel ğıSım.

- ⁽¹¹²⁾ kēndir, kēndiri yápardıĶ, yānnıĶ_ā yáyardıĶ, yānnıĶ_oluğuz, ğēçileriñ ğēe yānnī ⁽¹¹³⁾ ğē yānnıĶ dēller ğēçiniñ dēğisinden_olur. ē on da yápārdıđ. şindi yānnıĶ yáymīĶ, ğalanını ⁽¹¹⁴⁾ şey, yáyáĶ, cēylanlı, öyle ğoyúñ dolđuriyiñ, su. hē, ēyle çócúum,

aha şu basdıķ bēzlerini ⁽¹¹⁵⁾ yúmāļ yānı bēz dērik ŝındı onu hēr ŝıññ bir adı var yá. basdıķ ŝērŝi bēzleri, yānı sērgi aha ⁽¹¹⁶⁾ ŝurda basdı gōrduñ. háy, ēsgiden dē yápaļlar da ēlíñden yúrduñ. ŝındi vēy ŝōlé mākine ⁽¹¹⁷⁾ márdāneli mēkiniyé ātık. bir süyünü dēēŝdiriyóg, sıķdırıyoñ, sēriñ. ēliñde mülüñdē üFeleme ⁽¹¹⁸⁾ yoķ. çoğ gōļaylaŝdı çócūm. heye. ō ēŝde,

- ⁽¹¹⁹⁾ dērelerde.
- ⁽¹²⁰⁾ tēh, bēhdi çáyına gēderdíķ, daha ŝó bucāSda dēre vardı, oraļara gēdērdiķ işde.
- ⁽¹²¹⁾ yáz baharda ġarŝı.
- ⁽¹²²⁾ yáz baharda çoğ_olūr su, o aharlardı dērede dēpede.
- ⁽¹²³⁾ suyú ahar dēre dēpeniñ. dērá yēllerde yīħaļarmıŝ.
- ⁽¹²⁴⁾ hā bir de puñar vardı puñariñ ōññde bēton var, orda yúrduğ işde. ŝındi nē bilim ⁽¹²⁵⁾ çócūm işde hayát ī ŝimdi iráhat daha çoķ dērT. ēsgidenki pēriŝannıķ çoķdu ŝey çoķdū, bōle ⁽¹²⁶⁾ dēáldı. vaļļā ōļmaz olur mu işde. hayát mücādele ēdik gēdtüyō, çōr çócúğ_ işde olurdu. ⁽¹²⁷⁾ hamdossuñ sindiki günümüze bazen_ōle. yáreden mēvlām hēle diledıse ōle yáŝık. hı? yōķ ⁽¹²⁸⁾ çócūm onnarı bilmem. onnarı bilmem. vaļļāñ onnarı hēc unudurum çócūm hēc bilmim. yá' ⁽¹²⁹⁾ yōğ. hēc onlara bir bilgim yōķ çócūm. baķ sēn bunu mikrófona vēriñ, bēnim sēsım yábāniye ⁽¹³⁰⁾ gēder_a. yoħ Sahar. dōru dōrū dōrū. sēniñ_āziñdan dērler dē mi. ōle ōle dē. yōğ yoğ ama ⁽¹³¹⁾ günah oluñ bēá sēn ōle dīñ, bēnim sēsimi tēlevzona vērmīyciñ. hā oldu. tāmam. oldu çócūm.
- ⁽¹³²⁾ vaļļā nē bilim, biz gēldiğ_ōle. ŝú tábi ŝúrá dēreli obası, dēreli dēller. ŝo rampaniñ ⁽¹³³⁾ baŝındān yōħarı çíħıŝiñ. ŝúriye budaķlı işd enē bilim çóbannı, zahar bōle bir ļáab ⁽¹³⁴⁾ ġapıļmıŝlar ōnceden bēri. hā. ētdiķ yá hēr ŝeyi ētmez olurmīk çócūm köylú olursañ ēdáñ. ⁽¹³⁵⁾ yūķ. yılanı ġōri yēter çócūm yılan ġörmeñ mı davar ġör. bir dēdiğ birinde ġocā ġara ⁽¹³⁶⁾ yılanar ŝōle gēdilerdi ġörünmez_olur mu. ġēndi_ēline ġāŝdı ġētdiler. ⁽¹³⁷⁾ davarlarıñ_ayāniñ_áltından çāaļiñ içine ġirdi. bir dem ġēri döndüm ki, aŝādan yōħarı ⁽¹³⁸⁾ ġēliyōķ. ŝōle ġayaļdamıŝ ġēndāandine ŝōle aa ġēdi ġocá. davarlara ġēdersāñ hēr ŝeyi ⁽¹³⁹⁾ ġörüñ. hā ná yapiciñ yá ġorhiñ amma işde ġaçi ġēne sēnden ġaçi. hē.

⁽¹⁴⁰⁾ nē bilim çócūm_ō. maraŝda nēyse, buraniñ ġōrenā maraŝiñkise işde aynısı oļı diyál ⁽¹⁴¹⁾ mı çócūm, burá da maraŝ sayılır. maraŝiñ fargiki ġērenā yoķ.

- ⁽¹⁴²⁾ maraş gibi aynı yēmeklerden yáparıķ.
- ⁽¹⁴³⁾ tábi tábi. ōy oy nē_vim.
- ⁽¹⁴⁴⁾ maraşda çoğ çēŝit yápan vár dā burda da fazļā kimse yoğ onu yápan.

- (145) òle bi_şey, bizim daTlımız aha şunnar şú meyvě şey zepze gétirriğ şire gétirik.
- (146) bāzen bir pasda yápariğ_ışde òle çoğ fazla. òle ununan yúurtiyenen kék gibi (147) şey_ışde yápariğ hē.
- (148) baKlaváyı yapałlar. biz şeynen yāyınan, südünen yúurıler işde hamırını ondan sōna (149) cēviz_atıler üstüne şeker_ahıdıdip gōyūler işde fırında bişirıller yapıller. tēreyā (150) gōyūñ hā.
- (151) bildimizce. tārifini sindī tēlevzondan_alıK ona göre. yōsa òle bil burda bi_şey yoğ.
- (152) şēle bir köyde bir māyriğ yúrał yoğ_o. gözlerim sułanī çócúm. hā sorduñ çócúm da (153) şey beim sēsimi şeye vėrmiciñ_amma tēlevzonā. òle çekūñ. hā bū bu görüntü (154) şey_olmī dē mi günah_olı baK sēniñ.
- (155) uutmaması için şey_alı hērał.
- (156) sēs_alı hā bū. sađı çócúm. òle.

-15-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Dadağlı Köyü

ANLATAN : Mehmet Doğan

YAŞI : 84

KONU : Karışık

- (1) mehmet doğan. seksen dört.

- (2) ilmuhal hı. eşgi yazar şey osmanlıca. işte bunnardan aklıüm. osmanlıca oğuduğ_o (3) zaman_osmanlıcıyédi ya, şey yani dini islam kitapları o zaman_osmannıcıyadı. (4) bunnarı hārbe ğurani oğuduğdan soñra bunu oğudullar ahmediye vārdı onu oğudullar (5) mevlidi oğudullardı, önnarnan barāber şe_yapağlardı. yá şoğ şe_yápmam_önnarı. (6) şoğ_oğusam da onnarı çoğ meñil vērmem. ğaracōlan_ondan sōra aşığ ğariP vesāile (7) ondan soñra bunnara çoğ şey vērmem. hā. (8) ne sor bahijim, sor bahijim. maraş_olayları maraş_olayları oldu. maraşa ondan (9) sōra evel_ingiliz ğēldi. ingiliz maraşı idāye ētdi ğavğa dōş_olmadı. ingiliz sūkūnet (10) soñra firansız ğēldi. firansız ğelişen burıye de ermeniler vardı ermenilerē dutundu, (11) ermeniler, ermenilerē dutunuşu ermeniler bu buranıñ islamlı buranıñ yerli isannarını şikāyet_ētdi. bañā ben şöyle yápdı böyle yápdı vurdu ğırdı rās ğēldi yerde şe_yáptı (12) diye firansa böyle şikāyet_edişin, firansız onnarı desdekledi. iç savaşı çığdı. işde (13) maraşda savağığlar. bir_ara savağığlar maraşda soñra artı ğücüne mi ğētdi bilmiyöm vē (14) benim duyduğuma ğöre firansıza şöyle demiş: ğünüz ğırğ savaşığ biz ğeçe demiş yeşil (15) sarığlılarınan demiş hē. hā aħar dāna aşşā demiş yeşil yeşil sarığlılar_ēniyör ğeçe (16) onnarnan savaşıyōğ demiş ğünüzü hacā_edem diyek çekmiş çekdi ğētdi işde. soñra (17) bunnar arħasından ğovağadı, ondan sōra anteler daha ireli ğoVāğadıđlar hā. ğördükleri (18) yerde maraşlı daha usanmiyö müsüz arħamıza ğelmeğ demişler. nere ğeliyösüz_ışde (19) çıkağ şehirñizden çığdığ demişler_ülāsā böyle bi_şeyler_olmuş. (20) evet, hē. bu köyde daha önce ermeni varımış. daha köyde ermeni varımış (21) fağad_ışde maraşa zeytun var zeytun. zeytunu vuruşun zeytunuñ böyle (22) sülāhlenmiş_ışğıyaları varımış. ğelmiş findıcağ dōlmuş. findıcağ doluşun findıcağ ne (23) hacetliğ varmış köyleri saldırmışlar. bu köylere saldırmışlar. saldırişın_ışde ğāliB

bey ⁽²⁴⁾ dënilen bir biñbaşı varımış. hã. üç bölüü varımış bu ğalbiniñ_ açıp ğelü, ⁽²⁵⁾ evliyadan_ayrı öľuna ğederken oriye mayısdan teléfon varımış. yanı zeytunu vurduğdan ⁽²⁶⁾ soñra ğediyörüz. mayısıñ filanca yerinde bir köpek ğuzuldu ğeri dönüñ dëmiř. hë. ⁽²⁷⁾ neyse ordan dönmüş avşarlı dërik bölüüñ biri ordan biri bizim köyden biri de orda bir ⁽²⁸⁾ arada bir şe arãzı var şeker dağ şeker dağ dëriK. ordan ğuşaTmışlar findicã işde dáp ⁽²⁹⁾ dëpeden dãdan bële ğuşatmışlar hã neyise ğãliB ğelmişler_onu onnarı işde ⁽³⁰⁾ şe_yãpmıřlar_işde buraları sükünete ğavışdırmışlar. onnar da ye' burda tabij ⁽³¹⁾ sürünmüşler. e sürgün_öľaraK hã ğetmiş ha süreliye dörü suriyeye dörü ğetmişler. ben ⁽³²⁾ savaşmadım bis savaşmadığ bis. firansız ğeldiñde ben_anamdan dömadım bile. ⁽³³⁾ seksen marařıñ biş řönu bitiğ. atatürk cumhüriyeti ğuralı seksen beş yıl_öldü. ben ⁽³⁴⁾ seksen ben seksen dörT yãřadım. ben duyduğumu düyöm. onnardan zaar yãpannardan ⁽³⁵⁾ duyduğumu diyöm ben. ben yijit, ben yirmi dörTlüyüm, è dörT yařındã yoğ yĩrmide ⁽³⁶⁾ benden dörT sene èvel ğurulmuş. hã. ğeliboľuda. çanađđale işde zatı ğeliboľuyá, ⁽³⁷⁾ ğeliboľü çanađđaliye çanađđale dëdiren ğeliboľu, cëpe ğeliboľu zatán. asgeyi cëpñe ⁽³⁸⁾ ğeliboľu. savaş bitmedi bitmedi savaş ğırK beşde bitdi, ben ğırK üřde asger_öldüm ⁽³⁹⁾ ğırğ yëdide terhis_öldüm, ğırK yëdide. dörT sene hã. Savaş diğ savaş da ğırK beşde ⁽⁴⁰⁾ bitdi.

- ⁽⁴¹⁾ nëdiyoñus? selãmın_aleyküm.
- ⁽⁴²⁾ nedeK, aleyküm selam.
- ⁽⁴³⁾ bi_pořët vërsene ben_iki üş tãñe ayva yãpacãm da.
- ⁽⁴⁴⁾ çoğ hanđısını diyem ğizim u zaman ö zaman yapsañ_ãza vërir. bir tãnesini açlığ ⁽⁴⁵⁾ tamam, cıľbaKlık tamam, ayađđaybı, ayađđabı yoğ, ondan soñra ğece bir ğün ⁽⁴⁶⁾ kağdığ kine bizim ğoñřu bizi y işte nesil donmuş_ërin. hã e ğorđan yãpaľlardı ⁽⁴⁷⁾ ğorđan belki oralarin şeyini duyarsız yãni ikinci cihan savaşı oľursa ismet ğorđan ⁽⁴⁸⁾ yãpdırırdı ğeliboľuyá ğorđan dërkin çoğ böyüK bi_şey, betonnan demir düşman ⁽⁴⁹⁾ tarafı ğalıñ üş metreye de yapıB daha fazla işde o ğorđanlarda çalışdığ biz. ⁽⁵⁰⁾ on_iki_eylülöncüye ğadar paydos yoK. o ğıřıñ tipiyi havaľarda, ⁽⁵¹⁾ savaş_etmediğ_amma savařıñ_eñ gücünü biz yãpdı. savaş_etmëřin nölur? savaşa ⁽⁵²⁾ hazırlığ dërseñ ne bilim_işde oľmadıđ yoğ. acıđđiñ zaman_ékmeK yoğ, susadiñ ⁽⁵³⁾ zaman su yoK. aynı savaş.
- ⁽⁵⁴⁾ şindi şindiki gimi telefon yök yörüm, yörü ğet yörü ğel. hã.
- ⁽⁵⁵⁾ hã. mëKduB yoğ bi_şe_yoK.

- (56) sorardıġ_işde meKdubunan Çi_yápardıġ. meKdúb yázdıK. mekcübü posda var (57) saar Şey pozdası uçaK mı bilmüyöm ġarayoġu mu orasını bilmüyöm. biz dörucā (58) ordam mekdúbü yázdıġ mekdübümüzüñ cevābı ġelirdi.

- (59) ierde annannem var on o oġ biliyor.

- (60) mānı, ē Şurda bir ınar var. orda seniñ gimi bir_araŐdırmacı ġeldi orıyá. bu ınarı (61) bilirmisijz dedı, biz dedik biz meydana ġeldikce eġer bu ınar burda ınar dedim (62) ben. e daha baŐġa ne_oldu işde bir tene Őāir ġeldi dedim Őijr söyledi. ınara dedim, (63) aġ dúŐúnú e duTıya vemiş deġ bir Őijr söyledıdı dedim. anadı? hā. ō Őāiyiñ_ismi (64) de müslümüdü Şey Őeydā aāŐdı. Őeylıdı heralıda ġöksüñnü mü oraġardan ġeldiK (65) buraġara, oraġarıñ Őāiri olur, buraġarda Őāir ıKmaz ġöksünde elbısdanda filán_olur. (66) hā oraġarıñ Őāirleri ġelirdi burıyá. yoġ ben hēc_öyle bi_Şey bilmem. hēc öyle (67) bi_Şey bilmem ben. bildijmi derim. (68) anlatıġlardı ne bilim benim aKlımda ġalmadı. ne bilim bi sene ġeliġdi bayā bizim haġamıñ (69) ġocāası varıdı ġelirdi burda heykā ġederdi ne bilim. anutduġ işde hatirime ġelmüyör_işde. ne (70) bilim üçö. üç ġardaŐarmıŐ pādiŐāh ġelmiŐ, ondan soñrā bunnarı yānı aġmaġ_uú bunnarā (71) demiş birisı işde benı böyüġ ġazanıñ bir savārda yemek yāparım pādiŐāhiñ asgerine yedirrim. (72) birisi demiş hi işde benı tērzilik yāparım elbisesini ġeydirrim. obürü de demiş kine ben bir (73) ócúġ doġrúm bir saınıñ bir tarafı altun bir tarafı ġümüŐ. Şe_yāpardı ondañ soñrā işde soñrā (74) onnarı o ikili de ikili dedıġ olmuyör. o dedıġ gimi biŐiyip yēdiremiyösañ bi ġocā pādiŐāhsiñ (75) nasıl benı aŐcı yāpicıñ, öteki sen bir ġocā pādiŐāhsiñ nasıl benı tērzi yāpicıñ. öteki biz de (76) dedini dörusun. o ġardaŐları bunu hi_eti yoġ, it_ēñı atıyólár bunuñ altına ócúyú aġuyöler. (77) hā. ġardaŐ ġardaŐaġ_altına it_ēñij atmış dēller bir hikāye var duyüyöñ mu onu? hā öyle (78) dēller o da ondan ġelüyör. ġardaŐ ġardaŐıñ altına it_ēnā_atmış dēller. ondan baŐġa bişey (79) bilmem_işde Şekil böyle. altına it_ēnā atmış. köpeg_ēñij. hā.

(80) hā. āsgēġde Şehid_olmadı işde üç_asger doñdu, öyle bir savāŐa ġirmedig_işde bizim (81) savāŐımız ġoġan yapıġ_işde orada doñu dönemler olurdu ġoġanda tabı. savaŐdan daha (82) acı sovoġda. hā, savaŐdan daha acı. belki ġedenner ġörü orıye bāzi Şimdi orıyé aynı bir (83) anıt gibi ġedip ġelıyöler ġeliboluyē orıyé. hā orıyé ġedıyöle, o manzaraları ġörüyöler sahar. (84) o doñarranıñ_ismi biriniñ_ismi saġıġöldü amma ne sarı ġörüödü bilmüyöm, sarıġölüdü, (85) biriniñ adı saġıġöldü ötekicisiñ unutum ġetdi. yā atmış atmış ĩ bir sene oldu ben ġeleli. (86) ġırK yēdide ġēldim. atmış bir senē_oldu ben

gèleli. hā yá. şey yèmekler yápardıK, ⁽⁸⁷⁾ t̄v̄üm̄üz ȳõdu. bir gün bir yèmek bişirmiyé biz gèdikli çávúşúdu muTfaa o varmış ⁽⁸⁸⁾ muTfaK n̄öbetçil̄ine b̄eni gécé galdırdı. muTfaKcılar gacıyõ dèdi gèl şunnarĩn̄ yanı sırá gèt ⁽⁸⁹⁾

gèl dèdi. orta da yām̄ir̄lıK. gèliboı̄uda da su yoK, bir çuhurũn̄ içinde bir çèşme. èvel de ⁽⁹⁰⁾ tuvalet de ȳõdu, asgèrĩn̄ tuvaleti de ȳõdu. mèydana böylè üçüncü taburũn̄ yápdúu tuvalet ⁽⁹¹⁾ gèlmiş çèşmenĩn̄ içine dolmuş, çèşme enginde. nè şú gadar yükselmiş çèşme enginde ⁽⁹²⁾ galmış. ondan doldurduğ yèmek yápdıg. ná ná gadar buzú ol̄sa o şeye göre insan yášamaS. ⁽⁹³⁾ asgèrĩn̄ saı̄dı şeye guvvetli gusur̄atı. o hal̄dada da daha kilõ gorduñ_úsdúñe. hā yá şey õ ⁽⁹⁴⁾ daha da cânlılıK yápardıñ hā kilõ gorduñ. yõsa bu do o yášamı burda ossa ^(*) yášamaz_insan tabĩ. hā ilerinde ol̄sa yášamas.

- ⁽⁹⁵⁾ ufaK bir şey_ossa şeydĩñ.

- ⁽⁹⁶⁾ yõg õle daş gèllikler ünlüsü h̄er zaman õyle asgèr. şimdi bilmüyõm şindi bilmüyõm ⁽⁹⁷⁾ şindi düzgünümüş. aha şindi şeye gèdiyõ, sanki burada da bires sıhıntı var. ⁽⁹⁸⁾ güneyduyá gèdiyõ onnarda da sıhıntı var tabĩ gécé dālarda şorda şurda galıyõler ⁽⁹⁸⁾ souKda.

⁽⁹⁹⁾ bu köyde şorda bir mağará var. nè bilim̄ orda daşdan bir mağará. ne mağarası ol̄dunu ⁽¹⁰⁰⁾ õyle bir adı yoK. o anuñ õñde bir suyú var ordan m̄ariborũn̄ puñarú õrenpuñarĩ dèller ⁽¹⁰¹⁾ oña da. õñunde bir su var. oña da m̄abiñĩn̄ süyü dèller. m̄aribõl̄ işde köyũn̄ guılandı ⁽¹⁰²⁾ bir su işde mağará var diyé õñunde dè su var, m̄arará m̄ararõ dèrik. m̄ararõnũ dèriğ_orde ⁽¹⁰³⁾ da bir söne var. dèmin_innatdım onu saña. o suyũn̄_õndé o suda da bir çınar v̄ar. ⁽¹⁰⁴⁾ hā. dadıg_ali kim bilür bilmüyõrüm artı dadalı dèmişler_ışde. burda gacıK göcek ⁽¹⁰⁵⁾ èvelĩ, dèvriş paşá varımış dèvriş paşá duyáñ mı onũ? dèvriş paşá bõle h̄erkeş ⁽¹⁰⁶⁾ göceberim̄iş_orde burda yanı vahitlicé yášarımış. gávur dağ dèrdik şindi nur dağ ⁽¹⁰⁷⁾ düyõler. oriyé gèlmiş oturmuş dèvriş paşá, orada gèleni gèdeni orda yaħalamış. aziyet ⁽¹⁰⁸⁾ etmiş_o islahiye derig_islahiyéyé yerleşdirmiş. duyúyõñ mu islahiyeyĩ. antebĩn̄ ⁽¹⁰⁹⁾ antebĩn̄ gázası h̄e. oriyé yerleşdirmiş işde biziler de o gacıg_õzden bu buralara ⁽¹¹⁰⁾ gèlmiş. o zaman kimse yõmuş. buralara yerleşmişler. dèvriş paşanıñ şeyé, büriyé. hā. ⁽¹¹¹⁾ dadalı kèlimesi baña göre boş bişey diyál. dè dèdijm̄ gimĩ gacımişlar göçmüşler burada ⁽¹¹²⁾ işde dāda yášadıKlarından dadalı dèmişler bõle.

- ⁽¹¹³⁾ dadalıda āfet èvleri muhaKgaK. dadalı işde.

- (114) buna açāñ yārdım, geçēn sērerdi oriyé ābide. ōrānıñ çócúqları buradā şú (115) bayırdiyedi köy. ordan_ışde hökümet buriyé ēndirdi bir gaç sēne önce. hē işde buraşar (116) daha ēlvērişli, dūz. gēlmiyē gētmiyē yōl yāşāmiye tabī oriyé göre burā yūne.
- (117) bu köy buriyē gēleli iki yüz ēlli sēne oıdu bēnim tahminime göre iki yüz ēlli (118) sēnelik.
- (119) uyħucāz daļa göze süzöldü
- (120) gēyik gēldi aġnazına düzöldü
- (121) çēltik çēken barnacıġım düzöldü
- (122) gēyik bēni sarpa vurdu
- (123) gēyik bir vur sarpe bir dur
- (124) nışānnımı da ēllere vērmiyesiñiz
- (125) bēnden güÇcükleri de asmáyá vēresīz
- (126) dēmiş.
- (127) gēyik yānı daşı ēletince ordan inememiş, ālamış.
- (128) şindi ossa uçānan aııllar.
- (129) hē şindi ossa aııllar uçānan.
- (129) yog ēt ēt, zaraıı yog ēt. var var.
- (130) tārif gētmiyē ēpsi aliye var.
- (131) zēynelābidīm var, işde nē bilīm bāzı kitaplar var, yēni çıkmaşar. biñlerce ōle şey gēlüyō.
- (132) o nērdēn_annīci. annat.
- (133) bōle şeyler yānı.
- (134) şimdi ēsgisimi hēr şey dāşiliyür. unuttuġ gētdi.
- (135) şey gēdiyör. çēkme. tābı yāşı sēksen dōrT sēksen bēş.
- (136) bahcedēn bunna bunnar_aı bahcedēn. hatice hatice.
- (137) hatiç. yēsene kēle o incirdēn.
- (138) yē yē aı da yē.
- (139) ħalıyeñ dēzzesi işde bu. haliyēn bōyüķ. onuñ ġaynanası işde bunnan bācı.
- (140) nēriyē kaħicīñ kēle incir gētirsīñ. nar nē vērek de yiyek. nar gētiġ kēlē, nar ġoyāķ da (141) aı gēt de yēñ.
- (142) aha şu gözel.
- (143) nēy_o? ġoyūlmaz, ēliñde yēnmez o yēnmeS.

sèverdi beni. bi_yère ⁽²⁵⁾ gēTdik de benim bir bacım varıdı, diyöm o bacımı bëygiriñ götüne bindirmezdi beni ⁽²⁶⁾ bindirirdi benim de aKlıma hēç bi_şey gëlmezdi. buyısa gëndiniñ ğalbinde varımış.

- ⁽²⁷⁾ aha bunuñ bōyüünü bindirmezimiş, hayvanıñ terkisine bunu bindiririmiş.
- ⁽²⁸⁾ yöründüüm benim hīç_iştemezdi yörürdü yanıma.
- ⁽²⁹⁾ alımam_ezdi, yörüdümü istemezdi. benim yörüdüümü istemezdi hemen elimden
- ⁽³⁰⁾ dutar çekerdi. ben de dērdim ki aman_ınam ne bilim hēç_aKlıma bi_şey gëlmezdi
- ⁽³¹⁾ yavrım benim dē ne bilim. hā. aman ne bilim gēldig_işde.
- ⁽³²⁾ gēlmişler.
- ⁽³³⁾ memmunum, memmunum. memmunum memmunum. anca öle olur. öleşil göca
- ⁽³⁴⁾ babamıS Tabi olmadı baña.
- ⁽³⁵⁾ eliñ_eyisi olmadı ğızıñ dayısı olmadı dēller_onuñ dedij gimi eliñ_eyisi eyisi de olur ⁽³⁶⁾ kötüsü de olur nōtucuñ_işde idāre ēdeceksīñ.
- ⁽³⁷⁾ maşallah_işde ēyi hamd, şindi bi yaşlarına göre ēyiler diye mi yavrım?
- ⁽³⁸⁾ sen ēr gēsseñ seni ben misāfir_ēderdim gēt. amā. ne_úçu doğanısüz?
- ⁽³⁹⁾ ğene buyur_işallah yavrım.
- ⁽⁴⁰⁾ hā. duymasıñ duymasıñ.
- ⁽⁴¹⁾ yi işde yeşil fasılyeyi de ğızım ētinen şeynen ğavırıñ_iceñ suvannan_eti ğavırıñ
- ⁽⁴²⁾ gëndini de ondan sōna üsdüne basdırıñ. onuñ_üsdünden de ğene ğeri domatisini şöyle ⁽⁴³⁾ ğēzdiriñ.
- ⁽⁴⁴⁾ baha bu da mı o fasılyeyi ya tārifi bilmiye mi. hā.
- ⁽⁴⁵⁾ ētineñ suvanını ējce ğızardıñ ğavırıñ, ondan sōrā da fasılyeyi de ğoyañ onü da ⁽⁴⁶⁾ ğavırıñ İden ğavırıldığdan saraıldığdan sōna da suyunu ğoyañ normal_işde bişer_indiriñ.
- ⁽⁴⁷⁾ diliñe sālığ. düñnerimizde işdē çekidek fasılye ğuru fasılye dērik ya. patatés suğusu
- ⁽⁴⁸⁾ patlıcan_ēşgilisi aha bu ğabāñ_ēşgilisi, piriç pilávı, dōme pilávı, burğur pilávı işde
- ⁽⁴⁹⁾ yēmē çoğ vėrrik ya üç ğün üç ğün yemeK vėrrik yāni. pazar ğünü akşama da lahmācun ⁽⁵⁰⁾ yāpdırırık ğene aynı nīmetde.
- ⁽⁵¹⁾ taviğ yáhnısı ēdellēr yēdi sekiz_on tēne taviğ_ağıllār. yáhnı da bişiriller yáhnı da
- ⁽⁵²⁾ kibar_olur.
- ⁽⁵³⁾ lahmācunuñ_ıçı de işde maydanızınan suvanınan ondan sōnra.
- ⁽⁵⁴⁾ o da kibar_olur.

- (55) ğızım lehmācun_ışde maydanuz dōrañ, suvan dōrañ, ondan sōna saļçasını biber
- (56) saļçasını ğoyañ, ėtini fazla ğoyañ ĩdnen böyle ğavırñ işe yuuruñ_eliñde (57)
- basdırñ_ondan sōna bi ilāan gimi tepsi gimibi_şeye salañ fırına. fırında da işde (58)
- ondan sūra
- (59) bişer gèlir.
- (60) hā ėkmēñ_ıçine şēdeller şōle bazlamāmı ėkmēñ_ıçine yápaļlar láhmacunu. (61)
- vėrriĝ_aKşama gèliniñ çıKdı gün_aKşama. ayran vėrrik saļata vėrrik pevraz vėrrik.
- (62) saba ėKmek yápıcık ğelseñ bazlama yērdiñ görü?
- (63) şey_olı ya çocuım ğış gèli yaişde ğış.
- (64) hē.
- (65) yápar ya herkeşñ.
- (66) hī. taviK yáhnısı dā yápaļlar.
- (67) nasıl bişirilı onu baā bi_tārif_ét dī.
- (68) hā taviK yáhnısını ben Çōle ėderim. sōvanını ğoyarım yānı mūnu her şeyisini (69)
- ğoyarım, suvan şöyle öldü mīdi tavıñı dikilerim, üsdüne ğoyarım. tavı bişirmem_ayrı.
- (70) onūnen barabar bişer ne kibar_olur. barabar bişer taviK ne_olacaK. hā kibar
- yáhnısı (71) olur_ónuñ. bişirdim bişirdim, heB bişirdim bunuñ ğendi yōdu ğızlarına
- bişirdim (72) yēdirdim.
- (73) nenem bişirmiş.
- (74) ğendi ğezmiye ğētdidi, ben bişidim, yēdirdim torunlarıma. vār.
- (75) yoK yok bilmezdim böyle.
- (76) çoĝ çėvirik_arabiyeñ_önüne.
- (77) yoĝ. ğız bir çáy suyu ğoyaK bunnara ğıS. öle olur mū? buydā, buydey, (78)
- pambiK, işde biber saļçalıK biber, onnarı ėkerik. saña buydē ėkicik yārın, sandñ.
- tatlıcádık (79) hā.
- (80) şıřé yápmasın da bilir misiz şirē. basdıK bėsdil yápa mısiz, yáparsıS.
- (81) nē bissiñ anam ō. aslıñız nēreli çócım.
- (82) mā.
- (83) ha o taraf yápmas. şú taraf. bertiS tarafı yápar şiriyé.
- (84) kökü maraşlımış nēdi yápmassıs? a bissem bir.
- (85) ayakları ārı de. yápar yā mismilláh. amman.

- ⁽⁸⁶⁾ rāmazanda işdē üç dörT çeşit yemek yáparıķ. misal missāfire göre. işli köfde ⁽⁸⁷⁾ yáparıķ, dolma yáparıķ, ğuru fasúlyé yáparıķ. piriş pilávu yáparıķ. onnarınan aǵllarıķ. ğurban ⁽⁸⁸⁾ bayramında da işli köfdī çok yáparıķ. bizim buraĵar. üş dörT sini yáparıķ. ondan sōra. bugün ⁽⁸⁹⁾ ğurban kēsili yá, bu zaman ğıymī ğavırrıķ, aşşáyá ataş yáharıķ. aşşāniñ ateşinde ğıymī ⁽⁹⁰⁾ ğavırrıķ. ondan sōra aķşám da yátmadan köfdī oyarıķ sinilere doĵdurruķ. bayram günü ğelen ⁽⁹¹⁾ missāfiĵe yedirrik. ét de ğavırrıķ. dışınā şeydeñ. ğuru ğuru ğoyáñ iláane, çokca da siyáh_ét ⁽⁹²⁾ ğoyáñ. makinede çekik, şeylánlı makinede. işde böyle oyañ. içine de ğıyma doĵduruñ. ğemik ⁽⁹³⁾ haşlañ, ğemiñ suyúna bişiriñ çok güzel oĵur. orda başĵa tarafları nē yárim yávrım. zamānım ⁽⁹⁴⁾ yoķ ki yárim saña. bu sene ohúyēnner çok fazĵa öle yēmēnen ilgilenmeS diyel mi yávrım. ⁽⁹⁵⁾ zamāniñiz oĵmaz ki. öyle yávrım öyle. bēnim üç oĵum var ğızım, üç de ğızım var eliñi öper. ⁽⁹⁶⁾ éverdim ğelin_ét dim şükür. gördüm şükür gördüm. pazar günü burdaĵardı hēpsi de. āmin ⁽⁹⁷⁾ ciĵerim. há, hēç bir déşēn bişēsi yoķ yāni, daha dērseñ maraşdan da biráz daha güzel. şöle ⁽⁹⁸⁾ yāri, yázın sıca yoķ ğışın da is yoķ diyá mi şindiki. tabī. tabi.
- ⁽⁹⁹⁾ anām anam bēn var yá, yoĵu da yörüyemez_oĵım.
- ⁽¹⁰⁰⁾ dēynēñ oĵmassa yörüyēmeñ ki sēn.
- ⁽¹⁰¹⁾ ğocá ırĵat. ğızım, çıķmadı çıķmadı. çıķma dēsime de çıķmadı çıķmadı, cánımsıñ ⁽¹⁰²⁾ ğıSım. ē ē. dadı ēyi.
- ⁽¹⁰³⁾ hē, çok güzel.
- ⁽¹⁰⁴⁾ hı ı. yē yē. soy da yē hē.
- ⁽¹⁰⁵⁾ poşete ğoy bāri poşete ğoy anām. kēle bir poşet, nōtucúñ. bir tēne bir ğetir. āman ⁽¹⁰⁶⁾ yoķ. yávrım. hī? aha şurdā satın alırıķ, tēz ğel_ā muĵTdes. hī? hēr şeyimiz var bāda. ⁽¹⁰⁷⁾ üzümvār, armıT vār, ondan sōnā hēr şey var, zēytin vār, ğocáman zēytinnik. yirmi otuz taĵla ⁽¹⁰⁸⁾ su vār, var var. vērmedi bir tēne yoķ. bı yıl oĵmadı yávrım. yáman satır alırıķ. çarşıda satıĵlar.
- ⁽¹⁰⁹⁾ yāzma baķ.
- ⁽¹¹⁰⁾ bilmüyüm nē bilim bē bilmüyüm amā. ğelillerdi doĵm yápaĵlar. doĵdor ğetirillerdi, ⁽¹¹¹⁾ ğendili hasdānéye ğötürüllerdi doĵm yáparhan. çıķmadı çıķmadı cánı sıhıĵdı çıķmadı. yē yē. ⁽¹¹²⁾ samsa sārđım baĵ iki tēne uña yētişemiyör. samsa sārđım, bōle dūrüm_ét dim. şeyé basđım. ⁽¹¹³⁾ ğuru yēre oturuñ ğıS. ğet de örda oturuñ. sēn orda otur hēmiceñ. tamān noĵur ğıS ğözün ⁽¹¹⁴⁾ ğimi añu içēm ğıS.
- ⁽¹¹⁵⁾ amā bitī yāniıza oturdum, nohudumu yáķđım.

- (116) bahale baK.
- (117) sınıımıñızı. vaļļacı. abō saql cjerim.  ssah mı?
- (118) nohuT mu g tiriciñ?
- (119) var var da ıslanık var, haşlım mi?
- (120) y  bahım onuñ basd  kibar. na bu  yi  ıkdı. y  baqsene b n  b le diel. işde c nım (121) sıhılı b nim d .
- (122) h  dadı g zel.
- (123) bit  b y kden al y nı.
- (124) dadı g zel. c ma bunu g derim isded di.
- (125) geşlikden berli y paļlar. b , b larımıs, b lar  var y . olmiy n de z ten  z m  ok (126)  arşıda maşşallah y vr m. millet bir şiriy  d şd  y n . tarT y pmiy n yoK.  arşıdan g tiriler (127)  z m  y piler. bir b sdil y paļlar. misal, ş yle ş yle. ondan s r , sucuK y paļlar. o da g zel (128) olur.
- (129) h pisi uc z y p .
- (130) p kmez y paļlar. yoKsa k p k s .
- (131) y parlar. biz de y parık.
- (132) g zel olur.
- (133) g z anam ac  d rama g z. ac  d rama.
- (134) h ? ac  d ram m ac  diy l.
- (135) n d c n  _darn ?
- (136)  okelik g vuruc m y   km n y n na. y r n iřaļlah  oc m, aļlahım g n verirse y r n (137) y pic m. n  y pic ?
- (138) anniyeñ yan na var ?
- (139)  y _ tmiřsiñ y vr m. s niñ iřiñ başg  an nki başga y vr m. yoK  oc m. y K. o daha (140) başga k ylerde o. aşretlerde  og  olur.
- (141) saba g l de bazlama y  g l.
- (142) davar olursa y yl ye  ıhañ. ge mişler de bizler daha  ha bunnar bilene y m ş daha (143) onda. s n savaşı bil , şey_olmuş bir ga  ga  olmuş onu bil  ana?
- (144) n  zaman?
- (145) n  bilim işde bir k re bu k y ga m ş g tm ş y  taman.
- (146) b n onu bilmem y vr m.
- (147)  rahmetlig_ lif n nem tam  s rmesini de alm ş g tm ş.

- (148) bèn onuñ anamıñ ğarında bile dēlimissim. è bilmiseñ işde na var nādarımıssıñ aQlıñ (149) yētī mi yētmi mi?
- (150) e bohca ossa anam ğecer ğelinimiş écer ğelinimiş. sürmesini bile almış ğetmiş ğeder. (151) kaC Kaç_olmuş işde, ğávurlar ğelmiş ğaBmış hër tarafı. bu kóyden öte kóye ğaçmışlar.
- (152) irahmediğ_ola sürme dērdindimiş. onu yápmış ğaçmış.
- (153) öte kóye ğaçarhanā orıye varmışlar. bir köye var sán de adamıñ bir tēnesi ğelmiş (154) hoplamış şöle. davarları varmış şunnarıñ da davarları aala ğomuşlar ğecé ğelmiş bir tēne (155) davar varmış, èyisini almış ğetmiş o hopliyen.
- (156) bunnarıñ ğorhuduK bunnarı.
- (157) hoplamış ğıran ğiresiceler.
- (158) ğene o ğünner ğeldi yávrım.
- (159) aıllah o ğünneri ğetirmez_ışaıllah.
- (160) ğurban_öldüm aıllahım ğösdermesin amma, õ çok bir ğat bi yá şeylik yāni.
- (161) çócuqlarıñ şıyeslerini içine atık ğedikler çócuqlarıñ. nētsin. ğüCcük ğızlar ğörpē (162) ğucānda olan çócuqları ātmış atmış ğetmişler siyeçleriñ içine. õle söz vèirdi anacāzım. anam (163) ğetdi, anam ğedeli ğaç sene oldu èle. bēnim aha öresim ğeli. aman yávrım bēn bitirdim. (164) aıllahım yēter ki èlden_ayāa düşürmesin ğurban olduñ aıllah èlden ayāa düşmessem yēter.
- (165) āmin, èyise de hayırlı ömür vèrsin.
- (166) yörü ğüle ğüle ğet ğızım ğüle ğüle.bahdıñ ğünüñ ā ossuñ yörü. bahdıñ ğünüñ ā ossuñ.

-17-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Dereli Köyü

ANLATAN : Ayşe Us

YAŞI : 57

KONU : Karışık

- (1) sâğan dōrīm bēn, sâğanī, ōlamiñ ğızı yatırmış burda da. ta budağlıdan da evimiS (2) sonra eviñ yanında dolmuşa bindim de. bu ğat_ācil heraıda bura. hıh. açalılar mı? millet (3) bēklī. dışarda dā. aşıımız dēreli ğülüm. řo aha şurda. dereli yah. marké maraşa yáħın. maraşa (4) yáħın. köy, ğazāsı. var. var ā tab_öyüm ğelinīñ öbür ğelinīñ_anası senden yırağ (5) amaljet_öldüdü. onuñ yanındıdim ben. kaç gündem belli hayatda yatıdi o. o dā boqon bitī eve (6) ğēldim. eve ğelişin de bunu duydum. ben dēdim varim dēdim. telefon numarası da yok ki (7) edem ev telefonunu da ğapatdırdılar.ondan sōra, üşüTmüş yanı. he ya aıllah yoğluunu (8) vērmesiñ. tabi ğızım benim. işaıllah. úř ğendim. fatma uıu. fatma hā, soy_ismi de us. (9) benim_adım da ańşe us. oriye dē mi? hā öle dediler. aman_anam ğeliniñ_anası tērzi oldu (10) bitdi ciğrlerini üşüdi çocuK. ğendi terzi anası. ondan sōna. hā. eviniñ_alıında ammā işde (11) ğēne de ossuñ. heraıda baħamadı bu çocuğ. ēyi ya kötü diyalı da nē işde çocuğ küçüK.

- (12) nerede? bilmüyöñ mü?

- (13) şuriye otur_emzir ne var ki, noıdu ki ğülüm. sade çek şuriye yanına.

- (14) şoriye varmış dā.

- (15) hē?

- (16) varmış dezze ne bilim? burda mı emzirim?

- (17) ā kele burda artığ_emzir nedicin? temiz şu mu?

- (18) dē mi bir_şe mi olur anası senden ciıharT ğörümü beyi tanıdı. o durur mu?

- (19) vaħat ğeldi üzölme.

- (20) pazariñ yan tarafı. pazara enen tarafını çevir.

- (21) ğıymetlıa mı saTdınıs.

- (22) bizim köyümüz_en yáhın zâten maraşa olaalı. ordan_öte sarıgaya göllük (23) her_an_işde ayağcoļuK ğoyar ğeder. ben de yanī nasıl_afdımız_ama nediġse ğırK sēneniñ (24) ōoru. uf ğırK sēneniñ ōoru. yōk ōehir.
- (25) ēsgiden ne hasdaļu vardı yavrım, sırtma yañġın varıdı. esgiden ne hasdalık vardı (26) ki? bilmem ben. sıtma sahar siġ sıtma yañġın dēllerdi baŝġa bir hasdalık üŝüdür_işde (27) çocuk ğısmısı. ben de ne bilim ki ğızım. fişi veriñ baġ bazartesi ġelek dēdim çocuu (28) bazartesi dī boġon ōünkü o fangaġa teŝirán niye öyle dī, iñsanı siñir_ēdiler. annesinden (29) çocuu da ġetiriñ dēdi, işinde ōüle.
- (30) ikindi, bi_ōe yoġ. ōire arī. ulān.
- (31) ōindi nēy diyēciler ki dīcēk ōindi.
- (32) ōimdi bu çamır vid_anne dī.
- (33) hā.
- (34) pazar yanı hafda_içinde yátiriñ dī. onu bilidik yátiriñ dī. tamam mı? onu zaġar (35) yátiriñ dī nasıl yáhicıġ de baġam. dōma yarırcım yā. hā. bu_arada basını sıçırıġ hā. (36) ġediñ baġım. sēmīm ben ōu ana ġucaġlarını. herkeŝiñ ġōnü bilir. herkeŝiñ ġōnü bilir dē, hēç (37) dayanamīm ben. ōu nāziñ_üsdünde ġelinner de aldı. bis tā_ével ġundaġ_ēderdik. ġıŝ sızında (38) ġeliñ sırtında. yazın da ġundaġ_ēderdik ya. a yedinci ayiñ_on dōrdüne benim oġanıñ çocuu (39) oldu. bir hafda sardıġ biS, nóluu. elé_ayā daha_eyi ġorKmadı. feldir fildir_edī elé_ayāni (40) sarmassāñ, hiç durmū. yōġ. tēr tēze çocuu. bitī sararsāñ berK_olur. aġlaha ōükür çocuum.

-18-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Döngel Köyü

ANLATAN : Fatma Tavşan

YAŞI : 77

KONU : Karışık

- (1) ğahramanmaraşın_adıgüzel köyünden ğeldiK buríye.
- (2) soy_ adım fatma.
- (3) a adın fatma.
- (4) adım hátma.
- (5) soy_ adım davşan.
- (6) sóy_ adım davşan. ğızım bende ahlı ğalmadı ğurben_ ołam.
- (7) sêksene yahın.
- (8) yêtmîş yêdi. hê. yêtmîş yêtmîş. ondan soñra.
- (9) döngel köyü döngel.
- (10) ben_ ançılardan ğeldim ğızım, ondan sôra ğeri rüsîne ğeldim. ğaynānam varıdın
- (11) ğayımbabam varıdın buríyá ğeldim. ğāriBlik, zorudu ğāriBliK ğurbetciıl, ğoranta (12) oıduĝ yīrmi baş horanta olduĝ, benim de oldu çocuum onuñda oldu çocuu. (13) anacāzım_ işde ğocadıK. artıĝ_ ołannarı_ evledim, ğızlar ğociye ğêdi. ğurbete (14) ğêdiler. yêdi hê.
- (15) yêdi tene ğız ğelin_ êtdim. altı tene ołan_ everdim dêsene.
- (16) yêdi tene ğız ğelin_ êtdim_ altı tene ołan_ everdim. şindi de ğociyenen ğāldıĝ_ işde (17) bir ğoca damın_ içinde şükürsüz duruyoĝ. emmiñ daha êyi ānādır.
- (18) hoş ğelmis. çıkım mi oturum mü bunbārdā.
- (19) bu õretmen hanımımış ğene bizim.
- (20) baba õyleyin yaşlıları el ele ołuma dıyomuş.
- (21) ben de hep ğocá daha êyi bilir diyom. cüvāp vèren senden soram saña dıyü. (22) ğelenekleRmizden bu dedıı ğözük ğediyö. nāsıl her. êel ben êvel dayımın_ ołuna (23) vardım ğısım düBlekken. ikinci evlenmek burde başĝan_ evlenmek çoĝ bi_ yoıun (24) samānı. orda durdum bês sene. horantam vuruldu. vurunÇej çoĝ mesele de vurduıar (25)

orda da birisi meydanda ğaldı ğızım_iki ğızım ğaldı birisi benim dâmda ğaldı o ⁽²⁶⁾ da
bissene don büyötdüm. ordan da ğaynıma alıcılardı beni, varmadım_allah başa ⁽²⁷⁾
vêrmesiñ, varamadım ğaynıma ordan da çıkdım babamıñ_êvine ğeldim. iki sene mi ⁽²⁸⁾
bi sene mi o da orda durdum.

- ⁽²⁹⁾ amza dur. sus.

- ⁽³⁰⁾ babamıñ_evinde bunnar dıúrçü oldu. bu de bire ordan burdan ⁽³¹⁾
avrad_ararımış. var ğadı zâiTciyémiş beş_ıltı tene çocuı olmuş. êvleri işleri ⁽³²⁾
aarımış. soñra ben ğeldikten sôra ğanser vurdü, öldü. şo haydariñ anası.

- ⁽³³⁾ ğizli ğanser_ırağlarda oısuñ yâvrım.

- ⁽³⁴⁾ anacâzım o adam da allah yazduı işde burıyâ vêrdiler burıyâ ğeldim. burda da ⁽³⁵⁾
dörT ğızım_ı oldu. ikı_öıum_ı oldu. o ğızları ğocıyâ vêrdim_öıannarı everdim. ⁽³⁶⁾
oıluğlar da ğaldı öyle. birisi güc iki tènesi güccüg ğaldı. herel_o yohardâhın ⁽³⁷⁾ şöyle
oturuyordu. ben böyütdüm_ınnarı. birisi ana dêr şindi şeyde o ğız da ana dêr.

- ⁽³⁸⁾ balıkesirde hem_öretmen.

- ⁽³⁹⁾ balıkesirde öıan_öretmen. şindi de işde ğırılır gimiyim rahat şük.

- ⁽⁴⁰⁾ bir dê en kücüg_öıu da polisidi, ö da dörTyolda. ğendilerı de ikisi bir başbaşa ⁽⁴¹⁾
ğaldı işde.

- ⁽⁴²⁾ hâ işde bu evde ğızım. he belim_arıyê belim_arıyör senden yırağ ğızım heş ⁽⁴³⁾
de dadım yoğ. sa_öı. ha dayım bel_arısı, ğalp var, tansiyóm var. ille de ⁽⁴⁴⁾
şey_ınce_beliñ ğuşağ bālıyecek yerim senden_ızağ çoğ_arıyır. nassuñ ne ⁽⁴⁵⁾
oıduunu bilmüyöm.

- ⁽⁴⁶⁾ ğetdi ğetdi çoğ ğetdi.

- ⁽⁴⁷⁾ amân ğetdik yazın şukur de döl sünnet_êTdim orıyâ vardım toğdur dèdi ki ⁽⁴⁸⁾
çordâ toğdur dèdi ki illê dezzê hasdâneye aıacâm dèdi. emce işdedir cuma ⁽⁴⁹⁾
günnerde dèdi hasdânada ğalacağ dèdi. o maraşdaâ büyög_öıan bennen ğetdidi.

- ⁽⁵⁰⁾ şurdan bir su vèr bāhım.

- ⁽⁵¹⁾ iki sene doıdurdum da şorda ğaldı. ordandan _onu yatırmadı ğızlar. e çocuñ ⁽⁵²⁾
da hasdıyémiş burda yanında öıu var. bu ğız vardı soñuncu ğeldiler bir ğece ⁽⁵³⁾ mi
yátdım iki ğece mi yáttım? burıye ğeldim burda hêş duramadım. maraşa ⁽⁵⁴⁾ vardığ
maraşdan da durduı soıda pulis_öıan ğeldi. al ğetdi. teKtel oldu işde o ⁽⁵⁵⁾
toğturıar_al ğetdi bir tür toğtura inne vèrdi nı_êtdi düşeñ hamzâ. onnañda ⁽⁵⁶⁾ ğeri
ğeldik. boyun da ğalp ğalp ğırizi ğeçirım ğalbimi perişanlığ da. sa_öıasıñ. ⁽⁵⁷⁾ anam

derT çoğ, derT çoğ, derT çoğ dā, kim kimse satınca haysa senden ⁽⁵⁸⁾ ҡocası_esgere gétmiş bir_avrat varıdı. esgere gedişin senden inneleme eşgi ⁽⁵⁹⁾ derTler. anacāzım o dā haşa senden hişidi avrat. başğa birineñ_ıyı olmuş. ğarda ⁽⁶⁰⁾ dutmuşlar bir ğayıninen bir ğaynānası vardı. şeyleri yāhınıdı yāylaaları. künde ⁽⁶¹⁾ iki geçileri varımış yaylada sıķmiye orda ğaırımış_évde. gendicikleri de şiye ⁽⁶²⁾ aşşā gedellermiş bahçaları neleri varımış. āşam geri gélüllermiş. bir ⁽⁶³⁾ gün_iki_úm derken bir yine başğasinen dutmuşlar bunu. haşá senden_ıraq. o ⁽⁶⁴⁾ zamanki ortamda ğaçmış ilicede bacısı varıdı. ğorhusundan beñi öldürüller diğ ⁽⁶⁵⁾ orıyá varmış. babaı günáhı gendiniñ şu mübārek günü éyi değál bunu sormañ ⁽⁶⁶⁾ baña seniñ_amma. hē yeter ğayrı değál mı? ha ğurban_olduum_ordan dā anas ⁽⁶⁷⁾ orda da varıdı bir bacısı ilicede, onuñ şeyinen_ıyı oluş dediler. pislendi kóķleri. ⁽⁶⁸⁾ ğardaşı da mapısdan çıĝmış. mapısdıyadı. emmisiniñ_ölunuñ. orıyá da gelişin ⁽⁶⁹⁾ amān_aman dert çoğ bire anam ne bilim. orıyá da gelişin bacısı goymamış ⁽⁷⁰⁾ bunu geri vardı babasile anası babası yōdü da bir_aylānā. bu da ğardeşi de ⁽⁷¹⁾ mapısdan çıhışın

- ⁽⁷²⁾ elij āzıñdan çek bi dīü.

- ⁽⁷³⁾ benim babam onuñ bacısı benim babamdıyadı anañımızdı. o avradıñ bacısı ⁽⁷⁴⁾ anañımızdı. babam_ordan vardı, ğayımbabam benim háy mısa évelki. ordan ⁽⁷⁵⁾ birleşmişler, yāyladan. ğardaşıyı mapısdan çıķdı. bu avrad_öyle aralıķda onuñ ⁽⁷⁶⁾ bunuñ pislendi. babam demiş ki bunu demiş siz_aı gediñ siz sehab_oluñ ⁽⁷⁷⁾ demiş, o avradı. ehmedı de demiş ğavĝa_şdı diye mapısdan çıķdı. ⁽⁷⁸⁾ geñ_demiş_aı gediñ demiş_orıyá demiş. bunnar_ikisi bír_arada olmaz demiş. ⁽⁷⁹⁾ orıyá geci bir gecede orıyá gétirdiler viJdan sihirdiyadıĝ_aşşādiyadıĝ. orıyá ⁽⁸⁰⁾ gelişin bir ğaç gün duruşun benim ebem varıdı. o évelki ğocāz da ebemiñ ⁽⁸¹⁾ ğardaşınıñ_öluydu, avradıñ. içerden çıhamazdı ğorhusundan_ebem dē şehirli ⁽⁸²⁾ bir ğaridi öyle beri beyá táķ gimi. ğorhucundān epine gēderdik saçıma gēderdik ⁽⁸³⁾ ğapij ardından kitler içerde ğāırdı gendi. anacāzım ğadañā_alim. öyle böyle ⁽⁸⁴⁾ dēRkēn bunu ğocası mapısdā eşgerden gēlmiş. öldürüm demiş maraşda, ⁽⁸⁵⁾ yaşatmam demiş, öldürüm.

- ⁽⁸⁶⁾ āşamıñ sonunda ikisi.

- ⁽⁸⁷⁾ öle deşsin buñuñ gecē gecenıñ birinde sisniye al gét demişler. bizim ğorantıyē ⁽⁸⁸⁾ sisniye al gét göy gel, kimse duymasın öldüünü ğocası duyarsa demişler. ⁽⁸⁹⁾ orıyá da al gedişin yolda arıyan_öldürmüş avradınıñ. ordan hā, kör ⁽⁹⁰⁾ şeytan_arada. ne bilim anası da ğocıyadı. anasınıñ_ısdedij yer ne dēllerdi ⁽⁹¹⁾ dediler babalı günā gendiñiñ.

böylelínãñ_aldırmadı benim ğayımbabam benim ⁽⁹²⁾ ğonuşmũ ğetirmem ğendini işitmĩ.
yúvasını yurdunu yıkdırmam dērdĩ. ⁽⁹³⁾ soñuncu oļun da öldür vurdu_onu ğocası. ğetdi
ğapisında kimdi ğabar saldı ne ⁽⁹⁴⁾ dēdiler. orda da vurdu orda öldü, işde beni de vahaT
bu benim dúúnüme ⁽⁹⁵⁾ vardĩdi oña ğederken. yā. he. yā ama esgerden ğēldi, benim
dúüne vardĩdi bu ⁽⁹⁶⁾ adam. ğēlin binmiş dēviye ğör ğısmāti neriye dērmiş.

- ⁽⁹⁷⁾ sekiz ğün yōdum ben sekiz ğün.
- ⁽⁹⁸⁾ yā, baĶ ğeri döndüK doļaşdığ bu ğapiyé ğēldik.
- ⁽⁹⁹⁾ hē hē.
- ⁽¹⁰⁰⁾ yoğ_anam bēn hēykā bilmem. yōğ bilmem öle. yō.
- ⁽¹⁰¹⁾ anā türkũ şeyi biliyórsañ öle dilden söyle. amān bire ğızım bēnim başımdan
çoğ_iş ⁽¹⁰²⁾ ğēşdi. unuttum unuttum, ēyi aha bēni söylediyōñ nēydiyōñ bunnarı? i yāS
işde bunnarı yāz.
- ⁽¹⁰³⁾ ana dönüd bacıma türkũ yāzĩdĩñ tama antepde ğızı öldü de ğelin gimi.
- ⁽¹⁰⁴⁾ unuttum unuttum unuttum.
- ⁽¹⁰⁵⁾ şı antebĩñ ğara daşı
- ⁽¹⁰⁶⁾ yandı ciērimiñ başı
- ⁽¹⁰⁷⁾ hē, aļburdan ölüdü ölüdüğ_öldüñ. bōleli.
- ⁽¹⁰⁸⁾ şú antebĩñ ğara daşı
- ⁽¹⁰⁹⁾ yandı ciērimiñ başı
- ⁽¹¹⁰⁾ himmet_ēle dayım_ōlu
- ⁽¹¹¹⁾ bilinmez ğözümüñ yāşı ğözümüñ içi.
- ⁽¹¹²⁾ çōdu bile anam bēn unuTdum ahā, ğafām ğalmadı hı bēnim. uf ğalma bērkişdim.
çōdu. ⁽¹¹³⁾ nē bilim.
- ⁽¹¹⁴⁾ unnarı işde masaļ gibi annadıyordu.
- ⁽¹¹⁵⁾ o ğatlı ğalmiyek ki hēÇ aĶlıma düşmũ. nē bilim antebĩñ ardındā yoļları yıraĶ.
bilmem ⁽¹¹⁶⁾ nēyde toĶdur bēyet dī anam da işde unuTdum.
- ⁽¹¹⁷⁾ çoĶ ğúzel türkũ yāhĩdi.
- ⁽¹¹⁸⁾ çōdu çoĶ çoĶ. dēzzeñ tēyibi ğetitdi, çōle ğoydu bēn dēzzeñ_ās. o ğadan cōr ētdi
- ⁽¹¹⁹⁾ diyemem dēdim, hēç zorļatmañ dēdim. çōdu unuT unutmusum.
- ⁽¹²⁰⁾ ğēdiyō türkmeniñ ğöçũ
- ⁽¹²¹⁾ ğavıssañ da buļur müyüm
- ⁽¹²²⁾ ğadanā_alam ğelin ğızı

- (123) ğapiye çıKdım, haydini alán göçüyö. èsgiden öteberleşinen göçellèrdi.
- (124) ğèdiyöñ türkmeniñ eli
- (125) ğavişsam da bulur müyüm
- (126) ğadaña _alam ğelin ğız
- (127) hèm ahretde de döyülmüyüm
- (128) dèdim. çõdu, yá ğıSım çetin çetin olacaK diyēcáksıñ_ışde acinen. dèdim o zaman.
- (129) anamıñ dèrdi.
- (130) ardiñdan bi öpücük yollicim. haşaş_ossuñ. èyi hadi unuTdum ğètdim elimde. unuTdum (131) ğètdim. hani nèyi yazıcıñ? hatırıla hē. fallıa bi çay içseñ olurdu.
- (132) sen nèrelisıñ ğıSım? maraşlı mısıñ? hařdansıñ? güle güle.
- (133) güle güle ğèt ğızım sařlasıñ epī etseñ de otursaK. daha gitseñ olmüyör mü? güle güle ğèt (134) ğıSım.
- (135) neniyeñ çiçènden çiçek dè verim. çiçek güzel. yèdi tène altı tène ořan èverdī, hèpsi (136) mēmur öldü. hepSi daşdı. örtüm annē. èn küçüg_õlu doşdu bènim gibi yaşlı hālimle (137) bi tène de polis oldu. onu da duTdı ğaynımıñ ğızına bindirdi, bize başar yaşlılıKda dèdi. (138) ğelin hiC baKmadı ğèndi dè tay gimī ğıs. ğoydu gitdi. gidiyúřlar dörTyolda bènim ğız (139) da var ormancı ğocası. bènim ğıza yüzlerini vèriB orda duruyúřlar ořanıñ yānda (140) variyúřlar, azcıK duruyòřlar. orda ğeri ğeliyó. kimse baKmī yaşlınıñ yüzüne. işde bèn (141) bařiyòm. yetişdişim yèrde bèn de mādurum dizlerim ārū vèrdi ğayimbábama. bènim de (142) hiç kimsem yok köyde sèkiS çocug_annesim hèpsi ğurbet. oşannar isdambuşda (143) ğurban_olduşum ğızıñ biri dörTyolda biri antepde. biri bingölde. ğāřdı ğèçen sène kürT (144) çócüyūnan. yá nèdek yá. hadi cānim. hēlāl ossuñ. nasīb_olursa.

-19-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Döngöle Kasabası

ANLATAN : Meryem Erik, Güldane Dumanoglu ve Komşuları

YAŞI : 50

KONU : Karışık

- (1) elli yaşındiyém. mēyrem. erik. evet. döngöle ğasabası. düünümüz nasıl_olur ğızım. ğızı ğeder görük. baharğ_öndan sönacīm ölanı götürük. ölanan ğıS tanışır. düürcü (2) ğederik, bitirrik. bi_datlısını yèrik ğeder. nişan yapāriķ. düün yapāriķ. istediğimizde (3) bittepsi söz datlısı yèrik. yüs tabī de. nūsük daharğ_öndan sōna da hafdıye datlısını (4) yèrik bēş_altı sini on sini işde daTlı alıriķ. hā. akrabalar toplanır. duruf duruma (5) bahar_o.
- (6) cümārtesi. il başdan babaşalı.
- (7) cümārtesi a cümārtesi aķşama ğına ğecesi olur. ordan ğeliriz devlikün bazar ğünü (8) ğelin_almıye ğederiz. bazartesi duvāñı yaparız. bizim_ādet, duvañda da yemek (9) yaparıķ. ğazanlarıñ
- (10) yemek.
- (11) başını yapdırriķ ğeliniñ köyde. duvağ yaparığ_āy_ışde dahıntı daharıķ. oyunlu da (12) olur, mevlidli de olur, orda ğoñuşulur. hı hı isdiyene bahar. ekmē de hamırı yuurrusu (13) duz_atarız.
- (14) ğoñuşuları toplañ.
- (15) sabahlıjn_ėrkenden ķaharıķ. duz_atarıķ suyunan unu yuurrığ, ğomşuları toplarığ. (16) hep berāber yaparız. bi kimimiz bişiriR bire. hep berāber toplanır_ėkmē açarıķ, (17) kimimiz bişirrik kimimiz_açarıķ. yapılır.
- (18) böyle ğmek yapāriğ. hamır böyle. dōme dōdürük. biz nohuT seçerik hazırlarıķ (19) yemek yapmağ_ıçin. būRdá yemek yapāriS. suļu yapāriğ ğazanlarıñan pilāv bişirrik (20) tēstleriñen. yāhnı bulğur. nohūd suļusu ğtinen nohudunan suļu yapāriız. öyle (21) yapāriğ_ışde yavRım.
- (22) ğtinen id davar kēseriK, üç ğün üç ğün kēsèrik. cümá ğünü cümōrtesi bazar ğünü (23) davarı kēsèrik. hī. amān yavrım. ana ana baba öle hēç bi_yèr ğörmedim ki ben.

- (24) hërkeş cümārtesi günü goñşūlar.
- (25) heÇ bilmiyöm dā maļıñ_āzında davarıñ_āzında. hı.
- (26) onū vērir misiñ?
- (27) ğız niye susdūz goñuşsanañız.
- (28) táam, ğıraTır.
- (29) çiçekleyi ğonuşsuñ.
- (30) hā.
- (31) niye, noļur ğonuş. televzona çıKmı.
- (32) hē ğız ğonuşsuñ ğızım yēter_artığ. oñu vēriñ hele baā.
- (33) sen nasıl_ēvlendiñ dē.
- (34) görücü usūlü mü?
- (35) ben nasıl_e. heÇ ben_ōlanı niye görmedim. görücü_usulü ōlan_asgerdiyedi
- baā (36) düürücü ğēldi ğayimbāVam. bitirdiler_işde nişan yapıdılar_ōlan ğēldi ēvlendik,
- (37) evlendim. ğēlin_öldüm. heÇ görmedim.
- (38) yaļan, yaļan. yaļan.
- (39) anam görmesse görmezdi.
- (40) gördü gördüm gendini dutub_āsgerden ğēldi o yaļan sōledi o.
- (41) ğız betūl su vēr baña ğel de ğız.
- (42) ōlan da şükür_ēyi çıKdı. heç görmedim_amma dörT dörTlük çığdı ōlan da.
- (43) ğorhúyoduñ_ōña dē mi ğız?
- (44) vaļlah görmedim ne dijr?
- (45) dörT dörTlüg çıKdı gözerseğ ēç görmedim ğızım sañmazdım da. şükür_ēyi
- çığdı.
- (46) amā oñu bahım_oñu şeyde goñ da.
- (47) hā.
- (48) bağğaļda dolu vār.
- (49) önūne yīyiKsiñ sen. nādar_īyīñ sen? buñlar_önūne sūnī há. topļa öñüü topļa.
- (50) ben doymūm senininen dī.
- (51) görmedim başğa köye fazla ıy gétmedim_ōle ğızım öyle.
- (52) gétir ğız de bahım.
- (53) böörlerini. bardaKnan.
- (54) bizim köyler de yápar.

- (55) çī köfde yapılır.
- (56) yörüñ ha yörüñ.
- (57) e çī köfdiye maraşda yápīler. köyde yápamīyeler ki.
- (58) ben durucum diye onnar ğatılısıñlar.
- (59) hāyır.
- (60) ne bilim biSīm köyde yápmadılar, yápmadılar.
- (61) oldu bitdi_ünnar yoruğdular yoruğdular.
- (62) lisedēhideler de ğelī.
- (63) döner yandaıar.
- (64) biz bizcāz var o da ğetmem.
- (65) yoĝ_öle bişjemiş.
- (66) yáylāz muylāz yoĝ mu anam?
- (67) var yáyłāmız.
- (68) vėrsene yáyłāñdan haberiñi.
- (69) hē. ğonuşdurāĶ onu ğonuşdur dilēñ ossuñ.
- (70) onuñ anası ossiyēdi şindī, saña biñ şey annatırdı.
- (71) hā onuñ anasınī yáhaliyecādıñ sēn.
- (72) bir ğēldim dē fıncılı mutlu ğaynanaıarıñ yürē bėnimkīmi.
- (73) ğızım bėnim ayniki ğonuşduı lay öle bişey olmaz bizim köyümüzde. aha bōle şey
- (74) mēy yok. adım ğüldāne. dōmanōlu. ğırķ beş. dōngele ıasabası. hāyır, maı ğüderdik.
- yaylıyá (75) çihannar çadır ğurarımış, bācılık yáparımış, da biz çıkmazdıķ. bizim işimiz
- ğısgıyenen (76) suvanınan. suvanıñ küçü. ğısgā ēkerdik. hē. baharda ēkilir, şubatdā.
- sėkizinci ayda da sōkölür. (77) hē. bizim köyde ğavĝa ğız ğaçmazdı da sōnadān ğaşmış.
- ĝerçeg_ēzmeken hēç ğış (78) varmazdı. bizim ĝelin ğaşdı da bēn maraşdıyedim. züleyha
- nasıl bēn nē bilim ğaşdı yánıma (79) ĝeldi. dayımıñ ğızıdi zoruma ĝetdi yemek vėrmedim
- aş durdu acınacānı. bēn. sōra da nāpdıķ, (80) başını bāla, ĝuófere ĝötürdüķ başını
- yápdırdıķ, rásim çekdirdik. hē ēvlendirdik.
- (81) ama ētraflı biy yemek dē mi vėrmediz anam?
- (82) dig bizim aylemizde ĝaçān olmazdı, ilk kēz bu ĝaşdı.
- (83) alıah cānıñı alımıye sēniñ. nē bulduñ ola ādemde. yoĝ_işde bu ādeme yėtmiyō
- mü.

- ⁽⁸⁴⁾ onuñ için zorumuza gètdi işde bu ğaçıĶ ğelincik. yòĶ başġa da yokdu ğızım, ik kèz ⁽⁸⁵⁾ bu ğaşdı. òlđu oldu, bèim ğızım da ğaşdı ğızım oldu nédin_olmadı. òrasını hatırlatma ğızım. ⁽⁸⁶⁾ züleyhaniñ. çócúĶlarını evlendirmedim daha. bèkár oĶlđarım ohũ. üş dene òlum var, dörT ⁽⁸⁷⁾ ğızım var. ğızları evlendirdim. ilk ğız ğaşdı. yoĶ. òlan evlendirmedim. üş ğızı evlendirdik. ⁽⁸⁸⁾ biri ğaşdı, èn büyük ġaşdı. züleyha ġoyünü aşdı. vèrdigidi başġasına bize dèmedi kine vèriñ ⁽⁸⁹⁾ bunu isdım diyeni. başġa başġa yere küçükdü küçükdü on dörT yaşında nişánnıladıġ_on ⁽⁹⁰⁾ bèJinde bebè oldu.
- ⁽⁹¹⁾ ġüCcükdü dñ, ġaçıĶ dñ.
- ⁽⁹²⁾ ġüCcükdü işde ġüCcüklüünden ġaşdı. on beşinde bebè oldu, aha hałasinen ġaynánası ⁽⁹³⁾ doĶma ġedincik, doĶdur bunnarı hèlaĶ saymış. bunu vèren vèrdi de sèn nasıl aldıñ dèmiş ⁽⁹⁴⁾ ġaynánasına.
- ⁽⁹⁵⁾ sèn nesi olñ?
- ⁽⁹⁶⁾ var, dörT tene torunum var. ġırkımasını yapaĶlar. èvel şey yapaĶlardı da daşı ⁽⁹⁷⁾ daş_üsdüne ataĶlarımış da şindig_òle bi_şey yapmiler heralde. önce daş_ataĶlarımış ġırĶ ⁽⁹⁸⁾ tane suyúñ içine. onuñ ġırĶınan çócú ħimdiriler, banyò yápdırılarmış annesine. sırtlarını ⁽⁹⁹⁾ yúĶlarımış asbaplarınıñ yáni ġırĶı çıksıñ diyeni yátãñı niye diġ. şindik yapılmüyör heralde. ⁽¹⁰⁰⁾ önceden onu yapaĶlarımış. ò hamile òluncúĶ diyel. bebè oluncúĶ, bebè oluncúġ hã bir ġün ⁽¹⁰¹⁾ sòna yáparĶo nasıl üstden ossa olur. sèn ġed_ona sor onu?
- ⁽¹⁰²⁾ yã benim çócúġ_olđu müdü beni ġırĶ ġün inek ġelir yánıma òküz ġelir. ġözümü ⁽¹⁰³⁾ yumdum mĩdi işde ġözümü yumdum müdi yanıma hèmen ġeliller vurmıye başlar. ġözümü ⁽¹⁰⁴⁾ açarım ki bişè yoĶ.
- ⁽¹⁰⁵⁾ uyumadan da ġelirimmiş yã bãzen.
- ⁽¹⁰⁶⁾ òyle ġorġarım yáni òküz çekdim inek dè inek òle ġelir ġırĶ ġün çócúm oldu müdü ⁽¹⁰⁷⁾ ġırĶım çıĶanaçã hĩ òküz ġelir. bilmem yávrım hès duymadım benim amma ġelir. inek ⁽¹⁰⁸⁾ şeklinde bayè yánıma ġelir. ġözümü yumulđu müdü ġelir. òyle aĶ basar. tabĩ, ġorġarım.
- ⁽¹⁰⁹⁾ ġısgã èkin işde ġızım. hè. ġısgã èkeller, èkin_èkeller.
- ⁽¹¹⁰⁾ suĶak yèr diyél mi?
- ⁽¹¹¹⁾ suĶaĶ yèr bizim köy. hèr şey olur. yoĶ. çeltiġ_olmadı. ġısgíyenen şey èkin. yoĶ, onu ⁽¹¹²⁾ bilmeyiz dè. onu yápmaĶ. tarhana bulġür, bèsdil yapaĶlãr basdıġ yapaĶlãr, bèkmez yapaĶlãr. ⁽¹¹³⁾ sucúġ yáparlãr. üzüm ġuruduĶlãr. ġüzün, onuncú ay ġimi yapaĶlãr.

- (114) gəl bazlama yè mèhtap _ anım gəl. yè sığaK sığaK.
- (115) niye yèmîñ?
- (116) yoK yoK. yèdik yá.
- (117) ilicesi vârdı.
- (118) bèn bilmîmkinē.
- (119) ilicesi varımış da o da barajıñ altında galdı. harTlaB ilicesi dênirdi. hêr şeye yáradı (120) hêr şeye. saKaTlar bõle şeyinen gélirdi arabíyenen yörüyerek gèderdi. çoğ_eyıdi. dē gâş sene (121) oıdu, bēim nurhan bēbekdi. süyüñ altında galdı. on sēkis sene oldu süyüñ altında gálaı. (122) baraJ. sır barajı ğuruñuncuK barajıñ altında galdı.

(123) çómçalı gēlin yapaılar. dēynē şey gibi çábıdı bāıaılar, cēkátı gēydiriller. çócúKlar (124) doıanı mahalle mahalle çómçalı gēlin çóm isder bir gâşıK yā isder diyeni. su dökeller (125) gāfasından. bayannar hē. burğur vēriller, yā vēriller on da toplallār, biy yerde eviñ birinde (126) pilāv bişiriller, yer dāıır çócúKlar. hē, çócúKlar yápar. yoK, bōyükler yoK, yapaılar onu da (127) yapaııar. onu cāminiñ hocaları ğursuñ hocaları ğurs var bizim köyde dē eyi. ğursuñ (128) hocaları yápar onu. evde ğursda yapaılar ğızım duāsını. orıye gētmiye gērek yoK. ğursda (129) yapaılar. çócúKlarā hocalar topladı yapaılar yāmır dúası.

(130) nē bilim õle bişey dē. bir tēnesi ikisiniñ üsdüne şey uşdu öldü. ev uşdu. cāminiñ (131) evıdi. sōküyölerdi bōdücüleridi. o dā ikisiniñ üsdüne uşdu, öldü ikisi dē. kimī. hā o gēliniñ (132) babasınıñ üsdüne de çám düşdü irahmetliñ. yoK, odona gētmış çám kēserkene üsüdne (133) çám düşmüş orda ölmüş irahmetlik şó gēliniñ ğayımbābası.

(134) hē birisi evde dōdu üş dēnesi hasdānada dōdu. hē. iki tēne de eve gēldi ebe.

(135) gēşdi sahar bilmîm ğızım önceden ğayımbaam nē ānatıııardı. ermeniler diyel dē nēy (136) varmış durduıardan mēyrem_aBıā?

- (137) üş dēne bazlama vērîñ baña.
- (138) hē durduıar diyeni bir mahallesi var. nēymiş o ēsgilerden yazlı aBdaıa nē dēller (139) taman onnar gāvırııardan mı galmış? ğayımbābam nē annatıııardı gāvırııardan galmış, (140) bēbek galmış. bizim köyde bir tēnesi. ona dā yoğ_apdııa dēllerdi. öldü mü züleyha (141) haıan durū mü?
- (142) nē bilim.
- (143) orda galdısiñ on daKğa yoz_apdııa dēllerimiş laabına adamıñ. ē köyde galmış. (144) gāvırııar ğaçızın ğundaK galmış.

(145) çócūmuzā adı birisī ġayımbāamıñ_adı, birisi ġaynanamıñ_adı. birinī de cāmīnīñ (146) imamı vurdu. öbürküden. ezen ohuyüp vurüyöler. biri dē adamıñ emmisinīñ_ölu (147) ġazā yápdı onuñ_adını vurduĶ. birinī de babası vurdu gökán gökán. ilk_ölanda dēdi, (148) soña ġaldı. yéter bu ġadar. há.

-20-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Fatih Kasabası

ANLATAN : Şerife Kurt

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- ⁽¹⁾ şerîfē. gurTlār. mēmmet gurt. yášım gētdi kēmaļī buldu yášım. tē atmiş yētmīş gēşdī. vār. yā. ⁽²⁾ hē. yōķ, ğalaña aļlah ēlden _ayāa ğomasıñ ğızım. kimsiye utandırmasıñ ğāyri. hē ğayri aļlah⁽³⁾ ēlden _ayāa ğomasıñ ğızım oļum ğızım da kimseyi yērendirmesiñ ğıSım. bēn mi? aha aļ ⁽⁴⁾ buyúr ğızım bunuñ bōğú dē bir ğıS. hā. bē nesil çócúum bēni anam bŷyótmüş mēydanāatirmiş. ⁽⁵⁾ iki tēniyedik biz ēkizidik ēkiz. hē yā. maraşda ō, ō dŷşúķ dŷşúĝ ēyicē dŷşúĝ. ⁽⁶⁾ baħan_oļmamış_oña dŷşúĝ_o ēēce dŷşúĝ_ō. ē bēn_ēlimin ēvi baħızımda gēt ⁽⁷⁾ kimsēniñ_ēvi bēklemem ğızım.

- ⁽⁸⁾ çócúķlarıñ niye bahi mi dē bahım?

- ⁽⁹⁾ he vaļlā cannarı saosun çócúķlarım baħmaz da kim baħār? há āyriyim_ahā ēvim ahā. ⁽¹⁰⁾ hē, aha aha. o ğara daļ aha bēnim ēvim.

- ⁽¹¹⁾ oña baķ da ğonuş, oña baķ da ğonuş.

- ⁽¹²⁾ onūnen ğōnuş onūnen, onūnen ğonuş sēn.

- ⁽¹³⁾ sēniñ ēsgidā ēvler nasıldı?

- ⁽¹⁴⁾ nasıl ğēçinirdim ēsgiden bēn otuz yášádım babamıñ ğapısında. hā yā. o onuñ da ğapısına ⁽¹⁵⁾ varıncá şó dāļarda kōmür ğomadım yáķdım. yā, dērT sēne ēsger yólu bēkledim bēn dōT ⁽¹⁶⁾ baş horantiyenen, yā. a hay ğēdi ğızım. yā otöz yášımdēdim yā. hē. o daha şēydī aldı ğaşdīdi dādan ⁽¹⁷⁾ bēli. şo dāļardın_aldı ğētdi bēni. odundaydım. hāldı ğētdi. āha böyúķ ğızım zaar bu ⁽¹⁸⁾ taraFa oļunuñ yánna ğētdi oļunuñ yánna. şúnnarıñ bŷyógú. hē. başğa yoĝ_ışde. bunnarıñ ⁽¹⁹⁾ bunnarıñ babası vērdi bu işdē. ēndirdi āldı ğētdi. hā, dāļardan sürüdü ğodu ğētdi. ⁽²⁰⁾ yōķ. hā, sōradan ğēndi öldü. bŷ sēfer üçümüz ğāldıĝ. as sōna bēn onnarıñ babasına vardım. ⁽²¹⁾ hı 1. ōna. ē şēri soñra

hasTalandı, işde mēfāt_ētdig_öldü. bir hasdağa dutuldu. ⁽²²⁾ hasdağa dutuldu da gitdi. yōK ğızım, bilmem bēn hēç bilmem. hō findicāñ ğaldırılānda ⁽²³⁾ bēnim anam daha onda ğızımış daha anam bēnim. findicēñ ğávúr dağanıñ ğabırlıynda yā. ⁽²⁴⁾ nē bilim bēn hērkişin nēy_olduyuna bēn nē bilim. bē çócúK bile dālmımıssım bē_anamıñ ⁽²⁵⁾ ğucáğanda onda dahā. yā. yōK, kimse ānat hā.

- ⁽²⁶⁾ olay olduunda nēde ğaldıdız onnarı dē bağam, babañ nēde anañ nēre?

- ⁽²⁷⁾ bilmüm, hēC bilmüöm.

- ⁽²⁸⁾ babañ niç bilüyömüş yá bilüyüsūs taman.

- ⁽²⁹⁾ hā, babam vārdı babām. babam nē ānatdı, babam on sēne ēsgerlik yápdı. ğoğun da harBde ⁽³⁰⁾ vuruğlardı, bir ğoğlıdı babam. bu taraFda ēsyada vuruğlardı ğoğunü.

- ⁽³¹⁾ ēzyán durmuş, ğaçmışlar mı dāyá o harpde dē.

- ⁽³²⁾ ğētdıdig_ēvdiyēdik. hā ğız_ēndim nēm dım, nēm hēcım. hı? babam nē şērif darrıKdiyemiş, ⁽³³⁾ on da hārpde vuruşmuş orda.

- ⁽³⁴⁾ ana. dēdem ırahmetlik niye yóharı dāyá niyē ğaçmamış mı ha savaştā. savaştā. findicēñ harebinde.

- ⁽³⁵⁾ yōk. dēdeñ ırahmetlig nēr dahā babam onda ihdardiyemiş.

- ⁽³⁶⁾ kim burdiyemiş?

- ⁽³⁷⁾ yā o harBdē. ē bēn de anamdıyedim, anamıñ daha yānda bile dāğaldım bēn onda yā. ē nē ⁽³⁸⁾ bilim bēn harbiñ oğdunu oğüm.

- ⁽³⁹⁾ annatıyödü onu ki.

⁽⁴⁰⁾ yá bēn harbiñ oğdunu nē bilim. āmān aha oğan da ğıs da işde ahacıK aha öye. ēvvél_allah ⁽⁴¹⁾ iki tēne oğan iki dē ğıs. hā. yā. sēvmem mi yá ğēlinneç sēvme mi bēni? bēn bir_ış ⁽⁴²⁾ dutmām. yēmāmı ēder yēr yátağım. nēre ğēdim bēn? bi şē dutar halim ğaldı mı ğayrı? ⁽⁴³⁾ yā. yōK, nēden ālısıñ. aha bu hāridā ö de ēvlát o da ēvlát lá şó da ēvlátler. ⁽⁴⁴⁾ şunuñ ēvi de haşşāraqda bunū da aha bōrümde.

- ⁽⁴⁵⁾ unutdu unutdu onu, çoK unudū, annatı yoğsa dā. işde babasınıñ nē bu savaş hālinde

⁽⁴⁶⁾ yóharı ğaçıp mağaralarda yáşadıynı annatar. orda üç ğün beş ğün çócúğlarinēn. bāzen

(47) mādurġar oġurmuş onnarí ève biraġmışġar ı savaşdā. ġèdiler yóharí ġaçmış. ō savaşın èsnāsindē o burdāhi ġávurġarí içine ġomuşġar.

- (48) bizim damımıS dē yóhardíyedi.

- (49) içeri ġomuşġar. ō mādír çócúġġarí ġávurġar ġèlmiş. èvlerini ataşġıyècekleri zaman çoJúġġar (50) içerde dū biz dū, tir tir titriyödük dū bābām annatū bōle. bi ā yáġdıġar aha yáġacáġġar (51) diyénı. kimisi dèmiş ki bunnar tā kilisde, bunnar èyi niyètli yáġmıyek dèllemiş kimisi dè yáhaġ (52) dèrmiş, yáġmamışġar èrleri. èvelden topraġ_açardı bu bèt bin beet (53) hē, yáġmıyence onnar ġèdince ġèe ġèġi tèkrár dādan ġèlince anası babasıburdan onnar çèkiliB (54) ġètdikden sōnā ġèliyō o içèrdā mādurrara annatıyō. işde ġèldiler ana babā bize bōle bōle yápdıġar (55) yáġdıġar dèdik. yáġmadıġar, bunnar fākir, buġup da işdē bunnarí sèfil. pèrişán. (56) bāzélerinı yáġmışġar. bazerin yáġmamışġar.

- (57) onnarí bilmem ġızım bèn hèç bilmem bilmēm.

- (58) hoş ġèldiS hoş ġèldiz.

- (59) bilmem_onnarí bèn_èç bilmem.

- (60) di mi o da annatır, bi Te yèd_āyılıġ da annatır.

- (61) hē, yèdi_aylıġ da annatır da bu daha èyi annatır.

- (62) çāârāk birás sonra.

- (63) aġġah_ömür vèrsiñ.

-21-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Fatmalı Köyü

ANLATAN : Fatma Köylü

YAŞI : 95

KONU : Karışık

- (1) aleyküm selām.
- (2) eliñe sālīg nene.
- (3) hoş gèldijz.
- (4) nõtũñ bõle nõtũñ?
- (5) aman şurálařı düzliyep de işde sarımsağ ek şedi suvan soħucum. amā işde (6) dutdurabíyõñ_ işde şunnarí düzle õlum dedim, háydi baħim köyũñ_ içine öte aħa (7) gèdiyüm dedi háydi baħım ğáşdı gètdi, nõtum? bir_ õlum var başğa bişiyém yoğ. aha (8) şu év. né iş dutduı var hı işde bõyle ğabaçılıınan_ eşde váhıt geçiriş. ben né iş (9) duTdııum var ki işde bõyle yerlerinen oynarım. hã nõtum. êkin_ êkdiriñ_ işde. fadıma (10) adım. hatma köylü. hã. burá fatmalı. biz de bu buralıyık. hã işdē bizim_ ěmiz şo yõħarı (11) mahallediyédi. işde buriye bir ğociye ğelmiş_ olduğ_ ordān. onnan dā işde vahıt (12) geçirdig_ işde bõyle hiz. hã. işde o ñadař. bizim ó işde bunnarí dāviyēnen (13) dõşşüneñ_ işde bunnarí mēydana ğetirmiş_ oldum hıh. ortağlar_ işde mérésciler vėrmek (14) dedi. irezillik çihardı małamatlıh çihardı. hindi işde dāve dõşş bunnar da máhgémé (15) máhgémé işde bu çalışlardan dā işde birer bölúğ alıbildiseğ_ aldığ_ ałamadiseğ bir geçesi (16) gèndilere ğāldı bir geçesi baña ğāldı işde. hã işde nõtum? nõtucug? onnar da fasılye (17) dēlle. fasılye fasılyé.
- (18) turB turB.
- (19) turp, çalığam. ikindĩn_ artılığ hepde. ğazi ğazi. eşgiden daħařlardı. şimdikiler (20) şindikiler babıccışlar beānmī bēri bāñzeri. bizde. otur accıh, oturamıyõm ki. yerde (21) oturamıyüm. bacı uyluğlar van hēy yer. hasdaşım ğõbáğmden bir sarı su ğelī. há. (22) hē_ şde sarı su ğelıyü. bir tēne tuř toz moz_ atiyõğ. işde öyle durıyõm iş o. ğetmedim (23) hasdānee de işde ğeder hālım yok ki bi yere sıy. adım_ atar haşım yoğ ki. işde şorda (24) varımış dā işde oña da hēç ğetmedim. bitī tērete ne dūler_ işde onnardan, üsdünü

atiyög⁽²⁵⁾ yiyök. üsdüne de atiyök. işde öyle öyle günüm geçiü işde nōtum? hā yatar
 kaħar işde⁽²⁶⁾ böyle sürünürüm iş. yaşım, ne bilim atmış yaşımda mıyım yetmiş yaşında
 mıyım? ⁽²⁷⁾ neydiyesem bilmüyüm. yā yaşım olup da benim āzım açılmas. āzım hēc
 açılmaS. hī? ⁽²⁸⁾ hērif, hērif dē deermene saldımdı orda çimmie dij göca göz dērik. o
 göze atılmış orda ⁽²⁹⁾ ölmüş. hā orda buñalmış, ölmüş. ölüsünü gētdiler işde gābillāg
 kömdük. darısı ⁽³⁰⁾ bizde. hā. nōtuñ_ış dutar haññ olmasa. gēdiüdüm, gēziyüdüm, o
 zoruma on şama işde ⁽³¹⁾ şindi ğayrı gēdemez_öldüm nōtum? bi de gēndi dutar işi o da
 şu káh oriye gēder káh ⁽³²⁾ burıye gēdiyö işdē. baña mı, kimse bişey dēmez de, işde ha.
 ēvelden bēri ben bu ⁽³³⁾ yāzıda yābanda gētdim gēldim, gētdim gēldim işde çalışdım,
 öteberī aldım satdım ⁽³⁴⁾ benim bir ğırıg_innā_dar benim şeyim yuödu hah. dōrucası
 bu. benim hēc öle bir ⁽³⁵⁾ bişeyem, beni aħmağ gimi nāmi bir bişiyemiş şu hērif de. o
 halde işde vērdilerdi. onna ⁽³⁶⁾ iki de saħarığ saħmağ saħarığ saħmağ, bu avradı burda
 ğomağ, ne dērkenē dērken işde ⁽³⁷⁾ mēhgeme mēhgeme işde gēdip gēliğken gēliğken
 işde bu bāları böyle bölüşüm ⁽³⁸⁾ bölüşmüş olduğ. vērmek dēdiler içine saħmağ dēdilēr.
 şurda bir ğoca ğaba aaç varıdı. ⁽³⁹⁾ ğaba aaçı kesdig, odunü_ētdi, odun_ētdig. bölüşdüğ
 ğaba aaçıñ odununu. bu avradı ⁽⁴⁰⁾ bunuñ içine bu taħlarıñ_çine ğomağ dēdiler. eşde
 mehgame mēhgeme gēdip gēliken ⁽⁴¹⁾ mülüken işde haħ_ētdijimizi aldığ,
 haħ_ēyētmedijimiz de köz_ola gēt. nōtum. hā iş. siz ⁽⁴²⁾ nērden gēlib nērden gēli nērden
 geçiyösüz? óñsē. eh. ēyi ēyi. ayağlarıza sālīg, es ⁽⁴³⁾ geçmişije ıraħmāt. öylesi bişey
 görmedim bilmem ben öyle bişiekēne. öyle bir şe ben ⁽⁴⁴⁾ bilmem hēc görme duymuyóm
 hēc. ben hēc_öle bi_şeyler duymuyóm. şu ⁽⁴⁵⁾ suvaniñ_çinde maraşdan gētdirdim dün
 de bir_ölüm var_ışde. a aha ğısğa aha şu. hah o ⁽⁴⁶⁾ onu bunuñ_çine atiyök, dikip
 suvan ēdicik hāh. hā bunu bunnar da işde bōyúğ bōyúğ ⁽⁴⁷⁾ suvan olaşağ da işde
 yenecek. duydū? işde aħımdan söküp işde nōtum? işde gēne ⁽⁴⁸⁾ ölümüñ iki tēne
 ölümüñ şeç var,o ölü vardı hanı. üş deniyēdi. biricij de dikib bitī ⁽⁴⁹⁾ ğoyunnarımız
 varıdı, ğoyunnarı şeç kağ_ölüm dēdim, ğoyunnarımız dēdim yāymıye ⁽⁵⁰⁾ sür dēdim.
 çocuğ ğaldırdım, çalağ da dēdim, ğazzığlılar dādan bā almış_öldüm bēn, ⁽⁵¹⁾ maraşlı o
 da. oriye dēdim seni dēdim babānan dēdim anānan seni oriye saħarım, ⁽⁵²⁾ saħarım dēdim.
 üzümüñü ne kēsīñ gēliñ dēdim. çocuğ gētdi, şoriécē vardı, ordan gēne ⁽⁵³⁾ gēri gēldi
 çocuğ. nedī gēldiñ sen çocuğum dēdim. davar mı yoğ yōsa gētir, ğoyun mu ⁽⁵⁴⁾ yoğ
 dēdim. yoğ dēdi, acá şorda dēdi bir bozuntu var dēdi şindi. çığ ğafam bu işde ⁽⁵⁵⁾ haħbise
 çocuğ bi yēre düşer müşer diēni biyyēre saħmıydığ mı? beni işde olan öyle aħar ⁽⁵⁶⁾

sıraḥan. burda bozuntu ne_aríyó dèmemissim. duyduy? hā çocuğ gètdi. onnar dāya ⁽⁵⁷⁾ gètmiş dādan gène gèri gèldiler. bir sène maḷban dèriK bi hèrif varıdı. o gèldi òa üzüm ⁽⁵⁸⁾ suladılar yèdim. yèndi. kaḳdı_o gètdi. anca çocuı bize anca gèldi dèdikine, ⁽⁵⁹⁾ çocuñuzu aradığ_aradığ bulamadığ dèmesij. nēy? amanıñ nèrde? canızi sèvim, ⁽⁶⁰⁾ çocuğ o da oríyè düşmüş ölmüş. insan āhdı gètdi. gètdi. hā yá. çocuı ordan bir tènesi ⁽⁶¹⁾ hèrifñ varmış saõısuñ. senñ de onuñ da. kaḳ, kaḳ gālara, gālanı sıjr. öte bağmış bèri ⁽⁶²⁾ bağmış, bu çocuğdan umut yoğ. bi tènesi hèrifñ gèlmiş gölüü şöyle bālamış. işi ras ⁽⁶³⁾ gèssiñ. bālamış içine atılmış. çocuı çekme çihardı. çekme çiharmış. aldılar gèldiler. ⁽⁶⁴⁾ onu da goyduğ mēzarlıa nōtum? hēs dème, her günüñ bir işde sēfaatı var_ışdē. ⁽⁶⁵⁾ baazımda bu durur. bunu ğardaşımız şeyi nişe vurdurdu üş dörd dène yanı mı ⁽⁶⁶⁾ ğoñşularñen mi? oturamıyümkine, oturamıyüm canım ğurúyuğ. para vèrdim. nişje ⁽⁶⁷⁾ depeleşdim. süyüñ de ğıtlı varıdı. bitı su doBladığ. onu depeledik. bir dè kèsdı gèldi. ⁽⁶⁸⁾ dutduğ ğō boncuğ dèdiler kibár, bundan_alağ bire ğızım dèdim. o da bāazımda durur. ⁽⁶⁹⁾ hā işde baazımda o da öyle durur işde, nōtum.

⁽⁷⁰⁾ ónsende nōtūñ nēy burda kimiñ? hacı mēhri mi? oh oh. ğuTlardāa, hakiki ğerisinde ⁽⁷¹⁾ dē, hā şey orda şeyler var hème, mihriler mēhriler mi dèller hanà, ğuTlarda. öyle öyle, hēr ⁽⁷²⁾ biriniñ bir adābı var işde nè bilim. hēr yiriñ bir adamı var işde nè bilim. anamız babamız ⁽⁷³⁾ biz, dörT bacı dörT ğardaşídıh. aliye gètdi, bir bèn ğaldım, bir tène de ğardaşım ğaldı, o da ⁽⁷⁴⁾ kaḥamazōluK bènım gibi ğariB, hā, o o da kaḥamaz_oluK. aliye öldü mēzarlíkde. ⁽⁷⁵⁾ anamız, babamız işde aliye öldü ğimí. yoK ğazada da ölmediler, hēb_ışe vādeleri yeTdi, ⁽⁷⁶⁾ yètdi işde öldü, bacıların da işdē topunan tūFānen yíhılmazlardı, yijitleridi dē. işde hasdalık ⁽⁷⁷⁾ gèldi. aldı aldı gètdi, aldı aldı gètdi bacılarını bir TeK bir bèn ğaldım dúydü? aman ⁽⁷⁸⁾ vèrmeñ ğayrı çoK uzun ömürü ha yá. noļu, kaḥar haım ğalmadı ğayrı, nōldu. iyir iyèr. ⁽⁷⁹⁾ biz de ğayrı yołcúyúk zahar_ışTē. bir ğún_olu hi öllük gèderik zahar. nōtucuñ. hā hayırlı ⁽⁸⁰⁾ ölüm vèrsiñ, bèrlisiz dèrT vèrmeñ. işde işimiz o bizim. ahiret murādı vèrsiñ. ahiret ⁽⁸¹⁾ muradı vèrsiñ. işde onu yátıB kaḥıB onu dinniyóğ_ışde. şunnarı da, bu da banniyēñ ⁽⁸²⁾ yarılmaz diyē diyé hanı bunnarı böle bannāña daḥıyürdüñ o da gène dè toprağ_alı yarılı. ⁽⁸³⁾ hacılardan hani. amān iş on da şurıyā şú başá ekiyödük. bu yıl da aḷlahdan bi tène ⁽⁸⁴⁾ tamatos olmadı duydu? yāK. dāşdı döküldü, boydan bucáğdan üçe oldu tamatoslar, şo ⁽⁸⁵⁾ bāzı! çócúk ètdi duTdu, aḷlahdan bir tène tamatos olmadı.

(86) nèy çekicĩñ? elimi çeki. elimĩñ, yèr yèr yèr vèrim şu uylúĶlarım yèr. duydū? yèl,
(87) yèlden adım atamūm yání sürünūm. bilecāñ bir iş mi? sürünūm. ğızım. ğètdi. aĶlıĶ
varısa (88) aĶlıĶ varısa yèmek yè. ğüle ğüle. ğüle ğüle ğızım, bè seni öpūm. ğüle ğüle
ğüle ğüle ièdiñ (89) ğüle ğüle. anañ babañ var mı? hèp sèlám söyle.

-22-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Göllü Köyü

ANLATAN : Hatice Göl

YAŞI : 82 civarı

KONU : Karışık

- (1) çalıye mi yediñ, nè iş yapardıñ? añu sorı. hatiC. göl. bèn bilmiyòm ki yávrım nüFus (2) cüzdánimdá nè yáza.
- (3) var herálde.
- (4) var ellehám bilmiyim ki.
- (5) bèn bilmiyòm ki gızım. dérelidenim bèn. há çoğ_oldu burda olaı. hē çoğ_oldu çoğ.
- (6) atmış atmış beş sene.
- (7) hē. dün gil gēldi. onu niye yápıñ dedim.
- (8) şúncēz yırtılmış. bāzi de bōle çoğ gēreg_olū yalı. dur_ondan sōna dedim ki şunū bir (9) şejni yápım dé dedim, yemez_öldüm_aıllım dedim. ēsgiden çoğ yapaıları yávrım (10) çoğ.
- (11) sán nērelesiñ?
- (12) şindi gözüm görmüyü birı inniyé çaldısá bir göl görüyö şurdan çáardım_inniyé dağdı. (13) aña gız gētdıdi inniyé gēri çekmişim. hı. şeker, tansiyón adı batsıñ. ne yapıcı, (14) rahatsız_edı beni. başım çevrilı senden _uzağ. yif gızım. ondan sōna. sã_olasıñ. ikı_üç (15) gün namaz gıllım gēri gılamıım. bişıım bir sұđalarım_arıyö. bacağılarım zatı (16) dizimden gēdemıım. şeker dizime vurmuş. iki dizimden de yörüyemıım. gēyinēmem. (17) heřálde bōleklé yā goyuğlar şorda yēdi. gēlin mı_öldüm bèn ki. kimsem yōdu. (18) çoçuğlar_ufadı olan çoçuğları anam babamı da hēç bilmem. bilmem_işde güccūken (19) bèn güccūmüşüm. güçük yaşındiyemişim anam da ölmüş babam da ölmüş. bilmem (20) hēç. öndan sōna gēne gēri de bunnar da işde gēlmişler_üç adamınan beni gaçırmiye (21) bilmiyòm yá ufaam bèn. há. öle gētirmişler_işde biliyüm mü kı hēç bilmiyim. nádi (22) gaşdıg_işde há. a ha hēye.
- (23) gaçma bilmiyök ki biz.

- (24) gōnümñen gaçar míyim_ıç. dışında oturúyoduđ_ışde daĥā yāni bacımıñ_ōlu varıdı. (25) o da gēldi oturúyoduđ. ondan sōna bunnar ġapı dúyōldü tarpa kim dijé aşdılar ĥı üş (26) dēne adam. ondan sōna kimine para vērmiř kimine bilmem nōtmuř. ġandırmıř_onnarı. (27) hēc bilmiyōm bēn. amā. sōna da işde aldı buriye ġetiř mişler. hēc bilmi. hā ne (28) düünü. piřiyé yoğ. yōđ yoğ.
- (29) anama ġelinnik giydirecēz.
- (30) biřiē ġórmedig. yēdi tēne. bēř ġız_iki ōlan. bu kilisde. biri de tā āyār köyünde. he (31) ġeleli dōdüde buldu. devē_ıçı bēř dēne bēnim. aļlaha řúkúr_ışde. baĥıller. hı. biz (32) çápiye ġēderdig. bu bāzılárına ēv_ıçine ġēdērdim. ēkmēne çámařırına, ēv temizlúne. (33) ōle ōle ġünümüz ġeřdi işde. ēverdig bunnarı.
- (34) sen ēliñi yūĥıyalı ġař sēne oļdu?
- (35) ġēlin_etdig, yaļız ġalıdig şu ēviñ_ıçinde. ēmmiñi yaylada öldürdüler. sa_ōlařıñ hēc (36) biliyōk mü kinē dāda öldürdüler. dāneē doğm yaptım_ışde. burda yatığdım. şuriye (37) ġapadırdı ġēndi. yüklüġ yapardı buriye. yazın yápař ġıřın yápardı yazın_açardı burı. (38) yatōyōdüm bir ġoñřuda şu oğı da ġoñřunuñ_ōlúdü.
- (39) ōretmen şindi.
- (40) ondan sōna, bizim haymiye řeyi odun ġētmıř odun odun ġētirmiř. bērtiziñ řēy (41) dāndan. bizim řeyē yıġmıř ĥaymiyé. yıĥıncıġ_ondan sōna onu yüġletmiř (42) yüKledememiş. bi yüzü yerde bi yüzü şeyde bunu duymuş, ondan sōna ġēldim. (43) ġaynanam varıdı saña ōmür. ondan sōna. ġēndik yanı bindik biz yāni bir řey_ōlmasa (44) çoçuġ. ġıymeden ġēldi yāni boşatmadan, dēdi kı mısTaFa ēmmim dēdi ġēldi mi buriye (45) dēdi yođ dēdik nōldu dēdik. mısdaFa ēmmim yođ dēdi, hayvanı öldürmüşler yoļda (46) dēdi, ġēndi yođ dēdi. nıřāē ġovaļamıřlar, ġaçmıř, ġovaļamıřlar ġaçmıř ta uzaġ yerde (47) öldürmüşler. ondan ġörmemiř_ōlan. iřTe döyöndü hōkümetden_adam ġēl biz de (48) ġētdik. çoçuu ġoyduġ ġētdik yāni hep ġētdik. biz vardıġ çoçuġ bilmedi Jendermeler (49) ġēldi. davılcı muvułcú bi sürü ġēldi. ondan sōna, bizi cēnēzeniñ başına dutduğdü (50) ġalırdı dutduğdu ġalırdı. üsdünü örTdü. ōle ġēndi de ōle oļdu iřde. bir ġēcē dāda (51) yátdı. bēKlediler. sōna da dēñliki ġün de ġētirdiler, iřde. ē nōtucuñ, ġēlmiřiñ (52) sēvmemiřiñ nōtucuñ, ġēd hakim. yāni nōtuçuñ düyōm hēc.
- (53) anañ yoğ mó?
- (54) yoğdu.
- (55) kimse yoğ kimiñ yanına ġēdim.

- (56) babam da evlenmiş, gırgılımış. tabi ki sever de.
  - (57) babam güzē_almış yadırhığı.
  - (58) mēçberīdi.
  - (59) o da yazılarınan yazıyá gēderdi.
  - (60) rēçberīdi.
  - (61) yazıları bēklerdi.
  - (62) yō nışarda sısnaķ.
  - (63) hē mi.
  - (64) atmış bēş_aylı var.
  - (65) vār. hā.
  - (66) çoğ şükür.
  - (67) geçim pērişan dēlig_allah olmıyēnnere vērsiñ. taļlası var, bitī onu icará vėriyōlle (68) ondan vėriyōller. işde. doğma gėtmezlerdi ki mařása gėtmezlerdi. köyde ēbe varıdı.
  - (69) bēnim ğayınanam ēbēydi dēsene.
  - (70) ēbe ēbe şeyderdi. bēnim ğaynānam mērvıēdi. müşdere varıdı o da dōmuķ. (71) banı_ablanıñ seheri dēllerdi ō. elif_apļa dēllerdi ō. üş tánídi. hāsını bulur hāsını bu oļsa (72) onu çarıļlardı. hā. ēyīdi ğaynānam ırahmet_ossuñ. baķma ōle bēn baķdım. aļlah da (73) onuñ yüzü süyü hōrmetīnen_işde ayakdıyem şükür.
  - (74) tanışdıķ.
- (75) hasdīm_amma. hā. iki tēne gēlinim var, biri maraşdan biri daħa şō evde. hā. işde. oñu (76) şeē açma.

-23-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Hacıyüplü

ANLATAN : Emine Türk

YAŞI : 73

KONU : Karışık

- (1) éminē. türk. bilmiyöm yáşımı. Sahar varım cánım, bu dünyáyá gèldik gèleli yáş yáşiyök (2) zaar. üç_ölüm üç gızım var allā şükür. biri biri burda biri dè gin bi yil gèldi. biri de maraşda ölaniñ (3) gızıñ dā biri maraşda ikisi köyde. biriyákında biri dah şò évá. ğaynımıñ_ölünen da. (4) nè bilim bèn çócüm. bèn bèn anamıñ bir táğ bir gızıdim. bir de ğardaşım var. anam baña şe gi (5) gözelsiñ niye dèrdinen. onuñ_ismine vuymiyè ğıyamazdı. aļay aļıe ölmüş ölmüş. bè (6) dödüm diye ğorhārdı dağ rahmet_olası. of of. nè bilim.

(7) sevdi muazzēz tēpe gèl dèdi diye

(8) ğazmayan mēnziliñi eller ğazdırır.

(9) ēsin de gördüK. kötüsün dè gördüg. acısını da daTdıg dindi allaha şükür. şinden (10) dèrinden Ğahamaz_öldüm. romatizme bir kireşlemiş dèdiler, inte inter daş dèdiler. (11) onuñşın sērdirim doğdura gèdiyöm hēc faydası olmadı. nè dī lókman? (12) (13) zor zékát iki dēynānen bir şöle gèdik gèdim. var şükür_allāa torunum da var. gız (14) yók kı ölān uşā nérde nēdiçi? bunnariñ gızı yok. bunüñ üş tēne ölu var maşşallah. (15) bunuñ da hēc yok. gēc, daha bakeller. anām anam. dēzzesi ğırĶ yáşında évlenmiş dè (16) bir dè rēsmiñi şey_étirdir imzālı. yirmi sēñ_öldü öleli. nè bilim cánım om bēş (17) mīdi on_altı mīdi bilmiyöm. iSinnamiyè varışın ha ğayēt yáşım on yēdi diyá! (18) on yēdi ha diye diye diye bir olduardı. çeyimizñ biri aqsı kāyesiniñ ğocası mı (19) aqsum vardı. gēndi biSe dūşürmemişlēr. işde nè bilim işdè olan oldu gēden gidik.

- (20) zahmeti mi ölur bir sōle soyuñ da yeñ.

-(21) āh ah. zornan vèrmediler işde èvel anañ nèrèdi babañ bu adresde mĩ? anā babā niye
(22) dèrse o dèvirinden onu aļıļlardı. şindi o usuļ yoğ. anamıñ bèn hısıımı òļūdū. işde òle
(23) bōyle òļdu gètđi.

(24) èvel biyáz gèlinnik yōdu oban. o zaman bènım èvlendijimde. dōru èvin aļdıķları
èlbise. (25) bèyáz ızar varıdı patısğadan, bènım günümde. bènım düün bir hafda
çalışmış. (26) ğardan gèlemiyikler o köye. pèrşembéyé gèlin_ense gènemiyèkler bazar
(27) günü gèldilerdi. onda tē şú köyüñ atlarından gèrikileri tãğıb_ède ède ède kimi (28)
düşdü, kimi şışTĩ.

- (29) babam dèrdi ki sèniñ düününde aydınnıļarıñ dèvesi yázın kükreğimiş, izzattan (30)
yèni dèrTlerime ördeğ yükledimiş dèr. adamļar atı yıķdırarak gèt gètürümüşler.

-(31) bènım èrim èyĩdi. há.

(32) bunu aşşāyā ormandèmiş.

- (33) tē yoļdan gètirmede ki, düünden yoļakdan, bèn yāni bir müddeT nèyiñ_işne
yèngisi (34) oļur yā aynı bèm bèni ğurtarımış.

(35) çōğ az adam varmış, bir boy. òle adamļar patır patır adamļar gètürmüş o aşşā. (36) ğızı
(37) ordan_aşşā.

- (38) haFdıye gèlemiyèkler bu köyden_o köye işde zağar ufağdım nè bilim bèn sène (39)
bin_èviñ_ortlā sèvinik. bir hafda düün çalmış davıļlakdar. bōyle. èv de bizim (40) kör
çáyıñ ğırāandıyedi. burda da gèldim òle çèyi yimi sène mi òļdu nè òļdu? hĩ. (41) ğ (42)
èsgiden bi_şey yōdu şindi bir gèlin_alağan bir_èviñ èşyāsını aļūlar. ò hāsdán (43)
(44) şiyiñ gözünüñ bir taravına bèrĩ taravına bişè yōdu da bir taravına bir yorganniñ bès
(45) tãne yāsdĩni yüklellerdi. bir taravına da nè ğabı varsa ik_üş dène.

-(46) onu yüklediller.

-(47) birbirinie aļıyeni yüklellerdi. hē onnan. bènım cèzım de òliyedi zağar.

- (48) aa şurda bir ğoñşu varıdı geçen sène öldü dè bizim aķrabāyıdı. bir ğat yātānan altı
(49) yèđi tãne gèlin gèlmiş. ondan ona dèvredillèrmış, ondan ona.

-(50) hā hā gène bènım òsuļlūna ğöre bir ğat pırtı vèrdıdi anam, bir dè bunnar vèrdi (51)
ikè_āt òldıdı.

- (52) gène bunnar da varímış.
- (53) gée bèn bir téníyédím. anam éliná_çene alırdı ırahmet oıası başğa gèlin étmedi (54) bi_şey étmedi. bir bacı bir ğardaşídık. durüyó şükür yēyápanda.
- (55) o dērTleri hēç_aşma.
- (56) gée bir kötü oyál gēçmedi allā şükür. bir işde döş çekiş bir gün gēşdi gētdi ğırK (57) yáşındımış. hē, öle düyölerdi. yók. gōnümünen vardım. bènım sáabım kimsem yōdu (58) kine ō ğardaşım benden güçcūdü çócúk. emmi yoğ dayı yok baba yok. dēzže yoğ (59) dēdij gimi. èvel anañ nè dērse babañ nè dērse o oıurdu.
- (60) şimdi kızlar hēp gōnúne. bildīni buıuyöler.
- (61) babam günnüm bilene dē hēç bilmüyöm ile dē.
- (62) yē dayı yē, élma sóy.
- (63) anamıñ dēmisiniñ ōıuydu. bir tēne ğardaşınıñ_ōıu vardı, bir dē emmisiniñ_ōıu biğ (64) de biğe bacısınıñ_ōıu. bunuñ ikisinden birine dēdi hāsına dilerseñ o ossuñ ğızım (65) dēdi. hēç başğa kimsiyé aKııa gétirme ā dēdi. bèn aKıııma da gēsse dē dēdim, hēmi de (66) bi de bu da alıyēnden şey çığdı. yēdi köyüñ bir_aasıdı.
- (67) gözü açık mı çılığ_olā?
- (68) şindi aşşālarıñ varsuñ da öne çıhar_ışde. hēç söz dīnemez_adamıdı.
- (69) èssahdan_ōliyemiş ğaçar gēysin köyü oııyemiş.
- (70) hērkez_ona danış danışırdı. bir ğız ğaçar_ossa onu éderdi. bir ğarōıu işler oıur (71) orasını éderdi. bir dōş_olur usuı_ıderdi. ik_ay èvel_oldu noıdu nè yilim bèn. aman (72) bir soıuğ_oldu afaıan tufaıan gimi. burda alıtā_ay mı nè durduK? bizim buriye (73) gēldik.
- (74) burıyá göşdümüS sēnē, şu yēñiyápanda bir cēnāze vardı.
- (75) yēdim kinē, dışarı çıkdım kine çóCúñdan şöle gēden gēdiyö. gēndi dē yātdıdı, (76) onda oruş dēaldi dē oruş dutüyödü. çārsañ dēdik biz dē dutardım taman dēdim. bē dē (77) dēdim üş güne ğaldık dīdüm. aman bu necimiş dēdim gēndi dē burıyá yātdıdı. su (78) bağğallarıñ_alısına vardım. fadıma dēdim şu öte gēden gēdiyö dēdim avrat hērif nè (79)

var oĶa d d m.  min_apĶa d di, Őu adaniye g den_adamıń c n zesi g lmiŐ. babam da
 (80) g diciń_apĶir sı oĶuy  d di. g ldim, g ndi d  d din Őurda,  vel niye d medin d di (81)
 b n Őimdi baĶĶalıńıza sordum g ldim d dim. ĶaĶdı g ndi d  g tdi. can ziye hasda (82)
 musda diy l daha. o g diŐin ramazana d dim  tiye vardım Şu i eri. ramazan_olum (83)
 d dim, orda o varmıŐ g diy sań d dim o da g tdi. bu adamc ziń babası da anama (84)
 d zze_ızi diye g lirdi. g  uk m mmet d ller. aman varım b n d  g dim d dim. h mi
 (85) hıssımmıŐ diy ni b n d  g tdim. adamı mez re g t rm Őler. biti durduĶ. adamĶlar (86)
 g liy  d diler,  t   ĶardaŐınıń  vine girdiler. b n ordan  ıĶdım  ve g ldim, onuń (87)
 anası var b nim anam var. bize g ldiK. Şu baS somyiye oturdum azic Ķ, beş daĶĶa (88)
 oturmadım_ . anc  ord  g rd y m avrat g ldi Ķap _ zına dińeldi. c nazed  (89)
 g rd y m_avrat. ayŐa g ssene n  dińeliń orda d dim. aman d di n  var d di. anamıń (90)
 Şo mezarliĶin  te y nına Ķuy  g lik diyoĶlar d di. avrat. ordan y r d k  k_ Ő d ne (91)
 orıye aŐŐa g didiK. fallig_oriye g tmiyedis Şu yoĶa g tiril r d di. buna da y r d k. (92)
 b zenne oĶuluń y nına vardım kine o adamıń  letdiĶ tapuda g ndini ĶomuŐlar. orıyar
 (93) oturuyol r. tapuduń_ıinde. iŐde Őu k y n y nında  leni g rd z m  g tdiz i o tarafa?
 (94) Őo s y n y nında. b n orıye g ldim, g ndiler d  orıye g ldi iŐd . d lar.  ndiriń bajm
 (95) d di,  mine bacıma bişey diyeci m di  vel. orıye ĶoduĶlar, h Ķ  zıĶ bi_Şey yoĶ, Ķ zi
 (96) k p r y . iŐiye k p k savĶuĶy  y ndan. orıye y lmıŐ. h Ķ bi_Şey d diĶ yoĶ. Şu (97)
 k yeniń_ viniń y nına g lmiŐ b im burd  olan. maŐad lara teleFon_ tmiŐ. (98)
 s l lar_araza g tdiler kimi d y  ki  ve  letek kimi d y  ki maraş_ let k. h Ķ s s (99)
 s de yoĶ. g tirdiler Şuriye yattırdılar. bill l d ller o da doĶmuŐ s r y d  o zaman anc 
 (100) g ldi bu. h le bir dursuń  le b le d  h le. anc  b im  oJ kĶlar ĶirĶ daĶĶada g lmiŐ
 (101) ĶardaŐlar Őey bu  oc Ķlar. bill li yeńilmedi aldı g tdi. maraŐa amma h Ķ hayir
 yoĶdu (102) h B. h rum d Ķdilar bilmem nootduĶlar. iki T ne hasd n a seruFunan mı
 niy nen (103) durdu.  l s  g ldi bura s na. tart mis d  diyeldi  lbukine. Şorda c haĶlar
 da (104) g d y d , Őahıń ıramazan d ller Őorda al_ mme al_ mme g l h le d rdi dıŐari
 ĶenĶ (105) diĶ da. adam d di saĶliyeKler g l d di, onnar  ĶatıĶdı g tdidi. hasan_usdaĶ
 g ldi. h  (106) bir soĶuĶ. ik_ n hasd n de dursa da onda k h_o and n k  bundan
 seŐeb_ossa (107) d dim c miń diđi aĶ ler vur vurd ydi. ik_ n durduĶ_orde.

(108) g lm  işde. kitab_ossa Şindi b nniĶet aĶeni oĶurum. aĶlımd yi aĶlıma Şindi (109)
 d Őm y r. aĶlımda da. ahıĶ n nesiń kimi onu isder kimi bunu isder kimi onu isder (110)
 Ķoydu g tdi.

- (111) otur otur.
- (112) kaçmassāz oturuñ burda duruñ. nère gèdīn? neriye_dīñ? amā saol gızım savuļ (113) savıļ savıļ. man nè haĶgım var ki şunnardan yemediz bile güle güle gèdīñ. baale (114) çócúym sèn şeynen su dođrannara mūrannara çõqlara niye bahiyósūs.
- (115) õretmen bunnar, eye diyalı. yóķ. vallā kedi kedi köpek köpek. saçı.

-24-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Hacıbrahimuşağı Köyü

ANLATAN : Behzat Tufan

YAŞI : 59

KONU : Karışık

(1) adım behsat, söy_adım tufan. hacıprāhımuşānıñ kızım. burda oturúyóg, bu da bñ (2) évim burası. évet. burda çobanıñ biri bol ölutmuş göyun güder. şoriye mñ durúm he. (3) oturum mu. diñeldiñ de seydā daha éyi diñeldiñze alıyü şöle alıñ diñeldiñ yerden. (4) gızım há. oturum mu? şöle o zāman harda. yaş elli bir doğmıyım_işde kaç yıl sēkiz mi (5) olúyö. heralde elli bir he elli doğuz hē. çalışdımdan daha dincidim de şey_oldu (6) baña şeker hasda oldu ik_üç sēne oldu şeker var bēndē. savıl. ik_ı_oldu şekere (7) yāhalandım. bēn çıfçıım. urdā göyüncüüm. hē. bunuñ süzüdü var, pēynir çálarız. háh, (8) há. pēndir çararıñ. yazın yáylıa gideriz. şu gırığ dāda yáylám var. orda arázım da (9) var, ora gideriz pēndir çálarız. pēndiri gētirib bñ maraşda ilicede satarız. daa bunuñ (10) pēyniri yarım güz geldi mi işdē bu gelir buña baharız. bunuñ gutusunu e hēB gūzūü (11) satamadıg bu sēne. satarıg há. satarıg há. há yög. satarıg, évet satarıg pēynirini. burdā (12) yáyıyög. dāladayá şu argda yáyılıyö. işde bir_ay sōna iki araba gaparız, yēme (13) vėrriz arpa vėrriz, kūsbe vėrriz, cıjt vėrriz burda, bir_ay sōna yanı aa gitmeS. (14) on_iki_yáyın biri dēdi mi taal gitmez. şindik bis hē yátıyög_arhāyá bālıyög gırğılınan (15) gırhıyöz gırTlıg dēller buña. há. bunnar yünü olur bu şey, döşşeg şeyki olu (16) yadıg_olu bu yorğan_olmaz. şū arhamızda sırtımā yapıgdırıyüz yá.bu olur, (17) yorğan_olmaz döşşeg_olmaz bunna ufağ. bunu aslında neden gırhıyög biliyöñ (18) mü? bunu bēsi yapıyöz, gurban bēsi bunna oduna gırhıyó aslında bu zaman mañ (19) gırhılmaz. yazın. bēsi yapıyöz. bēsi yapıyöz. bēsiye bēz gırdırmamız gērekiñ. Bunnar (20) gurbanıñ yāni. bir_ay sonra meselā gurbanlıa çıhacāz satacāz bunnarı. nēde? há. (21) bunnarı bēsi yapıyó bunu arpa bēsi. onu gōtürüb satacāg güneş gün piyāsáyá. há (22) bir_ay daha bēslēycēz. gırğ bir gün dānesi de bu. gırğ gün sōna gideriS. sat satmıyē (23) gideriS. yávrım bunu şē_ápacāz şindi bunū bu şehir dışına göndermüyöler, başga (24) şehere gehere. bunu aşı yapıdıB, ya antebe gōtürü yá bi hatáy bunu hatáyda gēçeğ, (25)

maraşda geçmiyò bunnar. maraşda çebiş geçer. yèr de yānı tağ maļ çoğ_olduından (26)
ğara davarı sèver maraş. bu antep yèr bunu. antebineñ hatay. hē. há yoğ antebinen (26)
hataydan geçi yemez. goyun yèr_işde, hí_èr tarafıñ şej onuñ.

- (27) ēvet. yorulduu? günnük sabah sabah saāt yédide vérriz buña, bi arpaynan kūsbe
(28) ğatarız. öylen sūt, bèsīmi ğatarız, saāt ikide. bi de saāt doħuzda arpaya kūsbe ğatarız.
(29) üç_öön vérriz muña cívanna. ē yoğ. saāt yédidi bir. öylendēn sōna ikide bir. pilis (30)
gece saāt doħuzda. üç_öön yēm vérriz maļa. arpa kūsbe bēsi yèr. gürdaļ diye bir yēm
(31) var. bu şekilde. bunuñ sūdū olmaz_o, ó goyunuñ sūdū. goyunuñ sūdū olur. o yāzın
(32) martda ğuzlar. he. ikinci áyda ğuzlar_ōnnar. ikinci áyda ğuzlar_ōnnar üçüncü ay (33)
dördüncü ay saña bağ. iki_áy ğuzú ēmer. çünkü iki_áy ğuzú ēmmese ğuzú (34)
īfāh_olmaz. üçüncü ay ē dördüncü aydān sōna başlarığ sāmīye. dördüncü ay (35)
çığdığdan sōna bēşincī ay altıncī ay yédincī ay sēkizincī ay doħuzuncü ayın Saarağ. (36)
bēş yāş saarağ. bu bērit dañda yayılır, beyde bi kēredir. bēşincī ē dördüncü ayıñ (37)
birine şu arada bi dā var ya o bēyaz daññ onuñ ötüüzündā yaylāmız var, ğendi (38)
yaylāmız. yanı icar vērmedig_em ğendi yaylāmız. babamıñ mülkü var_orða, ğederden
(39) ğalma. arāzımız var_orða. şu_ōncekdelān.

- (40) gödā mı ğediyösüz_orða.

- (41) hī?

- (42) ğedek?

- (43) yoğ yoğ gödāz şu yüzü bērik dağ.

- (44) yoğ yoğ.

- (45) yīr mi yīl_olur çıkarım. hē. yīr mi yīl önce ben o dādan yīr mi yīl ēvel ğöşdüüm
burıyā. o dāda yimbēş yīl_o dāda ğalığığ ğışlı yāzlı. yīr mi yīl_orða bura düşdüğ. yaļıñız
(46) ki bura ğöşdüğden sōna bu maļcılıñ dadımı bulamadığ. ordağ gibi. orða masrafıñ (47)
çihiyódu bi ğäre. arpasız meselā yēmsiz parasız. orða meselā yüzde yüz kárımız vardı.
(48) yüzde burda şimdi on kárımız_anca. yüzde on kárımız_anca. orða yēđī. arpa (49)
vērmiđüđ yānı bu paraynan_arpā vērmiđüđ. orða dādan kēsik yoncamız varıdı, (50)
otlarımız varıdı yānı hēç paraynān yēm_almığüğ. ğendi arāzımızda ğura ğeniş bir (51)
yaylāydı. bolııydu ó zaman. şindi bura ēndik. bu maļıñ bulamıóđ. satıcım ē bēnim (52)
ēliñizi öper, yēdi ölıum var, dörT ğızım var. bēşi öncehī hanımıñ bēşidi. bēş_ondan var,
(53) altı bundan var. öncehī hanım geçindi. ē şimdi. háh. ikinci_ay_ēvlendim. bu işde
(54) şindikinden. sōnağından şu giden şu ğēn. o birimi o bir_ölıumu iki üç ğızı (55)

vèrdim_onnan. bir_òlumnan baña bir izmir aláattár seBkinde. aláttirik elektironik (56)
mühándizliĵ. iki yıl_orde görev yapĭ Şindig. mēmuruñ_olaĵaĵ bi o. Şu dā iki yılĭĭ (57)
ohudu biĴi biĴi dutduramadı Şu giden. önceĥĭ hanımdan bu. añ ĵúccüüdü bu. bu üç (58)
ayılhan annesi geçindĭdi. iki aylıĭhan. bir rahatsızlıĵ vardı annásinden. doĵmdan yanĭ (59)
doĵm Őeyinden bũ bunũ doĵmundan ĵetmiŐ_oldu yāni. üzülemedĭdi. gitdik ĵötürdük
(60) ĵetirdik ĵeŐdi dē. vāde yētmiŐ. hēpisi vaĥınan. üç Őēgil oldu. bũ dā bunu da āmmim
(61) büyüdü bu gideni, anam biŐē_ētdi yāni.e sũd ĵoyun sũdüne inek sũdünen felán (61)
bunu Şey ki Őē_yāpdı. annem bunu böyüdü. i tabi ò ĵı bu hanımı da alınca hanım birez
(63) tábi baĵmaz. bu da ĵenç ĵezĭ. yirmi yāŐında pēK bi yāni baĵsa da annem baĥĭ yāni,
(64) yāni üsdünü başını, òle üsdünü başını yĭhamıyá annem ĵētdi baĵdıda bũ biráz (65)
sepkin yāni tiksiniŐ_oldu biliyōñ mu? bana baĵdı, öteki çoĵoĵlarĭ üsdünũ yũdü. işde
(66) bunnar ĵēndi mi ĵēndi çoĵoĵlara baĵdı. bu çoĵu biráz Őip de annem baĥıncā hiş (67)
üslenmedi yāni. tábi tábi. abō, annem ĵēndi de on yıl_oldu. tabi annem o çoĵoĵlara (68)
büyüdü bizim. ò ĵızları ĵocıyá vèrdi bilmēm nētdi saĵısuñ.

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Hacımustafa Köyü

ANLATAN : Fındık Karakulak

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) nè gonusdurucũ dèzzèñi? nè var?buríye oturũm gízím. atmış yaşındiyem gízím. sèn (2) sòle bè şēdīm. bèn sòlersem ołmaz. sèn bēni gonusdur. hī? haJímusdafa köyũnuñ (3) boñuşlu obasındanım. hē oba oba burá. nē nelerde mi oturduğ, güCcük anadan dōma (4) güCcük yaşımдан bērlī yáyláláre góçerdik göksün yáylásına. mērkeplerinēn (5) hayvannañnān, gōnardīg, gōçerdik. üç günde dörT günde varırdıg mēlmēkete. göksün (6) yáylásī uzun ammā üç günde dörT günde gēderdīg gona gona bōle. hē. (7) maļlarımızinan. gīs gōtür onu. maļları, gōtür gízím yörü kēlē. maļarı sürerdīg hatn (8) gízím aha bũ bēnim torunum yimī eden. hē. urşularımız gēlirdi maļları sürerkene. (9) gōnardīg, gōnduK mīdi şōle alál usul bir yemekler hazırlıyévérir yērdiG. on yás (10) yaşlarım işdē doñuz yášında on yášında, sēkiz yášında bōle gōç gōşduk. bēnim (11) çócuKlıyũmdan bēlli gōçerdim hē.

(12) ēvelden nışán nēsīl_olurdū? nışánnññı hēvliyánan yapaļlardı, ēkmeğ_édellerdī. (13) hēvliyēnen_āşám yapaļlardī, millet gārannıKda, kimini şóriye saKıllaļarımış, kimini (14) suriye saKıllaļarımış, ēvde háyır hasenet gōymazlardı. şindikimimīdi yávrım kine. (15) şindikimi dáálidi. hē, ēkmēnen ēk. bēnikini bēnim nışánımı ōle ētdilēř. (16) aşığ_ēkmēnen, nışán yápdıļār. düñnümüze gēlişin düñrcülüK yapaļlardı işdē. (17) gonusdurulılardı, ēvel şindikimi dāļ_ışde şindī, ōlan gıza müşderi olurdu, gız ōļana (18) müşderi oludū. şōrda şurda yazı dāļarda daşlarda birbiriné ayna dutaļlar. hē, (19) aşığ_olurhana. hē. çēşmede olurdū, dāļarda, daşlarda yáhaļardı da işde sēni (20) gısıkdırırdı da müşderi olđuyñ ōļannar mēselā. hē, sēverdi, bēn sēvili sēvili gēldim bēn (21) āşığ_olđum vardīma sāten, he. bēnim annem vēmī. yáşī aļļā şükúr o da dúüne gētdi (22) yáyliye. mēlmekete düüne gētdi, göksün gumarlısına. aa bu bēnim torunum, şindiki (23) şú. aslı. zayıf_olđuyũmdan_ōle. dur gízím bişē dīm şuna. dur hē. düñnümüzde (24) gízím_ışdē, yēmēnen davıļlıdı. davılıdı da hēç isTemedi bēnim babamcázım (25)

irahmatlıg. çoğ dinder adamıdı. aman dèdi bu gèliř se, çalıjıl gōnūleri isdise çalısnışlar. (26)
bènim_uçún dèdi ha dèdi davış çalmış ha it ũrmüş dèdi afèdersiñ dinderidi babām. (27)
bènim babacāzım. ğına yāĶmıyā gèlillerdi vāļ vī işde bir ğına yaħaļlardı, bir ğına (28)
tūrKüsü çārıļlardı āvratļār. ondan kèrili ğızım, ğına (29) tūrKüsü çārıļlardı ammā,
çāarimi?

(30) gèrek bi ğızā bir ana

(31) āļayāļım yāna yāna

(32) cānım ana gūlüm anañ

(33) işde ğoyúp gèdiyórum.

(34) bunu ğınada çārıļlar_amma çoĶ çālar çoĶ dīnetiller. heh.

(35) bu ğıza bir bacı

(36) āļayāļım acıñ_acı

(37) cānım bacı gūlüm bacıñ

(38) işde ğoyıp gèdiyórum.

(39) gèreK bu ğıza bir dèzzāñ

(40) āļayāļım gèze gèze

(41) cānım dèzze gūlüm dèzzeñ

(42) işde ğoyúp gèdiyórum

(43) gèreK bu ğızā bir babañ

(44) obañ_oba

(45) cānım baba gūlüm babañ

(46) işde ğoyúB gèdiyórum

(47) řeñ_ètmeñ_èñer řèdecéseñ gèt bunnarınan sèn ğızım. çāarım çāarım mi Taha ğına

(48) türküsū. yèter mi yāni. var_ışde ondan bundan duydüm bir řey daha var. dè baam.

(49) altı tāne üç ğız üç_ōļan. hī ğurban. bayramda gèldiler bir tānesi bu èvdè. bunuñ

bōyūk (50) ğızım işdè. asļınıñ annesi. ikinci. iki bāci. iki bacı iki ğardeş. güCcükleşdi

ğardeşler. (51) iki ğardeşleri güCcük ğızlar büyüK. öbürü bir tenesi dè kütler_avşarında

bōyūk (52) arzū. hā, kürTler_avşarında. bèim ğızlarımıñ bi tānesi řuř da araplıda ğıydā.

bi tānesī⁽⁵³⁾ şeyde ortağ çitlikdē. biri dē bu, biri dē biri dē burda, oñanlarım da yánımda aļļa⁽⁵⁴⁾ şuhūr. éyi maşşallah hayırlı ossuñ évelden biz bunnarnan tanışdıK. aman ibiller⁽⁵⁵⁾ diyéşin yái āliyēn çócúK haber vērir. hēp barabar bu fadımiyānen arabaşı da éderdīg.⁽⁵⁶⁾ évelden ğadınıñ çeltij oļurdu yávrım. séfil_adamlarıdı bunnar, yáni hērkeş dē⁽⁵⁷⁾ duyānnar dēdi çoğ_ıyéler dēdī. hē, biz dē hoşúmuza gētdī. aļļa aļļa⁽⁵⁸⁾ hāñ émrinen vėrdiler ğızım hayırlısı ha mutlu ēlesin ğurban_oļduum aļļa⁽⁵⁹⁾ ğım. bē bēn burda oturım_ahā. bū odadā. ğapī ört, ğapī öt. başġa nē ğonuşım ğızım?

⁽⁶⁰⁾ ramazan évelden bar bayramlar ğızım bū ramazan bayramı ossuñ şey nasıl ⁽⁶¹⁾ geçerdī, teşefi ğıļardīg hocalarıımız_oļurdū, imamlar_oļmazdı_amma ēb_aha biz bu ⁽⁶²⁾ évlerde év_év namaz ğıļardīg, bi hocá dutardıK. cāmimiz yōdu. şindi şurda bir ⁽⁶³⁾ hōcūremiz var, şeyé yoK, hocası yoġ, hocá vėrmediler yāhın diyēn. şú obada da var bir ⁽⁶⁴⁾ cāmi. yāhın dijn hocá vėrmedilē. évlerde ğıldīg_ével namazımızı. évelden bir sufra ⁽⁶⁵⁾ sėrellerdi bōle biz ğüCcūkene işde yėyiştiK ğeldik bir orta yérā. hērkeş yemek bişirir ⁽⁶⁶⁾ életirdi. millet birikirdī. hē hatın ğızım. mēseļa ğurban bayramındā yápardıñ yēmāñı, ⁽⁶⁷⁾ kómbe bayramında yápardıñ yēmāñı. hē bizde hē çöreK bayramı dēriġ_ışde oña. hē ⁽⁶⁸⁾ çöreK bayramı dēller_oñā. ğurban bayramı dērik. biS biz ével çörē sacıñ_altında ⁽⁶⁹⁾ yápardıK. altına bir saç, üsdüne bir saC, üsdüne hışırtı haļısını çalı doļdururdūg_ével ⁽⁷⁰⁾ hışırtı haļımız çoğ_oļurdu pambıġdān. onuñ_içinde bişirirdik yápardıg. ğatmelli ⁽⁷¹⁾ édērdig_ōle düz_édeřdig. sōna maraşda étdirmiye başladıg, sōñra da fırın yápdırdıg ⁽⁷²⁾ buriye kōye fırında da ğözel_olū, iyé olī, kibar_olī hērkiş. hē hērkiş isdā gimi életī, ⁽⁷³⁾ urī, bir yánın_édī arhası arhasınā. hē, ğızım bōle. hō, pambıġ şindi hēp_alağı mısır ⁽⁷⁴⁾ ēkiler. hē. mısır_ēkiler pambıġdan zaraļ_édiler_zım, amaliye sıhıntısı olüyūr su ⁽⁷⁵⁾ suhıntısı olüyūr tapa sıhıntısı olū. şimdi ékinī biçiler arhasına mısır_ēkiler. mısır ⁽⁷⁶⁾ ğoļay_oļuyō. ğoleylig_olī ē. aBlañ ğızım bēnim.

- ⁽⁷⁷⁾ nēy_oļucú röportaş kine. makiniye mi alīñ?

- ⁽⁷⁸⁾ işde hacālař şeyde ora çitlikdēki. hē he makiniyen alī bēnim sēsimi.

- ⁽⁷⁹⁾ makiniye mi alī?

- ⁽⁸⁰⁾ bēni makinié alī. nē yáşadıñ dēzze nēy_étdiñ diyē. işaļļa. nērde ğızım ğelin oļurhana ⁽⁸¹⁾ mī, oļduKdan kēlli mi? ğızım nē bilim kine icāb_éderse ğēdeñ étmesse ğétmeñ, ⁽⁸²⁾ ğēdiniñ babannesi var, bizden daha yāhın_ō. ōle dáġal mī? annanne bir köynek dışarda, ⁽⁸³⁾ hī? işde nē, barabara barabar durúyō yá ğızım. barabar durúyōller. ğaynanasına ⁽⁸⁴⁾ ğayimbābasınan barabar bēim ğızım. torun altı tāne üş dörT dāne

lèyládan, bu ⁽⁸⁵⁾ gízímdan. iki tēnedēn, zēyneppen. dōrt dāne de sēherden, gízıřardan. oşannardan da iki ⁽⁸⁶⁾ birinden iki dē birinden var taşan. biri dē hāmilé. üç_ōřan üç gíz yá. sēn tūbamsıñ ⁽⁸⁷⁾ bēnim. ēmmiñ rēçbēr. irēçbēr. dēzzeñ gēndīnen barabar çalışır dēzzeñ hō dēzzeñ yāni ⁽⁸⁸⁾ gēne barabar çalışır dá. oř duTmadīm_iř mi ğalıdı yávrım? odunnara gētdīm, ⁽⁸⁹⁾ hayvannāřnān, gētdīm, yúķleTdīm, ondan kērli yázılara gētdīm, mař ğūTdüm, řú ⁽⁹⁰⁾ bēnim ğārdeřim yōdu. babamıñ yánında da çoğ_iř duTdüm. ğocámın_ėvine gēldim ⁽⁹¹⁾ taha çoğ_iř duTdüm. daha da dutüyēm daha da dütüüm. hē, bitmedi, gēndīnen ⁽⁹²⁾ barabar dutarım. bitmēs.

- ⁽⁹³⁾ onuñ şeyini vērecēmissiñ. yúkarısın mı? orası önsen. öle mi? önsen şasabası. ⁽⁹⁴⁾ kimlerden?

- ⁽⁹⁵⁾ kırıklerdenimiş_anam.

- ⁽⁹⁶⁾ yāni o ařřā kırıK mahalleden. kimiñ gízısıñ? řú şeyin turuşlardan. onuñ gızı mısıñ? ⁽⁹⁷⁾ vēfāt_ėden.

- ⁽⁹⁸⁾ amān, ě tanımaz mı?

- ⁽⁹⁹⁾ ğördüm yā, babañı da ğördüm. řú añřā_āba, ayřā hařañ var, o bizim ğomřumūs. bēn ⁽¹⁰⁰⁾ tēmis hacınıñ gēlinim. bēlki duymuřúñdur ismini dē. bēnim bilirim siziñ řeyi ⁽¹⁰¹⁾ amcářarıñ hēpsini. çōnu bilirim. bēn babañı da ğördüm bi dēfā da.

- ⁽¹⁰²⁾ ğözüñü sēvim sēniñ. bu da torun.

- ⁽¹⁰³⁾ sēn burda mısıñ gēlin marařdā.

- ⁽¹⁰⁴⁾ İşaşlah. ğörev başına ğēřdī gízīm? bēnim çócúķdurarımıñ bi tānesi irēçbēl. bi tāne dē ⁽¹⁰⁵⁾ ğomsiyen dūenimiz var gízim. iki tānesi orda dūrū hálde, ořan çócú. dışarı ğēdiyōler ⁽¹⁰⁶⁾ bütün dışardan adanadan zērzávat ğētirijller, mēyvā ğētirijller iřde, zēpze ğētirijller. ⁽¹⁰⁷⁾ hēř řey ğētiriller. hē maraşdan. saTdıķřarını sataşlar, satmadıķřarını çōplūē ⁽¹⁰⁸⁾ dōkelleř. biz dē burda ğızım mēydana ğētiridig, zēBze ğētiridig mēydāne. patlıcān ⁽¹⁰⁹⁾ sařatā iřdē, bibēr, parā_ėdennerden_olū hā. ětdij zaman da olüyōr yāni ětmedij ⁽¹¹⁰⁾ zaman da olüür. incir dē ğalmadı bizim bu mēlmeğedimi maraş cívāřında incir ⁽¹¹¹⁾ diyeceg_incir ğalma hēle de bı yil ğullūs ğētdi gízim. hēç_ōle yēmiř_aaçşarında ⁽¹¹²⁾ biřē ğalmadı hērāl. bēn iki bacım. hē, ğardeşim yoğ. azığ_a.

- ⁽¹¹³⁾ ğalabalıķsız maşşaşlah.

- ⁽¹¹⁴⁾ hēpisi ik_ėvli mi iki ěvli mi yoñsā?

- ⁽¹¹⁵⁾ yoķ.

- (116) t k mi. iki bac d ğ ęızım, ęız iki bac diK.
- (117) ismin n y s ni ?
- (118)  sir . bac m_1 bac m burda, bu mahallede.h  y . ęurban_ol m b n Şimdi s vleri (119) yo  iyem s ni . a  ahım r zı ossu  s nden.

-26-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Hartlap Köyü

ANLATAN : Mehmet Aytemiz – Zeynep Aytemiz

YAŞI : 71 - 70

KONU : Karışık

- (1) zeynep aytemiS. évet.
- (2) atmış dohuS.
- (3) harTlap.
- (4) mêmmed_aytêmiz. bin dohuz yüz_otuz yêdi. yêtmiş bir doqomlûm bën. ma yêtmiş (5) bir yâşındiyem. buriye gızım, sennen sèniñ gimî biz dè bilmek dè évelden bellî. (6) yâlıuz bunu dèşdirdiler. êlmacıg_êtdiler harTlabı. êlmacıg_êtdiler. ondan sōra da bir (7) sène mi durdu iki sène mî durdū, ali doan gène gèri harTlap yâpdı, êlmacık dèdi (8) bënim hoşuma gètmedi dèdi. êvliyât başganîdi mah şeydi yá. millet vèkilîdi yá. hē. (9) gèri dē gène gèri harTlab_êtdi. gálan buranıñ biz harTlaB buldūnu işde (10) nedeñ_oıduunu bilemîk kı. dēyá işde. yáv burada harTlab dijenî bi harTlab_odunu var (11)burda. şindi.
- (12) yáprā iri iri olúr.
- (13) hā yápraqları iri iri ouř. amma onu sonradan. harTlab bałsā. harT furun ondan (14) mǎ_aldı sahar. gálan harTlab nēse.
- (15) kēşkēm buriye dūşiyediñ gızım gī. sèn bu sène gálabilicîñ mî? hē, sèniye bērk (16) dut_alaabilir sèni.
- (17) işşallah allah_ırızgı boı vèrsiñ gızım_allaha.
- (18) vaļlaha biz hēç bir_iş yapmağ.
- (19) vaļlaha bir_işimiz yoK gızım bizim. bēn üç sène_öldu êmvēr. gèndimi ēliyēcek (20) gavın dikīm.
- (21) yètişī cánım yètişī.
- (22) dehá gèdersē siziñ_o yázıdan_eyi oļī. hā. bir dè datlı oļī. şindi şó yüzdiyēdi (23) bënim_on dönümüdü. gıspeti yōlunuñ_āzında. bin kilō yóla çihartmadım. tarlada

(24) haymada. baḲ hēle bu zamannar oġdu mūdū, ikindin nēdī oġdu mu var yá āšám (25) bēšer_olur. órda satılır.

- (26) ember nē işinen_ürášīñ yārīm? gēberesice anañ durū mü dahā? abāv. amanīñ (27) ġuzūm birinde babañ_ırahmetlīñ dīne, lafı baġnan bōlerim, yás yérine vardıḲ şó (28) adamınan. iki tēñ de buçág_aldıḲ. dēdim ki birini dēdim anasına vērāk dēdim, bijn (29) dé hanımına dēdim. aha yüzü. bunan vardığıdı bēn sizi tanımīm dē, dilençi misiz (30) nēsīS dēmesī. sanmā mısırı ādım, bēn dēdim hēmi yás yérine váraḲ dēdim hēmi dé (31) dēdim bir baş sālı olmuş_olur dēdim. hocácāzī da dēdim, bēk séverdiġ gēndi dé bizi (32) dēdim. aman yávrīm, bizi içeri dé almadı bunuñ_évine vardıġ, bunda kimse yoḲ. o (33) fadıma var yá seniñ ġoñşú. aġlah gēbere ō. o da almadı bizi ⁰ içeri.

- (34) néré almadı birē?

- (35) o almadı évde yoḲdur dēdirdi ġıza. o da sōna bēri şeeylere gēldiḲ biS.

- (36) yüksel.

- (37) yüksel hā. ġıza yoḲ dēdirdi, ġıS dēdi kī anam dēdi évde yoḲ dēdi. bunna da vardıġ (38) buncāzımīñ da évleri.

- (39) ordan şeeye vardığı diye émmīñ yánına gēldiġ.

- (40) gēne gēri götümüze bahā bahā gēri gēldiġ.

- (41) aman birē.

- (42) sizi buġamadıḲ. bahale bū nāniye ġoyúm anaḡ aġ gēdī öveler mi? buraġarda ġıSım (43) nē_olucú nar_olūr méyve olūr, incir_olūr üzüm_olūr hēr şey_olur.

- (44) burda incir, üzüm hēr şey hēr şey var burda yávrīm.

- (45) burá yáz gēldi mi váy yá çoḲ şey. işaġlah bi dé ilicemis çıks_ammā iliciye de işde (46) káyá yoḲ. vaġlahā yolunu yolānı yápdılar_ışde bitī bişemiz yapılsa ġurban_olam. (47) vay ġuzum vay dēmeK maraşda évijz var mı yá?

- (48) yolunu yolānı yápdılar. oynediler, düzdüler.

- (49) hocānīñ_aylını mı yīsiz yá babíyen vay ġuzum vay. nōtucūz ġuzum nōtucūS. (50) işáġlah_ışáġlah. aḡ bunnarınan bibērler vardığıdı bō émbēnnen. oriyē.

- (51) bir sēñ şeeynen ārtıḲ, néydi o yōhardākınıñ_adı? fahı duranıñ biberini ekdiḲ o (52) hüyük var yá hüyüġüñ_arşasına. ondan sōrá dā.

- (53) bir sēne de bunnarīñ_anasīlīñ_ó eviñ_önde incirliK váy yá. o taġlıye ekdiḲ.

- (54) bu dā orda o sene bèKcīdi. bunu bèn tanımazdım_étmezdım dè, bu bunuñ biy (55) yétimi var ĥoruşçu burda yá. tarı ali mi? hêş dè_āvısı görüyüñ mü? ġociyek yá (56) büküm bük ġalıĶ. zāten ġüCçükdü.
- (57) ember, çocúĶlardan da hêç_éverdi bu sōnahı_avratdan ġülüm. āmanĩñ. ġaş tane o (58) da.
- (59) ġaş tene ļān.
- (60) heļal.
- (61) uļan yávrım niniyecĩñ ki bu yáşda ļān.
- (62) utanmĩñ mi ļān?
- (63) ġaç tāne oļuñ var bundān? ġĩS? ġannındā da oļan. bahalē, ġızla ġızıñ ó ēvel fadıma (64) avradĩñ ġızından oļundan var mı torunuñ? iyi mi onnarĩñ onuñ ġızlarĩ?
- (65) õretmen_oļdu mu o ġızlar ļan? maşáļļah cin ġimīdi onnar.
- (66) ember ġocá avrada da acıdı yārım çōĶ. vaļļaha çoġ_ēyīdi ó ahmaĶ ġimīdi ammā. (67) hā, çoġ_acırdım bèn_o ġadıncāza duyuşın. bu ēvlendi dè buna dēmedi kī (68) bēnim_üsdüme nēç ēvlendi ġız zēyneb_aBļa dēmedi. ēvlensĩñ dērdi fāhare şōyle (69) boynunu búķerdi. aman nōtum dērdi baġ da bahār, onā da bahar dērdi. ırahmeTliĶ. hiç (70) yāni önemsemezdi. hiç şēçmezdi yāni. bu kōyde dōduĶ bu kōyde bōdúĶ ġızım. ha (71) onnarı mı yāzıcı bū? a yōġ etāķlarine ġomazlar. kēsmeli (72) dēpedē ġoyáļļar_oyle.
- (73) küreklere ġoyáļlardı ēvel.
- (74) ġurban_oļam satıļlara ġoyáļlar. bişirriĶ. taġ yēr sēmenimiz yēr. bizim oruç (75) bayramımızda ġēlsāñ sēn hēmi şēye dè ġamariye dè aļıñ. oruç bayramında (76) ġétirecāksĩñ bunū. namazā bayram namazına ġirmeden burānıñ yēmēnen köyüñ (77) yēmēni poruç şēyē ġamariye aļıñ, o zāman yāzıbildĩñ Oġadar yāzañ. bizim mo (78) yēmēmiz (79) iyi oļur.
- (80) burdā ıramazan bayramı oļdu mu bizim yēmeklerimiS_aşşāda yēnir.
- (81) hā sufriye şú cāmınıñ yāñına sērerik.
- (82) sufriye sērellēr, ōrda yēmēmizi ordā sērellēr. orda yēriġ_ondan sōrá da (83) bayramlaşıļlar. cāmiden çıĥan durúr şuriye birisi durur, bayramlaşır ġeder düzülür (84) ġeder böyle bōle. düzülür ġeder.
- (85) ondan sōrá da mēzellā ġedeller, çōreġ_aļıļlar şēker_aļıļlar. mēzellē ġedeller, (86) mēzeri ziyārat_ēdeller_işde ġurānı_oĥuļlar. nē bilim yārım. hā yāñ yāparıĶ. (87) yāBparıġ_onū da fırınnarda bişirriĶ saşlarıñ_içinde nēde. yūurrūĶ. ēlimizinen (88)

yúurrúĶ. bi_şey. çörö_otu atarĪĶ küncü atarĪĶ. şeker_atarĪĶ, yā atarĪĶ. üş dene (89)
duz_atarĪĶ. ondan sōna yúurrúĶ, éderig bişirrig işde çöreK. kēle ember bir çáy (90)
bişirim ļandĪ çörēnen yēñ.

-27-

YERİ : Merkez\ Hasancıklı Köyü

ANLATAN : Fatma Demir

YAŞI : 64

KONU : Karışık

- (1) bənim_ adım mı. fadıma dèmir.
- (2) kırk yèdi. kırk yèdili.
- (3) āynı kı şindikimi oğurdū ğızım_ āynı oğurdu.
- (4) , cūmā gününden başlilerdi.
- (5) cumā gününden başlular düüne cümörtesü necēni işde çalağlardı. cūmā günü.
- (6) nè gèlirne gider_ anne onnarı sorüyö.
- (7) cūmā günü tohumğavidimizi èderdik. cümörtesijl dè yemā_ oğur. bazara da gèlin (8) . yāni gèçi yollarık.
- (9) oğlan èvinden ğız_ èvine kèçi, yāni vè yāut da koyún. tamam.
- (10) yemek yapağlar èt_ oğur. gèçij baazlağlar, yemek yapağlar. hā. yāhni yapağlar. işde (11) pilāv bişirillèr. başğa yōğ.
- (12) bāzen_ azıncı cācık yapanlar_ oluyö. yānina cācık yapağlar_ üsdüne bir tene. bazara da gèlini bindiriller götüğuller_ işdè. ğız_ isdeme nasıl mı olur? gèderik, (13) ağlahiñ_ amrinen pèyğañ ğavlīnen gèder_ isdeller.
- (14) āyrıntılı düyö, ayrıntılı. içine gir yāni hèr şeyi, nè yaparsīs, nēdersīs? kiminle (15) gidersīs? kıssa anlatma düyö.
- (16) çocūm böyüg_ olayı ğoyār gèderik. oriye varışın_ isdeller böyüklèr. ağlağñ_ emrini (17) işde pèyğambiñ ğavlīnen ğızı isdiyōğ dèllèr. ordan vèrillerse vèriler, vèrmezlerse (18) dèller kine biri sülbüne ātarık dèllèr. ondan sōrā gèri gèliler, bis saña sağ habār vèrrik (19) dèller, sağağlar. vèriller bitter_ işde. yōğ, işi vèrmezlerse başğa ğapıyā gèdāñ. (20) nişānımız_ oğur cānım. nişāna gèderik, āsbab_ ağığlar. davīği dutağlar_ işde. oriye (21) varığlar. ğız_ èvine gèderik yāni. ordan yemeg_ edeller şey_ deller işdè, düünü çalağlar. (21) nişān_ edeller. millet birikir. aynı düün hèsebi. datlı var. ha yemeg_ èderseñ_ èdeñ, (22) ètmesseñ daTlı ğonur.

- (23) faġan var.
- (24) méyve vériller, ġoġa vériller_işde. sèn daġ ŧiyeyñ ġücüyün yetdini dahañ, altınıñ (25) dahañ. tohañi dahānē_işde nè daharsañ_işde, bilānzik dahañ bizim burda yoġ_anası (26) bi_şey dahmaz. ġelin_olāhan dahaġġār. bişē daĶmaz nişanda bi_şēt daĶmazġar. (27) eşyē müşyē ġötürür dē işde olān_ēviniñ hēr şēē, nişanda mī? nişanda bir (28) ġat_asbaB_ēderiS. işde başġa daTġısını aġıġġar, pikiyē dē aġır_işdē, toġasını bilenzini, (29) nè bilim aġır ġederiK. nè varısa hēpsi ġomple var.
- (30) hani Ķat diyince nēy.
- (31) ēteĶ_olūr, is çāmaşırī ō şey, aliye var.
- (32) ayakĶabısı, baş_örtüsü.
- (33) ayaġġabısı, başörtüsü, mātōsunu aġıñ. hēr şeyini hēr şey.
- (34) taman_olāniñ ġıza vērdini ġız dūyō yā, hani sèn ġeçenlerde bi ġayimbabamnan (35) vēreceksiñ diye tartşdīñ şey. bēnim mihrimi vēreceksiñ dēdin yā.
- (36) nikāhını biz_ēvel_ēderiK, daha vēdiler_ētmeSse dūñ vahdı ēdeller.
- (37) ī daşdan?
- (38) bizdā, hēpsi para pul.
- (39) elindā buġunan pariye dahiyō.
- (40) bahale şunuñ_üzerine altın dahiyōk yā. onuñ ġıymatını kēseller. ērkē nè aġdiseñ onu (41) kēseller. onu şeyetdeñ.
- (42) çeyizinde nè varısa cēhizinde nè varısa.
- (43) cēhizinde nè verirseñ_olān_ēvine nè ġalıse, ġız_ēvine. onu bir fiyat dutaġġār. ona (44) ġöre şeydēllēr. yāñı ġıymat kēseller.
- (45) daha bi ġüSel_olur yāñi nēyse.
- (46) te esgiler nasıl_olujū ġızım?
- (47) nè ġiydiñ nè ētdiñ?
- (48) bizim_ēsgiden hindik, ġelinnik mülünnük yōdu. bōle bir ġat asbab_aġıġġār.
- (49) dūñ_olur_işdē, bir at_asbab_aġıġġar ġoyāġġar ġedeller. bir ēlbise ġeydim şōle sēniñ (50) ġimi ġara bir_ēlbisiyedi.
- (51) hoş ġēldiñ.
- (52) şey nè dūyūġar Ķafdan dūyōġar yā ēsgiden bōle ġocā, onnar_olurmuş.
- (53) ōle bir ġapansamdı bēñiki. ēsgiden_ōlēmiş şindikimi diyel. dūñ de aynıĶı
- (54) şindikimi ēvelkimi ġederdig_ōle. ġēne ġēçi saġaġġardı, şey saġaġġardı. yāpaġġardı işde.

- (55) kēçī nasıl dutaḷlar baam on da sōle.
- (56) gēçī nēy, gēçiniñ ğafaḷarına buynuzlarına birer tēne bir suvan bir aḷma sarardıķ. (57) baazına aḷtın bāḷardıĶ, bēline bir bohca bāḷardığ. ikī_adam_alır gēderdi onu. (58) toḡmğavīt dēller. ārdīna da ik_üş tēne āvrat dūşer. ēvelden ēkmek ğoyallaḷdī,
- (59) ŗindi yēneceg_ēkmek yoĶ.
- (60) ŗey saḷça ğoyallaḷdī, yēmek ğoyallaḷdı ŗeyde yāni. buḷğur ğavḷallaḷdı, bōlyā (61) ğız_ēvine gōtūrürdüĶ. bişer biy yēmek_olurdu. ēsgiler_ōliyyedi işde.
- (62) ā.
- (63) hindığ bayraĶ dikiyōler yā, ŗapırtđān, ēvel_o yōdu. aat bayraĶ dikērdik, kēnarḷarına (64) ip bāḷallaḷdı çápıtdān. dēpesiniñ_üsdünü kirmen gimī ēdellērdi. dēpesine bir sōan (65) dikellerdi, yā bir_aḷma dikellerdi. o bayrā dūşürmeniñ_uçun büyōğ_adamḷar (66) tūFēnen dūşürürdü onu.
- (67) ateş_ēdeller.
- (68) ataş_ēder. o ēvelkiler_ōlīdi.
- (69) ğül topacı çoğ_atallaḷdı.
- (70) ğül topaca_atallaḷdı işde oḷan_ēvine. taman başasıḷi yoķ mū, ğülü topaşallaḷdı, (71) yāni bir poşet_ossun ŗey_ossuñ. oḷan_ēvinīñ ğaFasına çalaḷlaḷdı.
- (72) oḷan_ēvine cēzā vēriyōler kıız_ēvī ğelenleri. ēvelden kēndiriñi bāḷallaḷdı ātallaḷdī.
- (73) ayákdan_atḷallaḷlar.
- (74) yāni ōlmiye atḷıyesiler. yāni oḷan_ēvinī ğız_ēvi sıḷışdırırdı. cēzā vērmiş_olurdū. (75) yapaḷlaḷdı işde. kēndirinen mündürünen. ğıS dā āyaḷḷarından ŗōle ŗey_ēdellerdi.
- (76) topallaḷadırdı.
- (77) ŗōyle asaḷlaḷdı ŗiyine, oyun yapaḷlaḷdı. ōyle bi dēmliğ_atma diyel.
- (78) kına ğēcesi oynanan oynunarī da annaT_annē.
- (79) bizim köyüñ_ōretmeni mişīñ sēn?
- (80) yoķ yōĶ. bu bi maraşdan ğelik dē ēsgihı ŗeyleri annatdırū. dūñneri hēyle olur dū. (81) onnarī annat dū.
- (82) kına ğēcesindāki çıkartmaḷarı.
- (83) ğināçe ğēcesinde bir_avrat iki avrat bir_eriF_olur biri āvrad_olūr. saḷıs (84) çihadıḷlar_işde oyun çihadıḷlaḷr. biri şaBğa ğeyer birī ērkğ_olur bōle. şavraḷ (85)

g y r _işde bıyık y par, neÇe s . b le oyun  h dirdiġ _ veld n. y nı  ynallardı işde ⁽⁸⁶⁾
millet birikirdi ġn ciye.   oyun  h dirdiŐlardı ona da millet h l Ő rd .

- ⁽⁸⁷⁾ h  Şey orta oyunu gibi bi _Şey.

- ⁽⁸⁸⁾  rkeġ _oŐurdu, biri avrad _oŐurd .

- ⁽⁸⁹⁾ iki  adın bir _ rkek bi de bay n _oŐ r.

- ⁽⁹⁰⁾ ŐaBġa ġ llerdı, Ő vlar ġeydirerdı, bıyık b lardı iŐd .  line bir d yn ġ _aŐırdı
b le ⁽⁹¹⁾ ŐaŐıs  h dirdı, millet de ġn ciye birikird . oynallardı iŐd .

- ⁽⁹²⁾ o  rkeġ _oy n d .

- ⁽⁹³⁾ o  rkeġ _oy nu.

-28-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Ilıca Kasabası

ANLATAN : Senem Ağca

YAŞI : 45

KONU : Karışık

- (1) güzel bir köy. yeşillik vār. suyumuz var güzel_ilicedē banyō yapacāğ_olursañız. (2) başğa dā her şeyi var marlı, gezecek yeri vār. ordan tarsu var_ilicede. köyleri var (3) yoharı dālarda güzel yáylaları sularī. çıhılır tabi, yazın yáyliye göçenner_olūr. (4) goyunnarı var keçileri vār, inekleri vār. pēndir, tarhanā, ordan_ilicede yoört süt bu (5) zaman çok güzel gider. ē tabī. ğaraşlara gēlir, gēdēr. almağ_istīñ. güzel_olur yāni (6) beşēnnik. ılıcā dēyişin işde almanyadan yoharısı gēliyir gēzmiye, görmeyē, banyō (7) yapmiyē. çok güzel.

(7) dúunnerimiz güzel_olur çál. burdan farklı bir işde buranıñ dúunnerimi olur. (8) çālgī, ordan davī. ilāhi söyleTmeg_isdiyen_ilēhi söyledir. ilāhi işdē şeylerden, (9) kınasında sürekli ilāhi söyleller gülüm ilāi. yōk, benim bildim yok gülüm. māni dē (10) işde türkü dē sölēyen çāaran çāarır canı isdiyen çārır. yok, vèn vilmem gülüm. (11) bilmim gülüm. yōk. yaşım kırk döt. kırh döt nü amma çōğ işler gēşdi ğafamdān. acı (12) gōrdük, nootduğ_ışde. ğafa iyi déál. ilgili ilgilī işde bū şeyden gēldilerdi bir dışardan (13) ğameriyeye aldılar. böyle televizonlarda gösderiyillerdi. yā köylerimizi gösderiler (14) ēklene vērdiler. öyle gösderiller. güzel yer bizim köyümüz güzel. zēytin, orda önceden (15) bizim bu türkler gēlmeden öncē ğavurlar_oturúmuş. onnarınan_ışde savaş (16) yapmışlar, onnarı ğovalamışlar. onnarıñ yēllerinde yörükler dēller, maacirler var, (17) onnar oturucu şindik. güzel yerler onnarın yēlleri dē güzel, suyu ahiyir. cēvizleri (18) yeşillikleri nēyi çok kibar bōle. çōğ_iyiler_o maacirler de ēyiler yāni ēyiler (19) ğonuşüyör. bililler abō. birez dilleri nē dējšik var. onnarı atatürk yēlleştirmiş_oriye. (20) atatürk yēlleştirmiş. işdē bū öncē yunanlar_oturúmuş. onnarı atatürk ğovalatmış bū (21) maacirleri oturdurmuş, tā şeyden gēlmiş, zonūldağdan nē gēlmiş yāni (22) maacirler_oralara. işdē iliceniñ_öte tarafı Seytin dēller. zēytin dēller, orda oturū. (23)

hayır, zeytin hiçbir tãne yok gülüm. cèviz_olur. aaç_olarağdan duT_èlmã, èrik, şèfdãli.
 (24) bõlesi işler var. yèmek, mãacirleriñ yèmã_çok_güzel_olur. hamir_işleri_olur. (25)
 mãhacirleriñ yèmãñi, tağ işde ğusğusu yapağlar_südünen_yõrdunan_iki_yõrdunan (26)
 yúmurtèynen. tepsie_ğollar_bõle, onnan_üfeleller_yapağlari_kibar_olur_mãacirleriñ (27)
 yèmekleri. fısısı_hã_bak, fısısı_yapağlar. ordan_işde_hamir_yèmeklerini_çok_yapağlar, (28)
 bõrek_nèy, bunnari_tèvir_tèvir_yapağlar. biz_aynı_müziyèn_aplãl_gimi_nãmi_çögelik (27)
 bõrã_kõmbe_yaparık. köy_kõmbesi. irabiyeye_sor_bahim. işde_mayiyenen_mayã_alırık. (28)
 hazır_mayã, onnan_yuurluk, eşgi_èdirig_onu. yaparız_öyle_bir_sèveller_bènim (29)
 kömmiye_dè. yõk. sacıñ_üsdünde_dèal. zobada. zobadã. zobada_yaparık_gülüm_köyü (30)
 bis_sabahları_önceden_somun_yõdu. iliciye_gèlisseñ_alırdıñ. yõsamiye_sabahleyin (31)
 ğahardıK, fırını zobalarımız_vardı, onnara_hamirız_yapardığ_üsdüne_dè_çayı_ğorduK.
 (32) kömbè_olurdu_yèrdiK. yanında_dã_tãze_yãmız_olur, pèndirimiz_olur, (33)
 çökelimiz_olur. yõrdumuz_olur. işde_ğızartmã_nè_yapardıK_tãze_yã_ba_alıllardı. (34)
 işde_õle. yumurta_ķaynadıllardı, köy_yumurtası. yõk_dèzzem_giliñ_ğocası_yètdi. (35)
 dèzzemiñ_ğocası_yètişdirir. o_da_bizden_uzãrak. ilicedè. işdè_mağları_vãr_onnarıñ (36)
 mağlarımız_vãr. inekleriñ, kèçileri_ķoyunları_bunnariñ_herkeşe_göre_var_işde_gülüm. (37)
 güzel_bizim_köyümüz. bir_götürsem_dè_gèzdirsem. aha_şu, dèzzem_giliñ_düünü_vãr. dün
 (38) dè_tèBrikleri_èvelkũün_tèprikleri_gèldidi. çok_güzel_bir_yèr_yãni_onnarıñ_yeri_daha (39)
 ğüsel. ne_olurdu_gètsèedik. dúunnerde_èskiden_cúmã_günü_bayrak_dikellerdi. (40)
 õlan_èvi, cúmãertesesi_olurdü. ğız_èvi_de_bazarer_bazar_günü_olurdü. orda_yatılırdı_ğına
 (41) gècesi. sabãnan_da_gèlini_alır_gèlillerdi. şindi_varıp_gèlip_gèdiyiller. hã_èvel (42)
 yatalardı. hã_öyle_olurdu. şindi_iş_öyle_dèil. ğızı_èndirirkenè_silãh_sıhallãr_çok_silãh (43)
 sıhallãr. yumurtiye_sıhallãr, bilmem_nèye_sıhallãr, mışãna_sıhallãr. çok_silãh_sıhallãr (44)
 bizim_köyde. yõk. yõk. bulğur_almaS. yã_çãlađlar_ğapiye_gèlin_yã_ğimi_ossuñ_dè. ève
 (45) suvansıñ_dè. bir_dè_başına_şèker_atağlar_ğaynana_ğoltunuñ_ãltından_gèçirir. şèker_de
 (46) gèlinimis_şèker_gimi_ossuñ_dè_üsdünè_atağlar. ğoltunuñ_ãltından_gèçimiye_yãni (47)
 ğaynananiñ_èmirine_sısiñ. ğapiye_dè_bir_dèpik_vurur_açdırıllar. bir_de_nar_çãldırıllar (48)
 ğapiyã. bir_de_bardaK_ğırdırıllar. onnarı_da_bilmim_gülüm_ğapiye_vurdururdü_èline_bir
 (49) bardã_ğırdırıllar. bir_dè_nar_vurdurullar_bir_dè_yã_sürdürüller. ğayinnaniñ (50)
 ğoltunuñ_ãltından_da_gèçer. gèlinimiz_yã_gimi_ossuñ_ève_sıvansıñ. tabi, tabi, tabi. işde
 (51) lormen_oyun_oynağlar. şindiki_yãv_ğarı_ğocã_olarağdan_yãni_oynağlar_biri_ğarı_olur
 (52) ğocã_olur. öyle_oynağlar_gülüm. hè. çeşit_çeşit_oyun_çıharıllardı. burdan (53)

bizim_arhabālar var böyle sēvenner. onnar varıllar, onnar dūñnerimizi şēnelillerdi (54)
 saolşuñlar, sēn de sāol. ī başga. güzeldir bizim köyümüS. hēle bugün gēde dē (55)
 görüyediñ. dēzzemiñ dūñnünü. ikrāmiyeli, güleşli. yāni güleşse para gollar. üç millón (56)
 dörT millón güleşe. hērkeş hēr yērden gülüplerden güleşci gēlir. oñuntu vērilir. çevre (57)
 köylerde zāten gēliller dē bōle uzak yērlerden dē teprik vēriler. onnar taniyır biliyır (58)
 tabi. onnar gēlir_orde güleş yapañlar. kim kimi yīhar miselce o yīhan para alır. parañı (59)
 güleşli. büyük ikrāmiye gollar bizim orda. eşgiden varı var bizim köyde güleşciler (60)
 gülüm_işde kimsecē seçilī güleşci o. onnar. ó_ēn çoK ēmmim gil güleşci köyde (61)
 amcām ğılıñ_ollar. onnara da şey dēller ācālar dēller. soy_ismileri ācā. ācālar dēyi (62)
 hā ācā soy_ismimis. ācālar diyē şey_olur. yāni birinciye gēlille çoğ yērden bud (63)
 dışarı gētdiler. nēy dēller_oña. madállā nē aldılar. dışarı gētdiler onnar. güleşdē, (64)
 güleşciler. ācā bizileriñ soy_ismi. burdā daha şindik şeydēyidi tēkirdiyedi. bu bazar (65)
 tēkire gētdiler_aynımıñ çócū da gēdecādı, on da babası sañmamış. bizim_akrabālar (66)
 bütün gētdi takirdi. takir diye bir yēre, yāyliyemiş_orada da. hā, orıye gētmişler. bōöl dē
 (67) işdē burdañlar. bazar günü yārin güleşleri var. (68) işañlah. nē bilim bēn dē.

(69) bēnim adım sēnem dē tēlli sēnem dēmişler. sōna da tēlli dēmişlēr. oñle. yāv. şindī
 (70) orasını sōleyim mi. annemiñ_ōnce çócū olmamış. olmamış, ondan sōna da babam
 (71) bu bēnim_annemi almış öbür_annemden_olmiyeşin benim annemi almış. hā,
 onnan (72) da sēvmişler, ğız da yoğ ğabilemizde, amcāmiñ on iki tāne çócūy olmuş, altı
 tānesi (73) dünyāda ğalanı gēçindi. hēc_ō ğızı yoğ. oñan, annemiñ dē üç_oñan bir ğıS. öl
 (74) sēvmişler tēli tēlli diē.

-29-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ İsmaili Köyü

ANLATAN : Zeynep Koska

YAŞI : 63

KONU : Karışık

- (1) şindik bizim_ëve dōru gēdicik. nerelis̄z, necis̄z? há. anam. h̄. èsgi.
- (2) hepsini dērdi.
- (3) èsgiden pērişannımmızı mı sorucuñ bire gülüm? èsgiden pērişandığ gülüm yiyeceg
- (4) yoödu içeceg yoödu gēyeceg yoödu. yoödu yoğsuzluğ varıdı. yá. bedīriye. gosğa (5) zeynep. hē zeynep gosğa. méydanda bēdiriyē vurmuşlarımış, bēnim de bir bacım ölmüş
- (6) benden irélide. böyüg bacım varımış adı sáábim babam írahmetlig yol parası varımış
- (7) èsgiden. para vérillerimış çocuğ başına. para vērmiyém diye onu kútúkdán (8) sildirmemiş bēni de düşürmemiş írahmetlik.
- (9) onuñ yérine gálmışsın.
- (10) onuñ yérine gálmışsım. kútúkde zeynep hē. zeyneB gosğa hē. ismáhállı. hē. (11) göcek de göcek çevriyé alır. hēr taraf göcek dēdiñ mīdi hēr taraf bura mērkēz (12) ismáhállı. bura mērkēz. şindi şurdan su gēder bağ dēre gēder bizim. göceK. su. há (13) dēreniñ_adı göceg. yaz gēldi mīdi dēyrá deñiz_olur gēçilmez. bu zaman_oldu mu su
- (14) bulamañ. hē gupğuru. baraş da gēldi başdı işde bunuñ_ičine yuħarı tā baraç so (15) yohariye çihar. iki sēnedir beri çígmíyoğ barac_aşşāda gāldı. çígmíyö baraç su alımáe
- (16) gēldik. onuñ_uçun göceK dēller. hēC yoğ. çoğ fazla diéşin hēc yoğ. yēdinci_áyda
- (17) çēkilir suyumuS. maraşdan tanker gētirir. tanker gētirir debbōya boşaldır. millet
- ğara! (18) birer sahat ikişer sahat dēdij gimı, şindi çuallır. şindi çualdı. otuz_üç ihı
- atmış_üç. hı. (19) atmış_üç.
- (20) amā yazsın gız_anām burdan_alım dēr dēdim bēn.
- (21) hē başğa yaşlı yoğ zāten burda. yaşlı gálmadı bir gāynānam vardı írahmetlik
- öldü. (22) şurda bir_alışarlı dērdig_írahmetlig_o da öldü. bēnden şeyi gálmadı. var
- bēnden de (23) şey var da yāni bēnim_ēmsállerde var daħa da. ellemez_o. gāynānamı
- dı.

- (24) o ğaynānañ dī.
- (25) ğaynānamı dī yüz_on yēdi yāşında öldü ırahmeTlik. o ossēēdi.
- (26) bō ossēēmiş saña oz ne dērseñ_ısdıyēdīñ_amma işde.
- (27) hē. ō şeyden bērisini bilir. sēferibērlig asgerlīñden bērisini. ōnnarı bilir rahmeTlik. (28) tārıhıdī hē ırahmeTlig. vallāha gülüm_ışde unuddıĝ ğēddıĝ dēdij gimi işde. ğávır (29) ğēlmiş ğaçmışlar şo tūlbıē ğıĝmışlar. ufaĝ çocuumuş. ōnnarı biliyōdü ırahmeTlig. (30) yoĝsuzluĝ varımış pērişannıĝ varımış, ōnnarı biliyodu ırahmeTlik. hē dērdi. tabi onnar (31) da ğēldıĝ biz de yētişdig yāñı o yogsuzlāa, biz de ğēldik yētişdik yāñı. bişē yoĝdu. (32) hēç hēr şey yētişir burda. su_yoĝ işde bu baracıñ suyūnen sulardıĝ, barajıñ suyú da (33) çekildi mīdi ğurū üsT bahçalar. bālar su isdemez. bāda üzüm var gülüm, almasımiş (34) şēfdelisımiş hurmasımiş hayvasımiş, narımiş hēr şeyi olur. hē. burda ōlmiyēn bi şey (35) yoĝ. ēsgiden yōdu bunnarıñ biri de yoĝdu ēsgiden hēç. ğēlirdıĝ ēkim biçerdik. (36) bir_ay bir_ēkim biçerdik. ğēminen sürerdig_ēkinneri. harmanı savırırđıĝ, sahrıye içeri (37) ğoyardıĝ. doĝuzuncu ay dēdi mīdi çoru çocuu toplardıĝ ğapı kitler maraş_alıšana (38) ğēderdig pambāa bibere. hē. onuncu ayıñ om bēşine yirmisine ğeri ēve ğöçer ğēlirdig. (39) doĝduruduĝ_o zamanāaTlı pambuñ kōkūnü sökerdig soñunu alırdıĝ. birinci ikincij (40) toplardıĝ. ondan sōra çekilir ğeri ēvimize ğēlirdig, şınfi ğētmüyōk. hē bū sēne hē, (41) şindi hēr şey bizim bōldu, üretiyoz. onuñ_uçun ğētmıyoĝ yāñı. āni bahcamız_ışde (42) gülüm. üzümü yētişdirriĝ satarıĝ. ğābala vērrıĝ baññ biy yanını. bēnim horanta ğalmadı (43) kimse yoĝ.
- (44) hērkēş dışarı ğıdiyo bir de sennen ben ğal.
- (45) hērkes dışarı ğēdiyo ğēşler. dēmire ğēdeller. işaatlarda sıvacılāa ğēdeller.
- (46) şöfer_olan şöfer_olur.
- (47) şöFēr_olan şöFērlıñe ğēdēr işdē. ħurda ğēşler ğalmaz ğoçalar ğalır ğēşler de ğēder (48) bir ikē_áy çalışır. ğēne ğeri ğelir. bayramda toplanır bayramdan sōra ğeri daĝlāllar, (49) şindi kimse yoĝ. bayramda toplanıllar. hē. ōnnar mı, ōnnar çoĝ_ışe yarıyōdü gülüm (50) de şinde yaramz_oldu. motur yōdü, araba yōdü, harmandan buydiye çıĝardırdıĝ (51) yúKledir ğētirirdıĝ, samanı yúKledir ğētirirdik, tēnekeleri sırtına vururduĝ tá şo ötede (52) ğēldiñiz yerden su var, su kōtūñ var dērik. ordan su çēkerdik, ēşşeklerinen. missālen (53) bahcıye ğēdicıñ tarlāya ğēdicıñ. azzıñı atañ üsdūñe bineñ ğēdāñ. şindi hēr ğapıda (54) bir_araba var_aħa şunuñ gimi bālı. altı yēdi_ēv.

- (55) bir de bu aḡ şu kōyde ḡaç_ēv varsa bi_ēşşég ḡaldīdi. maḡ ḡadar_ēşşág varıdı. (56)
ḡalmanı.
- (57) hē. daha ik_üş dēne ḡaldı daḡ gündelik var daḡa. şimdi ḡalmanı ḡalan. şimdi (58)
hērkeşīñ motursıqlatı var, takşısı var. arabasīnān tarlāsına ḡediyō. tarlasından (59)
ḡeliyōr_adam. hā. ō olan var ḡülüm. olan var. ḡaasırdı var. alıye bir. bēş barnaḡñ bēşi
(60) bir mi?
- (61) sālīg_ocāa fēlán var mı?
- (62) yoḡ bi sālīg_ocāa .
- (63) yoḡ, sālīg_ocāmız yoḡ bizim. hasdaḡarımızı maraşa ḡötürük hērkeşīñ. áacil aḡa
(64) ḡapıda araba bālı, seniñ misālen. yá ne yapıcıñ ki. köseliye ḡötürüg aha şurıé
köseliye (65) orda var. şurda köselıde var. sālīg_ocāa. belediyede var. sālīg_ocāa. orıye
ḡötürük (66) de oraḡara ḡótürmezler. direḡ_arabasına alır hasdānēe ḡötürüller. arabıe
bindigden (67) sōra dēller. çoḡ pērişannıḡ çoḡ yāni. çoḡ pērişannıḡ. ēsgiden su ḡeçit de
vērmezdi. (68) saḡ_aaca ḡurardıḡ saḡ_aacıá bindirirdiḡ_aha şunu bindirdig otāçeyé
ḡeçirdiḡ (69) saḡacıyanen şunu. hāmıle suyu. araba yoḡ ki. aldıḡ ḡētdik hasdānēde oldu
oldu.e zōr. (70) zōr. ámma ne yapıcıñ ki? hē şindi ḡoley. şindi hērşey şindi ḡoley.
hēr_aa_aḡtında (71) hemen ārısı dutar dutmaz_atıyōr_adam_içine.
- (72) áñ bu sīni maraşda aḡrabāsı olan aḡrabaḡara ḡoyıler.
- (73) hē orda ḡalıyōr hē. çoḡ sıhışḡan_olursa tēmsil. böñ ḡēt de sabah ḡel (74)
diyeceḡ_olursa orda aḡrabāniñ yanında ḡalıyō ḡēce ḡötürüyōller. hē.

-30-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kabasakal Köyü

ANLATAN : Yeter Kaya

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) hıh. şincik sâkin. adım yêter soy_adım kayá. hã. atmış yaşındım. évát. (2) kabasaḥaḥ! dèller_işde. ğangallı bura. oturduğumuz yêr ğangallı. hı hı, ğabalsahaḥ! (3) évet canım. cânım benim ben çoğ_ufağdan gèlin_öldüm. on_üç yaşında mı ne bir (4) gèlin_öldüm. ğısgınçdı. isdêreg_évrendim_işde bëyim de ufadı. bilmiyüm daha (5) sévgij nij anlıcág bişiyi diélidig yâni on_üç yaşında ne_ânici? işde esgiden de (6) usullar_öliemiş. esgiden_ufağ dèmezlerdi hemen_on_iki yaşında on_üç yaşında (7) dutağ gèlin_édelleğimiş. şindi dē on_altı on yedi yirmi yaşıyúllár. öle (8) şey_olúyór. hī. evet canım. düünnerde mi canım? mutfag yémáa canım elimizden (9) ne gèliyöse yâni missâfirimiz_uçun da daha aS şey yemekler yapāriğ. hã. bahıt (10) bir ğadasını aldım çaylı yemekse çaylı yimek yaparım. ya ulaşacağ bir yémâse (11) daha aar bir yemek yaparım. işde hē. yögg_ō peynirimiş taze yāyımış, ordan (12) sōnamacıma yoçordumuş yumurtımiş çayımış bunnarı yapāriğ. şey_öldümüdü dē (13) vaḥıtlı da oldu müdü yâni daha pilávımış şoyumuş buyumuş yanı sıra ótéberler (14) yapāriğ. he hē. óteberler ğadasını aldım salata yapāriğ suḥu bişirriK. (15) étimiz_oluřsaét ğavirriK. daha müsâitimiz_oluşsa kēbabını yapāriK işde biz yarı (16) aar yimeKlere çoğ şe_yapāriğ. suḥu. fasıye suḥusu yeşil fasıye suḥusu (17) yapariğ_étinen şeyinen yapariğ patetesinen yapariK ētlē. hayır ne bilim canım (18) köy_usülü yâni yapannar bunnarı şe_yapalllar_äsgeri işde daha vaḥıdımız_oluşsa.

- (19) hapısa dēsene hapısa tarhána çorbası dēsene hapsa.

- (20) canım hapısié há hapısié.

- (21) bunnarı araşdıriler_işde_ân.

- (22) toplu nişemiz_olur ğadasını aldım. nişieneñ bekmezineñ hapısa bişirriğ (23) hâlisden.

- (24) nēşie nasıl ğullanıñ nēşie nasıl vurduñ.

- (25) şindi nişée içeri ğurruĝ. èvet. şeyi mutfaĝda yá yápiyòĝ. nişasda yápiyòĝ. biz (26) ğèndi èlimizneñ çiharrıĝ burda. buydiye yihariĝ. dutar ĝazana ĝoyariĝ. suyunu (27) ĝorariĝ_işde bu bir hafda burda durur. icyé buyda yumşar yumşadıĝdan sōna dá (28) ĝeleyi dutar mekininen çekerik.
- (29) èt mákinesinen.
- (30) bunu süzekde süzerik ğüzèlce. ĝene ĝeri bir şeye ĝoyariĝ biS tar dèrik. tar (31) yáparıĝ şeyiñ_içine dokerıĝ_onuñ üsdünü de süzer sabālijin қаһан kine hamır (32) vazáyetine ĝelmiş. ondan sōna yumaĝ doker gibi dokerik. ĝüneş de aĝşama ĝadar (33) ĝurudur aĝşam da üfelerik ğüzèlce. haļbirinan. ondan sōra da ĝene ĝeri de onu da (34) ĝuruduruĝ beş_alıtı ĝün. toplarıĝ ĝadasını aldım, onu da ĝeri durunca (35) öderig_işdè bunuñ hapısasını yaparıĝ. nişig èzerik. tē şeyiñ ĝörüþ ĝöreçéá ĝadar. (36) bişirrig bèKmez de ĝoyariĝ_içine. su ĝoyariĝ bişirrig_ondan sōra da ĝene ĝeri (37) dönerik bişirdigden sōra da hālis yāyınañ bolca yālarıĝ, üsdüne dokerik.
- (38) yāni hālis yāni bir teneyle buluyoz.
- (39) èkmēnen èkmēnen ayraninan_işde hā yá afiyetinen de yiyebilimiz nōlur? hā.
- (40) tatlısınan cèviz cèvizli sucuĝ yapılır. musĝa dèriz, samsa yáplılr. basdıĝ yapılır, (41) besdil yapılır. èfendim_òndan soramiye.
- (42) cānım o şire yémāa oluyór. ossü yemek diĝel yāni.
- (43) yāv. onnarı arzúlü işdè sorásúāñ
- (44) şire. hē. ètmek hēc ĝadasını aldım. basdıĝ yaparıĝ. bēziñ_üsüdne hapsig bişirir (45) dokerik. cıvıĝ hapısiye yāni ĝazanda böyòĝ ĝazanda bişirir dokerig_ondan sōra (46) da ĝene ĝeri dönerik. hapsij dökden sōra iki ĝün ĝuruduruĝ. ĝurudduĝ müdü de (47) soyarıĝ. urtarıĝ biriniñ ters yüzünü soyarıĝ çī boyu çihar_onu da bēz boyu çihar. (48) on da dutariĝ bir ĝün nişeniñ_içinde durur_unnarıĝ. ön da ĝene ĝeri dutariĝ (49) bölirik. samsa ufaļasañ samsa oļarak yōsa da çuħa yápāriĝ. sucuĝ yápāriĝ_onuñ (50) hapsasını ĝapiye atāriĝ bişirrig_işde sucuĝları düzerik. hē cevizi düzerig_onu (51) batırıĝ. hē onu da asar ĝuruduruĝ, yimeĝ_uçun hē.
- (52) yaz_işleri ĝadaşını aldım yazın otundañ başlar_işde ĝüze ĝadār, èkinimiş, (53) otümüş, zepzesimiş_de onnarinan_ūraşırlar. maļi oļan maļineñ_ūraşır. işde (54) ĝeriyāti buraniñ şeyi yāni çoĝ_işi, ĝelir_işi. ĝeçimi maļıman, cèvizi_oļan cèvizinen, (55) tarļasından_işdè ĝeliyö bir ti.
- (56) budadır.

- ⁽⁵⁷⁾ bāzī kèrem bā yolúyór_ışde ğadasını aldım nè gèlirse. hā. nere çiharsa. ävet. ⁽⁵⁸⁾ düün yèmeklerimizi de biz şehir dibī çī köfde fèlân yápmağ ğülüm. bunu ⁽⁵⁹⁾ ğız_évinde yaparığ biz_ōlan_évi varır ğız_évinde bir ğün düünümüz_olur. ⁽⁶⁰⁾ ğız_évinde yáhní bişirrik. piláv bişirrik piriç pilávı, dōme pilávı neyise. ordan mağ ⁽⁶¹⁾ kèserik. nohutlu düzennar yáhní yápāriğ. yáhní dèrig biS. suğu hā. nohudunan, ⁽⁶²⁾ suvanınan, sağçinen ninen_étinen boğca yáhní yápāriğ böyúğ ğazannarda. undan ⁽⁶³⁾ sōna şey_éderiğ_onu vèrrik. devliküsünde ğelin_èndirmię ōlan_évinde bir ⁽⁶⁴⁾ yèmeg_olur. ōlan_évinde yènir. duvağ_usúlü ğağdı şimdi. èsgiden ⁽⁶⁵⁾ duvāmız_olurdu.
- ⁽⁶⁶⁾ èsgij sen söyle èsgij.

-31-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kale Kasabası

ANLATAN : İsim Alınamadı

YAŞI : 77

KONU : Karışık

- (1) anasınıñ duvānı şeyine gétđiñ mi düjüne dērdim. oturuñ cjerim_otur. yòķ. şeye mi (2) gēldiñ yōsa, hasdaġā. nè bilim bēn şurda yeşil kēhet. kitap mı? òle cjerim_òlē òlē. (3) cānım ġurban yāvırım, işde nēdıcık? kömbem emmediñ, nar gētirim kēsım yē? nar nar, (4) nēdiriller nè daTlı, gēlū oturiyö, ye düyü yiyö. bir tēne nar kēsım? bēnim şūbam bur (5) ġociye. bēnim mēmmedinen_ēnzirdimizi biliyö? mēmmediñ de ayāna bir ġundura (6) almış damı bunuñ gimi üç ġat kaġdırdı. bu da bēnim baktım òlanıñ damı yá. hacınıñ (7) damı bu. òġana yápdı bunu. gēzdirirdi ha Şunu. daha ötiye ben üç sēne damadım. (8) òrdān mēmmet dēdim ġadaġarımı alđım yoluna öldüm dēdim. bu ġundura ayāna olmaS (9) sēniñ dēdim. mēmmede. maraşda. òre diyeşin aña dēdi, iyi de òġdu dēdi. sēn de (10) sabah sēyrileniñ. vay anamıñ dēđini dēñ dēdim. òrdan dērkene dahaġında gēç şimsiñ. (11) ye cānım ġurban ye. bāzi orta hale gētdiK on sēfer. tā öte yānná da gētdim, òñsen (12) çitlīne de gētdim. o dāda òhō. hēp yēleklik varıġġardı. üç yüz_ēlli tēne davar seksen (13) tēne ġöyün, iki_inek, iki gēçi, cēyi, iki ġatır, şindi daha şuriye, hēç bişey yōmuş. hē. (14) hērif zēhirlendi öldü. yıġmi döt sēne oldu. hac_ēmmiñ_öleli. cāferim babayit. şú (15) ālamiyen çócúú avidırdı cāfer_ölü. şó adam ali hocá ye ġurbanım daha gētirim ġıs çáy (16) ġoyúm_ocáa. òrdan dērkenē, ali hocanıñ nēyi var. ali hocá da cāferi dutmuş. om bēl (17) tonnuġ ġamyonu var ġocá. aha şurdan_ēvi ġórúkyör, gēt şē gēdiñ başında hēpi (18) tūġa döşeli ēvi. òrdan dērkene, o_adar dutmuş sabah ıráy atıġacáķ. ıráy atıġıkanā dōT (19) tēne cēnderme gēldi. böylē oturduġar. bunnar dēdim mēkdebiñ yánında cēdermeler (20) nōtū dēdim. bēni ēv de yóķarda da. hacı buriye yápişin, ora ēyi ana dēdi, oriye ēletdi. (21) òrdahan dērken ġayrı, bahcáda oturdum, cāfer_öğeden ġamyonu çihatdı amma. (22) hocúġları bindirmiş, haġaġara atmış, bayraġları çekmiş. aşşādan yòġarı şòle şó cāminıñ (23) yāndan yòġarı dönen yol. ancá şú bēnim gēliniñ anası gēndi bēnim_òġumu törici (23) gēndi. onuñ_anası dēdi kı aġġah dēdi, ġamyoncāziñ aġtıcında

ałasıñ dèdi. bèn burda ⁽²⁴⁾ oturũm ócũm. anJá hösũn_õlu var, sıçıradı hinci. anasınıñ burnunuñ_üsdüne bir ⁽²⁵⁾ yũmruK odu. bu onuñ anası dèdi. o olmuş ıráya, biz olmuşug_ıráy. hërkiş kèsiseni ⁽²⁶⁾ dũşũnür dèdi. bu onuñ anası dèdi. sèniñ ızıñ var orda dèdi õlu. hösũn hocá. yáhıřmaz ⁽²⁷⁾ bu saña dèdi. daha sõliyemem, yirñi dõT sènè_oldu daha sõlemem. èle. ève vardık ⁽²⁸⁾ ayrı ève varışın, köklũ var öSköyde. onuñ amyonũnen dèñızı èçmiş tã sũriyeniñ ⁽²⁹⁾ ıccák, biğ amyonuñ biberini satmış. dèñizde vurmuş_arabiyá. om bèř ⁽³⁰⁾ tonnuğ_arabası var, õrdan èçmiş. doñanmıř ordan elmiş. doñanmıř elmiş. bir dè ⁽³¹⁾ pisen pişen řõle yãmır yãdı. vèn dè pèncereniñ_õne oturdum. cãfer dèdim yim bèř ⁽³²⁾ ün_oldu dèdim elmedi dèdim. şurda ıkđı, şordan ıkđı amma dıt dıt dıt õh dèdim, ⁽³³⁾ cãfer eliyõ dèdim. sèkis tène õlu var. üř tène dè ızı var. hèle. avrat èvelkũn eldi ⁽³⁴⁾ daha cıerim, elin elin. ordã, bèř_on tène dè oyũn var. oyũnnarı uy_ètdim řõle, ⁽³⁵⁾ èviñ_õnde bahce var õlũk var_orde daha ocá tam èviñ_õrda ařřãda řey. anã ⁽³⁶⁾ dèdi. anañ adañ_assĩ dèdim, tammı yapma bèbek. bènim_õlum. bir ĩnce bir arısı ⁽³⁷⁾ var řõle ã bèñiz ara ař ara õS. aha bir etsiñler hepisi pèřinde. dõma bõme ⁽³⁸⁾ mèmmi ède dı. az dèdi řõyle doñan da el anacĩm dèdi. èlen. ãmãn cãfer dèdim ⁽³⁹⁾ oyũnnar bahCıye doñar dèdim. doñarsa da sèniñ bahçañ dèdi, o sin başğası diyel yã ⁽⁴⁰⁾ dèdi. õn tène dam birikmiş başına. yoluñ_içiné kömürü èndirũr. hèrifleriñ_aliye ⁽⁴¹⁾ kömürü ucákliyãp èv èv ıharıp ıharıp eliyõle. amyon yõharı ıkmi şindi ⁽⁴²⁾ amyonu yoluñ_içine atdılar. aç_ètãñı anaña vèr. hèr portahaalı almış řõyle. hèr ⁽⁴³⁾ mandelimi almış bõle. o ayrı dũnede õlmadığ_õtebèri. amanım cafer dèdim. kim ⁽⁴⁴⁾ yiyeci uzum dèdim. aynanası da yánında. ayãziñ umuna ıkđı, řndi ayır duã ⁽⁴⁵⁾ yãzdır ünah_aşırrık. üsdün dè ötdü. bèř õller. başını ãritmiyem cıerim. õrdan, bõle ⁽⁴⁶⁾ oturũm om bèř_adama portahaal kèsdiler mandãlim mi kèsdiler yiyũllar, içiyũllar. ⁽⁴⁷⁾ uřák dèdi, zoba yãniyõ ıp ıp ıp ıp. uÇák dèdi bènim dabanımıñ_ãltından girdiler ⁽⁴⁸⁾ dèdi. duydu? anam dabaniye açan õldu ócũm ki dèdim. ana bènim ⁽⁴⁹⁾ dabanımıñ_ãltına gidesim yok hã, ıhıp eliyõ dèdi. uřák siz oturuñ yeñ dèdi, bèn bitĩ ⁽⁵⁰⁾ yère soñulũm dèdi, èylen. bi yère vardı aklı ètdi. oñumuřlar. ohumuşlar, bèklerken ⁽⁵¹⁾ bèkler bu èhmet hocá hafis var, hafızı ulaşdırdım. kimine köt_atdıriyõm kimine ⁽⁵²⁾ řey_atdıriyõm kimine sıhın_atdıriyõm amanıñ cãfer bõlõ_oldu. ãlamiyen ócúk ⁽⁵³⁾ opuK elũ, ãlamiyen ócúk opuK elũ. ohurkãn ohurkãn ohurkãn ohurkãn, ⁽⁵⁴⁾ ãffağ_atdıhanı ayãmdan. biri buydan biri hafis şurdan. èhmet hocá şurda. ıráy_õña ⁽⁵⁵⁾ atılıyõ yã. sèn_õña

iráy_atryõn onuñ_arķasına düřüyón diē. ātyö nè. hē. ayártıdı. ⁽⁵⁶⁾ kähivērd ehmet hocanıñ_ēlini öpdü. õndan hafızıñ_ēlini öpdü. ułan gávır öldürdüñ ⁽⁵⁷⁾ bizi, nēy bu sēniñ dērdiñ dē dēdi. bitī başına varıyöm, bitī şõle bim ğarabıyık. ğayrı ⁽⁵⁸⁾ humma çıķdı ğan böyledi. õndan hõl_ētdi. ēl_ētdi avrada. aŗşāda da iki tēne çēbiŗ ⁽⁵⁹⁾ var. ağlołan ğēldi aļıyá dēdi. dołanığ_ēnver ğerçek ři bu aļmannarıñ da dēdi. murat ⁽⁶⁰⁾ hocá. orman řēfi çócúķlarım şindi orman řēfi_kisi dē orman řēfi ikisi dē. cēngizinēn ⁽⁶¹⁾ murat řēfse õrman řēvi. zobaļılıķda. maraşda. hēy yēri ğēSdiler şükür_aļļaha ⁽⁶²⁾ ğurban_olüm. sēkiz dēdi, ēn ğúÇcū bābama ğētirū řēyi dapuyú. para aļmıyú ēle. dün ⁽⁶³⁾ dē murat hocá ğēldi kine ondan da ğorķūm ğorķūm ğorķūm aynı babasımı ğorķūm, ⁽⁶⁴⁾ ğuru yērlere ğiriyüm Çõle. bitī suriye çáldım. aam bēnim, aynı babası. õ hoŗ ğēlmiŗsiñ ⁽⁶⁵⁾ murat hocá. hī? orman dayrasında ğēndi. bir_olu oldu cāfer vurduķ. avrat bir it de ⁽⁶⁶⁾ ğızdı õlan ğuzladı biri ğız biri õlan. avrat ğaynana sabatdan ğēldi, anam dēdi bēn dēdi ⁽⁶⁷⁾ ğēri ğēdüm çócúķlar birbiŗiniñ saçını yolī ēkizler dēdi. avrat da õretmen. hē. ⁽⁶⁸⁾ ğurban_olüm_aļļaha řú ğocá kóye aļļaha ğurban_olüm aliye cāferiñ çócúķların dēer. ⁽⁶⁹⁾ cēngiS, sēyfulļah hocá, ha řórda cāmınıñ_ardında aacıñ dōkelē. aaşamacān. ⁽⁷⁰⁾ yávrım, aļļaħ başıñı bozmasıñ çiŗeriñi yáşát da var mı? ğocálar bēyássiñ birsiñ. bēnim ⁽⁷¹⁾ ğızım ğızī ğözün aydın, on sēkiz sēne oldu, ğuzlamadı. õteden bēri ğēl de ⁽⁷²⁾ yoluñ_aļtında ēvde ēv vay yá. řēyden bēri ğēlihene. zēytindēreniñ yoluñdan. ğördü ⁽⁷³⁾ ğül_anımı?

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Karadere Köyü

ANLATAN : Elif Us

YAŞI : 80

KONU : Karışık

- (1) bu dërde dutuġalı bir_ataş hafınıñ birinden dutuġdum gêtmedik doğdur ġomadım, (2) türġöġü mürġöġü ġomadım. vurunmadığ kèzzá dörd_ay_ödu maraşdiyedim. orda (3) yátdım. ġurban_öduum_allahım buña bññlerce şükür şú ayām heÇ gêtmedi (4) yürümedi. çoğuğlar ġucānda èletdiler, doġandırdılar doğdurda. başşá bir ġit araba var (5) ona bindirdiler dèrkene ġızınıñ mèrdiveniñi ġıġamadım o da beş ġatlı mèrdiven şindi (6) şekerdereniñ yúġarısında. èlife_ātin cāmisi yá onuñ yanında marġatda ġizī. onuñ dörT (7) mèrdiveniñi ġıġardamadılar bi ġócúĖ bi yanında yávrım bi ġócúĖ bi yanımda vallahi (8) öle ġıġatdılar. buna bññlerce şükür dè ik_üÇ dörd gün_ödu ġeleli. daha da dörd (9) gün_ödu. dım ki doğdura ġeđicim dım şö ġızá da şimdi ġözüm_arıdı. ġaliye burda (10) doğdurda vardı o gün, doğdur sınığ. ördan da bir ġünè ġaliye ġèyciñ. şükür_işde bu (11) şeyi isde sahar_alındı mı yáрім_işde diz müz heÇ ġalmadı şimdi sabahacı (12) uyúyemam. şindi azcığ bu işi yánaĖan yánaĖan yánaĖan allah ġörsetmesiñ. mideme (13) vurúyö midemden bèlime vurúyö hiC ġahamadım. hiÇ ġahamadım_işde, ihdiyállıĖ da (14) var ġócúúm.

(15) adım_èlif_us. us us usunan_āġicim. bizim boynunuñ_aliyeniñ_allaha şeyi (16) o. uslarınan hā. şó yámác_èvleriñ dè ġóó uslar. yášım sekseni bulī ġızım. bè (17) ġalışibilim mi ġı ġóó. sèn nè yázıcıñ şindi nè yázıcıñ? sèn nèrde oturūñ? maraşá. o (18) ġètdi bire ġızım, ġocá ġedelī yirmi yèz yirmi sène ġeşdi ırahmatlığ ġideli. dı atcāzı (19) batasıcá ġanserden ġètdi iş yáрім. bacım da ġanserden ġètdi ocáĖdan ġiş ġiş. èlli èlli (20) yášında. adı batsıñ şindi ġanserden yán ġanserden ġedi yávrım_işdè. oncá ġanserden (21) ġedi.

- (22) ġız_èmine anañ ġèlmüyö mu anañ nèrdè?

- (23) ānadırdım, nè dèmeg_iġerdim. işde o zamanıñ ġünü öliyedi. şinnī şinnī şinni niyedi (24) o zaman. ū ġat iki ġat asbab_èdilerdi. aġacá maġacá dèdir şinni. şinnī millet

orī hēç ⁽²⁵⁾ bēnen yoḲ. év dolusu cēhi_édīler yá otáberi aļīler. bizleri hemen ōle gēlin_étdiler ⁽²⁶⁾ hēç. aman_işde pēr pērşán gēçinir. aman pēn pērşánnıç da görmedim şükür yávrım, ⁽²⁷⁾ om döT yáşında gēlin_étdilēr bēni on döT yáşınd agēlin_étdiler yávrım bēni. bīy ⁽²⁸⁾ sēne sōna kāmīl_öldüm. yá. şú éviñ sáábīdi şú éviñ, şú öreniñ ahacīḥa. şó da bizim ⁽²⁹⁾ babamıñ_évīdi şórdā kötű_év. o da babamıñ_évīdi. ōrdan ondan sōñamiye bīř sēne ⁽³⁰⁾ dé ordan maļlar iki_üz_üç yüz dāvar sır gēcesi gēssene inek dāvar hayvan. altını ⁽³¹⁾ süpüreceksiñ şó dālardan daļ gētireceksiñ odun gētireceksiñ diye éviñ_içiñ ⁽³²⁾ günnerimizde. şó dālardan ta şú ğarannıç yēllerden_ayálarıñ_öönlerinden. amān o ⁽³³⁾ zamandan çīḥīdig_işde cīerim. şindi dé bōle ğará olduḲ yávrım. esīrā. güçcük. ⁽³⁴⁾ güçCüçükden vérdiler yávrım bēni ğociye. bēm bīs sēne kēmīl_öldüümde durdüm. ⁽³⁵⁾ aḲīm başıma gēşsiñ hēvīn on_áltı yáşında çócúç méydána gēldi. aļlahıñ_örüsü, ⁽³⁶⁾ oncāci adam çócúç doğur mu o_dar işiñ içinde. anımıza yēmek bulamazdığ_ēlimiz ⁽³⁷⁾ dēmezdi ki. nigēn tēmsil zēngindi ğayımbabam yoḲluḲ ⁽³⁸⁾ görmedim_ırahmet_ossuñ_amma. biz davar_ālı süpürmeden daļ gētirmeden odun ⁽³⁹⁾ gētirmeden çócúyu görmezdiḲ yávrım. bāv.

⁽⁴⁰⁾ nēsginiñ_işlerini hēş dēme çócúum. burdan çápiye pambīā gēdeller_işde ⁽⁴¹⁾ évelden bēlli. ondan sōnamiye çalışmiye gēder érkekler dē diyerbekirá ayır saḥalā ⁽⁴²⁾ mahana gēdeller. pērşánnığ_işdē. şindi sahar şeyde pambīğ da ğalmamış ēkmīlermiş ⁽⁴³⁾ dīm. bu millet dīm, noļacáğ_ola dīm ğızım pavlıyá gēdī millet cáhaļ çócúçlar. o da ⁽⁴⁴⁾ ba éyice ğapanīmi, çoḲ yēri ğapanmışlar. şindi bēnim torun üş tenesi gēdī. tā ötede ⁽⁴⁵⁾ vāļ cāl dēller o başda év_aldılār kele şükür ğurban_öldüüm_āļlah yētişdirdim ⁽⁴⁶⁾ ōļannarıñ da aliş bēker, üçü dé bēker. işde pavlıyá gēdīler bēş vāsır döT güç. işde ⁽⁴⁷⁾ eşgeriye ücreti dīler ğızım. noļur döT yüz millón bir_ayda döT yüz millón_ossa ⁽⁴⁸⁾ daha évelde üç yüz millón hā noļi ki noļucú ki hēr_ihdiyeciñ noļucú çócúm ki. hā.

⁽⁴⁹⁾ eşgiden nođturduḲ ki yávrım nē. ğaz bi ğuTlı dēllerdi étekli gēyerdik. ğatıra ⁽⁵⁰⁾ bindirillerdi şuralara aşşā saçáļlaļlardı ğatırıñ şú taraFların_aşşā. bu öretmenimiş ⁽⁵¹⁾ ğızım öretmen. ōrdan ğatırıñ ğulāna bi tāne mahrama bālaļlardı şōle. bir diri doļanır ⁽⁵²⁾ gētirillerdi éve, işde gēlin gētirse ōle gēlirdik biz_ōle biráz ğayánızı burdan_aşşā ⁽⁵³⁾ ğundura şindi ğundura gēyīler yā. ğırmızı édik gēyerdik édik dēllerdi yávrım. ōle ōle. ⁽⁵⁴⁾ üsüdümüze gēydīmizi işde fisdan gēymīk şindi fisdan gēyīk, o zaman da üç_étek ⁽⁵⁵⁾ gēydirillerdi. aā bēlimizi bú_éteklerimizi çalardıḲ ğuşáḲ bāliyen ha şimdi gēne bālim ⁽⁵⁶⁾ mēn. bunu çihatmiyēnci ğoşmenini ğoşmen gēymī şindi çōḲ da. bēn de bu bacām

(57) sızı oġdūnuñ_uçún bunū çok bir çihardamīm. eñ ġalıñ basmadan dikdirīm hā ġızım,
(58) ōrdan sōna ū bahcāda o zaman cēhennem tostı diyerekden ġaFamıza ġeydirdiler.
(59) atamadık kine atak. ōle ġāldı çok ġalmadı bizim köyde ūimdi bir suntane ġalmadı (60)
böyle baūlı. aliye aBdē, ġarġa bir surī. diz_ōlum o zaman kēūgem_atiyedik bir ūiye (61)
varsak banġiye varīk ūindi ik_ūs kāhat bir_aylıġ_alīk, üç_aydan_üç_ayā. (62)
ġızım_atmıū_aylī. orīye varīm, ūōle bahīm bi tēnelik bina baūlı yoK. bil hoū olīm mu
(63) nahıū. o çóJuġdan sōna da atsañ_olmaz atmasañ zadan ġafama dayanamam ġafam
(64) sōġa hēç dayanamaS ġızīm. gözüm_arıdı ūó ġeline bir sıkdırdım gözümü. gözüm de
(65) arıdı aliye dikdirdim bir ġün de toġdura ġēdcim kēsmelidēpede ġalan. ġarmaycıġ (66)
doġdur vardı, doġdur ġetmiū. e nōturum, bahim nē bilim çócūm biz_iūde (67)
bōliyeg_iūdē.

(68) ġit ġızım, ġüle ġüle ġit. nē haġġım ġēūdi kī. bu yāna ġēdek dē bir çāy_ıçek. yörü
(69) haġġım ġēçsiñ. daha ūó ēriklīñ üst yānda bizim_ēv dē. ūinniā ġetsek biyekden bēlli
(70) bir çāy içerdiñ. ġeri mi ġēdiciñ ūindi yāvrim. aūūā maraūdan mı ġēldiz siz. nē diye bu
(71) durum nē duruma ġēldiS. hı. saġluñ ġızım saġlıñ ġüle ġüle ġet. ayāña sālīK.

- (72) sālīñ ġülē ġülē ġēdiñ.

- (73) saġlıñ yāvrim. ōpen saossuñ cjerim. biñlerce halel_ossuñ nē haġġım ġēūdi
bir (74) bardaġ çāyımı içseñidi bēlKi dē ġēçerdi. saġl ġızım.

- (75) ġet yāvrim ġüle ġüle ġet, ayāña sālīK.

-33-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kavlaklı Köyü

ANLATAN : Durdiye Terlik

YAŞI : 71

KONU : Karışık

- (1) hêle gètdim ğızım. boynumda kıráçlâma var ğoğlarına vurū işdem. ğoğostörö var. (2) ğemig_erimesi vār. ğurban_olūm ona. nè bilim. sağl ğızım. āñ búiýúk yá ŝo ğarı ŝo. (3) aha oturū. êKmeg_êtdim dè, êkmē bitirmişler. bize bazlama ğalınmamış. bazlama yeñ (4) dèmediler. bazlama ğalınmamış.
- (5) aleyküm sèlâm, hoş ğeldiz.
- (6) hoş ğeldiñ sandalıye var_orde otur.
- (7) anamī mı?
- (8) otur ğızım_otur.
- (9) otur ğülüm, ğel.
- (10) hoş ğeldiñ.
- (11) su sandalıyeyi. otur_ıncık yeve mi? anamī mı ğonuşdurucūñ? bahale. bazlama ye dè (12) ondan sōra sıcáĶ sıcák. yālı. köfdeden ye. köfdeden ye.
- (13) aha sèniñ çocúk verir_onu.
- (14) tamam şu birini sèn_aĶ. bir dè oña bir_eri èt ğel şurdan.
- (15) bir dè ğavın verek dè ğetsiñ ŝurdan kèsek dè ğıt tabaĶ yok mū?
- (16) bir tabā boşaldım yávaş.
- (17) köfdeden yemāñ mi ğülüm köfde dè ğetitTiriciK.
- (18) nurāy, bir tabaĶ ğetir dè şu saĶata yeysiñ ğız_iki tèk.
- (19) aña yevez mi?
- (20) ğelme mī buriye?
- (21) tamam.
- (22) nèy bè ğızım bèn nè ğonuşacām bilmiyóm kı.
- (23) hangi Ķonuda ğonuşacāmı sōle önce.

- (24) soy_adım ī tərlik. durdıye tərlik bənim. hē. yətmiş bire girdim. nē vīlim aḷlah bilir (25) onū da. ğavlaḲı. hē bəm bu köydenim. ğızım ūındikinden fargı_olup da əsgiden (26) davar davuḷ dutuyollardı, ūındi hēmi_orkesdirá var hēmi davuḷ var. hēc fargı (27) yoġ_əsgı dūınnerden.
- (28) ana ğəlinneri süslerken dərđiñ taman.
- (29) ğəlinneri süsleken mi?
- (30) ğapaḷı ğı.
- (31) aman_iūde bi taviḲ dūınñnen kəser. daḡaḷḷa. ūurdan daḡaḷḷardı.
- (32) kəpez_olurdu ğızım.
- (33) kəpez_olurdū, dikili olurdu, onu daḡaḷḷardı başına. ğuTnu zubunu ğeydirillərđi. ğölē (34) bindirillərđi. ondan sōna, aaz derttē ğöt hayvaniñ ğötünñ_úsdüne ğelirdi, ōren (35) hōtTekleri yánından saḷḷanırdı. iki iki tēne ğız dūtardı iki_rāāndan. biri birinden biri (36) bi yándan dutardı onuñ.
- (37) ğārdaūı başını çeker.
- (38) ğārdaūı başını çəkərđi. davıḷ çáḷardı iūde ğedellərđi.
- (39) atñ başını çıḡarırdı.
- (40) attñ başını çékellərđi ğārdaūı çekerdi əvel çócúm.
- (41) əyi annat diye köz_olasıca.
- (42) ayrı ayrı dē dē.
- (43) anam tēKer tēger aḲıma ğeliyō mü sēn bēnden_əyi ānadiñ. ānatsaniyediñ dē bənim (44) yánıma ğeldiñ.
- (45) ğız bāci bēn_asdiyem vaḷḷā bēn durdūm yərde.
- (46) ğülüm hasdāḷā zaraḷı_olmaz. bu bi hasdīm. hē bēn de hasdiyem, dil durüyō. dil (47) sāḷam dursuñ.
- (48) ayūá_pḷā.
- (49) ānatābilir. ğızım əveli var yá, əvel bir_avrat ğederdi. ōrda bir duyúrurdu ondan sōna (50) erkek saḷaḷḷardı. erkek varırdı, aḷḷāñ_əmrinen sēniñ_ıs tēmsil nē fadıma əūe fatma. (51) ğızıña dūūr ğeldik dēllərđi. ōrda ğızá hayāḷḷı ossuñ dēr bittirillərđi, ūımdı (52) ūey_ısdellərđi. tava çıçekmesi dēllərđi əveli. hēm̄men o ğıza o ğún bir tavá aḡıda (53) biūerdi yá ğazanda yá taváda oriye birikenner dūūr varannar ğız ğuzum yēr ğelir (54) ğedərđi. hāyılḷı ossuñ dēllərđi. ğelir ğederdi, əvelden_ōḷiyedi ūındıḲ vaḷḷā hēc_o da (55) ğāḷmadı.ūındıḲ oḷan ğızı biliyó ğız da oḷanı. āḷō dēdi mi ğedı.

- (56) şindikileri ğonuşüyö öle.
- (57) yémáğ_āynı ğızım, bu sāmēni çoğ_ōlan sāmēn dèrik biz dúyūne birikene. çoğ_ōlan (58) iki davar kèserdi. èvel ata binellerdī. aşşā ğızıñ anası aşşā örsē on tāna om bēş dāne (59) yól_asbapı örerdi.
- (60) atlara bālaǰlardī.
- (61) top ğétirmiyenen, o om bēş_at düzöldü mü birer tēne şeyiniñ yúlarınıñ (62) bāzınıñ_āltına bālanırdı. onu o ğızdan hēdiyē_édellerdi. tā onū şēdellerdi, bāzileri (63) durumu oĵan üş tāne bēş Tāne dé şey édērdi. siz bilmessīS, terkībānı. ucú püsdüklü ğō (64) boncūnan terkībā édellērdi. onu bālaǰlardı aTlara ireli ğelen hanğısīse üş Tānesine (65) dörT dānesine ondan bālaǰlardı. ō şartıdı. ondan sōna soñunda haleye düzülene birer (66) tēne mēndil daǰırdı. dipden başa daǰdıllardı. şindik mēndil mündül қақdı. (67) daǰtmüyüllá. haleyiñ başındāna éyisini vèrillērdi, ondan sōna ğısım ğısım ğısım birer (68) mēndil vèrillerdi. onnar haleye düzülürdü. èç örmezlerse on tāna şey vèrillērdi tura (69) tura. bunnar bilmez turiye de bilmez bunnar. top ğétirmiyenen örmiye örellerdi, ucúna (70) dā ğayış dikellērdi.
- (71) érkekler_oyñardı.
- (72) érkekler siñsiñ_ataşını ğayállardı şoriye doĵanıllardı, önu düyöm nasıl cánnarına (73) hah dēdi dé bēri biri bēriden varır da bacāna vurdu mu doĵanırdı şāp şárpıltısı (74) duyúlırdu. o bacáKılarına dus çáldırılıllardı ğeldi mi.
- (75) döyellerdi.
- (76) hā öyle döyellerdi ğızım, şē televizonu ğinamañ lókusünen_oyniyenneri. bunnar da (77) öyle bi édērdi.
- (78) o bir_oyúnumuş. oyúnudu ğızım siñsiñ oyúnūdū. èer ğücü yēten tēmsil bē saña (79) ğücüm yētdi, bēn seni_aldım mı ataşınıñ_üsdünē_atdım mı sēn tēkerleni ğēderdiñ (80) şoriye öte. ataşınıñ siñsiñ_ataşınıñ_üsdüne atallardı döş yōdu. şindik bit tāne öle (81) ossuñlar döşüller.
- (82) oyún.
- (83) hā oyúnudu. bişey dēmezlerdi birbirine. sem çıhārdıñ bēni döyerdiñ. bēim_èlimdānı (84) ötáhlı alırdı, sēni döyerdi, o onu işde onu ona bacáklarına vurullardı. oyúnudu öle. (85) ölen_oldu mu yēmāni vèrillērdi sāmēniñ. sāmēn yēmēni yērdi. avratlar buĵaşıñ şindik (86) avratlar varıyır oturüyür sandaĵeye. èvel sandaĵēde damiñ

başına böyüg_ avratlar õne ⁽⁸⁷⁾ düzülürdü. cáhallar saf saf saf saf boy sırasinen_ardına düzülürdük. şindi şúrda dur ⁽⁸⁸⁾ deseñ durmüyóllár, güzelcĩñ_õneç. ⁽⁸⁹⁾ èvel_õliyedi.

- ⁽⁹⁰⁾ èvelde õle.

- ⁽⁹¹⁾ yere è damiñ başına çihallardı, bir misāit tēmsil şú bēnim_ēv düün_ēd olucú, bi ⁽⁹²⁾ düşsek. duļunda samannaç damı var, samannıK damına çihallardı böyüg_ avratlar õne ⁽⁹³⁾ düzülürdü diñelirdi. güCcüç_ avratlar ğısım ğısım düzülür sēyrēdellerdi. onnar ⁽⁹⁴⁾ érkekler_ oynardı avratlar sēyrēderdi. şimdi baç avratlar da haleý çekiyör tēmsildē ⁽⁹⁵⁾ çekdiler nè datlı. aļ ğızım soy da. õ gün millet sēmen toplanır, õlan_ēvi gēlir ğızı ⁽⁹⁶⁾ almiyá. ğızı ata bindirillēr.

- ⁽⁹⁷⁾ ğız bērbere gēder bērbere.

- ⁽⁹⁸⁾ èvel bērbere gētmezdi añşá.

- ⁽⁹⁹⁾ şimdi diyólar saña.

- ⁽¹⁰⁰⁾ èvelini sorū.

- ⁽¹⁰¹⁾ èsgikĩ şindiğ_ allaha şükür, hērşey varlık. èsKiden yōdu ğızım, dēzzeñ neçe şahır ⁽¹⁰²⁾ şuhur oraKlar bişdi èllinen şeynen tarla. şindiğĩ o èsgiki bişdiñ tarlaļları doļanamam ⁽¹⁰³⁾ bilene ablam. èsgi õyle.

- ⁽¹⁰⁴⁾ añşiyenen bēkiri dē èşe bāç dērdi.

- ⁽¹⁰⁵⁾ búyóg_õlu, añşá bacıma da bāç.

- ⁽¹⁰⁶⁾ ğardaşım dēdi ki ğardaşım, seni dēdi desdiye sararım dēdi baç bēnim yanımdan ⁽¹⁰⁷⁾ biçmīseñ dēsdiye saļarım dēdim parçám_aylı. gēndi sīciye gētdi bēn de arha sıra ⁽¹⁰⁸⁾ vardım. bēn diñeliyōm şõle bēn sēnnen bir dēhakini sümem dēdi paşalar. bir dēha gē ⁽¹⁰⁹⁾ şēçtmedi. tarlada yārdıma gēldi. çoğ ğızım çoK gara_ün gēldi gēşdi dē işde, günümüz ⁽¹¹⁰⁾ gün böñkü gün, saat böñkü sáhát.

- ⁽¹¹¹⁾ gēt ğızım gülē güle gēt.

- ⁽¹¹²⁾ gülē güle gēdiñ ğızım.

- ⁽¹¹³⁾ yēmek yēseK çáy_ışseg_ĩ olur_amma. hēç_ossuñ gētdiñiz yērdē dūşeñ_aañ_o ⁽¹¹⁴⁾ zaman. āç gēdiyósūS.

- ⁽¹¹⁵⁾ hēmen_ışı var gēle dēdi bir ğayfe bişitdirirdim yēmeK hazırıadırdım, èkmeKden ⁽¹¹⁶⁾ şindi kaçdığıdı ğızım daha. saşsuñlar, bē onna kimi gēlin kimi ğardeş kimi.

- ⁽¹¹⁷⁾ gēlini ğızı ğızım gēlini.

- (118) ikisi gızımıdī, ikisi de gèlinimidi birī de ğaynımıñ_avradīdi, saâssıñ (119)
aḷḷah_orazī_ossuñ. ğoḷḷarım ārī baā da ètdirmediler_üş dörT dène aşdım gèndine.

-34-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kemallı Köyü

ANLATAN : Gönül Gök – Mustafa Gök

YAŞI : 73 - 83

KONU : Karışık

- (1) gönül gók. yètmış_üç. è nõtum_işdē, doğdura gēde gēde yášımı õrendim. bu (2) yánnım. çoğ_ārī.
- (3) kireşleme var.
- (4) kireşleme. ameliyet dēdile. on da ğorhúyóm. dołaniyóm dē çekiyóm şeyin sancısını. (5) èvet, sèn nērdāhī õretmensiñ burda mı? amā. buyúr. aman yávrım nè bilim bēn. (6) biliyóm mü ki.
- (7) bilirim. on_áltı yášında.
- (8) èvet. ğızım nè bilim bēn. ğız yávrım bēn_unuTdum gētdim bēn nè bilim.
- (9) vār.
- (10) ğız ğerāk mi çócúm bunnarí yáziyóñ? iman yā rēbbi yā resūlāllāh.
- (11) türkü sōleñ.
- (12) sandālıyeyi vèriñ sēvler. aman yávrım yanımızda nè var, yázzık diyāl mı saña, bu (13) nēççe var burda olduñ.
- (14) var zahar nēsine ğerek. õle mi? bēnim_işde musdafa gók. èvet. bēn sēksen_üç (15) yášındım. aynı köydeniK. bēnim şōle. bēn yırmi iki yášında èsger_öldüm. ondan sōna (16) yırmi üç yášında ğēldik. ève iki sēne sōna, işde aynı õlē, bi sēne sōna evlendik. yīmi (17) dörT yášında evlendim bēn. yırmi dörd_ay. èvet. yīm dörd_ay. asgerlī nēdecēñ (18) sorma hā.
- (19) aha biz ğēdiyók babā. bibī ğüle ğüle ğalıñ biz ğēdiyók.
- (20) çócúm daha dur burda dur daha ğözüm ğīS.
- (21) bibi bēnim_işim bēlli olmaz, bēn sabānan.
- (22) èFendim başğa bi_şey bilmiyók. biz bałıkesir burhānede asgerim bēn. ondan sōna (23) isde yīmi dörd_ayı orda ğēçirmiş_öldüK. vazífem olarağdan

ınzıbatlınan gēşdi ⁽²⁴⁾ gülüm. ınzıbatıdım bēn. hēye. ınzıbatlınan gēşdi günümüs, ēvet. ōle bi_şeyimiz dē ⁽²⁵⁾ yoķ. yoķ. Jánım_ōle oľursa da o çōķdā.

⁽²⁶⁾ ũsteymenim varığı bēnim, bōlúķ ğumandanım. biri çōķ aramız düzgürüdü. bir ⁽²⁷⁾ ğün bēn yáyán Őeye Őım hēş dēmek bir hayvána baharıķ bis. ondan sōna onnan baŐğa ⁽²⁸⁾ bir vasımıs yoķ, ğēndi biner ğēndi binerken bēn hızmēt yáparım. yánī. hēye. bir ğún ⁽²⁹⁾ çōķ darıldı baňa. çōķ da ũzũldüm sōna dēdimkiņē bēn isdemũm dēdim. ũsteymenim ⁽³⁰⁾ bēn_ısdemũyōm buriye bēn burdan ğēdecām dēdim. ğēdeŗseñ ğēt dēdi bağ darıldı. ⁽³¹⁾ baŐğa da bişey yoğ yáni ōle bişeyim ōľmadı bēnim. oľmadı.

⁽³²⁾ ğēşlīmde. biz ğēşlīmizde ēfēndim çitcilīle ũraşdıķ. yánī çitciliķ odnan ēkilen ⁽³³⁾ ğara saban varıdı. ğara sabannan ōķũzũnen çit sũrerdiķ bis. ēvet, onnan_ũraşdıķ ⁽³⁴⁾ bis.

⁽³⁵⁾ çōķ, çōķ. avcīm. çog_avcīm. kēklik, dā kēklī avľardıķ biS, ğara kēklik. ondan ⁽³⁶⁾ sōna tāvşán_avľardıķ. ē ondan sonā Şey tāvşán_avľardıķ. alnım yahın durdüm nē ⁽³⁷⁾ nurhaķ. nurhaķ ğoľuna ğēderdik biz bu dāñ_ēsene bu ēngiziñ_arhından ğēderdik. ⁽³⁸⁾ ōrda ālemīmizi sũrerdiķ biz. yōğ_ōle bişē. ōhō, o çōķ. biz bir dāvşanı ğıvradıķ mīdi ⁽³⁹⁾ dōrT yēdi sēkis tēne çıľhar dāvşanıñ. şú arħası arħasına ğēlir dāvşanıñ Őōle ōmũze. ona ⁽⁴⁰⁾ sig_ona sıķ. bu dā arħasında ha. bizim bunnar mazete ēyice oľmaz. bu dā arħasında ⁽⁴¹⁾ oľur zātán. onnarı işde bişiridik. yēdīmizi yērdik yēmedīmizi osanırdıñ. on_alı on ⁽⁴²⁾ yēdi ğün dađāñ_arħısına dururduķ biz.

⁽⁴³⁾ ōrda o zamannar Şey yōdu. cáním_ē sācılıķ soľcũľuķ yōdu. çōķ ırahatıdı ⁽⁴⁴⁾ ortalıķ. ōrda kũrd_ēvleri varıdı kũrd_ēvleri. ō o kũrd_ēvlerine vardıķmīdi aha Őōle ⁽⁴⁵⁾ dēpesine alıľladı adamları. ōlesi bize ırābet yápaľlardı. sōnadán bu sācılıķ soľcũľuķ ⁽⁴⁶⁾ çıķdı. ortalıķ māfoľdu çıķdı işde. yoķ yoķ yoķ oľmadı. hayır yoķ. ōľmadı. biz hēç ⁽⁴⁷⁾ ğētmedig_ona. yoķ hēç, duyduğ. Őōlē_oľmuş bōľ_oľmuş dērlerdi yáni biz ⁽⁴⁸⁾ ğēTseg_ōlũmũden dōnmüş dēğalik. yoķ.

⁽⁴⁹⁾ ğēçimi aynı ıramazan cēviz_ũsdũ haliliban. ēvelce çiTciliķ, Şindi çitcilī ⁽⁵⁰⁾ bıraķdıľar tũn cēviz ũsdũne. bişim Őeyimiziñ ğēçimimiz sālardan yēnimiz bũ cēviz. ⁽⁵¹⁾ ondan sōra ikindin savľardıķ bayā. yoľlarħan, ē tabi tabi. kōy halķı ēfēndime sōliğem, ⁽⁵²⁾ Őindī orduda Şey bilisi asger_olũyō kōyde. kōy halķı birikir. kōy halķı bũtũn bizi ⁽⁵³⁾ yoľlaľlar tā burdan Şeye ğadar, ābayır kōyũ var şú tarafda. ta oriyá ğadar oriyá ğadar ⁽⁵⁴⁾ yoľlaľlar. ōrdán ğēne ğeri toħalaşır ēlleşiriķ, alľah sēlāmet vērsiñ ona ğũvenme hani ⁽⁵⁵⁾ bis maraşá ğēderdik. maraşá biz bōle Şey nērdiyēdi kidē, biz yōrũr ğēderdik. doķuS ⁽⁵⁶⁾

sèk sahatde varırdıK maraşá. yá dohuz saatde maraca. bi faydasıS. o zaman yoK bişey
(57) yoğ. hęc. ğuş_uçmaz kènger ğaçmaz dèmiş bu dādan kim ğèdebilir kī, kim (58)
ğèdebilirdi ki. bōle, yōlcá ğèdèrdik.

(59) hayır bilmūm, yōh bilmūm ğızım. hęc bilmūm bè. yōk. hēc_ondan sorma (60)
bi_şeyler. yōk. abāv. ē. bağ siz maraşá mī ğeccáKsīz? şeyiñiz mı vār, arabañız vār. (61)
ğaş ğişisīS? yoK. yoğ, bèn yānī sōrdum bōle, cānīs saāssuñ. baale. ğağ birez cèviz (62)
ğètir bahim. siz dè saālıñ.

(63) halil kāye ābáyli.

- (64) ğurban_olūm sèn_èmret ğızım, ğızım ğızım ğözünü sévdīm. baker misiñ?
şō kım? (65) māşállah māşállā.

- (66) hēs bişè olmaz. şindi şó aşşāhı yoğ var yá köy_ıçinden bi yoğ var. ha o
yoğdan dōru (67) vardīz mīdi haliliñ kāyeniñ èvi bu dèpeniñ_üsdünde. bin ğoğlu biñ
ğoğlu halāli (68) hoğ_olısuñ. çok saāluñ yāvrim.

- (69) saāğ saāğ.

-35-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kertmen Köyü

ANLATAN : Hüseyin Tilki

YAŞI : 79

KONU : Karışık

- (1) bèn albısdanda oturúyóm yávrım. buralıydım_amma bèn çıhıısdım burdan. bi_sene (2) olüyó işde. bèn burda, tabi. édeme sor.
- (3) yètmişñ_üsdünde amma bilmıyöm, yètmiş_üç mü yètmiş bês mi õle işde oraıar?
- (4) vaııllaha bılmıyöm geç mım nè gāncım bire yávrım.
- (5) bənim_ufām_ışde bu da bācım. hē.
- (6) yok bu sarıgözele çalıındı.
- (7) asıl kərtmenni bizim hēpimiz kərtmenlık dē işde buralarda oturüyös şindi.
- (8) bu sarıgözele çalıındı bu bu köylü sayılıyē. bācım_orde oturüyö amma.
- (9) hē cānım.
- (10) aslı işde bunnar da bu taraFa çalıındı yāni bu taraFa bura mıııdarıı, hē.
- (11) vaııllā ġardaşıım_annatsıñ bənim başım_āriyır cānım. tabi tabi.
- (12) yāni geçmişleri sorū yāni dī yā.
- (13) bē bılmüöm cānım.
- (14) şú köprüyhadan hopııyānı mı diyör_ola bū.
- (15) yā ġorııma ondan õlesi işde ġorııma o dēviri ġetmiş yávrım şindi başga (16) dēvir_alııllaha şúkúr. hē. vaııllā bənim_aıııım yətmüyö, bē ġaFayı üşütdüm. saıısasıñ. (17) bənim adım bir türlü edemiñ ki bir türlü.
- (18) sēn sēn yeriñde otur. bèn doııuz_otuz_iki dōomlüm. üseyim dilki. hasan_üseyin (19) dilki. yā hu işde nasılı var mı? horanta yoıııar ġeri dē ġelirdiñ başdan baş.
- (20) çēntesine bildi ġadar yoıııardı.

- (21) yōh yōh, davul dā bişiyē yōdu, bēlhī de ālāyān da oļurdu gēden dē gēlen dē. yōķ. (22) olmazdı, bizim burda ōle bişiyē yok. toplanıllar sabānan kēm dē ğoru ğoñşu toplanıllar (23) asgelleri yollar, ğaş ğişi gēdiyorsa.
- (24) uurlaıllar ğor gēderdi.
- (25) gēliken de silāh milāh sıķallardı ēvel bilmem niē, şindi ondan bē ēsgisimi ğalmadı. (26) gēne isdirahat_ēdiyōr çıķmıyōr çıķmıyōr. ōle gēdeh, gēden gēlir. ēvelde olay_oļurdu (27) cānım olay_ķōdu ēsgiden dē şindi şūhur ğalmadı yāni.yā hu nē diyem.
- (28) zaten çoğ_annataciñ onuñ birini annāT_işde sunuñ sunnar vurmuş diyeni. yāni (29) bāziyi vahat gēçirmeğ_uçun annadır da, onuñ bir mislini aķlına gēlmī. yā hu olay da (30) oļurdu işde, ōlen dē oļurdu.
- (31) yā hu ğorunūndan bēnim vahdım gēçmiş, nē du ūyhuyū da yitirmissiK.
- (32) ramazanı. ēet. bayram hērkeş yūtan dutūyōr ondan sōnra da cāmıda bayram (33) namazını ğılalllar, çihalllar hēpisi başdan başlār, bōyūķler başā durur, bayramlaşır. o dā (34) nē ğadar halğ_oriye ğirīse hēpisi birbirīnen bayramlaşır, ucūndan çihalllar çōķ (35) çōķ arħadan da gēlir biliyōñ mu, hēpisi birbirīnen bayramlaşır ğonuşānla. o ēkseri (36) (37) ğonuşmiyen dē ğalırsa ğalır, onu bilmıyōķ yāni.
- (38) ordan ğabırıāa gēden gēdēr. gētmiyen ğeri dostū.
- (39) ōtebēri aııllar ğabırıāa gēdelle ğabır ziyāratī yāpaıllar. ordan gēder hērkeş ēvine (40) gēder_işde. toplanır veyā toplanı dālııllar. dışarıdan biri gēlişse mūmkün_oıdu (41) ğadar aarlamıye çalışılıllar yāni. buranıñ_adamı misavirā dūşğun. sēveller, misāviri (42) sēveller. ēvel bizī kērtmen. şindi bizler sarığüzelde oturrūķ sarığüzelli oıduķ şū anda. (43) buranıñ yeñi şeyi kērtüş.
- (44) şimdi oriye bir_adam bir ēv yāpiyōmuş, yāv sen bō ēvi yāpamañ dēmişler. (45) dēdiler yāni biz bōyūķlerden duydūmuza ğöre. yāv bēn bunu kēte kēte yāparım (46) dēmiş. ondan ğalmış kērtmen dıyōr. burdā ēsgiden bāşdan maļciııdı, ondan sōrā (47) bācılıķ, az çoķ tarlañda nē varsa onu ēkāñ biliyūñ mu. zamanına ğöre ēkāñ biçeñ. (48) (49) şindi o aıışı bitdi.
- (50) ğurbet bizī ğurbet.
- (51) bālū da bir maraz gēldi. bālār da bitmeg_üzere. tarlaıarda hērkeş_işde ēkip biçip (52) yiyōr_işde az çoķ nēyise hērkeşin_ēlinde babadan ğalma nēyse onnan_ūraşiyōr.
- (53) būday bū.

- ⁽⁵⁴⁾ bũday  ker biçeller bũda başga  le bi_şey olmas.
  - ⁽⁵⁵⁾ g nşler yok ġızım g nçlerġ. g nçle ġurbetde, s de b le d deler n neler var.
  - ⁽⁵⁶⁾ şindi  kmede g s nl . g Bre b laalı diy llar, heç bir g lir g tirmiy  diy llar.
- y ni ⁽⁵⁷⁾ h men h men taġlaarda t rg  d ller,  o  aġmiy r. dışarı  alışmiye g d  g nşler.  l ⁽⁵⁸⁾ ş le şirketlere gidiy lar, bilmem niniy llar h sılı k lam burda ġalam  o  ġalmadı. ⁽⁵⁹⁾  vel g çidi g çi. ġara a acı varıdı. s r varıdı, s r maġı işde. bilen zor kı bilm y m ⁽⁶⁰⁾ onu. bir hajda bi s ne  oc ġ_olur g l ġ_olurdu. b lge ġatır n se biliy n m . şindi ⁽⁶¹⁾ araba  ıkdı on  da  o  azaġtdılar.  vel_ k zden s rellerdi şindi  iti d  g l nen ⁽⁶²⁾ s l y lar bilmem niniy llar. moturunan s r y llar,  hiri d  olanna. az  o  bi y  hu ⁽⁶³⁾ g lir diyeceK bişiy  yoġ_amma işde herkeş k y n  tergiyep g demiy  burda. y sa ⁽⁶⁴⁾ g lir vereceK bişiy  yoġ ř  anda. herġeř g demiy r y  hu, g şlerde  o  ş hre ⁽⁶⁵⁾ g çiy r zatı.  oġ_adam g tdi.
- ⁽⁶⁶⁾ saġal aġlah ır zı ossu  s nden d . saġal.

-36-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kılağlı Köyü

ANLATAN : Selahattin Özdemir ve Ailesi

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) buriye bértiz dêmeleriniñ sébebi işde yáylá olduundan sōna târihî bir yêr öldündan (2) bértiz dênmiş yāni. bê yétmişdiyém. torum bu évet. seļahaTdin özdemir. şimdi ēsgiden (3) bizim köyüñ ik ğuruļuşú aha şú ğat görüküyö yá, o ğatiñ arħasına ğuruļmuş. ondan (4) sōna da ğene ğeri buralara işde buríyá énmiş buriye yelleşmiş. ğeri dē buriye (5) yelleşmiş. bēnim çóluḶ çócúk bit tāne burda yánımda var. bit tānesi dē maraşdā (6) fabríkada çalışî. bir dē ğızım var, ğız da maraşlı. üş dēne çócúk var. bēn işde çifcilik (7) ireçbállık, nè yápıcıñ, dünyáda. ğyarí da ğayrı da zatı ihdiyálladıḶ. çólüñ çócüñ élini (8) gözlüyók. aļ lan. dehá şó õretmen şú imam. şó da õretmen dehá ğeri_arħadāhı hā, (9) nūrinin_ohuļu da orda yá. sālíg_ocā yoğ, oħuļu var iki tāne oħuļu var buranıñ biri (10) irelide oħuļuñ biri dē burā. niki dē cāmımız var ğene cāmı orda biri aha da biri. kóyüñ (11) én yāni én mērkezi yeri de bura. şindi nērden bir_adam ğağsa ğariB ğurába, buriye (12) bulur. sālíg_ocā yoḶ. şimdi sālíg_ocā áha bunuñ_irelisinde cāmızlıda var. bi dē (13) ğene bunuñ öte işde budaḶlı var, orda var. biz dē işde bunna onnardan baríniyúḶ.

(14) siz budaḶlıdan ğeldiz hērhaļ hî? tāmam. sarıçúhurdan ğeldiS. ēvet. õlé. (15) çiharıḶ, çiharıḶ yā tabî tabî. aha şú görükem baḶ, aleyküm sélám. şú aradan diha tafırdı (16) ardışlıḶ görüküyö. bunuñ bunuñ şõle sā tarafında bir dēre var, ğayápıñar dēller. õrda (17) bis süyümüz var ğatiñ aļtından ğelir hani. buz gimi bõle, ğarpızı at içine, ğarpızı (18) çatladır. oriye göçerik. sōna yēdi ğuyunuñ dēvāmı işde buriye bēlli, çalıbaļma var (19) ğızılığuyú vār. aha bu irelide üç ğuyú var, hēp ğoyúlar var. oraļara yáyliyá (20) göçülür_İşde göçeller yāni. tabi, ğuyúlarda su var. yō ēsgiden kürTler ğelirdi (21) bağ_oriye aşiretler. şimdi aşiretler zēngin_oluncā, onlar tērgedi ğayrı işde bizim (22) köylüler çıkıyö. yōsa ēsgiden oriye bizi basdırmazdı kürTler ğoymazdı. yáhu (23)

olmaz_olur mu oluyor tabi. olūr. yōġ, olay da ōlmadı dā, olay da olmadı, yālīz_ışdē (24) bizi gēndiler saħīb_olurdu orałara yāni vērmezlerdi.

- (25) hizmet nēy_amcā. yō.

- (26) ōle işTe. hā yā nēneler gēldi aha bi tafā. yoġ, yörüsünler yāv bitī ayáĶları açılısıñ.

- (27) gēldim cánım hoş gēldiñ. iyé diyeK dé iyi olaĶ cánım otur otur sēn. ġızım iyi olaĶ (28) da éyi diyák de.

- (29) daha yášlısı daha var da.

- (30) hasdiyem canım_asda olđum boon. saolasiñ. yoġ yoġ_otur bēn diñelīm. yōĶ yoĶ. (31) otur_aha şuriye dé o otur.

- (32) otur sēn.

- (33) bīS, elli āltıda evlendik. elligence altıda evlédik üç sēnē evli hayát sürdüm ondan sōna (34) asgere gētdim. gēne gēri dē otuz yášiyene ġadar çócúġ_olmadı otuz yášından sōna biz (35) gēri çócúĶ sāhibi olđuġ.

- (36) durmadı, durmadı çócúĶlār. ondan sōna soñunda üş tēnesi durdū.

- (37) asgere gētmeden öncē çócúġ_ossuñ diye erkenden_evlendim dé o da alļah (38) vėrgisīmiş hēç_olmadı.

- (39) āltı tēne çócümüz_öldü, üş tēnesini ġöydu. hā, soñunda soñunda bu içünü (40) durdurdu.

- (41) bizim ēsgiden bizim düünner var yā bizim dúünner ná zāman ġuruļ dururdu diyim (42) saña ki cümörtesi ġuruļurdū.

- (43) bahale şō şeyiñ evini gēlik mī_olā, onnarınan barabar mī_acabā?

- (44) çarşamba pērşembe ġünü gēlin çihārdı yāni bir hafda dúún_olurdu.

- (45) pērşembē, cümārtosu, cümāyā de.

- (46) bacı biSim şeyler gēlik mī_olā?

- (47) ondan sōna yēngē dēller hani yēnge bindiriller aTlarā.

- (48) sēn maraşdan mı gēldiñ?

- (49) gēlinini de ōnüne bindiriller_atā, o şekilde çihā sīhā sīhā götürüller. ġüvā dé ġüvā (50) da bī yerà pusar évıñ bi isine, évıñ bir hórüne. gēlin énerken kūt bi tuváĶ sīhar.

- (51) silák sīhar yās tātıl.

- ⁽⁵²⁾ օրդան ինձի ևե ցօրար, իժԵ ցեժլեր շահիլլար զա յասձին_ալիտինա տաց վարր. զա իր ⁽⁵³⁾ տուկեձրձրԵլեր. իզիմ ձւոններ_օլիլեձի ևել. ինձի ձե հեմեն իր տաՔսինի_իլլե ⁽⁵⁴⁾ ցօյոյլար, հայձի իաղիմ. նե ձիլօն իեն կի. իօնա, աձնան ցեձերկեն_իժԵ իր տանեսի ⁽⁵⁵⁾ շեկերձի, իկի տանեսի աձին յանձն յօնձն ձտարձի ցելին ձւժժւրմեց_իլլեն. ևֆենձիմ, իր ⁽⁵⁶⁾ շիլհարձի օնւնե իրի իշե ձտարձի իր իձ ձեյնեկ մւյնեկ ձտարձի հանի թարա ալիլլարձի. ⁽⁵⁷⁾ իրձն իժօրիլե վարձին մի օ իր ⁽⁵⁸⁾ շեվիրրիձի, ցելին շիլհարձի թարա վերերեկ ցեձերձին. ևցցիձն ⁽⁵⁸⁾ իօլիլեձի.
- ⁽⁵⁹⁾ վարձի շանիմ. իեյազ ձալիձի ևելձն, ինձիկի ցիմի. հերկեժին իեանձինի ալիլլարձի իժԵ. ⁽⁶⁰⁾ իձձեձին նեյսե օ օլրձւ, իեյազ յօձւ. ինձի ալիլլե իեյալիձի օ ձան հեթ ցաթալիձի ⁽⁶¹⁾ իօլե. թեմիելի, թեմթելի նելի ցւեձելձի իժԵ.
- ⁽⁶²⁾ աղա ցիլին իաժինձա իեկլիկ յօրւ.
- ⁽⁶³⁾ ցինամ զա իժԵ.
- ⁽⁶⁴⁾ նե վիլիմ ցաձասին ⁽⁶⁴⁾ ալձիմ. յօրւն_օտարաՔ հեր իշեյե իօրձն հեժ ձե օլմասսա ի իժօրե յե ⁽⁶⁵⁾ իարի. աթանին. օլր իմ յա իժիլլեյա ցելիլ ձե յօրւ օտարաՔ իեժ ձաՔցա.
- ⁽⁶⁶⁾ ցեձի յելմեձի.
- ⁽⁶⁷⁾ յօլ_օթե.
- ⁽⁶⁸⁾ իժիլլեյե ձե մի ցեձի?

-37-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kılavuzlu Köyü

ANLATAN : Fatma Şimşek

YAŞI : 78

KONU : Karışık

- (1) sèsi mi ona mı alicîñ? bahale nè diyecîm, èvlendîmî mi sorúyön? ādım bènım fatma (2) şımşeK. ğılavızlı kóyú mèlmemeketi. ādım da yáşım dā yètmişdeyem. yètmiş (3) sèkizdeyem.

(4) hā. nasıl_èvlettım bèni bènım_anam. dādāā çóbanıdık, davār ğúdüyödük. o da (5) bèndē, birbirimizē, ğıs sèn baā ğelî dèdi ğavaļda. tañrı cániñ_ālā dèdim bèn dē. (6) èsgiden bölıyedi yávrım. tañrı cániñ_ālā dèdim ğavıļdan ğavállı_adam baña ğız (7) ğeliyö dī. bèn dèdim ğaváļıñ_āl ğafañı ğırarım bèn varmam. çóban da dèdim sèn (8) çóban bèn çóbanım dèdim. āşám bábama dèrim sèni dōdürrüm dèdim. aman dème (9) dèdi bèn şeni alımm dèdi. işimiz dē öle ğızım dāda. néyse yán_adam ğúvèrmedi (10) pèşimi. bābaña dúırcú saļarım bē seni alırım. yörü sèn saļ bèn dē saā varırım dèdim. (11) duydū? sōra ğelin_olduK, ğendi āsgere ğètdi ğelmedi öldü. bèn dē ği bū buna (12) vardım_ışde buna vèrdiler bèni. èsgerlî dōT sèniyedi ğızım, hēc ğelmedi.dōrT sène (13) ğètdi āzı āzınā hēc ğelmedi. bèn_orde ğendileriñ kölesī_öldüm. èkin bişdim şeleK (14) çekdim ğaynaniye ğayımbābiye hèp hızzat_ètdim. yok. savāş muvāş yog. orda (15) hasdā_olmuş, orda toKdurļa bānda bişē çıKmış yármış_ölmüş. bölē ğeldi künye. işde (16) bölē èvlendik köylük ğıSım köylük. dāļarda bōdük, dāļarda işde buluşduK vardıK. (17) sōna bölē. öle èvlendik. hēc görmedik birbirimizi dē. çócúKlıuım da bènım bābam (18) üç_èvlīdi. iki tène anaļıdı, bir dē ba anam varıdı. nasıl. èlime bir dürüm vèrir davar (19) ğèt öļā ğèt. büyüduK ğızım köyde. duydū. çóbanığ_ètdk yávrım annımdā laF (20) mī_ataK şındı? başımdan bir_olay ğèçmedi işde bölē çóbanın_ördā buluşduK (21) ihidiyārħene. o da vèrdig āldıK. èsgere ğètdi dōrT sène ğètdi ğelmedi ğelmedi ha. işde (22) bölē. çócüm bènım şındı dōrd_ölüm var üş dē ğızım var. ğızın birisi dē öldü satı (23) ğanserden. ğelin dē öldü ğanserden yávrım. hēřif dē öldü ğan.

(24) süyümüzü biz bir cehan ğırañdiyediK ğızım ğılavızlıdiyediK. hër şeyi dè (25)
inālet_öldü. sèl basdı évimiz barhımız, bağımız bahcımız diyeti bõle gètdi ğızım. (26)
ānadī? köyde köylüdük. çórúm çócüm bunnar varıdı. köyümüzü su basdı, bu maraşá (27)
gèldik. köyü su basdı. òrdan yèr vèrdiler āfāat_évine çıñan çıKdı. çıKmiyen dè (28)
maraşá gèldi. biz dè maraşá gèldik yávrım. évimizi köyümüzü sèl basdı bizim. cihan (29)
ğırañdiyedik. düme düz_öldü. şindi, barac_öldü barac. barac_öldü hā ğılavızlı (30)
baraj_öldü köyüñ_üsdüne aldı gètdi. şindi barac, baraC, mènzelet baraçī başğa (31)
ğılavızlı baracı başğa ha. aşşāda. işde bõle olay gèşdi bu nēniyeñ başından. hā dāda (32)
davār güderken çóbana vardıK çóbana.

(33) yā. düünüm mü? düünümü hō, dünümü bõle çóbannīnan_aldıK vèrdik ğız bèn (34)
davıllar dūdákler zurnağar hēr köyden bir sāmēn gèlir lañ lañ lañ lañ. hēr köyden bir (35)
sāmēn gèldi ğızım düüne. bizim köyümüz_öliyedi. kèrpenniden sarıçúhurdan (36)
davılnan gèlir davılnı ğa şúra dolár. yémekler içmekleğ, hani düün mü édiyöler (37)
götürüyörer sağona èrkisi olmasın düün. üç_öönüñ_üçüne yémek vèrillerdi ğızım, (38)
vèrirdik. ānadī düünümüzde. nohuTlu nohuTlu. düün, cümā günü başlarık, (39)
cümōrtēsīnācā bāzi de zēnginne bu cümā başlar da gèl cümā gèlin_ēndirillerdi. (40)
hānadī? köyüñ ağıyeni bèsellerdi yávrım, köy yazılarda yaz gèldi mi yazıda (41)
pağazlarıñ_arasında yátağlardı yazılarda. damlarıñ başında. bēnīne üç gün gece günüz (42)
davıl çaldığardı ğızım. ataşınān siñsiñ güleş güleşiller. adā yīyiyöller_ataş, (43)
yāñıliyöler odun kütük, bu yānnan_o yānnan hoplağlar cāhāğlar, o yāndan bu yān (44)
hoplağlar. siñsiñ_oynağlar. davıl vuruğu vuruğu vuruğur da gèlin ğızğlar düzülür sēre. yā (45)
haleyler çekilir. güleş yápağlar. yālı güleş şedeller. güleşde ğazanana şavğar vèriller, (46)
para vèriller. e köy_öliyedik ğızım şimdik nē güleş var nē bişè var. ha bābam bir (47)
şey dutüyöleğ, yèmeK yiyeg gèliye yok. hadī. sağon. hadi bitdi. pariye deşirüyöle (48)
gèri. şindi öyle öldü ğızım hah. böyüğ_ölümü éverikene bèn üç ğún davıl çaldırdım (49)
köyde üç ğún. köyten köye duydū? yōK, bùyóK (50) gèlinim bùyóğ gèlin mū añşe
diyál daha böyüğü var, iki tēne üş tēne ğız gèlin_étđi. (51) oğlan_éverđi şindi dè. böyüK
gèlin èn bùyóK gèlinim köydiyedik. sağān (52) duTduK év pis_olmasiñ diye. şükreniB
pağān dutduğ sèrkisiñ. öle étđik. amma (53) köyde, bùyög gèline ğızım köyüdü şõle
aharcā köyü dèrik. görümümün tıtzlıdā (54) görümümün. üç gün geceli gündüzlü davıl
çaldırdım köye yèdi tēne köye (55) tākliF_étđim yèdi köyüñ yèdisi düüne gèldi ğızım.
künde üş tēne yā iki tēne üş tēne (56) gèçi bāğazlanır hēr gün üç_öön yémek yēniğ.

yatdıKları yèrde sabahına birer bardaK (57) şõrâ işdilerse işdiler. şõvra varıdı, çáy yõdu, şindi çıKdı. şõvra içeller birer

(58) gâşık õlene yemek âşâma yemek. âşâm herkeş_êvine götürür. damlarıñ başında (59) yátırırlar sâmeni. siñsiñi gurañlar, ataş püçü çatañlar bõle yávrım. añlah çátıR çátır (60) alettiK yok. şindi çıKdı aletti. êvlerde de lamba idâre. onnan_aydınlar güleşler araFıñ (61) o yândan şú yândan sıçıra gèşdi. şú yánna o yánnâ. hiç o zaman bir şen bişiyedi. (62) şindi yõk kı yuñ. oyún çıñarıñlardı. ho ho hõ. langır langır langır. gèlini gâçırıñlardı, (63) omuzuna çán dahardı bizim bire şey var. gızı gèlini nası iki tene deléannı gèydirir (64) gúşadıñlar. bènım fısdanıñı gèydiriler, şónuñ fısdanıñı gèydiriller. gèlini edeller başá (65) hêC, bir tene êsgerli gâçár bir tene sarı gâçár, gèndini gâçırıñlar hõ. ona çõp siláh (66) sıñalları çát çát yálandan. onu gètiriller gèri babasına tèslim_édeller. kimi gâdı olur (67) kimisi müFdü olur. biş şen_olurdu. şindi yõK düñ yõK.

(68) õle yásadıK gızım. o gún bundan êyidi gızım. o bundan_êyidi. hayır varıdı (69) gızım bèreket varıdı gızım. gözün düşer şõrda yánnık çıñar bir çinte vèrmiyek. köy de (70) bõle oldu, maraşda satan pariyenen. köy de bõyle köy. añar birbiriñ_olursâ emmiñ (71) dayıñ sağ vèrir yõsa vèrmeS. satiyõ yávrım parâ_èdiyõ. para èdiyõ yávrım. õyle (72) yáyliyè de õle çıKdıK gızım. amâ tamam. sen bunuñ_alıyını baña sõletdiñiz mi anam.

-38-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kozludere Köyü

ANLATAN : Ayşe Nacar ve Akrabaları

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) añşe nacár. évet. bèn mi, yètmiş yáşında varím.
- (2) gène dè güCcüldī dèzzeñ. bö bèim ğardaşım ğardaşım. bu var yá bũ bènnen_ūraşır. (3) bu bènim ğardaşım.
- (4) gèlin_öldünü bilmīm, bu büyüKmuş dīm.
- (5) ē. évet, bènim_aslım bu köylü.
- (6) gozlıdèreden ğafarliye gèlin gètmiş. köyden köye gèlin gètdim ğızım başla ğayrı (7) hēaen yázmiye.
- (8) sèydihannı dī bisimkiler yá.
- (9) şú mu çèkiyür.
- (10) şú çègür. zèhmeride gèlin gètdim nè daTlī. çóJúKlım mu bènim. bènim çócúKlım (11) anam yōdu. babam varıdı işdem böyüdük gètdik. noıacáK yálıñ_ayáK başı_áčık, o (12) zóman anam da doğmdan_ölmüş gètmiş. aKlımız yètmez bilmek bis. (13) anamızın_öldünü. sōna bābam yètdekden_évlendi_ışde noıacáK yávım. çóg_eyīdi (14) gèden ğadın da. o da öldü ırahmet_ossuñ. tabi tabi. vār şükür var var.
- (15) yāv çócúñ yánında da onū_çu kótü demī, yōşa kótü dèr.
- (16) yoK kótü dèmem, yálan ğonuşma.
- (17) oıu yánında da.
- (18) oıur insan_ālī. ná ğadar_ossa oıur dā dèmem yōK, niye kótü dīcim ki. bènim ğadar (19) hërkeş ırahmet vèrse yèter. bènim gimi kimsi iş bilmez. çoğ biri bènim gimi iş (20) bilmez. onuñ_uçú bèn hërşeyde ırahmet_ossuñ_aman gène bēni_iletđi dèrim. hā. è (21) yášım da gèşdi işde ğayrı. nèe kótü diyecik? o zamanın_ışı öliiyedi bu zamanın_ışı (22) bölüyidi. naSıı gèlin_öldüm ğızım ēsgiden, pèrşembe ğünü gètdik.
- (23) annat dè.

- (24) nāsıl vèrilir ğıS èsgiden düürçü gèlillerdi èvelden avratlar èvel_ avratlar gèlidī. è (25) yúşşasa bitī sōnadan èrkekler gèlirdi düürçü. ondan sōna sōS kèsellerdī. şindī sōs tatlı (26) bir.
- (27) daha üsdüne nī gèlmezlerse ara aracī dutaııardı.
- (28) hā ordan sōnamiye. bès yüz dırā üç yüz dırā dörT yüz dırā ğalıñ parası aııııardı. o (29) pariye aııııardı. oıan kız_èvi harcardı. şindī par_ aııııyöler. ğarşılıKlı èhdiyeç görüler. (30) ğarşılıKlı èhdiyeç görüler. şindi para kaKdı ara yèrden. eh_ işde. burdan hā, (31) pèrşembe günū çarşamba günü şöle cèhiz_ atalılar doıan bitī çarı çábıdı varısa. (32) pèrşembe günü de gèlin gèderdi. cümā günü de bir ğazan şireli şōvra bişirillerdi ğışın. (33) şindī dōmīnen nohudu ocā atar bişiriller içine de békmezi ğoııar. ğışın duvā yèmeK (34) vèrillerdi cümā günū. duvā gèlene yemek vèrillerdi. yázın dā yázın da dōmīyinen (35) nohudu bişirillèrdi yoörtlu şōvra èdellèrdi. on da yōorda ğatar yèdirillerdi millete işde (36) öyle bişşè oıurdu yávrım noıucú. düün yemeklerimiz de yázınisa suıu bişer. ğışın da (37) ğış ğabā oıur. ğış ğabānı bişirillèr, vèrillèrdi millete. şindikimi çī köfde ne yōdu. (38) gèlin gèderken vèrillerdi yemek. bir bē pèrşembe günü vèrillerdi yèmeK. yázınisa (39) zèpze bişirillèrdi. ğış da ossa bölā şireli şōra ne bişirillèrdi. fasulıye baldırcán, ordan (40) sōnmiye ğabāı işde bişeyler bişèrdi.
- (41) patadā.
- (42) patatā çok da.
- (43) bi hafda yemek vèrilirdi, davıı çalıııardı. yok şindikī böyle zènginime.
- (44) yōK cánım şindi düün nèrde yá.
- (45) para birikdirmek şú bu oımazdı, néyze èder borş harç_èder yāni bu yemē vèrillerdi (46) bir hafda bi hèç bir kimse işine gücüne gètmezdi. şindi şú kōde mèseıa düün_ossa (47) birsü bir gün. vèyā bir_ aşām.
- (48) buna bānim bābam bundan büyöğü varıdı bir tènē. bir hafda davıı çalıdırdı (49) şúraıarıñ_ aacı yōdu. köylerde yorğan döşşek hèpsi buraıarda yızııarda döşşèli oııııK. (50) orta yèrde bir hafda davıı çalıınırdı. ondan sōna da işde gèlin gètirillerdi pèşşembe (51) günü. bir hafda ona çalıdırdı bir hafda buna çalıdırdı bābam düünü. işde böyle oıurdu (52) yávrım. èsgiden gèlin böyle bèyáz gèlinnik mülünnük yōğdu. bir ireKli èmpirme (53) gètirdiler işde gèlinnik diyé, bir fisdan dikdirmişler gètirdiler arıam sıra gèydirdiler (54) aldııar gètdiler şú kötü ğociye.
- (55) bèenmesiñ.

- (56) ğız ğaTlı ızar ğeydirmezler mīdi ızar_olurdu.
- (57) ızar ğeydirillerdi ğelinnere. bōle yüzüne burağ_örtellerdi. hā ızar ğeydirillerdi işde. (58) ōyle ğelin ğederdik. şindi taḲsıyá biniyöleḡ. şindi ōlan biniyō yánına ğelin biniyō (59) aba bā ğsgiden bişey ğörsetmezlerdi işde ğelmāycin.
- (60) āman bu köyde dē işde ğkini_olan ğkī biḡi işde kimi satın_aḡū tarhanā_edū, (61) bulġur_edū.
- (62) bū bū zékát burda dar ğelirli bir bölge. burda nē var ki, pamıḡ būdey ğkdīni dāmez (63) şindi yetmiş bēş sēksen káhad_edüyō şey.
- (64) bişeyi yoḲ. ğnişdiyēñ_ārpasını da vērmediñ birē_uḡan. adam ğetdi ğeldi arpa (65) ğkmeġ_oldu da.
- (66) bunnarídan işde ğçirdik ğünü.
- (67) ğsginiñ ğçimi zorudu ğızım. şimdi nē var şindi ğene bolḡuḲ ğurban_olüm_aḡḡaha. (68) şindi ğene bolḡuġ. ğsgiden nē varıdı. yarı būda ūdūdüleḡse yarı da arpa ūdūdüllerdi. (69) ğkmeġ_édellerdi teS tes hemen on ğün dēr dēmez, şey hafda dēr dēmez (70) ğkmeġ_édellerdi ğsgiden. biti būdunu haḡısısa içine iki ilāen şey iki sahan da bulġuru (71) çēkdiriñ bulġuruñ_ununu ıḡaḡḡar ğataḡḡardı ğkmā. yá, nē varıdı ğsgiden yávrím şindi (72) bolḡuḲ şükür.
- (73) müssāde eliñde cánım, müssāde eliñde canım.
- (74) ocáḡlara nar_aḡsıñ aḡḡam.
- (75) āmin.

-39-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Köseli Köyü

ANLATAN : Ali Gökçe

YAŞI : 75

KONU : Karışık

- (1) köseli köyü. ācāgoyūnmu var daha öte tādişā var göceK var. ta gēden ğaļay gēlī, (2) yēyāpana ğadar gēdeñ. var. yētmiş beş. köseli. ali gökCe. buyúr. évet. gēçim çoK (3) zorúdu önceden. ókúzünen çit sürerdik. ōkúzlerinen. on ékerdik buydiye ondan sōrá da (4) biçerdik. ókúzünen gēmi sürerdik. eşgi gün. zorudu. şindi dé patās çıKdı. nētdiñ? (5) patas çıKdı, şindi dé patosa vēriyō o da ğoļaylaşdı. o da gēne zor_olmiye durdu şimdi.

- (6) adam_olmassa.

- (7) adamsızlıĝ_olursa ğızım eşşi da şú aaCıarınan ğürlüyō bāK. yēşerterseñ daha sabah (8) daļ ğaļmadı mīdi çişçibre ğaļır. zaman zaman dönüp gidiyōr dünyā. vār. yā çócūñ (9) biri tā döngelde. biri dé burda yánımda ōnuñ da bir darısı var da hēç bişiyē saym_onu. (10) ō gider. mūļiyē gēder. biri dé yánımda o da işē gēdiyō şōle. tarļa ōle ğaļū. kim biçip (11) kim çıĥarícı. évelkūn düŋ bire bāba düyō yiyecāmiz ğadar ékek düyō biçek düyō. (12) halbikī adam çēsse dé bi kēre vērse ōndan éyi dé işde bir ğaç inek vār. (13) saman_olmassā biçilmesse olmiyō. onuñ_icin. buyúr. icará da vērsek halletmüüller. (14) yárisını gēndi alüyō yárisı da sēn_alüŋñ.

- (15) oreyecē.

- (16) āleyküm sēlám.

- (17) hoş ğeldiS.

- (18) uļan_ēñişde noqotdu nērdesiñ?

- (19) dēřē_ūna gētdimidi yā.

- (20) dēřmene mi gētdidiñ?

- (21) hā.

- (22) yáyliye gēdērdik. irezillīnen göçerdik, araba yoK bişēy yoK. hayvānnan sözüüm (23) yábana burdan haşā ğuru yāyā çıĥar_orde ik_ay ğaļırdıK. ikī_aydan sōre

irezillínén ⁽²⁴⁾ gèri göçer göçer gèlirdik. bu yönner_işde. şindi patos çıkdı, biçer çıkdı. há yá, ⁽²⁵⁾ çádırda gáırdıg cánım. gırułur má? çádır on_iki diriyá ołur bitmeg_ıçın baq. gazzı ⁽²⁶⁾ da ołur gazzıqları ipe bālañ, çádırláyıg_ıhdeñ_ıçine oturuñ. bölē_olur. çoq ⁽²⁷⁾ gúzel_orür amma. yok. hërkeş ayrı ayrı çádır_alıır. bu yönnten işde. şimdise de nè ⁽²⁸⁾ çádıra gèdük, nè gıru yáyliye gèdıyök. nèmleket bura şinni yáylá da burá_şehir de ⁽²⁹⁾ bura. yāni gèşdi zāten cánım. hanım gèçindi sañā_ömür. āmin. hasdaıkdān. ahacık. ⁽³⁰⁾ ohō hēy yere gètürdüm bèn. gètürmedīm yer gáıladı.

⁽³¹⁾ aman_onu laf_étme. abāv. kèKliğ_avıardıq, davşán_avıardıq yerine göre. ⁽³²⁾ kèKlik gıyāmát gimi ołırdı. vurur gèlirdiK davşán vurırdıq bu yönner. şimdise ⁽³³⁾ kèKlik gāıladı, bu yáylıda gáılmış bi_yerde de başga yerde gáıladı. ötēn de ⁽³⁴⁾ gètdimidi ancá sēsini duydum. başga bişeyi yóq. bēyle dūnyālar gèlip gèçiyör. bē ⁽³⁵⁾ gètmedim. bēn gètmedim, hoıay_öldü. kürTler gètdi has türKler de yerleşdi diye şindi ⁽³⁶⁾ de kürTler türkü gırmıyá başladı aha görüyó harbe. hēpsi garişdı. birbirine giri ⁽³⁷⁾ girdi. bundan_ēvel baq o kürtler ēyi sāhabidi bize. ō kúrT de aııah gōrsetmiye bir ⁽³⁸⁾ gariş gannı gáldı. gayseriniñ şeye gèldi gomandōsu yōsa gene de maraşı ⁽³⁹⁾ bi_hál_ēdeceKlerdi. gomandō gèlince göşdü gètdiler şükür. nizipde bēni öldürüyödü ⁽⁴⁰⁾ yazzitler.

⁽⁴¹⁾ bèn dedim hassara arım bir yúmurta aıım de içim dedim bilī. nērelisiñ dedi ⁽⁴²⁾ gahrāmanmaraşlım. bilmem nēresiniñ nētdim dedi amma dördü beşi sēertdi. lohantiye ⁽⁴³⁾ girdim gālan. ō nēler_öldü nēler. baqma şindi hani. yoğ ondan şindi gāvuruñ günü de ⁽⁴⁴⁾ na_zaman_öldü gāvur göçeli burdan dīne sözüm yābana. gāvur göçeli şōle bölē ⁽⁴⁵⁾ sēksen sēni gèçiyör. aha doqsanı buldu. hēy yeri gāvırdı ēvel bu dālarıñ. zēytin gāvırı ⁽⁴⁶⁾ vardı şōrda zēytin. gışla daha yerinde duruyör_onnarıñ.yemek yāpar_orđa ⁽⁴⁷⁾ yēllerimis. zēytin dedi zēytin, işde zēytiniñ_ēvü göşdü, şey gèldi. muhacir gèldi. ⁽⁴⁸⁾ muhacir de onnardan ēyice bitī. ōrda bir köprā var ordan ataııarımış türkü. uçuyō diyi. ⁽⁴⁹⁾ yā. ordan_ataııarımış. aman nēler gèçmiş de, işde gāvırıñ yāpması bir puvar durüyō ⁽⁵⁰⁾ gışı şeyiñ_ōnde. gışlanıñ_alıında başga gālmıyek. türkü asaııarımış. köprü yúqsek. ⁽⁵¹⁾ ordan_aşşā cūp düşerimiş şeyē. ōrda ölürümüş. onū_çün türk uçuyō diē ōle şey hēykā ⁽⁵²⁾ edellerimiş. nēler_öldü nēler yāv_amān sēn de. şim sēy ırāat. dúınner mi? ⁽⁵³⁾ ālence davııı gètiriler zurniye gètiriller, baba soyāııa. on_iki gibişi bi yēne, on_iki ⁽⁵⁴⁾ gişi bi yēne. gülēşiller o onu yııhar, o onu yııhar. bölē işler gèlir gèçer. bāzi de ⁽⁵⁵⁾ dōşşiller. vēriller. ba ayaqdan başlarım. başā vērille, baş gāş dēne aıacāsa vērille ⁽⁵⁶⁾

başá. bēlki èlli káat vèril bēlki yüz káat vèrilleş. dúún sáabi éder. èvel bir dana ⁽⁵⁷⁾
bālaǎlārdı güleşdē. kim yíharsa daniye çeker gèderdi. bèn_ az güleşdim, güleşsem bèn
⁽⁵⁸⁾ baş. yok ğazanma olmadı, yíhamadıķ birbirimizi. ğafam düyö kü allah_ allā ⁽⁵⁹⁾
bu_ adarı bē yíhamadım düyö bî yí da öldü ırahmaTlıK. yā anam nōlacág_ işde, gün ⁽⁶⁰⁾
gèlíp geçmiş. yō, vārdı, bir tène göcekde şó tarafdāyedi amma ırahmátlıK üngútde ⁽⁶¹⁾
öldü. annatmadıġlar hēç. olur. o bize uzādı bitī, onuñ_ için hēç şēet bilmüyöm. dēdem ⁽⁶²⁾
göcekdiyedi, ordan da göşdü üngútdē_ öldü ırahmatlıK. oġmuşúmuş bir tēnesi şú ötede
⁽⁶³⁾ oldu o da. olaydan_ oldu zāten olay_ işde nōldu oldu bir hocá varıdı burda ⁽⁶⁴⁾
ırahmátlıġ_ öldü. hocá mısġa yāzmuş da dēlirdi dēdiler. geşden bir çócüK bābayit ⁽⁶⁵⁾
bi_ şey. āmān.

- ⁽⁶⁶⁾ biz bu ğadarġın mı oturúćık_ acábā. hacı ibrāmiñ mēmmēd_ ābi mi. mēmmēd
dayım ⁽⁶⁷⁾ nēden_ ābi?

- ⁽⁶⁸⁾ mēmmēd, şeyde öldü yā dáġarmeniñ yanında.

- ⁽⁶⁹⁾ işşáyıñ yōġarda.

- ⁽⁷⁰⁾ ġarı ġışı éy yērde. ēsgiden yāmiġ_ olurdu, ġar_ olurdu, kēKlik şúriye añşiyē
⁽⁷¹⁾ dökülürdü allah_ étmiye diri vülü dutaġlardı. bir ġar vardı, vı ġar yādı. şúriye çıKdı.
⁽⁷²⁾ ⁽⁷³⁾ adam boyú aman şindi ġar dā yāmir ġene yāmaz_ oldu mübārek. āmān.

- ⁽⁷⁴⁾ saġlīñ, diliñe sālıK, sēn de halel_ édiñ ġızım durmañ. hadi uırlar_ ossūñ.
hadiñ ⁽⁷⁵⁾ ġúle ġúle.

-40-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kumarlı Köyü

ANLATAN : İsim alınmadı.

YAŞI : 80 üzeri

KONU : Karışık

- (1) biz ğumarlı dèriK ğumarlı. yòhardaki burası ğumarlıĝdan ğeldig bis. há çuħurhasar
(2) ğumarrısız hē. çuħurhasardan daha ötellerdiĝek de. há ğoz çoĝ_olur mēyve (3)
çoĝ_olur_orda. bizim_orada. mēcmuriétde. mēcmuretde. oĝan ğelin ğetdiler döKdüler
(4) ğeldiler, satdılar. urduz satdılar hē. yiyemiĝm bēn. saña da mēf_olsuñ. bēn yēdim yē.
(5) baña ğuĝa_asma incir yáramıjr yávrım. soĝuĝ taşĝınnı var soĝuĝ daşĝınnı kök (6)
vèriyü. tāsıyan de yūseliyi. işTē nasılısa oĝuyò ne_olü. tañsián yüksel. hē hē hē. dērd (7)
çòaldı çuĝaldı. sızı hēç ĝımıĝdatmaz_ētdi. sızı da hēç ĝımıĝdatmı hēç. şükür ğünüme, (8)
şükür ğünler ğeçirım. şındı dēller hıne ĝızım_ēzelden_ārada bērg ĝaçanaĝ tēz yoruĝur
(9) dēller. bērg ĝaçanaĝ tēz yorulúr dēller. çoĝ çalışısāñ hani canını bilmezer varıĝını (10)
vèirseñ bilmıĝ harradan_alıım seni ha. varıĝımız varıdı, adamımız da yòdu, dörd (11)
sēneden bēri tutma benim_ēmsálller daĝ diri. maşallah alıah yárdım ālesin. (12)
hēpimizē_esin. işde ne bilim nasılısa böyle oĝdum yavrim. ne_ápiciñ. bērg ĝaçanaĝ (13)
dēller, hanı bērg ĝaçanaĝ tēz yorulúr dēller. çoĝ çalışānda işde ĝalırmış hah. he çalış (14)
çoĝ çalışānda canını bilmez de ĝalıır çalışırsa dūnáníñ_uçun, hálbisem dūná boş. (15)
aldattı bizı şındı bıraĝ_ētti ğördüñ mú yá? hē hē ğördüñ mü bir kēnere ğoydu satı_öl
(16) ne. ötev ĝaçāhan bēri dolārhan şunu alı mıdı bunu ura mıdı şöyle uĝa mıdı böyle uĝa
(17) mıdı dērken dērhen böyle oĝdu o işde. noĝucu yávrım hatın ĝızım. dūne nēFis dūnyası.
(18) bu dūne nēFis dūnásı. sōħalar çıħa. nēvizin dadına düşüyöñ_ışde nēvis de adamı (19)
ĝoláy dáaĝ. Duşman_élinden can sarĝması ĝoley dáaĝ yávrım. duşman nēvis nēvis. (20)
nēvis_ıçımızde. nēvis namaz ĝıldırılmaz_abdal ĝaldırılmaz. ğünáh ēyi dēr, boĝ (21)
ĝáybet_ēTdirir. çırhız da hovardaĝıĝ_ētdirir. hēci nēvis ĝuzlavır. allah_onnardan dá
(22) ētdirmesiñ ĝurba_oĝduum_allah. ismín nēydi ĝızım? èsirā mı? hı? nēvis yávrım.
nēFis (23) nēFis. nēvis dalđan daĝa atar seni sōħalar çıħa nēvis. nē bilim ĝoy_ıçeri. (24)
ĝurban_oĝduum cēnāb-ı rabbım buyurmış ki, mēlekleriñ hocasına, çámırı sıĝmış, şuña

(25) səcde édeceksĩn dèmiş. hanĩ cènáb_àlla bizi çámirdan yarátmıř yá bunu sıh dèmiş
(26) şöyle yátsĩn dè muñā. secđ_édēJeksĩn édeceksĩn dèmiş. mèleklerĩn hocasına. amā
dèmiş (27) biz mèlāák dèmiş. o bir çámir dèmiş. biş çámira sèjde édermiŭk dèmiş cènāb-ı
(28) ałlaāma āsi gèlmiş. õle diēncik dèrgāımdan in imansız dèmiş. hocasĩmiş_ò da (29)
dèrgāhımdan_in dèmiş. gālanı ètmiş, gālanı ĩnan dèmiş onnar_ètmiş.

- (30) bibi nā_iş görüyõn_õ! nasısĩn_inşallah.
- (31) anām nèrden gèldiñ Kèle õlum ben_èvden.
- (32) nèrden mi gèldim? nèrden gèlmesi yoğ_ışde.
- (33) vay ğurban_õlüm. ułan ğóresimiz gèlĩ sizi birá.
- (34) niá?
- (35) niyē? kimse de yoğ_vārĩ bahim yõrũ var.
- (36) ğumarlıĝda neréye gèdicimhinē yā.
- (37) yère gèđim, düz yátım.
- (38) niye?
- (39) oturaĝ bitĩ hèlè. ułan çoĝ ğóresim gèliyõ seni güccüĝ_õlan. bu
görümmũn_õlunuñ (40) çocuu, gèlinimiñ de ğardaşı. hē. gèdecāĝ mısĩn? bi_yérine vèr
şunuñ_içine ğoyum (41) ğızzım. nide ğız. vèr ğız. sōna yèrsĩn. eēēy hoş gèldiñ hèle.
- (42) sāālasĩn.
- (43) ēē.
- (44) sèlām_āleykim.
- (45) aleykim sèlam.

-41-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez Kurtlar Köyü

ANLATAN : Raziye Akkurt

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) yörün yörün
- (2) orıye go gabā.
- (3) adım rāziye. aqkut. qaç yāşındiyēm. murat qaç yāşındiyem murat.
- (4) atmış. atmış.
- (5) ātmış mı? yoğ_ułan, ğırK sēkizlīm, hēsab_ēt. ğırK sēkiziñ, daha ordan çıkar.
- (6) tam_atmış mı?
- (7) atmış.
- (8) hā ğurTlar. hā yā ğurTlar burá. şindi baña görücīnen gēldiler. ěmbēr dīne. burdan (9) başliyēcām. gēri gēden gēldiler, āldılar vērdiler şindi buranıñ gēlini. ěrdan ondan sōrā (10) üç_áy dōrd_ay nişannılı durduğ_otur ěmber dīnē. gēlin_öldüñü. bu laFı hēr zaman (11) vērmem ha baK. üç_áy dōrd_ay durduğ niyese gēlin_öldüm. ata bindirdiler bizi. (12) atıñ ğulaKlarınıñ dibine şēşleri bāladılar. atı şōda buralarıñ hēpişi ēderdi bu (13) köyleriñ_ēveli. bu köylerin hēpisi ēderdi, hēpisiniñ lafı āynı laf bu köyün. cüceliyē (14) var_āynı. baCcāliyā var_aynī, şōriyē, kişifliyē, õñsen āynı. bēnim zamānımda. şimdi (15) arabıyenen_ölüyō dē şindiki düzen yoK, içmem ğadaā_alım bē yōhardā çoğ_işdim (16) gēldim. oña da çekiyō diyāl mı? ěrdan at, ata bindirdiler_işdē allahāñ_ēmrīnen (17) ğardaşın_oluşsa ğardaşın çeker şeyiñi atıñ başını. ğardaşın_olmassa ěmmiñ çeker. (18) ğız_öteħı hēri birisi çeker ēletir, ołan_ēvine tēslim_ēder, gēlir_ěrdan duruñ_işde (19) ěrdā ěrda avrad_oluñ gēdeñ. nē çile (20) çekiciseñ çekeñ ğayrı. isdediler vardım ğızım.

(21) yoK, köyümüzün_adamı, aKrabāmız. susuñ ğī yābancı gēlmiyeK. bu köyün (22) hēpisi bir_adamdan dōma. bu köyde ik_isim var, birisi aKğurT, biri báyóKğurT. (23) bēnim_anam báyóKğurtulden, ğōcām da aKğırTdan. ik_isim var hā Fazla yoK (24) burda. bu köy. bu. bēn_işde buradā dōdum báyódüm. ğı bacī nēymiş şindi? ha anam (25)

babam buralı bıralı. şindi bizim bu köyüñ ğurułúJũ şimdi şey_ële gećeceK bêkir ⁽²⁶⁾
bêkir, bêkir_ële gećeceK şindi. şindi bizim burda çófuróġllarından bir_adam ğelmiş.
⁽²⁷⁾ adamiñ çócũ olmamış. çócũ olmamış_olmamış neçe sōrá bi çócũ olmuş. üç çolmuş
⁽²⁸⁾ dörd_olmuş çócũ ölmüş. apisi ölmüş. köyüñ_adınıñ soyunu şeyini diyecim yá. ⁽²⁹⁾
ölmüş. ölünceKli ğadasını_aldım bir_aydını ğarısı ğelmiş. aydını ğarısına ⁽³⁰⁾
demişkine bu köydehī bēim ebemiñ ğaynānası mı oluyó ğıS.

- ⁽³¹⁾ yānış_ānatma, télevzona geğeceK bu. ebemiñ ğaynānası mı oluyó nōtüyō? ō.
ōndan ⁽³²⁾ sōrá demiş ki aydını ğarısı, bacım demiş, çócũñ ölü üç çócũm_ölüyö diyē
ona ⁽³³⁾ sorüyö yá. o da diyó kine, çócũñ_ölüyēse düyō, ğurdu vuruñ düyö, cánavarı.

- ⁽³⁴⁾ hanı dālarda ğurt_olur yá.

- ⁽³⁵⁾ ğurdu vuruñ düyō, ğurduñ_āzından düō çócũ gećirirsēz dũ, çócũñuz_ölmez
durur ⁽³⁶⁾ düyō.

- ⁽³⁷⁾ dērisini yüzüyöler.

- ⁽³⁸⁾ dērisini yüzüyölar hā, ha dērisini yüzüyöler, dādan ğurdu vuruüyöler çócúK da
olüyó ⁽³⁹⁾ çócúġ_oluşun ğurduñ_āzından gećirüyöler bölē. üç séfer mismillāh çekiB
bölē ⁽⁴⁰⁾ gećiriyölē. ōndan sōrá o çócúK durüyō ölmüyö. ölmüşün çócũñ_āzı ğutdan
ġeşdi ⁽⁴¹⁾ diyē bizim köyümüzüñ_adı ğuTlar ğalı. o isim o isim ğuTlar köyü ondan
ġalıyö, ⁽⁴²⁾ Vurduñ_āzından ġeşdi_çin. şindi o ğurduñ_āzından gećen bīr_adamdan
töremez_o. ⁽⁴³⁾ büyóK ğuTlar bacısiniñ_ölu olüyō aKğurduñ. aKğurduñ bacısiniñ_ölu
olüyó. bu ⁽⁴⁴⁾ aKğurd_olüyō, o böyüKğurd_olü. bu köyde ik_isim var_işde başġa isim
yoK. iki ⁽⁴⁵⁾ tene. soy_isim soy_isim soy_isim olur. anam tarafı büyóKğurT ğocām
tarafı da ⁽⁴⁶⁾ aKğurT. he öle düzennenmiş bu köy. adı da ğurTlar ġalmış,
ğurduñ_āzından ⁽⁴⁷⁾ ġeşdinden. bir_aydını ğarısı demiş bu lafi da. yórúklere.
yórúklereñ mi, yóK. ⁽⁴⁸⁾ yórúkler bizim bu yázıdan ġelir gećerdi yáyliye. bu tarafdān
ġelillē, bizim yázılardan ⁽⁴⁹⁾ çey ġuralłār, çadır ġuralłār yáyliyá ġedellē. bũ zaman da
öldü müdü yáylādan ġelin ⁽⁵⁰⁾ ġeri buralarda çadır ġuralłār ġöçēr burdan_aşşā ġedeller,
incirliplardan. ōrdan_öte de ⁽⁵¹⁾ niye ġetdiKlerin bilinmeS. ordan_ötiye de ember bilir.
o yázılara ġedellerdi. ġöç ⁽⁵²⁾ yolu dellē. susamłāa.

⁽⁵³⁾ onu dēmedim, ha onu yárim ġoduK ğurTlara bi_ēl bahincá. baña mı. su na var
⁽⁵⁴⁾ mīdi ki yáhacáK var mīdi ġötürēbilüyölerdiñ, ġinī alıbilüyöler mīdi ki ġadañā_alım.
⁽⁵⁵⁾ fuharelik varıdı. baña var yá ehmed_ēmmiñ nādar para verdi dohuz yüz káat para ⁽⁵⁶⁾
verdi dohuz yūs. bir millón diyál bir millón. dohuz yūs. başlıK parası ha başġa ⁽⁵⁷⁾

ğarışmazlar. yüs káhat daha vérecáksiñ dī anam çábaladı çábaladı alamadı, ancá biz (58)
bunu çíhartdıg dedilēr, gēçī müçü satdılar. ğaş dēne. dohuz_üs káhát para vérdilēr (59)
başga biřiyē ğarıřmadılar, anam da duřudu. o duřlūyinen bó dohuz yüs (60)
káhádinē_alaçanı āldı, vérecēni bis sandıg_āldı. bir ğaT da yátağ_ētdiler_o işde. (61)
baJá biřēyī yoğ. bis sēkiz bacık, hēc_ōlumuz yoğ. sēkiz ğız gēln_ētdi bábamız da (62)
sēp çíkmadı anamızı boşadı. sēkiz ğızı da anam gēndilēnden gēlin_ētdi işde bitī (63)
gēndi uydurdu bitī ağdı yērdēn_uydu. ōyle ōyle bunnarıñ_aliyeni gēlin_ētdi.

(64) yoğ cánım_āřám ğına yákdılar ğına gētirdiler. ēsgiden dē şindihimi
yáhařardı.

-42-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kurucaova Köyü

ANLATAN : Meryem Bayır

YAŞI : 65

KONU : Karışık

- (1) adım mēyrem, soy_ādım bayır. hañğısı.
- (2) ğirit.
- (3) yoğ yoğ ğoñşum ğoñşum.
- (4) ğomşu.
- (5) baale bu köyüñ yárisı bayır.
- (6) hē hē ğızım.
- (7) dāhe emmīḡlum bēm.
- (8) emmīḡzı emmī_uşaa işde, hep birbirine eş cánım.
- (9) onnarı alışenner. iK göz_oturma.
- (10) muhdarıñ_ēmmisiniñ hanımı.
- (11) ğurucāa dēller.
- (12) ğurūcova.
- (13) ğurucuova. yāş da atmış beş.
- (14) yāşımız var.
- (15) soracağ nēyler. hasdaḡum ğurban_olam ğaFamda sülüsüt var. ondan sōra bir de ğirip (16) dutuğ nōluğ işde. oñ_ışde sızı var. olur. hē. köy yerinde ē hasdāneē varsañ (17) ğeliyúllar mı?
- (18) ilaç vèriyō faydası da oḡmū. şimdi bèn de ha rahatsızdım yanıma ğel yanına (19) ğēldim. pēğ dē. ğelinner düyō kıne hēpīñ_aliyeni ona vèrdiñ diyōller.
- (20) vallā çoğ yutüyōm. ĩrahatsız_olüyōm.
- (21) ĩrahatsızlıĝ çıĝdı işde.
- (22) ondan fayda bulüyōm zannediyōm. hih? ih? abāv.
- (23) dēmiye ğedēyom usun vèriō.

- (24) amān ō ğunner ğetsĩn de ğeri ğelmesĩn bire yávrım. çocuğluğumuzda var ya bişiemiz (25) yōdu fākiridik. ondan sōramıye, nē bilim bēn işde sırtımınan odun daşıdım, hēr (26) zēren işler ğördüm nē bilim nē diğim sañakine. şō dālardan_ odun daşırdım.
- (27) şey felan_ olmazımış. tüp ne felán.
- (28) tüp bilmem. hī. hı.
- (29) hım hayátını yazıcımış.
- (30) İşallah.
- (31) hım. İşallah.
- (32) yıllar oldu oldu çoğ_ oldu. çoğ_ oldu.
- (33) şun da artığ daham mı?
- (34) daa orda bağ poşetĩn_ altında.
- (35) hērifinen mi?
- (36) çocuğluđuñda, bu onu düyō.
- (37) çocuğluğumda ōsüzüdü. annem güccūken mi annem_ ölmüş sañā_ ömür. (38) ōsüzlüğden ğalmıssım pērişánnuñ mēydana ğelmişim. ōsüzlüğ eliñ_ arasında (39) böyümüssüm. hēç bir ğün ğörmedim. tālā ğörmedim hālā ğörmedim. hā zorudu. (40) zorudu cānım. ben mi? vaļlahā nē bilim yāşımı da ēyi bilmim_ añ dōrusu da. vaļlahā (41) herāl bēn çoğ şey dāalıdım çünkū ōnuñ on dōrd on bēş yaşlarına ğiremedimidi. çünkū (42) ōsüzüdü. babam demēğ_ isdedi kī analığ yāni azıyet_ ediyür. hemen bunu ğocıye (43) vērım de ben de adileşmiyēm avradınan dīni. ōle ētmēğ_ isdedi. hā ōle vērđi babam (44) beni. ondan bilijüm yāni. ēyi ki ğafam yer_ etmiğdü. hā hā. bēnim mi? düünüm de (45) öldü, bir de ğeri döndüm ğāşdı.
- (46) maşşáļlah.
- (47) uñū. İñ çoğ vērsen ēn çoğ yēñr. beni şındī analığım var bababam beni ufağdan bi yere (48) vērmiş_ oldu hemen. analığ dā fēsátıdı. analığ vardı dēdi ki níşan dahıncā, ğī şey (49) dēdi ğelinnijñizi dēdi dezze sapānda ğandıriyü dēdi ğaçırıcı dēdi. ōnnarı fēsátlamış (50) ğēndi azzāa ğetmiş. onnar beni daļ_ ōlen ğāçırđı. halīlen.
- (51) ay.
- (52) ordan ğötürdüler bir ēve ğoyduļar. ğız ğız ğıS, ğıtdı.
- (53) ana haçcā. haçca apļa savanıñ şapıldāđı. ğıs savanıñ yán döndü.
- (54) halūlen beni bir_ ēve ğoyduļar. ordan da sōra babamınāñ barışdılar.
- (55) ğıs şurıye.

- (56)  rdan da  tede. bire Şuriye y r bir minder g tiriŶ y v. yoĝ heye yeŶi de.
- (57) yoĝ yoĝ_atdım  rahat otur.
- (58) i erden_at da yanıŶa_otur.
- (59) ondan s ra ĝurban_oĝum g ri d nd ler d j n_ tdiler. ĝayım babamgil. g ri d nd ler (60) d j n_ tdiler. v l h sir . saŶa  te yanını di em mi bir d meK ki g cc g oĝmasam beni (61) d j n_ tdime Ő yle bir odi  ĝoy ĝoymuŐlar. bir yataĝ y zmuŐlar oriya. beni bu yataĝa (62) yaticırlar di  bar bar baardım.babama ĝedicim, babama ĝedicim di . ĝayınanam (63)  sgi zam nıŶ g nnerinde ĝayn nam ĝafama bir_aba b r d . babam gili g tirdi. n dar (64) h ret  di mkine. ordan ni se ĝayım babacum  rahmatlıĝ tut ĝımı yan  başa y r (65) aKlına g tmiŐ. babamıŶ. d miŐ ki ĝayrı ĝayn nam, hayır d miŐ  yle bişeyler yoĝ (66) d miŐ. bu d miŐ y ni babama ĝedicim d yin d miŐ baar  d miŐ. h red d  d miŐ. oriye (67)  letmiŐ g c  ke  ekd dik d miŐ. onuŶ_ cu g tirdiĝ d miŐ.  yle d jnce (68)  rahmatlıĝ_orda baŶa bir_azar  aldı babam. ordan ĝayn nam g ldi g ri aldı g tdi. (69) ondan s ra ik j n s ra mı  c g n s ra mı  lannan birleŐdik v lh siri d yc seŶ ĝızım. (70) ondan s ra ĝayrı ord  bir, bir s ne bitdi ĝıvırdım. ordan da durunca aĝlah n yazĝısı (71) m miŐ ĝulunuŶ yazĝısı m miŐ taĝd r mı  li miŐ. ordan da v lh siri  demedim bir (72)  ocuum ĝaldı orda ĝırKladım.
- (73) g diy llar mı d ne baĝım.
- (74) sen ĝızım  c g nn k bebe  atdım.  ldun v lh siri  lannan hoŐnut g cinmedim.
- (75) hoŐnud_ lannan g cinmedim. k sg n g ldim babam gilden. baam gile k sg n g lince (76) babam  rahmatlıĝ d d di ki seni  ld rr m  l Ŷ_ordan  iharsa d di.
- (77) g ri d nm Őler_amma.
- (78) seni d di oriye g ri v rrim d di.

-43-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kuzucak Köyü

ANLATAN : Döndü Yılmaz ve Komşuları

YAŞI : 45-65

KONU : Karışık

- (1) bu ékmek bile yāni bir şey_olucu ādet.
- (2) atmışdan yohardıyām. var. soyadım yılmaz adım döndü. hā. buḡalı.
- (3) bura ḡuzucaḡ.
- (4) hē. hā ḡızım buyur.
- (5) buralı işde.
- (6) işde hayat bi yálán_ahā.
- sabahdan_oturuñ. ḡızım hamırı yuḡururlar_ışde ḡonu ḡoñşu da gēlir. ā (7) yoḷdaş_oluḷlar_édeller. bu da önünü éder bir gēr gēr dēşik gimi bi_şeyler_oluyó işde.
- (8) hā? nēy dúyoñ?
- (9) iş dediñ böyle olúyor hepimis.
- (10) köme yapaḷlar, bēsdil yapaḷlar, basdıḡ yapaḷlar, sucuḡ yapaḷlar tem şey. hi?
- (11) ben de ḡırḡ bēş ḡırḡ_altı. sāfiye güzel. hī.
- (12) ḡüzüñ yi. bazlama yapaḡ mı?
- (13) e bizim çocuḡluḡumuzda böle bi_şey yōdu. şindi iş çuḷdı ondan sōnā bizim çocuḡlar (14) bires_év apdaḷ olurdu. düünü çalaḷlardı, gēlini bindirir alıḡ gēdellerdi. taḡsı (15) muḡsú yōdu. ata bindirillerdi, bēygire bindirirlerdi. rahat olurdu. ata bindim ben.
- (16) bir de donadıḷlardı şōle başına bir şōle şeylerden şimdi.
- (17) irekli yāvış şey.
- (18) yázmaḷar.
- (19) yázmaḷar_olur irekli yázmaḷar. irekli her tarafı.
- (20) irekli işde her tarafı bunu donadıḷlardı.
- (21) eşḡona şifon_olurmuş şifon.
- (22) bunu donadıḷlardı işde ata da bindirilerdi sēmen de işde ḡonu ḡoñşu gēri arḡaya (23) gēlillerdi. ben_ōle.

- (24) évden donaldır dılā. hā ha.
- (25) gèliyō. şeyé gāçırtdıg.
- (26) vaļļahā.
- (27) õle isderim başga nasıl ya évleniciler. işde gāçıg_ossuñ.
- (28) bu dā telefon hēraļda. alıye mī bēlki de alıyō o şeyi ses.
- (29) canım seniñ şeyi şeyin şeyleri alıqler dij ne dićiñ orasını sōle sen bize. e esgiden_o (30) şindi dēl.
- (31) èsgiden bēri yāzıcı zaħar işde.
- (32) hā. èsgi zamandan o şindiki dağ ĩse tağsiye biniyā. hā.
- (33) gēm sürerlerimiş.
- (34) ğum sileller bu kötū_édellerdi. dālara şo dı ğırat èllere èkellerdi işde onu biçelleridi (35) yèllerdi, nōlucu? köñ nesi olur yavrım köñ nesi olur. köyüñ nesi olur. köñ (36) irezillikden. irezillikden başga bicızi olmaz. búr_ærliđdan başga bişesi olmaS.
- (37) ne yētişir_İşde. èkin_èkerseñ yētişir, bā dikeller bilmem baħca édeller işde.
- (38) başga buranıñ kēneri çođ kötū anne.
- (39) ora noļucu ki ğızım?
- (40) bānıñ kēneri bā mārifeti var, başga bi şesi olmaz.
- (41) vēr yúmađ vēr.
- (42) başga bişesi yoğ. gēlişij az. gēliri yoğ. gēliri yoğ.
- (43) yumağ vērīñ hele.
- (44) çoğ_ıhdiyēç dērdi. ehdivācı çoğ_ær yāpicīsiz yapıtdiricīsāz yāni.
- (45) her bir.
- (46) üsdüne vēr de bi dağ.
- (47) her şej var her şe her şey éar de yaparsāS hō. köñ bir fiħarālıđdan başga bişeyi (48) yoğ. hā.
- (49) bađgaļ bile yoğ.
- (50) bōle bir bađgaļı yoğ buranıñ bire. sālīg_ocağ var, hemşire èbe yoğ, èbesi yoğ, èbesi (51) yoğ.
- (52) èbesiz durū.
- (53) anañ gēldi mi ğız.
- (54) gēliyā gētdi mi gēliyā geri gēricij gēdiyā çoğ soñra, oradan gēliyā yā.

- (55) bura dağ bilmîñ, buranıñ çuħuru bir şēhir.
- (56) bir telefon çekdirdemîk.
- (57) bir teleFon çekilmiş.
- (58) bu ğatā da év teleFon çekilmiş, şey ğoğunu sévirt de ğel. ne düyöler_ona sen de.
- (59) eşgimiğeneñ.
- (60) vériciden.
- (61) hā. bir vérici olşa ğene olur. o da yoğ.
- (62) o yavur çuħur yer çuħur ğülüm.
- (63) minderiñ kim sariyá.
- (64) he. hā. ne neden_öretmensiñ? sen en büyük maraşdan mı ğeldiñ? den mi ğeldiñ?
- (65) ismiñ nēy?
- (66) ğız bir tēne bazlama yā bir yālañ da vėriñ yėsiñ u zaman.
- (67) ğızım, sėniñ, yā üf fāħırsiñ. püserikden sėn bi ğör ğel. aġlah bir ğarın doğluuna burda (68) çalıŝıyálar_ışde vatandaş kimi ğöçük ğėdiyá.
- (69) ya lā kimse ğeşler yok.
- (70) ğeç yok.
- (71) ğeŝleriñ hepsi maraşda olŝuñ ordaġlar.
- (72) a bu benim gimi ğocaġlar ğāġdı. biz ne yáparık biz nē iş dutabilirik nerden ğetirir de (73) yiyebillik.
- (74) çiziñis.
- (75) yápmadan nēyi yėrdik nē ğetirebiliris. bėn şoriye ğetsem nėreye ğėdebilirim.
- (76) ama sėn diñ, o girer_amma bėn ğėdehán şorda ğalıırım.
- (77) ē.
- başında nē ėrkák. oġum ğızım var dā hepsi faydasız baña yuva sáábi. hā bėn tek (78) baŝımığm.
- (79) daha ğelinī
- (80) daha ğelinī.
- (81) ėvdėki ğelini.
- aha ğelinim.
- (82) bėnim torunüm, torunüm.
- (83) o da torunum şo da torunum şo öteki de içerde ėvdėği. hā işde. hıh? aş bişirrik saġata (84) ėderik, ėkerik.

- (85) başğa nè yayma.
- (86) niçe bèn bōrek yapañ, ekmek kömbesi yapañ, ğıs sōlesene bizim_ē, işli köfdeden işli (87) köfde. her şeyine yáparıķ nié yápmıyáķ. tēğıb_ēdik şeyimi de ona çekĩñ. onnarıñ (88) nesini annıci ki onnardan ná ne_otucu ki.
- (89) nēy?
- (90) hē.
- (91) sarma yápārıķ, dolma yápārıķ hēpsini dē yápārıķ.
- (92) anne gēlemem.

-44-

YERİ : Merkez\ Küçüknacar Köyü

ANLATAN : Döndü Sarıkaya

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) adīm döndü ğızım. sarığayá. güCcüknacár. ğızım ātmıř varım ātmıřdan fazla dēlise (2) ēsgide. hē. bēm bu kıoydiyem. ğızım bēm çocuĶlıumu nē bilim bēn işde, maşımız (3) varıdı. davárimız varıdı, geçimiz yánī. ordan sōrámiyēm. óküzümüz varıdı, çit (4) sürērdīk. ordan sōrámiyem, gēm sürērdīk. ōrdan sōrámiyēm. ēkin biçerdīk. bā (5) sürerdīk, üzümümüz varıdı, bēkmez ğaynadırdıĶ şire ēdērdik ğızım, ondan sōrá da (6) işde ğozumuz cēvizimiz varıdı işde, çırpardıĶ. mēyvámız varıdı işde bóyle başga nēy. (7) yētiřir hēpisi yētiřir bunná. valā işde cēviz yētiřir, ālmā fiřnē, mēyváníñ hēpiSi dē (8) yētiřir burda ğızım, añçá bir yēñidünyā, portaşaş, ōrdan sorámá onnar yiyó yanı yok (9) kıoyde. ğalanınıñ hēpisi vār.

- (10) hē dē annat ēsgī.

- (11) dēzzem sōnütme. ēsgihileriñ yüzü utangac_olurdu. ana bāba kime vērirse ğız da (12) ona varırdı, şindikiler bēndīne varıyōr. ana varmam da sona varım dūyō. nē bilim (13) anam bābam_isdēhín bunnar_isedi. kök hısımımızıdıĶ satam babamnan (14) ēmmī_öqolları bu ğayımbābam. İsdediler, isdiyen çoğ_öldüdü dē amma bunnara (15) vērdiler. iřde, ğelin_öldüm, çócüm_öldü. ğocám_asgere ğētdi. řkür_öqollarım_öldü. (16) ğızlarım_öldü hēpini yúvadan uçúrdum bir tek bir_olan ğaldı. ēliñi öper o da (17) maraşda. bēkár ēsgerden ğēldi. ğalaññıları uçúrdum dōrt ğızım varıdı, dōrdünü dē (18) ğelin_ētdim. hēāen_on_aştı yářámadan. birini on_iç yářında vēřdim. hē, (19) güCcücüdü. ordan sōrámiyem iřde bir_olan ğaldı, biz dē ğociyenen hırış ğürü hırış (20) ğürü döřşereĶ iřde bēsi ğonuřıyōğ bāzi döřşüyōğ_iřde geçiniyōk. ēyi şindilik nē (21) bilim ğızım. yōĶ, ēsgiden dē ōle bir ğözü dışarı muşarı dēldi şindi şindi aşlah var (22) ğızım. isdiyerekden ğēndi isdediler. bē de ğēldim iřde nē vilim ğızım. ömür ğēřdi (23) ğētdi, hēř bir ğüne geçmedi.

(24) ğızım söz̄ü unutm̄a  sgiki d j nner bir hafda davı̄l  alınırđı bir hafda. (25)
c m rtes_ n  g lirdi, g l c m rtesine in bazara c m y   ih rdı g lin. c m  g n  (26)
nişanı p rşembe g n  g lin  ih rdı c m  g c sine g lirdi. i şindi basara  ih rdıy llar
(27) y vrım. h ye. davı̄l  alınırđı işde  le bir saz dağımımız dahama y du. ordan (28)
sor miyem.  nun davı̄l  aldırılđardı, yoğ davı̄la g c  yetmiyenner  le fuhareler  le (29)
g lini g tirirdi işd . tuhumġavıT d llerdi  ve  t g t r llerdi y  mağı g t r ller (30)
b azlalardı k fde y pağlardı  i k fde avratlar birikirdi. tohumġavıt d d m t m ġavıt (31)
d ller. şindi c m rtes_ n  yoğ, c m rtes_ n  m  peşşembe g n  şey g lirdi. işd  (32)
g ci g t r ller k sell r. onuň_ tini d veller  i k fde y pađlar, avratlar birikir_ıřde (33)
y ller. ordan  linden  ih n_ışde ġiz_ vin  kimisi ġap g t r r, kimisi  teberi g t r  (34)
b le. ondan s r  da iřd  geri iřde c m  g n  d  geri i lin řeyiň g lin  ih rdıllar. c m  (35)
g n  d  şey d llerdi. d şşek d llerdi biliy . d şş  birikillerdi avratlar k lle pa a (36)
y mek y pağlardı avratlar_ le y rdi. ordan işde başa n y d yim ki ġuzum. bunnaş (37)
vardı. d j n y memizimiz_ıyi oğurdu ġızım. dav r k sell rdik. inek k sell rdi şey (38)
d ve, y n  ufağ. ġoc  m sere ġazannarı oğur y  b y ġ ġazanna ġoc  ġaz n, on nan (9)
sul  bişirill rdi. patat s noh T,  T. y  piric_ şı bişirillerdi y  d me pil v , daha (40)
oğmassa bulġur pil v  bişirell rdi. millet g lini g tirdikden s na y  dama birikill rdi. (41)
y m  y ll rdi, dađılđardı işd .  le oğurdu ġızım.  sgiki  le.

(42) bu k yde d dum, bu k yde b d m, bu k yde d   l  ġederim iş llah bir ġ n.
(43) b n y lladım y lladım ġızım. vall  işd  asġer  bi hafda on g n  ġarađađdan (44)
hısmıları ağrab ları d vet_ der biliy  asġer .  r rılđar. y dirill r, i irill r. ondan s n  (45)
da işde y llalđar maraşa g t r ller. y llalđar_ışde başa bişiy  yoğ ġızım. (46)
y ġ_oyun_ lmazdı. y ġ biz_oynam k. h yk  gibi   ġızım ġa an ġa iy . ġ  miyen (47)
ġa m y . g lin_ol      g lin_olur.     az ġa an_olur y ni. bildim bi t ne (48)
ġa an_olur. y ġ ana ġa ırmaz ġızım. ana na ġadaġ_ossa  vl diniň k t _ođd nu (49)
isder mi. isdemes. amma   ġiz_isdemez  lan_isdemes s vdini alır, ġa ırır ġederdi. (50)
bir hafda oň ġ n bir_ay iki_ay bařa y rde durur. geri millet birikir, barıřdırılđar. (51)
 vine geri g tirill r. işde b le oğur ġızım.

(52) yoğ ġızım bişiy  yoġ_ le bişeyi yoġ_ le. y ġ yoġ, h   biş  iz yoġ bizim. bir
(53) ġurban bayr m , bi d   reK bayr mimiz_olur bizim. başa bişiyemiz_olmaz. a (54)
televzonuň_ı ind  navruz bayr mı  diy lar bilmem n ydiy lar. iyirmi  ř (55)
lısan_ diy lar_orağarda yoğ.  retmenner_ der bil y    J ğlar birikir_orda g lini (56)

yapałlar bilmem nōtałlar. sōlēlller, řárhı sōleller nēy, millet gēden gēder baħar bahar, (57)
bağmıyen gētmeS.

(58) var řükür yārım. yóĶ yóg, hasdałı yoĶ gülüm. bi inēm var, bir dēne gēri (59)
buzāsı var, gēri bir tēne bōyúĶ danası var. bir atımız var. ĩřde bu. davârı ołan vār, (60)
goyunu ołan mār. hēr řeyde var, köyde oduřduĶdan sorá ğızım małıñ_ołacág_ĩřde (61)
mēcbúr. öle.

(62) yapdıĶ ğızım. burdan bahar dēncĭk, bahar dēncĭk bilū ikbaharda řöle (63)
mayısdā göçerdik davârınan. tē,aha řú görüken dağñ arħasında üç ğuyú dērik. dağñ (64)
yüzünde bir ğuyú var. tıķı şeynen hēlkiyenen su çekeller yōsa öle aħan su yóĶ. ördan
(65) sorámēm tōle řöle tēkneleri yapallar ilēhenneri gołlar małları sułallar, ördan (66)
durullar_ĩřde bir_ay ikĩ_ay. ondan sōnā da gēri göçeller_ařřáyá. orda çádır ğurałlar
(67) ğızım. ğocáman év gimi çádır ğurałlar. ğızım çoĶ yámi évĭnen göçük gēden_ołmaz.
(68) yá iki ğişi gēder yá üç ğişi gēder małınıñ_üsdüne. év yálĭz ğalmaS. azĩ gēder çóó (69)
évde ğalır yámi. ĩřde öle ołur ğıSım. yóĶ ğızım şindi miz ĩřdē. nē düyöñ ğozım?ĩřde (70)
hērkēř_évinde bulunanı yapar. ét_alıllar, eřē_ołur sa köfde yapallar_iřli köfde (71)
yapallar_çi köfde yapallar. sułu yalı yapallar_ĩřde bōle.

(72) arzĩz var ğızım ğū. hanı asıł ğısmı o ğurüyük ğızı ołum. haydi gülē gülē. sēn dē
(73) çiçek gimi řohüyöñ yörü baħam ğüle ğüle. ałlah bahdıñı ğünüñü ā eylesiñ yávrım. (74)
halel süd_ēmmiře düřürsüñ. aha şurdan binici ğızım. halel_ossuñ ğuzüm, ğüle ğüle.

-45-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Küçüksır Köyü

ANLATAN : Elif Yardımcı - Sultan Yardımcı - Komşular

YAŞI : 95 - 45 – 55

KONU : Karışık

- (1) gözlerim arımāāsaydı, arıması olması aḡĪ, gözüm aḡĪ, ḡormūm. yoḡ şükür bir (2) hasdaḡım dā işdē şey gözlerim bir gözlerime çoḡ şeylĪ. hĪ. ha yā. yāşımı ne bilim ben, (3) yāşımı. bēn ḡaç olduynu bilmīm mübārek. yāş bōle. ne bilim ben işde çoḡ çoḡ yāş (4) var bunuñ. bizim çoḡ yāşımız var. yoḡ. hēC. şeykene güccūkene şey_ētdim, (5) şey_ētmeme almam dēdim bēn dayamam dēdim. şeydemē dēdĪ şeydemedim dēdim. (6) şeydemedim dēdim. ēvlenmeden mĪ? hā ondan yapmadı, onūcun işdē. zor, zor, zordu (7) hērkiş. herif yoḡ canım hērif yoḡ. almadım, almadım. varmadım, varmadım. şimdĪ (8) adımı diyemedim, yıraḡ bi yere ḡētdiler. ne dĪler yāv şey, diyemiŷüm. burdā, burda (9) işdē bunnar, bunnar beni bunnarĪ hēç söver, ben orĪye hēç ḡētmedim bu_üz. yıraḡ (10) yere. ben buḡ da durüyōm, ōndan sōrā çocuḡ da hēç şey dĪnci az şeytmedim. hēç. çor (11) çocuḡ sevmemedim. yalnız ondan sōrā, işde işimi dutdum, bi işim dēj işde işim_oluB (12) da bu ĩj çoḡ_iş de yoḡ. ēle ōle vaḡıt ḡēçirĪK. yoḡ, yoḡ çocuḡ hēç ḡētirme ḡēlinidi. nā (13) atıcıḡ? hēç bişe ētmedim, hēç bişe ētmeden yāni yānımda baḡamam dēmez şin şin şıḡ (14) ēdemem dēzze dēdim, dēdim. üsdüme ḡoymañ dēdim. anam babamı bilmeñ kĪ. (15) küfar yere ḡēdiŷöler yıraḡ yıraḡ yıraḡ yıraḡ adını dĪēmiŷōm_onuñ. orĪye ḡētdiler. (16) orūye de ḡēdişin dēdilerkinē ancā, seni öldü dĪēler beni bu daḡa ḡoyuñ ḡētmem dēdĪm. (17) burda dā hēç çóra da çocuḡa da baḡmadĪm yani alim de şeytmedĪmi. ha ō. bizĪm (18) dūñünümüz var da bilmĪyōm işde. yāni baña, baña şeytmiye bili dĪyōñ sen. yoḡ. hēç bir (19) kimse dēdirmedim ben baña. hā. yoḡ_anām. canı çĪhsıñ ne ḡerāā var bacĪm. ōle, ōle (20) işde, durduu durumuñ ḡünnüü yāni yēmēmiş şeyĪmiş, burda unnardan şeytmiş (21) baḡmış. çocuḡları oḡuḡlar da méydanā ḡētirdim. başḡasınandan yanı çór çocuḡ méydana (22) ḡēliyō ya, onnara baḡarḡın ēderim dutarĪm, yĪye ḡorum. hā. ben hēç ḡētmedim bēn. - (23) alēykūm selām. hoş ḡēldĪñ.

- (24) dü yōğ esdāfurūllah. hı? hē. ben Kırg bēş yāşındāyim. adım sulţan yārdımcı. onuñ (25) da gēne yārdımcı unuñ soyadı. ělif. ělif. yōğ ěsdāfirıla. ben maļlarıma var aFedersıñ, (26) maļım var baKımiye gēdicim ötā. ineę girmiş. bu köyüñ gēçimī önceden ğızlar gēşler (27) pammağ çapıye gēderdi, yāziye gēdeřlārdi. Őu an yāziye gētmıyōler faBrikıē (28) gēdiyōllār. faprikıjı1ē gēdiyō gēşler. ē oļan ossuñ ğız ossuñ hēp faBrikıē gēdiyuļlar Őu (29) anda. çifcilıneñ_ūraşırar, bıyır.
- (30) bi Őē olmadı bi Őē olmadı gēt.
- (31) bilmiyōrüm ki nemi? önsenli misıñ sen? hı. bāmız oļmaz. bālarımız var üzüm (32) dutmaz. hēç üzüm tutmū.
- (33) aa Şurıye gēt aşşāda bāmız var bir, hēç üzüm tutmaz.
- (34) ğızı yoğ, gēnē an yiyeceg ğadarım tutmaz.
- (35) yoğ yiyeceK ğadar da yoğ, Őindi niye yaļan sōyliyēm. hēç üzüm dutmū, acı çıbığ (36) dēller zır ondan diKdigidi. hēç üzüm duTmıyır anca ěmeg_ēdik.
- (37) hēç bişey de yanı bu köy çoğ vėrimli bir Şeyde.
- (38) ğıraç ğıraç taman da ondan üzümler Őey oļmū. ğırac_oļduundan.
- (39) ğıraç_oļduundan üzüm_üzüm yeri yoğ. ē harmancıñ ğaraderenıñ temsilde bu köyüñ (40) de yayla var yoħarıda yayla var da bizim yerimiz yoğ yaylada.
- (41) ēkin ēkerik, ēkin ēkeller. Şindi.
- (42) Şindi sōörlük dērik fasıye dikellē, bıber dikellē, tomatis dikeller. sōörmelik (43) dikeller yaylaļara.
- (44) sōörlük sōörlük dē yapar hı ēdeller. sōörlük sōörlük.
- (45) işde onnarınan ēv uraşılļar ēvdā oļannan. benim gimi ğadınnar gētdiklij vėrir.
- (46) inek, ineę dē güzū biz südü yēmeg_ıçin. hā südünü yoğrdunu yēmeg_ıçin.
- (47) günsüz ineğ gideller.
- (48) südünü yoğrdunu satıp da para da ēdemiyōğ gēçim. para ētmıyō kine. yoğ_apļa.
- (49) düün dē ğaynım dērik biz bēyimiñ ğardaşına haļ.
- (50) hısım hısıma.
- (51) ğaynımız dēmiē. düün da ğız.
- (52) sulţan aļā hoş gēldiñ.
- (53) hoş bulduğ, sen hoş gēldiñ.
- (54) nōtduñ?
- (55) nōtaK gülüm düün çalıyōğ_ışde.

- (56) ède nõtuyõñ?
  - (57) nõtđum, oturüyöm.
  - (58) ğayana naapđıñ sen ğarağaná?
  - (59) aha şu ğız fasúlyiye ğediyör. şu ğız oħıla gidiyír. şu ğız ğuran ğursuna gidiyír. (60)
- hërkeřıñ tabı ğendine ğöre bir_ıřı var. benim çoług çoçugłarı böyüdü hëmi.
- (61) özgür gilı başladı.
  - (62) bölë del hëç biřë_ötmadılar. kimisi fapríkié ğedı. kimisi ğoñřuda baā ğeder.
  - (63) çıħan ołan ołan çıħan bir bi řıjtdij yoğ ğayrı.
  - (64) ołan çıħan yoğ ğayrı.
  - (65) ğediyü. sen ne iş ğördüñ? bën nëren düjünde èt ğördüm ki, şeçtdirmedi. neneñ
- (66) èvlenmiř üş tãnéç.
- (67) işde èvlenmedi ğafası da ğayrı yářlařdı ya, ondan daā bilmiyöm ne yapıyö? herifi
- (68) ölmüş.
- (69) biSimki ölmedi dahā. yani ölmedi, ölmedi bënim iřdë. ununa ğoyarım, şöle
- édërim (70) bölë édërim. hëç bölë ołduımdan írağ yërlere de ğedemem. iřde bölë ğëtdim
- ben. (71) burda ot hā. çór çoçug çoğ da řë etmedi ben.

-46-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Kümperli Köyü

ANLATAN : Fatma Bozdağ, Cuma Bozdağ, Gönül Kirik ve Akrabaları

YAŞI : 63, 85, 32

KONU : Karışık

- (1) yázıda bir ğartal_ötürür
- (2) ğanadını dartar _ötürür
- (3) bir ğanad ğanadında
- (4) yüz elli yumurta götürür.
- (5) māni oħudu, bir ğaç tene bilmece sor, tap tap.
- (6) tap pat étđijñden dağ hēri. anam_ąđlıma ğetiremiyüm. birez var da ne bilim ben.
- (7) heykâa. ğıZ pat pat üstüne olur mū?
- (8) tap tab üstüne tap da tab üsdüne nēy dēdiñ? inek boħu. mayıs mayıs inek mayısı.
- (9) ēyĩ edelerimizden dedelerimizden duyduumuz.
- (10) hā sor, onu söyle. yüksek şehirlerde öyle.
- (11) şapbirt da şap şaB edī dī.
- (12) bunu öyek de inek mayısını örensiñler.
- (13) bir_o bīr_ölum var ğan isder
- (14) ğanı şaardan aşar
- (15) göremēñ tepdili şaşar
- (16) görmiyeniñ mağı daşar
- (17) o nēy?
- (18) bir_ölu dağ var da o da içerdē.
- (19) ne dđim anam yēter ğayrı işde bitdi.
- (20) onuñ cēvābı nēydi?
- (21) yēter ğāyırı, yēter, yēter ğāyırı.
- (22) biz tam kümperli köyündenik dēsiñ son dēsiñ ğāyırı.
- (23) bir dáha mı açıcıñ? yēter. yēter ğayrı yēter.
- (24) sen ğaç yaşındasıñ nēne, onu sorı apđam.

- (25) hī yètmiş yètmişde varmijim celâl?
- (26) yoK.
- (27) don yuduğüm göca dālār.
- (28) aş vèriyör gaba başlār
- (29) vèrmeñ beni bir kötüye
- (30) ā_ällerim inci işler. bundan alşınlar.
- (31) yázdı onü da yázdı. atmış bês yáşamadı ki.
- (32) nası alduz?
- (33) ben yášaaalı sèksen bês yédinci_áyda yıl dönümü.
- (34) atmış bês yáşadı mı?
- (35) atmış bês yášında var mısıñ dī, ne bilim? gaç oğdum ben?
- (36) sisiñ yaşıña bağ biz yerimizden kalhamak.
- (37) vèr baam anam sēgīb edim. e bis gaç yaş bês yášında gāldım nerde var anam. (38)
- aylığ_alim sāraıda. aylım nié yoğ.
- (39) şe yapma yārin.
- (40) bir gayfası vèrīdi.
- (41) yā boşvèriñ hēri, baazlarınñ her zamanki baazlarınñ dèrdi önnar aynı, hiç dēşmes (42) huyları da her düünde zāten.
- (43) hī? nè?
- (44) hī? alıah_alā.
- (45) saıon düünü yāpacām ben bunnara var yā. saıonda. görüñ o zaman baım. aş neymiş, (46) yèmeg neymiş, nası yèmek yapılımış. nasıl yèmekler vèrilmiş?
- (47) hēç gèlmek, hēç gèlmeğ_o zaman dā.
- (48) bunnara, bunnara var ya şöle bi tene pasda, bi de mèyvā süyü.
- (49) tamam_işde, duran hocaal gimi.
- (50) hanı nèrdē? e canım nèrde şindi görem.
- (51) duran hocaal gimi görüller yavaş düünü.
- (52) e alıah yāzarsa.
- (53) durdañ doñ gazannarının_ikiündür bəri yèmeg derdinde.
- (54) ikiündür bəri tabi bu sıhıntij çèkeceksiñ èdeceksiñ_işdē.
- (55) çèkecāğsıñ da bu sefer biráz bu.
- (56) yōh, ne sıhıntısı çèhik. biraz da bize aşşā dayanacağsuz biraz.

- (57) biz dayanamağ.
  - (58) onnar köyden gēlī.
  - (59) yāv hazırlīler hazırlīler, ğonuşsuñ baam. ğonuş baḥam sen.
  - (60) köyden gēlennere yemek vērilir.
  - (61) hürü háh.
  - (62) yā hazırlī amma daḥa millet var yá.
  - (63) babaña dedáña ırahmat hürü.
  - (64) millet yemek hazırlī, bunnar _oturūr otūmaz ğarnımız _ārī açlığdan.
  - (65) bahale. baña bağ baña. bēn dēdim dedemde vardı. bi saāt bēlki bi yēle tabağdā (66)
- ğatıqlı aş ğatıqlı aş.
- (67) uñan vērım de ğatıqlı aş yēseler. benim ğatıqlı aşımı ayrı oturúcūz mu vērım mi?
  - (68) ğardı ğeşleriñ yēdiklerini de ğördük hēri hū.
  - (69) aşdī ğīz?
  - (70) ğatıqlı aşñ nē olduunu biliyoñ mu sēn?
  - (71) ēsrā hēp.
  - (72) nē bilīm nēy _olduunu bilüyöm mü kī.
  - (73) esgiden nasıl _olurdu dē.
  - (74) ğatıqlı aş nēy, aş ğatması aşınan yoğört. o diye mi?
  - (75) o diyál o ayrıanı ayrıanıñ birbirine.
  - (76) dōme aşılı olur dēdi.
  - (78) hā ēsgiden şey tovğa aşı tovğa o mu? dōmiyenen.
  - (79) ğatñ _içine ğatñ _içine yoğörtlu ğatıK var yá
  - (80) hī.
  - (81) taman yoğördü yáyállar.
  - (82) yá ğēndi annatsñ ğēndi annatsñ.
  - (83) toğayısa o öyle olmaz.
  - (84) hı.
  - (85) içine de bēyáz _ekmek üfeleller.
  - (86) háh tamam cēlağ ğēndi annatsñ.
  - (87) yá?
  - (88) dōmiyenen bulğurunıñ toyğa bişirīler.
  - (89) toyva nēy?

- (90) ayrannáñ bulğur. bişirillēr, ğataǵlār, ğeleniñ _õñüne ğorlar yeller.
- (91) şú cēp tēlefonuñu aǵ yá.
- (92) şu sizīnden _ossuñ _aǵ.
- (93) şunu alim.
- (94) ah canım çekemiyecīsāz ğayrim tējp ğetirmeñ.
- (95) ā neyi ī nēyse sēn _ēsgilerden ğonuş ēsgilerden.
- (96) ēsgilerden hangisīmiş ki?

-47-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Maksutlu Köyü

ANLATAN : Cennet Demir

YAŞI : 65

KONU : Karışık

- (1) maraşdan mı gèliyôsüz. cennet, demir. atmış bês yaşlarında varım işde.
- (2) şu yoharda evlerimiz bitî yoharlağda. hā, bir gèlinim bu. şü da torunum. bês_olum
- (3) var bir de iki de gız var. gızlar gèlin maraşda. ołanıñ da ikisi anğarada. biri dē ikisi (4) de maraşda. dur yazacağ. gèlijüller sènede gèlijüller anğaradālar. burdālar da işleri (5) düşdükce gèlir. bunnar da göçücüler yaında maraşa. ben noımalı işde bir göca var.
- (6) gayımbaam var.
- (7) göca var_ışde, göca da gaFası eسیyör bir maraşa gèdiyör. bir_ anğaraya gèdiyir. biz (8) burda bı yıl nōtarsaK? aman unuttum gètdi yavrım, düünnerde işde davılınan (9) düdünen ełijüllerdi. ołan_ävi. gèlin gètiř ata bindirillerdi. yoğ, sèverek de evlenmedim. (10) yaşıım on dördüdü daħa. buriyé ğardaşıım vèrdi beni. oħan. qöz da qōsan düyük. (11) otur_olum.
- (12) sen benim yanıma gèl de otur_olum.
- (13) soğğ gèliyör mü? aam ben de üsdüüzden yırağ, hasdèyem. gèlleg_eritmesi (14) vār_ondan sōnā işde, her hasdalım bi yèrde hap yúdüm, hapınan inniyènen ilacınan (15) bāzi çoğ daraFım dutmaz_olū. gołum titiriüyü titirū ordan bacaam çulması yörü. (16) omadan_asra. hiş de hałım yoğ, öyle duruyom amānetde, ikū_ün bitî bāñzedim(17) bir_ikī_un elim_ayaam titiriyü. zanğır zañğır zañğır zañğır şaşırtdırdı nōtacāmı. (18) sađlasıñ. amān toğdura da gètdim anğariyé de gètdim. adanée de hepsi iki kürek (19) toprağ_ışde. iki küreK toprağ atarsañ o mu hepiminden vazgèçerik. hasdalandı işde. (20) èvel zāhmátım çödu, pèrişannıg. şindī de göca irahatsıS gömüyör. canım sıhılı. ołanıñ (21) biri öldü. ondan sōna. cèylan dutdu ołanı yirmi yaşında. asma çatı guyrug yap. ondan (22) sōna işde bēle. olay da çocuğ deñizcīdi. ğaynağ ğaynadiyödü bōlá, adamıñ evini (23) yapmış. asma çatısı vuruyürmüş òná. o daıa hat yahınımış. öle hata dēyişin demir öle (24) çağmış çocu. o da evliğdi işde. ołan, ołanıñ çocuü äsgere gètdi şindī, ołan çocuü bir (25)

yaşında éve ğız çocuğu da iki yaşındiyédi kéndiniñ. on_alıtı yaşında éverdimidi. ötekı (26) benim anğarada ołan oğuyürdü. onnara biz maraşda ğendı de çalışı dedim. bir (27) çaylarını bişirir diyé onı bacımıñ ğızını biturıp da ğatirdim. o da üç sene (28) durduılar_ışde. ha o maraşda dediler. çerker çerker burdan da çerker.

- (29) yoğsa ālēep sızilēe sızilēe üç çocuğ ğaldı ğelini aldı ğetdiler. ğelini aldı ğetdiler. (30) çocuğlar ğaldı başıma biri imekliyör biri yürüyür.

- (31) hā. āşam ğeliyöm ben évime.

- (32) ālēep sızilēye sızilēye sızilēye işde şuraşım bir tarafım uyüşmiyé başladıdı. hep (33) ğetişdim. ondan sōna da iflāh_olmuyōm işde. şindi de ğızı búódu ğızı búótdüm ğıs (34) çocuğunu ğızımıñ_oluna vėrdim. daħa iki sene oldu iki sene oldu. ołan çocuğu da eşgere ğetdi, eşgerde şindi. ékinner bi. hā. on yėdi on sėkiz sene oldu en_aşşādan. āmin. (35) sıhıntı etmiyō çocuğlarım da ğoca çođ sıhıntı ediyör. ğocanıñ sıhıntısı beni hiC. dėrdı (36) dē işde ğendı arsız, ben de hasdaığlım. bu çocuğ yanımda durüyödü işde bu çocuğ (37) éve barħa baħiyödü bāya tallē her şeyine baħiyödü. çocuğun da şōle oluyör, çocuğ (38) dōşuyör dōşuyür çocuğ ayrılıñ ğetsiñ ben éve varmam ğelmesse. ğeldi midi beni ğış (39) ğeldim mi sođ ğış şindi elim ayağam titirü. zobēē ğayamıyüm. daħa yaşım ğaç, (40) benden búyóđ bacıların ğelin gimi duryür. hā. sıhıntı düşürdü işde. hā ołan ğetdi (41) ğedeceg dörümüş_ëve varmam diyörmüş. dē orucuñ içinde ğetdidi, ğelmedi daħa. (42) súllerin_ėvine varıyır. şindi benim ğoca evlidi, benim ğoca evlidi çocuğları vardı üstü (43) üsdüne. ğardaşım_ışde anam yōdu ğardaşım pariyé yėdirmiş. dōve dōve vėrdi. (44) zopinen vėrdi seni o zaman vėrri vururum öldürürüm seni diyārağ vėdi işde. o da, o da (45) durduğ a yėngem vardı. yėngem fenc_oldidi yėdi sėkis sene yatdı o öldü. öleli yėdi (46) sėkis sene oldu. işde işde sürüküyóđ dađ, yiyeceğ_āğmāmız var zahar. yođ o anası (47) daha öleli yėdi sėkis sene bişe oldu anası öleli. çocuđlā onnañ çocuğları böyödü de (48) de ben ğeldim evlendiler zātán. hā ya. davara ğidıdı, maıllara ğidıdı çocuğlar ah. (49) ğeçim de işde ayrıdığ. ğendiniñ_ėvi ayrıdı beni ayrıdı. ayrı ayrı çocuğların herkiş (50) durüyürdü. ne o daraf çocuğlarına eyce bir baħardı. ne benim çocuğlara baħardı. işde (51) yėtim çocuğ gibi búyótdüm meydana ğetirdim, şimdi her biri bi yere ğetdi işde. öldü, (52) ołan çocuğumü da ceylān çarpışın_ışde öle hasdaıandım ālēyep. çocuğları ğaldı evi (53) ğaldı zahra ğaldı, ğelin ğetdi. döl öldü, sıhıntı. ğeliniñ aldııa ğomadılar caħal dediler on (54) dörT yaşında ğetirdimidi, ğüccüdü. her biri bir laf dēr dediler. ğelin de ğetmem deyé (55) çođ_āladı, ben

çocuđlarınıñ_üstünde durrum dıjđ ğomadılar emmeleri. v Erdiler. ⁽⁵⁶⁾ ğelini biz v Erdimedığ çocuğlarımızı ođumuñ çocuğlarını v Erdimedim. oğannar da ⁽⁵⁷⁾ bEnim_oğannar da bizi dEdi babağığ bilmek, uğdurmağ çocuğ. asımızınıñ çocuğ. yoğ, ⁽⁵⁸⁾ dEmedi.

- ⁽⁵⁹⁾ nEtsin babağığ?

- ⁽⁶⁰⁾ adamınıñ da çocuğ varıdı. esgi anağığdan hałasıdı hałası_oğdı. hałasınıñ yErine ⁽⁶¹⁾ v Erdiler. Őimdi ordan da çođu çocuğ ođdu. iki_ođan bir ğız_ordan ođdu. hEmiliyEdi bir ⁽⁶²⁾ de ođu ğuyaanda üç_aylığ vardı. o da sEnadan oğdıdı, o da ğelin_oğuşun onu da ⁽⁶³⁾ ağdığ bis ğeri. Őimdi anđarada o ğun ğendisiniñ yanına otutdurduğ. ođum ğumruk ⁽⁶⁴⁾ mAmiri anđarada. oBürü de maza çalışdırı, onuñ mazarasını çalışdırı orda. maza aşdıdı.

-48-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Orhangazi (Tanırşağı) Köyü

ANLATAN : Hatice Tanırlı

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) şindī, biz.
- (2) yálızdı adeti yávâşî ğızım yávâş ğazılıĶ ğelū.
- (3) évet.
- (4) dün adet toplamış ārlı nāmıslı burā.
- (5) hatCá ğarí. hatice tanırlı. burá oríyadı buríyadı. adī orhangāzı oĶdū. yávrım, birinde (6) bunnara bir adam ğelmiş. bèn yúharí evdiyedim. bu évde daĶıldım. buríyá bir adam (7) ğelmiş. bèn dé ğeldim.
- (8) şõle oturuñ baham da.
- (9) tēstimi dāldim. bèn undan bēri ğorĶarım, kimsiye dé laf demēm. bèn bir duĶ gadınım. (10) uhū neler ğeldi başıımıza. hóĶúmeTliĶ_ oĶduĶ. ğamáriye çıĶdım, tēlōvzāna çıĶdım. (11) ondan ğorĶarım bir laf diyemem.
- (12) ğayımbābañ nērde?
- (13) ğēssiñ ğēssiñ şõle ireli otusuñ.
- (14) durdu mēmmēt.
- (15) irēy_ā?
- (16) bir_ adam ğēldi ğel bahım. nēymiş_ adam. bi hanım. évimde bir duTdum da (17) şeyliĶ_ oĶdum. ğel baĶım.
- (18) ānam_ işde muhdarı dutüyōñ hace sēyirdilevēriler.
- (19) nēsıĶ_ oĶuyō, nasıĶ_ oĶuyó diyenī dī.
- (20) è neçe havasıĶıĶlar_ ediciñ ğülüm kine onnarí kin_ eşgi ğeçennerikine?
- (21) eşgi ğeçenleri bilūm mü şindiki cáhalĶlar dutmāz dutmāS. yávrım şindikiler ğēldim (22) ğēşdim, tábi duTmaS.
- (23) bēm bişēy diyemem kī. vaĶlaha diyemem.

- (24) èsgiki usùlleri şimdi dutùjller mi ki?
- (25) bènım ğafa da yoĝ. ğaFa ğedik hèp.
- (26) ğāldı mı hèç? hèç ğāldı mı èsgiki üsùller?
- (27) ğarī taman tēlōzonda oynúyōler èteKli şōle üç_ètekli oynúyōlar yá èsgihi düünner (28) üç_èteKli oļurdu işde.
- (29) bire bèn, üç_ète dè bilmüyōm bèş ètè dè.
- (30) cèpcèn ğeyellèrdi aā tēlevozonda ğeyiyōler yá.
- (31) yávrım bèn, çalı düünün dè bilmüyōm_ōļum bèn ğocádım. bènım şú bir bilgim yóĶ. (32) şú ève bi áĶmek ğelirse yiyōm. asbab_aļırsa ğiyōm, aļļāma şükr_èdiyōm.
- (33) bi dè işde düün_èvi isdeTdirmilerdi.
- (34) aha bunnar bılür bu ğeçler bılır.
- (35) bèm bilmem.
- (36) tārībānda yátiyō deñ dè sıçradıĶlarımı dèsene ğa arĥa sıra.
- (37) bèm bilmem.
- (38) ğızım yáļannar bēni oynatmıyá aļıyō orusBuļar.
- (39) yáļan yáļan. vaļļā oynarım_ā.
- (40) oynarsañ_oyna ğel.
- (41) vaļļā bèn bilmem.
- (42) annadırsa yáníndā aļır.
- (43) yoĶ ğızım yóĶ.
- (44) var a hındā var_annatsıñ. ē. aman yávrım ōle dè varmadım, isdemediler. bèm bu ļafa (45) ğarışmam. bèn ōlmüşsum. mahĝeme mahĝeme süründüm bōle bir duzā düşdüüm dè. (46) vaļļah. onuñ da yōdu ğızım. ğızım onuñ da yōdu onuñ da. ğarī ğene aļıyōr_ordan baĶ (47) tēleFonuñ_ıçı.
- (48) yoĶ ğızım yoĶ, vaļļaha bèm bi_şè bilmīm. bèn_ancá ğapı bacá duyúrmesini (49) bilirim, başĝa biJē bilmem. bilen vaļļaha bilmem bèn. baĝ yèmin_èdīm. şúrda çóļaĶ (50) ğız var, onuñ yánína ğediñ, o çóļaĝ èyé bilir.
- (51) zübeyde èdem èyi annadırdı ama o da burda yoĶ.
- (52) çóļaĶ ğızdan. çóļaĶ ğızdan_assıñ ğaramannısdan. arĥadan doļaş.
- (53) çıļıñ ğeliñ.
- (54) çırmīlerkine. demiyōller ki.

- (55) vaļļaha bĩlmũyõm kı ğurban_õļũm ğızım da bilmũyõm. haġat bĩlmũyõm baġ. (56) bẽn_ancá ġardaş.
- (57) sèn_ẽvlũ müsũñ ğũlũm?
- (58) ẽvli yá. yõK bẽkár. řú ġõzellĩnen sèni bẽkár ġoļļar mı? inandım. hı. sèn ġı bu (59) ġõksũnlũsũñ hẽraļ?
- (60) anam bundan da burıyá mazot yáKmışļar, kõye çıKmışļar.
- (61) ẽ yávrım çıKdıļar da. ẽvde hẽraļ. ẽkin biçẽrdik, řẽleK çẽkerdik. ẽ niniyecĩñ? (62) bènım_ẽkin bişdımi, řẽleK çẽkdĩmi niniyecĩñ sèn? bèn hẽç nè bilĩm.
- (63) yāvũ bèn baCce yápi yáz_ayındān.
- (64) nẽy?
- (65) yáz_ayından bahcẽ yaptım, tommuz_ayına ġadar.
- (66) kẽle ġız ẽdeñ nè diyó?
- (67) fadıma ġaynānamıñ yānna ġedek.
- (68) yáz_ayından başļecáksıñ. tommuz_áyına ġadaġ yápdıñ_işleri ġonuşácáKsıñ.
- (69) ẽdem bilmessem unuTdum unutdũm. ancá ġapı pacası durrũm bèn. başġa bişey (70) dutamam. řóriye ġedĩñ. řórdā bir ġarı var. ġurban_õļũm bèm bilmĩm. bilsáK. ẽ ġũle (71) ġũle, bèm bilmũyõm dũyõm. bilenner sõler.

-49-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez / Osmanbey Köyü

ANLATAN : Emine Ateş

YAŞI : 80

KONU : Karışık

- (1) yátmiyèdi. bu āşám èyi biraş. nēdicīñ. èmīne èmine. ateş. nè bilim yávrım èpiyè var (2) yášım da zaār. sēkseniñ_çinde mīm_olá, yètmişñ_çindè mīm òle bişiyem_ancá (3) yoğ. varım yávrım var. hē. buyúr. saāl ğızım saāl ğızım saāl. abā hasda bèri bēñzer (4) hasda dağlım. bīnlerce şükür. bīnlerce şükür yávrı nōlúcú. neriye ğèdīñ dadan. baħalē. (5) apliedāñ yánna var şey fērīhaniñ yánnā. ève misāvır ğèlmiş dè òlum. yörü ğurbanım (6) yörü. yörü yávrım yörü. amā misāvır sēnden èyi mi ołucú hatın ğızım. buyúr. ğız (7) yávrım hēcetli isdenirdi. şindi ğız_òlanı alıyır òlanı. bizim bir torun varidī. bi tēne iki (8) tēne urus ğèldi. yeñi daha yeñi. nè diyecīm_ışde burıyá ğèldikden kèlli. bis sōñrādan (9) ğöşdüK ğèldik buriye. ğèlincek avratlar dèdihine biz ğız_aramıyá ğèldik dèdiler. (10) amān dèdim ğızlardan_ayrı oıuğ mu dèdim. oıuğ yá dèdī. biz dèdi burda ğız_ararıK (11) dèdi. anam nè diyecīm ancá ğız da ğuran kitabı èlinde şurdan çııup ğaçıB ğèlmez mi. (12) hattib_aradīmızı bulduğ_ışde bizim dèdiler. amā dèdi dèli misiñ bire dèzze dèdi bi (13) dèFa şöle bēnim gibī bir ğarī. ğēne dè dèzze dēmedīñ_añşe diyecáksıñ sēn_āña dāl (14) mı? yōK dèdim oımaz dèdim, olúr dèdi olúr dèdi, bizi dèdī üütdün hac_ārħadaşımız (15) varıdı dèdī, onnar saıdı bizī buriye satan bizi dè dèdi. hani bēnim ğardaşım bunnan (16) haccá ğètmiş_ó ğarī. ha òlan da yiyennin torünümüş òrda ğālmiş dēmişler buriye (17) ğèlmişler. nè diyecīm_anām, òlmaz dèdim bōle biz dèdi, ayıB bu, olúr mu dèdim (18) anam bōle olúr mu? nè bileK. yávrım ğurban_olüm öte_oıdu bèri oıdu, yázdīmis ğarī (19) ğètdī bi dēhá ğēne ğèldiler. harbi ğızıñ_anası ğèl dēmiş samanniñ zamanıñ_èvledi (20) bunnarda yá. bunnar da zamanıñ sēn nēdicīñ, ğaricáz ğèldi anam ğēne ğèldiler. (21) ğèldiler, sandıg üş dağ ğèldilē, vèrdiler yávrım. yáğzıyımış. èzelden utayá vardı (22) hatın ğızım ğurban_olüm saçıña. utayá utanırdıK bizler. anamızıñ babamızıñ (23) ğarşısındā ayniye baKmiye bilmezdiğ dáğlı mı? amā bunnar şindi bir ğısdırğaç vurū (24) dōşlerini yēkindirivèriler şindiki cáhaıılar şú an.

ameleli bir zaf nè ğurban_olüm. işde ⁽²⁵⁾ nè bilim insan bir hoş_óldu yávrım. utayá ğalmadı hêcep ğalmadı. háyá ğalmadı hatı ⁽²⁶⁾ ğızım. işde sáar ğün döldü devir döndü sáar_ey ğüne ğalmadığ da nè bilim, ezelden ⁽²⁷⁾ öliyyedi yávrım. utanırdıK bizlêr. ay nê necim, babamızıñ yánında öle döşümüzü ⁽²⁸⁾ ğısdırır söplük dururduK anamızın bábabmızıñ yánında. örtêrdik yā öle olú mım yá, ⁽²⁹⁾ şindikiler bi de şey ğeydirī yoharı çihāTdirī onu. bënım bi lêfım ēlī nè bilim yávrım. ⁽³⁰⁾ valłā ezelden_eyīdi. ezelden hanı bir ğızı isdemiye ğellilêrmiş. ğellilêrdī, düür ⁽³¹⁾ ğellillerdi, düür ğeldiler mīdi biS ğaçıK giderdik. içeri sohułurduK varırdıK kim. ⁽³²⁾ ğörmü ğel de bağ. nişannı ğelme neci ğêTme neci, ğelinnen barabar bindirme nêydi ⁽³³⁾ şindikimi. nè bilim_ışde. şimdī böle öldüK. şindiniñ ğünneri böle oldu yávrım böle ⁽³⁴⁾ oldu. nişanniñ nişanı daħaııardı yārım, nişan daħaııardı. ğalvā ğetirillerdi, hanı yēmeç ⁽³⁵⁾ yemiş ğalvāsı. emmī dayī çırıllardı yāni böön nişanımız var, böön yālīmız bālanıyö ⁽³⁶⁾ dī. onu ğetirillêrdi onu yêdirille içirillêrdi. şêrife āsimān. nêy_o baħalā ğızım. ⁽³⁷⁾ yêdirille içêrdi bir de ğoran_ohuııardı. çekili ğor ğedeller. ğızın da hayırlısidin yārım ⁽³⁸⁾ yālīñı bāııardı. sêlevet ğetire ğüdüsēse yüzük daħaııardı barnāna. asbaBsa asbaB ⁽³⁹⁾ ğeydirillerdi. kaħaııar ğoydürüllerdi. nişannı ğezme neci, ğetme ğörme neci. biz ⁽⁴⁰⁾ nişanımızı ğörmezdiğ_anam nè. bēzi aKsarī ğelişē, yüzlerimiz yere yapışırdı içeri ⁽⁴¹⁾ sohuııurduK. valłā öliyyedi. şindihiler de böle nè bilim şindihiler bi ğiyimme ⁽⁴²⁾ miyimme. ğörmedim. ğendini mi? amā şey ikinde ğeldi anam, nikāh êtdiler. ⁽⁴³⁾ nıkeh_êtdiler ğêldilêr. olan ğeldi, vardılar. iki řekāt namaz ğıldıK. şeyini işdik, ⁽⁴⁴⁾ zênzeminī içirdiler. iki rekāt namaz ğıldıK. nè ğüzel_ışde oldu da biTdi. cānım ⁽⁴⁵⁾ biliyōñ_ōlanı biliyīñ, biliñ. tabi, ğonuñ_olúyó ğoñşú olúyó, o bó yāħadan dışardan ⁽⁴⁶⁾ ğelenine varmazdığ biS kine. yāban_olmazdı yávrım yābanniye varmazlar. şindik hêç ⁽⁴⁷⁾ aramüüller hatın ğızım yābanıı varī. yoK ğurban_olüm. ezelden_öle dadı ⁽⁴⁸⁾ yārmayınca dutğaya varırdı yārdı, hizib_êdellerdi. hıceb_êderdi, hayá varırdi, ⁽⁴⁹⁾ utanıııardı yārım. akserī ğelirdi olan ğelir savıŞır ğor ğederdi bir āşām bir ⁽⁵⁰⁾ yemek_êdeller aazlarına sohar ğetirillerdi öıancāza, yer ğor ğederdi. ö ğünnü ⁽⁵¹⁾ ğörüşme müşüşme olmazdı. áKserī bir işde bi yere bir_issizlê düşürvêr de ğörüşirse ⁽⁵²⁾ ğörüşür, ğörüşmesse adı bir ğörüşme bilmezdik. bilmedik yārım şindik ğoıunu ⁽⁵³⁾ boynuna atıyöler. atıñ_üsdüne bindirillerdi. atıñ_üsdüne bindirillêrdi. ğelinnik de ⁽⁵⁴⁾ yávrım işde hêrkiş ğuTnu alırdı êcelden daha ğuTnu olumuş êzeli biizm ğünümüzden ⁽⁵⁵⁾ daha êveli, ğuTnu ğeydirillêrimiş. nè bilim cızğılı Jızğılı bişiyemiş bën cilbem _onu

(56) dā. bizim günümüzde de şu aarlardan şu öteberileri aldırır geydirillerdi yávrım (57)
gêlin_asbabı doļu. başına dā ğırmızı örtellerdi. öñüne yeşil_atağardı ğızım. sálevet (58)
gétirerek bindirillerdi selevet gétiriler. hêlbeTde biz de öliyemissik zāti bizī de öle (59)
étmişler zaharķine. hêlbetde sévmesság varñ mı, ğömüz oļu mu? ha bī dellermiş (60)
saharkinê. gözdeñ var mı seniñ, nêci nêci dağ diyen tabi. hê bi başlı soran_oğur (61)
êmsáleriñden dāļ mı? êmsáliñ ğız_oğur. bõle bõle seni isdile isderiñ var mı? vārīsa (62)
(63) de utayá kağdı hıceB ğağmadı. õyle.

-50-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Önsen Kasabası

ANLATAN : Mehri Kirik

YAŞI : 81

KONU : Karışık

- (1) bèn_on_iki yaşında gâlin_öldüm anam küsdü. āzı üsdü yátdı vèrmem (2) dij babam da zorūnan_étđi, davılnan bindirdiler_ata. gétirdiler buriyé. varıdı yá ğuTnu (3) varıdı gèliniñ şindi ğuTnu varıdı eşgi ğuTnu zubun. başşığ varıdı bõle şõle altınım (4) bõlá düzülüdü. bāazımda şõlá şēy varıdı anam murTlağ_aldıdı gümüşden şõlē canğır (5) canğır, onnán dā soñā fısdan gēydidg_atdıg. başı muşu atdıg_ışde de neneñ de õliyédi. (6) buriyé gétirdiler_avraTlar õlü diyi ağırdan bir dèlikleri varımış maļlara yèm vèrmē (7) dèliKden çihartdılar beni. nõldu yávrım? gèlin güvâ oļuħañ_ırbunán suyu ğomuşlar, (8) söñdü midı aadı dutdurduk. yüs kâat vèrdiler babama o işde yüz kâat. bir ğat_örtü (9) babam buyda satdı, bir ğat_örtü aldı beni, onnán gèlin gèldim. babañ ne dèdi cinnazliyé (10) mi gètdiñ de bunuñ_ölçüsünü aļıçız dèdi. aha şindi şõlesil ğavçıkłara şēy (11) çekib_oturük. nur_içinde yátsiñ_õlum. mèrescilere dèdi ki alıyeñiz_örtü pırtı vèrdiz dèdi (12) ne aļıçiz dèdi. şõ ooļıuım ğıza da nè isderse vèr dèdi, hâlel_èt dèdi. o da (13) anasınıñ_örtüsünü pırtısını aldı. babasıñdan da yuñu yoğ_iki döşşāa anasıñdan yuñ (14) vèrdiler_iki döşşeg_étđim. güccük güccük gèlsiñ birini götürsüñ. gèçen de dèdim ki bir (15) yorğan vèrim bènım ğoyunlárımdan dèdim gèlmedi yorğan topağ gimi durū, dõkmüm (16) de yumūm de gèlir_alıır dij. nõtüm yavrım ben ğar_õnlüüm çocuğlıuımdan bèri. on_iki (17) yaşında gèlin_ol da ne hayır çihar? bèn_anam dèdi ki āzriyel_oluğ dèdi, vèrmem_õluna ben dèdi, iki tene avrádı öldürdü dèdi. onnar da ğuzlamış bağmamışlar. (18) zeátire oļmuş hēc marāşa götürmemişler. ğış günne mál yemliyé saļa saļa añşıye. esme de (19) enişdemden ğuzlacı oļdum dı şurasına aacı ğomuş ğomuş o da bırağdı öldü. beni (20) gètiřdiler. beni de ğaynānam künde saļdı yazıye künde, benim_anamiñ (21) yüzünden_õldu. anam dèdi ki āzriyel_oluğ vèrmem dèdi dij. cücelinen_emiş_evde (22) durdu beni künde şelāa saļdılar. desde vuru ŞeleK götür. āman hër ğara_õnü ben çekdim (23) başım_ārı. ğışiliniñ de ğarnı ārisiñ şıjiniñ de. yávrım

şimdikîl_avratlar sen seniseñ bèn ⁽²⁴⁾ bënim vallā şindi ēyi. yoğ aha şindi sen_öretmensîñ seniñ herifiñ de öretmen. sen ⁽²⁵⁾ yemeK bişirirsen varîñca o da çocuñu avidî. sen çocuñ bēzini müzünü yursañ o da gēdî ⁽²⁶⁾ yemāñî bişirî, vallā şindi iyi oldu hēr şey. ben bahîm gōñülũñ herifine de o gün gētdi ⁽²⁷⁾ incir mincir dēşirdi. bāv bizîler_ossa başıñı yēsîñ incir. ben daħa bi ciğere, hērif_öldü öleli ⁽²⁸⁾ ben dikerim. ğarîplāa hızmāt_ēdîk. nēdek yávrîm. hōkūmet de size bir ħağ tanısa da bu ⁽²⁹⁾ ōsüz_olannarî seçse. yörũñ bahîm yañlızdı. ēyi oħ̄süz mādēm. ğızlar vārîmiş yáñında ⁽³⁰⁾ ğalan ğorgmaz. iş ben de yapıyağız sanîm. ráşid dî hele ora çirkin dî o mēlmeket. e ⁽³¹⁾ nōtağ yávrîm. maraşlı varîmiş sürünen. vādesi yēten_ölür, uçağdan düşü de diri ğalan diri ⁽³²⁾ ğalî ölen_ölü. alłaha ne vērişse hayırlıse vērsîñ hayırsıssa vērmeşiñ. ğişi de vēse ⁽³³⁾ ohuma da vēse ana baba da vēse hayırlısını vērsîñ. ğurban_olduym_alłah vēr.

⁽³⁴⁾ ordan dutduğar_ēvel ğociyé vērdiler. noğtdum ki? ondan sona ōlağ güdūdüm babam ⁽³⁵⁾ marāşa gēdidi, ne alim çil ğız saña dij bārınca bağ bir tēne dîm bıçağ_al da dîm kēnger ⁽³⁶⁾ yülüüm dîm. şindikiler_aha şōlesilleri yēsîz onu ben bilmîm bile. nōlucu yávrîm. ⁽³⁷⁾ ōynardığ çizğî oynardığ hopleyé bōle top_oynardığ. yalan mı sōlēyek, gölde şor göle ⁽³⁸⁾ gēlirdig. bir güccî ěmine varıdı, o güccî ěmine de ēyidi, oncāzım da ğenc_öldü. o da ⁽³⁹⁾ ğenc_öldü. nōlucağ. daha dolđıramadı káhádîñi? yūsel halañ dā şēle icî ğızıñ cēhizine ⁽⁴⁰⁾ bağ hemi vār. hemî onu sōlet. ğızıñ cēhizine heP gētdiler burda bağmeye ben gētmedim.⁽⁴¹⁾ şindi ğızım bunnar bōle düzülürdü. bir_ataş yáħallardı, ataş da siñsiñ dēllerdi bōle ⁽⁴²⁾ oynallardı. siñsiñ_oynallardı. ōndan soña ataşı yaħallardı şurda ataş bōle şeyi yōdu ⁽⁴³⁾ anetirig yōdu. ondan sōra güleş yapağlardı. hā ondan sōra ğargā oyunu dēllerdi birini ⁽⁴⁴⁾ şuriyé öldürüb bi yátırılardı şu yadığ gimî başında olannardı bōle ğargā oyunu ⁽⁴⁵⁾ oynallardı. hā ğōzel ğōzel hēr şeyi vārıdı nasıl yōdu ki. şindi yoğ ğēne aħa bîrálarda ⁽⁴⁶⁾ yoğ_o dāñı. bāv bığ düñ_ētdiler şunnar kirig_alijil. kirig_ējder, alijil yáşar gil. ğēle de ⁽⁴⁷⁾ ğōriyēdîñ.

-51-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Öztürk Köyü

ANLATAN : Fatma Hançer

YAŞI : 75

KONU : Karışık

- (1) ādım mēmmet şey fatma hançer.
- (2) bēnim hērifñ_adı onu andı.
- (3) gaç yaşında mīm ūsa. ēvel_ibişşi dēllerdi şindi öZtürk_oldu. ibişli dēllerdi ēvel. bis (4) hēbiye gayıtlıdik yā dēdelerinñ_ismi ibişimiş. bir_adam gēlmiş burayā yerleşmiş. (5) gōcā pıar dērig_ötēde punara. ōndan ibişli gēldi ibişli gētdi. onuñ_ēkmānı hatiri. (6) sōrā da işdē bū şey şiy_olduKdan kēri östük köyü oldu. durğuT durğuT şey mi o tayıp (7) tayıp. tayyıpdan sōra oldu. nasıl mı ğuruлдū? bēnim gēldimde ik_üş ğucānñ_işde (8) dōrd_ōlu varımış. şindi bu dōrd_ōlandan ibiş_ōmar biriniñ_adı, biriniñ_adı (9) kürt_asan, birini ādī ibiş mīsdaFa bēnim ğayimbābamıñ_adı da ibiş hōsūn dēllerimiş. (10) bu şindi dōt ğayfāusTden bunuñ hēp tōriyep gēlū işde. nasıl gēçinirdik ki ēvelden bir (11) kilō şeker_alıllardı onu saKlıyā saKlıyā mısafırılara içirirdiK. ēmi dē biz bir çáy (12) bilmezdiK. bir dağ çáyı ğaynadırdıĝ, bēkmezinen_içerdiK. şeker nēydi. onnan mı (13) gēdāñ? çamaşır dā ēkini biçince bitī çāallarıñ diplerine kōmeç toplardıK. kēserdik. (14) bunu ayrı ayrı yúmaĝ_ēderdim. baħale ēllerim şey_oldu cit. cit var ēlimde. o da (15) ik_ūnden belli bibernen_ūrāşüyōĝ. ōrdan dā onu ğurudurduK, kül dutardıK (16) tēnekelere. işde sırtlarımızı toħaçınan hınçıklayerdıK, yúrdüK. abāv, āşām namazı (17) gēlirdik yā. abā añşām namazı gēliřdik. ē. on tēne çōcūm_oldu. üç_ōlan yēdi tēne (18) ğızım var hı ı. ēverdik şükür yúvadan_uçurduĝ_işde hēr biri bi yerde. (19) hōkūmetiñ_alłah zavałını vērmeñ. hōkūmetimis şükür az da ossa aĝıyō. işdē ğēne (20) dē ğızlarım da baħiyō. ğēe qōllarım yētmen yerme düşen_işimi dutuyólar. şú da (21) ōlumunñ ğızı bu da yánımda böŕTdüm bunuñ_anası gētdi. işde. ayrıldı babası. yōk. (22) şiyen sāhrā hasdasımiş. ana dēdi bēnim ğahrimi çekmēci dēdi ōlan_ayrıldılar. (23) ēēnninen_ayrıldılar. İşde. nē işi dutardıK. bacı ki ēkinimiz_olurdu biticāĝ_işdē. bir (24) çit ōküzümüz gólumuz

şárt_olurdu. bir_iki geçimiz maşımız varıdı. hëriFinen ⁽²⁵⁾ dóşürdü, çok da dayāni yëdim hayrıma. tüm başına yëdim. hëç hëC yëdik gëri. ⁽²⁶⁾ hëriFim biticik dë şeyliği aKlı. ëmi dëem şükür_ossuñ_ışde ësgi ëvimiz dë uçdu. ⁽²⁷⁾ hërif dë gëtdi. sindik dë õłanıñ_ëvinne bura gëldim_ışde buda da oturüyõm. birda da ⁽²⁸⁾ yáşiyõm_amma hëç_ırahat yášámim. hasdalıK halıma gomuyür. bu dizlerim bõ ⁽²⁹⁾ işde önce gëmig. bõle işde bu doKdura gëtdim, sikõrta doKduruna gëtdim. bu da è ⁽³⁰⁾ dūr. sızı diyõ. kiraçlama var diziñde düyõ işde. şükür_ossuñ nēdek ki biti hëzmet ⁽³¹⁾ vëriyõler onnan idār_ëdip gëdiyõm. oğdum. büyõn bëyin ğanaması geçirdim bunnun ⁽³²⁾ ğanadı sëkis seáT. bu zaman ğanamiye başladı yátsınacá.

- ⁽³³⁾ āşám.

- ⁽³⁴⁾ dı hısdāniye. biğinde de sarFe kësemden_oğdum. ĩşde dërT çoK çekdim dërt. allāhım ⁽³⁵⁾ hamd_ossuñ gūnüne. hasdalı çit ğırdıĝ. şimdi işdë hökümet bā bahcā bahar halım ⁽³⁶⁾ ğalmadı ki baħam. şimdi dë hökümet ızcıK bir_aylıK vëri ihde. ondan_alıyõm. ⁽³⁷⁾ bir_iki sëFer_ondan_áyzáK vërdiler. bu ay şõn da vërmediler_aha. kimı düyõ ki ⁽³⁸⁾ yásaKlanmış kimi şõle kimi õle.

- ⁽³⁹⁾ kësmişlër.

- ⁽⁴⁰⁾ kësildi dë belli dël dë nè bilim_alłaha daha bilmim. eşde. yõdu, sālıĝ_ocā da yõdu. ⁽⁴¹⁾ oħuđ da yõdu, sõradan yáBdılar oħuđu cāmiyi. kümperiye gëderdi önce köTü ⁽⁴²⁾ çócúKlar. aha daha sõrá da oħuđ yapılmıcá da oħúylár_ışde şükür. aley dë oħū.

⁽⁴³⁾ köyde ëvde yápdım. hëç bi yëre gëtmedim hëç bi yëre gëtmedim. ëbe bi ⁽⁴⁴⁾ köy_ëbesi oğudı_ıS. o gëlişse onu gëtiTdirilerdi. ilk_ođdu, iki tēnesiniñ göbāni bën ⁽⁴⁵⁾ kësdim. è dõrup da canıñ çıkıyõ amma nēdicik. kimse ğaynānam gëlmedi. o ⁽⁴⁶⁾ ğunner_allah gëtsiñ dë düõm gëri gëlmesiñ şindiki ğünenr padışahlıK düyõm. ille ⁽⁴⁷⁾ bēnde hal ğalmadı. türkū māni nè bilim bën. bāze selā söylerim min_õle işde. ⁽⁴⁸⁾ unudüyõm_unudüyõm.

- ⁽⁴⁹⁾ erkek nëy sałona gëtsiñ varsıñ. aKlına gëtiri dıci amma avradıñ_aKlına gëlmedi.

- ⁽⁵⁰⁾ cënnet-i ālāyíñdı şeyiñ

⁽⁵¹⁾ şól cënnetiñ ırmaqları

⁽⁵²⁾ akār_allah dëyi dëyü

⁽⁵³⁾ çıKmış_ıslām bülbülleriniñ

⁽⁵⁴⁾ öter_allah dëyi dëyi

(55) yunus_émriñ var yárine

(56) yárin_allah divanıña

(57) varam_allah dèyi dèyú

(58) varam_allah dèyú dèyú

- (59) tēz_āıyóm sōlıyóm da içerim yānī.

(60) soı cēnnetiñ baCcaları

(61) kimler yidi kimler içī

(62) ètnel_étlī rahmat saçár

(63) süpānallah dèyi dèyi

(64) idirisi nèbī hülle biçér

(65) süpānallah dèyi dèyú.

- (66) çoğ_amma içim bulandı. iláhi çī çoğ_amma işde dayānamıyóm sōlıyóm. (67)

sōliyamüyöm.

-52-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Peynirdere Kasabası

ANLATAN : Elif Kozgedik

YAŞI : 60

KONU : Karışık

- (1) bənim_ adım_ elif. gozgedik. nəyim.
- (2) atmış mı?
- (3) nē atmışı nēy_ otuz_ iki.
- (4) yáşí sèksen yèdide var. adını unudūm bənim yáşíñı. hēr işi dutarım bèn yāvırım. (5) sèksen bēş mi doḠsan mı nē bilim õyle bişey. bilmim hā ḡıSım. bunu gèlinneḡe şey (6) (7) taḡılıcı ḡıyma ḡavırcı. bōreg_ edici yāñı.
- (8) burda ḡalaḠ.
- (9) burda bēkliler.
- (10) burda ḡalaḡ.
- (11) burda ḡallıñ çōcım. i bunu şindik dōrarıḡ, ḡavırrıḡ, etinen. bilá siniye yālarıḠ sinī (12) şōle böyúḠ siniyè. èkmeḠ ḡızardırıḠ, buña sèrerik siniyè. eti dōşşerik. üsdüne bi daha (13) èderik, èkmeḠ şōle ḡalıñ_ èkmeḠ kömbēmi. bi dáha üsdüne dōşşeriḠ, ataşı çóḠ (14) yáḡarıḠ, bōle ataşda bişirriḠ. yā ḡoyarıḠ, yānān. ḡım ḡımı ḡım ḡımı ḡızārır sinide. (15) işde bōle edik kömbe dēdim bu. dilāñ. tēpsilere ḡoyāñ, yāñınna da çay bişiriñ, (16) yōord_ oлуrsa ayrān_ edāñ eşde. elíñdè nē varısa. yōḠ cānım bēm bilmem_ onnarı. (17) bèn_ onnarı bilmem. pēdirdere.
- (18) bu ḡız maraşlı ḡız maraşlı.
- (19) bənim aslım maraşlı. çársıbaşı cāmisini bilī, demircileriñ_ içinde. ē sèn nēḡelisiñ? (20) ōrdan bèn maraşda bēm maraşda dōdum bōdüm.
- (21) ōñsenden kimlerdēn?
- (22) kırıklar den.
- (23) maraşda dōdum bèn.
- (24) şey varıdī. harTlaplı zēynep varıdī bilī? bilmeñ mi? hī.

- (25) çarşıbaşı cāmsiniñ duvar duvarēdi bizim_ėvimiz. aļlah yāzdı bėn bu kōye gėlin (26) gėldim.
- (27) bėnim bi dēzzem var_ōrda.
- (28) bu kōye gėlin gėldim_işde. çóg_oldu çóg. oļdu ha. buralı oļduK. burda dēere bi (29) dēre vār yā aha şú gızá bu dā. şú taraflardā. bi dēreniñ_içi bura. onuñ_adı (30) pendiřdēre vurmuşlar. éuelden_adamlar. işde bōle çócūm. hēr şeyi_ėderiK gızım (31) éviñe nē yēmeg_ėdersāñ édeñ. işde bi dúırcū gėldiler. şindi gėlmīler mi? ha (32) gėlig_işde émmiñe isdediler. aļlah yāzmiş, vērdiler. bėm maraşdan gėldim buriye (33) gėlin. ata bindim gėldim. o zaman araba muraba yōdu bizim kōyümüzde. burdā. gėlen (34) gėdeller hayvannan gėdellerdi. bėni dē ata bindirdiler, gėtirdiler.
- (35) haTce ğapī örtsene sēs gėlmesiñ.
- (36) é saña bu işleriñ nē gērā var. ha şindiki gimi. düırcū gėldiler işde anasī, isdēdi bėni (37) yāzmiş vērdiler buriye.
- (38) ha sōsuñ da biraS.
- (39) bunuñ ğene nē gērā var saña ki gızım. bėnim başım_ārī çóK bāzım_ārī çóK (40) sōliyemīm cıerim. hasdalıK mı yátıdim dē şinni kaqđım dağ.
- (41) tansüönü yikselī tansüönü.
- (42) tansıonum vār. başım_ārī bāzım_ārī hēy yērim sızılı ārī, inne inne çekilī. var (43) doKdör vērī hab_amma ğene dē āriyır_işde. aman bire yāvriā ğeçim o zamankı ğürT (44) varıdı. bi_şey bulunmazdı. ekmeK bulunmazdı yēmeK eşde. ondan bundān, (45) ğeçüyōdü. yōsa ével bōle diyalıdı. şindi bolıuğ, çóK. méydan çóK méyvē hēr şey çóK. (46) şindi çóK yā tabī. o zaman nē varıdı. būda bulunmazdı. hērkeş ğendi harmanına (47) hırhızlığ_ėtdi hōkūmet_él ğoydu. hōkūmet bōler_alırdı harmanī çitcileriñ.
- (48) şindiki hōkūmet ğene éyi unnara ğöre.
- (49) ana bėn dōrarım. āna bē dōrım sēn ğonuş.
- (50) dōramīm mi?
- (51) yoK sēn ğonuş bėn dōrarım éliñi yú da. yōğ, şú burdan burdanm bi yēre ğetmeK biz (52) ağ hēğ zaman ğetmeK. yáylá muylá bişēye ğetmek. bir ināmiz bulunur. on da işe (53) şüdünü yóđrdunu évde yēñ. ével satmazdıK da hēç, maraşā ğetmezdi. şindik bi hatır (54) yóđrduñ_ossa yēm_alıyüñ ğötürün satıñ.
- (55) hērifden dē usanmas. şunu ēmize ğoy gızım.
- (56) bilmīm cıerim bėn nē bilim. yoğ, oláy moláy_ōlmadı bizim kōyümü.

- (57) yá nēneniñ işde köyünde oļu òlmaz oļu mu köy_olur da. baba òļu vurdu oļ babī (58) vurdí_ışde. òlmadıg_ış olur mu? hēpisi oļdu. nēne gōmussuñ nēne gōmussuñ nēneyiñ (59) nēne sırtīnen daş çekmiş. nēne çōg_ışler görük. saļ mı var bu gāni.
- (60) dāmızıñ daşını topladıK. çalışırdıg_ével bire yávrım. şindi gōcádiġ_oturūk. yēdi (61) tēne çócūm var üçü_ōlan, dōrT ġıS. gēlin_étdim_ışde ġızlar. bēnim gōcām da vay (62) yá. òlumuñ yānīndīm. yōkdu yōkdu çócūm nōtucūñ.
- (63) āļļah vērmiş o da doqormuş.
- (64) ēbe bilene gēTmedig aļļahañ vērđi gimi şindi ġannını yárdırīler. aļļāñ vērđi gimi. (65) òldu işde nē bilim. bi tēne ġarı varıdı. ġarī çáarıļlardı. işde ġarı yāniñda biy yóldaş. (66) yāni onu vērirseñ. bēn çōK doqumumu yāliz yápdım. hiç ēbe yüzü görmedik bir yārım (67) nē varıdı ēvel burda.
- (68) saā kim dēdi bu ġarī?
- (69) cānım ġarı ġēncidi.
- (70) yōġ_anam yōK bēnim bi yāşımda bi ġızım varıdı, yoKmaK gimi bēmbēyáz ġēndī. (71) bēle ēv yápdırīdik. burá diyáldı āmiz, yōharı ēvdīdi. çárdādı, çócúK şōle sürünmüş. (72) gētmış ordan_aşşā düşmüş şōle direK daşı varıdı. daşıñ_üsdüne düşünce şú ġafasınıñ (73) ġēmī ġırılımış doKdura bile gētürmedik çócū.
- (74) gözüñe gētmesiñ gōcá ġarınıñ.
- (75) ēbe, bēnim gözüme gētmez. ēdiklōļu dērdiK, ona gōtürdüġ. şúrasını yülüdü, burıyá (76) bir yúmurtacı varrıġ_ışde. doKdorumuz da o. doKdor görmedik hēç. bēn ēbe sēbe (77) bilmem bile. ēvdīdi yá şú sēniñ mi? bu aļū bēnim sēsimi hērhal.
- (78) hēmi boşá gētmesiñ.
- (79) òyle aļļahıñ vērđi gimi òldu yávrım nēdiciñ.
- (80) bág onu bildi bu aļū diye baK.
- (81) raBbımıñ vērđi gimi òldu.
- (82) afiyet_ossuñ. güle güle.

-53-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Rahmacılar Köyü

ANLATAN : Fatma Konuş ve Eşi

YAŞI : 57

KONU : Karışık

- (1) soy_ádım fatma konuş.
  - (2) hëpimis konuş.
  - (3) hëpimis konuş.
  - (4) hayır.
  - (5) yábancîK.
  - (6) yábancî. va||aha nè dīm.
  - (7) atmış, atmış da yoh_éra|da.
  - (8) atmış yóom.
  - (9) èlli yèdi filán.
  - (10) burdan dèçlim bèn döngèledenim. hë yí||lar_ò|du,i yí||lar_ò|du.
  - (11) ordan vazgèçemüyör hocánım.
  - (12) nè bilim nışán_ışde, nışán daha||lar. gız_isdemiye gözel.
  - (13) ğayımbâbañ nası isdedi sèni dè hèle.
  - (14) ğayım vâbam vârírdı, ğayımbâbam isdemiye vardı.
  - (15) va||ā sèniñ dèdīni zor cávaB||ar bâbañ. sèn cèvâp|a.
  - (16) hanıma sorüyó baña sormüyó.
  - (17) sèn cèvâp|a, nè fargı vār. hanıma vèr. yóg yoğ otur. sès cèhaSıñ mı var? (18)
- burdan_almüyö mü? geç bahım nè sorúyúñ?
- (19) bu nèy_ için yāni bōyle. bèn dè yárdımcı olurúm ona sor da bèn yárdımcı olum.
  - (20) nè bilim bèn hëç, bilüyöm mü ki bèn?
  - (21) ğayımbâbası bunu görmiye gètmış. görmüş, hoşuna gètmış, düjürcülē gèTdi.
  - (22) düjürcülük diyóruZ biz yāni, görücü usulú isdemiye. bunu bunu gèndi bēndi bèn (23)

bēnmedim_ā onu sorúyosañ. yāni bābam bēndīse bēn_aldım. yái olay bu. ölē işde (24) şindikīmi diyāl_olaylar_o zaman. onnar buríyá zor sındı bunu vėrmiyė. yāni (25) vėrmeg_isdemediler bir sėne dūūr gėtdi buna. tam bir yıl. yāni başğaları dā (26) başğalarına da isdeTmedi ha. başğalarına isdeTmedi gėndi alacág_adam babam birez (27) aKsīdi.

- (28) annem yāni bōle vėrmeg_isdemėzdi. yāni bėnim yánımda dursuñ ōylė.
- (29) ondan sōna nışán daKdılar. ē işde nışanı ėsgiden altın maıtın daKlıyólardı. bilenzik (30) yoKdu şindikīmi váyá başğa bir kėt mėt hikāyesi var şindi onda bişey yoK. bi altı (31) yėd_ay nışanlılı ğaldıK. hėralda bōle annatırsağ_olúyó dī mi? bėş_altı_ay nışanlılı (32) ğaldığ_onda sōna dūün yapıldı. o zaman dūün ğız_ėvinden yemeKler yapılyódu (33) yāni biz yapıyoduğ_o yemā orda yemesi_çin şindi yoğ_o.
- (34) şindik salon var.
- (35) yāni şindi oríyá gidiyórdu, burdan davār hayvannar gidiyó orda kėsiliyór, orda (36) yemek yapılyór, oranın köylüsü buranın köylüsü baş ğenīse toBlanıb_or da yemē orda (37) yüyöb buriye öle ğelin ğeliyórdu. işde bunu ata bindirdiler gėtirdiler araba yoKdu.
- (38) o zaman at varıdı, şindi. ğelinnik nē vilim ėsgidē şindik ğarılar ğeyiyır_ōyle. tüstüm (39) ğadifeden.
- (40) ğadife ğadife ıntāri ıntāri meşúrdu.
- (41) dikėllerdi. şindikīmī şey ğeymiyirdiñ ğelinnik ğeymedim yōdu kine o zaman.
- (42) ğelinnik nē ğezer yā.
- (43) ōle dikdirīdi ğayımbāvām maraşda. bėnim yāni üsdüme bile dikdirmedi gėndi ğedik (44) dikdirik ğetirīdi maraşdan. öle. maraşdan maraşdan. hayvannam ğeliyódu yól yóKdu. (45) yāni hēr şey haram. burdan hayvānna ğediliyódu maraşá. ihdiyášlarımıñ tamāmı (46) hayvānna ğeliyódu.
- (47) şindi arabā_olup da.
- (48) o zaman öküzünen çit sürölüyódu. dövennen ğem sürölüyódu. patás yoKdu. biçer (49) çeker yóKdu. oraKnan ėkin biçiliyördü hālā oraKlan biçiliyö dē ėkmiyóK şükür (50) tėrgediğ_onu. başğa nē bilim nē sorúyóñ ki? bu kóğñ bēn nēmurum_ā. yāni kóyúñ (51) hėpsi ėmekli mēmur. bēn şú anda çalışıyóm nēmurum bēn. orman muhafaza (52) mēmurüm. hayır şindi az_önce ğeldim motorsikletinen.
- (53) hē sizden_az önce ğeldi.

- ⁽⁵⁴⁾ bilmīm nè sorácáKsıñ ki sèn bi_şey ğapı açácáKsıñ ki dè. āmān. hatırlāmūm kine. ⁽⁵⁵⁾ hatırlāmūm. āsgerliK hātırāmız da bilmüyöm ki bandōcūdüm bèn. açılışlara maçışás ⁽⁵⁶⁾ şú mēseláy rānō taKsisi var taKsiniñ_ açılışlarına gētdi açılışına gētdim yāi bu renō ⁽⁵⁷⁾ taKsı faBrıkası bèn_ asgērdiyeKen açıldı. hē ilk_ açılışına gētdik. bilmüyöm yāni ⁽⁵⁸⁾ ēpiye oldu ğardaşım_ az_ aylığ_ olmadı bilmüyöm ki. gēndi mēslēmē annatdım ⁽⁵⁹⁾ yāhışıhsız_ olur. işdē_ o yóK bizde.
- ⁽⁶⁰⁾ o türKū nērdēn sōsūñ. bizim ramazannarımıS çóK güzel gēçer. isde yēmek yáparığ ⁽⁶¹⁾ bayrāmda. yāni toplanır millet yēr. gēzeller_ õyle ēv_ ēv gēzeller.
- ⁽⁶²⁾ ēsgiden_ ēv_ ēv gēzildiliyódu da şindi bu sēne dēğēşdirdig_ işi.
- ⁽⁶³⁾ bu sēne şurī oğuluñ_ õñúne şey yápdılār.
- ⁽⁶⁴⁾ şey ğasağar masağar_ aldıK buriye toplanüyö yēmekler bayramda.
- ⁽⁶⁵⁾ hērkiş nē ēlinde sabah ğahfağtıında.
- ⁽⁶⁶⁾ yóğ_ işde o oruşda saba ğavağtıı var mı arĥadaş?
- ⁽⁶⁷⁾ saĥırda yāni şeyderim bayramda dīm. ğāhvağtıı.
- ⁽⁶⁸⁾ yái bayramımıs çalığılı çalığılı gēçmiyór hocānım. bizim ramazan_ ayında da işde nè ⁽⁶⁹⁾ vilīm, çóK bir çēşide hēvesleniyorus yāni bizim köy_ olaraK sōylerseñiz bayā bi ⁽⁷⁰⁾ çēşit yēmekler_ oluyó olmassa olmúyör. yērimiz dē birez yáyla oluncá hāliyle ⁽⁷¹⁾ yiyóruz.
- ⁽⁷²⁾ hā yēdirī yēdirī çalışık.
- ⁽⁷³⁾ tabī ki hēmi çalışiyóruz da yāni hēç boş durma yóK. gēt dē ağ anamı gētir anamı ⁽⁷⁴⁾ gētiriñ bahim. anam da aha bunuñ gimī. annatamas ki, ananatamazğar ki. işde dilli bir ⁽⁷⁵⁾ ğarı bulsañ. annatır_ aKğına gēldikce.
- ⁽⁷⁶⁾ nēyi?
- ⁽⁷⁷⁾ anam_ anam. yēmek yēdīs sis çáy_ işdiz mi? mēyvá. yá bē sizi ğonuşuñ da mēyvēs ⁽⁷⁸⁾ gētirim dur. hanım hānım ğalb_ amaliyeti oğdu. üç_ áy filán_ oğdu. işleri bèn ⁽⁷⁹⁾ yápüyöm halā hocānım ğusüre baKmañ.
- ⁽⁸⁰⁾ nè yapīm ki yapāmūm. ğalB yētersizli varmış ğalB tüm damarğar tıkanmış. ⁽⁸¹⁾ tıhanıncığ_ işde ğalB ğırizi gēçirmisim burda. bilmedik. bu zamanādar tēléfon_ ētdi ⁽⁸²⁾ çócúKğlara çócúKğlar maraşda. hēmen gēldiler arabiyenen bēni aldığar gētdiler. ācile ⁽⁸³⁾ ēletdiler. ācil bilmedi. gēe gēri aşşā şiyē gōturdüler ora dēaişkine çóK kötü dēmiş. ⁽⁸⁴⁾ ğalp ğırizi gēçirī hasda. hēmen_ ordan bēni şiyē aldığar. yóñ bahıma aldığar. orda bis ⁽⁸⁵⁾ üç gün yátdıK. gēne gēri bu sēfer antebe gētdik. õrda amaliyet_ ētdiler_ işde bēni. bir

(86) hafda yátdım_orda. ameliyeTden. ōrdan ĩene gēri küt marařá gēldig_işde. om bēř
 (87) gūn dē marařda ġaldım. ēvimiz marařda da var. orda ġaldıK, gēne gēri iřde buriye
 (88) gēldi burda yáylá dēdi burda ēyi olursuñuz dēdi. ē iş yapamīm. ġaldırıb_ēndiremīm.
 (89) gēndi doġanı nāpīm. bir dē ġızım varidī. ġız dā marařá gētdi ābileri var_ordā. dēdim
 iř (90) mūř yapamīm. bitī ytárım yávlaġ_ēvi sūpürüyōm řōle az bi řey ēelmiyenen. (91)
 alettiriKli sūpürge varidı o da bozulmuř. bē dēdim nāpaK burda çalıřı ēdīg_iřde (92)
 durūk. yáylá oluncúK burā, bitī saġ soġa gēdīm. marařdā içerde dura dura adam ēce (93)
 köklü hasda oluyō. gēe bura bitī yáylá oluncák dıřarġardan_ēve gēzip durīk. ē. gēdik (94)
 yol boyú yāpīk řōriye ōte. řú bařá (95) ōte gēdik. maraşlı mısıñ sēn?

- (96) otur.
- (97) ōldū.
- (98) saġtiñiz doġabilir dē yerimiz var yátıñ.
- (99) sēn de saġl.
- (100) halel_ossuñ ġızım.
- (101) güle güle. saġl gülüm gēne gēliñ.
- (102) hēbe hanım mısıñ?
- (103) ōretmen.
- (104) ōle mi? nērde ōretmensiñ? márařda mısıñ?
- (105) eh güle güle gēdiñ güle güle gēdiñ.
- (106) arabañız nērdē?

-54-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Sarıçukur Köyü

ANLATAN : Elif Pak - Arif Pak

YAŞI : 79 - 81

KONU : Karışık

- (1) āşámhı bişirdīm yemā meseḷahdan unudūm. è hével biliyódum da.
- (2) bildiKḷarını ānat, bildiKḷarını ānat. bildiKḷarını ānat.
- (3) nè hangısını ānadim nêy diyem kine. elif pák. elife pák.
- (4) bënim dè arif pák. arif.
- (5) bënım_adım da sevgil_añşe sevgili. yášım èlli sèkizli var da èlli sèkiz èlli doḷuzda (6) vardır.
- (7) yédmiş mi bësh mi?
- (8) otuz_iki doḷumlu. otuz doḷumlūm. èvet.
- (9) èvet yörım burda dōduK burda bōödük. burda évim vār, şindi bir hasdalıg_öldüm (10) sizlerden_ırág. galb var_asdın vār. aḡlımı başımdan_alıyō. héc bişey aḡlıña (11) gèlmüyō. bünön dè sü héc galmamış gèdi gètdi gètirdi süü.
- (12) şindi bèKledim mī.
- (13) gèdiyödüm çócúKḷarınan gönderiyödüm bünü. oriye dè gèdemedim bèn gülüm həc. (14) bitı bulaşiKḷar vardı onnarı yīhadım işdim yátdım. sizlerden_izaḡ_ossuñ yávrım, (15) nōlúcü bilmīm aḷlah gètirdiñ güne baKmasıñ. èñ_ahıḷıısıdim èñ dèlisi öldüm köyüñ.
- (16) dèli ḡız dèli diyáısnı nèrden_uydurūñ.
- (17) ba_hocá çócúKḷarımızını_aliyeni bu ohuTdu. ḡırK sènedir çócúg_ohudurdum. bı (18) yıl da hè gèlip dè hocám nātiyāñ diyen yoK. çünkü düşdüüm tamān. düşeniñ dosdu (19) olmaz dèller yá. ná bilım. nè bilım.
- (20) èvet èvet èvet.
- (21) aḷlah rāzı ossuñ. hazratı ali efendimiz dè öle dèrdi efendimiz dè. bır táK (22) harf_oredene ḡırK yıl kölelik yáparım dèrdi o mübārekler dè. bizleri onnarıñ (23)

sèviyesine ulaşdırsıñ ğurban_öldüm_allah. biz de allah rızās_uçún. ğeni pariyenenen (24) şúnünen bunünen tart aha dèsiñler yāni bũgünādar şunu vèriñ dèmiş diyālım.

- (25) yóĶ yóĶ para puĶ vèrme yóĶ.

- (26) allah rızās_uçún_ohutdum ğızım. ğırĶ sènedir ohudüyödüm. bĩ yıl da (27) düşdüm_İşde. ğırĶ sènedir çekiyóm bu hasdalĩ da bĩ yıl çóĶ düşdüm. nası öldüse (28) bilemiyörüm. hacĩ bilĩ hèr şeyi söylesiñ hacım.

- (29) nèyi?

- (30) ğèçen işleri hac_ámmi èsg_ışleri èsgi.

- (31) nè bilim bilmüyóm ki ó èsgi işleriñ nèy_öldüñu ğeldĩni.

- (32) işde yáSıcı. şeye alúyö hac_èmmi.

- (33) hèç, unuTdum ğètdim.

- (34) burdan_ānta düyör.

- (35) èvelden ğayımbābam_ırahmetliĶ ğeldi babamıñ_adı da durdu mèmmedidi. durdu (36) mèmmede yāvrim dèdi sènden bir dilām var dīnerseñ dutarsañ dèdi. buyúr (37) muhsın_èmmi nè dèrseñ cāniñis sa_ossuñ dèdi babam da. sènden dèdi elif ğızıñı (38) isdiyecīm dèdi arıf_öluma dèdi. órdan da bābam allah yāzdise nè diyem dèdi. adam (39) bèş_ón gün ğeşdi bir daha ğeldi bèş_ón gün ğeşdi bi daha ğelince sōz vèrdi işde ğene (40) ğeri, vèrdiler bèni èvelden. è bir_ızar ğeydirdiler èndirdiler. tirşiklide èvlendik biz (41) ğırĶsèkizi. ğırĶsèkiz. vārdıĶ yóĶarı çıĶdıĶ, èvelden ğayınbābè niye söyleme yōdu, (42) sōlemezdik ğelinnig_èdèrdiĶ.

- (43) hèmi de bèn èsger_öldüdüüm dē. çete bayramında ğèlin_öldüm. tomusda zahra (44) dutúyóĶ. zahraĶarı dutduĶ, ğayımbābama da dèdilerkine elif sèn şú çadıri ğayımbābā (45) vèr bèn şó dama ğötürsüñ. burda yer yōmuş dèdiler. ğayımbābama çadıri şekeklediĶ, (46) ğayımbābam_oriye öte ğedüyör. ètènden duTdum şöle. içine arĶaz gimĩ (47) işmar_èdüyöm.

- (48) ğonuşmū yá.

- (49) oriye, öliyedi èvel ğünner.

- (50) şindikiler hō hō. yá. ohō.

- (51) utangaşlıĶ da varidĩ.

- (52) sayĶı varıdı, utangaşlıĶ varidĩ.

- (53) nişānnı durduĶ, hèC birbirimiziñ yüzünü ğörmedik, bi sène nişānnı durduĶ.

- (54) biS sufriyá yányána oturmağıg h c  ay mbabamızın  evinde. utanırdıK. o s riye (55) otururse b n s riye g liğ  otururdum. Şindikimi birbirinen  onuŐmadıK g r Őmedik.
- (56) bun n n bir  kinde  kin bi erdik biz  ker aletince  elek  ekerdik. bu d sde vur y r, (57) baňa b  d  Őelek  ek m h .
- (58) niŐannıı.
- (59) h  niŐanlıyım kı b n orda y  Őeyd , indalıdiyedi y   kinimis.
- (60) s fet  aleni n ilki olı.
- (61) b  Őel  v r r  rmiye dahar h men b lar  oy r g derdi.
- (62) s ni ki girmez.
- (63) g liğim y , g liğim b n  rmiye  ekerim  olumu sohar zor tıı tıır ka arım.  t  (64)  elek vurmiye g der  liğ h c Őey  y klaŐmadı. sona b n y  dutaK da  ekdek d dim. (65) baKmazlardı.
- (66) h yy  d rdik. y klaŐmazdıK h C.
- (67) o zaman  iŐde hay  var iman var. o zaman bizim o. Őindikilere ba ıy m da (68) Őindikilerin h c.
- (69) hay sı olmiyenin  im nı olmaz d ll r. bizler  oliyedik  l m.
- (70) hay  yoK Şindik ki.
- (71) Şindikiler   barabar g diy lar barabar g ziy ler barabar  onuŐuy ler. y d   l m (72) y d .
- (73)  ek  ek sa l, al ah r zı oss n,  urbanım  n n .
- (74)  endi d  daTlımiŐ maŐ llah.
- (75) daTlı maŐ llah maŐ llah.
- (76)  le  le  al hac  apl .
- (77) d  lerimiz  ab l  ur  iŐ llah.
- (78) iŐ llah.
- (79)  le  l , h l l  oss n  le  le.
- (80)  le  le sa lası n.  le  le sa lu n, h lel  olss n  le  le sa lasiz h pdek.  le  le.

-55-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Sarıgözel Köyü

ANLATAN : Cennet Tilki

YAŞI : 65

KONU : Karışık

- (1) nêy sora, sen ne? cennet dilki. altmış bês daa yaşamadım. há maşallah. hã iyi. (2)
āman_ışde nēdicik, itden_irezil geçiniyók bire cānım, hã. az_ável her_ışı dutüyödüm,
(3) şimdî de göcadım gālan_ele baħımlı oğdum.
- (4) kimsesi yoğ kimsesi.
- (5) kimsem yoğ.
- (6) évde nè dutüyuduñ diyä.
- (7) évde ne işiyodum. eviñ_ışı işde. hı?
- (8) meselã az_önce turşu vurdu.
- (9) hã şimdi turşu vurdu, vurdum yávrım.
- (10) üsT_üze çığ üsT_üze gél_üsde. sandaliyé gêtir.
- (11) köyü inceliyek dēdiler ki.
- (12) şindi ğayrı bire cānım bir_ış dutamíyóm. göcadım ével hēr_ışı dutüyödüm. (13)
élim_ayām dutüyódu. otur baħım.
- (14) bi şıye mi oluğ be dēdim ki. cēnnede.
- (15) cānım nè_ānnadı.
- (16) otur_ele sen_otur sen ben şurúyē burúye oturrum.
- (17) ben de şórúye durúm yã o zaman
- (18) yã öñsenni dī.
- (19) ğíz minder gêtir ğíz.
- (20) tomates, domatés, domatis, bildijn biber. baldırcan sarımsağ, duz, lımon duzū (21)
ğoydum. bidoná basdım. sabaddan da suyunu ğoyácām.
- (22) bir hafda sōnra da yēr.
- (23) bir hafda sōna da yiyécām.
- (24) lımon tuzu.

- (25) şu eşgi duz_atdım daa. şindī ötekīnden_almadım.
- (26) o ğış turşusu o ğış turşúsuna sirké ğoruĝ. şimdik şindi azcġ şõle bēş kilõlũa (27) vurdum yiyēcek hemen.
- (29) apłasīnen seni gētiriyõlar hemen gēdiyõlar.
- (29) gēdeŗse gētsīñler. hēç. işleri nē? zahár_annem ğoydu oräsün cáním nē bilīm (30) bilmiyõm ki beh. bilmiyõm dõyúşuñ, ğomuşlar. işde ğelenekleri cáním burã hē burã (31) ekisde sarıĝuzel_işde. herkiş ğoľundan_annotdı. çoũ elbisdana gēder çalışır burda yēr. (32) dışarı gēder çalışır fãhırılar. bizīm gibi ēli ayã dutmıyēnner de işde aħa ben bõle (33) yaľıñızım, şõ ğızınan. hã. işde bõle daşınan_õrerik yãbbaĝĝadan. daş vár. araľař indã dã (34) daş vár. daşınan çıħar_õle. hã. ĝaş senelik bu ev añ_aşşãã ēlli senelig_ēvd_erãlda.
- (35) niyē onda ni vár onũ da annatsana.
- (36) onda nē vár cáním, señ ğeliñ benim hã señ señ ğeliñ benim ğızımı isdeñ dēel mĩ? (37) çocuũnu gētiriñ burda baħar birbirini beánilleŗse isdeñ_aľlahıñ_emrīnen vērrik. toħañı (38) dahañ daTlıñı yēñ.
- (39) yüzüũ.
- (40) nışán yũsüũ toħası.
- (41) hã yũsúklerini, söS toħası. onan sõna da ğeliñ dúúnũñü ēdeñ. biráníñ dúúnü hemen (42) çal gēçir_õlur. şeher gimi õlmaz.hã. işde.
- (43) ēsgiden çoĝ ğuzel_õlurumuş da şimdi.
- (44) olan_õlur. ĝınáníñ ğuzel_õlanı dã õlur, ğuzel_õlur. yoĝ cáním, anam_ēyi bilirdi (45) ámma bēn bilmem anacım çãârırdı şõle saľlanarãĶ. ēsgiler bilirdi şindikiler şindi bire (46) cáním ğēşler hemen cãal ğızlar_õynúyó, çalıyó çãarıyó gēdiyõ. bir bardaĝ su gētir. (47) yoĝ cáním.
- (48) bişē dijim mi?
- (49) unuTdum gētdim bire cáním_õ sũt gētirsīñ mí cáním? gētir bir bardaĝ dã içsīñ. bu (50) başda ğoľay da sen yēmeg gētirsīñ mí_accã.
- (51) varsīñ yimiyõsa.
- (52) baħale baľ mal gētirsīnner bir dũrũm_ēle át_isteseñ cáním. he beklesiñ dursuñ yoĝ. (53) ğızcãaz gētiriñ ğalan. çocuĝ çoĝ mãşãľlah. yēdĩ tãne ğız var. ēliñ_õper. ikisi (54) yanımda, bir şu bir de şo yanımda şo daĝ bēker. bir de şu yanımda, ğalanı da üçü mü (55) maraşda ĝĩ, dõrdü mü?
- (56) dõrdü maraşda.

- (57) dördü maraşda biri de şurda.
- (58) dördü maraşda, biri de şu öte bi yerde, ikisi de yánımda. oľúler oľmaz_oľur müdü
- (59) cáním, gédeller iki de onlar zati ikicig_oľan_ikicik. öldü ğalanı. ğız böyücek ğabınan (60) ğetiñ nidiyónüz?
- (61) ana dur bişirım ben.
- (62) aa biriniñ_ónú şurda eh biri de alıbdana ğetdi e ölmedi şükür. yānı oľan_iki tene. (63) aman ğelinner de işde.
- (64) eyi nōľmuş ğelinnere.
- (65) ğelinnen derTli misiñ yōsa. yoğ yoğ dert.
- (66) dertliij yoğ da güccüğ_oľan daħa ğöşdü ğetdi dij onu zorsini yānı.
- (67) niyé teyfidi yoğ.
- (68) ğetsiñ.
- (69) patırdamı.
- (70) ğetdi ğetdi. hē.
- (71) heraldá yāni.
- (72) tabi. işde zorsunúyóm_onu. var. şōle oħuyó biri tār şunuñ gimi yanımda. biri benim (73) yanımda. o bizim dúúnüñ yemā gimi yemek mi oľur beş_alı tane ğeçi kēserik. dörT (74) dörT dene on tene kēsen_oľur on tene. dördünü beşini bir ğünde bişiri. ğoca (75) ğazanınan, suľu yapāriķ. suľu yapāriķ. suľu yapāriğ_işTe. yarıye et_oľur yarıye.
- (76) köyleriñ bū bu çevreniñ asdáná bizil hēpsi bū. hā.
- (77) şindi raf ğızım da bir sehen yēsāz. elimi al ye. eliñ_acımiş ğözüme çaldım. (78) canım_eti dōrarıķ dörT beş, beş ğeçiyi dōrarıķ ğoca ilānnenen. onu ğavırriķ. ğavırma (79) ğavırma ğazannarda. dōru ğendiniñ yā.
- (80) ğendiniñ yāsīnen.
- (81) ğavırriķ ğıpgırmızı ederik. içine de Fasılye ğoruķ bir çelik mi ğız çelik dērik biS siz (82) ğırat mı dērsiñiz bilmüyöm. ğoca bir_ilān ğoruķ.
- (83) hē.
- (84) ğuru Fasılye biyāz. onu ğoyarığ_etiñ_içine suyu doľdurruķ bu ğözel_oľur. saľçayā (85) ğoruķ. yarıyā et_oľur düün suľularını bişirrik ğazān ğazān. doħuz_onnan süründünü (86) doħuz tene mi on tene mi ğeçmesiñ.
- (87) om bir tene düyö baķsana ğelin.

- (88) om bir tene gēçi kēsdik bunuñ düjününde gēndi étmez om bir gēçi.
- (89) hē. bu çoğ_éyi.
- (90) şonuñ dúúnünde şonuñ şunuñ gélíñ.

-56-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Sarıkaya Köyü

ANLATAN : Şerife Gül

YAŞI : 50

KONU : Karışık

- (1) nèn başımdan geçən mēselā bèn al̄ta_aylīhan babam_ölmüş. öyle geçmissim o (2) günneri ānadacāğ_olursam bèn_āşáma ğadar ğene bitmez dē. bèn oħumuş diyelim. (3) ğızım bu köyüñ dē ilk o āleti işde nē bilim ěrkānnen ğadını bir ğonuşdurmazlar (4) ğörüşdürmezler. barābār_otuTdurmazlar. āyrı yēllerde öle bir_ērkeK ğendi ğendine (5) ğelik ğapī çálmadan ğiremeS. çálsa ğadın çihıK nēdi öle bi_şey ēdemez_oldu.

(6) o ādetleri var buranıñ bizim oranıñ yoK. bizim orā biz bis sufra sērerik. bacı (7) ğardaş hēpimis toplanır yēmāmızı yērik. öle şindi dē öle ora. orā bir başga bura bir (8) başga. başga da öle bir iKeyá aħlımda ğalan bişi yōğ_ışde bilmim yanı nē bilim. (9) şerife ğün. ğül. ēlli yášındım bèn ēlli. sarığayá, ēvel homburlúydu. şimdik (10) sarığayá_oldu. vaļļā hombur bērtiziñ bir hombur köyü varmış ordan ğelmimiş (11) dēdelerimis. bēnim ğayımbābamiñ bābası tā rahmetliK ta bābasınıñ babası mı daha (12) bābası mı? iki ğişi ğelmiş biri ğırı hasan biri hacı hasan diye. onnardan töremiş ğetmiş (13) bu köy bu_adarlıK. başga bişi yoK yanı. oranıñ bir köyü varmış köyüñ_ismi yanı. (14) hōrdan da ğelince o onnan homburlú dēllerimiş yāni ğelen ğişilere. onnar da burī_ki (15) ēv ğuruncá ēy sēn nē bilim bōle işde daħlımış ğetmissiK törümüssük ğızım vaļļā. (16) al̄ta_aylīken. hasdā_ōlmuş_ölmüş. o ğünden bērlı. amān ğızım bōdüg_ışde. durū (17) anam vardı anamıñ ēlin bèn şú ğadarıdım, çalışmı başladım yāni. ēv_ışı, işde bilmim (18) nē bilim zopa yīrekden işde amān bire ğızım bēnim hēkāye böyüK. bēnim hēkāye (19) hēç dīneme nēyse. vaļļā işde bèn çóğ pēk boş durmam. çalışmağ_ılderim hēr zaman (20) yanı ēv işlerindē dışarı da ğedemedim. būrda ğāldım, burda çalışdım. cānım ağğún (21) daha ēyi. isdedilēr. nē bilim ğızım daha bēş dēne çócúK burda ğēldim_üsdüne. (22) ēverdim ğelın_ētdim. bōğtdūm üş dē bēnnen_ōldu on da ēverdim ğelın_ētdim çóğ (23) şükür. işde şindi dē amān şindi bundan sōn da biS ğalan_ışde 0 ölümü bēklık işāllah alłah hayırl_ıman vērsiñ. iman vērsiñ ğızım. ğızım bu (24) köyüñ_avraTları çóK hanım.

hêç bir_iş dutmînen_ilgileri yóĶ. yāni sabaTdan ⁽²⁵⁾ doĶuza ġadar yátallār yátallār_avrıpa buraniñ parisiñ_avrıpası bu köy. maraşıñ ⁽²⁶⁾ avrıpası dó yāni. öylē köylüler doĶūza ġadar yátallār yátallār ondan sona ġahar bir ⁽²⁷⁾ çáy_içèller. ġezmī ġédelle işde bir yürüyüşe ġédeller. hêpimiz_ondan kilōlik yá. bèn ⁽²⁸⁾ şöle bir ġaş tene dē var yāni bu köyde üç dörd_avraT bişey var yāni onnar durmaz ⁽²⁹⁾ çalışır ġeder_işde bāc_işmiş dāc_işmiş. bēm dē sāsī topraĶ dökerim. orī bir biber ⁽³⁰⁾ dikerim yáhut bişey dikerim. yāni bèn çóĶ boş öle oturmī sēm̄em. boş ġāldīm zaman ⁽³¹⁾ oyálarımnan_ūraşırım hindi elimde elimden. innē_oyası bilirim, tī oyası bilirim ⁽³²⁾ hêpini bilirim. aha şúrda oturdūm yérde éderim. işde hediye édīm ona buna biti ġız var ⁽³³⁾ ġelin var ġızım. çóna húna dērken. üsdünü yapīñ ġedīn işde ufaĶ tēFeĶ ġızım boş ⁽³⁴⁾ duracāmıza yāni ġenē dēerlendirīk zamanı dēerlendirīK yāni pēygamber_éfendimiz ⁽³⁵⁾ dē zāten boşlū çóĶ sēvmezmiş yá bèn dē sēmīm çóĶ.

⁽³⁶⁾ bizim_ādeTde çóĶ bir dēşme yoĶ. en būk ohuldan berrī tā çócúĶlūmdan ⁽³⁷⁾ bēri bir ġına ġecesi nē bilim_işde ével ġelinnik yoĶdu şó tüllerden şöyle bālaĶlardı ⁽³⁸⁾ bizim_örda başlarından abiniñ_üsdünü örtellerdi yürüdüllerdi, götürüllerdi, aTlara ⁽³⁹⁾ bindirirlērdi. şindi bir ġelinnik ġeydiriller bir dēşikliK çóĶ çóĶ yóĶ düün_olayında ⁽⁴⁰⁾ yāni. aynı şindiki gimi aynı maraşımıñ mēselā maraşlıysañ aynı, hêç farĶ da ⁽⁴¹⁾ örenin buranın dēşī yoĶ_aynı düünner_ölesil. ġüCcükcēriTdenim bèn. üş dene ⁽⁴²⁾ çócūm var èlleriñden_öper. ġelīn_ētdim éverdim burdā. iki maraşda biri dē şúrda ⁽⁴³⁾ oturıyır. üsdüney_ölan. ġızları da maraşā vērdim. torunum_öldü çóĶ şükür. allaha ⁽⁴⁴⁾ şükür_işde ġeçinik ġedīk ġene. dinimiz bu.

⁽⁴⁵⁾ ġışın tarhana yáparıĶ bulĶur ġaynadırıĶ_ékmeK yáparıĶ. yāni ével daha çóĶ ⁽⁴⁶⁾ zahraĶar dutardıĶ ékērdik biçērdik ġidērdik ġelirdik. patāza vērirdik. évelī biçerdik ⁽⁴⁷⁾ ġedērdiĶ_orā biçērdik. yīyardıĶ zapı. ondan sōna da patoz ġelirdi patoza vērirdik. ⁽⁴⁸⁾ ġeri buydasını işde samanını ayrı buydasını ayrı ġetirir buydiye éler içeri ġoyardıĶ, ⁽⁴⁹⁾ yīhardıĶ ġışın. şöle şöle fiçılara dolđururduĶ doĶaB gimi fiçıları dikērdig_üş dörT ⁽⁵⁰⁾ tāne yáza ġadar yér bitirirdiK. şindi otuS kilō un alırsaĶ ġeri yáza ġadar ġedīk. ġocadı ⁽⁵¹⁾ içeri dē ġocadı dışarı dā. azāldıĶ. sōna üdiyi döT tene onnan çócúĶ, üş tene ⁽⁵²⁾ bēnnen_öldü maşālla étmînen baş_édemezdim bir bir ġırat dērken otus kilō hamırı ⁽⁵³⁾ yúurdum mūdū ü ġün ġedērdi yāni öle yērdērdi. yēnirdi yāni. somun ġelmezdi. tabi ⁽⁵⁴⁾ ġelmezdi burī ġelmezdi köylerē şēçr_ölayı. şindi hēr sabah ayānda hēr şey rahat ⁽⁵⁵⁾ şindi ġızım. çóĶ_ırahat. şindiki ġādınnara bèn biz çócúĶlarımızı éteK parçasinen

ğumaş ⁽⁵⁶⁾ parçasīnen bēz ğuļandırır. yāni elimizden ğelirse bunnarīnan yāpardıK çarşáf ⁽⁵⁷⁾ ēsgilerīnen. şindi bēz yīhama yōK çamaşır yīhama yōğ. banyō hāzīr. şindiki avratlara ⁽⁵⁸⁾ bēn dīm bizim ğünümüzde siz_ossīdiz hēraļ bēn künne aļacá ğēderdīz dīm. ⁽⁵⁹⁾ çóğ_ırahat ğızım şindī. şindi ğünümüz_ırahat. hēpimiz_ırahat, yānı bir biz diyel hēr ⁽⁶⁰⁾ taraF_ırahat. maşáļlah hēp avrat hanım.

⁽⁶¹⁾ amō halel_ossuñ sēn dē halel_ēt ğızım. bi şıye yoK, sēn sēniñ uçún ēmeg_ēt ⁽⁶²⁾ yávrım. hadi ğüle ğüle cánım. aļlām inşáļla boļ ırız boļ ğazanç haérli ğapı.

-57-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez / Saygılı Köyü

ANLATAN : Teslime Akıllı

YAŞI : 90

KONU : Karışık

- (1) durdunuñ gèlinîmi gèl. gèndine sor gèndine.
- (2) habarî bilî işde bu.
- (3) bèm bilmem ki. bîlmüyöm yá anamdan dōdum doğalı yáşıyöm. oğumadım bèn nè (4) bilîm bèn. oğuğa hèç gètmedimkine.
- (5) ađđā şükür sèn nasılcásıñ éyîm yārîđarım. ğurban_öldüm yārîđarım.
- (6) dişî çihâtdî ğarî? dişî nētdiñ dişî. dişî nè ètdiñ dişî? annamüyö. dişî nētdiñ? dişî (7) daĶsaniye.
- (8) şoriye ğoydum orda mîdi aha. dişim ğısım_ōrsa durur.
- (9) daĶ daĶ.
- (10) bişey sorúcúĶ düyö dişî. ah ğarîniñ aĶlı yètmü ğarîniñ aĶlı. naSı.
- (11) ğurban_öldüm yārîđarım. nèse odunuñ işi zor. tā harbiye ğaşı. adıñ nēy đir?
- (12) tanımadım hı.
- (13) ādın nēy diyír adı? tēslime.
- (14) tēslime bēniñ_adım. tēslime. biyîr.
- (15) tēslime ağığlı.
- (16) nè düyör bu gèlin?
- (17) tēslime ağığlı dēđı mi? tēslime ağığlı.
- (18) hē tēslime ağığlı. bēnō tēslime ağığlı èbe adım_isde. hē hē mēmmēd_ağığlı (19) ğurban_öldüm yāvriñ. kēl_omara adın_omar ğèdiyölerdi babamıñ_ōđı öldü de (20) ordan bardan şú yóđdan ğèldim bèn.
- (21) büye sayđılı şuhur köyü ğurban_öldüm yāvriñ. düün çāđdı hērif_öldü (22) bēn_iki sēne nişānnı durdum. on dōrd om bēş yāşımda buriyē gèlinim de ğèldim. (23) burda da hērif_öleli èlli sēnē ōđdu ğurban_öldüm şey yirmi sēne. èlli sēne barabar (24) yāşadıĶ.

- (25) yirmi_ki sene oldu.
- (26) s̄ekis t̄ene çóJúK̄ méydān_ét̄dim. dörd_ōlan dörT̄ gız. ölm̄iyeg_aliye durüyür (27) ğurban_öldüm yāv̄rım. h̄erif_öleli d̄e yirmi sene oldu. ŗ̄indi bu ğeliniñ eh yánında (28) duruyóm. yerimi yem̄emi ver̄iliŗse yīm, yátāmı s̄erer yátım. ıraat durüyóm. m̄emmeđiñ (29) sayasında yaŗŗm. doK̄san yaŗına ğadaŗ nasıl yaŗarım doK̄san sene. anağı doqum (30) doK̄us sen̄_oldu. ğün ğeç̄üm ğene yáni beŗ vahıt namazımı ğeç̄irmem. süpāneheden (31) baŗını ben ğeç̄irmem h̄er ŗ̄eyi oĥurum, ğurán_oĥurum. em miñ yaŗŗm (32) yāv̄rılarım.
- (33) ğuran okúyö yā. v̄abası hociyemiŗ babasından_ōrenmiŗ. babasından.
- (34) bābamıñ_adı omar. anamıñ_adı elif. benim_adım t̄eslime. o ğediyediñ yā böcek mi (35) var? ğırb̄an_öldüm yāv̄rılarım iŗde niȳetdi. iŗ yāpar hağım ğalmiyek k̄e dīm onu ōle (36) s̄ölüyóm orda burda.
- (37) bāyınan_ūraŗıllarmıŗ bayınan_ēsgiden üSüm_ölur.
- (38) ēsgiden bāmıs çoĝ_olurdü da benim bā ğünüs om beŗ dönüm bir baam var ŗ̄indik.
- (39) om beŗ t̄ene m̄ēsárá yem̄li bu ğarí.
- (40) ēsgikin otus köhüñ yer_olü om beŗ dönüm ver̄iyö baam om beŗ dönüm ğalmıŗ. baam (41) t̄ergendim ŗ̄indi üzümü masağ_olduK̄ yāv̄rılarım pariyenen_alıp yiyük. üŗ ŗ̄eglik üç (42) r̄efi ȳetmiŗ batman s̄eksen batman b̄ekmes ç̄ekerik. ğazmassañ budamassañ bāañ kókú (43) ğalmadı tarla h̄āline ğeldi üçdü. tarla h̄āline ğeldilár h̄ēB. onuñ_iŗde t̄ergedik baam. (44) üzüm d̄e toBladıK̄ üŗ d̄öt t̄ene baam ałayı ükúŗadıK̄. onna inā ver̄iyóm. mała ver̄üyöm. (45) ğessiñ d̄e ōyle h̄eyle bulunsuñ?
- (46) ğurban_olüm üŗüdüñ. boyúñu s̄evsiñ hadile seniñ ğurban_olüm seniñ çoK̄ (47) saçı. ğurban_olurum.
- (48) ğüle ğüle ğet. ğeliñ oturaK̄. biráz oturiyedik yā içeller d̄e ğelmedi. saçı. h̄ē nāpaK̄.

-58-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Selimiye Köyü

ANLATAN : Gülsüm Güler

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) güssüm. güler. va||ā anadan dōdum doğalı yáşiyim atmış mı èlli mi bilmüyöm ihdiyer. (2) şiy_eri kimlīm ğızın yānda. bir ğız var maraşdā, hī va||aha bilmüyöm. bu (3) kıoyũn_adi araplı mı ğİS?

- (4) sèlimiyè.

- (5) araplı türkōlu araplı köyü dèllerdi èsgidem bèrli. dèşşilmiş şindi sèlimiye mi (6) sülümüye mi dèllerimiş çeKememiş. ğapat ğızım ğapat. arenēni görenēni bilmüyöm (7) yāvrim ma||ā. bilmüyöm dèsem yālanım. bēm bibèr hā bibèr salmışlar yāzıdan çek (8) buriye dè. salçalık. onu çekdim, damda onu ğarışdırıyōdüm. yemē ğorúk. köfdiye (9) ğoruK, işdes adem köyũn mēydanındáyken aliyeni ğoruK.

(10) ev_işini nasıl dutucũn ki ev_işini çepeli yúrúk, sáván süpürrük. ondan sōna (11) yemē eder yèrik. ba|| varısa sıharık, ma|| yōsa oturrúk, nōtucúk. sahar ğızıla mı ğètdi, (12) ha||asıla mı ğètdi, bilmüyöm nère ğètdini. bè hasdiyedim, haTciye şú yenden fatışın (13) dèrik şōle ordan ğelin sürüsū ğapının_arhası, şindi o da maraşá ğètdi hasda. o ğötürdü (14) oriye bir_inne vurdurdu. şúđdan_ođu||a ğètdidi. aldı ğèldi üç ğişinen buriye atdılar (15) ğene ğeri. hindi ayıKdım kaKdım salçıye ğarışdırıyōm_işde nēdiyōm. çócúK çōK, (16) sèKis tene ğıs çócú var. iki dè o||an çócú var dōrT dene.

- (17) dōrd_o||an sèkis ğız.

- (18) dōrd_o||an sèkiz ğız hā. hēpisi bi_ar hērifden. hēpisi bir hērifden. şindi yālan_o||du (19) āha. sızlıyō dizlerim. sa||, sa||.

(20) va||aha bilmüyöm, dizlerim duTmüyō çóJuK gimi sèKe sēge ğēdiyōm (21) ğörmüyōn mü? bilmiyēm ki şindikiler ancá üç dāne iki tānē oldu mīdi hayrát hēmen (22) şey ğodurüyō dibine. diplik miplik mi bi_şè düyöler yā. ondan ğodurüyō, olmüyō. birī (23) o ğısdırıyō olmüy. ğene kēkişledim. bitī kōhut dilim kēkeşlū. yōğ, yōğ yōK. darı. (24) darı_eker. darı biçer. ondan sōna báyda ēker báyda biçer. pambıK yoK, pambıK (25)

batağ_ oldu. pavlikiye gèt maraşá ta. bilmem ki. yá mı édüyö yèà mi édüyö? nēdūse (26)
bilmūm. èyi ałłaha şükür_ossuñ. ğazanġ_èlimiz èlcázınan yūk. mał. hā mał. inèk, (27)
cámıS, onnan geçiniyök. gelem var yá, eviñ_İçinde. o güdüyö baħıyö, sıhū. èyi yá (28)
şükür. saól. süTcü gèliyö, sıhiyóK, süTcüye vériyök. ondan sōra, bu zamana aña, (29)
bunnaş zèynebe şiyèderik. süTcüye vériK ğene. ondna sōna. yāğān da üçük süzüB (30)
mař áşá sałarıK.

(31) bilmüyöm_aha saól cániñ saşsuñ ayāña sālġ, èyi ètdiñ ğeldiñe.

(32) vałlā hatırlamīm bilyüm dèsem yálanım. bilmīm.

(33) saçımıñ ğinasınī ölüm torunnarım vurdu. şuríyá vuramamışlar. abbā burałar

(34) hī, ondan sōna buna vurduşdum. ğişi. ğiğişi anam. ğiğişiyö ğiğişiyö şōle. onuñ_uçú
(35) vurüyöm_işde.

(36) torum bu. iKi tenè dè burda. yóK. yázıda. sırıñ yānda. mał yáyár. ğocásınán
(37) mał yáyī. yēr yoK yurT yóK burda hanı su bile yók. ğelin nōtī. hā yá. è hani yá su. è
(38) bu kıy ēker biçer nème ğiş ğiş ğelmeden dileşiş. a bu zēngin. işde herif ğelī şú vāli
(39) vurdu suyú da daħılıñ ğelmū dè. biz dè ğuyú vurduduK ğuyúdan_ıçiyök. ğurudu (40)
ğurudu hē varıđı, ğuyú var hindi. yá. vārdı yápdırdıK dan aħū. onnan_alūk büs. (41)
cèylāna basiyöm ğelüyö su.

(42) ałłaha bilmīm. yóK. bilmüyöm bilmüyöm kimli biyáııım. ğeldig_işde.

(43) şindi máavliTli olüyö düünner. èvel aBdałlı olurdu èyi olurdu şindi bi mevliT

(44) bililer. o şey çıhař. sałonda véřüler. yóK yók. gèt ğülē ğüle gèt. saāl. pèkī
baş_üsdüne (45) ğüle ğüle gèt. eliñi öpīm.

-59-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez / Suluyayla Köyü

ANLATAN : Hacer Korkmaz – Ahmet Korkmaz

YAŞI : 52 - 55

KONU : Karışık

- (1) āmcānīñ yáında bir gişi daha mı var?
- (2) bëim ismim hacer qorkmaS. èvet. èlli_ki.
- (3) gèl zèynep sèn buriye gèl.
- (4) üs kimiñ_adına nèy_adına bèn bunu varim èyi bir_òrenīm dè èyi ołur. sis maraşlı (5) mısıs?
- (6) hoş gèldiz. yāni siziñ ò şeyiñiz dè aCıK qangıral dāal_amma. yāni (7) èsgilerden_òreneK diyósañız biz onanrı çoK bilmiyórúz dā bènīm ğayımvālidem vār. (8) onuñ_āzından dinlèñ bõle bi_şey dinlicès. hē yāqın_ā.
- (9) uyuğu uyúdu sèniñ ğayıvālden uyúdu.
- (10) uyānsı uyāndırırıK.
- (11) uyānmaz uyanmaz.
- (12) biz maraşda oturüyök.
- (13) biz yāzın çalışüyöz. tè bizim köyümüz dè ołdū için biráz daha durüyö meyvamız (14) filān vārıdı. yāni köydè, aKşām_olđū için siz nèden aKşām gèldiz. sāniñ sorácāñ (15) sorúye göre bèn cèvāp vèrim yāni sormadan dinnemeden. oña göre ğangāldım mı (16) isdiyök iyi bi yèri osso cèvābı bizler mi? onnar èsgī daha iyi biliyō yāni onuñ_ için. ha (17) o zaman. hē ò birez daha èyi vèrüyō sanki yāni daha èsgī hāy bildī için. var dā.
- (18) yā burāniñ şeyini siz bilirsiz niye yaşliye ğerek var mı ki. ādetini ğeldigè adetī ğerisinī (19) bize satan. o ayı yèri tarım_üşcilinen uraşılır burda ğenelde. biz ğeçler hèp dışarda (20) çalışırız_eses. buraniñ ğeliri òle bizi tātmin_ètmez zāten. çüñgü èsgiden_edìyördü (21) ama bir_āle olmuş bès_āle şindi. è ğenelde ğeşler dışarda. burdaki köy halıKı da (22) işde tarımıla hubūbatıla bāhCè.

- (23) i nè bilim bèn bi_şey söyleyim dē, geçenner biy yere gēlmişlēr. demişler ki biz (24) demişler fondan gēliyōk, maraşda olmuş hēraıda dēēl mi? fondan gēliyōrus, ğadınıñ (25) du yāni yēni oldu, maraşda annem giliñ ğomşusu. ğadına demişler ki bir biz işde size (26) demişler. sanā fondan yārdım_ēdecēz. şú yūksūñü filān çihār dā, darTdıraım da filān, (27) onuñ_āarlıında para vėrecek filām bişeyler demişler yūksūñü taħımını çihārmişlar (28) almışlar ğetmişler yāni. ğadınıñ gözünü baymışlar. bir ānımda yāni o (29) aĶlıma ğeldi.

- (30) süleyman? hangisiniñ_ōlunuñ?

- (31) şey? süleman. anam ēvi ōrendim taman ğelin misiñ ğızım dēller? hē bē dē (32) dēmeg_isedim_ışde onnar daha ēsgilerden yā ğayımvālidem dē öyle şeyleri bilir (33) yāni. bīzde kız_isdēmeler şeyde maraşdā bōyle ğezeller dē bizim burda ğezmezler. (34) burda suluyāylā.

- (35) zāten maraşı dēēl köyü annatacāksıñ.

- (36) ēvet, ğörücü usūlü olūr, ē ğörücü usūlü olūr. ē, zāten bizim mēselā bu civārlar yāħım (37) köyleri hērkes ğızları tanır. ğederler. bŷyŷkleri ğeder anne baba dēde hēr nēyse ğider, (38) onnar bir isderler. ondan sōrā da onnar vėrmeg_isdese tābī ğız_isdese ōlan_isdese (39) birbirini vėrirler. ğörücü usūlü olūr ğenelde ama daha ōnce tab ōlēydi. şimdi birās (40) tabi ğız_ōlan birbirini daha çōĝ isdēdī zaman isdēmī. ēvet. bizimkī yōĶ, bizimkī (41) ğomşuyūdŷk. biz isdediĝ_ōldu.

- (42) şindi ōncēden bir ğaTĝı vardı onŷm mü isderseñ? şindi ğörücü usūlü *oļuccu da. (43) ēsgiden ğörücü usūlü aynān şindi ğüneydoōda doōda yāşānan gibi olurdu buraļarda, (44) şindi mēselā. kıza sorulmazdı, ğız nè bilir. ğızı isdiyemez. ama şindi ğörücü usūlü da (45) oļsa ğızıñ rızāsı alınmadan ğız vėrilmŷyōr yāni. tabi.

- (46) tabī.

- (47) şindi pek ğörücü usūlü ğalmadı zāten dē, köyde ē ğalmadı tē ossa dāhi artıĝ_onuñ (48) rızāsı olmadan_ōle bi_şey yōĶ yāni. bizim zamānımızda mēselā biz ēvet birbirimizi (49) ğörüyōdŷk biliyōdŷk ğonuşuyōduĝ_ama bizim zamānımızda ōle pek sorulmazdı (50) ğıza.

- (51) ēvet nişān şōyle. ēyer isdendi, vėrilirse o ğŷn sōS kēsildise burdā bir şirinnik diye biş (52) şey olūrŷnmuşdu ōncē. şirinnik diye. o ğŷn bir baĶĝala niye ğedeller, bi_şey alırłār (53) ğetiriller. o ğŷn onu orda yērlēr. ondan sōnrā dā oĝŷn o bitēr, ondan sonrā dā o arada (54) ondan sorraki zamannarda da nişān olūrdu. nişān nişān daha ōnce

oyún olmazdı ⁽⁵⁵⁾burda, şimdi olī biráz _amā, fazla oyún _olmaz bizim burda. öncēsindē dé ⁽⁵⁶⁾hiç _olmazdı oyún. mēvliT mēvliT olmazdı dijil mi āmet mēvliD _olmazdı.

- ⁽⁵⁷⁾mēvliD nişiyānda olmas pēK.

- ⁽⁵⁸⁾nişānda olmaz pēK. bizim maraşda daha çoğ _olüyö dé burda köyde mēvliTli ⁽⁵⁹⁾düün _olmū fazla. düün nişān. düün dé olū biráz ğayrī.

- ⁽⁶⁰⁾yā nişānda işde genelde oynallar orkesdıra falan getirmezler dé bir en _azından bir ⁽⁶¹⁾mir müzik sētile şeyi dé oluyó yāni.

- ⁽⁶²⁾önce olümüödü dé şimdi olū artıK müzik sēti filān, oyniyen dé olī. bāzıları mēvliTli ⁽⁶³⁾olī olī. mēvliTli olıyī. évet. günnük ī burası köy yeri biráz érken alılır burda. burda ⁽⁶⁴⁾maı olannar oluyó. maın olannar maına baar érken alar. işdē buranıñ köy ⁽⁶⁵⁾yeriniñ sabāhı çoK güzel _olúr. çoK güzel _olúr sabāhı. bē dé zāten onuñ _için ⁽⁶⁶⁾yāylāda durüyörüm. ondan sonrā işdē eviñ işini yāparsıñ. maıña baarsıñ. bahçene ⁽⁶⁷⁾gidērsiñ, bahçen _olúr. bēn yāz şeyini ğonuşüyörüm évet. bahçēñ _olúr, ēkiniñ _olur. ⁽⁶⁸⁾ēkineri olur burdā ēkin _olur. ēkinerī tarlıyā filān ğédilir yāni uzaKda da bahçē ⁽⁶⁹⁾oluyō. bahciye suamiye ğédilir, toplamiye ğédilir. ğazmıyā ğédilir. işi olur işi çoK ⁽⁷⁰⁾buranıñ. aKşām da évet érken yātılır, birās şimdi daha çoğ érken bizler yātmiyörüz ⁽⁷¹⁾yāni. daha évet. şōle yāz gününe dahar érken yātılıyō tabī. artıK ğış ğeliyī ğeceler ⁽⁷²⁾uzüyō. onuñ _için birez daha oturuyó.

⁽⁷³⁾siziñ şey asıñız nēreli? köyüñüze ğedip ğeliyó musunuS? öyle mi?

-60-

YERİ : Kahramanmaraş/ Merkez/ Süleymanlı Kasabası

ANLATAN : Mehmet Tut

YAŞI : 74

KONU : Karışık

- (1) daha bu bèn dēálim. o baġa gētdi. marhabā. saTma yētġısın bana vērđi dē gēndi (2) baġa gētdi. vė aleyküm selām. ābi duz yóĶ yā. ayvá iki liriyemiş_ābi. nar bir buçúĶ (3) liriyemiş. vaġlaha bilmüôm. vė aleyküm sēná. aġlaha ŗükür. aha bu adam tanıdı bēi (4) görüyóñ mu? nė var nė yoġ hocám? hocám nėrden? bāġ. arıyórsañ dur aġıġıya sor (5) bēnim_adımnı nė oġđunu biliyóñ sēn. boşvėr ırámazanı murámazanı yā. sēn kimi (6) sorüyóñ ŗindi? yóġ_o ırámazán hocanıñ çócúĶġarı yá. bēnim çócJúm dēl. (7) bizim_óġanıñ çócú halil tut mu? onu yázdırmadıĶ yáv. yá ufaĶ çójúĶ daha. bēn (8) yázdırmadım. cėzā varsa baġa vėriñ. sēne sēnė yázdıracām ufaġ çócúġ. ufaġ_ugaĶ. (9) gēndi zayáf yá. cėmile dū öteĶi edem gilde onnar da bizim halil tut ramızanıñ (10) Ķ_ólüse bēn yázdımam ufaġ_ufaĶ. a bizim bir çócú işde o çócúġ ufaĶ yanı onu (11) göndermedikç ufaġ_ufaĶ. halil mi ipdāl_ėdiyórsūs? buúr. çócú ġayıp mı edeceksīs? (12) bābası ġessiñ dē o zaman ġonuşúñ yá. göndersiñ. halil. tamam. zatan ġardaşları ġedin (13) onnan bu tamam. yāv bōle hōkümet mī oġur ġardaşım bēn çócúmu saġJım (14) saġmiyeçim. sañaná ġardaşım yā. biz tayyibe ġyi diyíñ oy vėriyóġ bōle mi ġtmesi (15) lāSım. yā yirmi_ki millónu bēnim_óġan sėrvėtini saTsa ġazanamas. cėmilē ötekī (16) bizim bilāderleriñ çójüġları o buyúĶ ġız heraġda dē mi hocá? onú saġmazlar_onu (17) ġociye vėrecėk yā. haġatán biyóġ çócúĶ yā. sēn biliyóñ mu bilmiyóñ mu edem onu? (18) anġaradālar zatan_ahı yóĶ niç ġönderüyómuş yā. bu tayyiB bōle bi_şey dėrse bēn (19) baĶ başġasına vėririm oyumu. tānsu ġeliřse oa vėricim dē o da ġelmī aġla. āġlah_aġlā. (20) bōyle aġır yirmi_kimiş. yóĶ heraġda yā. yóġ. çójúĶları. dērdi o öretmene mayış (21) vėrmeĶ bunuñ dėrdin dėsene. o bizim bilāderiñ sorunu bēnim sorúnun daġı o da sāde (22) bi halil var bizim buġumus. ġbemíñ. alāñ, alāñ torunu. vaġlaha ġv uzāraĶ bēnim yā (23) hocám onnaríñ. uġañ ha.

- (24) vaġla baĶdım ki ġaçıyó yapışüyó ŗōle.

- ⁽²⁵⁾ éfendim? yá hu torunum ah yéngé ufaḶ. yái bāzi çócuḶların yáşı boyna da ⁽²⁶⁾ ufaḶ_ oḶur yá. bēnim mi? mēhmet. hocá bundan baña bir sorún gideḶ se ġarişmam ⁽²⁷⁾ soñra hā.ba_ hocá imzālıyóm hā. bir ahıllı adam buḶacāñ, dēl_ adamı ġēldiñ buḶduñ ⁽²⁸⁾ burda sērsērīmi. ıras ġēldi. éve nērdēn varámıñ kí évē. şindi bu çócuḶ sabah ⁽²⁹⁾ ġónderecēm mi bēn? ūynū yóḶ, bin ayáḶġabısı yóḶ arḶadaş. babası aḶma satmiye ⁽³⁰⁾ ġētdi dañ dibine aşşā nē zaman ġēlir. oḶur mu yá? dēmir mēmmēdiñ torūnu oynuḶsuz ⁽³¹⁾ mōnüksüs ġēder mi ġardaş? dēli dēdik diye haġġat bēllyóñ yōsá bunnaḶı hēp?
- ⁽³²⁾ çócuḶ zayıf diñi ġóndermedik bu sēne yá.
- ⁽³³⁾ hāydi pēki cümleten uḶurḶar_ ossuñ.
- ⁽³⁴⁾ nēre ġadar ġēdiyóñ hocá şindi? ġüle ġülē ġüle ġüle.

-61-

YERİ : Merkez \ Şahinkayası Kasabası

ANLATAN : Meryem Erik

YAŞI : 56

KONU : Karışık

- ⁽¹⁾ bèn èllé_ aıtı yáşındiyem gülüm.
- ⁽²⁾ èsgiki zamannar.
- ⁽³⁾ èll_ aıtı yáşındiyem. buralım. şáhingayası, buralım dōma büyüma buralım. oħuma ⁽⁴⁾ yázma da şöyle irice harfleri çaT pat oħuła gétmedik ki işde gene de gétmedimize göre ⁽⁵⁾ şórdan burdan bëlledim birás. bilyöm cánım onnarí bilyöm. hafleri hëB biliyöm de ⁽⁶⁾ işde şöle dèrik çatıb_ oħuyámüyöm sãde. yōK bilmem_ onu. yōK yoK hëç_ èç_ èç ⁽⁷⁾ gétmedik hëç. hã biraz õrendim işállah işállah hayırlısı olur. èsgi âdetlerden nè bilim ⁽⁸⁾ ki gülüm işdè dúúnner_ oħuyórdū dúüne gèdèrdik. dúúnner üç gün dúún_ oħurdū. işdè. ⁽⁹⁾ dúún üç gün oħurdū. dúún yemekleri piláv bişirrik suļu yáparıK, añ çóK bunu ⁽¹⁰⁾ yapãrdıg_ èvelleri. õlen de vèririk. aşám da vèrrik.
- ⁽¹¹⁾ üç_ õön vèrilir.
- ⁽¹²⁾ üç_ õön vèrirdig_ üç gün. gèlin èndi gün bir_ üyön vèrirdik gałan gün de iki gün üç ⁽¹³⁾ õön vèrirdik. işde dúúnner_ oħurdū. buriye yapdımıS. işde özel yemeklerimiz suļu ⁽¹⁴⁾ piláv işde çit nè bilim şey türü türlü türü. yem de on da èvelgene yamałki. ğuru ⁽¹⁵⁾ fasülüye. bunnardan yapardıg_ işde bunnar_ oħurdu. èvelki yemekler bunnarídı, şindi ⁽¹⁶⁾ gene başga türler yapılıyör. işde nè bilim tava yapılıyör bilmem şeyler_ oluyör. ⁽¹⁷⁾ türlüler_ oluyör. şindi tēşte meşde èvel onu yapmãzdıg. suļu pilav. işde bunnarídı ⁽¹⁸⁾ èvelki yáBmiyeyikler.
- ⁽¹⁹⁾ bunu böyle çekik. güneşe goyik ğurudüyóK. bası! basıyõñ ğaldırıyõñ. dolmiye ⁽²⁰⁾ sarmiye ğoyúyóK ğışın da. bułuyó.
- güneşde hë güneşde.
- ⁽²¹⁾ çekülüyör_ işde ğurūk çek. bu çihiyör güneşe gördü müdü böyle dıhağ_ ołmaz ⁽²²⁾ cúvıyör.
- ⁽²³⁾ böyle ğalmüyö, güneşde ğuruyör geri çehiluyör.

- ⁽²⁴⁾ ondan sōrá gēne gēri çēhīler çóĶ güzel_oluyó.
- ⁽²⁵⁾ bāhcádan da oluyó, alıyóĶ vā alıyóĶ. bu sēne bahacág_olmadılar.
- ⁽²⁶⁾ bu sēne satın_aldılar. bahcámız dā var diye zēBzē.
- ⁽²⁷⁾ iri olmüyör.
- ⁽²⁸⁾ bahcēlerimizde tomatis_olur bīber_olur nē bilīm. salatalıg_olūr fasúlŷye olūr. işde ⁽²⁹⁾ yá ēksenē. ávli misiñ bēkár mısıñ gülüm, bēn dē saña sorūm. alłahım bahdıñı ⁽³⁰⁾ açıg_ētsiñ_ışállah. iyilerinen ğarşı gētirsiñ rabbim_ışállah ēyilerinen_ışállah. ⁽³¹⁾ yáparıĶ. tarhanā çörek gēdek dē daha çörek yēdirīm tarhana yēdirīm yörü bēnim o ⁽³²⁾ yüsde yörü gēdek dē işde saña. vay cāmā. tāmam. tarhaniye süyünü ocā ğoyarıĶ, ⁽³³⁾ dómesini yúruĶ tērtemiS. ğazána atarıĶ çēĶerik kūrā, küreklerik. günüz. bāzi ēveli ⁽³⁴⁾ günüz bişiriyödük dē şindi biráz āşámłara dönderdiler. daha ğöley oluyör diye, şindi ⁽³⁵⁾ işler dāşiliyör yá ēsgiki işlerinen. ondan sōra küreklerik, bişer, iyēce hamir gimi olur ⁽³⁶⁾ ondan sōrá da sabahanan āşám bişirdisek sabahanan yúurúruĶ, sabahanan bişirdiseK, ⁽³⁷⁾ ölen yúurrúĶ. onu bir güm basdırıg. hátifletı ilānnerinen, yóordunan yúurrúĶ. ilā ⁽³⁸⁾ on da çápıtlarıñ_arasına basdırıĶ şöle biy yere. sabahanan da қаһarıĶ gēne gēri ⁽³⁹⁾ ğarmałarıg_onā bēnim birimiz ğarmałarıĶ, birisi dē sērer birisi dē topaç vērir_ışde ⁽⁴⁰⁾ naylóna sērerik. çī yóĶ daha burıyá çī adeti gēlmedi. naydonnara sērerik. bir gece ⁽⁴¹⁾ ğalır bir gece yátar. yóĶ yóĶ bir gece yátar. bir gece yátar. öle yáparıg_ışde çöreK ⁽⁴²⁾ yáparıĶ. çörā sütünü südünü bişirrik çörāñ yóorT çálarıĶ şöle dutum_ēnce hafif. cāmı ⁽⁴³⁾ bişirrik. şeker_atarıĶ. yımırta olursa ğırarıĶ. hā duz_atarıĶ nē bilīm çöreg_otu at ⁽⁴⁴⁾ arıg_ışde on da öle yúurúr bişirrik. çörāmız var daha. aha bu zobada bişirrik. fırında ⁽⁴⁵⁾ zobada. şeydá. bāları var, bizim dē varıdı bāmız da ğurudū. ğuru hālen daha köklü ⁽⁴⁶⁾ ğurumuş diyál dē. üzümüñ tēfi ğaynanan üzümüñ tēfi. salhīmıñ_üsdünde oluyör. ⁽⁴⁷⁾ yáparıĶ. bēkmezi dē üzümü ayıĶlar sała dolđurrúĶ. ğocá sał dērken işde aaşdan ⁽⁴⁸⁾ yapılmış böyle sał. sał dērik. onuñ_üsdünü topraĶlarıĶ dēpelerik. ğazannarda ⁽⁴⁹⁾ kēflerik. o güzel cām gimi durulur, toprānam apıldıyör yá. ondan sōrá duruñ duruĶ ⁽⁵⁰⁾ ğazannara çeker ğaynadırıĶ olur bēkmes. yóĶ güneşde yápmaĶ. yoóĶ güneşde ⁽⁵¹⁾ bişirmek. güneşde yápan da yápiyör dā işde erken_olursa biráz yeriñ müsāit_olursa ⁽⁵²⁾ yápiyüñ. on da öle yáparıĶ. üç_ölüm üç ğızım var_ıllah saña da size dē vērir işşállah. ⁽⁵³⁾ bū bēnim ğızım cānım. bēim ğızım bū. iş dānesi üş Tānesī iki ğızım bir_ölüm ⁽⁵⁴⁾ maraşda. olanıñ birisi dē dün gētdi ērzurúmıda oħuyör. örenci. orda mı oħuduñ? nasıl buz ⁽⁵⁵⁾ gimi ğar yāmış

ğar. ikincək iki sènesi ğāldı aļlah izin vèrir dè işde Jánım. āmin ha⁽⁵⁶⁾ yırlısını vèrsiñ. niyeti hāylis_olur mu? işdē ingilizce bölümünde oħudūdū şeyiñ. ondā ⁽⁵⁷⁾ tēK bir puanınan duTduramadī aļmancá bölümünū ğazandī. öbürkünde. ğismet ⁽⁵⁸⁾ ğismet rabbim öyle ğismet_éTdi. hayırlısını yáSsa. bu olur işşáļlah. bēş ğız vardı. varıdı ⁽⁵⁹⁾ annadırdī, nè bilim hīkāyeler gimi çoğ_annadıļlardī anamiz babamıS. bēnim ⁽⁶⁰⁾ nè bilim işde oonkü günnerdē o günneriñ şánsına ğöre dērdi bēnim babam gil şeymiş, ⁽⁶¹⁾ o zamanıñ ireli ğelenimiş. amma işdē bēn rahatsızlım var bēnim_üsdüñdēn yıráĶ. ⁽⁶²⁾ başım_ārıdı tām. başım_ārır on_aļtı sēneden bēri. bir tansiyönüm var on da o ⁽⁶³⁾ doļayıdan mī? bilmüyöm aļlahımıñ vèrgisi mī bir unutğannığ_oldu çoğ_unudurum ⁽⁶⁴⁾ çoğ_unudüyörüm hā. yōsa çoğ_anandırdı hā. hatır hēmen bērlerim ğeri unudurum ⁽⁶⁵⁾ hēmen āniden. hēmen ğeri unudurum. hā çoğ o_ādar hēç çoğ_üzülyöm şeylere ⁽⁶⁶⁾ baħıyörüm nè bilim şū vėázlerē hocálar vėázler vèryö gürül gürül. bēllyem diye çoğ ⁽⁶⁷⁾ mārāh_édüyöm hēç ğahıB bēllyemüyöm çoğ_unudüyöm_işde ⁽⁶⁸⁾ unutğannığ_olđūndan çoğ_üzülyöm. çoğ_üzülyöm çóĶ. Buyúr. üzümüs bu, ⁽⁶⁹⁾ üzümümüS bu. buñā kirkid_üzümü dēller. ğābârcıĶ var mahrabaşı vār. bandırma ⁽⁷⁰⁾ dēllēr. bunnar vār.

- ⁽⁷¹⁾ yōğ.

-62-

YERİ : Merkez \ Şehir Merkezi / Hacı Bayram Veli Mahallesi

ANLATAN : Fatma Kutlu

YAŞI : 65

KONU : Karışık

- (1) ğaç gündür acıķ dedi. tēzel_āl ana dī. bēn ğabaĶ lepesi bişirīdīm. babam dā dıŝarı (2) çardaĶda oturūdū ğüCçük çardaķda. ğüllü de ğapınıñ ŝōle iç yüzünde. anam demiş ki (3) bōle bōle ētmiş ğardaşıñ avradı demiş. babam_inanmamış. yētmış yáşındā ğadın (4) demiş ğelip de ŝú çócā zēhir ğoy dēmez demiş bābam.
- (5) dēr mi anam?
- (6) dēmez demiş inanmam demiş. bōle laf vērī ğendi.
- (7) rahmetliğ_ōle ŝēder mīdi ki.
- (8) babam dēdi hi ancā bēn ğulāminan duyársam inanırım ğonuşdūna dēdi. (9) ğapınıñ_arhāsından ğonuşdu. babam dıŝında dīnedi. yāpmış ğün_amma ō (10) yāpdırmamış ğene. ŝindi çócúğ_ōldü kömdüler bir hafda sonra bu laf çıĶdı. bābam (11) ğedī maraşā. haCī tēmize danıŝı. mēsele bōle bōliyemiş dī, bēm bu çócú dī, nāpīm bu (12) ğelini dī, mahğemiye vērīm mi vērmiyem mi nī. hafis_ēhmeT de dī ki vērme dī. ğo (13) ğetsiñ, ğöçsüñ de ğöçürsüñ de. ğō ğetsiñ dī. i ŝindik ondan sōna avıķata danıŝı bābam. (14) avķat da dī kinē, o çócúñ ğanı cānı sana tēslim dī avķāt. o çócúĶ dī başğalarında (15) duyúlursa dī hōkūmet seni dutar içeri ğoyár dī. dāve ētmeden haĶğını aramadan dī. (16) ōle dīnce babam dutū mahğemiye vērī ōrdan. bābam maraşdan ğelmeden savcı mavcı (17) köye ğedīler. ordan sēbeB, torun_omarı vērir kiriklere saļiler, ğedik yürü (18) turuş_ēdemi al da ğel dī. anam da ŝōle o ayás ŝindiki ayázíñ ēsgē_ēv ayázíñ_ucún (19) oturmüş ōrda ünúp durūmüş. ğelī o torun_omār. mēhri bacī turuş_ēdem nērde, (20) maraşdan yāvırım. savcı mavcı ğeldi de çócú mēzerden çıĶardıcıļār. turuş_ēdemi (21) isdīler. ōrdan zatī ō omar ğeri köye ğetmeden babam da binip ğelī köye. ŝindi bēnim (22) bŷyök ğaynımınan sēb_aliye çārīler sorūler babaļ_atīler. onnarī mēzeri ğösderīler. (23) babam ğelmeden çócú çıĶardīler mēzerden. (24) dayım ğilden bir.

- (25) o güllü de gedî mi köye? barabâr.
- (26) gedî yá, sâvcî mâvcî gedî ik_üç gişi. ondan sōna çócũñ mēzerine yēmin vērīler (27) onnara. babam gēlmeden çócũ mēzerden çihatdırīlēr. Çōle dayım gilden de bir kapı (28) gētirīler ğapınıñ_üsdünē çócũ yátırīler mēzerden_alīb mēzerlikde.
- (29) mēzarlıqda.
- (30) çócũ çihardīler mēzerlikdē o ğapınıñ_üsdüne ğoyūler. o zamanādar babam da (31) gēlmiş, yētişmiş. şindi onnara yēmin vērmiş bu çócũñ mēzeri bu dī. onnar da (32) yēmin_ētmīşler bura dīni. çócũ çihartmīşlar babam gēlī çócũñ kēfinini āçmīşlar. şū (33) dēpesi çócũñ içine çökmüş bi hafdada. bâbama dēmiş kinē zatı çócũ görür görmez (34) savcı mavcî dēmiş kī üsdümüze sinek kōndurmāyın dēmiş. bu dēmiş bâbam da dēpesi (35) niye çürük dēmiş önce dēmiş. ĩnsanlar ğafasından hāsıl_olū dēmişlēr. ğafasından da (36) gēri çürü dēmişler. çócũñ cjerinden bir parçá almīşlar. şū bacānıñ_ētinden ālmīşlar (37) bir parçá. anqariye niç_öte gēdecek tahlile. ēve gēldilēr. o tēllī de ğoyduklar. zēhirden (38) de ğoyduklar. bũ içerde. anam da ayızda.
- (39) Küllü anam daay_ēvde hērif.
- (40) güllü ēvde o dēmdē, güllünün şeş bâbasına habar saıdı yörü dēdi bēnim hēriŕe gēt (41) gölā bin dēdī, āşām_üsdü dadāliye saıdı. gēt dēdi mahmıdınan fadımıyá āl gēl dēdi (42) bēnim hēriŕe.
- (43) çócũñ_öldünden nēden habarí yóq mu dēzzēñ gēri gēlmediler mi?
- (44) habarları ōlmadī.
- (45) aııah_aııā.
- (46) işde ona habar saıdı bâbam gēldiler, gēldi ah_adam dēmiş kī babasī. bēn gētmem (47) dēmiş bu nāmussuz bir boq yīk gēne dēmiş. bē gētmem dēmiş, sēn gēdīseñ gēt (48) dēmiş_avráda, dēzzeme. gēce āldı gēldi şindi biz de yátā niye sērdik babam gildē, (49) bēklík. yátaqdan yávrīm, hā ğızıñ hasda diyerek dēdi babam al gēl dēdi, ğızıñ hasda (50) dēdi. öldü müldü biş laf vērmedi. ğızıñ hasda dēmiş mērdivánda açılı dēzzāñ.
- (51) onun çócunuñ_öldünü de duymadılar.
- (52) duymadılar. dēzzem amanıñ yávrīm hasdā nērde yátī yávrīm dī çihī gēce. ancā (53) bâbam dēdi Ki gēl bacánaq gēl dēdi. ğızıñ hasda diyál dēdi. saıona girdiler. bōle (54) yázıñ_işleri. mazīran_ayında. ğızıñ dēdi hasda masda diyál bacánaq dēdi, şōle (55) oturduq. ejder_ēmmimi de çáatdırdı babamı. oturduq ğızıñ dēdi hasdā masdā diyál (56) bacánaq dēdi. ğızıñ dēdi bōle bōle bōle ētmīş dēdi. çócā zēhir yēdirmiş dēdi.

gēndiniñ ⁽⁵⁷⁾ çócū hasdiyedi, doḲdura götürdük dēdi, köye sālđıđ dēdi çócúğ_o gün_öldü dēdi. ⁽⁵⁸⁾ onu kömdük dēdi. dēvlikūn dē buna zēhir yēdiridi dēdi.

- ⁽⁵⁹⁾ bir gün mü var arada?

- ⁽⁶⁰⁾ gün var. işde pērşembe günü gēndinini kömdüler, cūmā günü dē onu kömdüler. bu ⁽⁶¹⁾ zaman kömdüler işde anamini.

- ⁽⁶²⁾ bir hafda ābiñ öle mi dēdidi?

- ⁽⁶³⁾ gēndinī āşāmdan_ölük. bir hafda ariyenen doḲmları. dōduđları bir hafda arinen.

- ⁽⁶⁴⁾ birer gün dē.

- ⁽⁶⁵⁾ bir güm biri öli bir güm biri ölü. gēndinini sabānan kömüler gece öli. bun da bu ⁽⁶⁶⁾ zaman öldü günüs kömdüler gece dē. kömdükden sōna işdē dēzzemi dē ekip dēdi bōle ⁽⁶⁷⁾ etmiş gızın dēdi. bei nēsini çāardıñ dēdi dēzzem gāviriñ gızını öldüriyediñ dēdi. ⁽⁶⁸⁾ öldüre kömiyediñ dēdi. çāarmiyediñ bizi dēdi.

- ⁽⁶⁹⁾ aļļah_ aļļā.

- ⁽⁷⁰⁾ babası da gēlmedi dēdi bunuñ dēdi bir boḲ yēdini bildi dēdi, gēlmedi dēdi. ⁽⁷¹⁾ ōndan_ēvel dē gāşdı gētdi kelebine aļtınıñ bābası yēdi. bir keleb_ aļtın vardı ⁽⁷²⁾ bāzında. babasına vērmiş, gāçık gece gāçık gēdik. o da bunuñ gimi dēlidi bizimki ⁽⁷³⁾ gimi. ama mēryem dēzzemi dinle dēmişler gāçıp gēldi örtüler. anam gili dē çekemiler ⁽⁷⁴⁾ biSden. ōrdan çēleb_omar götürü hacāļardan_öte köyelerine. gece oriye varı ⁽⁷⁵⁾ ordan_öte götürü.

- ⁽⁷⁶⁾ ancā gēlin nōtū, ō savcı muvcú onnarı noḲdū?

- ⁽⁷⁷⁾ sāvci māvcı gēldilēr. içeri girdilēr. anam_ayazın burnunda oturū. hēç gēlmedi. ⁽⁷⁸⁾ ondan sōna bābamı dışarı göyduļar saļona. sāvci hākim mi nēy işde üç gişilerdi onnar ⁽⁷⁹⁾ gēldi götürdüler.

- ⁽⁸⁰⁾ dođdurļar savcı hā?

- ⁽⁸¹⁾ doğdur da. hērkesi dışarı göyduļār, sādece gēliniñ_ifādesini aļiler içerde. babamınan ⁽⁸²⁾ şōle saļon gāpısınıñ dēlinden dē dinnik. sēn dī iprahım kirik sēniñ gāyimbābañ mı dī. ⁽⁸³⁾ ēvet dī. mēhri kirik dī gāynanañımış dēzzeñimiş dōru mu dī dōru dī. sēniñ çócūñ ⁽⁸⁴⁾ öldü mü bir gün_ēvel hasda olmuş ölmüş dī öldü dī. dīnik bābamınan. ē dī sēniñ ⁽⁸⁵⁾ çócūñ_ölmüş dī gāynánañ çócūna zēhir yēdirmissiñ diler dī, dōru mu dī. dōru dī.

- ⁽⁸⁶⁾ aļļah_ aļļā.

- ⁽⁸⁷⁾ vaļļaha. ondan sōna nērdēn_aldīñ zēhiri dī. zēhir mi ģoyduñ dī. hā dī. ŗurup murup ⁽⁸⁸⁾ dīnini dī ģoyāñ da dī onnar savcī mavcī. yōķ dī, zēhir dī ģoydum dī. var mı o zēgirden ⁽⁸⁹⁾ burda dī. var dī. zēhiri dē aŗŗā ēndirdiler yōħarda zēhir_olur mu dēller diē. var mı dī ⁽⁹⁰⁾ var dī. ŗurup murup dīni iēēñ dī dī adam yōķ dī zēhir ģoydum dī. dōrūnuñ yārdımcısı ⁽⁹¹⁾ aļļah dēller yā ģānı yērdē ģālmazmıŗ sabınıñ. ōle dēdi bu, bunuñ_ifādesini āldı. sōna ⁽⁹²⁾ da anamı ĉāardılar. ģēne ģapī ōrtđüler bitī ģēne bābamınan ģapıdan dīnīk dēlikden. ⁽⁹³⁾ anam dēdi kine bōyle bōyle mi olđu mu dēdi o hā dēdi. nē yēdirdiñ ĉōcūmuza dēdi. nē ⁽⁹⁴⁾ yēdirdiñ ĉōcūma dēdī. bi_ŗēy yēdirmedi dēdi. nasıļ bi_ŗēy yēdirmediñ üē dōrT ⁽⁹⁵⁾ yāŗında ĉōcā dēdi. azarladı. ēfendim ĉōcūm ēmīdi bir yāŗındıyadı dēdi üŗ dōrT ⁽⁹⁶⁾ yāŗında diyālıdı dēdi. iri bōyle tay gibi. āynı tay yāvrisı ģimi tay ģimi. bēnīm ĉōcūm ⁽⁹⁷⁾ bir yāŗındāydı dēdi anam. ēmīdi dēdi baķ dōŗlerim daha sūt doļu dēdi. dūn bir hafda ⁽⁹⁸⁾ olđu dēdi daha sūdum ĉēkilmedi dēdi. yēmek yēdirmēdim dēdi ēmīdi dēdi. aļļah_aļļāh ⁽⁹⁹⁾ dēdiler āzınıñ_īēi azı diŗŗine ģadar doļūdū dēdiler. üŗ dōrT yāŗındā ĉōcūķ ģimīdi ⁽¹⁰⁰⁾ dēdiler. onu da yāzdıļar ĉızdıļar. ondan sōnā āŗdıļar ģapī. hadi baģam dēdiler ģēndine. ⁽¹⁰¹⁾ hadi ģēdik dēdiler. ģētdi sandıķdan ızarını āldı ģēydī, ik_üŗ dēne dē ĉōcūnuñ ⁽¹⁰²⁾ maŗāļļahı varıdı. kōtū aļtın da diyāļ onnardan. o maŗāļļahlarını da āldı sandıķdan ızarı ⁽¹⁰³⁾ ģeydi ōñlerine dūŗđū. anam ģētdi ģeri damıñ burnuna oturdu. hēē sēslenmedi. ĉōcūna ⁽¹⁰⁴⁾ uynū daha.

- ⁽¹⁰⁵⁾ yanar_ona savınmasız ĉōcūķ nēy_olucú ki.

- ⁽¹⁰⁶⁾ dēdiler ki bābama aŗŗāyā ēnici. arħadaŗ dēdiler. namırs siziñ namırsıS, babasıļdan ⁽¹⁰⁷⁾ kimse yōķ. avraT ģoydu ģētdi anası, ģēdek dēdi dēdi ģētmedi. sabā ģadar yāļvardı üē ⁽¹⁰⁸⁾ damda yātmiŗlar_anam dēzzem, ģēndi. ik_üē sēfer süyükden_aŗŗā atim ģēmdimi dī ⁽¹⁰⁹⁾ ĉābaļamıŗ. dēzzem dē dēmiŗkine kimse ģörmeden bēn saba ēzanı ģahim ģēdīm ⁽¹¹⁰⁾ dēmiŗ. ģaķmıŗ ģētmıŗ anam, ģōtürememiŗ. ģēndini ģōtürememiŗ ģēdek dēmiŗ. bābam ⁽¹¹¹⁾ bēni ōldürür dī ģētmemiŗ. ōrda ģāļmıŗ. işde onnar da ģēlip ģōtürüncē, savcī mavcī ⁽¹¹²⁾ ģēlince bābama ōle dēdiler. namırsını ēle tēslim_ētme. ģēl yānisırına. ōļññ hanımımıŗ ⁽¹¹³⁾ ģēliniñimiŗ. ōļan asģerde. ōrdan sōna bābam bunu āldı ģētdi. bābam_aŗŗā ēndi ⁽¹¹⁴⁾ havlıye bir_aad_āladı bir_aad_āladı. birinē yāvrimıñ birini aļļah_āldı ģēlinimi ēller ⁽¹¹⁵⁾ ģōtürdü dē bu ģēlini dē ēliminen ēletīm dē hōķümete tēslim ēdim iēeriye ģoyūm dī ⁽¹¹⁶⁾ ēliminen dī, hōķür hōķür āladı. hēē_āļamadı o ģēlin vayrá. āldıļar ģētdilēr. ēletmiŗler ⁽¹¹⁷⁾ nazārēte ģomuŗlar. bābamı da ģomuŗlar yānna namırsınıñ bēkle dī.

- (118) bah bāh aḷḷah_ aḷḷā.
- (119) bābamı da göymüşlār bābamın āçlar yá orda da āşám_üsdü. bābam bitī hēlva aḷmış, (120) bir_ékmeK mi aḷmış noçtmüş, içeri girmişler. oturmuşlār, hēlvíyenen_ékmā (121) yemişler barábar babamla. ikisi bir_açsıñ demiş gēl yé demiş barábar yemişler içerde (122) nazaratda. ondan sōna da edemiñ bir mēkdubu varımış onu da ohumuş bābam. nādar (123) özü bērk dutdüse onu da ohudum dēdi. bu cārçada yıkıldı dēdi. yürāna vurmuş (124) cārçada dēdi. ğapıcıye vurmuş demişkinē, ğardiyene, bu bōle bōle oldu bayındı (125) mēsület ğabıl etmem gēliñ bahuñ demiş. buna bābamınan ğene aḷuyōler ikisini hasdānē (126) götürüler.
- (127) doḶdora.
- (128) ōrda muāne ediler, inne vurüler, ayıkdıriler bişesi yoḶ diye hani ğeri buna bişey (129) demesiñler diye ğeri ğetiriler ğoyüler nazārete ğece.
- (130) unnarı yemā yiyence bēn mēcbūr ğāldı ğētdi.
- (131) yāmā yīp dē mēvlūd mēkdubu da ohuyünce bayılī ğendi. yürāne vurū bayılī.
- (132) niye yápdım demiş ğendi ğendine.
- (133) bābam da işde çārā. ğeri bir doḶdura götürüler ğeri ğetiriler, bişesi çıḶmī. ayıķī. (134) ğetiriler ondan sōna sabādar orda dūrüller. sabānan mahğemiye çihardiler_ışde. ğene (135) ifādeniñ aynısını vērmış. zēhirdi demiş bēn zēhir ğoydum demiş ōldü demiş. hēç (136) inkār_ētmemiş. duTdu eviñ_ōndā anasınıñ üç çelik mi nē yelleri varıdı. eviñ_ōnde o (137) şīden tarafda o bayram ğiliñ o köşede. babam ğil onu pariyenen aḷmışmış. parasını (138) vērmışlermiş bābasına. tēkrār ğene ğeri bābası dāve para_ışdemiş. tarla parası (139) isdemiş.
- (140) o ğadar_āḷtını yemiş. .
- (141) yēdi onu da dēmedi ğeri tarla parası vērdiler. ikinci bi sēver tarla parası vērdiler. (142) āḷtını yēdi tarliye dē iki sēfer parasını aldı.
- (143) bu arada ehme edem ğaç_áy ğāldı āşğerde?
- (144) nē bilim o da dohuz_aylıḶ mı nē bir asğeridi işde. ōndan tarliye dē saTdılar bir daha (145) vērdiler. tarlanıñ parasinen bābası anğariye tēmize ğönderdi bunuñ mahğemesini. (146) bābası dağ amcāları öötlū bunu öötlū dışārdā. öötlülēr mahğemiye ğirince bēn zēhir (147) ğoydum öldürdüm dī. inkār etmī hēç. zaten cēnāb_ aḷḷah inkār etdirmī hēç. tēmize (148) ğönderdiler tēmizden dē o buna on sēkis sēne ğün vēriler. ğünū

ğatlarıB gēlī gene ⁽¹⁴⁹⁾ gēri. otus sēne mi nē oĭū günü om bēş sēne otus sēne oĭū günü. tēميزden ğatlarıB ⁽¹⁵⁰⁾ gēlirimiş.

- ⁽¹⁵¹⁾ şey ēt gēldi mi o ara nēriye gētdi anķariye mi gētdi.
- ⁽¹⁵²⁾ oriye gētdi işdē tahlile gētdi. tasdikli gēldi işdē zēhir_ōĭdū.
- ⁽¹⁵³⁾ ēt gēlince mi dutuĶladıĶlar gēndini gēri.
- ⁽¹⁵⁴⁾ gēlini yōĶ yōĶ_o parçaları nēyínán_āĭdıĶlar yá onnan barabar gōtürdüler ⁽¹⁵⁵⁾ ğarāĝoĶa.
- ⁽¹⁵⁶⁾ o ğün?
- ⁽¹⁵⁷⁾ o ğün gōtürdüler. sōra tahliller gēlmiş işde zēhir_ōĭdū tasdiklenmiş. tēميزe gōnderī ⁽¹⁵⁸⁾ bābası tarliye bir daha satī tēميزe gōnderī, i gene inkār_ēdi. tēميزden dē ğünü ⁽¹⁵⁹⁾ ğatlarıp gēlī otus sēne ğün vērīler. ondan sōna yāşından suçsuz_ōĭdūndan nēden dūşū ⁽¹⁶⁰⁾ dūşū on sēkis sēniye. on sēkis sēne ğün_āĭdı.
- ⁽¹⁶¹⁾ yāşī bi küçüĶ gēndi.
- ⁽¹⁶²⁾ hā bireS, otus sēne ğün vērīler dē işde ō suçū oĭmadūndan nēden bir mahĝemeniñ bir ⁽¹⁶³⁾ haĶları var dūşürülēr. on sēkis sēne ğün kēsilī buna tēميز. duTdular bunu içeri ⁽¹⁶⁴⁾ ĝoymuşĶlar babam sabānan bunu mahĝeme dutū ifādeden sōna içeri ĝoyū, o ğünüñ ⁽¹⁶⁵⁾ bēhrine ĝırĶ lirā da harşlıĶ vērī bābam. o_adar bahcāda çalışdı ēmā var dī. anasī ⁽¹⁶⁶⁾ sēhāb_ōĭmū. ĝırĶ kāat da harClıĶ vērī bunu içeri ĝoyūler işde ōle gēlī bābam. ōle ⁽¹⁶⁷⁾ yāTdı içeri, sēkis sēne yāTdī, on sēne dē af gēldi. sehār çócū ōĭmadı dī ēdem_ēvlenim ⁽¹⁶⁸⁾ dī yāndım yānamiye dūşdūdū o arada bu içerden çıĶdı vārdı. zahidiye isdediklerinde ⁽¹⁶⁹⁾ avrat ēvde şeyden çıĶdı cēzā_vinden. çıĶdı af gēldi on sēne af gēldi sēkis sēne ⁽¹⁷⁰⁾ yāTdı vaĶlaha on sēne af gēldi. on sēne af gēlince dışarı çıĶdı cēzāēvinde dē ⁽¹⁷¹⁾ bir_adamınan_annaşmış şindiki hērifinen. ō da ōĭdü yā. onnan mı annaşmış cēzā ⁽¹⁷²⁾ ēvinden çıĶıncā dā o adam da bizim ēmvērīñ arħadaşmış. hā bir ğün bizim_ēve ⁽¹⁷³⁾ ĝedek diye varmış kine bū onuñ_avradı, güllü. ōrdan_ışdē lāf da çıĶdı anam dī kine ⁽¹⁷⁴⁾ gēne gēri ēhmede gēri avradıñı āĭ dī.
- ⁽¹⁷⁵⁾ baĶ.
- ⁽¹⁷⁶⁾ babam dī ki yōĶ. bēn dīm ki yōĶ. o_adar yāTdıĶdan sōna çócū da zēhirledikden ⁽¹⁷⁷⁾ sōna ēliñ_adamı nē dēr? sōĝer sayāĶlar. amına ĝodūm çócū ōĭdürdü dī cēzāēvinde ⁽¹⁷⁸⁾ yātırdıñ da gene gēri dē āĭdıñ dēmezler mi dīk, biz yōĶ dī. āĭmadıĶ. babam dēdi ki ⁽¹⁷⁹⁾ yōĶ bēn dēdim ki yōĶ. ondan sōna bu zahide dē gēndi işdē anam baĶmiye gētdi. ⁽¹⁸⁰⁾ bir_ışĝıyā mēmmet gil vardı onnar buĶdu aracīdi. nurdāĝülūñ dē

anasıla çáyá vardılar ⁽¹⁸¹⁾ tēKgēde. anamıñ bábam anam oriye vārdı bēn dē vārdım. bēn dē tēKgēde oturūdüm ⁽¹⁸²⁾ o zaman. yáhınıdı bize. bēn dē varıdım. hērifler_oturū nurdagülün bábası nē ⁽¹⁸³⁾ gēndiniñ bábası bu nē. bēnim bábam nē oturūler, avratlar da oturū. bu zahide çáy ⁽¹⁸⁴⁾ gētirdi. ğocásından ayrılmış işde. birinden ayrılmış birine varmış ondan da ayrılmış ⁽¹⁸⁵⁾ ikisinden ayrılmış évde dur. dēdiler ki inaT dēdiler iki ⁽¹⁸⁶⁾ yērden inaTı̄ yüzünden.

- ⁽¹⁸⁷⁾ aBılam mı izin vērdi?

- ⁽¹⁸⁸⁾ vērmiş ēvlen diye. řē ētmiş. bu ikisinden dē inat dī boşamışlar bunu. çócúKları da ⁽¹⁸⁹⁾ ōlmüş iki ğızı ōlmuş ilkinden. ikisi dē ōlmüş. ālmancıda da inatlından durmamış ⁽¹⁹⁰⁾ onnarı da tērgemiř. hēy_orada da yēngē üsdüne vārmiş hēm. on tēne böyüg_alıñ ⁽¹⁹¹⁾ daKmış alıncı buna. dōrT ğat da yūñ yátaĝ_ētmiş. ālıñnarın da ğardaşları yēmiş, ⁽¹⁹²⁾ araba nē ālmıřlar. yátānı da aldıK vērmedi baña bēř gēldi. anam dēdi ki kaK gēdek ⁽¹⁹³⁾ hērif kaK kaK bēm bunu bēenmedim bunuñ suratı řōle. yā hac_ātın otur mutur dēdi ⁽¹⁹⁴⁾ oturmadı anam çáyı da almadı kaKdı gēTdi. sōna bu gēne gēri bēm bu adamı bēendim ⁽¹⁹⁵⁾ varrım dī ō işĝiye mēmmediñ_avradınıñ yāñına gētdi gēldi gēTdi gēldi bēn dē ⁽¹⁹⁶⁾ teKgēde oturūm mahmıt gilde. āvrat durmadan bēnim yānıma gēlī. fadımā ille ⁽¹⁹⁷⁾ gēd_ona dilerim. fadımā zahide gēne gēlī, fadımā zahide gēne gēlī. anam nōtüm ⁽¹⁹⁸⁾ dēdim bēnim çócúKlarım ufaK. çamaşır yūm ēlimde dēdim bēn nōtüm anam dáā alacá ⁽¹⁹⁹⁾ olan gētsiñ alıñ dēdim beña nē gēliñ dēdim.

- ⁽²⁰⁰⁾ ē ēhmed_ēdem bēenmiş mi?

- ⁽²⁰¹⁾ bēenmiş alıncımiş isdīmiş. hanam dēdi ki bēn alınam dēdi. ğamerōlunuñ ğızını alaK ⁽²⁰²⁾ saña dēdi dē ğabil ētmedi işde. onu āldı. anam dēdi ki gēt yōrū gēt işiñe dēdi bir mantō ⁽²⁰³⁾ dēdi bir ğat_asbap dēdi alıñ bir ayáKĝabı alıñ bir ēřáb_alıñ dēd. yátāna bir ĝaç yüz ⁽²⁰⁴⁾ alıñ dēdi. gēTdik babasīnen gēndīnen āldıĝ_ışde bunu ēve gēldik işde filán ğün ⁽²⁰⁵⁾ gōtürūñ dēdiler o ğün dē sáar rahmetlig_anamıñ dēlik gēldi hatır gibi onu içēride ⁽²⁰⁶⁾ vērdilē. hasdānanıñ_orada bi yērde kiráda oturūlerdī. o ğün onu görmiye gētdik. onuñ ⁽²⁰⁷⁾ dā ĝaynanası varıdı on da işde görümü varıdı. duşudu görümü dē ⁽²⁰⁸⁾ hērifinden_ayrılıdı. onnar üç ĝiřiler_ışde orada oriye gētdiĝ_ēv görmiye. ğız ⁽²⁰⁹⁾ görmiye. hatici görmiye gētdiK. ōrda ĝahve bişirdi hatiç rahmetlá dēdi kine ĝapā ⁽²¹⁰⁾ ĝapaTdı, sáarē anam dēdi ki řú halıma baK bahim dēdi. ēhmediñ niyetine ĝapaTdı ⁽²¹¹⁾ hāraı anam. o ğün dē yátaK mataK gēleceĝ_avrat.

- ⁽²¹²⁾ aıllah sēher_apılamıñ habarı var mı gēlecāndan?

- (213) gèlecā günü bilmī.
- (214) seher_aplam.
- (215) ġahviye bahıncá dèdi kī vaļļa ana olūn dèdi yükü yükleniġ_avradıñ dèdi avrat gèlī (216) oluña dèdi faļda.
- (217) seer_aplam.
- (218) nè avradı nè dèdi anam örT basdır ètdi. vaļļa dèdi yükü yükleniK gèlī avrat dèdi. o (219) gün de işde anam giliñ maraşdā ève gètirdiler. biz gètiřdik bis. devlikūn_āşám (220) gètirdiġ_oriye anam giliñ_oriye èndirdik. anam daköye gètdi, iki_at yatānı işde (221) gèndini gètirdiġ_oriye. anam gil de köye gètdilēr. sehár da gètdi. orda bir beş_on gün (222) durdu bu. duruncā ondan sōna on om beş gün_oluncá bu zahidiye aldılar köye (23) gètürdüleř. köye gètürdüler.

-63-

YERİ : Merkez \ Şehir Merkezi/ Dumlupınar Mahallesi

ANLATAN : Fatma Sarıgül

YAŞI : 83

KONU : Karışık

- (1) yóĶ, dúúne gètmezdik cánım. dúúne gèdeřsek dé dıřállarda ġérélir mūredir ġeliřdíĶ. (2) öyle ġepir ġüpür oyniyéni. ādam yoĶ ki anam yoĶ. anam ihdiyer bèn de ġücük (3) çócūm ġardeřim yóĶ bacım yóĶ. kiminen ġedim dúúne. bis dé fākirig_ışde (4) èvelden_ışde fākillik var. ġızım hër řey pariyéni. ah yāvriřarım. èsgi dúúnneri nè (5) bilim ki. ī bilisem dé èlli sène oldu otus sènē_öldü. bir hēriFe vardıĶ. hērif dé düünü (6) sēvmes ki. düüne salmas. ēvde işde biz ġendimize düüne öle çoĶ ġetmedik. èvelden (7) dúún böle olur mīdi ki. ahırřarda řorda burda oynardıĶ. yóĶ, ġetmedik çóĶ. nè (8) řaf_ataĶ. öldūmus bu işTe. öyle hikāye masař bilmem. yóĶ öyle bilmem çócūm bèn. (9) bilmem. māni māni nè dēller māni. yóĶ hayır onnařı bèn hēř bilmem řeyi. yóĶ (10) çócūm yoĶ bilmem. bilemem. öyle maydanıS ot diyel mi yaprā döt dēl mi, yóĶ (11) çócūm yóĶ bilēmem, bilmīm. èveldenidi köbe ġeldik māsiř ġederik. öle řāhır řúhur (12) hiç_öle adam diyelik kine. kimi adam yoĶdan řor çiharır řor bilir, öle (13) bilēmek biz çócūm. biř_allah allah biř ve resúl haĶ. ġendilīnden dúúne varır, řāhır řúhur hahır (14) hihir řeri annadır biS annadamaĶ. hazır bildimiz řoru da unduruĶ. yóĶ çócūm (15) ġonuřar hařım yóĶ çócūm. ġonuřar_alım yóĶ, sařal. nè var da nè ġonuřaĶ ki.

- (16) önceki düünner nası olurdu?

- (17) bi_řey bilmem çócūm bèn. bi_řey. işTe annaTdım babam yōdu, işde böle anam (18) çalışmiyé ġeder bèn_ēvde. kimse yóĶ. dayım ġilde āřamacā iki tēne oturur dayımıñ (19) ġızı varıdı onnaşınan_oynardıĶ. ġelin çábıdı, ġelinimiS varıdı, ètēmizi başımıza aşır (20) řú kiremitlē ġelērdik oynamiyé. ēpciĶ. řú burālarıñ ép burda év yōdu kine. hēç_év (21) yoĶ. řó ötekī èsgē_ocāniñ èvinden bēri dé év yōdu. burālar hēB tarlayıdı. bura da (22) bizim tarlıdı. èt kūn ġelir, hardaş toplarıĶ, lēylek toplarıĶ. ètēmizi başımıza allıĶ. tā (23) řó hamám osman çāviřiñ hamámine búĶ toplamiyé ġederik.

bêş_ãltı gız_õnde. ěñ ⁽²⁴⁾ kótüsü dē bēnim, öte yij̄tler_õnde gēdī, İsinı toplař. bēn de onnarīñ bēnmedīni ⁽²⁵⁾ toplařım. işte bõle çócūm. bõyle zamannarım bõyle gēřTi.

- ⁽²⁶⁾ nēne anneñ mi sōylerdi toplařmañı, yõkřa siz mi gēdip toplařdīř?

- ⁽²⁷⁾ hī nī? nēy toplaşmasını?

- ⁽²⁸⁾ hani dīñ yá ětēmizi bařımıza alırdıK diye.

- ⁽²⁹⁾ yõK. iste oynīk yá.

- ⁽³⁰⁾ hā oyún oynüyosūS?

- ⁽³¹⁾ çócūK, çócūK, hēmeme gēdiyúK. kōmeçden kōmeciñ yápraKları var yá ötehi ⁽³²⁾ dövüyórus. onnarīnan sarma sarıyúK kōmeciñ yápraKlarıñı. düjün ětemiz bařımızda, ⁽³³⁾ işde bibi řõle ělimiz dē řõle ěderik gēlinneři dē buriyé bindirriK, gēderiK bõle işTe. ⁽³⁴⁾ bõle günner gēldi gēçTi çócūm. ah. fazla ġonuřar hařım yõk ki. nē vīlim. bilim ossa nē ⁽³⁵⁾ yázar çócūm ki, onu řeyden yářandan mulándan uydurácáKřıñ. uyduramam õyle. ⁽³⁶⁾ ařlah bir vē resül. ařlah bir vē resül. bařġa sōz bilmem. onu ġonuřannar, düjün řõle ⁽³⁷⁾ řávřáKlıđı, bõle řeylıđı, bõle bilirler. ařlahám hayárlisini vērřıñ.

⁽³⁸⁾ işte õle vērdik gēTdi çócūm nası!_ođdu, õle vērdik gēTdi. yēngēñi hēyle ⁽³⁹⁾ vērecek ki. babası babası hēmen düjürcü gēldiler vērdik.

- ⁽⁴⁰⁾ o zámán but tumanlar mēřúrmuş_ēsrā. annem düjünde giymiş, düjünde çóK ⁽⁴¹⁾ bēnmiřler_annemi. ondān sōrá da gēliB işTē bābama isTemişler, tumanıynán_ışte.

- ⁽⁴²⁾ nē nē tumanı. nēy nēsil tuman?

- ⁽⁴³⁾ düjünde hēr zaman õncēden tuman giyellermiş nēne.

- ⁽⁴⁴⁾ há tuman gēyellerdi yá. ġocá ġocá řey gimi, ġırmalı nēy. hēř siS tuman gēymedīř mı ⁽⁴⁵⁾ ki, yáñı ġırmalı nēyli. gēymedīř mi? řindi lásdikli ođdu. ěvel ġırmalı dūmeli ⁽⁴⁶⁾ dikēllerdi, řindi lásdikli ođdu. bir zaman kēřgeřli bir tuman gēydirdiġ ⁽⁴⁷⁾ diKdíġ_ěminiyé, bābasī bunu kēserīm řēm dikiř dikmiř sēniñ ġõnuñmüř diKdiriksiñ ⁽⁴⁸⁾ dī rahmetlik. babası gēTdi mīdi gēyerdi, yávrıcāzım. bābası gēldi mi gēri çıřařır, ⁽⁴⁹⁾ tumanı saKlardı. ġorhardıK, panto! panto! gimī dikdirdiK. on da gēymedi bir cáhařlıK ⁽⁵⁰⁾ sürmedik yávrım. bir dēli bābası vardı. ěvlendi. yēngēñ on sēKiz yářında ⁽⁵¹⁾ gēlin_ětdik yēngēñi.

⁽⁵²⁾ ěmmiñ de õleli ġaç sēne ođdu ođa? ali alī üç_áylıK hāmilīdi anası dēdiyēñ ⁽⁵³⁾ öldünde. üç_áylık hāmileydi. ěkim ěkim ayınıñ on dördüne ěkimiñ on dördüne, ⁽⁵⁴⁾ hasdānáda antep hasdānasında. hasdařı dē ěrikden düřTü. ġayisiden. bāyá gētdik, bāda ⁽⁵⁵⁾ işdē dēdik ġayı bāyı bozduK gēlecēK. ěrimiz varıđı řayisi. řú dēdim ěriñ dē ěri ⁽⁵⁶⁾

hèç_olmī. dèđim ki şú erĩn̄ dèđim daļlarını bitī budum yáp da dèđim bir_tèk bir_odun
(57) aļag_ışállah dèđim. yáharíg_évde dèđim. emmúñ dé onī kèsmē çıkmış. daļıñ şöle
(58) şúrasına oturmuş. şú ucúna basmış, şöle kèsimiş. daļnan barabar aşşā düşmüş. hocá
(59) naslaTdĩñ_étdĩ gimī étmiş rahmet_olasıca. bi habar gèldi gomañ, ènişdem düşdü (60)
ènişdem erikden düşdü. erinen barabar aşşā dü. gèldik ki adam yèr. kör gün gèşdi of (61)
of. èh biz dé yòharda üzüm ayıtlıyòdük soñunu. gèldi hacı. nòtduñ? erikden. uļan (62)
hèyle oļdun düşdüñ? işte bõyle düştüm. yarım yòhardan gèldiler taḲsinen herifi (63)
taḲsiye bindişdiler yòharı çıhátdıḲ. o sınıḲciye gètdig_işTe bir antebe antebe (64)
èleTdik. üş gün anteBde yátdıḲ hasdānada. hasTa antep hasTānası sèn saǵl̄ öldü işTe.
(65) aļdıḲ gèldik. aļlah ĩmanı ğurannı göçürsúñ gètdi, adamcās. saǵl̄ cánım işde (66)
bu_adar. işde bu ğadar. bènım bildim.

- (67) bu ğadar yètmez nène.

- (68) yá. nāder?

- (69) çóg ğonuşácāñ.

- (70) yók çócúm māni bèn māni nøy, yáhu māni nøy yá māni nøy. yòğ. yók yóḲ.

(71) başım_arıTĩcim. hikāye mükāye annatmam, hikāye yálan. yálan hikāyeniñ_aslı var

(72) mı? aļtı yálan üstü yálan hikāyeniñ. şindi durur haļım ğaļmadı. hikāye dé bilmem
yá.

- (73) nène, annadĩdiñ taman gülüm.

-64-

YERİ : Merkez\Şerefoğlu Köyü

ANLATAN : Cennet Keloğlu, İbrahim Keloğlu

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) soy_adım cennet keloğlu.
- (2) yétmiş.
- (3) hī. daha dur hele dur. şunu alıñ da şöyá anasına vériñ hele bañım de.
- (4) cennāt.
- (5) bañále ğızım, saar yani nasıl evlendiñ nasıl vérdiñ sorağ ama nédeni. hē. dēme, ével (6) bacımı isdediler, ondan sōra ondan sōra da var yá bu bir tek bir tēniyédi.
- (7) bu sīdī dēğēl mi? si diye alıyor ğız. hēā.
- (8) dīne.
- (9) ordan bir tek bir tēniyédi bu. bēn de ufādım. bacımı gēlin_édik buríye gēlincik sen (10) éyi iş dutuyōñ, yiñtsiñ diyeni benī de aldıñlar, biliyō? ālıncığ, ōn altı yaşıñıñ_çinde (11) gēlin_öldüm yavrım. ējšdığ, ğaynanam varıdı ğayın bañam varıdı. ōmüzde búyók. hē. (12) ne, ēdet_olarag da işde gēldiññde Alıñ_émrineñ seni büzüm_ölümüza isdiyóg (13) düyöler.
- (14) şindi bunun tanışmasını saña anlatayım. şindi babam.
- (15) te anam ben ne dīm?
- (16) durmūsüz.
- (17) yoğ yoğ anam.
- (18) nerde oturucuğ hēri biz.
- (19) hē en.
- (20) ğızım bēnim babam, bunun bi annesi çekinmiş iki yaşında iken. bu bōmüş anañın (21) nāmınıñ altında.
- (22) bēn ğirğ dört yaşıdaydım ğızım annem_ölmüş.
- (23) beninki bir buçuğ yaşıdaymış, ölmüş. çocu dīneTdirmięciz. şī bōmüş, babam (24) bunuñ anañına sánkib bacı kardeşliğ_olmuşlar yá ésgiden bōle bi şeler_olurdu. işde (25)

bacı, ğardaşı, dediġne birbirine tanışılarmış. bunun yüzünden babam dutmuş bunu (26)
isdemiş bize. annadī? bēn bunu hēç görmedim. sōra da gördüm.

- (27) baĥale ēvel böyüĝ oĥaraĝ, ĝızım kökü bunatlı soranı isdellerdi, biliyō?
- (28) ēsgiden utaniyōdüz? ēsgiden utaniyōdü ayıbıdı biliñ mu?
- (29) büyüklerimiz var kī.
- (30) siziñ gimileri daĥ nişannamadı vardı nişanıñ ĝoĥuna daĥılıyūr. nişanı ĝetirmeden
- (31) ēfendim çeşitli oynnar zuhur_ēdiyō. ēn_azından bēçenip.
- (32) ĝelene ĝadar biS hēç birbirimizi ĝörmedik.
- (33) şindi bu ĝelin_olurgen bī atına ĝeliyōdü, yāmır yaūdū. bēn davaĥıñ yanındaydım
- (34) dāda. baĝdım bunū ĝetirüyōler yāzdan. şēden, köyüñ daĥandan_aş, átāğenden ārı. yā
- (35) aĥşam namazı biS utandıĝ birbirimiziñ yanına varmıye.
- (36) yā.
- (37) ayıb_oluyōdü biliyōñ mu?
- (38) ēyle ĝızım öyle.
- (39) yā tabī ölē.
- (40) ĝaynanam ĝayınbaam yātmiyéne ĝadar var yā biz yataĝa mı girerdik?
- (41) hayası oĥmiyenin imanı oĥmaz dēllerdi. ille ki haya lāzım.
- (42) biz ondan sōra ĝederdiK yāvrim.
- (43) ē ondan sōra sor, ne soruyōsañ. ibrahim.
- (44) ēvet.
- (45) hı. annatsıñ baĥim, sēn annat.
- (46) hē, ēvet, tābi tābi. düñ de ētcēz. burıyeçī, burda oĥan_ēvinde çalındı, nışa şeyē,
- (47) ĝına yāpmiyé ĝelincik ĝünüzenen cēhiz dökülürdü ēvelde bilüyō? hē, orıyá ĝeldiler,
- (48) ĝina dēāttiler. āşam yēdde ĝeldiler, ĝına yaĝdılar. onda kērlisi sabāna doĥuncuĝ zükü
- (49) yükleTdiler_atı. yükletdile. ata da bındirdile. yāmır da yāñ, şēmşiyeyi de şōle bir (50)
- tēne adam bōrümüzde dutuyō. birisi dē atıñ başını çekiyō. şōle düzülüyōler, ĝetirdile (51)
- burıyá işde. āşam da nikāĥımız ĝıyıldı. utaniyōĝ bülüyō? şōle perde çekiliyō, utaniyōĝ.
- (52) sen hē bunu isdiyōñ mū, nasısı düñ ĝünü ük_üç sēFer dēdi. isdiyōm dēdi hoca. (53)
- isdıyōm dēdim biliyō? başĝa bir tek bir de u uccaĥın dēdim, bu. hī? hēyē hēye o.
- (54) tek şāhiTler huzūrunda yā, şāhiTler ēvet dī.
- (55) hēye şāhitler de perdeniñ ardındanımış benim hēç haberim yoĝ. hocacāz ĝeldi, oĥe
- (56) düyōr. ben de dēdimkine.

- (57) hoca sorūs şāhid_ol diye niyé tābi.
- (58) sorū hē, bēn de isdiyōm dēdim işde bu. nē?
- (59) mēhi, mēhir, mēhir_oluyōdü, mēhir o zamandan.
- (60) bilmiyōm ğızım onu da ben bilmī. on_āltı yaşındanız aman anam gēlin mī olduĝ
- (61) ŧımtim? ŧu dūyō kine kim beāzi, ŧunnarıñ_ıçinde gēri dūyō kine gēdek de diyō biz
- de (62) dū orda yēekden ēvlenek. yā ōle diyō. var.
- (63) gēden nikāha vardır olmazdı olur mu?
- (64) var, var.
- (65) o ğünün hūkmünden bēdel nikāha ēfendim parałarıñ ğıymetli zamanıdı. çoĝ
- ĝıymetli (66) bir zamandı.
- (67) bilmiyüm nādardı o ğönü ğızım bilmiyōm. ufādım yā.
- (68) ordan bunā, e nōlaçaĝ, bir ya üç káhat ya dōrd káhat bōle bi ŧēler oldu mēhir
- olarak.
- (69) ĝorhumuzdan bīriye ŧōce tene gēldiler mīdi, b́uyōĝ_olarag. hēç ŧētmüyōdüm.
- bu (70) içeri girese ben dıŧarı çihiyóm. bu bu ben içeri girsem bu dıŧarı çihiyōdü.
- (71) ben dıŧarı çıĝmüyōdüm yałan ĝonuŧma. neĝ, yā tabi tabi.

-65-

YERİ : Merkez \ Tekir Kasabası

ANLATAN : Mehmet Erdoğan

YAŞI : 79

KONU : Karışık

- (1) buyúr. ādım mēhmet ērdōan. ğahramanmaráš. doğmum doĥuz yüz yirmi doĥuz (2) doğmıu. ēfendim yētmıř doĥuz yášındiyem. tēkir. ğasabasınıñ fidám mahallesinde (3) oturüyörüm. fidám mahalesısı řúriye bir vādi ahıyó yá onuñ yoluñ üsdü, o bāceden (4) ğopar.

- (5) ēde oturuñ bire.

- (6) bīn doĶuz yüz otuz dōrTden bēri burdiyem. üç yüz_ otuz ēt yá o zamandan. şindi (7) tārīĥ bin doĥuz_üze ğelince üç yüz otuz dōrTde bēni buriye yerleşdirmışler. burda (8) ēvlendik barĶlandıĶ, çorlandıĶ çócúĶlandıĶ. fārıza girdim. çócúĶlar bāyili (9) māyilig_ētdig. ēn ğüCcük_ōlanıñ yanında durüyüm. ēvlendiler hā. şindik sēlem (10) sēlem bilene vēren yóĶ. bēř_ōlan dōrT ğız varıdı. ğızları hayırsız dēl. bu milmeket (11) dar mēlmekeť. murad bēni yīĥıyóduñ lan. bēni yīĥıyóduñ osman. yāv bir çáyımı içiciñ. (12) ha ānadīm. çócúĶlar birer bólúĶ horanta oĶdu. ğēndi ğēndileri idāre ēdemüyür. (13) arāzım aS. arāzi dē az oĶdu ğimi ğēne dē bir_iki ēvi bēsler. fağat bēsler_amma (14) imar_ēden yóĶ. aa doĶaş hēr taraf. bahcēmi ona kēserim. sini yāpūm bēn cēvizden (15) düşdüm. ğārım_ōleli sēkis sēne oĶdu. iki sēFer cēvizden düşdüm. ayáĶlarım ğırııdı (16) ayāmda řey var. piletin_atılı. şindi bu ayāmda hēmi sāda hēmi soĶda. ğolda da atılı. (17) oĶdu yēdi sēkis sēne oĶuyü. ē bēm bir ğārıs yās baña çáy yāp çáy. bāĶ cēvizi (18) yāpmassañ oĶmüyür. aa oĶumuñ biri řúrda çalışır kēbaBcí. biri řú lóĥantada çalışır (19) ğēceci. biri maraşda Fabrikada çalışır aščılıĶ yāpar. maraşda oturur. biri dē ēmekli (20) yānī yāř ēmeklisinden. āsūñ orda bir tosyá varıdı yá orda çalışırdı. ha on yēdi sēne (21) orda çalışdı şindi yāřını bēkledi, yāř ēmeklisi. bē dē atmış bēř mayışı alıyúm. işde bēn (22) de_mi burda dövlát saāssuñ, kömürümü vēriyör. yiyēceK vēriyördü şindi yiyecā dē (23) ipdaĶ_ētdirdi. yāřlılıĶdan yānī atmış bēř mayışı alıyör dī. ipdāl_ētdiler şindi dē böle (24) sürünüyöm. yóĶ. yiyēcām bi cēk yer yóĶ.

- (25) gèldim_èmmi.
- (26) gèldī?
- (27) biñ doḡuz yüz ġırh_üşdè èvlendim bèn. òn dörT òm bēş yáşlarında. o zaman (28) ġèncidiK. ġèncidīġ. èvlendik iki òlan birisi iki aylıġ çèy iki yáşında. biri dè ġırġ (29) ġünnüdü asgèere ġètdim ġırġdoḡuzda. sène ġırġ doḡuzda asgèere ġètdim. èlli birde (30) tèrhis_òldum ġèldim. èlli biḡde. jandarmiyedim. piyadıyá vèrdiler. ayāmdan_ārızá (31) çıġdı. yiḡmi dörd_ay diyenne tèrhis_òlduġ. ġèl. ġarí da ölüşün çócúġlar da ayrıldı. (32) èliñ ġızlarına bi_şèy diyemüyòm. èereme āşám bi hèdiyèynen varırsam bir_èKmek (33) yèrim de yòsa burda çáy_ihīm buḡıyá şónnan ġèçinüyòm. başġa çāre yóġ.
- (34) èliñ ġızı da ġèlin_amma sèniñ.
- (35) yá hu ġèliniñ_amma ġèliniñ_ossuñ nòlacáġ_on da çórú çócū var. muhaġġaġ (36) çócūba yá şeker_alaçáġsıñ yá bi pişġüvıt alaçáġsıñ bişèyler_alaçáġsıñ kine (37)varácáġsıñ kine ò dèdeñiz siye şunu ġètirmiş bunu ġètirmiş hèmi çócúġ sèvinir hèmi (38) ġèndiler sèvinir dèl mi? haġsız mīm? öyle bōyle, ġünümüz ġèçip ġèdüyö ède. (39) maḡatyáda. sène atmışda var bènim ġètdīm. maraş olaylarında sène atmış inġılabında (40) bènim dönúġlú bènim maraşá ġèldim jandarmiyeken. burda tanışdıġ, burda ġāldıġ. (41) òrda bènim ġonuşmaḡarım var orda o tārìhde. amma şindik kim ġonuşdürüyö kine. o (42) èsġi şèyleri şindi soran bilène yoġ. olay_olup da nè. bizim şèherinen bizim burda bir (43) şèyimiz òlmas ki. baġ bahim maraşda şòle ġarışdı işde birbiḡine ġirik. bizim burda (44) habarımız_olmadı. atmış kilòmetire yol. nèriye ġèdiciñ. varsañ sèn dè (45) candan_olacáġsıñ. hèrkiş birbiḡini ġırıp ġèçirüyö kü bizè nè. annatannarı bèni niye bu (46) ġadar ġèzīm duyīm. çáyıñızı içiñ hèle. nèriy_ètdiz? o bir arḡadaşız daha vardı siziñ.
- (47) ò şè araban yènim.
- (48) āmān. vaḡlahi çoġ ġünner ġèçirdik. ava ġètmeníñ, bāda burda ava ġètdik. bir ġèyè bir (49) ġèyik dī arí su. burdaki ombaşı de içinde. ombaşı siláh vèrdi. ġèdiñ bu ġèyī vuruñ (50) dèdi. āḡtı ġişi bi yánna ġètdik yèdi ġişi bi tarafına ġètdik. òrdan çī ġèlmiş çī. bis çī (51) dèriK. Çindi dèvletiñ şèende çī dèller onnara insannara biliyón mu? o zaman bi ġèdik (52) ġine çāardı o ġaş arḡadaşlara āḡtı arḡadaşá. arḡadaşlar o filán yèrdā atnalıdan (53) vādiden ġitmeyiñ. òrdan ġün_èveli bir çī ġèlmiş. òrdan ġètmeñ filán yèrden ġèliñ (54) dèdi. söz vaḡdı vakilit üç_aátler. tanır, çāḡān, dōngèl, tèkír hèpisi oriyè (55) isdif_olmuşlar o daññ dibine. bizim hèç habarımız yóġ. arada bir Çòle bi vādi Çèy var (56) yèr var. òrmannıġ var. baña dèdiler ki şurdan çıġ da şú dèpiye dèdiler sèniñ bacāñ

(57) cánnıráķ girer. ayā́mızda hēzzek var. ġara batüyök bizi batırmamaġ_uçún ġar (58)
şúrámıza kitleniyó. o ġünüñ bēhrinden. orıye çıĶdım biy yeşil duman çıĶdı orda. (59)
ġünüm de ārtiyó yá artı́ yá ġari. o ġünüñ şávķında oġu kim yeşil bir duman. uġan (60)
nēġtdiñ dēdiler. vaġġā ōrdan bi yeşil duman çıĶdıđı dēđim. sēs sēdā bişey yóĶ dēdim (61)
ōle sōlēdiler sis şúrdan ġēġiñ filán_adamnan filán yere vardıġ_oriye vārdıġ. ġarşıyá
(62) ġēşdikine o yáġımda ġar_orða ġırılıvērmiş. dēriyeġē de uşmuş ġar. ġeyik müyük (63)
yóĶ. iki arħadaş altı ġişi mi nāsılsa ġörür. ōlmüş. otuz bir ġün diyēşin otuz ġün diyēşin
(64) silāā bulđum_orða bēn. otuz birini otuz birinci ġün ġēġe ōlüleri bulđuġ. otuz_ikinci
(65) ġünü ōlüleri köye ġētirdiĶ buriye. anadī? ondan sōra bir hafda sōrá ombaşı silā (66)
tēslim_ētdik. ġeri ombaşı burdam biri düyö kine böyle böyle oġdu dī, savcı ġēldi (67)
doĶdur ġēldi mēzeri dēşdirdiler bi de. mēzeriñ yüzünü aġıvērđi şōyle pambıĶġanmış (68)
ōlü. ōrtúñ dēdi savcı. bizē yöymiye vērđi. bi de para ġeyikde vērđi ombaşı. ōyle ġoydu
(69) ġētdi. sorá ōlü sáhapları dēdikinebu ombaşı bizē siláh vērđiTdi ġēzmeñ dēdi (70)
ġorhudannımız bir fikrim var de. şindikimi kērfes dēġel. şindikigi hüġümet bir şey (71)
diyemüyördü. pulisler ġötüne ġarşı çıĶıyó, jándarma da ġarşı çıĶıyó. disiplin yóĶ, (72)
adālát ġısa birás. amma adālát ġısa diyēşin, adālát aynı adālát faħat ēniş yeri var. (73)
onuñ_uçún vatandaşı incitmeg_isdemüyör dōvlet. aman tēk ġerekmeS yúmşáĶġinan
(74) bu vatandaşı biciġ_oy ġētiri. māsāt budur. atān yērnen ēngin davranırsañ bir túrlü
(75) ġabā davranırsañ bir túrlü. ġabā davranırsañ cēset ġiħār. ēngin davranırsan ni yápar
(76) hoşġörü oġur yáni.

(77) saġluñ, saġlasıñ, saġlasıñ. diliñe ġoluña ġuvvet. saġı duran hadi ġüle ġüle ġēt.

-66-

YERİ : Merkez\Topçalı Köyü

ANLATAN : Hasibe Ermeydan

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) avrat burda iki dāvā nihātda dizdi gāldı, undan büññ āşama çocuğ avıtdım yavrım
- (2) dayandım. hā gèden hāfda oļsun hā.
- (3) kim var burda ki?
- (4) bizim_ōļanıñ gèlini var, şahadilñ gèlñi vār. yā o ne büyüğleri.
- (5) şeydāhı mı bu, kepce süren mi yāni?
- (6) hē hē o burda yá. şu ğapıda durū.
- (7) da o sekyatlı hasan nīdede deēl. ama büyüğ bir_ōļum var dā, sādığ sādığ bu.
- (8) unū tanımīm ben yá. tanımīm.
- (9) tabı tanımañ, tanımañ, tē yılñlar çekces dışarda. èlağlıs yáğlaşmış hā. adım hasibe.
- (10) erméydan. erméydan. hā. yètmiş. hā. hā topçalı ğızım. hē benim anam bābam öldü ben (11) mēfāt_ètdi, annamañ añşıđdi babam mēmmemedi.ha. épē oldu ğızım, lafıma vēr,
- (12) éveļ acı gördüm ya. aşmış. oļuma a şındı çoğ_ālarım. on sēkiz ay mı on dohu ğocēdi. (13) çoğ ahlığı. işde adımı vurdüm da iki yāñı olmadı işde. on sēgiz yaşındığdi. ğızım (14) işde obanıñ çitleri sudan gètdıdi. āvassıñ yāni dört yıl şükürümüş. yaz bahar_idi öle. (15) biz daş_üsdüne çıkma ovası gèlikim ayāa ğākmış. sēçsenñ birisi isáfahat_étmiş (16) bacān şu bacāna. ondan öldıdi évelinde. yel yoļağ yōdu u zaman.
- (17) bacāñdan öldü mü?
- (18) bacāñdan öldü işde.
- (19) bacāda dāēl de burdaydı, burama.
- (20) ora dēēl, orıye şey kürek dèrik. bura bu yoļ vuruļudu bacāndan da, orıye tüfeāñ ucu (21) vardı gètdi işde. cağ saçma ğuşma gètmiş orasına.
- (22) amma inandırdıñ. ğayrı uļaşımı hābarımız_olmadı olmadı.
- (23) oldu oldu hābarım ben ölmeden vardığ da.
- (24) oldu amma hērī bitmiş köyde bulduğ.

- (25) ğañ_āle ağmış da ōle, ama bi çocuğu ki biri yān baḥamazdı. iş adı çekmēēġ_ōña (26) işTē. hē. hēC sorma, onuñ üsdüne vurmēēġ_ōlumuz teġ_obūr dūnyā ğarşılasıñ beni.
- (27) ōlen bir çocuğu ōlen kī, ğulañ ğursunda ōḥurdu. böyle hayvannan dādīñ_odununa (28) ğēldi, burda ğuran oḥurdu évde. benim sesimi duydu mu yūid_oḥurdu, benim sesimi (29) ğısıġlı oḥurdu, o ğadar bir_ahıllīdi çocuğu ki, bu_a dıyanıñ_āġlımıñ hepisi (30) ondēēdi.
- (31) niye ğayībōdu. töbē_ulañ töbe dē. pēyġām savırı vardı ğız nēnāñde. pēyġamber (32) savırı var, töbe yārabim. çoġ savırlīdi, çoġ daTlīdi.
- (33) amma cenāb_āllah ğomadı aldı.
- (34) obūr dūnyāda vērsiñ. bah. çoġ ben de sēvīm aļlah da sēvimiş. diēlim, nāpaļım hē. (35) çocuğum var daġ başġa. ōndan başġa üş tēne ōlum vaġ maraşda işde. birī nīdede iki (36) tēnesi maraşda. birī de ō işde, ēn_ahıllī ōlum. ā. amā işde. evver ah bi biliyōñ onū dēēl (37) mi? bilmiyōñ ñu sēn, duymadıñ mı ğardaşlarıñ.
- (38) yā bilīm nasıl duymadım yā.
- (39) hürü de çoġ sēverim çoġ sēverim. seniñ anneñi. hürü benim ğelinim ğelinimin adı (40) hē. hürü de çoġ sēverim çoġ sēverim. buḡiye ğēldi ğızım dēdīm, şu cebī ğēmiB (41) sileceāñ dēdim. sen ğēşsiñ benimdē cemi sil de. ğapların başını yudu. ēmit bi cet (42) ğızım var şō şō köyü ışı. torunu var. o ğēldi temizle. onuñ_üsdüne de ğēndi ğēldi (43) temizledi. bayramda ğēldi bure kömbā yapdı, ğēndi ayrı ben ayrı yapdım barabar (44) burdā. kömürlūġde kömbe yāpīk ğızım e bir başı da taldır aşı maraşñ. hā. işde şōle (45) bişē zobam vardı, bi tēne tēneḥe. bēn onda yāpdım. hürü de yāpdı ben de yāBdım. (46) kömbiē ğetirim gösterdim var daġ. ğızım bahalē, kömbēē meselā bis şōle açarıġ arasına (47) yā dōker, şōlē çēgelerik. daTlı daRlı bişirik kömbēē biz. ō hē. amma ōle bir ğıvırdī (48) şunuñ kēnalāa.
- (49) üş çarşı başında saTdıġları çarşıda bayram kömbelerī oļur yā onnar gibi ufaġ, ufaġ (50) ufaġ ufaġ yāpaļlar.
- (51) oļiē ğızım de, o habisini biz évde yāpiyöz ğızım bemiñkilerī évde yāpiyōz_ıçerde.
- (52) hamiri yuuruļlar, yā ğatar, duzunu ataļlar, yımırta ğıraļlar, yā ğoyalļar şeker (53) ğoyalļar, yüzüne yüz yāpaļlar. ufaġ ādırın zobaļarı var, yuḥarda.
- (54) içine de içine de yā yımırta ğoyúyōġ yā da ğoyúyōk ğızım ğözel_oļuyo işde.

- (55) ona yımırta süreller, olur bir.
- (56) maraşlı bizim kömbeleri sévdijn ğızların hep istedim ina! benim ğızım da maraşlı (57) işde. ğendi ğendéñe alır ben baña déel maña ğımağlar tama. seniñ anañ sâ mı ğızım. éyi. (8) eyşalnan vérsiñ ağla. ésgi düünner var ciğirim emiñ ben béleşe aldı béleşe. yög, ğendi (59) benden çoğ böyüg_ışde.
- (60) ben_asgeridim asger. anam ırahmaTlığ bitirmiş bu ğızı. ben geri gelince hêC (61) ğızığandan ũfağ çocuğu bilmezdim de, ben on dörd_aylığ_asgerdim. anam_ırahmátlig, böyle dêrdi.
- (62) beni béleş_aldı ğuzum, ne gelinnik geydirdi baña. saña diğem éyi belle. nê barnâma (63) nūsük dağdı, neler dağdı, öle béleş_aldı. unda hîsiyetim yoğ_ışde gözünde. öle déel (64) mi ğardaşım?
- (65) o za. asgerden_ışde geldimidi.
- (66) õñsüz bödü anasına babası çocūğhan ölmüş. benim bağamı ben bilmim de. benim (67) babam öldü size ömür.
- (68) varıdı anası babası varıdı.
- (69) ğız didim saña ğuzum. hê, ırahmátlığ_ölümüñ söradı_unna. bábam ével öldü ölüm (70) ondân sôra öldü.

-67-

YERİ : Merkez \ Yeniköy Kasabası

ANLATAN : İsim alınamadı

YAŞI : 89

KONU : Karışık

- (1) éyik yávrím_éyik.
- (2) éyi misiñ diyô haı hatır sorüyô.
- (3) éyiğ sağsuñ. soran sağsuñ yávrím. bém biliyóm mü çócüm yedimi bilmiyôm.
- (4) sèksen_áltı mı doğuz doğsañ var_ışde yá.
- (5) amān unuTduğ gètdiū bire yávrím.
- (6) nè için nè ô.
- (7) yá yáár vire yāni bi kitáp yazıcı. èdebiyetcimiş gèndi fèn èdebiyátdan. èdebiyát (8) bolúmunuñ.
- (9) bahále.
- (10) bilñi sōliyeciñ bi_şè_yóg yānī.
- (11) i nè biliyóm ki bèn.
- (12) èsgiden gèlin lafi vèridi bilmem şórú işde.
- (13) düüne éyi olurdu dūnümüz. davıñnan dūnnūnen kibar_olur.
- (14) èsgiden ata binellerdī. ata bineñ.
- (15) hē ata binerlerdi yávrím evelden öle tağsı muğsü yōdu yávrím yá. işde. kibarıdı. bèn (16) bèn nè bir hayvan gètirdi bindirdi aldılar gètdi de bèn nè bilim yávrím. on sèkiz (17) yaşındēdim. ğinē hönnüm toplanır ohuıllar üfürülle vuruılla bē nè bilim yávrím, (18) oynalllar. anamı bābamı hēç sorma hēş. éyīdi çóğlar. bābam anam çóg_éyīdi çóg. (19) zenginidi bābam. kibarıdı. aıllahlıyıdı yávrím. hēy yerin lavınıdı amma mevlām bu (20) çóğlı vèrirdi. hayvannarı, davarı saıardı. bahar dērdi biz geri gètirirdi buriyé. (21) varlıklīdi.
- (22) davarı varımış dēdī gimi èsgiden atı hayvanı dēdī gimi atıllar olurdu yá èsgiden kōyde.
- (23) hēr çoğ hor idi. éyīdi yávrím éyi. tarlası da éyi. nè bilim bèn çócüm.

- (24) vaļļāhi dēvim rahmetlik baam rahmetlig_ēyi annatırdı. hangi oguldā görev yapīñ? (25) maraşıñ. maraş_üniversdesi mi? bēn ğırķ dohuz yášındiyém. i sēn. yōdu hiC. yōdu. (26) işinen_ūraşıllardı işde. étmez_olur mu?
- (27) ohō o çóķmuş.
- (28) unuTdum gēTdim biçe yávrım. ahâl mı ğaldı? sēn bēnim dērdimden ğurtuludu. Bēn (29) sancı var sancı bēn_ölüyōm.
- (30) gēmig_ērimesi var şurá da.
- (31) saġâl bēn hēC uyhu uyumu yoġ bēnim_için. dēlidiyōm bēn. sancıma var bēnde sancı. (32) biçe sancı gēldi işde.
- (33) gēmiK aşırı gēmig_ērimesi oļdūndan sancı var diyō gēndi gēmig_eridiKce. hāsda.
- (34) āmin yávrım.
- (35) bizim miķdar da boyalıdan. bir dē miķdarına sormaķ lâzım. mıhdar bērtiz (36) boyalıdan_ā. öbürü dē avşınını ordāhı adam şey. vaļļaha bēnim isdemi şey. tabi tabi. (37) vaļļaha bēnim hēC hiKāye yóķ ki. hikāye oSsa. vaļļā biz_asgēre gēTdik dē (38) gētdimizde güzel ġar yáyıyördü köydē. isdambul, bēnim asgerlik şeyde acemi birlik şey (39) kütahya. usda birli isdamıļ üsküdar ordu ēvi. havacıdik bis. hē.
- (40) yóķ cánım. nōrmaļ ēvlendig_işde. düüncü gönderdiK. görücü usūlü düüncü (41) gönderdig_işdē o da ġısmetimiş. o isdediKce. yā bizde adet şōleydi işdē, bir gün önce (42) bir ġınēce giderdi. ġınēcesi. yání araba o zaman bir bēn_ēvleniken araba varıdı zāten. (43) arabáyá bineñ gēdeñ, ahCı ahCı gönderillerdi. ondan sonra dēvliksigün dē gēdip (44) gēlini gētirillerdi işdē. hā ēvlenme. oļur davıļ zurna vardı cánım. davıļ zurna (45) siñsiñil_olurdu, güleş yapaļlarıdı işde. yáv_işde iki ġişi meselā sēn sēniñ köylerden (46) gēlir güleşillerdi işde. ateş yáħaļlar. siñsiñil ataşı dēllerdi yání. onu āķşám elektirik (47) yóķdu yá köylerde, o da sōļur hēmi ısınıļlar hēmi güleşillerdi. hē siñsiñil_áteşi. oļurdu, (48) atliyēnner_olurdu. vaļļā ōle atlaļla güleşillerdi sıçrálıardı. siñsiñil ateşi dēller. ēvet, (49) oyun vardı cánım. vaļļā bissem_adılarınī. ġadın ġılına girellerdı. işde bilmem göz (50) bālamacá oynalılar bilmem nēdeller isde bāyā şey_olur. yā şindī oturuļlar toplumda bi (51) tēnesi şunuñ bi gözü dēyiyōr dēr. ötekī ēlini is yápar gündüz zobertine. şınuñ gözü (52) dēyiyōmüş dēr_o onuñ gözünü ġapıyōm diye şū hērifñi gözünüñ filanıñ simsiyah ēder. (53) ġaraļar yání hēr taraFını. şey_işde yā. göz bālamacá. aļļaha biz maraş_olaylarında (54) bir düüne gēTdik şeyé o da rahmaTlıġ_oldu şindi,

bèyõlunu bilñ mi? maraş şó ⁽⁵⁵⁾ maraş_ólayları oldu yá onda. gèri bizi ordan çevirdiler. maraşá giremediK diye türkõlu ⁽⁵⁶⁾ şey fatmalıdan göllúdan gèşdiK gètdik. õrdan gèri salmadılar. gèri bu sèFer ⁽⁵⁷⁾ osmāniye gadirli üzere işde saad_on_igide gèldim mèn. bayā bir sıhıntı çekdiKdi ⁽⁵⁸⁾ yāni. vaļļa bis köydeydidig_ışde o zāman bayá şey_õldu da onū bunnar bilir yāni ⁽⁵⁹⁾ bizim arif_ābi o zaman gece bèKcisimiş ona annaTdirácāñ hē şindi dēmin ki. mīhadriñ ⁽⁶⁰⁾ yānında bir_ārif_ābi var şāhbanañ. o gēndi avşını. nōburda bēkciliK yāpdı. vaļļa ⁽⁶¹⁾ bizim köyde nè ēKilir. būda ēkiler. ēkserī būda ēkeller yāni köyde. yāv ēsgiden hasat ⁽⁶²⁾ ēkim insannar biçērdi. õndan sōna da gēnnen öküzen sürellerdi onu bilirim bēn. ⁽⁶³⁾ õküzenen. hē ona yētişdik. şú anda aTnan da sürüyõler yāni motõr gētmiyēn yērlere.

- ⁽⁶⁴⁾ helāl_õsuñ gõ gıs seni. sēn dē helāl_ēyle.

- ⁽⁶⁵⁾ saāļ.

-68-

YERİ : Merkez\Yeniyapan Köyü

ANLATAN : İsim alınmadı.

YAŞI : 65

KONU : Karışık

- (1) gēlmiş. bēklemediydi. ora bāsdı su baraç bāsdı oriye buriye göşdük.
- (2) buriye daşındıĝ_ışde buriyē edē yāv.
- (3) óñsenlisiñ. öle. çey o da hēmşire hērel.
- (4) ĝızı mısıñ bu adamıñ? amcañ mı? yóK ĝadasını ałaha sēn dē otur bizim gibi bir (5) gēdim. ēv yóK ĝurbanım gēdiyóK biz gēdiyóK.
- (6) ēmize gēdek hadi köyümüs şúrdā.
- (7) hā şúrdā bēnim gēlin vardı amaliyet oldu dā. amaliyet_ōldu ĝızım dā ona (8) gēçmiş_ossuña gēldigidī.
- (9) biz dē pirkeT_ał fatma burdan fatma bacı Birket. şúriye pirket ĝoy da şú amca (10) otursuñ.
- (11) gēndi bēnden gēnç. bēn_ıhıdiyērim.
- (12) amān bēnim dē gēder hałım yóK ĝızım buna bu saan tanış_ossa da şú adam ēni (13) ēvime gōtürse.
- (14) sarítiye ałta dūşmüş.
- (15) saol ēde hā. ēmiz aā bēri başda da bu arabiñ_ēvine daā gēdenner vārdı da bēnī dē bu (16) kiremitli.
- (17) ēndiremedī ĝızım? daş birket dēmek ki_o? bāv aār pirkēdimiş yāvrim. dır ĝos, o (18) yētēr o yētēr. yēter_o ĝuzum yēter. hā suyumu mu ałıcıñ? o da şey mi nēy? çeküō (19) niye çekmüyō yok ĝızı dāl.
- (20) çeker ĝızım niyē? çeker. şü yüzden gēli bizim buranıñ yólu. şú yüze şöle dönduñ dē (21) şú yüze gēldiñ mīdi çekmeS. képe gēlüyō çüñkü.
- (22) şúrdan_aıldım bir başgadır.
- (23) bildiñ ĝına nē bilim_ışde. āman başına vurdurmuş da ēline sāriyik gē elimde odun (24) ĝımı oıuyó yāvrim onuñ_uçún hēy yērine sürTdüm.

- (25) yá èyi olúyör_ışdē. èliñe şēdiyö yúmşáĶ.
- (26) ğādın ğısmısınıñ_èlini ğına nişanı hêç gêtmiyecēmiş. öldüñde bilene āniden_ölseñ (27) barnāyīñ_çiçindē ğāna nişanı oļacāmış. kitabımızıñ yazarında varımış. òle düyö ireli (28) gèlenner yávrım nè bileĶ işde. ğarı da başına ğına vuruļucú bēni dē çārī. (29) bēnim_adım fatma. ğılçıĶ. èvet.
- (30) zēynep zēynep çólaĶ.
- (31) yášım bēnim atmış yēdi.
- (32) ātmış dörT.
- (33) bu bēnden_ufağ. bēnim gèlin bēnim gèliniñ biriniñ bāğazında ğuatar varídī. (34) amaliyet_òldu ğızım üsdüñden yıráĶ.
- (35) sēsimizi alıyó sēsimizi bu fatma bacı.
- (36) āssīñ.
- (37) tēlevona alıyó sēsimizi.
- (38) āssīñ.
- (39) sēvgilī.
- (40) nè kötüsūS. onnan da ğonuşdurū zaār. bir yáramaz bişē ğonuşmüyúĶ.
- (41) boğazında zēhirri ğuatar varımış hā mismillah böyle amaliyet_oluĶ gèlini yátüyö. (42) onu gèçmiş_ossuña vardıĶ gèliniñ.
- (43) yā. gèlinneriñ_èline ğalıyóĶ taman ğız.
- (44) ābāv aļlah_òle_étmesiñ gèderik biz nè bilī?
- (45) āman gèdik dē gèliyóĶ ğızım. èğ şükür. èkme ètdim bōñ gèldiler_èkmāmı toplandı (46) ètdiler. var bēş_alı tana ğıSīm. diyēm.
- (47) bēn diyem bēnim bēş_òlumunan bir ğızım var. ğızım da üngüt köyünde gèlin. (48) maraşīñ bēri yanında bir üngüt var.
- (49) bēnim dúúnüm davıļı çála çála òldu ğızım güleşinen. ğızım işde ğolā bindirillērdi (50) èsgiden.
- (51) ē nası oļurdu dē hēri nası!? ata bindirillērdi.
- (52) şindi taĶsıyá bindirīler.
- (53) atıñ başını çekellērdi, yanı başlarımızdan şòle dutaraĶdān gètirir_òlan_èvine (54) tèslim_èdellērdi. yā.
- (55) hā yá.

- (56) anañ bacıñ_ol̄sa ālar tabi. ālamaz_ōlur mūm ālarıĝ tabi. yā. bēnim dūñtüm (57) davıllıydı amān. davıllıñ nè gērā varıdı. ŗındı gūnah dūyūller ĝızım. ēvelden gūnā (58) mūnā bilen yōdu.
- (59) sabah çifde davıll̄ ēdiyō ŗındı.
- (60) bizim buralarda ōle ōlmaz ĝızım ěrkā ĝarıŗmazlar. baŗĝā ayriyeten avratlar ayrı çālar (61) ěrkekler ayrı çālar bizim dūñde. ŗāntiyeniñ ŗiyi tırıyā mı?
- (62) hērałda. orman ŗēvi mi?
- (63) orman ŗiyi mi? burda alettirig ŗēycileri var dā, direkleri dēāŗdiriyūllēr.
- (64) çālıŗān var.
- (65) ěkin dikērdik, ŗēlek çēkerdiĶ ĝızım. çēm bizi ał bunā on da bayā ēlet ĝonuŗdur.
- (66) aha bu amcāñ bilir ēpisin dē bilir, bu adam da yāŗlı bizim_ēmselimiz ĝōrmūñ mü? (67) kōyleriñ hēpisi bilēdi ēvel ĝızım. ěkin biçerdiĶ. ŗēlek çēkerdiĶ, ĝēm sūrerdik.
- (68) ossuñ senin ĝūnūñde ěkin ŗē biçme yōĶ mūdū, ŗēlek çēkme yōĶ mūdū ĝēm sūrme yōĶ mūdū.
- (69) senin yāŗıñ ĝaç_ōlum.
- (70) ēlli bēŗ dī, bu bizden_uFāmiŗ. ēlli bēŗ yāŗāmiŗ bēnim gibi saçında ĝara ĝıll̄ (71) ĝal̄mamıŗ. bir_iŗ baŗıñda mısıñ?
- (72) bāŗından ĝara ĝūn mū ĝēçdi ĝālan? acı mı ĝōrdū, say ĝā hanımıñ durüyō mü?
- (73) ik_ēvlisiñ dē bāv. amanī ŗū avradıñ bābası da ik_ēvlēdi.
- (74) saçım_ondan_aardı dēsene yāvrim.
- (75) vah, babañ yōĶ mu ĝızım? hē vah. ałlah rahmet_ētsiñ.
- (76) anañ durüyō mü ēvlendi mī?
- (77) bēnim dē anam_ōldū, bābam_iki ēvlēdi anałım var. babam da ōldū ĝēden sēne (78) sizē_ōmūr. āman ēy ołup da babałıĶdan hayır yōdu.
- (79) iyi ołsa avradını anałıĝ_ol̄usa iyi_ołu mu baba? iyi ōlmaz ĝızım. üçer (80) tēnāñ_ol̄massa çirkin_ołūñ. bir sūrū ĝız dōdu bir sūrū ōlan dōdu, bize mōhdeçli mi (81) ĝāldı? anamıñ_ōlu ołmadı biz iki, bacık. anamıñ_ōlu ołmadı diye babam ēvlendi. (82) anamıñ_ūsüne. anacāzım da ĝēŗden_ōldū sizden_uzaĶ. haye ĝızım amān.
- (83) saolasiñ ĝızım saol. ōyle ōyle.
- (84) ēyī yā.

-69-

YERİ : Merkez \ Yusuf hacılı Köyü

ANLATAN : Asiye Kartal

YAŞI : 70

KONU : Karışık

- (1) bē nēy_ānadım cīerim bēnim bi_şēye aḲıım yētmīki. asiye, soy_ adım ğartaı. bēm (2) mi? atmışı yētmışı yāşādım yāvırım. yāşşādım yá. cīerim_ama 0nōtum yāvırım, dün (3) doḲdordan ğēldim daha. saol cīerim. nē dē ğuru yēre oturduñ. uy cīerim_ōy. amanī. ē (4) burda ōretmennik mi yápıñ sēn bēn daha. ōle cīerim_ōle. hā yūsuFacılı ğızım. hā bu (5) köylīm. bēim mi. bēnim dizlerim yāvırım_işde ğemig_ērimesi dī. dün dē (6) üşüTdümüdü işde doḲdura ğedim üşüdüksüñ dēdi. yōğ ilaç mīlaç vērmedi bir tēne (7) inne furdu. ğēşdi. ğēne şükür dünkümü diyál bunū dē arhap soḲdūdū, onuñ_uçú da (8) ğētdīdim. yáıān. aşşādāıar var, ōıum ğēlinim. ó ğēlinim ğēlinim. kış (9) ğünñe bēnīnen yāvırım yáıāzım şırda yáıāzım. dōrt ğızım var maraşda. üç_ōıum (10) var_ordan o şēyde. maraşda. bēn de burda bunnarınan oturūm kış ğünñe damımı (11) lōıamazlār. ıafını ētdi ğardaşcāzım hayrına. āmān saāısuñ işleri ras ğētisiz siziñ dē (12) onuñ da cīerim işdē. aman_işde ēvlātcılık yāvırım. onurú işde başğa. yāvırım nē bilim. (13) oıur_işde cīerim ğülüm. ğızım a ğırḲ sēne otuz sēniyé ğēşdi. ğıḲ sēnī buldu. dün (14) çócuḲıar dī ki babama ğırḲ sēne oıdu dīler. dōller maraşda dün ğētdim_işdē bēn (15) oriye ğētdimidi çócuḲıar doḲdōra ğötürü ğızıarı dōllerin yánına varım ğēlīm. yátsana (16) dīler yóḲ yátmam. bēn_ēmi bulmalım dīm. ğēlin burdaııar_ēyi yāvırım burdāıar (17) söylemī işde ğışğı. ōy cīerim. amān aylığ_alīdim nüfüç çüldanıımı da yitirdim. (18) parā_isdeller bēnden çócuḲıar bir_işimi duTsalar para isdeller. bēn dē vēremīm nēđi (19) vērim. aha nüfü çüldanın da yitirdim. çócuğ_işde ik_ün sōna ğel dē dēdim nüfü (20) çüldenini çııardaḲ dēdim. kömbürdēredēn belli mi ğēlisiz? bēn dē. uy cīerim. bēn dē (21) bir_ōtebāri nē mi yázīsiz dēdim. ha nēnēñ nē iş dutucúm yāvırım o bi bitī (22) yárdım_ēdī işde. maraşdan yárdım_ētleri yoḲ. bacımıñ_ōlu da kāye. bacımıñ_ōlu (23) kāye. bir bişıē alıp vērmeS. ōtān dē ğetirmiş ōtebēlleri dē daıatmışıar, dün dē (24) çócuğ_āıdı yóıladı. nüfüşçü şēyi yitirīğ_işdē ğeri çııhartmalığ_aylığ_alīdim aıamīm

(25) aha. o işe yáramī aman hā. amān çócúKlar oturūm ālīm ūlūm amān eç. gündüz (26)
yámalıK yámardım. aman gece yámalıK yámardım_ış dutārdım ēkmeġ_ēdērdim. (27)
günüz işe gēdērdim. yēdi tēne o çócúKlar uvaK tēvēdi kül gimī. ō da yávrīm hasda (28)
oġdu işde. öldü vāde yētdi. řindī bir sañrā hasdaġı çıKdı yávrīm hēp. hā. yávrīm (29)
bilmīm yávrīm işde öldü hasdā_oġdu öldü. olayı işde bir soġuKda öldü. şindi ölüm bir
(30) soġuKda gēlī. hā. aman nē bilim_ışde hēle oġdūnu. řey aman nē bilim işde aKġım (31)
ġaldı ki oy cıērim. amān nē bilim unuttum gētdim aha ġurban_oġum. āha, bir soġuKda
(32) öldü işdē. nēçe yēmek yērken ölūler namaz ġıġarġan ölūler cıērim. ēyi tabi kötū oġur
(33) mu aġġah. cıērim. amān nē bilim unuttum gētdim yávrīm atmışı yētmiři yářık. itden
(34) ġoKmadız mı? ġörmedī? āman mařāġġah. ġız burī kim habar vērdi dē ġēldız? uy
cıērim (35) uy. ē nēy sorucūz yāni. uy cıērim uy. şindi bařġa yēre varıçız mı yā. hēle dīm
bēm (36) buranıñ ōretmenine bāñzemes hī. ūy ikīz dē ōretmensīz. o nēñ_olī. hā, ōle. hēr
şeyi (37) unuduyōñ sıhıntıdan. hēr şeyi unudüyōm ġıSım. amān aman. aman şimdi ġaçanı
mı (38) arañ, gēdeni mi arañ yávrīm? biz mi? yōK yáyliye niye gētmezdik ġızım bis.
bi_şey (39) çápiye gēderik. pambā gēderik, çapa vurúK. pámbıK toplardıK. o ġünnerinen
(40) gēçindim_ışdē. köyülü dē bahardı çócúKlara. şindi dē bahan_ēden yōK. aman (41)
yávrīm o zaman nēyidi kine bēni ġüCçükden ġēlin_ētdiler. on_ikiniñ içindīdim çóK
(42) ġüCçüdüm. hā yā. ġüçCükden ġēlin_ētdiler. çócúKları vārdı ġüCçükleridi. amān (43)
aman. ēkmeġ_ēdērdim, günüz_ēkemġ_ēdērdim. ġecē amān gece ēkmeġ_ēdērdim (44)
günüz işe gēdērdim. bēn dē řevindimidi řōle bitī ōtēbēri mi yāzīler nōtūler. dün gētdim
(45) dē çócúKlar_aldı ġēldi, çócúKlarıñ da durumu yōK, ōtēbēri nī. ōġum dēdim bēn (46)
pērpēriřān_oldúm dēdim. ızāyī şey_ētmīsiz dēdim. ēpīdir bēlli ġēlmīsiz dēdim. (47)
nōtaK dīler ēlden çócúKlarıñ da durumu yōK. süriye su mu ahī, taviK mı ġirdi? mā. (48)
aKġıñı yēyim, su da na zamandır alt_aydır bēlli su ġēlmīdi. gēlī, aKsıma ēnīm satır (49)
doġı. taviK ġirmiř_ıçēri. amān ġarī ēvelkūn_ışde gētdim çócúġa yavraġdım_āġım (50)
cēylān ġelik doġu para dēdim. bitī yátırın ikīz bir_oġuñ da dēdim. şurda işde o_ařāma
(51) ġādar bōle oturūm. yōK yávrīm bir_ış dutamīm ki. bir_ış dutamīm. ēvel ohuma (52)
yázma var mıdı? şindi hā. ēsġi yāzī nī bilmem cıērim bēn. namazı ġēçirmēm. ġırġın (53)
çócúġana yávrīm ōġaK ġüdeřdik. bābamız_ōġaK ġütdürürdü. ġētirirdi. ahıra ġoyardıK.
(54) ēvel ahır dēller. ġoyardıK ġēriye ohumiye gēdērdiK. ġēri o ohumadan çıKdıKdan (55)
sōnaKlara ōġak ġütmiye gēdērdiġ amān_amān. şindi dē ġızlarım ohumiye gēdī varım
(56) ēvde buġamīlēr. mařāġġah biri dē hēle köy köy doġanı köklü hocālarīnen. sēvini (57)

sèvini bir_olım. èkmē çārīm gèlmīler bir_işime çārīm gèlmīler. biz_ohūk dīler. (58)
aman tèğ_ohusuñlar dīm kūsmeñ ğızım dīm. yóĶ yávrım òle şeyim yóĶ. işde bitı o (59)
zaman èzberlīmi bèlledim namazlı da gèçirmediK babam da namasçīdi maşállah. abāv
(60) vay ki namaz ğılmıyek. aha şinci namazımı ğılmīncik yátmam. namazı ğılarım. òle
(61) ğuran muran bilmem. köy zèngin zèngin. èveli bahağğardı köye, şindi hèç baĶmīler
(62) zènginidilier baĶmīler. hā o zaman çócúĶlar güCcüdü ğızım, dırımım yōdu. çóg (63)
pèrişannıĶ çèkdim. òy çócúĶlar güCcüdü şindi dè gene bitı çócúĶlar bahī. şindi dè (64)
bahan mahan yóg. nā şú bacımıñ_òlu kāye ordan dècim. yóharı vardız mīdi, zahar (65)
direk mi gélīsīs buriye? kálere varıksız yóhariye káyáníñ yánna. èKmeK mi èdiler (66)
nōtīle onna bir çèçen çèçin.

-70-

YERİ : Merkez \ Zeytindere Köyü

ANLATAN : Ümmühani Kaplan

YAŞI : 80

KONU : Karışık

- (1) ümmāni gaplan. ümmühani gaplan. ümmühani.
- (2) nè bilim gızım, anamızdan dōduḠ dōyálı yáşık. bilmem bèn hēç zāten hēç yáşımı bèm bilmem ki.
- (3) sèksen yáşından fazla.
- (4) hēle biliñ mi?
- (5) gāçíg_o gāçíg. gāçíg_o yiñim.
- (6) o gāçíg_açıḠ.
- (7) düünü nèy bilim gızım bèn. şeydenni nè bilim.
- (8) gène biliñ düünneri. ānaticáḠmıssiñ. bu sènden bilgi aḡ. hā düünneri işde hērkiş (9) düün çalıyó burda işde hēle oḡucú gızım.
- (10) bacı gaş şeger vèrim.
- (11) başlıg vardi.
- (12) bizim çóçüḠ da şekerli içmez anğarada mēmır. hēç o da şeker_atmaz. nè bilim bèn (13) gāçımış nè bilim gızım biliyôm mü ki. unuduñ yá nasıl unutmañ mı yā. āşámkı (14) yedimizi unutmuş gètmissik bire gıSım, ahıl mı gālmış bizim gimi anadā.
- (15) yiyen hoş gēldiñ.
- (16) bitī yáşlaşdiñ mı ahıl da gālmī. bōlá ha bōlá sıvarríg_ışde elimize.
- (17) sorúyó nasıl vèrdi nèye yūrúyóñ gıniyā. niyene şiyinen yúurrúḠ. annat bu güzelise ā.
- (18) gıniye de gèlin gıması. yā. gēşdi işde bē. é nōtūsūs süz nōtūsūs?
- (19) araşdırma yápúyöler bunnar içik. nōtucúñ_ışde. gözüm_ārī tamā. birini (20) emeliyet_ètdirdise bir daha oḡacáḠ. ona da gètmedim ah işde. gāçánaḠ varımış zatān.
- (21) gèlenek görenek.

- (22) ohī górmüyö işde. ötä gözüm görmü, öbürü eyi. gene geri eyi cihın_émeliyatı (23) oıacáK.
- (24) nēyinen geçim_olucú gızım işdē. hökümet veriyō biz dē yiyōK.
- (25) hani sēn hēş bişēy vėrmiyōñ bize.
- (26) gēnelá, è nē veriyá işde yiyecáK veriyör. para eşTe aylıK veriyör. gızım biz gidek (27) diyép gēdiyōg_ışde onnan. başga da bi_şē yōg. ēvelde ēvelden çalışırdıg_ölüp şindi (28) çalışma da gāımadı. şindi dē işde omurümü yiyüK. āmmān hēy yere gētdik gızım (29) bazarcā öte, hēy yere gētdiK. āndırına öte. çāpiye gētdik. pambıa gētdik. (30) nōtucúg_ışde o zaman ēyīdik hēy yere gēdiyōdük. şindi gēt bahim gēdemiyōg_ışde (31) şindi. hā è nēdeK gızım_ışde.
- (32) aha řurá ēvi.
- (33) aha ēvi aha bizim_ēv bu.
- (34) řó çinkōlu ēv. yāñında kimse yōK yiyen bunuñ. çócúgları gıbrızdā. bīr_ōlum var o (35) da gıBrızda. örda işdē āsgēllī örda ētdī. harbe girdi, yōrdan da geri goydu gētdi. (36) nōtucúñ gızım_ışdē. bārāmda sērānda hēç gēlmeS.
- (37) çócúKılar_ēkmē mi doydu.
- (38) gēlmez, nē bilek gızım. zahar hėrkiřiñ gōñü isdemī zahar. nēdiciñ. gēlmez hē (39) gēlmeS. nōtucúñ_ışTe. bēn_anamdan dōdup dōyálı burdiyáK gızım. nideg_ēvelá (40) şindi gızım biz burda dōmussuK burda böyümüssük. nasıı_ēdeller, gızıñ çāalları işdē (41) āıııı yáhın_ēdeller. gōyáııılar gēdeller gızım işde nēder. adıñı nası vurmuş_áy (42) ēbiyeñ_adıñı dēdiyeñ_adıñı vurııııları ēveli. è şindi ēbe dē āldı kākıdı hēkiř başgası (43) vurū. bilmem yá ohüyöler mi ohumüyüller mi hėrkiř. hēyle vurııııınu nē bileK (44) hėrkiřī. hėrkiřiñ çócūnu nē biliciñ? yōg_öyle bi_şēy_ōımadı nē bilim gızım.onnar nē (45) bisiñ daha onnar dünkü çócúK.
- (46) yā sen bu gōnuřdūñ güCcük biri diyáı baK, buna hökümet bacı dēller_ā ona göre.
- (47) aman_ēliñ_adamı sēn ēliñ_adını nadiciñ.
- (48) hēr şēyini bilir, hēş bilmedī bi_şēy_olmas.
- (49) maraş_oláyi mi? hi buralarda bōle bişē oımadı kı gızım maraşda oldu. o goydu gētdi. (50) burda. yōK yōk buriye kimse gēlmez gızım. ānatmadıılar bēn nēdim maraşdan mı (51) āniyem gızım bēnim gōcārı nē bisiñ bēm burdiyedim nē bilim burdāııı oıanı.

- ⁽⁵²⁾ bǔzüm burda çoğ bir oláyá olay_omas.
- ⁽⁵³⁾ òle oley yóğ gızım buraalarda òle bişeler yók. buraalar işde hërkiş gēndi gēndinē gēndi ⁽⁵⁴⁾ şiyinde. gēliniñ enecē gün édeller yámā işde. bazar günü. yēmē_édelle yēller, gēlini ⁽⁵⁵⁾ alıllar gēdeller.
- ⁽⁵⁶⁾ çī köte yápaıllar taman. çī köfte yápaıllar tamān.
- ⁽⁵⁷⁾ hā çī köfte yápaıllar. işdē āşāma çī köFde édēr. bu_üz dē yáhnı édeller. hërkiş yēr ⁽⁵⁸⁾ içer dağlır gēder. niye bilek. bēn yápmiyeli gaç sēne olī. aman_ışde nasıl yápicin işdē ⁽⁵⁹⁾ eşgisine gorlar yúruıllar. işde hërkiş yúruur yēller. sēn bilmiyōñ mu? nērdēn gēldin ⁽⁶⁰⁾ nērdēn? ē nasıl yápicıllar_ışde gızım eti goıllar. biti dē buıgur goıllar, yúruıllar.
- ⁽⁶¹⁾ nār_ēyise gētir dē iki tēne yēk bahım gıs.
- ⁽⁶²⁾ kim_o gēden.
- ⁽⁶³⁾ ulam bēn zēytin mīmiş bēn dē nar saniyōdüm onu.
- ⁽⁶⁴⁾ yóK daha nar òlmamış. yērim bēn yērim bēn bunū ember_ābiñ yēsiñ.
- ⁽⁶⁵⁾ al al ucúndan ucúndan.
- ⁽⁶⁶⁾ āmān gızım nōlucú işde. ē nērdēn òle bōle i nēriyeden gēldin? hā, buriyá mı gēldin? ⁽⁶⁷⁾ bāale sēm bū şeyde mi durúyōñ oıulda. hā gēlip gēđiciñ. hā sēn gēliyōñ, maraşá gēri ⁽⁶⁸⁾ gēdiyōñ. alıah_alıah işdē zor, zor_ışmiş çócúm. yá gēl gēt gēl gēt gēt. yóK gızım ⁽⁶⁹⁾ yoğ yáylacılā gētmedim bēn. yók yók bi yēre gētmezler. aha burda işdē buriye ⁽⁷⁰⁾ ēnerim bēn. ēve çıharım. işTi bu. nōtucúm başga. yā kim_oıucú işde şúrda garıllar var, ⁽⁷¹⁾ şeyler var biti buriye ēnerim biti şóriye varırım işde bū vahıt gēliB gēçüyō bire ⁽⁷²⁾ gızım. bū.
- ⁽⁷³⁾ kahāñ buyúruñ. gēnē gēliñ.
- ⁽⁷⁴⁾ acisāz ēve gēdek. bi yēmáK hazırıatım buriye amma aha bēnim_ēv bura, yörüñ ⁽⁷⁵⁾ gēdek. gērCekden mi? bir şeyiñiz varısa aha ēv. hēr zaman yólumuz açık. gēliñ, ⁽⁷⁶⁾ buyúruñ. alēküm sēlám. yānnis rüstemiñ_ēvi dē ta şó çámı ēv. o da bēnim_ōlum. ⁽⁷⁷⁾ güle güle güle güle, yólüz açığ_ossuñ.
- ⁽⁷⁸⁾ güle güle gızım güle güle gēdiñ. yólüz açığ_ola.

KAYNAKÇA

- ACAR, Kenan (1984), *Kandıra Sakallar ve Çevre Köyler Ağzı (Ses ve Şekil Bilgisi)*, Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Ankara.
- ACAR, Kenan (1988), *İzmit'in Taşköprü, Ova ve Balören Ağzları*, Hacettepe Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ACAR, Kenan (1999), "Adapazarı Aşağı Dereköy Yerli Ağzının İncelenmesi", *I. Sakarya ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, 22-23 Haziran 1998, Sakarya Üniversitesi Yay., Adapazarı, s. 232-257.
- ACAR, Kenan (2005), "Kandıra'daki Üç Ağız Bölgesinin Bazı İzmit Ağzlarıyla Karşılaştırılması", *Kandıra Sempozyumu ve Kandıra Kurultayı*, 25-26 Aralık 2004, Kocaeli, s. 101-115.
- ADIGÜZEL, Özge (2007), *Kahramanmaraş'ta Kültürel Çeşitlilik*, Toplumsal Gelişim ve Girişim Derneği Yay., Ankara.
- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı*, (2010), Eğitim İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr/>, ET. 17.05.2010.
- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı*, (2011), Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/>, E.T.17.05.2011.
- Afşin İlçe Brifingi* (2009), Afşin Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- AHMET RİFAT EFENDİ, (2009), "Lügât-ı Târihiye ve Coğrâfiye'ye Göre Meraş", (Haz. Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar), *Seyahatnâme, Şehir Târihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 188-189.
- AKBEN, Mesut (2010), "Kahramanmaraş ve Yöresi Folklorunda Kuşçuluk (Mırtıklık)", *100. Yılında Göksun Sempozyumu*, 23-24 Ağustos 2008, Göksun Belediyesi Yay., İstanbul, s. 110-124.
- AKBIYIK, Yaşar (1999), *Millî Mücadelede Güney Cephesi Maraş*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara.

- AKÖZ, Alaaddin ve İbrahim Solak (2008), “Dulkadirli Beyliği’nin Osmanlı Devleti’ne İlhakı ve Sonrasında Çıkan İsyanlar”, (Ed. Yaşar Alparıslan, Mehmet Karataş, Serdar Yakar), *Dulkadir Beyliği Araştırmaları I*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 111-122.
- AKPINARLI, Feriha (1991), “Kahramanmaraş Ağaç Oyma Sanatı”, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, Yıl 3, S. 10, Haziran, s. 26-29.
- AKSOY, Ömer Asım (1945), *Gaziantep Ağzı*, C.I, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul.
- ALİ CEVAD, (2009), “Memâlik-i Osmâniye’nin Târih ve Coğrafya Lüğatı’na Göre Meraş”, (Haz. Yaşar Alparıslan ve Serdar Yakar), *Seyahatnâme, Şehir Târihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 184-187.
- ALİMOVA, Cıldız (2007), “Kırgız Türkçesinde Asli Ünlü Uzunlukları”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *Osman Nedim Tuna Armağanı*, (Ed. Prof. Dr. Gürer Gülsevin-Dr. Mehmet Dursun Erdem), Volume 2/2, Spring 2007, p. 28-40;
- ALKAYA, Ercan (2008a), “Sibirya Tatar Türkçesindeki Uzun Ünlüler Üzerine Bir Değerlendirme”, *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 3/4 Summer 2008, s. 19-42.
- ALKAYA, Ercan (2008b), “Sibirya Tatar Türkleri ve Dilleri”, *Turkish Studies, International Periodical forthe Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Fall 2008 Volume 3/7, p. 1-16.
- ALPARSLAN, Yaşar ve Hacı Ali Özturan (2010), *Eski Maraş’ta Örfler, Âdetler ve İctimâî Hayat*, Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- ALTINÖZ, İsmail (2009), *Dulkadir Eyâletinin Kuruluşu ve Gelişmesi*, Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- Andırın İlçe Brifingi* (2009), Andırın Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- ARINÇ, Kenan (2006), *Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri I. Cilt Kıyı Bölgeleri*, Mega Ofset, Erzurum.

- ARİFÎ PAŞA, (2011), *Elbistan ve Maraşta Dulkadiroğulları Hükümeti*, (Haz. Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar), Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- ATALAY, Besim (2008), *Maraş Târîhi ve Coğrafyası*, (Haz: İlyas Gökhan ve Mehmet Karataş), Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- ATEŞ, Fedâi (2010), *Maraş Bölgesindeki Türkmenler (19. ve 20. Yüzyıllar)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- ATLAS, (2008), *İl İl Türkiye Atlası*, Atlas Harita Kitaplığı, İstanbul.
- AYDIN, Mehmet (2002), *Aybastı Ağzı*, TDK Yay., Ankara.
- AYNA, Bayram (2003), *Türk Fethinden Dulkadiroğulları Dönemine Kadar Maraş Bölgesi Tarihi (1085-1337)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- BAKIR Galip ve Ali Kaygısız (2005), “Kahramanmaraş Yöresinde Sığır Yetiştiriciliğinin Değerlendirilmesi”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt III*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 1307-1316.
- BAL, Mehmet Suat (2005), “ Kahramanmaraş İlinde Bazı Yer Adlarının tarihî Kökeni”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 541-546.
- BALBABA, Emrullah (2003), *Türkiye Cumhuriyeti'nin 80. Yılında Pazarcık*, (Haz. Emrullah Balbaba, Mithat Karaaslan, İsa Şeker, Mehmet Akarsu), Pazarcık Kaymakamlığı Yay., Ankara.
- BANGUOĞLU, Tahsin (1959), “Birinci Bölüm: Sesbilgisi”, *Türk Grameri*, TDK Yay., Ankara.
- BANGUOĞLU, Tahsin (2007), *Türkçenin Grameri*, TDK Yay., Ankara.
- BAŞ, Yaşar ve Rahmi Tekin (2007), *Maraş Vakıfları (Dulkadirli ve Osmanlı Dönemi)*, Konya-Ereğli Oğuz Dulkadiroğlu Bektik Kültürünü Yaşatma Derneği Yay., Konya- Ereğli.

- BAŞDAŞ, Cahit (2007), Türkiye Türkçesinde Asli Uzunluk Belirtileri, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Osman Nedim Tuna Armağanı, (Ed. Prof. Dr. Gürer Gülsevin-Dr. Mehmet Dursun Erdem), Volume 2/2, Spring 2007, p. 89-101;
- BAYRAKTAR, Fulya (2004), *Kahramanmaraş İli Uygun Yatırım Alanları Araştırması Kahramanmaraş*, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Araştırma Müdürlüğü Yay., Ankara.
- BOESCHOTEN, Hendrik (2000). “Avrupa Türkçesinde Anadolu Ağızlarının Yansımaları”, *Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri*, Haz.: A. Sumru Özsoy ve Eser E. Taylan, Boğaziçi Yay., İstanbul, s. 93-97.
- BOEV, Emil (1972), “Bulgaristan Türk Ağızlarında İçses Konson Benzeşmesi”, *Bilimsel Bildiriler 1972*, TDK Yay., Ankara, s.215-228.
- BOZKURT, M. Fuat (1978), “Kâbil Avşar Ağzı”, *TDAY-B 1977*, TDK Yay., Ankara, s. 205-261.
- BOZKURT, M. Fuat (1981), “Afganistan’da Bir Türkmen Ağzı”, *TDAY-B 1978-1979*, TDK Yay., Ankara, s. 39-79.
- BRENDEMOEN, Bernt (1993), “Pronominal syntax in den türkischen Schwarzmeerdialekten: Syntaktische Innovation oder Archaismus?” *Sprach und Kulturkontakte der türkischen Völker Materialien der zweiten Deutschen Turkologen Konferenzk*, Raischholzhausen, 13.-16. Juli 1990, Wiesbaden.
- BRENDEMOEN, Bernt (1996), “Osmanlı ve Çağatay Şiirinde İmâle ve Asli Uzun Ünlüler”, *Uluslararası Türk Dili Kongresi 1992*, TDK Yay., Ankara.
- BULUÇ, Sadettin (1972), “Mendeli (Irak) Ağzının Özellikleri”, *Bilimsel Bildiriler 1972*, TDK Yay., Ankara, s. 181-183.
- BURAN, Ahmet (1997), *Keban Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- BURAN, Ahmet (1999), “Anadolu(Türkiye Türkçesi) Ağızlarının Karşılaştırmalı İncelemesi ve Sorunlar”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, TDK Yay., Ankara, s. 89-91.

- BURAN, Ahmet (2002), “Konuşma Dili Yazı Dili İlişkileri ve Derleme Faaliyetleri”, *Türkbilig*, 2002/4, s. 97-104.
- BURAN, Ahmet (2008), “Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında İkincil Uzun Ünlüler”, *II. Kayseri Ve Yöresi Kültür, Sanat Ve Edebiyat Bilgi Şöleni*, Erciyes Üniversitesi, 10-12 Nisan 2006, Kayseri, s. 291-292, *Prof. Dr. Ahmet Buran Makaleler*, Turkish Studies, 2008, Ankara.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1964), “Anadolu Ağızlarında Konson Değişmeleri”, *TDAY-B 1963*, TDK Yay., Ankara, s. 1-32.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1988a), “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi”, *TDAY-B 1958*, TDK Yay., Ankara, s. 1-11.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1988b), “Anadolu Ağızlarındaki Metathese Gelişmesi”, *TDAY-B 1955*, TDK Yay., Ankara, s. 1-7.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1989a), “Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri”, *TDAY-B 1964*, TDK Yay., Ankara, s.1-33.
- COŞKUN, Volkan (2008), *Türkçenin Ses Bilgisi*, IQ Kültür Sanat Yay., İstanbul.
- Çağlayancerit İlçe Brifingi (2010)*, Çağlayancerit Kaymakamlığı yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- ÇEVİK, Mümin (1986), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, C. IX, X, (Sadeleştiren Mümin Çevik), İstanbul.
- DALLI, Hüseyin (1991), *Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağızları Üzerine Araştırmalar*, TDK Yay., Ankara.
- DARKOT, Besim (1993), “Maraş”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 7, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul.
- DEMİR, Nurettin ve Emine Yılmaz (2006), *Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- DEVELİ, Hayati (1995), *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, TDK Yay., Ankara.

- Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (1998), *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler Kahramanmaraş*, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, DİE Matbaası, Ankara.
- DİNÇASLAN, A. Latif (2008), *Zeytin ve Çevresindeki Ermeni İsyamları (1895-1921)*, Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- DOERFER, Gerhard (1989), “İran’daki Türk Dilleri”, *TDAY-B 1969*, TDK Yay., Ankara, s. 1-11.
- Ekinözü İlçesi Özet Brifing Raporu (2009)*, Ekinözü Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- ERCİLASUN, A. Bican (1983), *Kars İli Ağızları*, GÜ Yay., Ankara.
- ERCİLASUN, A. Bican (1999), “Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, Ankara.
- ERCİLASUN, A. Bican (2002), *Kars İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- ERDEM, M. Dursun (2008a), “Anadolu Ağızlarında Görülen Birincil Ünlü Uzunlukları Üzerine”, *Turkish Studies*, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/3 Spring 2008, s. 502-562.
- ERDEM, M. Dursun (2008b), “Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle”, *Turkish Studies* International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6 Fall 2008 s. 251-276.
- ERDEM, M. Dursun ve Ramazan Bölük (2011), “Kaş (Antalya) Ağzı Ses Özellikleri Üzerine”, *Turkish Studies*, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter 2011, s. 406-447.
- ERDEM, M. Dursun ve Münteha Gül (2006). “Kapalı /e/ (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi – Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları, Balkan, Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi*, S. 11, Güz 2006, Karam Yay., Çorum, s. 111-148.
- ERDEM, Mehmet Dursun (2001), *Asarcık Ağzı*, Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

- ERDEM, Mehmet Dursun (2003), “AYDIN, Mehmet, (2002) Aybastı Ağzı (İnceleme-
Metin-Sözlük), Ankara: TDK Yay.”, *Türkbilig.*, 2003\5, s. 178-181.
- ERDEM, Mehmet Dursun ve Esra Kirik ve Sibel Üst ve Güner Dağdelen (2009),
“Türkoğlu Ağzı (Kahramanmaraş Ağızları-I)”, *Turkish Studies*, International
Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,
Volume 4/8 Fall 2009, s. 2522-2565.
- EREN, M. Emin (1997), *Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- ERGİN, Muharrem (2004), *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım-Yayın, İstanbul.
- ERSOYLU, Hâilil (2000), “Türkçenin Bazı Yabancı Kökenli Kelimelerindeki Damaksı
Genizsileşme”, *İlmî Araştırmalar*, İlim Yayma Cemiyeti Yay., İstanbul, s. 97-104.
- EYİCİL, Ahmet (2009), *Yakın Çağda Kahramanmaraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- FURKAN, Mehmet, Ömer Süha Uslu ve Ali Mungan (2010), *Kahramanmaraş Tarım
Master Planı*, Kahramanmaraş Tarım İl Müdürlüğü Yay., Kahramanmaraş.
- GABAIN, A. Von (1988), *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. Mehmet AKALIN, TDK
Yay., Ankara.
- GEMALMAZ, Efrasiyap (1995), *Erzurum İli Ağızları*, TDK Yay., C. 1, Ankara.
- GENCAN, Tahir Nejat (1971), *Dilbilgisi*, 2.Baskı, TDK Yay., İstanbul.
- Genel Nüfus Sayımı (GNS) Veri Tabanı (2000)*, Türkiye İstatistik Kurumu,
<http://www.tuik.gov.tr/>, (ET. 17.05.2010).
- GÖKHAN, İlyas (2008a), “Müslüman Arapların Fethinden Selçuklu Türklerinin
Zamanına Kadar Maraş”, Haz. İlyas Gökhan ve Selim Kaya, *İlkçağdan
Dulkadirliilere Kadar Maraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 67-106.
- GÖKHAN, İlyas (2008b), “İlkçağ’dan Müslümanların Fethine Kadar Maraş”, Haz.
İlyas Gökhan ve Selim Kaya, *İlkçağdan Dulkadirliilere Kadar Maraş*, Ukde Yay.,
Kahramanmaraş 2008, s.11-66.

- GÖL, Ercan (2006), *Cumhuriyet Döneminde Maraş'ın (1923-1950) Sosyoekonomik Yapısı ve Gelişimi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Projesi, Kahramanmaraş.
- GÖRÜCÜ, Veysel (2005), “Bölgesel Kalkınmada Kahramanmaraş'ın İktisadi Potansiyeli”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt III*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 1147-1158.
- GÜLENSOY, Tuncer (1987), “Rumeli Ağızlarının Sesbilgisi Üzerine Bir Deneme”, *TDAY-B 1984*, TDK Yay., Ankara, s. 87-147.
- GÜLENSOY, Tuncer (1988), *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- GÜLLÜ, Adnan (2003), *Elbistan Tarihi*, Elbistan Yay., Elbistan.
- GÜLSEREN, Cemil (2000), *Malatya İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- GÜNAY, Necla (2009), *100. Yılında 1909 Maraş'ta Ermeni Olayları*, Ukde Yay., Kahramanmaraş.
- GÜNAY, Turgut (2003), *Rize İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- GÜNDÜZ, Tufan (2003), “Kahramanmaraş”, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 24, TDV Yay., Ankara.
- GÜNŞEN, Ahmet (2000), *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2001a), *Kahramanmaraş Merkez İlçe'nin Beşerî ve İktisadî Coğrafyası*, İl Kültür Müdürlüğü Yay., Kahramanmaraş.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2001b), “Kahramanmaraş'ın Cumhuriyetten Önceki Nüfusu”, *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 37, İstanbul, s. 183-194.
- GÜRBÜZ, Mehmet ve Hüseyin Korkmaz (2005), “Kahramanmaraş İlinde Şifalı Su Potansiyelinin Değerlendirilmesi”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt 3*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi, Kahramanmaraş 2004, s. 1543-1558.
- HORASAN, H.Yüksel (1992), *Kahramanmaraş'ı Tanıyalım*, Kahramanmaraş.

İNCE, Halide Gamze (2006), “Asli Uzun Ünlülerin Kelime Sonundaki Ünsüzlerin Tonlulaşmasına Etkisi,” *Büyük Türk Kurultayı Bildirileri*, Bilkent Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 608-619.

İşgücü İstatistikleri Veri Tabanı (2010), Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/>, (ET: 17.07.2010)

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2004), *Faaliyet Raporu ve Tanıtımı*, (Haz. M. Nedim Tepebaşı, M. Fatih Ertaş, Çetin Canlı, Mehmet Demirkol), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Ankara.

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2005), *Faaliyet Raporu ve İlin Tanıtım Kitabı*, (Haz. M. Nedim Tepebaşı, M. Fatih Ertaş, Çetin Canlı, Mehmet Demirkol), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş.

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2006), *Faaliyet Raporu*, (Haz. M. Nedim Tepebaşı, M. Fatih Ertaş, Çetin Canlı, Mehmet Demirkol, Harun Eryılmaz), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Ankara.

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2007), *Faaliyet Raporu*, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş.

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2008), *Faaliyet Raporu*, (Haz. Mustafa Uzunlar, M. Fatih Ertaş, Çetin Canlı, Mehmet Demirkol), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş.

Kahramanmaraş Belediyesi (KMB), (2010), *Faaliyet Raporu*, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş.

Kahramanmaraş Dergisi (2010), “Adet, Gelenek ve Görenekler”, Öncü Basımevi, Ankara, Yıl 7, S. 7, Şubat, s. 22-31.

Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü (KMİSM) (2000), *Kahramanmaraş Çevre Durum Raporu*, (Haz. Rahmi Kundakçı, Adem Solmaz, Nevzat Erayman), Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü Yay., Kahramanmaraş 2000.

- Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası (KMTSO) (1999), *Kahramanmaraş Sanayi Rehberi* (Ed. Ahmet Çiftçi), Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Yay., İstanbul.
- Kahramanmaraş Valiliği İl Brifingi (KMV Brf.)*, (2010), Kahramanmaraş Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü Kay., Kahramanmaraş.
- Kahramanmaraş Valiliği (KMV), (2008), *Faaliyet Raporu*, Kahramanmaraş Valiliği Yay.,
- Kahramanmaraş Valiliği Resmi İnternet Sitesi*, (2011), “Kahramanmaraş Şehir Belde ve KöyNüfusları”,<http://www.kahramanmaras.gov.tr/web/uploads/attachments/nufus.pdf>, (E.T. 15.05.2011).
- KALAY, Mehmet Emin (1998), *Edirne İli Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- KARAAĞAÇ, Günay (2010), *Türkçenin Ses Bilgisi*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- KARAHAN, Leyla (1996), *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, TDK Yay., Ankara.
- KARAHAN, Leyla (1999), “Ağız Araştırmaları Alanında Yapılması Gereken Çalışmalar”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, TDK Yay., Ankara, s. 24-28.
- KARLIKLI, Şaziye (?), *Değişimin Simgelendiği Kent Kahramanmaraş*, (Ed. Şaziye Karlıklı), Creative Yay., İstanbul.
- KAYA, Selim (2008), “Selçuklular Döneminde Maraş”, (Haz. İlyas Gökhan ve Selim Kaya), *İlkçağdan Dulkadirli'lere Kadar Maraş*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 107-142.
- KAYAOĞLU, İ. Gündoğ (1991), “ Kahramanmaraş'ta Bakırcılık”, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, Yıl 3, S. 10, Haziran, s. 30-35.
- KIRZIOĞLU, Neriman Görgünay (1991), “Kahramanmaraş Geleneksel Kadın Giysileri”, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, Yıl 3, S. 10, Haziran, s. 5-11.
- KORKMAZ, Zeynep (1956), *Güney Batı Anadolu Ağızları*, TDK Yay., Ankara.

- KORKMAZ, Zeynep (1971), “Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı İle İlişkisi Sorunu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, Ankara, s. 21-32.
- KORKMAZ, Zeynep (1994a), *Nevşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1994b), *Güney-Batı Anadolu Ağızları Ses Bilgisi (Fonetik)*, TDK Yay., Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1995), “Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C II, TDK Yay., Ankara, s. 123-127.
- KORKMAZ, Zeynep (1999), “Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Tarihî Devirlerle Olan Bağlantısı”, *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, TDK Yay., Ankara, s. 61-69. Zeynep Korkmaz ağız konusunda Ahmet Bican Ercilasun’la tartışarak, fikirlerini beyan etmiştir.
- KORKMAZ, Zeynep (2007), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- KURT, Şaban (1994), *Cumhuriyetin 70. Yılında Elbistan*, (Haz. Şaban Kurt, Hasan Kurt, Arif Bilgin, Ali Polat, Bilgehan Karaduman, Mustafa Türk), Özgü Yay., İstanbul.
- LİGETİ, Lajos (1995), “Türkçede Uzun Vokaller”, *Türkiyat Mecmuası*, C. 7-8, 1942, s. 82-94.
- MANSUROĞLU, Mecdut (1988), “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”, *TDAY-B 1959*, TDK. Yay., Ankara, s. 81-93.
- MARKALOĞLU, Şehdabe (1991), “Kahramanmaraş’ta Maraş İşi İşlemeler”, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, Yıl 3, S. 10, Haziran, s. 37-40.
- MERİÇ, Atanur (1991), “Kahramanmaraş Altın-Gümüş Sırmalar İçinde”, *Kültür ve Sanat Dergisi*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, Yıl 3, S. 10, Haziran, s. 20-24.
- Nurhak İlçe Brifingi (2009)*, Nurhak Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- OLCAY, Selahattin (1995), *Erzurum Ağzı*, TDK Yay., Ankara 1995.
- OZAN, Eyyup (2001), *Yeni Bin Yılın Eşiğinde Kahramanmaraş’ın Sosyoekonomik Yapısı*, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Yay., Kahramanmaraş.

- OZAN, Eyyup (2003), *Cumhuriyet'in 80. Yılında Kahramanmaraş'ın Ekonomisi ve Sosyal Altyapısı*, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Yay., Kahramanmaraş.
- ÖZAĞIR, Arif (2005), "Anadolu'da Sanayileşen Kent Örneği Kahramanmaraş", *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt III*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 1377-1388.
- ÖZÇELİK, Saadettin ve Erdoğan Boz (2001), *Diyarbakır İli Çüngüş ve Çermik Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- ÖZKAN, Fatma (1997), *Osmaniye Tatar Ağızı*, TDK Yay., Ankara.
- ÖZTÜRK, Alihan ve Eyyup Ozan (2005), "Kahramanmaraş'ta Sanayinin Tarihsel Gelişimi", *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt III*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 1389-1400.
- ÖZTÜRK, Erol (2009), *Silifke ve Mut'taki Sarıkeçili ve Bahşiş Yörükleri Ağızı*, TDK Yay., Ankara.
- ÖZTÜRK, Said (2006a), *Osmanlı Salnâmelerinde Maraş Sancağı*, C. I, (Haz. Said Öztürk), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., İstanbul.
- ÖZTÜRK, Said (2006b), *Osmanlı Salnâmelerinde Maraş Sancağı*, C. II, (Haz. Said Öztürk), Kahramanmaraş Belediyesi Yay., İstanbul.
- ÖZTÜRK, Said (2010), "Göksun'un İktisadi ve İçtimaî Tarihi", *100. Yılında Göksun Sempozyumu*, 23-24 Ağustos 2008, Göksun Belediyesi Yay., İstanbul, s. 12-46.
- SAĞIR, Mukim (1995), *Erzincan ve Yöresi Ağızları*, TDK Yay., Ankara.
- SAĞIR, Mukim (1997a), "Anadolu Ağızlarında Ünlüler", *TDAY-B 1995*, TDK Yay., Ankara, s. 377-390.
- SAĞIR, Mukim (1997b), "Anadolu Ağızlarında Ünsüzler", *TDAY-B 1995*, TDK Yay., Ankara, s. 391-409.
- SANDAL, Ersin Kaya (2009), "Kahramanmaraş'ta Ulaşım Problemleri ve Halkın Ulaşım Sistemine ve Problemlerine Bakışı", *Doğu Coğrafya Dergisi*, S. 21 Y. 14, Eser Ofset, Erzurum, s. 137-157.

- SÇERBAK, A.M. (1996), “Tarihî Bakımdan Türkçe Kelimelerin Şekil Yapısı”, *TDAY-B 1994*, TDK Yay., Ankara, s. 123-130.
- SEVORTYAN, Yervant V. (1972), “Türk Dillerinde Kelime Başındaki Ünsüzlerin Düşmesi”, *Bilimsel Bildiriler 1972*, TDK Yay., Ankara, s. 543-550.
- SİLAHŞÖR, Ebru (2010), “Amasya Merkez Ağzının Ses Bilgisi Özellikleri” *Diyalektolog-Ağız Araş-tırmaları Dergisi*, Kış, 2010, S. 1.
- SÖYLEMEZ, Faruk (2008), “Osmanlı-Dulkadirli Siyasi ve Sosyal Münasebetleri”, (Ed. Yaşar Alparslan, Mehmet Karataş, Serdar Yakar), *Dulkadir Beyliği Araştırmaları I*, Ukde Yay., Kahramanmaraş, s. 85-110.
- SÜMER, Faruk (1999), *Oğuzlar (Türkmenler)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul.
- SÜMER, Faruk (1999), *Oğuzlar*, Türk Dünyası Vakfı Yay., İstanbul.
- ŞANLI, Cevdet (1990), *Kırklareli İli Merkez İlçe Köyleri Ağızları*, Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- ŞANLI, Cevdet (1996), “Kırklareli Ağızlarında Ses Olayları”, *TDAY-B 1994*, TDK Yay., Ankara, s. 117-122.
- ŞEKER, Mehmet (2005), “Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması Sürecinde Maraş Bölgesi ve Bölgeye Yerleşen Türk Boyları”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, 437-450.
- TABAKLAR, Özcan (1996), “Türkmen Türkçesi’nde Ünlülerin Uzun Okunmasını Gerektiren Durumlar ve Eklerdeki Uzun Ünlüler”, *TDAY-B 1994*, TDK Yay., Ankara, s. 145-155.
- TAŞ, Kenan Ziya (2005), “Kafkasya’dan Maraş ve Civarına Göçler”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s.465-472.
- TAŞTAN, Gökmen (2005), *Kahramanmaraş İl Eğitim Problemlerine Analitik Bir Yaklaşım*, (Koord. Hasan Kozan ve H. Veysi Aslantürk), Can Ofset, Kahramanmaraş.

- TEKİN, Talat (1975), *Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yay., Ankara.
- TEKİN, Talat (1995), “Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler”, Simurg Yay., Ankara 1995.
- TEMİZ, Mehmet (2001), “Kahramanmaraş’ta Bağcılık”, *Madalyalı Tek Şehir Kahramanmaraş Dergisi*, Kahramanmaraş, Yıl 13, S. 12, Şubat, s. 73-76.
- TIRAŞ, Mehmet (2008), “Kahramanmaraş’ta Günübürlük Rekreasyon Alanına Bir Örnek: Başkonuş”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Çizgi Kitabevi, Konya, Yıl 13, S. 20, Ocak, s. 35-43.
- TİMURTAŞ, Faruk K. (1977), *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- TUNA, Osman Nedim (1960), “Göktürk Yazılı Belgelerde ve Uygurcada Uzun Vokaller”, *TDAY-Belleten 1960*, TDK Yay. Ankara 1988, s. 213-282.
- TURAN Zikri (1993), *Teshil’in İmlâ Tezahürleri Işığında Eski Anadolu Türkçesi’nde Ünlü Uzunlukları*, Açıksöz Yayınları, Malatya.
- TURAN, Zikri (2006), *Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağzı*, TDK Yay., Ankara.
- Türkoğlu İlçe Brifingi (2008)*, Türkoğlu Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü Kayıtları.
- YEDİDAĞ, Sadrettin (1973), *Cumhuriyet’in 50. Yılında Kahramanmaraş İl Yıllığı 1973*, (Haz. Sadrettin Yedidağ, Ö. Naci Sözer, Hamit Kavuncu, Ahmet Maraşlıgil, Azmi Erdoğan, Ejder Dilken, İbrahim Öztürk), Kahramanmaraş Valiliği Yay., Kahramanmaraş.
- YILDIRIM, Faruk (2006), *Adana ve Osmaniye İlleri Ağzları*, TDK Yay., Ankara.
- YİNANÇ, Refet (1989), *Dulkadir Beyliği*, TTK Bas., Ankara..
- YİNANÇ, Refet ve Mesut Elibüyük (1988), *Maraş Tahrir Defteri*, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay., Cild I, Ankara.

ZOROĞLU, Kamil Levent (2005), “Kahramanmaraş’ın İlk Çağdaki Yeri ve Önemi”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu Cilt I*, 6-8 Mayıs 2004, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., Kahramanmaraş, s. 303-307.

ZÜLFİKAR, Hamza (2008), “Yabancı Kökenli Kelimelerde Uzun Ünlü Aşınması”, *Prof. Dr. Zeynep Korkmaz’a Armağan (Türk Kültürünü Araştırmaları Dergisi, XXXII/1-2)*, Ank. 1996, s. 393-402.

ÖZGEÇMİŞ

01.05.1987 tarihinde Kahramanmaraş'ta dünyaya geldi. İlköğretimine, 1992 yılında, Kahramanmaraş Merkez'e bağlı Türkoğlu Araplar Köyü İlkokulunda başladı. Birinci sınıfı burada tamamladıktan sonra, eğitimini Kahramanmaraş Merkez'de, Muallim Hayrullah Efendi İlkokulu'nda sürdürdü. 1997 yılında aynı okuldan mezun oldu. Aynı yıl ortaokul eğitimine, Kahramanmaraş Merkez ilçede bulunan Gazi Ortaokulu'nda başladı. 2000 yılında bu okuldan iyi bir dereceyle mezun oldu. Lise eğitimini ise, Kahramanmaraş Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde, 2004 yılında okul birinciliğiyle tamamladı. 2004 yılında girdiği ÖSYM sınavlarından başarılı olarak, Atatürk Üniversitesi, Erzincan Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. Lisans eğitimini 2008 yılında bölüm üçüncülüğüyle tamamladı. Aynı yıl, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalında tezli yüksek lisans yapma hakkını elde etti. 2009 yılında, aynı enstitüde "Uygulamalı Ağız Derlemesi Tecrübeleri" adlı seminerini sundu. 2009 yılı Aralık ayında Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalında araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 2010 yılı Ocak ayında aynı üniversiteye yatay geçiş yaparak, yüksek lisans eğitimine burada devam etti. Halen Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olarak eğitimine devam etmektedir. Çeşitli yerel ve ulusal yayın organlarında köşe yazıları, deneme ve öyküleri yayımlanmıştır.